Külső, belső tájképek

Arany Gertáo

RÓZSAKERT
BEVÁSÁRLÓKÖZPONT
... always fresh!

A
RÓZSAKERT BEVÁSÁRLÓKÖZPONT
MEGHÍVJA ÖNT

ARANY GUSZTÁV
fesztömüvész

KÜLSŐ-BELSŐ TÁJKÉPEK

című kiállítására megnyitójára,
melynek időpontja:

2002. január 24. 18 óra.

A kiállítást megnyitja:

HOLAKOVSZKI ISTVÁN
Pro cultura díjas tanár

A kiállítás megtekinthető

2002. február 24-ig

a Rózsakert Bevásárlóközpont
(1026 Budapest, Gábor Áron u. 74.)

218. sz. 2. emeleti üzlethelyiségében.

H-P: 14h - 20h
Sz: 10h - 16h

A
RÓZSAKERT BEVÁSÁRLÓKÖZPONT
MEGHÍVJA ÖNT

ARANY GUSZTÁV

festőművész

KÜLSŐ-BELSŐ TÁJKÉPEK

című kiállításának megnyitójára,
melynek időpontja:

2002. január 24. 18 óra.

A kiállítást megnyitja:

HOLAKOVSZKI ISTVÁN
Pro cultura díjas tanár

A kiállítás megtekinthető

2002. február 24-ig

a Rózsakert Bevásárlóközpont
(1026 Budapest, Gábor Áron u. 74.)

218. sz. 2. emeleti üzlethelyiségében.

H-P: 14h - 20h
Sz: 10h - 16h

ARANY GUSZTÁV

„Képek a Világ elejéről“

Meghívó

Szeretettel meghívjuk Önt és
kedves barátait

2001.augusztus 21.-én
18 órakor

Arany Gusztáv:
Képek a világ elejérõl
c. kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja:
Holakovszki István
ProCultura-díjas tanár

Zene: VEAN

Helyszín:
Zöld-Kék Te-A-ház
Budapest,VII.
Dohány u.16-18.fszt.3.

A kiállítás képei megtekinthetõk:
2001. szeptember 6.-ig

Arany Gusztáv

Leninvárosban hétfőn megnyílt Tataki festőművész kiállítása, ugyanabban a teremben állították ki tanítványainak munkáit: Arany Gusztáv plakettjei és „Virág és gyom" című plasztikai komposíciója szerepel. (emlitve)

(benedek): Tataki, meg a tanítványai.

Észak-Magyarország, 1977. dec. 10.

ARANY GUSZTAV

Meghívó

Az ***El Kalászi Galéria*** és a kiállító művész meghívja Önt, családját, barátait

Arany Gusztáv

festőművész

Budapest III. kerület Dereglye u. 1. sz. alatt nyíló kiállításának megnyitójára
1996. június 7-én pénteken, 18 órára.

A kiállítás megtekinthető június 30-ig, hétköznap 9-14 óráig.

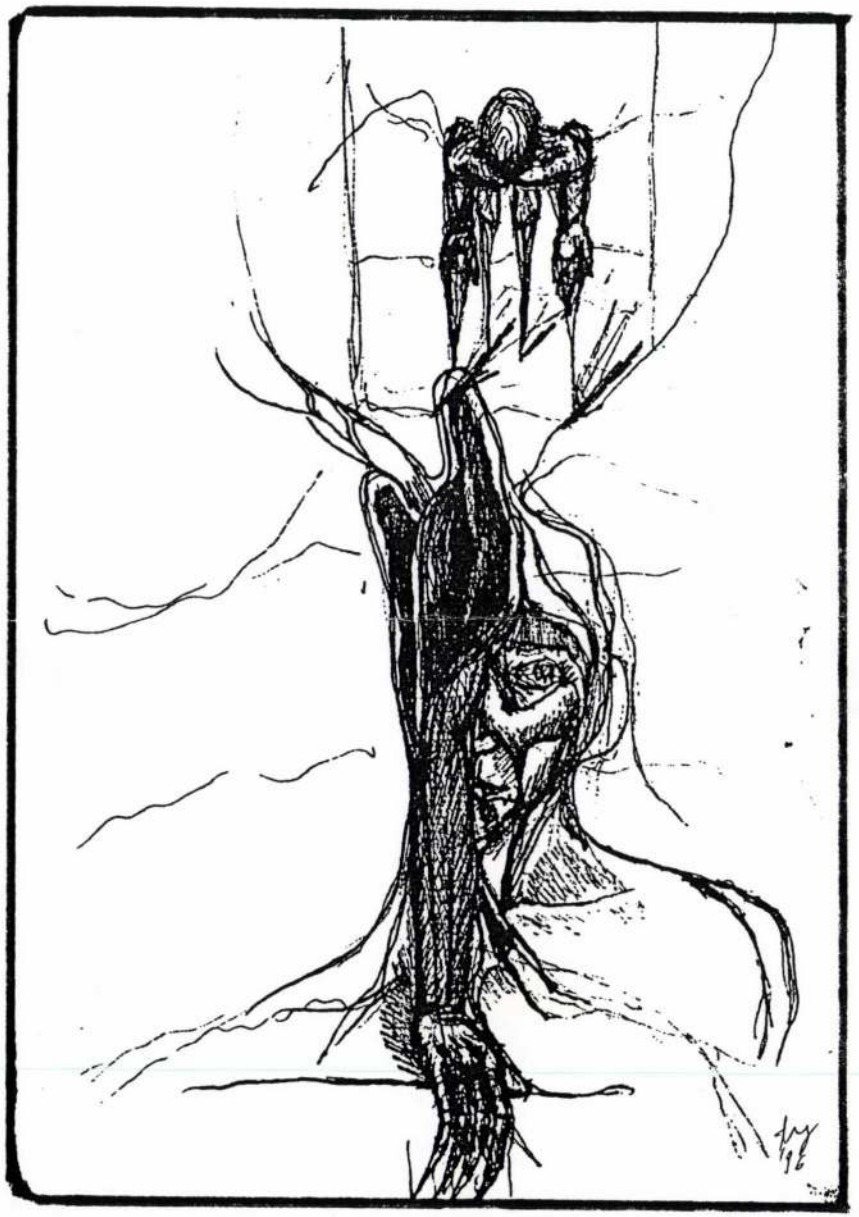

MDK

Arany Irén ipm.

Divald K: A szegedi kiáll. Magy. Iparmüvészet,
19o1. 2o7-213.l.

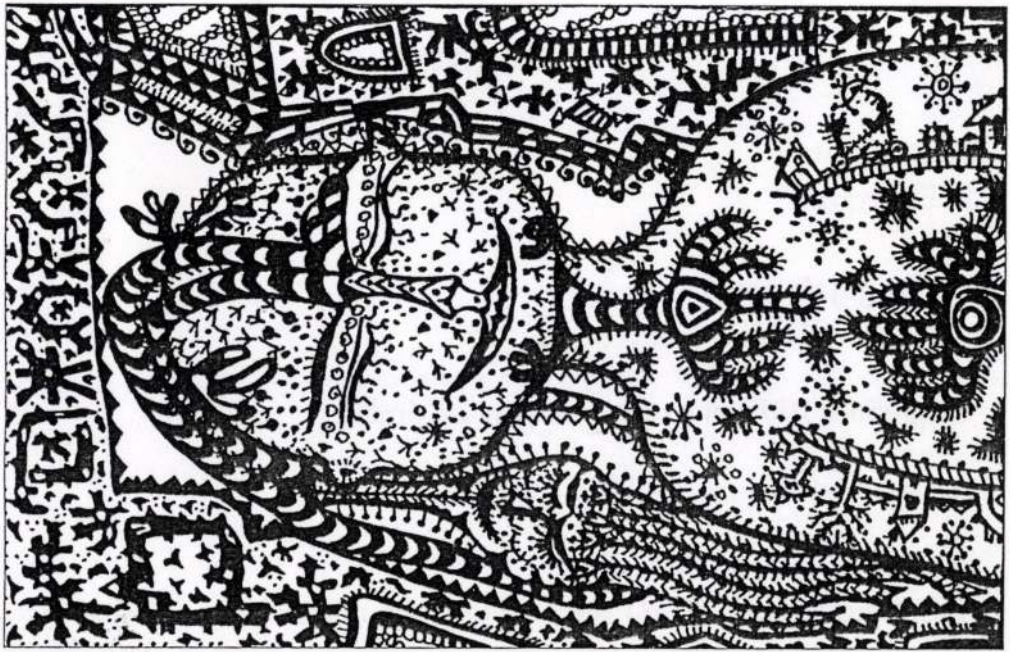

Meghívó

Arató Eszter
kiállítására

Cirko-gejzír mozi
1055 Bp. Balassi Bálint u. 15-17.

Megnyitó: 1999. november 18-án 18 órakor

A kiállítást megnyitja: **Pálfi Balázs** újságíró

A kiállítás megtekinthető
1999. november 18-tól december 1-ig, minden nap **17 órától**

M.D.K.

Arany

Karikaturája Biller Irén szinművésznőről "A művésznő igazi arca" c. közl. illusztrálására.

Szinházi Élet. Bp. 1929. dec. 22.- XIX. évf. 52. sz. 33-43. lap.

(l.: Narcissus legendáját). Aranyi Sándor művét is ezek az egyszerűnek tűnő, de annál misztikusabb formaelemek teszik igazán talányossá, izgalmassá. Hisz a simán fénylő üveglapok úgyszólván optikai csodákra képesek. Ott ücsörgünk, mondjuk, a vonaton, az ablak mellett, s a mellettünk felvillanó tájrészleteket fürkésszük. Csakhogy az üveg felületén az átellenes fülke emberi, tárgyi mozzanatait is nyomon követhetjük. Akárha a külső és belső térzónákban is ugyanúgy jelen lennénk. E széles spektrumú, többnézőpontos tükrözés voltaképp a modern művészet dinamikus, nyitott és szürreális szemléletével analóg. Vagyis a montázsos, áthatásos és meglepő kombinációk birodalmában tartózkodunk. S ez a jelenlegi alkotáson is fölöttébb finoman, visszafogottan tetten érhető.

Bármilyen különös: egyféle távlatos, historikus olvasat is belefér Aranyi Sándor megkapó művébe. Ez egyszerűen abból adódik, hogy egy korszerű épületmotívummal s ennek képi átfedésével szembesülünk. Közben pontosan tudjuk: korunk puritán, funkcionalista architektúrája épp a holland konstruktivista festészet eszmeköréből pattant ki. Nem csoda így, hogy e nagyhatású szellemi mozgalom atyamestere, Piet Mondrian rendkívül lakonikus, kihegyezett és idealista elveket követett piktúrájában. Úgy vélte: „A művészet a valóság egésze fölött áll, nincs vele közvetlen kapcsolata." Innen erednek kristályos szerkezetű, dekoratív képei. Ha megfontoljuk: a szegedi alkotó most akaratlanul is visszanyúlt e század eleji örökséghez. Amivel festői mentalitását is megőrizte némileg. Csak ő Platon pesszimisztikus nézetét is hozzáfűzte a modern építészet látványzónájához. Hiába ugyanis a ritmikus, racionális és feszes benyomás, ha egészében mégiscsak egy csalóka, másodlagos, bár érzéki telítettségű árnyékképet kapunk.

Szuromi Pál

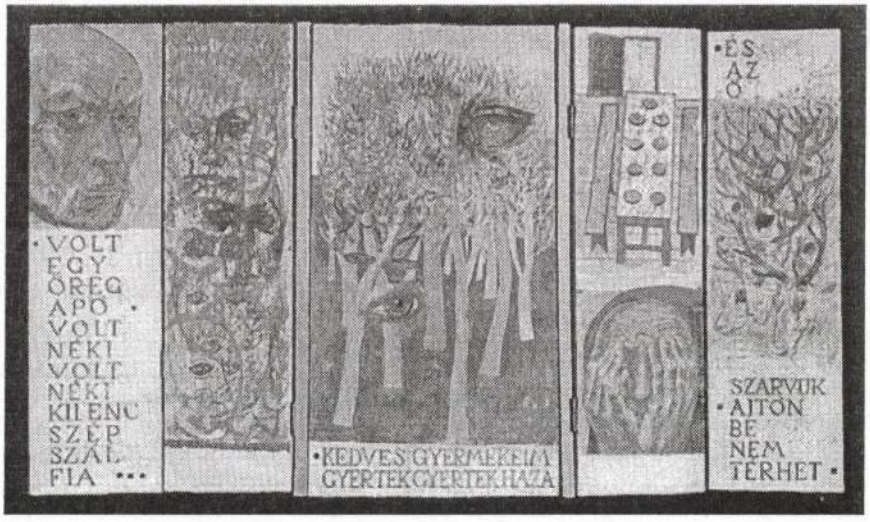

SZALAY FERENC

fosztja önmagát. Pedig: „A kép olyan értelemközvetítő – vallja Max Imdahl – amely mással nem helyettesíthető".

Nos, lényegében ebbe az irányba mutat Aranyi Sándor fotója is. Látható például: ami köznapi nézelődéseinkben pusztán csak sablonos, raszteres formahalmaz, az itt mindenképp elevenebb, már-már személyesebb arculatot ölt. Mert a ferde, átlós jellegű vonal- és foltelemek jótékonyan oldják, dinamizálják a lélektelen képzetű, satuszerű képi struktúrát. Erre egyébként szükség is van, mivel egy mértanias, árnyszerű emberi alakzat irgalmatlanul beékelődik a bal alsó pillérek közé. Akárha egy csenevész kortársi Atlasz motívummal lenne dolgunk. Bár az sincs kizárva: ezúttal pont a munkálkodó fotóst fürkészhetjük. Mint ahogy a levegősebb, atmoszférikusabb felső térrészben is meglódul fantáziánk, mivel a szokványos rácsszerkezetek némiképp mitikus feszületekké lépnek elő. Kiderül hát, hogy e puritán, szellemes alkotáson a józan, racionális és ijesztő sugallatok éppúgy szóhoz jutnak, akárcsak a lágyabb, magasztosabb rituális képzetek.

De ne ragadjunk le a szerkezeti, formai elemek csupasz összhangzattanánál! Vegyük figyelembe azt is: jelenleg a mindent átható zöldes tónusnak felfokozott képszervező funkciója van. Már csak azzal is, hogy a legtöményebb, legsötétebb bal alsó térrészen egy kontrasztos és parányi vörös folt villan fel. Persze nem árt tisztáznunk: ezt az átfogó színértéket az épülethez társuló üvegfal biztosítja. Különben a mohák vagy befőttes üvegek visszafogott árnyalatára emlékeztet e színhangzat. Ami csak azért érdekes, mert a benne vagy mögötte megjelenő rideg, agresszív szerkezeti komponenseket áldásosan meglágyítja. Némileg lírizálja ezeket. Egyfelől békésebb, megnyugtatóbb érzetet nyerünk, sőt térbeli bezártságunk is kegyesen oldódik. Ami eddig feszes, szorongató közelnézet volt, azt most egy megengedőbb, távlatosabb effektus kompenzálja. Aztán az üveganyag reflexív természetéből adódik a fémszerkezetek térbeli, tónusbeli ritmusjátéka is, nem beszélve az áthatások és tükröződések artisztikus rendjéről. Más szóval: a kép a képben talányos metodikájáról.

Hogy hova vezet e mívesen kompenzáló, cizelláló művészi magatartás? Aki figyelmesen megnézi Aranyi Sándor kompozícióját, annak előbb-utóbb rá kell jönnie: itt a valóságos épületszerkezeti elemek mindössze csak ürügyet kínálnak a szerzőnek. És semmi többet. Ürügyet arra, hogy egy sosemvolt, specifikus kísértetházat hozzon létre. Másképpen: egy olyanféle fotós víziót, ahol a vaskos, mértanias gerendázatok mágikusan megszabadulnak térszerűen formált, életszerű arculatuktól. S helyettük inkább síkszerű, dekoratív, amolyan papírmasé jellegükkel rukkolnak elő. És csakugyan: mintha egy merészen redukált, korszerű színházi díszletkonstrukcióval lenne dolgunk. Teret ugyan észlelünk e réteges, dinamikus összeállításban, csakhogy ez igazában látszatos, virtuális tér. Annál is inkább, minthogy egészében egy sejtelmesen törékeny, árnyékfoltokból szerveződő építészeti képződményben tartózkodunk.

Talán nem túlzás, ha e lehangoló, lírikus látszatnak némi véleményező, értékelő szerepet tulajdonítok.

Persze ne menjünk el szótlanul az üveganyagban rejlő esztétikai, térmoduláló képességek mellett sem! Már csak azért se, mivel e különös matéria korszakunk egyik legjellegzetesebb, legfrekventáltabb használati eszköze. Egyszerre rendkívül kemény és zárt karakterű, mégis bizonyos könnyedség, nyitottság jellemzi. Ugyanakkor reflektív, tükröző természetében egyféle antropomorf, humánus mozzanat is felfedezhető. Ne feledjük: a képszerű látás, egyáltalán a művészi kifejezés ősi megszületésében éppúgy perdöntő szerep jut az árnyékhatásoknak, mint a fényteli visszatükröződéseknek

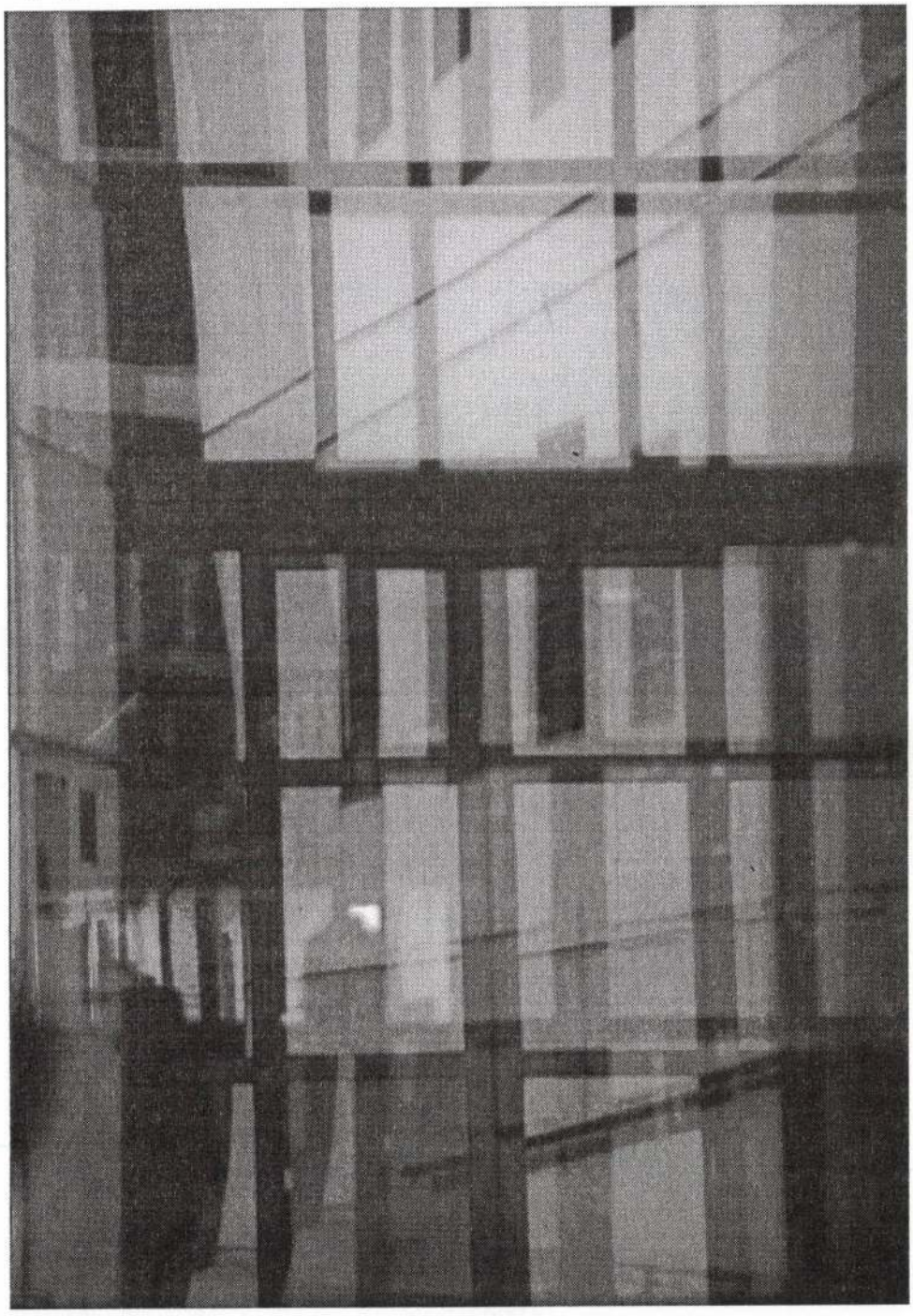

De semmi vész – mondhatnám derűs optimizmussal. Régóta tudjuk: az ember alapvetően rendkívül komplex, többrétegű szellemi képződmény. Nikolaus Pevsner szerint a valamirevaló építészekben ugyanúgy ott munkál az architektónikus, mint a szobrászi és festői képesség. Ámde az utóbbi hivatás sem kimondottan magánvaló terület. Dehogy. A festői felkészültségben is ott rejtőznek a különféle grafikusi vagy fotós lehetőségek. Amivel persze nem azt mondom, hogy a piktorok nagy része akár fotóművésznek is beállhatna. Szó sincs erről. Aranyi Sándor viszont szerencsés csillagzatú. Már eddig is bizonyította: neki a korszerű fotós látás épp olyan kézenfekvő, akárcsak a hálátlanul bajos művészeti szervezőmunka. Egyébként mozgalmas, világjáró életformájához valahogy illik is a kamera. Miként az is jellemző: gyakran az egymásba átjátszó utca- és épületrészletekből formálódnak lírai sejtelmű, már-már absztrakt fotóművei. Most mégis egy szigorúbb, puritánabb alkotását szeretném tüzetesebben szemügyre venni. Bár címadása eléggé suta, közhelyszerű, maga a teljesítmény ellenben mindenképp figyelemre méltó (*Konstruktív*).

Szikár, szögletes és vertikális formaritmusok. Első látásra mindössze csak ennyit észlelünk e zöldes hangoltságú felületen. Majd a telítettség, a behálózottság nyomasztó és fojtogató képzete is rövidesen beugrik. Mintha valami sivár, emberellenes közegbe csöppentünk volna. Noha világosan látjuk: valójában korszakunk jellegzetes funkcionalista építészeti alakzataival szembesülünk. Ami annyit tesz: ez a felvétel éppúgy készülhetett Hollandiában, mint Törökországban, Norvégiában vagy épp nálunk. Mindegy, átfogó, internacionális tünettel van dolgunk. Különben globalitás ide, építészet oda, a szerzőt mindenekelőtt a létesítmény belső, vasvázas struktúrája érdekelte. Azt is mondhatnám: az orvosi családból származó Aranyi itt akaratlanul is édesapja nyomdokaiba lépett. Nem ragadt le a külső látszatoknál, inkább intenzív röntgenképet készített az adott jelenség beszédes csontvázrendszeréről. Ez a kutakodó, analitikus nézőszög azután rögvest felborítja a látvány köznapi, józan karakterét. Ami egyfelől feszes, racionális térhálózat, az a másik oldalon már esetlegesebb, törékenyebb konstrukciónak mutatkozik.

Ám honnan ez a részletekkel is számoló, szuggesztív láttatás? Nem nehéz észrevennünk: az alkotó szembetűnő közelnézetből, úgymond premier-plánból vizsgálja aktuális, egyszerű témáját. Ebből adódik, hogy a jámbor szemlélődő szinte öntudatlanul is bepréselődik a szikár, baljóslatú formaegyüttesbe. S ezzel együtt egészséges tájékozódási képességét is elveszti valamelyest. Hisz nemigen találkozik biztonságot adó elő- vagy háttérrel, földi vagy égi tartományokkal. Inkább úgy érzi: most szorongató testközelből kell átélnie a korszerű architektúra sajátságos habitusát. Szóval: nincs mese, nincs menekvés. Már csak azért sem, mivel a katonás, célirányos és fogas szerkezetek könyörtelenül belefeszülnek a képmezőbe. Ezzel azonban korántsem keletkezik amolyan robusztus, monumentális hatásfok. Dehogy.

Csak a felszínes, fölényes kívülállás képtelensége dokumentálódik.

Tényleg: a modern vizuális művészetek látásmódjában jóformán a kezdetektől kitüntetett szerepet kap a premier-plános megközelítés. Nem véletlenül. Ha már korszerű létszemléletünk egyre inkább a habzsoló, nagyvonalú mentalitást kultiválja, akkor ezt mégiscsak finomítani, kompenzálni kell valahogy. Aki ugyanis egyre-másra fittyet hány a valós környezet közvetlen, részletgazdag kisugárzásaira, az jobb híján csak a kortársi idő szirénes, eklektikus hullámveréseire hagyatkozhat. Közben az ördögi és angyali természetű, valós és tanulságos térélményektől automatikusan is meg-

Fogas feszületek

ARANYI SÁNDOR FOTÓKONSTRUKCIÓJA

Először talán egy terebélyes pályaudvart kellene elképzelnünk. Átlós, nyílegyenes és íves sínpárok regimentje, köztük tömpe váltók, sudár jelzőlámpák. Akárcsak Bartha László remekbe szabott képi látomásán (Állomás). Mert a vasúti mozgásformáknak mégiscsak rendje, mértéke van. Akadnak derék fővágányok meg mellékvágányok, aztán plasztikus átmenetek és váratlan kitérők. A kortárs művészet globális látképe is némileg ilyesféle lehet. Csak itt jóval nagyobb szerepet kapnak a legkülönfélébb műfaji, stiláris átállások és metamorfózisok. Ráadásul ezek logikáját nem is értjük mindig igazán. Miért kell például a színészeknek egyre-másra rendezniük? Vagy az avatott költőknek a prózába átcsapniuk? És a vérbeli festők mi végre forszírozzák a plasztikus vagy fotós kifejezést? Korszakosan bonyolult, már-már kaotikus képletek. Szerencsére alkalmanként közelebbről is beláthatunk egy-egy alkotó műhelyébe.

Aranyi Sándor szegedi műtermében mindenesetre az égvilágon semmi különösség nincs. Lehetne ugyan valamivel teresebb, tágasabb, ám ne legyünk telhetetlenek. Elvégre finom, fanyarkás terpentinszag úszkál a légtérben, a falakon pedig méretesebb és apróbb olajképek váltakoznak. S ez így van rendjén: egy hivatásos festő munkaközegében nézelődünk. Feltűnik ellenben, az utóbbi időkben a művész szembeszökően vonzódik a parányibb méretekhez. Mintha most, az ötödik iksz környékén döbbenne rá a festészet valódi komolyságára, nagyságára. Habár ezzel paralel – villan eszembe – Aranyinál a fotós kifejezés is tisztes polgárjogot szerzett. Még a kiállításokon is.

Annyi bizonyos: a sokasodó kisképek, a gyarapodó fotóművek valahol titkon összekacsintanak. És térszerű természetük ellenére is az idő fátumára utalnak. Agilis szerzőjük ugyanis a hazai képzőművészet egyik legvitálisabb, legjelentősebb organizátora. Nem elég, hogy a szegedi főiskola Rajz- és Művészettörténet Tanszékének vezetője, a Szög-Art Egyesület irányítója, ám emellett a MAOE területi képviselője, egyben a csongrádi Plein-air Nemzetközi Művésztelep dirigense is.

Vagyis mit ér a végzettség, mit a képesség, ha adott életformánk ennél is súlyosabbnak bizonyul!

Ilyen egyszerűnek tűnik Aranyi Sándor pályamódosulása. Holott ez tömérdek lelki, szakmai vívódással jár. De hát végül is csak-csak döntenünk kell felgyülemlő feladataink, lehetőségeink érdemi sorsáról. Igaz, az elapadó, elévülő szakmai tennivalók is ugyanerre tendálnak. A Jászai-díjas rendező, Sándor János például nyugodtan lehetne amolyan örökké zsörtölődő, kocsmatöltelék figura. Hosszú évek óta ugyanis nemigen jut érdemi munkához a színházban. A hazai sajtó most mégis legújabb átfogó monográfiáját dicsérgeti (A szegedi színjátszás krónikája, 1883–1944). Hogy micsoda bennfentesség, micsoda élvezetes íráskészség! Két szóval: példamutató, páratlan kirukkolás. Érdekes különben, hogy Aranyi Szög-Art Egyesülete és Sándor János a valóságban is meglehetősen szoros kapcsolatban állnak. Az ismert rendező nemcsak figyeli, menedzseli tevékenységüket, de olykor tárlataikat is megnyitja. Így volt ez Aranyi Sándor jubileumi bemutatóján is. Mintha a két egyéniség ösztönösen is érezné, hogy művészi pályájuk azért jócskán hasonlatos.

Magyar tárgyúak
Apáczai (1955)
Eklézsiamegkövetés [Misztótfalusi Kiss Miklós] *(1946)*
Bethlen Kata (1939)
Apai dicsőség (1960)
A két Bolyai (1961)
Az írás ördöge [Semmelweis] *(1969)*
Az áruló [Görgey] (1954)
II. József (1954)
Széchenyi (1946)
Petőfi Mezőberényben (1954)

TÁRSADALMI DRÁMÁK

Szörnyeteg (1946)
Bodnárné (1931)
Erzsébet-nap (1940–1946)
Villámfénynél (1936)
Cseresnyés (1939)
Győzelem (1941)
Papucshős (1938)
Mathiász panzió (1940–1945)
A kis család (1962)
Csendes szoba (1962)
A pihenő (1964)

VÍGJÁTÉK

Pusztuló magyarok (1936–1942)
Utazás (1961)

Nem szeretném, ha Koltai János messze tekintő álma feledésbe merülne. Ha holnap nem valósulhat is meg, holnapután bizonyára.
Videant consules!

1949-ben született Budapesten. A budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnázium után, 1974-ben diplomázott a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakán. 1982-től tanít a SZTE Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar Rajz Művészettörténet Tanszékén, ahol 1992-től tanszékvezető. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének (az országos választmány tagja, területi képviselő) és a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének. A Csongrádi Művésztelep és a SZŐG-ART Művészeti Egyesület egyik alapítója, ez utóbbinak megalakulásától elnöke. 1991 óta évente szervezője és vezetője a Plein Air Nemzetközi Alkotótelepnek (Csongrád). Rendszeresen vesz részt egyéni és kollektív tárlatokon itthon és külföldön egyaránt. Festészet mellett fotózással is foglalkozik.

Elismerések: 1977 Derkovits ösztöndíj, 1983 a Csongrád Megyei Tanács Alkotói díja, 1990 Művészeti Alapítvány Díja,- Csongrád, 1994 Díj a Táblaképfestészeti Biennálén, 1996 Pro Juventute, 2004 Kölcsey Érem: Magyar Kultúra Napja Szeged, 2004 Díj a Táblaképfestészeti Biennálén,

Önálló kiállítások:

1977 Csongrád	Művelődési Központ
1977 Hódmezővásárhely	Tornyai János Múzeum
1981 Szeged	Móra F. Múzeum Kupola Galéria
1983 Csongrád	Művelődési Központ
1984 Szeged	Ifjúsági Ház
1985 Jánoshalma	Művelődési Otthon
1986 Szeged, "Fotó festő szemmel"	"B" Galéria
1987 Csongrád	Művelődési Központ
1992 Darmstadt	Galeria der Aktion Theaterfoyer
1995 Szeged	Sajtóház
1999-2000 Csongrád, "2x50+XY"(Nagy Gáborral)	Városi Galéria
2000 Szeged, "Út-közben-víz"	Móra Ferenc Múzeum-Képtár
2001 Csongrád, "Vízesés" (Popovics L szm.-el)	Tiszai Galéria (III.30-IV.21)
2001 Groningen, NL (fotók, táblaképek) (Popovics L, Sejben L)	Galerie Forma Aktua (X. 6-XI.1)
2001 Arnhem, NL (fotók, táblaképek) (Popovics L, Sejben L)	Galerie Vlasblom (XI.11-XII.16)
2002 Harlingen, NL (fotók, táblaképek) (Popovics L, Sejben L)	Galerie De Valk (V,11-VI. 16)
2002 Komárno (fotó)	CSEMADOK Galéria V.31-VI.21
2003 Huntenkunst (NL) Doetinchem	Houtkamphal, IV. 23,24,25
2003 Szeged, (fotók)	Somogyi Könyvtár újszegedi fiókja

Cím: H-6724 Szeged, Szende Béla u.l2/b
Tel:36-30 8539572
E-mail: aranyi@jgytf.u-szeged.hu

SZERBTEMPLOM
(Balassagyarmat, Szerb utca 5.)
2004. augusztus 6 - szeptember 23.

ARANYI SÁNDOR

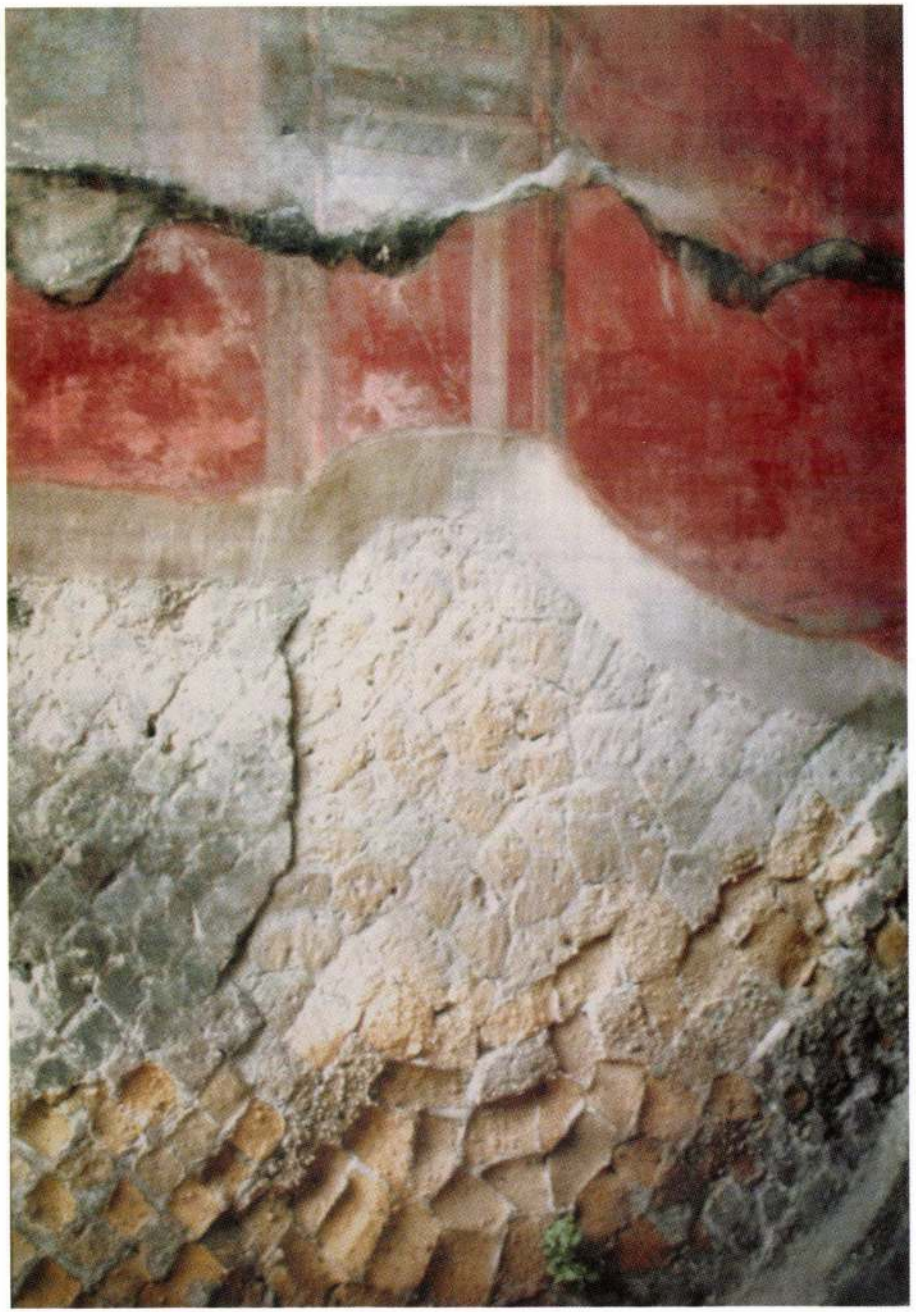

SZERB
TEMPLOM
GALÉRIA

Balassagyarmat
Szerb utca 5.
Tel./fax: (35) 300-622

a balassagyarmati
Mikszáth Kálmán Művelődési Központ
meghívja

ARANYI SÁNDOR

festőművész
kiállítására
2004. augusztus 6-tól szeptember 23-ig
megnyitja: augusztus 6-án, pénteken, 17 órakor
NÁTYI RÓBERT művészettörténész

1992. május 18.

GT

Presser Gábor SZIGETVÁRY ZSOLT FELVÉTELEI

nozgatta a színpadot. (Az ifjabb évjáratú közönség
és boldogan üvöltözte a koncert után: Karesz...!)
voltak a háttérzenészek — többségükben Presser
ványai. A rockszakértő zenekritikusok hosszan ele-
najd a nagyszerű improvizációkat, azt a csodát,
régi dalok, megőrizve régi vonzerejüket, újjászület-
kar mind a négy tagja bebizonyította — ha lett vol-
n is kétség —, hogy virtuóz zenész és előadó. Egyi-
nyomakodott az előtérbe, ezen a búcsúkoncerten va-
ekar játszotta a főszerepet. Egy kicsit meghatott, jó-
élni imádó banda, amelyik nem magát, hanem a ze-
ni jött össze a közönséggel még egyszer, utoljára...
rt egyik zárószámával, a Ringasd el magaddal vé-
n maga a zenélés vált az est főszereplőjévé. A ti-
tömeg nemcsak együtt énekelt Presserékkel, hanem
dva az improvizációba, részt vett a dal újjászületésé-

ért is kapott lábra a hír, hogy az LGT búcsúkoncert-
zülettek minden idők magyar rockkoncertjei. A Lo-
I tegnappal megszűnt, de jobban jelen van, mint va-

• Virág F. Éva

nnek a balett az alapja

Gábor: nem kötelező ii egy kamarába...

Kamara egy
gyűlését. A
áz balettka-
elte, aki ki-
ázi Gábor a
ldön volt, s
nulása után
balettkart.
ök nélkül is
iletek képvi-
an, hogy az
eldönti, be
etbe.
el a kérdést.
k-e. Európa
se vagyunk.
ent Garden
balettegyüt-

egy titkár, egyet tudok érteni. Nagyon sajnálom, hogy hétfőn nem lehettem ott a közgyűlésen. Genovába kellett mennem. Úgy néz ki, hogy a Cristoforo megjelenik a szakvilágkiállításon.

— Elhangzott a közgyűlésen, hogy vannak más balettegyüttesek is, s hogy a kamarát az Opera balettkara nélkül is megalakítják.

— Magyarországon — bármit is mondanak mások — a balettet ez a színház képviseli. Illetőleg a Táncművészeti Főiskola, ahol a balettoktatás folyik. Semelyik táncszínház nem ad elő balettművet, csak mi. A többieket én inkább táncszínházaknak hívnám. Még akkor is, ha mindennek a balett az alapja. Nem kö-

Tárlatlátogató

Váctól Szegedig

A hatvanas évek egyik nagy kulturális utópiája volt az egységesülő képi világkultúra. A tömegkommunikáció, a műholdas televíziózás, a világot behálózó magazinkonszernek révén a hajdani ősművészethez hasonlóan egységes képi nyelv kialakulása várható. A gondolat a dinamikusan fejlődő Nyugat terméke volt, és nem vette észre (vagy csak nem törődött vele?), hogy Keleten olyan zsiliprendszere van még a képi információnak is, amelyet még a későbbi helsinki megállapodás sem tudott negligálni.

A szisztéma következtében a tőlünk keletebbre élők sokszor rajtunk keresztül igyekeztek tájékozódni a nyugati kultúráról. Mi magyarok viszont sokáig olyan intenzitással néztünk Nyugat felé, pontosabban Keletről annyira csak a loyalista szürkeséget mutogatták, hogy most bizony van mit megismernünk Északtól Délig és Keletig egyaránt.

Ebből a megismerésre váró művészeti anyagból legutóbb Vácott, a Görög templomban (és a Hinczgyűjteményben) láthattunk hat kitűnő nagyváradi alkotótól műveket. A Szegmentum című tárlatban nyomát sem találhattuk a bevezetőben említett utópiának. Hatuk közül Boné Rudolf földdel, búzával installációt készített. Műve beleillett volna a Georg Jappe által összeállított Ressource Kunst című kiállításba, amely a „csak ez az egy Földünk van" gondolatában fogant. A műhöz felfogásában, drámaiságában és narrativitásban a legközelebb Ujvárossy László Metamorfózis című installációja állt annak ellenére, hogy felhasznált tárgyi elemei (giccs szobrocska, fa, kő, bakelit cső, saját rajzok és papírmasé figurák, továbbá egy hintaló darabjai) alapvetően más konkrét tartalmak segítségével szembesítik az embert önmagával. Boné a mitológián keresztül, Ujvárossy a hétköznapiság és a személyes emlékek felidézésével a mi dolgunk a világon kérdést keresztezi a mi a sorsunk a világban problémájával.

Onucsán Miklós A voluta születése, illetve a Replika címmel három nagyméretű (háromszor két méteres) művet mutatott be. Mintha óriási fotókat látnánk, amelyeket barnára érlelt az idő, s amelyeken ősködtől örvénylő gesztussal rend születik. Misztikusak, többértelműek a munkák.

A három másik alkotó műveiben a dekorativitás közös mozzanat. Ezen túl semmi más. Hiszen Ioan Aurel Muresan tubusból nyomott festékcsíkokkal erotikus, keleties történetet mesél bimbókról, kígyókról, hercegekről, szüzekről, tehát képeinek szerves része az irodalmias mese. Ezzel szemben Gerendi Anikónál egyáltalában nincs a hagyományos értelemben vett ábrázolás. Ő préselt papírból készült körformákat ír és ragaszt tele szőrrel, növényekkel, szövegekkel, papírdarabokkal. A felidézés, a szimbolizáció a legfontosabb ezeknél a kompozícióknál, amelyeket az érzéki élményt nyújtó felületekből szerkesztett. És bár Kerekes U. Gyöngyi műveinek szintén fontos hatáseleme a természet, mégis gyökeresen másról van nála szó. A finom líraisággal ábrázolt leveleknél, virágoknál a természet szép ábrázolása elsődleges (árulkodó e tekintetben a liliomos paraván), s csak másodlagos a tükrözés, a ritmus, a negatív-pozitív fogalmainak képi prezentációja.

A kiállítást végignézve felmerülhet bennünk a kérdés: vajon miért nincs itt munkája Gaina Dorelnek? És vajon min dolgozik most Pop Zoe? Mi van a Vreme Sorin—Gina Hora házaspárral? És Perjovschi már annyira bukaresti lett, hogy őt már fővárosi művészként láthatnánk Magyarországon? Nem tudni. De ez a kiállítás így is sokszínű képet mutatott a Pece-parti Párizs művészetéről.

Alig pár kilométerre attól, ahol a Körös a Tiszába folyik, egy másik alföldi városunk, Szeged, saját képzőművészeivel ismerkedik. A képtárban a Szög Art művészegyesület kiállítása közel sem mutat olyan változatos arculatot, mint Vácott a nagyváradiaké. Persze ez érthető: ott a város összes művésze közül választódtak ki a bemutatkozók. Itt épp a szemléleti rokonságuk alapján egymást vállalók szövetkeztek össze. Mindenesetre Szegeden nagyon erősen élnek a hagyományok: a Szög Art-kiállításon kép csak keretben, plasztika csak nemes anyagban szerepel. Szemléletileg a szürrealisztikus mese tűnik a legmeredekebbnek (Eszik Alajos), s inkább a lírai tájátiratok a jellemzőek. Egyetlen expresszívebb színkezelést látunk (Aranyi Sándor), s az emberi figura olyan kedves az alkotóknak, hogy a szobrászok meg sem tudnak lenni nélküle. Portréban a legérzékenyebb Szathmáry Gyöngyi, a női popsik mintázásában pedig Lapis András.

S míg a képtárban a szegediek láthatók, egy újonnan megnyílt magángalériában, Rácz I. Géza Kálvária Galériájában fővárosi „vendégcsapat" állít ki. A jobbára főiskolai tanárokból és hallgatókból álló társaságban a Nagy Gábor, Dienes Gábor, Kovács Péter nevével fémjelzett művészeti irány a legfontosabb. Nemes anyag a magán-erőfeszítések révén lassan-lassan kibontakozó hazai műkereskedelemben.

• Chikán Bálint

ARANYI Sándor

Tordásy András született 1811. május 16-án, meghalt 1894. április 21-én.

Zlinszky Ágnes született 1826. május 1-én, meghalt 1890. okt. 24-én.

Forbászi Aranyossy László és családja kápolnaszerű kriptája.

Az oszlopos kiképzéssel ékített homlokzat márványlapjának felírása szerint a következők nyugosznak e sírboltban:

Forbászi Aranyossy László, a kassai ügyvédi kamara elnöke. Született 1846. október 25-én, meghalt 1907. május 8-án.

Forbászi Aranyossy Ákos. Született 1870. május 6-án, meghalt 1898. szeptember 29-én.

Forbászi Aranyossy Lászlóné szül. Laszgallner Stefánia. Született 1848. január 27-én, meghalt 1919. május 9-én.

Forbászi Dr. Aranyossy Andor ügyvéd. Született 1878. december 23-án, meghalt 1929. jan. 7-én.

E család régebbi tagjai közül forbászi Aranyossy János Kassa polgármestere † 1866. ápr. 27. és neje Kacsándy Franciska † 1867. febr. 1. a kálváriai temetőben pihennek.

A Déry család sírboltja.

Épült 1928-ban. Oltárral ellátott kriptakápolna. Oltárán a Megváltónak fehér márványból készült szobra áll kezében a kereszttel. E művészi szobormű talapzatára e szavak vannak vésve:

Én vagyok az élet és föltámadás.

A belső oldalfalon a sírboltban eltemetett kisded emlékét őrzi a következő felírás:

Déri Pistike 1921. jan. 27. — 1923. dec. 11. Nyugodj békében.

Haltenberger Péter családi sírboltja.

Benne a síriratok szerint a család következő tagjai nyugosznak:

Haltenberger Gyula szül. 1877. febr. 21. meghalt 1879. okt. 3.

Haltenberger Péterné szül. Kozák Zsófia szül. 1845. jan. 17. megh. 1899. márc. 11.

Idősb. Haltenberger Péterné szül. Gurgélyi Janka. Szül. 1817. okt. 11. megh. 1900. jún. 23.

Aranyossy Ákos

(1870–1898) festő és rézmetsző. Hollósy Simon és Raab Károly tanítványa Münchenben. 15 éves korától kiállító művész; munkásságát szülővárosában, Kassán fejezte be.

Lyka Károly: Képzőművészeink a művészet körül, Budapest, 1910. 363 l.

321 l.

ARANYOSSY, ÁKOS

Hegedüs István újirányzatú festői iskolájának a tagja, igéretes pályakezdetét korai halála törte meg.

Tomaš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov

Bratislava, 1966. 14. l.

ARANYOSSY, ÁKOS (1870 - 1898)

A XX. század elején Kassán is, mint általában Felvidéken kevés művész él. Közéjük tartozik Aranyossy Ákos is, ki rövid élete alatt is figyelemre méltó pályát futott be.

Tomaš Štraus: Anton Jasusch a zrod...
Bratislava, 1966. 15. l.
východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov

Aranyossy

Szentiványi Gyula

Akos festő és grafikus, szül. 1870 V.6. Kassán, megh. 1898 IX. 30. n.o. Münchenben Hollósnál és az akadémián, továbbá Budapesten a Benczúr-mesteriskolában tanult. Rézkarcaival aratott sikert, melyek közül legismertebb Bubics Zs. püspök arcképe.

Aranyossy Ako

Bubics Zsigmond:

Mellig, szem közt. Hosszú haja ősz s bajusza s szakála leberetvált. Cimádájának gallérja felett kettős lánczon keresztet hord, mely mellett a gombhyukból kilógó Lipótrend tűnik szemünkbe. Collaréjának ligulája széles s mellén a rendjelhez való zsinór látható. Felirata a kép alatt négy sorban:

SIGISMVNDVS · BVBICS · EPISCOPVS · CASSOVIENSIS
PRAEPOSITVS · B. M · V · RATOTH · INSIGNIS
ORDINIS · LEOPOLDI · IMP. EQVES · ETC.
AETATIS SVAE LXXII.

s alól a jobb sarokban: „AA".

Rézkarc, méretei a vonalkeretnek 25.1 : 15 cm.

Ltsa 8405. (chin. pap.)

Aranyossy Ákos

Hut. Kassa 1870

+ 1898

1897/98 Benczur mes-

terskola tagja

ÁPRILIS

2

Aranyossy Ákos

festő

ród

2

Krück. I. 29. l.

~~Schönherr Gyula (Élettr.) II. 61–63.~~

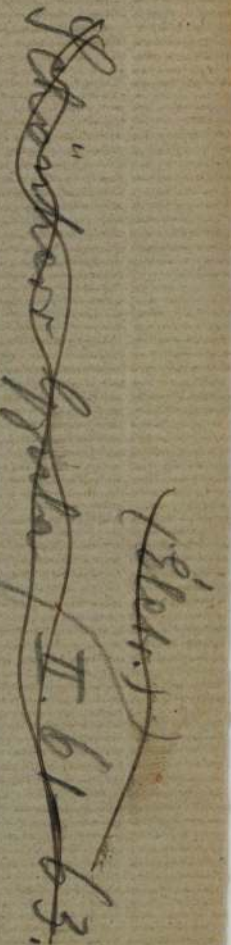

Érkezett 1905 jún. 8.

501/1905 sz. (13 pest. 1905 jún. 5. 11775 számv. sz. a.)

A v. és k. o. min. számvevősége érdemjesíti Fejérpataky László és Schönherr Gyula szegszárdi, dr. Semayer Vilibald szegedi, kecskeméti és kolozsvári útiszámláit. (Közöltetett az érdekeltekkel. VI. 8.)

Aronyossy F.

a münchoni Képzőművészeti Akadémia Magyar növendéke;

beiratkozás éve (1888.

Jásoni Géza: München und dir Kunst Ungarn 1800 bis

945. Ungarn Jahrbuch Mainz 1970 10 1 149 1

Aranyossy Ákos

(1870 - 1898) festő és rézmetsző, 1887 körül Münchenbe került; Hollósy Simon köréhez tartozott.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 3631

321

Aranyossy Ákos

1872 – 1898.

lásd

Szár év Kassa képzőművészetéből. 1943.

fiatal leány a kilincses ajtónál áll és

1671. Aranyossy Ákos.
Sz. 1872(?)-ben. Kassán 1898 szeptember 30-án.
A kis látogató.

látogatást tevő,
A galléros fekete ruhába öltözött, ~~fiatal leány~~ kissé balra fordul, ~~[illegible]~~ kopog, mi közben a jobb kezére felhuzott fehér keztyüt, melynek párját baljában tartja, gombolja. Zöld szalmakalapjának disze csokorra kötött szélés szalag, arczát vedő finom fehér fátyol ~~védi~~, ruhájának ujja szük, czipője barna. Az ajtón rézlemez van névvel és a kilincs vert vas. Jelzése alól jobbra: ARANYOSSY A.

Vászon, méretei 147.5: 60 cm.
Vétetett 1898: XII. 31-én a 90432 sz. leirattal 500 frtért.
Elszámoltatott 1899: IV. 6-án (14/99).
Az elszámolás elfogadtatott 1899: V. 25-én a 29855 sz. ~~leirattal~~ (277/99).

904: IV. 30.

Aranyossy Ákos

Aranyossy Ákos

festő

1872 – 1898

Hochschorner, Könyvkereskedő

II. 38.

Mvészeti Lexikon 35. l.

Csod

2

4 db.

1907. november 26-28. 604

4 intézetnek: Fh. értesítés a középkori németnyelvű kéziratok jegyzéke tárgyában (673/1907.)

Aranyossy Ákos

A dachaui templom előtt, rézkarc

A XIX-XX. század magy ar grafikája. Orsz.M.Szép müvészeti Muzeum kiállitása, 1924. junius katalogusa [illegible] lap

MUK

Aranyosi Ákos
grafikus

rajzai a M. T. A. kiállítóján

— A M. Tud. Akadémia

Grafikai Szemle 1898 évf 12 z 194 l

– Aranyossy Ákos

vrod
Benczúr kiáll. 23. l.

1921. Benczúr. Kiáll.
Női tanulmányfej, Ötv.
Cserny Lajósné tulajd.

Római sárgás fibulák

X. 52.

Aranyossy Ákos

festő

cród

v

Sziklay Kassa

231. l.

✓

Europa

Könyv és Zirlapteyesztő

Budapest

Fiszgrádi-u. 36

Aranyossy Ákos

A kis látogató c.
képe a Képm.
Muzeumban. Lelé-
tül kiadva Besztercebányára
Perállag III.

1349 l

apán. — ETAGERE, Lackholz, mit Goldfries auf rotem

lindákkal díszített. Japán. — TOILETTESCHATULLE,
schwarzem Fond. Japan.

ábu magas állvány horoggal. Japán. — RÄUCHER-
kel hohes, dreibeiniges Gestell mit Hacken. Japan.

MEEL. Bronze, mit graviertem Dekor. Persisch.

Holzfigur. Chinesisch.

ga 24 cm. Kínai. — MÄNNLICHE GESTALT, Stein-
isch.

E. Bronze. Japan.

28 cm. Japán, modern. — BEHÄLTER, zylindrisch

cm. Japán, modern. — BEHÄLTER, zylinderförmig,

Aranyossy Ákos

1872 - 1898

vád

Csikvári Abaúj

147. l

Viselet.

Női ruha.

A virágot tartó és jobbra
lap, ingváll kivarrással, elől
virágos kelméből. A háttérben k

NYÁRI-ÖLTÖZÉK
Melléklet a Divatcsar
Alter Antal di

alól jobbra: Ny. Rohn és Grund

Kny., mér. 23 : 21

Aranyossy Ákos

l.

Kemkassa ümeml

36. l.

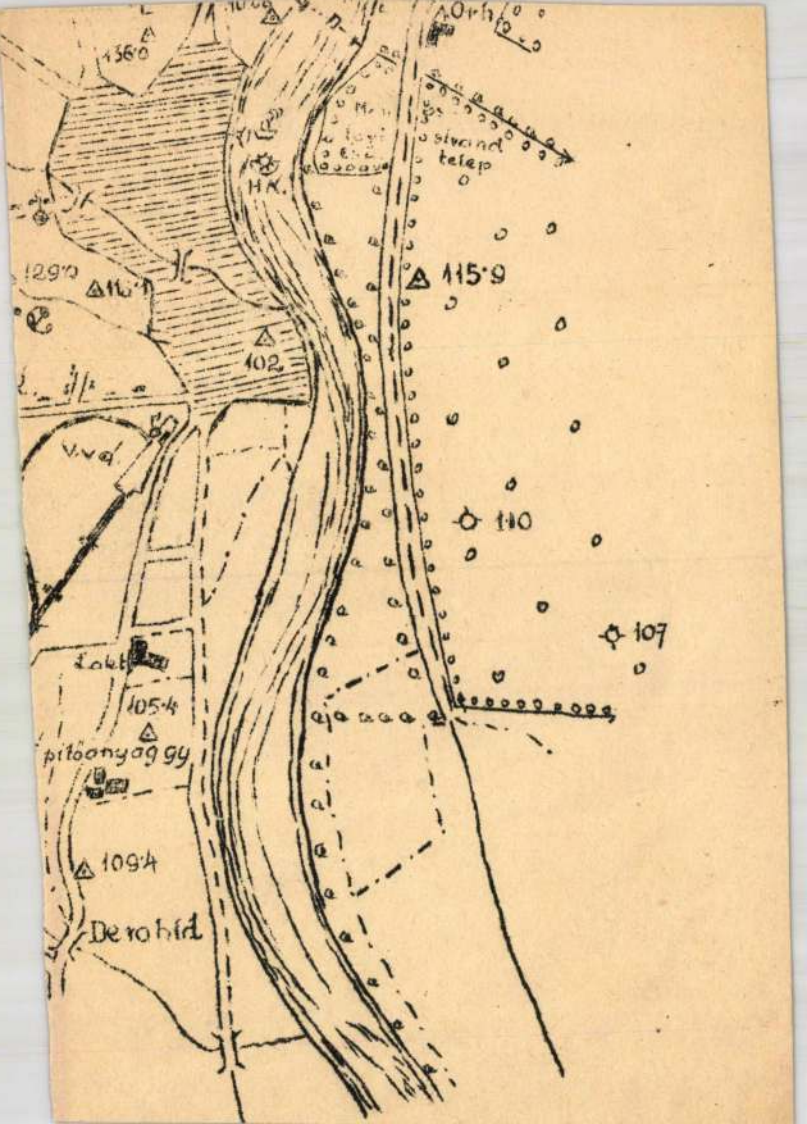

136·0
Orh
sivand
telep
H.K.
129·0
115·9
102
110
107
105·4
109·4
Derahid

arányban (viszonyban) legyenek. Pl. ha egy vállalkozásban A 1000, B 2000 és C 5000 pengőt fektet be, a nyereségen igazságosan akkor osztoznak, ha nyereségrészesedéseik arányosak befektetéseikkel, tehát az osztozkodás 1:2:5 arányban történik. Ehhez az egész nyereséget annyi egyenlő részre osztják, amennyi az aránymutatók összege (itt 1+2+5 = 8) és e részek közül mindenik annyiszorosat kap, amekkora az ő részesedésének aránymutatója: tehát az egész nyereségnek A 1/8, B 2/8, C pedig 5/8 részét kapja.

Aranyospatak *(Zlatnik)*, zemplénmegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik. Nevét hajdani aranybányászatáról kapta. Kb. 100 lak.

Aranyospolyán *(Poiana de Arieș)*, torda-aranyosmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 1437 lak.

Aranyosponor *(Ponorel)*, torda-aranyosmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 1983 lak.

Aranyosrákos *(Rachiș)*, torda-aranyosmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. Határában római település nyomaira bukkantak. (1930) 213 lak.

Aranyosrákosi Székely *Sándor*, költő, *1797. †1854. Tordai unitárius pap és tanár volt, 1822 óta unitárius püspök. Klasszikus formában írt hősköltemények közül legismertebb *A székelyek Erdélyben* c. hároménekes kis eposz. Tárgya: a székelyek Irnáknak, Attila fiának vezetésével legyőzik a dákokat és elfoglalják Erdélyt. Az 1823-ban megjelent mű hatással volt Vörösmarty eposzára, a Zalán futására is.

Aranyosronk *(Runc)*, torda-aranyosmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 604 lak.

Arányosság, l. *Arány*.

Aranyossy *Ákos*, festő és grafikus, *1870. †1898. Hollósy Simon tanítványa; legjobb rézkarca Bubics püspök képmása.

Aranyosszentmiklós *(Sânmiclăuș)*, szolnok-dobokamegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 1003 lak.

Aranyosszohodol *(Sohodol)*, alsó-fehérmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 4815 lak.

Aranyosvágás *(Săcătura)*, torda-aranyosmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 1970 lak.

Arányos választás, l. *Képviseleti rendszerek*.

Aranyos víz, l. *Élet vize*.

Aranyozás. Aranybevonatokat azért alkalmaznak, hogy a tárgyakat egyrészt tetszetősebb külsejűekké, másrészt kémiai hatásokkal szemben ellenállóakká tegyék. A legolcsóbb, de legkevésbé tartós A. aranyfüst felragasztásával készül; ezúton bármely anyag, fa, kő stb. aranyozható. A tüzi A. csak magas olvadáspontú fémeken alkalmazható. A bevonandó tárgyat tisztítás után aranyfoncsorral bekenik, azután a higany forráspontjánál (357°) magasabb hőmérsékleten kiégetik, hogy a higany elpárologjon. Lemezelés útján készül a dubléáruk aranybevonata. Fémtárgyak A.-a legtöbbször elektromos úton történik (galvanizálás, l. o.); elektrolitként ciánkáliumos aranykloridoldat szolgál. Az aranybevonatokat, bármily úton készültek is, utólag fényesíteni szokás, úgy, hogy szappanoldatban, finom sárgarézdrótkefével dörzsölik és haematit- (vasérc-) kristállyal simítják.

Fatárgyak A.-a. A teljesen síma felületű fát, hogy a likacsok eltömődjenek, állati enyvben elkevert magnézia- v. kréta-porral alapozzák mindaddig, amíg a fa felülete márványossá nem válik. Az esetleges egyenetlenségeket habkővel lecsiszolják és erre viszik rá az aranyfüstöt, v. hamis A.-nál a sellakkos, alkoholos oldatban szétdörzsölt bronzfestéket. Száradás után következik a fényesítés.

Porcellán A.-ánál megkülönböztetünk valódi és fényes A.-t. Az előbbinél az aranyat vegyületeiből vasgáliccal finom por alakjában kiválasztják, könnyen olvadó bizmut-üveggel vegyítik, illó olajjal festékké dörzsölve ecsettel viszik a megfelelő helyre. Égetés után a fénytelen fémfelületet csiszolják. A fényes A.-nál az aranychloridot levendulaolajjal s kénmájjal összekeverik és azzal festenek. Égetés után azonnal fényes, de az aranyréteg nagyon vékony és mázfeletti díszítésnél használati edényeknél gyorsan lekopik.

Aranyparitás, a különböző országok aranyérméinek értékarányát fejezi ki. Ez az értékarány az egyes érmék aranytartalmának felel meg. Ha pl. 1 kg színaranyból nálunk 3800 pengőt, Németországban 2790 márkát vernek, akkor 3800 pengő értéke egyenlő 2790 márka értékével. Ebből következik hogy

$$1\ M = \frac{3800}{2790}\ P = 1.362\ P,$$

v. 100 M = 136.20 P. Ezt úgyis mondjuk, hogy 100 M aranyparitása pengőben 136.20 pengő.

Aranyparmén, almafajta, l. *Alma*.

Aranypart, eredetileg a Guineai öböl É.-i partja egy részének (az Elefántcsontpart és a Rabszolgapart között) a neve. Angol gyarmat; közigazgatásilag magában foglalja Asantit, a Northern Territoryt és a hajdani német Togo angol mandátum alá került részét. Ter. 237,782 km², lak. száma (1932) 3.271,557. A partvidék forró, nedves, egészségtelen éghajlatú, őserdőkkel borított síkság; az ország belseje erdőkkel és szavannákkal borított tönk. Főfolyói a hajózható Volta és az Ankobra. Főváros: Accra; nevezetes települések: Sekondi, Cape Coast, Winneba, Koforidua. Kiviteli

Uj Idők Lex. II. k.

cikkei: kakaó, arany, gyémánt, mangán, koladió, pálmaolaj, mahagónifa és kopra. A gyarmat élén kormányzó áll.

Aranypataka *(Zlaté)*, sárosmegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik. Kb. 600 lak.

Aranypengő. Az 1925. évi XXXV. t. c. a pengőrendszert honosította meg és úgy rendelkezett, hogy 3800 P összegű aranyérme (380 tízpengős, v. 190 húszpengős) tartalmaz 1 kg színaranyat. Aranyérmék azonban egyelőre nem kerültek forgalomba. Az 1931 nyarán bekövetkezett pénz- és hitelválság kitörése után az állam, hogy megnyugtassa a betétek tulajdonosait és általában a hitelezőket, elrendelte, hogy a már fennálló követeléseket A.-ről szóló követeléseknek kell tekinteni; sőt a később keletkező követeléseket is, ha a követelés összege kifejezetten A.-ről szól. Az A. értéke pedig 0.2632 gr színarany értékével egyenlő. (1931 aug. 14-i 4600. sz. r.)

Aranypont, l. *Alsó aranypont* és *Felső aranypont.*

Aranypróba, az aranytartalom meghatározására szolgáló eljárás. Érceknél és aranytartalmú ipari hulladékoknál leginkább a tüzi eljárást alkalmazzák olyan alakban, hogy ú. n. ólmosító olvasztással az aranyat a csaknem mindig jelenlévő ezüsttel együtt ólomban gyüjtik össze, ezt az ólmot csontlisztből készült vastagfalu tégelyben, az ú. n. üzőkében ólomoxiddá alakítják át, mely az üzőkébe beszivárog, az aranyezüst szemecske pedig az üzőkén visszamarad. Ez a művelet az ú. n. *leűzés.* Az így nyert aranyezüst-szemcséknek salétromsavban (választóvízzel) való oldásánál visszamaradt arany súlyát mérik. Aranyáruk törvényes aranytartalmát az ú. n. *karcpróbával* (l. o.) ellenőrzik.

Aranyrenet, almafajta, l. *Alma.*

Aranyrózsa. Már a XII. sz.-ban szokásban volt, hogy a pápa, nagyböjt 4. vasárnapján *(Laetare)*, a stációs körmenet alatt, A.-t tartott a kezében, melyet utána a város prefektusának adott. A XV. sz. óta a pápa ezen a napon egy A.-t áld meg, amelyet v. megőriznek a következő évig, v. a pápa kitüntetésképpen megküldi egy kimagasló személynek.

Aranyrúd. Az aranyat rendszerint 6 kg-os A.-akban hozzák forgalomba. Ezeken a finomságukat is feltüntetik. Az A.-ak főpiaca London, minthogy az aranytermelő vidékeknek csaknem ¾ része angol fennhatóság alá tartozik.

Aranysakál-prém, az olcsóbb prémfélékhez tartozik. Tévesen aranyfarkas-prémnek is nevezik. Színe sárgás, szürkés-feketével kevert. Legértékesebb a dalmát és görög A. A D.-amerikai *pampas-róka* prémjét hibásan A.nek is nevezik.

Aranysarkantyús vitéz, a koronázáskor a király által Szt. István kardjával vitézzé ütött magyar nemes. Már II. Lajos király idejében kimutatható ilyen vitézzé-avatás, I. Ferdinándtól kezdve pedig a legújabb időig az A.-ek avatása a koronázási szertartás része. A magyar aranysarkantyús vitézek nem alkotnak lovagrendet, tőlük különböző a pápai Aranysarkantyú-rend.

Aranyszájú Szt. János liturgiája, a görög ritusban a legtöbbször használt liturgia. (L. *Liturgiák.*)

Aranyszám. A hold járásától függő húsvétszámítás céljaira a középkorban szükséges volt a napévnek a holdévvel való kiegyenlítése. A görög *Meton* állapította meg azt, hogy a hold fényváltozásai csak 19 esztendő elteltével esnek ismét a napévnek ugyanarra a napjára. E 19 éves ciklusón belül, szökőhónapok és szökőnapok segítségével, a nap- és holdév közötti különbséget ki tudták egyenlíteni. A ciklus kezdetéül a Kr. e. 1. évet vették, mert ennek első újholdja az egyházi év kezdetére esett. Az évnek a 19 éves ciklusban elfoglalt helyét jelölő számot, a húsvét kiszámításában való fontossága miatt, a középkori naptárszerkesztők A.-nak *(numerus aureus)* nevezték. Az A.-ot úgy számítják ki, hogy a kérdéses évhez 1-et hozzá adva, az összeget 19-cel osztják; a maradék lesz az A. Ha a maradék 0, akkor az A. 19.

Aranyszarv, l. *Isztanbul.*

Aranyszövetek, l. *Brokát.*

Aranytopáz, a topáznak szép sötétmézsárga változata, de így nevezik a drágakőkereskedelemben a sötétsárga citrineket (kvarcváltozat) is.

Arany Trombita. 1. *Táncsics* Mihály „politikai, ipar- és gazdászati" hetilapja, mely 1869 január 25-től 1869 december 30-ig jelent meg. **2.** *(Ponyvára került A.) Sárosy* Gyula népieshangú verses elbeszélése, mely Kossuth Lajos felhívására, a nép fellelkesítésére készült 1849-ben. 13 „lehelet"-ben (versben), erősen Habsburg-ellenes hangon írta le a szabadságharc eseményeit.

Aranyvaluta, olyan pénzrendszer, amelyben a pénzegység értéke meghatározott aranymennyiség értékéhez igazodik. Az aranyértékhez való igazodás az egyes valutarendszerekben különbözőképpen van biztosítva. Leginkább biztosítja a pénz meghatározott aranyértékét, ha a jegybank, más fizetőszközök ellenében, minden korlátozás nélkül szolgáltat ki a törvényben meghatározott áron, aranyat. Ez a *teljes* v. *tiszta aranyvaluta.* Ha a pénzforgalmat a bankjegy és váltópénz látják el s a jegybank csak nagyobb tételekben köteles a megállapított áron aranyat venni és eladni (mint pl. Franciaországban), *aranyrúdvalutáról* beszélünk. Ha pedig a jegybank aranyat egyáltalán nem köteles eladni (vagyis nem köteles jegyeit aranyra beváltani), hanem aranyértékű külföldi valutákra szóló követeléseket *(devizákat)* köteles a megszabott áron kiszolgáltatni,

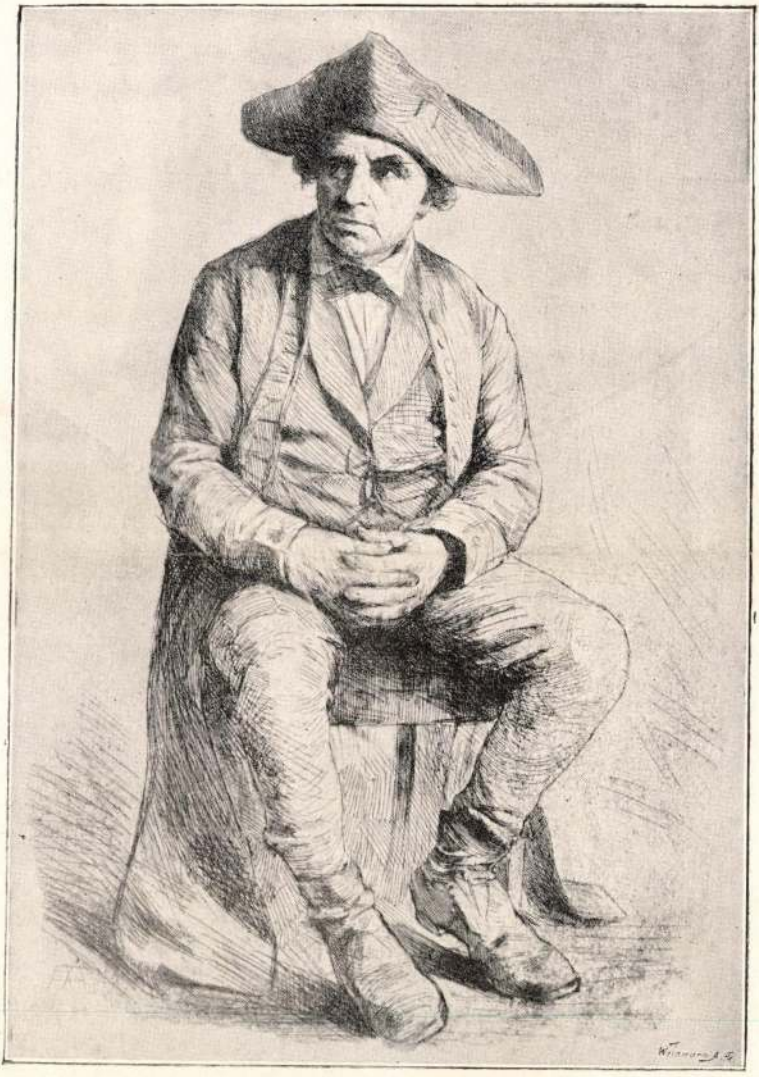

Aranyossy Ákos. Rézkarcz.

Műcsarnok 1895/96, téli K. 1

Aranyossy Ákos

Aranyossy A

forbászi

l.

Müterem. 11. 27

graf. kiáll. kat. (1937)

4-5. 27.

ARANYOSSY *Ákos*, festő és rezmetsző, * Kassa 1870, † ugyan ott 1898. Münchenben tanult, ahol az akkor már híres Hollósy-iskolát látogatta. Rézkarcai közül a legismertebb és legjobb Bubics püspök arcképe. Számos műve van a Szépművészeti Múzeum grafikai gyüjteményében.

E. G. I. 47 l.

1435. Velenczei mester a XIV.

Un pergolo in marmo

A
és férfit tü
balja
halad jobbr
Mögöttük f
szörnyek a

M
Vét
L.

Ara 1040 d
1c 26 kr
ganzhar
ab 2 kr

Ga

411

Aranyossy Ákos

festő

† Kassán 1898. szept. 20.

28 éves korában.

Mihalik Sándor dr

közlése.

TELEFON: 25-19.

Csekkszámla: 11.454.

ANTIQ

Aranyossy Ákos

156. † Aranyossy Ákos. A kis látogató.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

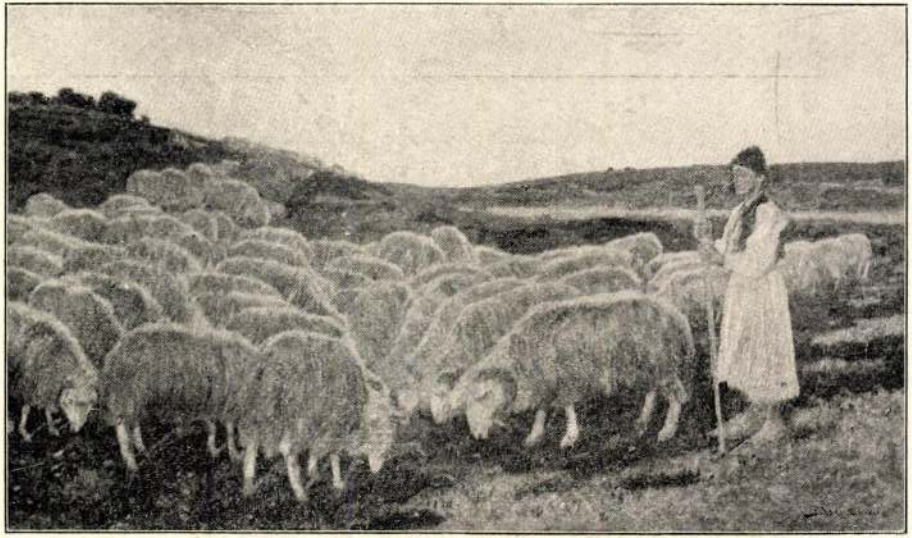

171 Bihari Sándor. legelő kosok.

Aranyossy Ákos

vőd

Bencsik Kiáll.

23. l.

A CSILLAGVIZSGÁLÓK NEMZETKÖZI EGYESÜLETÉNEK ALDUNAI KIRÁNDULÁSA. — Klösz György fényképe után.

nagy szótöbbséggel dr. *Zsilinszky* Mihály államtitkárt választotta meg. A szavazatszedő-bizottság Sárkány Sámuel püspök vezetése mellett azonnal felkereste az új felügyelőt és üdvözölte. Ünnepélyes beiktatása f. hó 18-iki rendkivüli közgyülésen fog végbemenni.

Házasság. Dr. *Szász* Zsombor ügyvéd, Szász Gerő református esperes és költő fia, október 5-én esküdött örök hűséget *Brandt* Elza kisasszonynak, dr. Brandt József egyetemi tanár leányának Kolozsvártt.

A 30 napos országos gyász tartama alatt a «*Zion*»-egylet, VII., Erzsébet-körut 26. sz. a. irodájában naponta a *szokásos felvételi díj elengedése mellett felekezeti különbség nélkül* vesz föl tagokat.

Kriegner-féle **Akáczia Arczcréme** 1 frtért. **Szappan** 50 krért kapható országszerte a gyógyszertárakban. Főraktár Budapest, Kálvin-tér, «Korona» gyógyszertár.

A nők fegyvere a szépség, a szépség első kelléke egy tiszta, puha arczbőr — mely egymagában is szép! A cosmetika hivatva van arra, hogy a bőrtisztátlanságokon segitsen. Egy ily kiváló cosmeticum a «Keserümandola-créme», melyet Borsody gyógyszerész forgalomba hozott és azt tisztelt női olvasóink figyelmébe ajánljuk.

HALÁLOZÁSOK.

Sadi Carnot özvegye, szül. Dupont White Czeczilia, elhunyt preslesi kastélyában. Mióta 1894 junius 24-ikén férjét, a köztársaság elnökét Lyonban meggyilkolták, egész visszavonúltan élt két fiával. Polgári származású nő volt, egy párisi hoteltulajdonos leánya, de finom, művelt lelkű hölgy, s a franczia polgárság büszkén látta, hogy egyszerűségében is mily önérzettel foglalta el a férje méltóságával őt megillető helyet. Párisban temették el okt. 5-ikén. A Madelaine-templomban, a hol a gyászszertartás volt, több miniszter, a kamara számos tagja, a diplomácziai kar és igen sok más előkelőség jelent meg. A holttestet a passy-i temetőben helyezték örök nyugalomra.

Schedius Lajos, a magyar kir. kuria birája, 57-ik évében, szivszélhüdés következtében elhunyt Budapesten. Unokája volt Schedius Istvánnak, a jeles esztetikusnak és filológusnak. Végig ment a birói állás fokozatain és már több év óta a kuria birája. Tevékeny részt vett az új bűnvádi perrendtartás készítésében és nagyrészt az ő munkája a büntető törvénykönyv novellája. Jelenleg a kuria sajtóügyi előadója volt. Nagy irodalmi tevékenységet fejtett ki és kodifikátori működését tavaly a király a Lipót-rend lovagkeresztjével jutalmazta. Vagyonának tetemes részét, vagy hetvenezer forintot a pozsonyi ág. ev. főgimnázium tanári karának hagyományozta az elhunyt oly kikötéssel, hogy ez összeg kamatai a főgimnázium tanárai között évenként kiosztassanak.

Martini Sebastiano, 75 esztendős korában meghalt Rómában október 5-ikén. Martini 1848-ban Olaszországból Magyarországba jött és részt vett a szabadságharczban. Hosszabb ideig Kossuth Lajos hadsegéde is volt. A debreczeni csatában elfogták az oroszok és kiszolgáltatták az osztrákoknak, kik Josephstadtban fogva tartották. Miután szabadságát visszanyerte, az olasz államvasutaknál kapott alkalmazást.

Aranyossy Ákos, festőművész elhunyt Kassán szeptember 30-ikán, még csak 28 éves korában. A festészetet Münchenben tanulta Hollósy művész iskolájában és az akadémián; majd Olaszországban utazott, folytatván tanulmányait, aztán Budapesten a mesteriskola tagja lett. Sok vázlatot és tanulmányt készített. Tavaly egy pár jó tájképet állított ki. A rézkarczolásban is művész volt, s feltünést keltett több lapjával. A nyár végén szüleihez utazott Kassára s ott szélhüdés vetett véget oly szépen indult fiatal életének.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Zeley János, egervári prépost, váradi kanonok, székesegyházi főesperes, szentszéki biró, Biharmegye bizottságának tagja, életének 72-dik évében, Nagy-Váradon. — Pap Liviusz András, görög-katholikus apátkanonok, 82 éves korában Lugoson. — Bacsinszky Ödön, lyutei esperes-lelkész és czimz. kanonok, 81 éves korában. — Lehoczky György, nyug. m. kir. honvédezredes, a hadiérem és katonai érdemkeresztulajdonosa, a borsodmegyei takarékpénztár bizottságának elnöke, 64 éves korában, Miskolczon. — Sikó Endre, ref. lelkész, Gát községben. — Máthé Lajos, Darány község lelkésze. — Liszkay Atilla, cziszterczita tanár, a bajai gimnáziumban, ki önkezűleg vetett véget életének. — Mezőkövesdi Ujfalvy Gyula, cs. és kir. nyug. százados, 53 éves korában, M.-Záhon. Elhunytát özvegye, Wass Ida grófnő és kiterjedt előkelő rokonság családjai gyászolják. A halottat Kolozsvártt helyezték örök nyugalomra. — Houchard Ferencz, nyug. miniszteri titkár, életének 40-ik évében, Budapesten.

Özv. Mennyey Józsefné, szül. Nékám Malvina, néhai Mennyey József kir. tanácsos, Vasmegye volt tanfelügyelőjének özvegye, 67 éves korában, Szombathelyen. — Báró Gaál Nándorné, született Keszlerffy Mária, nyug. honvédezredes neje, 56 éves korában, Trencsén-Tepliczen, honnan holttestét Pozsonyba szállították. — Özv. farádi Veres Gyuláné, szül. Kheberich Etelka 70 éves korában, Szakál községben.

Arányossy vakos

Szerkesztői mondanivalók.

Tudakozódó. A Kisfaludy-Társaság által a Bulyovszkyné-jutalomból kisebb költői elbeszélésre hirdetett pályázat 1899 október 31-én jár le, minthogy a díj csak minden második évben esedékes.

R—v. A vár fokán. Ha lehet, mást kérünk helyettök.

Névtelen betegség. Mihelyt lehet, sort kerítünk rá.

Balatoni hegyek. Általában elég sikerült, megérdemlené a simítást, a kirivó egyenetlenségek lecsiszolását.

Nem közölhetők: *Egy ifjan elhunyt barátom sirkövére.* A gondolat zavarosan van kifejezve s a verselés is nagyon kezdetleges. — *Ernőke és Pimpike.* A czím nem valami sok ízlésre vall, mint a hogy az egész vers az ellentétes hangok disharmoniájában bukdácsol. Az elnyújtott száraz, lapos próza olykor a szív igaz megindúlásával váltakozik.

SAKKJÁTÉK.

2081. számu feladvány. Decker A.-tól.

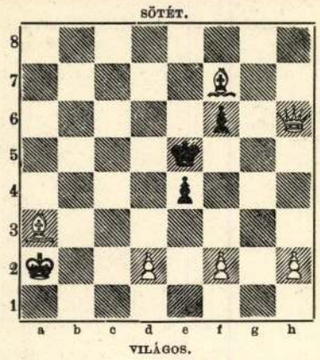

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2065. számu feladv. megfejtése. Feigl és Nemo-tól.

Világos.	*Sötét.*
1. Va1—h8 --- --- ---	t. sz.
2. Bh7—h2 (†)--- ---	t. sz.
3. V v. B mat.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Szilády Zoltán. — *Kecskeméten:* Balogh Dénes. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

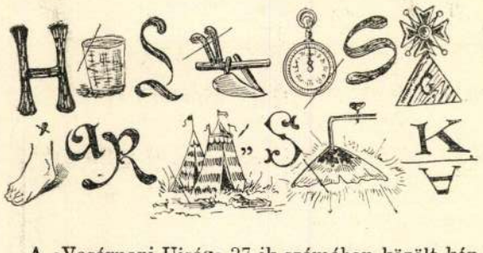

A «Vasárnapi Ujság» 37-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Életünk küzdelem a szerencséért.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Királyi Pál-utcza 4. sz.)

„EGYETÉRTÉS"

POLITIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, felelős szerkesztő, | 1898. XXXII. évfolyam. | **Kossuth Ferencz,** főmunkatárs.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar ujra elmaradó, uj előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő szinvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbizható tudósitásai által iparkodik régi, jó hirnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fentartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét uj hóditások által évről-évre maradandóan meg is szaporitsa.

Hogy ezt a czélt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betüt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalon s igy az Egyetértés egy rendes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számitva 36—60 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósitásokat közölhet, a milyeneket egy más lap sem nyujthat közönségének. Igy általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés **országgyülési tudósitásai** e nemben a legtökéletesebbek, nemcsak a tudósitások kimeritő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságánál fogva is, mely e tudositásokat minden pártszinezetü olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkivül bő **tárcza- és regényrovata.** Az Egyetértés állandóan két kitünő regényt közöl egyszerre, részint eredetit, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangu műforditók forditásában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ivre, vagyis 40—50 rendes regénykötetre rugnak. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe veszszük az Egyetértésnek mindenkor közéletünk kitünőségei és elsőrangú publicisták által irott **vezérczikkeit** és egyéb **politikai közleményeit, bő hirrovatait, eredeti táviratait** az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnapokint megjelenő s egy-egy szaklapot potló «Irodalom», «Tanügy» és «Mezőgazdaság» czimü országos hirü rovatokat s végül az Egyetértés legjobban informált **közgazdasági, ipar mezőgazdasági** rovatait és mogbizható tőzsdei **és** tudósitásait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégiteni képes.

Mindezen előnyök daczára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltebb: 7345

Egész évre --- --- --- --- --- ---	**20** frt —
Fél évre --- --- --- --- --- --- ---	**10** « —
Negyed évre --- --- --- --- ---	**5** « —
Egy hóra --- --- --- --- --- --- ---	**1** « **80**

Előfizetéseket legczélszerübben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához **Budapest, papnövelde-utcza 8.** intézendők.

Technikum Limbach i. Sa.
Maschinenbau- Elektrotechnische | **Hochbau- Tiefbau-**
SCHULE.
Kein Diktieren. Elektrotechnisches Laboratorium.
Eigene Lehrmethode nach den von der Direktion herausgegebenen gesetzl. geschützten Werken für Schul- und Selbstunterricht: 1) Maschinenconstrukteur, 2) Werkmeister, 3) Elektrotechnische Schule, 4) Baugewerksmeister, 5) Polier, 6) Tiefbautechniker. Prospecte des **Technikums** und der **Werke** kostenlos.
7813 Die Direktion: **Müller.**

Kávéháztulajdonosoknak,
Vendéglősöknek,
Füszerkereskedőknek
ajánl I. rendü legujabb termésü
orosz teát
SCHNITZER MÓR tea-nagykereskedése
Budapest, VI., Váczi-körut 9. 7840
u. m.: **Finom Souchong-teát kiloját 8 forintért**
Kis Mandarin, igen finom « 4 «
Tiszta Peccot « 6 «
Melange-teát « 4 «
Postaküldemények 2 kilón felül viteldijmentesen és csomagolási költség nélkül küldetnek szét. — Mintaküldemények a fenti nemekből összeállitva 5 frt.
Alapittatott 1850. Alapittatott 1850.

PATIKA
Vaspepton-konzerv vérszegény gyermekek és felnőtteknél javitja az étvágyat, megszünteti az idegességet, jó álmot hoz, ára 1 doboz 90 kr. **Cocain-pasztillából** 1 éhány darabka megszünteti a garat- és gégehurutot, köhögést és rekedtséget. ára 75 kr. A **Gaultheria olajtok** biztos szer reumánál, migránnél és idegzsábánál, hatása még jobb, ha egyidejüleg **Gaultheria-szeszt** is használunk, ára 1—1 frt. **Fluor calcium** kitünő hatásu szer a nyak- és mirigydaganatoknál, ára 1 és 2 frt. Az **áfonya-kivonat** a legmakacsabb, évekig tartó ótvart, ekzemát, régi börkiütéseket rövid időn meggyógyitja, ára ecsettel és vattával 1 frt 50 kr. A **Fucus** tengeri növény kivonata klinikailag elismert szer a hizás ellen és a kövér egyéneknél előforduló asztma ellen, ára 1 üv. 2 frt. **Univerzál hintőpor** láb- kéz-, hónaljizzadást, kipálást ujszülött gyermeknél, lovasoknál, kerékpárosoknál stb. azonnal meggyógyitja, ára 50 kr. — Kaphatók **HAZSLINSZKY KÁROLY** gyógyszerésznél, Bupapesten, VIII., Rökk Szilárd-utcza 28. sz. 7877

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT 7694

Kossuth Lajos-utcza 1. szám,
(a Ferencziek bazárjában.)
Ajánlja műtermét mindennemü **fölvételekre** legnagyobb formátumig. **Külön műsokszorositó osztály.**
Heliogravure, Autotypia,
Fototypia, Fénynyomat.
Telefon összeköttetés. 7544

Haj-fiatalitó

Herm. Jahnke berlini hires vegyész találmánya. A **haj-fiatalitó** nem festi a hajat, hanem a fiatalság eredeti és üde hajszinét helyreállitja, a vörös hajat barnitja. — **Egy üveg ára 2 frt 40 kr.** postával bérmentve, a pénz előleges beküldése mellett **2 frt 75 kr.** Hozzávaló **Brillantine** 1 üveg ára **60 kr.** postán bérmentve **80 kr.**
Budapesti főraktár: EGGER-féle gyógyszertár a Nádorhoz, VI., Váczi-körut 17.
és a Török-féle gyógytár. 7811

MARQUE DÉPOSÉE
Claven

Tyukszem,
szemölcs, feltört bőr, megkeményedett bőr, fagyás, valamint **csontdaganatok, dagadt** vagy **gyuladt lábizzadást,** végül bármilyen **méh-, darázs-, szunyog-** és **rovarcsipést 3—5 nap alatt fájdalom nélkül és örökre eltávolit** az egyedül biztos **ujonnan feltalált szer, a**
„Clavèn"
Csak akkor valódi, ha a kőcsögön rajta van az oldalt látható védőjegy.
Minden gyógyszertárban kapható.
Egy tégely ára 60 kr., portóval 75 kr., mely összeg előre megküldendő (ha helyben nem kapható) a **gyáros és kiviteli üzlet** tulajdonosának 7839
HRNJAK M.
gyógyszerész Ivanic-vár, vagy a magyarországi főraktárosnak **TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznek Budapest,** Király-utcza 12. szám.

Szerencsés megoldás!
Elvégre mégis csak sikerült oly biztosan müködő
Vizszürőt
feltalálni, mely ivóvizünket élvezhetővé téve — az egészségre ártalmas anyagokat alaposan és rendkivül gyorsan kiselejtezi. E könnyen kezelhető, kitünő vizszürő minden vizvezetéki csap helyett egyszerüen a csőre lesz csavarva.
Szürőkövekkel ellátott szivattyuk kutakhoz, valamint ipari és gazdasági czélokra szolgáló szürőkészülékek, nagy választékban. Számos elismerő levéllel, nemkülönben tudományegyetemünk kiváló tanárának, **Dr. Pertik Ottó** urnak legfényesebb szakértői véleményével rendelkezünk. 7847
A vizszürőtársaság főraktára
Budapest, VII., Erzsébet-körut 27.
Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

Selyem-damasztok
75 krtól 14 frt 65 krig
méterenként és selyem-brocatok — saját gyáraimból
valamint **fekete, fehér és szines Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig** méterenként — sima, csikos, koczkázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szin és árnyalatban stb).
Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen és házhoz szállitva.
Minták póstafordultával.
Magyar levelezés. — Svájczba kétszeres levélbélyeg ragasztandó
HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben
(cs. és kir. udvari szállitó).

Aranyossy Ákos

1897/98 a Benczur
féle festőiskola I.

Terképzőmfőiskérk

63. l.

LINKER, *Anton*, 1778-tól kezdve igen szépen dekorált lágy- és keményporcellánt készít Hágában. Meissen stílusában dolgozik. Darabjainak jegye gólya s ezért készítményeit „Storchporzellan"-nak nevezik.

LIN LIANG, kínai festő, a Ming-korszakból, * Kuang-Sung. Kitűnően festett virágokat, gyümölcsöket, madarakat, fákat stb. Híres volt gyors kezéről és az ú. n. tzao-írásra emlékeztető fogékony ecsetkezeléséről. Leginkább tussal dolgozott.

LINOLEUMMETSZET. A fadúc helyett, amelynek metszése sok ügyességet és gyakorlatot kíván meg, grafikus művészeink linoleumlapot kezdtek használni. Először 1895 körül próbálkoztak ezzel, a fánál sokkal puhább anyaggal. A síma linoleumlapra átvitték a rajzot és árokvésővel kivájták azon részeket, amelyek a papíron fehéren kellett hogy maradjanak. Elvben a linoleummetszet teljesen azonos a fametszettel, mert ez is az ú. n. magasnyomású eljárásokhoz tartozik. Finom vonalakat, éles kontúrokat azonban nem lehet vele elérni és így inkább széles, foltszerű hatásokra alkalmas. Rövid 10—15 év óta sokan foglalkoztak a L. művelésével, de már a sokkal nemesebb fametszet ismét elnyomta ezt az eljárást. *Conrad.*

LINTON, *William James*, angol fametsző és illusztrátor, * London 1812, † New Haven 1897. 1846. az „Illusztrated London News' részére a fametszet történetét illusztrálta. Később néhány angol műhöz készített fametszetű illusztrációkat. 1867. Amerikába vándorolt ki és New Yorkban, majd New Havenben nagy fametsző intézetet alapított, amely az amerikai virtuóz fametszet kiinduló pontja lett. Elméleti művei közül nevezetesek: The practicle hints on woodengraving, 1879; History of wood-engraving in America, 1882.

LIOTARD (ejtsd: *—ár*), *Jean Etienne*, svájci festő, * Genf 1702, † u. o. 1789. La Tour versenytársa a pasztell-

Trocadéro, párisi TV. 164.

Aranyossy Ákos

lásd

Műveszet 1902. 366 l.

III. 524 Aranyossy Ákos (von), 18 éves, kath., szül Kassán (itt tévesen Krakau Öszterreich van bejegyezve), atyja ügyvéd, Hackl élő modelles osztálya, 1888 okt. 13. Az Akadémia birtokában van: életnagyságú férfiakt rajztanulmánya 1890-ből, vételár 100 M.

Lom 187. l.

Mária Terézia:

Mellig, négynyolcza
disze rezgő boglár s toll,
Kal ~~díszített~~ ékesített ruhája ki v
disziti. A medaillont föl
zaton a párnán nyugvó
a jogar, az országalma, a
hoz babérgaly csatlakozik

„Maria Theresia
Hung: Boh: Regi

Rézmetszet, méretei

Ltha 7995.

Aranyossy Ákos

nemis graf. nuve

a képm. Mur.

graf. gyűjt.

1

Schmidt Sándor dr. TV. 134

Aranyossy Ákos

elismerő okl-

Közlezrkiáll.

1268. l-

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Asanyossy György

Elmúlás

Repr.

Korunk 1970. VII. 1010.

Aranyossy György

A lovas (grafika)

Komárc, 1973. jan. 32. évf. 1sz. 121p.

Aranyossy György

– A Korunk Galériában okt-én megnyílt Ady emlékkiállításon munkáiból állítottak ki

(Korunk hírei)

Korunk 1977/10

BALASSA JÓZSEF ÉS ECKERDT JÁNOS SÍREMLÉKE
a Rozálián (57 l.)

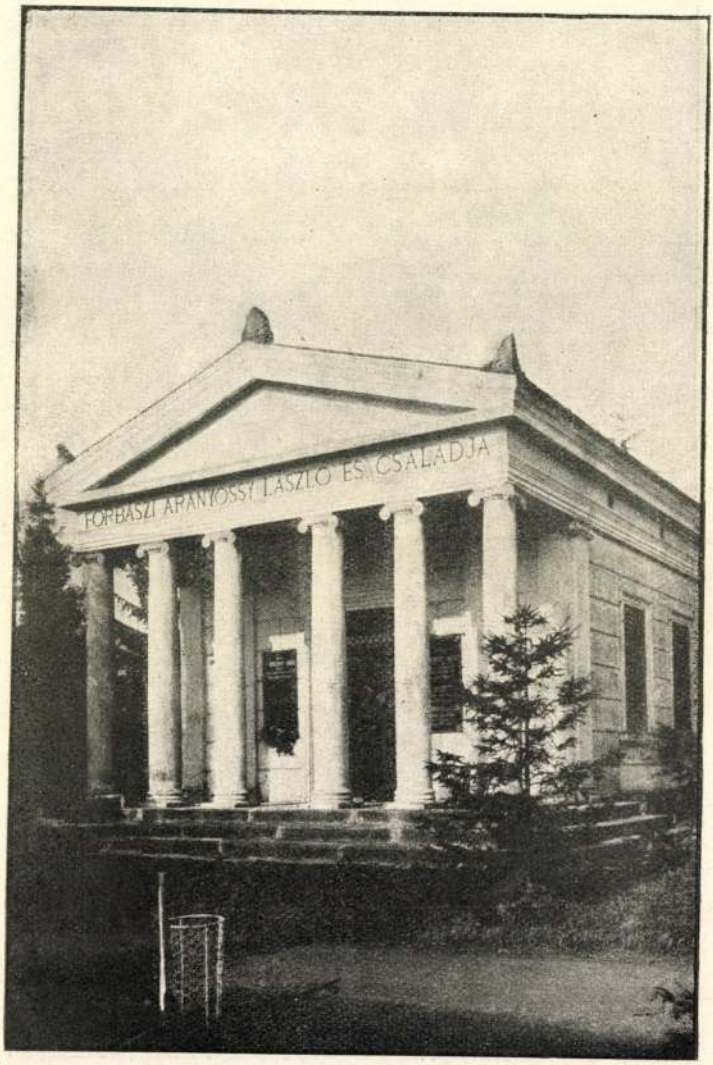

FORBÁSZI ARANYOSSY LÁSZLÓ ÉS CSALÁDJA SÍRBOLTJA
a Rozálián (49 l.)

Wick temetők

203. l.

Aranyi Lajos
Borsosné Kaiser Anna

A budai vár történelmi
emléktábláiról
MV 22, 1978, 305-

A szentély gótikus ablakai — *Die gotischen Fenster des Chores*

voltak. Zlaudus apja, Márton azonban a két század fordulóján Vas megye ispáni székében ült. A falut feltételezhetően királyi adományként ő kapta meg. Szántó neve egyébként azok a foglalkozást jelentő település-elnevezések közé tartozik, amelyek az államalapítás korából származnak és lakói a királyi udvarnak szolgáltak, annak szántovetői voltak, tehát eredetileg a királyi birtokok közé tartozott.

Az 1236-os oklevélben említik először a falu Szent Kozma és Damján tiszteletére emelt kápolnáját. Építéséről, annak koráról semmiféle adat nem maradt, ezért a templom körül [illegible] feltárás ellenére csak feltételezés lehet XI-XII. századi eredete. A korai Árpád-korra vallló titulusa és első periódusának alaprajza egyaránt ezt támasztja alá.

Szántó XIII. századi történetét a szomszédos birtokosokkal folytonos ellentét tölti ki, amelynek következtében sok adat maradt róla. 1236 után Zlaudus birtokjogát a nyugati irányban, a Vindornya patak mentén fekvő Fesér falu királyi udvarnokai vonták kétségbe. Az ebből keletkező per az eseriek elutasításával 1255-ben ért véget. Közben azonban a tatárjárás okozta zavaros helyzetet kihasználva a keleti szomszéd, Tátika nembeli Tátika fegyvereseivel elpusztította Szántót és Zlaudusnak ezzel 80 márkányi kárt okozott. Tátika azonban nemcsak Szántót tette tönkre, hanem a veszprémi püspökség szomszédos uradalmát is. Ez a mai Sümeg területének déli részén feküdt, ahol a püspökségnek nemesi kúriája volt. Az ebből keletkezett per idején Zlaudus már pozsonyi prépost és

Arányi Lajos

Bogárdi Mihály
Arányi Lajos emléktáblái
a budai várban
= Budapest, 2005/6. 14-15., ill

Vétel, Vedrődi Viktória, 1963
Ltsz. 63.202

A küllőkre erősített fehér tol
A fehér tollakon, mindkét olda
fehér, zöld – virágfüzérek. A
mintázat; az akasztóhoz zöld s
gyöngyszemmel összefogott bojt
hágai Nederlands Kostuummuseum
Nr. 20a.). Az európai piacra k
példánya. Korábban magyar munk

Kat. 1986, Nr. 65.; Kat. 1988c

103.

Legyező
Franciaország, 1850 körül

Tizennégy darab áttört, aranny
ezüstfóliával díszített gyöngy

ARÁNYI Lajos

Magyar Tudóslexikon A-tól Z-ig.
Bp. 1997 128-129.

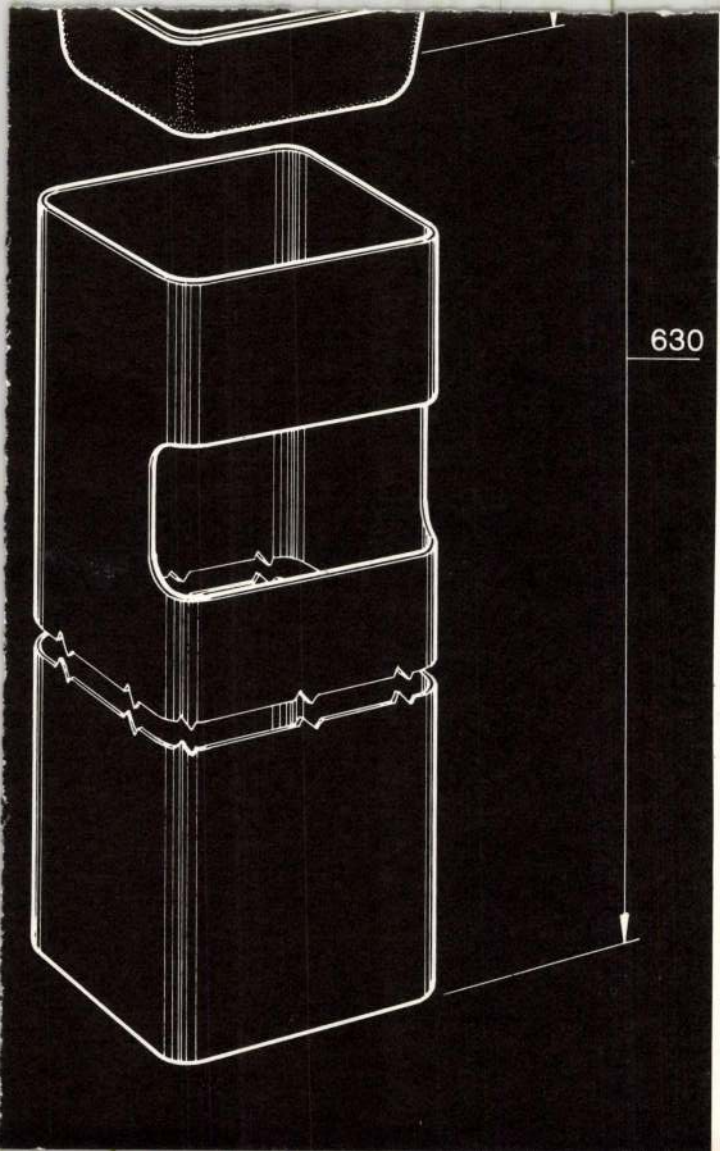
630

Arányi

Jegyzékében csak a kapualjról

(Szentháromság u. 5.)

Seitl: Budoi tár 1957. 308. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Arányi

1877-ben az épület homlokzatáról tesz említést (Úri u. 6.)

Seitl: Budai kár 1957. 321. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

ARANYI Sándor

CHIKÁN Bálint: Aranyi Sándor. = Magyar Hírlap, 1992. szeptember 19. I.,ill.

1945--

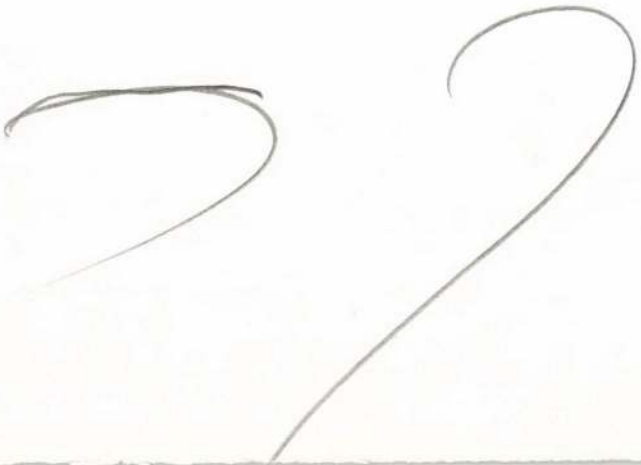

ARANYI Sándor festő

Életrajza ld.

Irodalom és művészettörténeti
tanulmányok, 1. 1997 145.

ARANYI Sándor

SZUROMI Pál: Derengések, világolások : Arnyi Sándor csongrádi kiállitásáról, 1983.IX.24.-X.9. = Müvészet, XXV.évf.1.sz. 1984 58 - 59. p. ill.

ARANYI Sándor festő

11. 60. Szög-Át

Új Művészet 1992

Arányi Mária

1914/15, 1915/16 II – 1917/18

Fertőszömfőiskévt

63. l.

1942

6
4
8
4

18
50
68

42
8

53

76
53
23

• Upsala 1860. Stockholmban tanult, 1879—1882 között beutazta Olasz-, Francia- és Németországot. Legtöbbet köszön azonban éles természetmegfigyelésének az éjszaki madár- és állatvilág tanulmányozásában, melyben a vadász és természetbúvár szeme egyesült a művész festői látásával. A japáni állatfestők és francia plein-air festőkből kiindulva alkotta meg széles, puha ecsetkezelését. Ismertebb képei: Róka és havasi nyúl (1893, Drezda), Vadász (1889, Károly svéd herceg tulajdona), Rókacsalád (1886, Stockholm, Múz.), Pihenő vadludak (1898, Kopenhága, Múz.). Főmunkái a stockholmi múzeumban.

LILLEI FAJANSZ. Lilleben a XVII. század végétől kezdve fajansz készül. A gyár eleinte hollandi művészek és munkásokkal dolgozik s így készítményei egészen a delftiekhez hasonlítatak, később is a dísz híres gyáraknak utánzása. Delft mellett, különösen Rouent másolják. Az anyag sárgás és könnyű, a máz zöldes és áttetsző. Jegyek sokfélék. A XVIII. század elejétől kezdve lágy porcellán is készül Lilleben.

LILLEI CSIPKE. A régi XVI. és XVII. századi L.—k a Malines-csipkékhez hasonlítanak, de kevésbbé finomak. Egyáltalán a L. rendszerint idegen készítményeket utánoz durvább kivitelben. A régi L. igen egyszerű mintákat mutat, a tulajdonképeni *Point de Lille*-nél az igen finom alapba a minta durvább szállal van bedolgozva. A XIV. századtól kezdve sok *Blonde* készül.

LI LUNG-MIEN *(Li Kung-lin*, japáni néven *Ri-rin-min*, a Sárkányarcú Li), kínai festő honfitársainak véleménye szerint a Sung-korszak legnagyobb művésze. Tudós családból származott. 1070-ben elérve a legmagasabb tudományos fokozatot, hivatalba lépett. 1100-ban rheumatikus bántalmai miatt visszavonult a ma-

A SZINHÁZI ÉLET TELEVIZIÓJA

Az »Asszonyok tanácsadójá«-t, Huszka Jenőné Arányi Máriát ötszázadszor hallja kedden a rádió közönsége. A félezredik jubileumot azzal ünnepelte meg Arányi Mária, hogy válogatott üzeneteit könyvben is megjelentette »A boldogság iskolája« címen. A sokoldalú előadónő festőnek is nagyon tehetséges. Mint volt Glatz Oszkár-tanítvány, szabadidejének egy részét a műteremben tölti, vagy a kisfiával, ifjú Huszka Jenővel, aki hatéves létére már hallás után lekottázza a hármas hangzatokat

Nagyhírű tanár
FARAGÓ IBOLYKA,
a 6 éves csodagyermek
HANGVERSENYÉT
folyó hó 12-én, szerdán tartja a városi színházban, melyre Nagyságodat tisztelettel meghívja a hangverseny RENDEZŐSÉG.
Belépő jegyek EBNER SIMON könyvkereskedő úr üzletében elővásárolhatók.

Faragó Ibolya nagy sikerrel adta elő Mozart D-moll koncertjét. A művésznő mint csodagyerek tűnt föl. Hatéves korában Oroszországban turnézott, hétéves korában Jascha Heifetz-el lépett föl a Városi Színházban. Tavaly a Liszt-ösztöndíjjal tüntették ki, ugyanakkor a Liszt-film magyar és német verziójában a zenei betanítást vezette

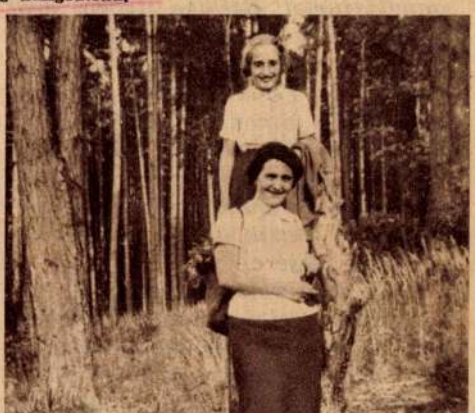

Madarassy Erzsébet mint füttymüvésznő arat tott sikert a rádióban. Van civil elfoglaltsága is: a férje építési irodájában dolgozik. Egyébként szenvedélyes túrista. Ha el tud szabadulni Pestről, Svájc és Ausztria hegyei közö versenyt fütyül a madarakkal

A Buenos-Aires-i Lyra Dalkör 35 tagú dalárdája nagy sikerrel adott elő magyar dalokat Radio Municipal de Buenos-Airesben.
Alsó sor. (Középen) Berger János (elnök), Ecsedy Sándor (karnagy), Szlacsáh József, Musi István, Jäger József, Zamaróczy Lajos, Fehér Sándor, Lakner Sándor, Guelmino József, Deá József. Állnak: Brenner Henrik, Forberger Róbert, Bálint András, Musik József, Kollár Jáno Czénik Gyula, Jurisity Ferenc, Szentjobby László, Topai Imre, Condor Pál, Orbán Vencel, Bo Mihály, Szapári Béla, Szász Sándor, Teichmann Ferenc, Magocs Péter, Gálfy Ede, Arp Elemér, Schütz József, Csorba Mátyás, Varga János

Színházi Élet. 1937. 10. sz.

— *Rivierai híradó?*

— *A francia Riviera kevésbbé, de az olasz zsúfolt magyarokkal, San Remóban hetekig nem lehet szobát kapni s a rulett-asztalok körül többször előfordul, hogy a krupié magyarul jelenti a nemzetközi igéket: »Mindenki tett, nincs tovább!« Azonkívül húsvét is küszöbön van s így nem is kell felsorolni a tavaszi utasokat, mert ősi magyar szokás szerint húsvétkor mindenki elutazik Budapestről.*

— *Kérünk jó híreket a betegfrontról!*

— *Wlassics Gyula báró, aki már régóta betegeskedik, jobban van s rövidesen gyógyultan hagyja el a szanatóriumot Bethlen András gróf is, aki a betegségével folytatott kemény küzdelemben végül is győztes maradt. Teleki Sándor grófné is lábadozik, viszont többhónapi betegeskedés után e héten tért vissza a szobi Luczenbacher-kúriába Luczenbacher Raoulné, aki rövidesen Londonba utazik a koronázási ünnepségek idejére.*

— *No még valami apróságot.*

— *Március elején érdekes előadást tart Budapesten tizenhárom vendéglátó maharadzsáról Schalek Alice, a híres világutazó nő, az elmult héten pedig nagy sikere volt herceg Sulkovszky Viktorné érdekes előadásának Azsiáról. A hercegné azóta már előadó körútra is ajánlatot kapott, akkora feltűnést keltett sikere illetékes körökben.*

— *Valami angyali kis mendemondát kérünk örömteljes befejezésül!*

— *A bank-előkelőségnél nagy vacsora volt s az előkelő vendégsereg tiszteletére a csodálatosan szép és ritkaságszámba menő porcellánkészlettel terítettek. Nagy volt az izgalom, a személyzet, mialatt az abroszt ráhúzták az ebédlőasztalra, a porcellánszerviszt egy kis külön asztalkára helyezte el s bizony a nagy sürgés-forgás közepette egyszerre csak az asztalka megbillent, felborult s a csodálatos szervisz pillanatok mulva apró cserépdarabokra törve pihent a padlón. A ház ura természetesen azonnal szigorú vizsgálatot indított, de a tettest nem lehetett megállapítani, miután két szobalány és egy inas serénykedett az ebédlőben, szóval nagy volt a tolongás. A bank-előkelőség erre salamoni ítéletet hozott, háza személyzetének számláját egytételben megterhelte nyolcszáz pengővel és minden hónap elsején egy bizonyos összeget levon a személyzet minden tagjának fizetéséből, még a szakácsnőjéből is, aki a katasztrófa pillanatában nem is az ebédlőben tartózkodott, hanem a konyhában. A kár így rövidesen megtérül, de a szakácsnő távozik, — adieu!*

belényesi Várady János és Seele Caritas Bethge Miradois házasságot kötöttek (Foto Halmi)

L. Arányi Mária
festő

Nemzeti Szalon

S. A r á n y i M á r i a.

Nemzeti Szalon

1927. III. Bajai kiáll.

Napostájék, olajf.
Utcarészlet, olajf.
Tájrészlet, olajf.

írek

Értéktőzsdék

A *budapesti értéktőzsdén* szombaton egyenetlenre fordult az irányzat.

	Előző zárlat	Kötések	Zárlat
Trust	108.—	111	111.—
Ausztria	82.5	—	85.—
Jelcuk.	178.—	176	174.—
M. Cuk.	259.—	258—259	258.—
Georgia	48.—	48—47.75	47.75
Dr.-Hag.	398.—	—	408.—
Gschw.	2390.—	2300	2300.—
P. sör	815.—	830	830.—
Izzó	402.—	—	401.—
Goldb.	128.—	—	128.—
M. kend.	—	—	57.—
Pamutip.	92.5	91.75	91.75
Sz. kend	215.—	212	211.—
Chinoin	—	50	49.5
Műtr.	265.—	260	262.—
Klotild	34.75	—	36.—
Szikra	—	—	315.—
Gumi	110.—	—	104.—
Vas. forg.	56.5	58	57.5
Köszén	1070.—	1085	1085.—
Nagybát.	63.5	63	63.—
Salgó	89.75	89.75—87	87.5
Urikányi	50.5	52	51.5
Rigler	182.—	—	182.—
Fegyver	164.5	164.5—160	160.—
Ganz	62.7	57	56.—
Acél	191.—	—	191.—
Rima	239.5	245	245.—
OFA	27.—	—	29 á
Nasici	95 5	96.5—98.5	97.5
N. Bank	340.—	348—340	340.—
H. Bank	53.—	54	54.—
Hitelb.	100.—	100	99.5
M. Bank	67.—	68.5	68.5
Lesz.-b.	69.5	69	69.—
K. Bank	162.5	161—163	162.—
N. Tak.	42.25	—	43.5
		60	59.5

217. szám. Keresztrejtvény

Popper Endre, Budapest.

Rovatvezető: SALAMON JÓZSEF

VÍZSZINTES SOROK: 1. Mikszáth-regény. 13. Élc. 14. Őselm. 16. Vallásrövidítés. 18. Leánynév. 20. Házikó. 21. Tóth Béla. 22. Mázoi. 24. Angol labdarúgóegylet. 27. Ital. 28. Férfinév. 30. Norvég város. 31. A harang teszi. 32. Folyó. 34. Német tó 35. Esztergomvármegyei bányatelep. 36. Betű kiejtve. 37. Órahang. 39. Gyom. 40. Rag. 41. Simonffy magyar nótája. 42. Kettős mássalhangzó. 44. Kettő. 45. Lokál. 46. Kérdő névmás. 47. Rikat. 49. Éva betűi keverve. 51. Vissza — ütőd. 53. Szlovák város. 54. Gabonái. 56. Falusi rokon. 57. Óri Antal Nándor. 58. Legkisebb európai állam. 60. Hét vezér egyike. 61. Kósa Henrik. 62. Mag betűi keverve. 63. Leánynév. 65. Cigányló. 66. Török női név. 68. Az urinó. 70. Ady-vers

FÜGGŐLEGES SOROK: 2. Vissza névelő. 3. Fiúnév. 4. Falusi ülőhely. 5. Abesszin város. 6. Vissza: jószívű teszi. 7. Izekötő. 8. Elűznik. 9. Középiskola. 10. Órahang. 11. Olasz autómárka. 12. Rothberg német regénye. 15. Kádár-regény. 17. Nem véle. 19. Bibó-regény. 21. Operai hang. 23. Tagadó szó. 25. Azonos betűk. 26. Német Soha. 27. Tartó. 29. Angol borneói város. 31. Állami ítéletvégrehajtó volt. 33. Az enyém. 35. Nem ismer be. 38. „Kijár" mássalhangzói. 38. Vissza: pestmegyei község. 43. Szilágymegyei nagyközség. 46. Török államíő volt. 48. Filmkutya egyik neve. 49. Fejérmegyei község. 50. Erőd. 52. Német piros. 54. Két szó: I. Dátumrag. II. Angol sör. 55. Hivatal. 58. Vonatkozó névmás többese. 59. Szégyenit. 62. Genitivus rövidítése. 64. Fohász. 66. Izekötő. 67. Alpár Imre. 68. Névelő. 69. Jószívű teszi.

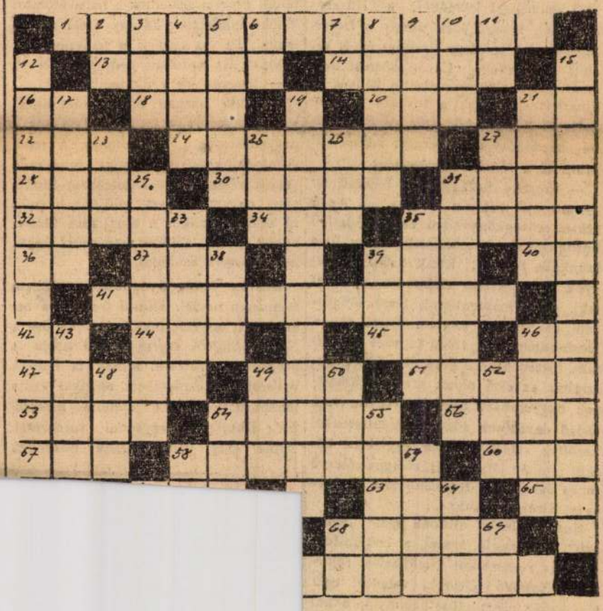

eső karikára. — **Függőleges sorok:** 1. Fűszer és csemege. 12. Nemessándorháza. 18. Nevetőgerle. 29. A szőszi. 30. Óbégató.

Keressétek meg

Beküldte: Konrády Andriska. Budapest.

ÉJJEL-NAPPAL A DÁRIUS KINCSÉT ŐRIZTE

Fenti mondatban egy férfinév van elrejtve. Ki találja meg?

A 216. számú rejtvények megfejtése: 1. Siruhák. 2. Kikelet. 3. Polgármester.

ıtlanforgalma

utca „38323/9. hrsz., 278.20 n. öles telek, eladó: Község Takarékpénztár, vevő: Buóc Ede, vételár: 43.000 P. — Fogarasi-út 164., adómentes ingatlan 70.50 n. ölön, eladó: Vadász Gyula, vevő: Bauer Károly, vételár: 25.000 P. — Mexikói-út 43., adómentes bérház, eladó: dr Rácz Józsefné, vevő: Tarcsay Antalné, vételár: 150.000 P. — Bajnok-u. 13., egyemeletes bérház 212.30 n. ölön, adóköteles bérjövedelme kb. 10.000 P, eladó: Krauner Imre, vevő: dr. Kemény Győző, vételár: 124.000 P — Kerepesi út 39236/5. hrsz., adómentes bérház, eladó: Györgyi János, Szentmártonkáta, vevő: Sümeghy Istvánné, vételár: 110.000 P. — Visegrádi-kőz 6., háromemeletes adómentes bérház 149.40 n. ölön, ingatlanrész, eladó: Loránt Marcellné, vevő: Székely Imre, vételár: 91.000 P. — Bácskai-u. 9., földszintes, adómentes ház 188.70 n. ölön, eladó: Wagner Ferencné, vevő: Nagyőszi Ferenc, vételár: 75.000 P. — Alsórákosi-rét 31485/59 hrsz., adómentes ingatlan, eladó: Berey István, vevő: Tombor Imréné Kolozsvár vételár: 75.000 P. — Conti-u 34., földszintes adóköteles ház 98.70 n. ölön, eladó: Faludi György, vevő: Müller Györgyné, vételár: 65.000 P. — Szerdahelyi-u. 13., egyemeletes bérház 186.95 n. ölön, adóköteles bérjövedelme kb 7000 P, 1/2-ed rész, eladó: Keszler Ferenc és tsai, vevő: Hangay Imréné és tsa. vételár: 52.000 P. — Külső Andrássy-út 133., ingatlan, eladó: Winternitz Sándor, vevő: dr. Rottenstein Endréné, vételár: 51.800 P — Lengyel-u. 17b., földszintes, adómentes ház, eladó: Nagy Lászlóné, vevő: Kovács Sándor, Jászberény, vételár: 28.000 P. — Bénkő-u. 44., földszintes adómentes ház 113.80 n. ölön, eladó: Gáti Vilmos vevő: Zalahegyi József, vételár: 28.000 P. — Pándorfalu-u 13., földszintes, adómentes családiház 43 n. ölön, eladó: Edvi Illés Aladárné, vevő: Gombócz József, vételár: 25.200 P. — Király-u. 30., háromemelees bérház 226.83 n. ölön, adóköteles bérjövedelme kb 22.000 P, 5/42-ed rész, eladó: Vass Gyula, vevő: Friedmann Farkas, vételár: 25.000 P. — Petur-u. 2., Anikó-u. 6., Kalászi-u. 1 ingalan 2973 n. ölön, 2/16-od rész, eladó: Loránd Istvánné, vevő: Bánát Sándor, vételár: 20.000 P.

Színházi hírek

A tizenharmadik operett után...

Jó, ha az ember babonás és hisz a 13-as szám varázserejében — erről beszélgettünk *Huszka* Jenővel. Óra egyanis szerencsét hozott az elátkozott szám. A *Mária főhadnagy* a tizenharmadik operettje és hogy milyen friss, ötlettel teli, dallamb ő és gazdag ritmusú a muzsikája, arról bárki meggyőződhetik, aki jegyet vesz hozzá. A *Bob herceg*-gel kezdődött a Huszka-operettek hosszú sora amely a *Hajtóvadászat*-tal, mintegy tizenhat évvel ezelőtt megszakadt. Ez az operett nem ment jól s alaposan elvette kedvét az illusztris szerzőnek a további komponálástól. A másodvirágzás az *Erzsébet*-tel kezdődött s a *Gyergyói bál*-on át jutott el a *Mária főhadnagy*-ig.

— Szegény Szilágyi Laci fedezett fel — mondja tréfásan Huszka. — Az ő színes szövegkönyveinek és lankadatlan buzdításának köszönhetem, hogy újra munkába fogtam. Kicsit hajlamos vagyok a kényelmes életmódra, kell valaki, aki rámparancsol, hogy dolgoztam és Szilágyi nagyon értett ehhez. Mostanában még több kedvvel dolgoztam, hiszen hosszú évek óta az Operettszínház az első olyan színház, amelyeknek nagyszabású operett-társulata van. Előző darabjaim alkalmi együttesekkel kerültek színre. Valaha egyszerre három színház játszott kizárólagos könnyű zenés darabot: a Népszínház, a Magyar és a Király Színház...

Huszka Jenő otthona igaz „békebeli" úri levegőt áraszt, a bohém-foglalkozás romantikus kellékeivel színesítve. Rokokó bútorok, velencei csillár, nehéz piros plüssfüggönyök a háromablakos ebédlőben s neves magyar festők képei a falakon, de köztük új és régi sikerek rengeteg emléke: babérkoszorúk, aranyhetűs nemzetiszínű szalagok és mindig nyitott zongora. Ez a kettősség jellemző Huszka Jenő életére is. Táblabíró-édesapja el se tudja képzelni, hogy fia művészpályára lépjen. A fiatalember a jog mellett a Zeneakadémiára is jár, leteszi a doktorátust, de közben Hubaynál végzi a hegedűtanszakot aztán a kultuszminisztérium státusába kerül, közben színházak reflektorfényében hajlong a másik miniszteriális bohémmel, Martos Ferenccel. 5 miatt a Huszka—Martos szerzőpár neve egyre ismertebb lesz, Huszka Jenő eljut a miniszteri tanácsosságig. Méltóságos operettszerző, ez is ritkaság...

Két fontos szerepe van a zenei közéletben. A zeneszerzők szövetkezetének elnöke és a rádió zenei tanácsának tagja. Mindkét minőségében sok támadást kell állnia. De állja. Otthonáig nem ér el a lárma. Kevés emberrel érintkezik, családjának él. Felesége, *Arányi* Mária, kitűnően fest. Gaiz Oszkár növendéke volt. A falakat tájképei, portréi díszítik. A féri és a négy gyermek képei.

— Szükség van a nagy ebédlőre — mondja Huszka —, mert nyolcan ülünk az asztalnál...

— Dolgozik most valamin?

— Nem. Kipihenem a *Mária főhadnagy*-ot. Nagy munka volt, elvégre a hangszerelést is magam végeztem. Csak egy-egy dalt írok néhanapján.

— Milyen kategóriába sorozza a saját művészetét?

— Azt hiszem, az úgynevezett könnyű zene munkásai közé tartozom. Ez azonban meglehetősen tág fogalom. Kedvenc zenei formám a dal. Dehát Schubert is sok dalt komponált: könnyűzene-szerző volt-e? Igaz, hogy szimfóniákat, nagyobb zenei formákat nem írtam. Viszont a mai értelemben vett könnyű zenét, dzseszt se. Úgy látszik, a kettő közé tartozom.

— Mi az oka annak, hogy aránylag kevés jószínvonalú művelője van a könnyű zenének?

— Az, hogy a Zeneakadémián lenézik a műfajt és lebeszélik róla a növendéket. Pedig a zeneszerzés értéke az *invenció mértékétől* függ, nem a formától. Nem vonatkozik ez persze a nótaköltésre. Cigányozásra alkalmas nóták ezrével születnek s ha a mulatós vidéki fiatalember ad egy tizest a bandának, be is tanulja a nagyságos úr nótáját. Ez azonban nem zeneszerzés.

— Hogyan áll a filmmel?

— Eddig három operettemet filmesítették meg, mostanában kerül sor a negyedikre, a *Lili bárónő*-re. A zenei munkálatokban csak mint tanácsadó veszek részt, de nem dolgozom filmre, mert nagyon fáraszt. Különben sincs rá szükség, mikor a muzsikám filmrevitelét olyan kitűnő szakember végzi, mint *Fényes* Szabolcs.

Huszka Jenő nyugodtan, majdnem tempósan beszél. Alföldi íze van a beszédének, gesztusainak. Minden ősz a Nagy-Alföldről származik, ő maga is Szegeden született, annak is *Palánk* nevezetű városrészében, amelyet azóta lebontottak, helyébe építette Klebelsberg Kunó az egyetemi városrészt. Nyolc évig volt piarista növendék Huszka Jenő, a diákmisék orgonázása közben került először közeli kapcsolatba a nyilvánossággal. Az idén lett volna ötvenéves érettségi találkozója, ha megtartották volna. Sajnálja is, hogy elmaradt a találkozás, pedig osztálytársai közé tartozott többek között *Pálfy* József is, a szegedi polgármester...

Különös város ez a Szeged. Polgársága kisvárosibb az ország minden városánál. Művészi, irodalmi igénye egyenesen mezővárosi színvonalú. Az Alföld pora s melege ráfeksik az agyakra, meglassítja a vérkeringést és inkább a test, mint a lélek emésztési problémáit veti felszínre. De ebből a kietlen szellemi talajból a kiváló írók, újságírók, muzsikusok egész sora született, vagy táplálkozott: Móra Ferenc, Tömörkény István, Pósa Lajos, Mikszáth Kálmán, Juhász Gyula, Dankó Pista. Huszka Jenő is meg sokan.

Biztosan a Tisza teszi, az alvó városi locsolgató legkedvesebb, legmagyarabb folyó. A Tisza partjára telepített park egyik öreg fája alatt ott áll a nótatermő Dankó szép szobra. Ahogy az ember végignézi a Huszka Jenő dolgozószobája falain sokasodó babérkoszorúkat, s a nyitott zongorából hallani véli tizenhárom operettjének néha szinte lehári színvonalon álló dallamait — mintha látná már a szobrot, amely a Dankóé közelében húzódik majd meg egy vén hárs alatt...

(sz. d.)

MADÁCH SZINHÁZ
Pénteken, december 4-én először
Molière két vígjátéka
Képzelt beteg
előtte:
Versaillesi röglönzés
Főszereplők: Tapolczai, Turay Ida, Sennyei Vera, Várkonyi, Szakáts, Szemere Vera, Hoyka, Baló.
Csütörtökön, dec. 3-án nyilvános főpróba.

Aranyi Mária

Stud. Budapesten 1897 ápr.
2 RK. 6 felsőbb leányisk.
1915/16. II. elsőéves mű-
vésznő - Glatz O.
1916/17. I. másodéves u.o.
1916/17 II. " "
1917/18. I. harmadéves u.o
nem járt

1937
1897
40
53

35

1925
1897
18
21.

Hajdu mezge III. 237

Aranyi Tibor

1922-23.

Vajzlanárs

Elevelet

Kapott

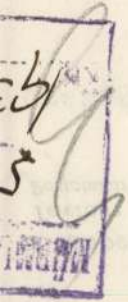

*Budapest, 193*7. október 1.-

Telefon: 1-375-14. Trianon XVII.évében

Postatakarékpénztári csekkszámla 48.330.

: Országos Bizottsága

Hőgyes Endre u.

hivjuk szives figyelmüket, hogy az

számláink P 59.- összege még mind

itést.- Miután igen nagy fizetési

jük, hogy a fenti összeg kiegyenlitése

k és vagyunk szives megértő támogatá-

magyar üdvözlettel

KER. FŐISKOLAI HALLGATÓK CENTRUM FOGYASZTÁSI SZÖVETKEZET
PAPIRÜZLETE
Budapest, VIII., Baross-utca 52.
Telefon: 33—75—14.

Arányi Tibor

1919/20 – 1922/23

Tanképzőintő iskérk

63. l.

Polgári iskolai
rajztanár lett.
Kiállításokon nem
szerepelt.

képeket, figurális kompozíciókat, állatokat stb. Igen sok másolatot készített régi nagy mesterek művei után, kiknek legkiválóbb tulajdonságait eklektikus módon egyesíteni igyekezett műveiben. Ifjú korában különösen szeretett lovakat festeni. Híres alkotásai voltak: Az ötszáz lohan (Buddha-tanítvány), A felhőket néző Wang Wei, A legyezőre író Wang Hsi-Chí, Kwan Yin a hosszú övvel. A nyugvó Kwan Yin. A jelesek találkozása a nyugati kertben, régi nagy költők műveinek illusztrációi, stb. Festményei többnyire csak tussal készültek, átlátszó papiroson. Másolatait selyemre festette. Eredeti művei ma már nem mutathatók ki. *Takács.*

LIMBACH, *porcellán.* Gotthard Greiner alapította a L.-i porcellángyárat. Készítményeiről nem tudunk sokat, mert a gyár jegye vitás.

LIMBURG, *Pol, Jehannequin* és *Hermand* testvérek, németalföldi miniatűrfestők, akik 1400 körül Berry herceg számára dolgoztak. Műveik, első sorban a herceg számára kifestett híres imakönyv (a chantilly-i múzeumban: *Heures de Chantilly*), a még felismerhető olasz trecento-befolyás mellett, kivált a késő középkor francia művészetének hatása alatt, a XV. sz. naturalizmusának oly megkapó kibontakozását jelenti, amely a L.-festészetnek, a van Eyck-festészet közvetve tehát az egész németalföldi festészet előfutárává teszi.

LIMOGES (Haute Vienne dép.). A XII. századtól a XVIII. századig zománcokat készít, (l. *Limogesi zománc*). A XVIII. századtól kezdve fajansz és igen sok porcellán kerül ki a városból. Több gyár dolgozik és a nagy termelésben számos elsőrendű munka

Arányi Varul

V. éves fest. szakos
rendk. hallg

Ferk pzomfoiskevk

1936/37. 76 l.

Csak fel ing tanult
1936-ban

Arányi Vazul

XVII. TERE

VÍZFESTÉS

Tanár: Baranski E. László.

350. Arányi Vazul . . . . . Irénke vízf.

Képröm. fönk. kiáll.
1937

VI. TEREM

IPARMŰVÉSZET

Tanár: Meyer Antal

Arányi

(Adamovics) Vazul festő és grafikus. 1930–35. a budapesti képzőművészeti főiskolán, főleg Megyer Meyer Antal vezetése alatt végezte tanulmányait. 1935. iparostanonciskolai rajztanítói oklevelet szerzett. 1937. Béthoven-plakátjával keltett feltűnést, mely a Képzőművészeti Főiskolának a Műcsarnokban rendezett tárlatán is ki volt állítva.

Az O.M. Képzőművészeti Főiskola kiállítása. Bp. 1937. Képpel. (Műcsarnok.) — Ferenczy József dr.: Az O.M. Képzőm. Főisk. évkönyve. 1933–34. Bp. 1934. 46. l. — 1934–35. 93. l. — 1936/37. (Képpel.) — Magyar-

* ság képes mell. 1938. okt. 2.

Jelentés

VARJU ELEMÉR: MAGYAR VÁRAK

Levelézüsnkből meg
Országos Bizottsága a szerz
meg a mü megirásával és dec
előleget az irói honorárium

193o. év március hó
a nagy képek anyagát 193o m
kéziratot és a kis képeket
benyujtani. A szerző egyik
a sürgető levelek hosszu so
nak a szerzővel való megálla
müvet. Még junius hó 11-én
hogy "a könyvet 193o szepten
Jun. hó 23-án átad 16 oldal

TARTALOMJEGYZÉK:

Főiskolánk alapításának és fejlődésének főbb mozzanatai 3
A Főiskola felettes hatósága 7
A Főiskolát kormányzó Rektori Tanács 8
A Főiskola volt és jelenlegi tanárainak névsora 11
Réti István: A művészetek rendje és rokonsága 18
Nagy Sándor: A technikákról. 27
A Főiskola 1934/35. tanévének eseményei 47
A Főiskola tanári kara és személyzete 69
Főiskolai egyesületek és diákjóléti intézmények 72
A Főiskola hallgatóinak névsora 76
Statisztikai adatok 83
Az Orsz. M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság működése 88
Statisztikai adatok 90

Tétel	Szerző	Mi a címe?
19.	Pókász Endre	Csontváry művészetének patológiája. 8⁰ kötve
20.	Pataky Mária	Vallás és művészet. 4⁰ kötve
21.	Polgár Lajos	Kőrösfői Kriesch Aladár a freskó és üvegfestő. 8⁰ füzve
22.	Regdon Irén	A magyar könyvillusztráció fejlődése a XVI. században. 4⁰ kötve
23.	Roskoványi Mária	Rodin. 4⁰ kötve
24.	Sárközy Zoltán	Csontváry. 8o kötve
25.	Süle Iván	Munkácsy lelke, élete és művészete tükrében. 4⁰ kötve
26.	Toldy Ősz Ilona	A középkori filozófia hatása az olasz renaissance egyházi festészetére. 8⁰ kötve
27.	Tomory Aladár	Tanulmány: Fitos Vilmos dr. filozófiai előadásainak alapján. 8⁰ füzve
28.	Vitézy Erzsébet	Kupetzky János. 4⁰ kötve
29.	Zalay Margit	Magyar szárnyasoltárok táblaképfestészete. 4⁰ kötve

JEGYZÉKE

az 1934/35. tanévi képesítő vizsgálatokon a középiskolai rajzi szakos tanári oklevelet nyert jelöltek által benyujtott és elfogadott művészettörténeti értekezéseknek.

Tétel	Szerző	Mi a címe?
1.	Boleman Magdolna	Zichy Mihály és illusztrációi. 8⁰ kötve
2.	Buday Lajos György	Michelangelo. 8⁰ füzve
3.	Bauer Károly	A csúcsíves stilus fejlődése. 4⁰ kötve
4.	Balogh Magdolna	A pécsi dóm freskói. 8⁰ füzve
5.	Dirmayer Marienna	El Greco (Domenico Theotokopuli). 8⁰ füzve
6.	Eigner Tivadar	Giotto. 8⁰ kötve
7.	Endrédy György	A művészet és ember. (A képzőművészet és az ember viszonya.) 8⁰ füzve
8.	Fábián Mária	Dorffmaister István művészi munkássága a szombathelyi egyházmegyében. 8⁰ kötve
9.	Gr. Festetics Adelgunda	A magyar tájképfestészet fejlődése Markó Károlytól Mednyánszky Lászlóig. 8⁰ kötve
10.	Hámori Imre	A művészetek hivatásáról, társadalmunkban. Különböző felolvasások alapján. 8⁰ füzve
11.	Horváth Dezső	A gótikus szobrászat. 4⁰ füzve
12.	Jeney István	Ferenczy Károly. 8⁰ füzve
13.	Lázár Pál	Paál László. 8⁰ füzve
14.	Magyar Ilona	Esztétikai részletkérdések. 8⁰ füzve
15.	Molnár László	Művészet és kritika. 8⁰ füzve
16.	Nagy Elemér	A magyar néplélek és faji karakter Izsó művészetében. 8⁰ kartonban
17.	Nagy Ferenc	Michelangelo és Rodin művészetéről. (Gondolatok két művészet kapcsán.) 8⁰ füzve
18.	Orosz Béla	Fadrusz. 4⁰ füzve

Ferképzőintézet 1934/35

Névjegyzéke

az 1934/35. tanév végén oklevelet nyert rajztanárjelölteknek, illetve az iparostanonciskolai rajztanítói vizsgálaton képesítetteknek.

I. Régi rendszerű középiskolai rajztanári oklevelet kaptak: 1.

Németh Béla

II. Uj rendszerű középiskolai rajztanári oklevelet kaptak: 29.

a) Férfiak:

1 Bauer Károly
Buday Lajos
Eigner Tivadar
Endrédy György
5 Hámori Imre
Horváth Dezső
Jeney István
Lázár Pál
Molnár László
10 Nagy Ferenc
Nagy Elemér
Orosz Béla
Polgár Lajos
Pókász Endre
15 Süle Iván
Sárközy Zoltán
17 Tomor Aladár

b) Nők:

1 Balogh Magdolna
Boleman Magdolna
Dirmayer Marienne
Fábián Mária
5 gr Festetics Adelgunda
Magyar Ilona
Toldy Ősz Ilona
Pataky Mária
Regdon Irén
10 Roskoványi Mária
Vitézy Erzsébet
12 Zalay Margit

III. Uj rendszerű tanító (nő képzőintézeti rajztanári oklevelet kaptak: 9.

a) Férfiak:

Kocsis Lajos
Rózsa Péter

b) Nők:

1 Fejér Mária
Jáky Anna
Kákonyi Teréz
Molnár Mária
5 Posgay Katalin
Reskovits Jolán
7 Rohacsek Anna

IV. Uj rendszerű polgári iskolai rajztanári oklevelet kaptak: 7.

a) Férfiak:

Bauer Károly
Horváth Géza

b) Nők:

1 Ihász Rózsa
Kostelnik Julia
Lendvay Szabó Julia
Vöczköndy Rafaella
5 Öry Emma

V. Uj rendszerű iparostanonciskolai rajztanítói oklevelet kaptak: 10.

a) Férfiak:

1 Adamovics Vazul
Benkő Antal
Iván Szilárd
Geiszler Emil
Matolcsy László
6 Moosz János

b) Nők:

1 Boros Ilona
László Rózsi
Parádi Erzsébet
4 Vidéky Brigitta

Továbbítással

TÓTH NÁNDOR: GOBELINTERV. TANÁR: MEYER A.

ADAMOVITS VAZUL: PLAKÁT. TANÁR: MEYER Á.

Adamovics Vazul

1930/31 – 1932/35

Terképzőmfőiskévk

62. l.

Műemlékek
Tekintetes Országos
Bizottságának

Budapest

kérvénye

Borsos Imre
fényképész / Budapest

Adamovics Varul

IV-é

fest. sgar

Ferkepzomfoisk vk

1933-34. 46. l.

Ferenczy József dr

Az O. M. Képzőm. Főiskola évkönyve. 1933-34. Bp. 1934. 46 c. 9 — 1936/37. (Kerpel)

9 1934-35. 93. l.

Arányi Vazul, festő.
A budapesti képzőművészeti főiskolában Baranski E. László osztályán 1936. rendkívüli hallgató volt. A főiskola 1937. évi kiállításán Irenke c. vízfestményét állította ki.

Ferenczy József dr.: Az O.M. Képzőművészeti Főiskola évkönyve. 1936-37. Bp. 1937 76. l. — Kiáll. tárgymutató.

86

Adamovits V

Magyarság képes vasárnapja
1938. okt. 2.

Benczúr Ida: Apám műterméből .....
Az ambachi Benczúr-villa .....
Reneszánsz feszület .....
Magyar mester: Krisztus angyalokkal ...
Magyar mester: Magyar úri élet .....
Magyar mester: Szárnyas oltár .....
Giovanni di Paolo: Szent György kereszttel .....
Bartolomeo Passerotti: A szent család ..
Antonio Pisanello: Szent Jusztina .....

Adamovits Vazul

Plakát-terv, repr.

Képzőmüv. Főisk. Esk.

1936/37.

EXPOSITIONS AMBULANTES D' ARTISTES HONGROIS

DOLF, KOSZTA JÓZSEF, KUNFFY LAJOS,
VÁN, VASZARY JÁNOS, VASS ELEMÉR.

r festőművészek elhatározták, hogy
művészeti kiállitásokat rendeznek
jlesztik és terjesztik a magyar mű-
nül értékes részét. Ezen cél további
en elhatároztuk egyenkint kifestett,
ámozott, s mappába foglalt művészi
rebocsájtását. A 9 műlap famentes
ezeket magába foglaló sorszámozott
orgalomba nem kerülnek. Egy mappa
100 pengő.
y jelentőségü kulturális eseményt
tudomására adni szerencsénk van,

ADAMOVITS VAZUL: PLAKÁT. TANÁR: MEYER Á.

Ferképzőmfoiskèvk 1936/37.

TÓTH NÁNDOR: GOBELINTERV. TANÁR: MEYER A.

mdk.

Arányi Vazul rajzlanai

vezeti a drotszobrász szakkört
a XVIII. kerületben

Népszava 91. évf. 75. sz 1963 márc 30. 8. l

Aranyi vár (nyom)

Aranyfalu Hunyad-
megyében -
Lovagvár

Kővári Erdépeml.
215, 216. l.

Nagy Lajos (király czüst érme VI. 185.

BARTÓK-SZONETTEK, I—IV diófapác — 45×65
ARCKÉP PILLANGÓVAL, ceruza — 43×62
TILTAKOZÁS, tus — 43×65
NAGYANYÁM EMLÉKÉRE, tus — 37×30
EMLÉKEK ÉS VÁGYAK,
aquaforte, aquatinta — 25×35
A KÖLTŐ SZÜLETÉSE, aquaforte, aquatinta — 25×35
REGENERÁCIÓ I—II. aquaforte, aquatinta — 25×35
INTROVERZIÓ I—III. ceruza — 32×46
DELTA V (TERMÉKENYSÉG), vegyes technika — 65×50
DELTA VI (GENÉZIS) vegyes technika — 50×32
CSOMAGOLVA, ceruza — 19×27
TASAK TANULMÁNY, ceruza — 35×24
EMLÉK I—II, tus — 40×30
ÖNARCKÉP, tempera — 30×45
ADY, tus — 30×45
PORTRÉ, ceruza — 30×45
NŐI PORTRÉ I—II, ceruza — 25×34
FÉRFI PORTRÉ I—II, ceruza — 25×34
ERDŐSZÉLE, vízfesték — 64×46
SZAMOSPART I—II, vízfesték — 64×46
TÁJKÉP, vízfesték — 64×46
A VARÁZSFUVOLA (PLAKÁT), tempera — 87×60

177.

KORUNK GALÉRIA

1982. ÁPRILIS

I. P. Cluj, 1982-6479, 500 ex.

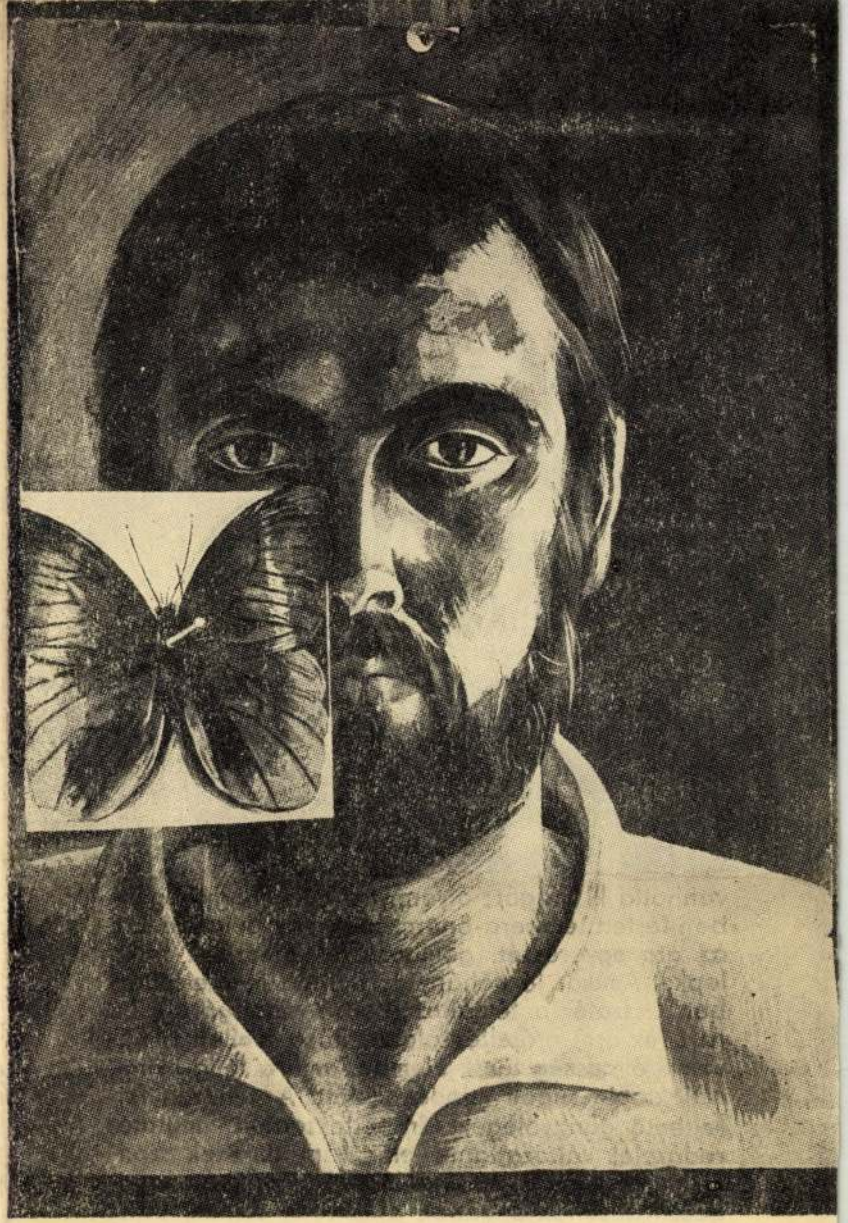

KAGYLÓKTÓL A BARTÓK-SZONETTEKIG

Ha lehet kolozsvári grafikusi iskoláról beszélni, azon belül lehet (és kell) szólni a Feszt-tanítványokról. Nemcsak egy-egy sajátos, díszítő jelleggel kimerevített, a kompozíció egészében meghatározó szerepet játszó motívum kapcsolja ösz-sze őket, hanem a rajz biztonsága, a vonalvezetés eleganciája, a (többnyire sokszorosító technikával készült) grafikai lap felületének biztos megszervezése. E hatás alól Aranyosi György sem

vonhatta ki magát; olyannyira nem, hogy régebben festett tempera-önarcképén egy pillangó fedi az arc egy részét, gombostűvel kifeszített tarka lepke. Amikor jó néhány év múltán fekete-fehérben visszatér a témához **(Portré pillangóval),** a rajz (az arc) erőteljes plaszticitása mellett a növekvő életesség tűnik szembe, amit a félig-nyított ablaktábla sugall mindenekelőtt. A nehezen felfejthető göngyölegek, drapériaszerűen mutatós redőzetek változatlanul jelen vannak, ezek azonban grafikailag alárendelődnek a tekintet szuggesztivitásának s annak a konkrét térnek, amelyet az egyszerű vaspántos deszka mögött sejthetünk.

Aranyosit ma is foglalkoztatja a térbe foglalt absztrakt (filozófia?) idő, amit hatásosan, de kissé szolványosan a kagyló-forma vagy csigaház jelezhet; jobban érdekli, jobban vonzza már a költő háza, az emberhez közelebbi, tőle elválaszthatatlanabb környezet. Talán ezzel is magyarázható, hogy felfrissülő rézkarcai és tusrajzai szomszédságában — a nyilván nélkülözhetetlen, jó karakterérzékre valló ceruzavázlatok mellett — szükségét érzi az akvarellezésnek, az erdélyi tájélmények helyszíni megragadásának, színbe-fogalmazásának.

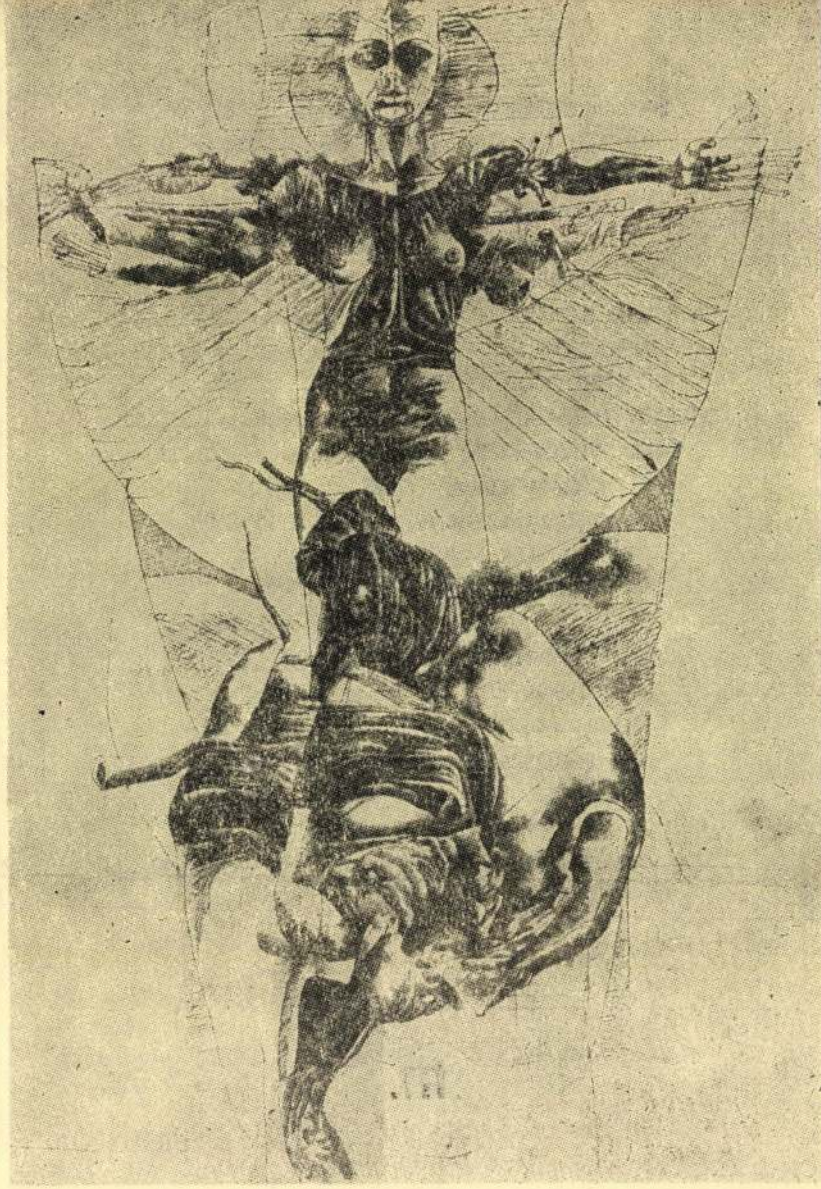

Sokféle benyomás, élettapasztalat, művészi élmény találkozásáról vall tehát Aranyosi György második egyéni kiállítása (az elsőre ugyancsak Kolozsvárt került sor, 1976-ban). És az egyik legfontosabbról még nem is szóltunk: hiszen a **Varázsfuvola** nagyvonalú, igényes plakátja nem a beteljesedés — csupán a kezdet a grafikus és az operai díszlettervező művészi munkájának összekapcsolódásában. **A csodálatos mandarin**ból ihletődött **Bartók-szonettek** feljogosítanak e kijelentésre.

KÁNTOR LAJOS

Aranyosi György

grafikusmüvész

Kántor Lajos:

Kagylóktól a Bartók-szonettekig. /Aranyosi György grafikusmüvész kolozsvári kiállitásáról./

Utunk, XXXVII.évf. 22.sz. 1982. május 28. - 6.old., képpel.

ARANYOSI GYÖRGY

A Korunk Galériában Aranyosi György grafikáiból nyilt kiállitás 1982 ápr. 24.-én. /rövid hir./

Korunk, LXI.évf. 5.sz. 1982. május. / a hátsó boritólapon./

Aranyossi György

„Delta V."

Korunk

1976 I.

77 oldal

Aranyosi György

Müve szerepel a Korunk Galéria
"Ady szeme,Ady arca" c.kiállitásán

Kolozsvár,1977.október

ARANYOSI György *92, 101,* 35
Nagyvárad, 1944. szeptember 19.
IA Képz. Főisk. Kvár, grafikus

Banner Erdély

ARANYOSSY György

Korunk, 1969. 6.

Annak az iparosításnak a fázisában vagyunk még, amely elsődlegesen magán viseli az extenzív fejlődés bélyegét. Noha elvileg (és egy történelmi tapasztalat eredményeként) a gazdasági (ipari) fejlődés extenzív szakasza megfelel az iparosítás folyamatának, s az intenzív szakasz reálissá és hatékonnyá csak akkor válik, amikor a tudományos-műszaki forradalom kibontakozik. Olyan feltételek között, amikor kettős történelmi feladat megoldásának szüksége jelentkezik (és ezek nem követik egymást úgy, ahogyan azokban az országokban, amelyekben az első ipari forradalom és az iparosítás már a múlt században befejeződött), az ipari fejlődés fokozatos áttérése az intenzív fázisra történelmileg lehetségessé válik már az extenzív fejlődés megoldására irányuló feladatok folyamán is; a fejlődésnek ez a két formája átfedheti egymást (anélkül, hogy az első lecsapódnék és idő előtt térne át a másodikra). Áthelyeződések mennek végbe: az elsődlegesből a másodlagos szektorba, az első és másodlagosból a harmadlagosba és a negyedlegesbe, de más arányokban és más ritmusban, minthogy a viszonyulás is különbözik e szektorok között a rendkívül fejlett országokhoz képest. (Értékrenden egyébként elsődlegesnek a tudomány, másodlagosnak a technika, harmadlagosnak maga az ipar — a termelés —, negyedlegesnek pedig a tanügy, kereskedelem, szállítás és közszolgáltatás együttese értendő — A SZERKESZTŐSÉG.)

Történelmi fejlődésünknek e stratégiai jellegű legfőbb kérdéseiben a megoldás felbecsülhetetlen értékű a legutóbbi években kidolgozott pártdokumentumokban. E feladatok meghatározása a szocialista építés „kiteljesítése" fogalommal a párt IX. kongresszusán történelmi fejlődésünk mély és sokoldalú elemzését tükrözi, kifejezi azt az értékelést, amely országunk addig elért fejlődésének a szakaszára vonatkozik. Rátérve ezekre a főkérdésekre, Nicolae Ceauşescu elvtárs 1968. december 21-én, Bukarest municípiumi pártszervezetének konferenciáján leszögezte: „... a szocializmus kiteljesítéséhez meg kell teremteni a megfelelő anyagi alapot... Ezért állítjuk a párttevékenység központjába egy erőteljes, korszerű gazdaság megteremtését, amely elérje a világ legfejlettebb országainak színvonalát."

Ezen a röppályán történő elhelyezkedésünknek, bizonyára, rendkívül nagy és döntő a jelentősége, bizonyosak lehetünk feladatainknak egy minél közelebbi történelmi távlatban körvonalazott megvalósításában, bizonyosak álmaink és cselekvésünk, rációnk és elképzeléseink találkozásában ott, ahol nem az események uralkodnak az emberen, hanem az ember uralkodik az eseményeken.

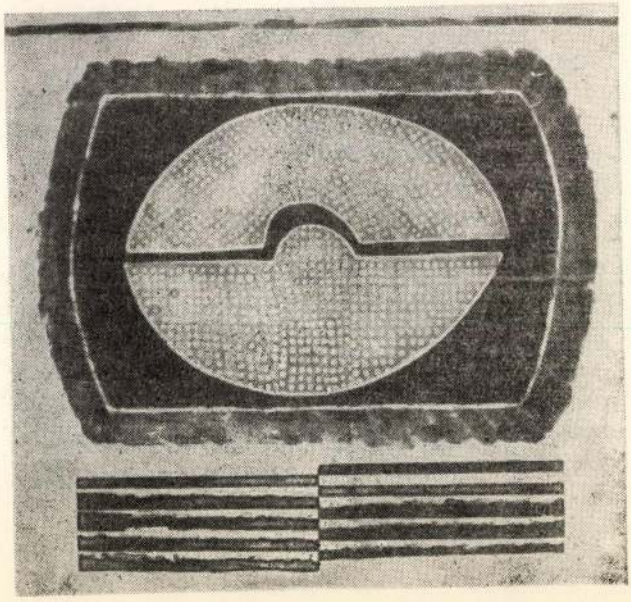

Aranyossy György:
Kompozíció

ZÖRGŐ BENJÁMIN

A kockázat cselekvéseink hátterében

Egy specifikus emberi szükséglet származás-vizsgálata

Amint már sok könyvben megírták, s amint laikus szemmel is láthatjuk, az élőlények birodalmában minden fajnak megvannak a maga sajátos életfeltételei. A hal világa sajátos vízi világ, a méh világa jellegzetes „virág-világ", a sasokét pedig nevezhetnők talán „levegő-sziklaszirt-világnak" és így tovább. Ezeket a világokat természetesen nem lehet egymással felcserélni.

A maga sajátos világában (Uexküll kifejezésével Umwelt-jében azaz külvilágában) minden élőlény *sajátos eszközök* segítségével éspedig *specifikus szervek, funkciók* és *viselkedésformák* révén boldogul. És ezeket az eszközöket sem lehetne egymással felcserélni. Elképzelhető, hogy mire menne a sas a béka látásával, és hogy mi hasznát vehetné mondjuk a vakond vagy akár a nyúl a sas szemének. Ezek az eszközök olyanformán illeszkednek bele az adott külvilágba, mint a kulcs a zárba. Például egyes éjjeli lepkefajták földsüketek, a denevér kibocsátotta és emberi füllel nem hallható ultrahangokra azonban igen érzékenyen reagálnak: a sötétszínűek a fákra lapulnak: így álcázzák magukat, a világos színűek pedig menekülnek. A hallás terén nekik csak ennyire van szükségük és nem többre.

Számos ehhez hasonló példát lehetne felsorolni, amelyek mind a fenti „zár—kulcs" hasonlatot látszanak igazolni. De honnan ez a megegyezés, ez az egybeilleszkedés? A kulcs azért talál a zárba, mert a zár után mintázták, a zárba reszelték, de melyek lehetnek azok az erők, amelyek az élőlények felfogó és reagáló funkcióit, sajátos viselkedésformáit mintázzák, amelyek az adott feltételekhez idomítják őket? Uexküll ezt az egybeilleszkedést (Angepasstheit) az élőlény úgynevezett szerkezeti tervének (Bauplan) tulajdonítja. Ez a válasz sem kielégítő, sőt a szubjektivizmus irányába tereli a gondolatmenetet.

Az élőlények az egyéni fejlődés során a megadott külső feltételek között valóban egy specifikus örökletes program szerint alakulnak. Ez a program azonban maga is — és mindaz, ami ennek keretében megvalósul — végtelen hosszú alkalmazkodási folyamatnak, sok millió éves fajfejlődésnek ez idő szerinti eredménye. Amint ismeretes, az alkalmazkodás a *mutációk* (a kromoszómákban található és a genetikai információt hordozó dezoxiribonukleinsav DNS-szerkezetében beállott változás), *a kiválasztás* (természetes és mesterséges), a *kereszteződés* (heterózis) és a *genetikai akkumuláció* révén valósulhat meg. Alaptalannak bizonyultak azok a nézetek, amelyek szerint a gyakorlással, ismétléssel szerzett tulajdonságok átörökíthetők volnának. Hiába tanulnák meg az apák és az

Kell egy csapat...

(Merlin Színház, 1992. június 9. Az est címe egy kérdés: Kell egy csapat?... *A Magyar Napló vendégei: Jordán Tamás, a Merlin Színház vezetője, Ruszt József, a Független Színpad vezetője és Székely Gábor rendező, a Színművészeti Főiskola tanára — kérdező: Bérczes László, de kérdeznek, közbeszólnak a közönség soraiból is.)*

B. L.: — A címben feltett kérdésre egyetlen szóval válaszolni lehet. Tehát: kell egy csapat?

J. T.: — Kell.

R. J.: — Nagyon kell. Kellene.

B. L.: — A feltételes mód elsősorban Székely Gáborra vonatkozhat, hiszen neki nincsen csapata.

R. J.: — Vigyázzunk, potenciálisan Székely Gábornak van a legjobb csapata, minthogy még nem jött össze — tehát még összejöhet.

B. L.: — A Független eneknél és a Merlinben talán már össze is jött.

R. J.: — Így van, a Független Színpadot csapatnak tekinthetjük.

J. T.: — A Merlin gyűjtőnév, sok mindent jelent: iskolát, jazz-klubot, befogadó színházat... Csapatról még nem beszélhetünk. De kétségtelen, ez létezésünk kulcskérdése, lesz-e, lehet-e itt majd egy csapat. Az a furcsa véletlen, hogy szándékaink abban a múltban gyökereznek, melynek meghatározói most itt ülnek mellettem. Lázár Kati, aki az iskola másik vezetője, Székely Gábortól tanulta azt a fajta színházcsinálást, módszert, életmódot, amit tovább építgetett Kaposváron, ahol már együtt töltöttük azt a tizenegy évet, ami aztán a Merlinhez vezetett. Én Ruszt Józsinál tettem meg az első lépéseket az Egyetemi Színpadon ezelőtt harmincegy évvel. Három évtized múltán most itt ülök Jóska mellett, és persze kicsit szégyellem a tenisz nélküli sörös pocakomat, bár Ruszt már akkor is úgy hívott: ,,állapotos gombostű''. Kezdetben egyáltalán nem tudtam beszélni. Olyan mássalhangzótorlódásaim voltak, hogy az úristen sem tudta, miről beszélek. A súgó évekkel később kérdezte meg: ,,Ki az a Benedette, akihez úgy ragaszkodsz?!'' ,,Admitosz háza, benned ettem a szabadság kenyerét'' — hadartam egykor Apollóként a szöveget. Engem tehát egyáltalán nem lehetett érteni. Tulajdonképpen most is csodálkozom, hogy itt, ebben az izgatott állapotban, amiben persze szerepet játszom, egy igazgató, egy rendező szerepét, egyáltalán meg tudok szólalni. Rengeteg ember néz rám kíváncsian, és én mély átéléssel szeretnék játszani, anélkül nem lehet. Csakhogy még nem derült ki, alkalmas vagyok-e a vezetői, a csapatkapitányi szerepre, próbára pedig nem volt lehetőségem. Hazudni nem szeretnék, de gyanúsak a patronjaim: olyan könnyedén mondom, ,,csapat'', ,,közösség'', ,,gyertek ide mindannyian'', és még magam sem tudom, hová is hívom az embereket, egyáltalán, én ott akarok-e lenni, ahol ők vannak. Harmincegy évvel ezelőtt semmit nem tudtam a színházról. De a többiek szívesen néztek, mert olyan lelkesen és lázasan csináltam mindent, hogy egyszerűen nem lehetett kihagyni a csapatból. Ruszt nem is hagyott ki. Tőle tanultam azt, amit Lázár Kati Székelytől: és itt nemcsak az úgynevezett művészetről van szó. A közösségről is szó van, amelynek tagjai lehettünk. Mi a Merlinben szeretnénk ilyen közösséget létrehozni, és nagy öröm nekem az, hogy most éppolyan hatalmas tömeg van itt, mint volt a múltkori Magyar Napló-esten, a dalnokversenyen és a József Attila-happeningen.

B. L.: — Tamás az Egyetemi Színpadot említette, melynek legendás korszaka óta két-három évtized eltelt. Vajon ez a mostani, ,,rendszerváltás utáni'' idő mennyiben hasolít ahhoz az időszakhoz? Alkalmas-e ez a kor a közösségteremtésre?

R. J.: — Azok a bizonyos hatvanas évek nálunk az 56-os sokkot követő földolgozási időszakot jelentették. Akármennyire bársonyos vagy selymes is ez a mostani forradalom, tulajdonképpen hasonló történelmi időszak van. Legfeljebb nem kell akkorát hazudni, nem kell akkorát hősködni. A mostani huszonéves emberek ugyanúgy keresik a maguk kis közösségét, társadalmi helyét és szerepét, mint mi akkor. Az eredeti kérdésfeltevés nyilvánvalóan a színházra vonatkozik. De az, hogy kell-e színházi csapat, tulajdonképpen arra is utal, van-e szükség közösségi élményre ebben a társadalomban. Ha nincs, akkor atomizált érdekcsoportok jönnek létre. Miközben persze az is érdekcsoport, hogy én szeretem őt, ő meg szeret engem.

B. L.: — Az első kérdésre Székely Gábor még nem válaszolt.

Sz. G.: — Természetesen kell csapat.

B. L.: — Neked miért nincs?

Sz. G.: — Ez nem döntés, nem elhatározás kérdése. Rengeteg összetevője van ennek, a kölcsönös vonzástól a szükséges energiafeleslegig sok-sok tényező. Ha bármelyik hiányzik, nem jöhet létre színházi közösség. Ebből a szempontból nekem eddig nagyon szerencsésen alakult az életem, akár Szolnokra, akár Budapestre gondolok. De én csapat helyett társulatot mondanék. Ennél jobban működő, hatékonyabb színházi formát jelenleg nem ismerek. A jól működő társulatokat tehát nagyra becsülöm, nagyra tartom. Éppen ezért ijedten hallgatom, hogy egyre többen kezdik mondani, ,,túl drága ez a forma'', ,,nem éri meg'' stb. Sajnos elég sokat tesznek is azért, hogy a társulatok ne jól működjenek. Márpedig ha tehetséges, egymást becsülő, egymást — a hibákat is — alaposan ismerő művészek hosszabb távú munkára szerveződnek, akkor egészen biztos, hogy automatikusan megszületik a közös nyelv, eltűnnek a felesleges tiszteletkörök színész és rendező, színész és színész, generáció ás generáció között. A tényleges munkára koncentrálnak. Egyszer csak új nyelven kezd beszélni a színház. S egy idő után ehhez a nyelvhez értőként szövetkezik a közönség is. Először megszületik a társulat, majd az ezt támogató közönség. Tapaszta-

Kolozsvár / panoráma

ki hitte volna hogy abban a forrázóteknőben
végül minket forráznak le
pound szép velencei bambuszfotele is
jó hogy van
felkeresni sírját mint ahogyan felkerested
la fontaine
sírját a père lachaise-ben hogy átadd végre
a hangya (hajnóczy) üzenetét
mármint hogy nyalja ki a seggét
jó hogy van itt a hernád utcában
(hetedik kerület csikágó)
kis jenő nagy asztalosműhelye
letérdelsz egy friss fűrészpor-kupac elé
szűz léceket simogatsz
a frissen esztergályozott asztalláb bicepszét
és aztán már kibírod a házig
hol damjanich 27 karinthy született
álldogálsz az ecetfák alatt
a lakók kihajolnak kérdik kit keresel
az ecetről dadogsz
arról hogy volt újvidéken egy ecet nevű
fiatal könyvkötő költő
feleségének gyönyörű öklömnyi zöld szeme volt
és tudod mi jó még hogy van nagyon
a kis kávéfőző
a siralomházba is magaddal vinnéd
a páratlan mandzsettagomb
amikor mandzsetták már rég nincsenek
ceruzád
chicagói ceruzád csiklóillatú radírja
az az aranyba foglalt csikló
és jó hogy van ez a kis hűs
répcelaki szifon-patron is
mit állandóan tenyeredben szorongatsz
mások lógesztenyét kavicsot szorongatnak
te ezt a répcelaki szifon-patront
azért van hogy olykor hűs tenyered
lányt varázsolhat a szűz lécekből
frissen esztergályozott asztallábakból
éppen csak a chicagói ceruza radírját
aranyba fogott csiklóját metszed ki hozzá
zsilettel
azért érintheti olykor hűs tenyered a semmi
de semmi az isten matt fekete fonákját
sejtem ha írnál ódád te e kecses
répcelaki acélhüvelyhez írnád
noha fenntartásom
a hüvely némileg töltényre emlékeztet
és hát egyáltalán a gáz
még ha csupán spriccert is ugratunk vele
fenntartásom megfontolandónak ítélted
hiszen együtt bámultuk azt az új típusú
kézigránátot melynek aktivizálásakor
két kanálformájú szerkentyűt kell összeszorítani
mindennek ellenére mondom
te csak folytasd
vagy ha folytatni már nem lesz erőd
ismételgesd mint megakadt lemez szépen
a felsorolást
mi jó még
mi
amikor minden rossz

KARÁTSON GÁBOR

Redisztribúció

1
Ott, hol a csillagos égben roppant kanyarulattal
tér vissza önmagába a földi világ
feledve a Pont harsognak vizek tűzhelyek
hamuja korma rég kihült
föltétlenül tisztességes indítékból csele
kedvén, véletlen ott talált bottal végig
kopogtatva a kamra négy falát
az ismerősen mélyülő sötétben:

csészéjét (nem tudva kik
jártak itt már előttünk) az ismerősen mélyülő sö
tétben ajakához emelve
ismerősen sötét víz ismerősen sötét levél

2

Egymástól
egymás téli estje
rejtett ón mondta
rejtett rakomány
felettébb illegálisan
langyos köménymagos leveske

3

Támadj! Támadj, tértivevénnyel!
Az idült rettegést
félrehajlítsd!
Golyóstollal, elő!
Minden
szerelő véleménye más.
Más szerelő, más vélemény.
Mélységben nyugszik a test.

Éppen hogy nem kéne hagyni
éppenhogy el kell hárítani
Kopácsi, kopácsolj!
Robogó tűz
fejed felett!
Zudulva jönnek
mind, megmagyarázni!
Fejünk felett
bagatell láng.

Halvány szi
nek közt
átü
tőpapírral
tigrisként gyűri össze
tépi szét:

mert itt is fáj meg ott is fáj
mert kicsinálták őket
hosszadalmasan
ó mértéktelen
fülemülesóhaj

úrkuti kislány
se Nietzschét se Kantot
magunk maradtunk
tipogén kalandok
szekrényrobajban
kis halak vagyunk

kezükben kezeikben mokkáscukordobozokkal
csupa bejegyzés
ez a hónap
leckéztetik már
az új igazgatókat

fenébe hagyná
ökonómiáját
ha szárnyra kapna még mint
egykor kisgyerek
nemisgye rekkor
annakise lőtte
átláthatat
lan vállalkozás

ha nem írom meg én megírja más

4

büfé jobb lámpák az új moziban

háromfelől megépí
tettharang
igazgatói
számítás szerint

kitár bezár úgy kondul
hangra hang
puszta korával is már türe
lemreint

a végső mondani
való se kint se bent
s bár itt vala
mi fél
re ment
ez akkor is a híres régi bimbam
ha bent van vagy ha kint van

Adorján Clementissimus maga nem érti a honni
gyepágyat
fölötte rózsaágyás de rég volt rózsa feslő
mindenki odanézett micsoda fess nő

5

leckéztetik
az új igazgatókat

Rajz

lentésüket. Vajon mit akart valójában tudtomra adni a barátom?

Lementünk a kórház kertjébe, a rózsákhoz. Leültünk egy padra. Melania kézimunkát vett elő a táskájából. Hímezett. Néha elmosolyodott. Mintha értette volna, amit a barátom mond. Pedig Szczepan magyarul beszélt, és a lány nem tudott magyarul. A rádióból lengyel tánczene szólt. Egy férfi mereven nézte a mellette ülő nőt, aki a semmibe bámult. Szczepan ebédelni ment.

Sétálgattam a rózsák közt. Valaki fölerősítette a rádió hangját, majd újra lehalkította. Egy férfi a hamutartókban kotorászott. Kiválasztott egy cigarettacsikket, odajött hozzám és tüzet kért. Visszaültem a padra. Félmeztelen fiú sétált föl-alá előttem. Azon morfondíroztam: vajon még mindig fordított sorrendben ebédel a barátom? Vajon ma is a húst eszi meg először, s csak utána a levest? Régen, a pesti bölcsészkar alagsori menzáján gyakran néztem, hogyan kanalazza a levest utolsó fogásként, bőrkabátjában. Még ebédelésnél sem vette le magáról. Megvártam, míg visszaviszi a tálcáját a mosogatóhoz. Én sohasem ettem a menzán, nem váltottam ki az ebédjegyet. Finnyás voltam. Nem szerettem az ételszagot, sem az evőeszközök jellegzetes zaját, ahogy egymáshoz ütődtek a nagy tárolóban. Szívesen várakoztam a barátomra. Véget ért a tánczene a rádióban. ,,Arab, stój! Arab, stój!'' – ismételgette egy pizsamás asszony. Végigszaladt a kerten, aztán eltűnt a szemem elől.

Az egyetemen Szczepan írt egy dolgozatot Dosztojevszkij *Hasonmás* című kisregényéről. Talán díjat is nyert vele a tudományos diákkörök országos versenyén. Sokat foglalkozott Dosztojevszkijjel. Ha találkoztunk, mindig Goljadkin úrról beszélt. ,,Doppelgänger'' volt a kedvenc szava akkoriban.

A barátomat gyerekkora, eszmélése, barátai és szerelmei Magyarországhoz kötötték. Tökéletesen beszélt magyarul. Állampolgársága és anyanyelve ugyanakkor a lengyel volt. Lengyelül álmodott. Magyarországon én sohasem hallottam őt lengyelül beszélni. Valószínűtlen volt, hogy ő lengyel. ,,Pesten lengyel voltam, Varsóban magyar vagyok'' – mondta, miután visszajött az étteremből és letelepedett mellém a padra. Rágyújtott. ,,Outsider vagyok. Innen fakadnak az én sebeim. Lengyelországban újra kellett tanulnom a valóságot. A lengyel valóságot. Egyetlen egy anyanyelvet szeretnék. Az orvosok ezt nem értik. Buták. Nem szeretem a lengyeleket. Isznak, üzletelnek, nem dolgoznak. Szégyellem magam.'' Kipöckölte kezéből a cigarettát. A rózsák közé esett. Füstölgött még egy darabig. Mindkét könyökét föltette a pad támlájára a barátom. Sóhajtott. ,,Belső rendet próbálok teremteni'' – szólalt meg kis idő múlva. ,,Istent keresem. Mindig velem van a Biblia'' – mondta. Az öltözködésben Ady Endrét próbálta utánozni. Csak Ady magatartásában hitt.

A kórházban Szczepan nem hozta szóba Goljadkint, de nekem eszembe jutott. Eszembe jutottak a *szegény emberek* és a *szelíd teremtések*. ,,Mintha két én aludna bennem'' – írta nekem a barátom egyik levelében.

Az orvosok megengedték, hogy elmenjünk együtt Melaniához Mokotówba. Megbíztak bennem. Útközben fényképezőgépet vett elő a lány, és a kezembe adta, hogy készítsek róla egy felvételt. Egy piros 126-os Polski Fiat oldalához dőlt. Ezt tartotta a legmegfelelőbb háttérnek. ,,A lengyelek álma ez az autó'' – súgta a fülembe a barátom, miközben elkattintottam a gépet. ,,Mindenről hajlandóak lemondani, hogy megvehessék. Amikor reggel lemennek az utcára, az autóról ismerik meg magukat az emberek.'' Melania lefényképezett minket. Oda kellett állnunk a gépkocsihoz. A lány leguggolt, és elkattintotta a gépet. Sohasem láttam a kész fényképeket. Melania süteménnyel kínált bennünket. Szczepanból ömlött a magyar szó. Én hallgattam. A lány kézimunkázott, és csak ritkán nézett ránk, elnézően mosolyogva. Estig maradtunk nála, aztán visszamentünk a kórházba, ígéretünk szerint. Szegények voltunk és szelídek.

GYÖRE BALÁZS

Szegények és szelídek

Úgy gondoltam, hogy Varsót ugyanott tudom folytatni 1977 júniusában, mint ahol 1976 karácsonyán abbahagytam. Kovács Péter is tudta folytatni a levelét június 20-án: ,,Itt hagytam abba pár hónappal ezelőtt, és itt folytatom, hisz ez a dadogó szöveg semmit sem veszített aktualitásából.'' Tévedtem.

Huszonnégyezer złoty volt a zsebemben, amikor Varsóba érkeztem. (Ekkora összeget tett ki a tavalyról megmaradt pénzem és a nyári ösztöndíjam együttesen.) Egy hónapra jöttem. Egyedül.

Jókedvűen ültem be egy öreg taxiba a repülőtéren, hogy a Bielany kerületbe vitessem magam. Megmondtam a címet a sofőrnek: Ulica Podczaszynskiego 29. Keresztülmentünk a városon. Hiába volt a zsebemben huszonnégyezer złoty, hiába volt a kocsi csomagtartójában egy nagy bőrönd, amiben a ruháim és a könyveim lapultak, nem volt semmim. Semmivel sem rendelkeztem. Keresgéltem a szavakat, hogy felelni tudjak a sofőr kérdéseire. Meleg volt. Vasárnap. Nyár. Szerettem volna minél előbb viszontlátni a barátaimat: Szczepant, Corinne-t, Emilt, Iwonát és a többieket.

Becsöngettem a 2-es számú lakásba, a megadott címen. Magas, szikár, idős asszony nyitott ajtót. Rekedt volt a hangja. Krákogott. Bevezetett a szobámba. Egyszerűen rendezték be. Szekrény, íróasztal és ágy. Az asztalon egy fekete telefon. A szoba falát zöldre festették. Mint a régi iskolámban. Az ablak egy kis udvarra nézett. Néhány fát és egy Polski Fiatot láttam, letakarva. Hideg volt. Itt fogok tehát eltölteni egy hónapot, gondoltam, és kipakoltam a bőröndből a holmimat. Recsegett a szekrényajtó.

Felhívtam Szczepant: 19-74-24. Az apja vette fel a kagylót. Szczepan kórházban van, mondta. Visszakerült az elmeosztályra. Oda, ahol már négy évvel ezelőtt is volt. Megpróbáltam elképzelni őt azon helyen: ,,Forgolódik. Aludni akar. Könnyekkel küszködik. Mindössze néhány kilométer választja el tőlem. Ideges. Sebesre kaparta a homlokát. Haja rövid. Szája halovány. A kórház kertjében rózsák. Pirosak.''

Nem akartam egyedül maradni. Felhívtam Małgorzatát. Szabadkozott. Taxiba ültem. Ulica Długa, mondtam a sofőrnek. Csöngetésemre egy alacsony asszony nyitotta ki az ajtót. Corinne Párizsban van, mondta. Lerohantam a lépcsőn, ki az utcára. Egy ideig a Krakowskie Przedmieściem futottam, majd ismét taxiba ültem. Kivitettem magam ahhoz a sokemeletes kollégiumhoz, ahol a magyarszakos egyetemisták laktak. Iwona már alig ismert meg. Náthásan feküdt az ágyában, könyvekkel és teleírt papírokkal körülbástyázva. Készült az államvizsgájára. Jolanta gyereket vár, újságolta. Most Ołsztynban van, a szüleinél. Végül kimentem Emilékhez. Egy ismeretlen idős férfi nyitott ajtót. Nem értettem jól, mint mondott: Emilék elköltöztek vagy elutaztak? Szerettem volna megkérdezni, hogy Finnországba...? Nem kérdeztem meg. Bele kellett törődni, hogy egyedül töltöm az első varsói estét.

Másnap esőre ébredtem. Rögtön a rózsák jutottak eszembe a kórház kertjében. Hűsölhetnek a nagy meleg után. Vajon Szczepan látja-e őket az ablakából? Törődik-e vajon velük?

A Marszalkowska utca egyik áruházában vásároltam egy esőköpenyt 750 złotyért. Kapucnija is volt.

A Kulturális Minisztériumban közöltem, hogy megérkeztem, és kitöltöttem néhány űrlapot. Kifele jövet Gyöngyössy Katalinba botlottam a külső kertkapunál. A színésznőt először a *Nyár a hegyen* című filmben láttam tizenhat éves koromban. Sohasem felejtem el azt a jelenetet, amikor éjjel bement Mensáros László szobájába, és fölajánlkozott a ,,bölcs kommunista orvosnak''. Gyöngyössy Katalin rám nézett egy pillanatra. Én utánafordultam és megbámultam. Huszonhat éves voltam. Éppen annyi, mint amennyi ő volt a Bacsó-film forgatása idején.

Elállt az eső. Járkáltam a városban. Halogattam a kórházi látogatást. Féltem meglátogatni a barátomat.

Hosszú sor állt egy hentesüzlet előtt. Az emberek várták, hogy megérkezzen a hússzállító autó. Néhányan leültek a járda szélére.

Besétáltam az Óvárosba. Helikopter körözött a magasban.

Arabok ácsorogtak a Metropol szálloda előtt.

Egy fiú gitározott abban az aluljáróban, amelyiken keresztülmentem. Kis harmonikát rögzített a szája elé.

Turistákat szállítottak a Szovtranszavtó buszai.

Elhatároztam, hogy színházba megyek.

Korán érkeztem a Nemzetibe. Néptelen volt még az előcsarnok. Fogasok, kabátok nélkül. Öreg nénik üldögéltek köpenyben. Könyökükkel rátámaszkodtak a ruhatár pultjára. Beszélgettek, ásítoztak. Fekete látcsöveket kínálgattak, amikor elhaladtam előttük. Tükrök. Plakátok, tablók. A színház története. Emlékek. Senki sem tartózkodott a

büfében. Egy néni zsörtölődött a hosszú elárusítópult mögött. Krákogott. Üres poharak, elmosva. Csokoládé, harminc złotyért.

Aleksander Fredro *Férj és feleség* című színdarabját néztem meg a Nemzetiben. Megérkezett a közönség. A nézőtérről láthattam a berendezett színpadot. Már az előadás megkezdése előtt fölhúzták a függönyt. Fényűzően berendezett szobát láttam, kandallóval. A háttérben, az ablakon túl: téli táj. Behavazott fenyőerdő. Kis tisztás. A tisztás szélén egy csembaló. Felnyitották a fedelét. A hangszert is befújta a hó. Jégcsapok lógtak az oldaláról. Megkezdődött az előadás. A színházi évad végén jártunk. Sok szék üresen maradt a nézőtéren. Daniel Olbrychski pattant a színpadra a férj szerepében. Mókázott, bajszát pödörte, énekelt, táncolt, mutogatta az izmait, szerelmet vallott versben, grimaszokat vágott, csókolózott, felhúzta a szemöldökét. A férj és a feleség játékosan csalta meg egymást — nevettek és énekeltek. Nem haragudtak meg egymásra. (Ha jól értettem a vígjátékot.)

Monikát vettem észre a nézőtéren. Néhány sorral ült előrébb, mint én. Eljött, hogy megnézze a színésztársait. Haját feltűzte. Jól láttam a tarkóját. Ha nevetett, hátrahajtotta a fejét. Sokat nevetett. Tetszett neki az előadás.

A feleség és a szeretője együtt fürdött egy kádban, amit a kis tisztáson helyeztek el. Szappanhabok kergetőztek, a földre perdültek. Kilocsant a víz. Hullt a hó a szerelmesekre, vidámak voltak, énekeltek. Behavazott fenyőfák a háttérben. Inasok állták körül a kádat, hogy köpenyt terítsenek a szeretők vállára. Kiléptek a habokból.

Fredro fia tizenkilenc éves korában csatlakozott ahhoz a lengyel légióhoz, amelyik részt vett az 1848-as magyar szabadságharcban. Klapka tábornoktól hadnagyi rangot kapott. Ő is írt színdarabokat, akár az apja.

Hűvös levegő csapott meg, amikor kijöttem a színházból. Csonka volt a Hold. Epret vittek apró kosárkákban.

Otthon beáztattam a zoknimat. Kinyitottam az ablakot. A házinéni hosszú ideig csörgetett valamit a konyhában. Az ágyam mellé tettem az órámat, hogy kéznél legyen. Belelapoztam a *Trybuna Ludu* kettős számába: ,,Gierek fogadta a tengeri halászok küldöttségét. Jelentés a spanyolországi választásokról. Vita az új szovjet alkotmánytervezetről. Németh Miklós 92 méter fölé hajította a gerelyt.'' Az előszobában égett a villany.

Nem halogathattam tovább, meg kellett látogatnom a barátomat. A Pszichiátriai Klinika a Nowowiejska utcában volt. Könnyen odataláltam. Nem állítottak meg a kapuban. Megkérdeztem egy fiatal lányt, ismeri-e a barátomat. Ismerte. Fölvezetett a második emeletre. Kacskaringós szűk folyosókon haladtunk. Piszkos volt a fal. Foltokat, vérnyomokat láttam rajta. Vizsgálgatott a lány. Nem tudta, ki vagyok. Egymás mellett mentünk. Egy üvegajtóra vörös színű vírágokat és halakat festettek. A betegek? A lány belökte az ajtót. Megmozdultak a halak.

Szczepant a klinika konyhájában találtuk. Megköszöntem a furcsa tekintetű lánynak, hogy elvezetett hozzá. Megriadtam. Féltem. Idegen voltam. Szczepan háttal állt nekem. Tejet ivott egy lábosból. Egyre hátrább hajtotta a fejét. Meggyűrődött a bőr a tarkóján. Kopaszra nyírták. Csak azután szólítottam meg, miután kiitta a tejet a szürke lábosból. Szomjas volt. Megölelt. Örvendezett. Megtörölte kezével a száját. Arca megduzzadt. Kis bajuszt növesztett. Hasa kidudorodott. A kockás ingét ismertem. Évekkel ezelőtt láttam rajta először. Nyakkendőt kötött. Utcai ruhában volt. Elindultunk a konyhából a szobájába. Energikusan ment. Beszélt, gesztikulált, magyarázott. Nem engedett szóhoz jutni. Bementünk a szobájába. Bemutatott egy ötven év körüli férfinak, aki az egyik ágyon feküdt pizsamában. Kitakarózott. ,,Jerzy'' — nyújtotta a kezét. Hosszú körmöket növesztett. Zoknija lyukas volt, láttam a lábujjait. Átadtam a barátomnak az ajándékba hozott Pilinszky-kötetet. Tudtam, hogy szereti. A könyvet azonnal a párnája alá tette. Megérkezett Szczepan édesanyja és egy lány, Melania. Jerzy magával beszélgetett. Fogatlan volt. A fal felé fordult. Melania Szczepan barátnője volt. Nagyon fiatal. A barátom elmondta, hogy jól érzi magát a klinikán. Kiváló szakemberek kezelik. Túl sokat dolgozott. Kimerült. A szülei állandóan veszekedtek. Belekezdett egy regénybe, újságolta. Fordít, verseket ír, fest és rajzol. Tetszett neki, hogy rajtam kívül senki sem érti, amit mond. ,,Két vöröshajú barátnőm van. Magdi óta kedvelem a vöröshajú nőket'' — mondta. ,,Mindig velem van a finn nyelvkönyv.'' Töredékesen jutottak el hozzám a mondatai. Értettem őket, mégis nehezen fogtam fel je-

A baba

Szemből jött! sréh vis-à-vis, *és*
alakjára egy meisseni tojás
tartóra hasonlított
csakhogy a minták nélkül csak az a marsbeli zúz
mara foltokban itt ott

Nem férfierő amit énekelek nem büszke derékség
holt tengert holt vizet vihar ha nógat
kinevezték az új igazgatókat

8

keresnél réteken lombok közt valakit
aki saját szívébe belelát
sziklák közt vízszerű embert, aki
kebelében hordja ellenpólusát

erdőm te faragatlan fájú régi szekrény
a Vereség nagy emlékműveként
te vagy ereklyetartóm és ereklyém
nyíltan hirdetsz egy kétértelmü tényt

mert Leonardo da Vincit mutatja legbelül
és ő borítja hártyaként rejtőzködvén kivül
a viceversa *amelyen s amelyben*
ha rajta vagy ha benne mit tanit
a kettős kartondoboz titkait

Leonardo, fehérszakállú, istenszerű úr
nem tudja hogy hová de valahova nyúl
És akkor itt van ez az alsó skatulya
a ki-be hajtható ablakokkal,
körbefutó aranypapírszegéllyel:
bekukucskálnak, sírnak a katonák,
most kell megszülni az ember fiát.

9

Látott holt tengert, holt vizet dobozokba zárva.
Másolatdobozokat vasutállomásokon.
Kerítések tövén ott szunnyadoztak
gyermeki lábnyomok.
Angyali arcok, leszorítva a sárospataki sárba.
Pataki sárba, tatai sárba, híg
hajnali sárba Csíkszeredában.

10

A csillagközi térben nincs se éj, se nappal.
A társadalombiztosítás lehe
tetlen helyzetét
tébolyult fáklyák fénye tépi szét!

Ellenirányba megy a kispénzű pilóta.
Megy, csak ne küldenék.
A könnyű ürhajót a
Szakadék fölé vitte már egy Kezdemény.

S hogy teljesítse, attól függ a bére
vigye föl a másik dobozt a szekrény tetejére.

Mit hoz le érte? Van-e onnan hoznia, mit?
Itt is
csak az ínség dárdái meredeznek.
Ő meg,
látnivaló,
még csak nem is távolodik.

11

A szekrényből mint víz alól harang szól
angolnaálom kakasébredés
Barokk cirádák véres csillagokkal
ha fönt felejted végül érte mész

s ki azt hihetné így jutunk előre
még változatlanul emelkedik *a dőre*

Szigorúan magántermészetű
esetleg áthatol
moziplafon fogadja
homályló szemhatár

12

váratlan fejlemények
a hőmérő felől
megkövülten az utca
szágai rettenet

de harminchárom évvel
krisztusi korra kelve
mint aki úgy él újra, vissza
kérdéses most meg az elve

Gall- vagy Itáliában,
német fenyő, afrikai pálma
más színekben folytatódik
meótiszi álma

akármit illuminál budapesti Charenton
váratlan változások az utcai fronton

13

volnék jobb rendesebb
nem tudom hova raktam
kezdek megrendesedni
s ez nékem oly szokatlan

szokatlan nekem ez
a megrendesedésem
elraktam csak hová
s így nem találom mégsem

Születés

miért nincs hó
hetedik éve már

és akkor azokkal az összegyűrt papirokkal
nekiállt begyújtani
ott kucorgott mint régen ütögette

eléggé érthetetlen
ez a szándék
végigfut a láng
mintha egy múzeumban járnék

6

Titkos szegényszag a tőzsdén.
Mint rejtett fény, mint hangulatvilágítás.
Titkolt regényszag, szegények illata.

Lámpák ha jobbak százados
feledés mélyéről csapnak föl a fények
ha jobbak volnának igazán
Micsoda foglalatok, micsoda körték!

Lábának aranyozott körmei alatt
a továbbiakban még megnevezendő sár.
Vésője gyémánthegyek faragásában kopott el.
Ha kinyitják az ajtót, vad huzatban
régen elégett űrlapok röppennek föl-le, erre-arra.

7

Hintázva szállt alább, egészen könnyedén.
Kibontakoztak
előtte ólak, retekföldek, sertéshízlaldák, rakéta-silók:
álltak a ködben az új igazgatók.

Hibettek most már benne, sőt
(habár a sőt *itt enyhén szólva túlzás)*
néha a hit ad sajátlag erőt
emelkedni valami — khm — hát: állapotból,
bírni a visszanézés szégyenét — de csitt.

Feledni tanít csak a történelem.
Mért volna régi méreg hogyha most hat
a história hazudozni szoktat
ahogy jön mindjárt elrejt valamit

kon. Ezek sarkában alvadó vér, bennük rivalizáló darazsakkal és legyekkel. A *Keripar* feliratú hűtő egésze szétrohadt, a táskák s szatyrok elhelyezésére szolgáló alumíniumrudakból formált kis polc lassan kiszakad a pozdorjából. A jobbadán üres kampósor felett az ötliteres uborkás- és mustárosüvegek váltakoznak az olajosflakonokkal és zsírhegyekkel. A pénztárosfülke sarkában az ottfelejtett Szocialista Brigád zászló, a védőborításul használt celofánon vastag, zsíros porréteg. A világítás is szívet gyönyörködtető, a pultok feletti sárga műanyag félgömbök sorát a plafonon villódzó kékes neonok félvak sora egészíti ki. S megemlíthetnénk még a hússzeletelésre szánt fatuskó repedezett olajfestékeit, a higiénikusnak szánt csempeborítás reménytelen mocskát.

Mi is érdemelhet még itt említést, niért is hozom mindezt szóba? Hi- en ami itt látható, azt — joggal — m védik kereskedelem- s ipartörté- eti emlékként okos törvények, nincs t semminek stílusa, nincs megne- vezhető hagyomány, ami elvész, ha najd — remélhetően — ezt a kócerájt s utoléri végzete.

Nos, épp ezért a bizonyos, megérdemelt és megfellebbezhetetlen eltűnésért érdemel mindez szót. Hiszen ez, s az ehhez hasonló boltok ezreinek tömege, ez volt tegnapig a mindennapi életünk környezete. Ez volt maga a szocializmus, sokkal kézzelfoghatóbban, evidensebben, mint azt ezernyi párthatározatból kiolvashatja majd az utókor. A Város állapotát ez határozta meg, ez az építészetnek alig nevezhető, környezetalakításnak csak nagy jóindulattal tekinthető közeg. Nem volt ebben semmi úgymond felülről eldöntött, gonoszul kitervelt politika. Pusztán így éltünk, *ilyen* körülmények között, s ami a legrosszabb, mindez mélységesen természetes volt, s szinte elképzelhetetlen volt egy másik — a mai — világ. Egy-egy ilyen bolt, mint ez a Fény utcai, bizony tanúskodik egyről-másról, amit szinte két perc alatt elfelejtettünk ebben az őrjöngő fagylaltválasztékkal teli, pokoli drága nyárban. Az elhanyagoltság és semmibevettség mértéktelenségét, azt a kiszolgáltatottságot, amit a tárgyaktól és az emberi környezettől való folytonos megfosztás jelentett. Akármint is: nem volt-e *igazán* megalázó, hogy örülnünk kellett, s lehetett, egy-egy apró ,,nyugati'' tárgynak? Nem volt már becsületbegázoló az a különös érzés, ami akkor vett erőt az emberen, midőn a Bambi rákkoktélját felváltotta a Pepsi legalább ártalmatlan szörpikéje. Végre is nem volt-e legalábbis elkedvetlenítő, hogy az ember szinte elgyengült egy ócska bécsi hentesnél, illetve — részemről bevallom — esett állal álldogált egy-egy párizsi hentesbolt amúgy pazarlóan gazdag kirakatának csodája láttán? Meglehet, hogy a fogyasztói társadalom tébolya kissé komikus, bizonyos, hogy ingerült lehet bárki, ha utcasarkonként értesítik arról, hogy miért is igyon inkább — ez itt a reklám helye — mondjuk Sprite-ot, mintsem bármi egyebet.

De mégis. Van abban valami megnyugtató, hogy ezután talán már nem adjuk ilyen olcsón. Ezúttal talán nem leszünk keleti indiánok, idétlen örömmel és megalázva pár üveggyöngy csillogásától. A Pepsi feeling és a Marlboro taste világa elég ostoba világ, de legalább nem figyelmeztet naponta arra, hogy milyen senkik is vagyunk-voltunk.

ifj. Durkó Zsolt felvételei

SZEPESI ATTILA

A jelen emléke

Ördögárok

Az egykori királyi Vadaspark és a Duna-part között, a középkor és a jelenidő között kanyarog végig a városon, Budán, Buda alatt, ki tudja pontosan, hol. Egy darabig nyomon követhető, aztán eltűnik a föld alatt.

Valaha településeket kötött össze és hegyeket hasított ketté, a Hármashatár-hegy és a János-hegy vonulatát. Medret vájt magának a hegyek közé. Ezernyi ezer vízér duzzasztotta. Mára megszelídült, szinte eltűnt, ahogy a szépnevű település, Nyék, Budanyék és a közeli Budaszentlőrinc is emlékké fakult. Vadvizei elfogytak, romboló dühe elcsendesedett.

Volt pedig, a korabeli tudósítások ezt tanúsítják, elég kalamajka körülötte. A hóolvadással meg a hirtelen támadt felhőszakadások vizeivel csak tessék-lássék tudott megbirkózni. De amíg szabadon csordogálhatott, még hagyján. Ki-kicsapott a partra, elöntötte a szántókat és a kerteket, ám vizei fogytán elcsendesedett, partját újra felverte a gólyahír meg a martilapu. A nagyobb baj akkor történt, amikor a derék budaiak elhatározták, hogy a városi szakaszát lefedik. Alighanem útjukban volt a nádas-mocsaras kanális. Mindez a múlt század hetvenes éveiben történt. Nos, nekiláttak a munkálatoknak, le is fedték a meder egy részét. Ám az Ördögárok sehogysem akart belenyugodni szabadsága elvesztésébe. Szinte megaláztatásnak vette, hogy egykori, szeszélyesen csordogáló vadvizes medrét emberi akarat kívánja megregulázni.

Azután megtörtént a baj. 1875-ben olyan felhőszakadás zúdult a városra, hogy az Ördögárok újra elemében volt. Nyelte, hordta is a vizet, amíg tudta. Ám a hegyekből alázúduló sáros lé lassan sok lett neki – elöntötte a partját, elöntötte a környező utakat, és szép lassan eldugaszolta agyagos sarával a föld alá kényszerített medret. A víz pedig alattomosan alámosta a házakat, melyek aztán egy szép napon – ami elsősorban az Ördögárok számára lehetett szép – összedőltek, maguk alá temetve lakóikat.

Hát ilyen ádáz volt valaha ez a mára szelíd, jámbor Ördögárok. Talán a neve is ezekre a régi, gyilkos huncutságokra emlékeztet. Később aztán a mérnökök már nagyobb körültekintéssel láttak munkához: újra lefedték a vadvizes medret, de tudomásul vették, hogy szabadságában nem lehet azt egészen korlátozni, mert netán újra fellázad. Hagytak neki elég tág teret a föld mélyében, hadd vigye kedvére a nekilódult hólevet odalent. Élje ki magát, ha már úgy ragaszkodik ehhez!

Ha ma elindul valaki a partján, és kanyargását követi, aligha fog ráismerni a régi Ördögárokra. Vize alig van, csak egy vékony erecske csordogál a mélyén. Belekortyint egy cinke, megfürdik benne egy rigó. Lila ebszőlő és fekete nadálytő virít a partján, amit egyre jobban ellep a város mocska, konzervdoboz és autókerék, üvegszilánk és félpár cipő.

Aztán a város felé kanyarogva hirtelen nyoma vész. Egy darabon még sejthető, merre sodródik odalenn a medre, gesztenyefák jelzik odafent. De a Vérmező környékén , a Tabán alatt már nem tudni, hol csordogál. Végül aztán kibukkan a föld alól, a Vár tövénél, a régi Rácvárosban, az Erzsébet híd közelében. Szennyvizét a Dunába zúdítja. De nem Ördögárok ekkorra már, csak egy nagy, fekete odú – inkább Ördögszájnak mondanám. Egy óriási, bűzös nyílás, ami barna levet öklendez a jobb sorsra érdemes folyóba. Durva kövek borítják az alját, olyanok, mint egy kitört óriás-fogsor darabjai.

Utolsó barátságtalan tette a II. világháború végnapjaihoz kötődik. A Várba beszorult németek a lefedett kanális titkos alagútján át akartak a hegyek felé kereket oldani. Ám az oroszok is megsejtették a dolgot, lesbeállltak, s az egykori Budanyék táján előbukkanó menekülőket géppuskatűzzel fogadták. Véres vizet sodort akkor napokon át az Ördögárok, s talán utoljára mutatta meg, hogy nemhiába kapta a keresztségben baljóslatú nevét.

Gyerekkoromban, honnan, honnan nem, ismertük a nevezetes kanális eredetét, s többször is elhatároztuk, végigmegyünk rajta. Ám a terv terv maradt. Néha megpróbáltunk nekieredni a sötét boltozatnak, de a luciferi homály, a mély sár és a bűz minden alkalommal visszariasztott bennünket. Néhány méter után fulladozva menekültünk vissza a napvilágra.

Aki ma szemügyre veszi a Duna jobb partján a kitátott, bűzös ördögszáját, a belőle előzúduló vigasztalan szennyvizet, talán nem is sejti, hogy ennek valami köze van a távoli hegyek tövében kanyargó iszapos mederhez. Talán a horgászok sem tudják, akik előszeretettel áztatják csalijukat a Dunába csobbanó szennyes lében.

A hegyek lábánál vadvirágok és rigók, itt szobormozdulatlanul ácsorgó, elszánt horgászok. Ám hogy annak a vadvizeket gyűjtő történelmi medernek s ennek a bűzös-sáros nyílásnak bármi köze volna egymáshoz, az komiszul rejtve marad.

Arckép pillangóval

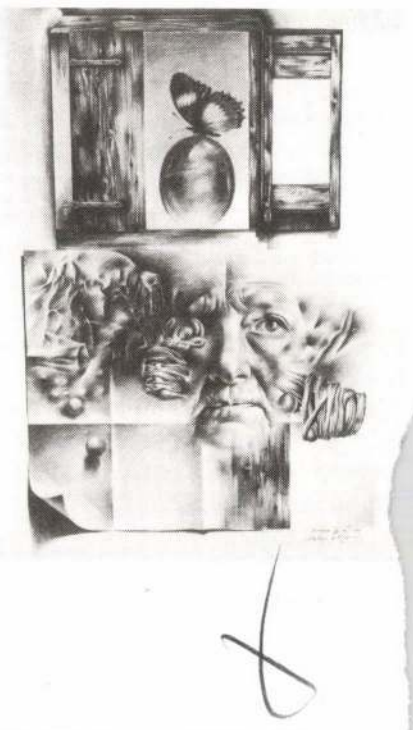

szűknek talál minden keretet, ő újra konstruálja magának a zenei nyelvet, az ábécét, a grammatikát és szintaxist".

A *Vér és arany* így pontosan beleillik a Csáth által emlegetett 1907-es ízlésfordulat történetébe, részét képezi a század első évei európai kultúrtörténetének. E kötetnek és így Ady költői indulásának elementáris erényei a későbbiekben is fel-feltűnnek költészetében, de soha még egyszer ilyen koncentrált gazdagságban, soha még egyszer ilyen radikális programban. A művészi magatartás nonkonformizmusa, ráadásul egy egyre letisztultabb gondolkodás tükrében, fel-felbukkanó mögöttes etikai tartalékként megmarad; érdemes itt az *Akik majd elkísérnek* vagy a Csáth által elemzett *Én kifelé megyek* című verseket idézni *Az Illés szekerén*ből (1908), vagy éppen a legutolsó (poszthumusz) kötet címadó versét, *Az utolsó hajók*at.

A *Szeretném, ha szeretnének*-től kezdve azonban a radikális nyelvkezelés sűrűsége oldódni kezd, a jellegzetes Ady-nyelv, amelyet Csáth 1908-ban ,,a modern magyar líra technikai vívmányának" nevez, s amely asszociatív sűrűségében mindig is erős verbális dinamikát hordozott (de a nominális motiváltság megfelelő intenzitásával párosítva), ne féljünk kimondani, hígulni kezd, dinamika helyett a verbalizmus egyre többször reked meg a retorika szintjén, a zaklatott szintaxis egyre gyakrabban közeledik és kerekül vissza a köznapi beszédhez, s szólal meg egyre inkább annak csak egy emeltebb szintjén vagy tónusán. Mindez annál is inkább felmérhető, mert a legmaradandóbbnak, legutánozhatatlanabbnak és legelementárisabbnak tűnő Ady-versek változatlan energiaegésszel és nyelvi telítettséggel szólaltatják meg az asszociatív érzetek komplex érzéki gazdagságát, miközben ezek a gazdag látomások szintén egy egyre jobban és keserűbben letisztuló gondolkodás kristályos keménységével párosulnak. Jól megfigyelhető ez a már említett *Kocsi-út az éjszakában* (*Szeretném, ha szeretnének*, 1909), a *Rázd meg szívedet* (*A menekülő élet*, 1912), *Az eltévedt lovas* (*A halottak élén*, 1918) versekben, amiként *Az utolsó hajók*ban is.

Az autochton magyar avantgárd megjelenésének, illetve a későbbiekben meghiúsuló kiteljesedésének szakasza tehát világosan 1907-től 1911-ig tart, s szinte szimbolikus érvényű pontossággal, egyben összerímeléssel *A fekete zongora* és az *Allegro barbaro* megszületése-bemutatása közé mérföldkövezhető. Az autentikus magyar avantgárd első s valószínűleg legizgalmasabb periódusa tehát motivikusan is a zongorához kötődik, ezáltal a zenéhez, a hanghoz. Nem véletlen hát, hogy írásainak tanúsága alapján Csáth lehetett az, aki ezt azonnal felismerte.

Ami Ady további pályájának alakulását illeti, a fentebbiekben vázolt — és nyilvánvalóan vitatható — folyamat okai nehezen megfoghatók, ugyanakkor, úgy vélem, világosak. Ady berobbanása a kezdeti meghőkölés után a rajongás reakcióját váltotta ki, a század első éveinek legelementárisabb, leggazdagabb költői hangjára egy gépezet telepedett rá. Barátok, méltatók, epigonok és kishitű ellenségek (hiszen a kettő összetartozik, mert céljuk egy: megélni az áldozatból) egyre inkább hajszolják a költőt a sztár pozíciójába, a zseni piedesztáljára, amely, mi tagadás, imponál, de amikor magára marad, egyáltalán nem tetszik neki. Az irodalmi ipar rátelepszik, évenként féléveket tölt Párizsban vagy a Riviérán Lédával vagy nélküle, s ami indulásakor a döbbenetes élményt adja s a látóhatárt tágítja drámaian, az most már a hosszú távollétekkel egyre inkább el is szakítja az irodalmi reáliák e részének érzékelésétől. Nem véletlen, hogy Ady költészetének relatív hullámvölgye éppen a háború előtti évekre esik, s amikor egyre inkább magára marad s van zaklatásoknak kitéve, vagyis a háború első éveiben, talál vissza régi és egyben megújult hangjához. Éppen a költői nyelv szempontjából releváns, hogy például a Csinszka-versek beszédközelsége, mivel azok már nélkülözik a modorszerűen emelkedett dikció verbális pátoszát, miként ágyazódik egy új, letisztult nyelvezet és eszközrendszer összefüggéseibe.

Csakhogy a háború utolsó éveire ,,minden egész eltörött", valóban, és nem teremthetők újra a század első éveinek viszonyai sem kultúrtörténetileg, sem emberileg. Csáth már elvonóról katonai táborba, onnan újra elvonóra keveredik oda s vissza, Bartók teljes visszahúzódottságban (bár érdekes módon éppen a világháború alatt zenésít meg öt Ady-verset), Ady is a maga súlyos bajaival küzd. Nem jöhet már össze, ami korábban is csak egy fel nem ismert lehetőség volt: hogy a megújulás radikális erői kialakítsák saját fórumukat, egy folyóiratot, hogy ők határozhassák meg a magyar kultúra, szellem és művészet megújulásának szélső, azaz első, azaz *avant-garde* értékeit. A radikális erők szétforgácsolódásával, másfelől részleges befogadásával végül is a mérsékelt megújulás programját képviselő *Nyugat* lett a kulturális — és túlnyomórészt egyoldalúan csak irodalmi — progresszió szélső értéke, pontja, amely — különösen Osváth kiesése és Babits belépése után — egyre konzervatívabb irányba fordul majd. És hiába jelenik meg 1915-től Kassák *A Tett*-tel, majd 1917-től a *Má*val, addigra már az európai kultúra mozgásaival egyirányú, ideológiájában is avantgárd szemlélet nem mint radikális, szélső (extrém) erő, hanem mint marginális pálya jelenik meg az irodalmi korlátok közé visszamanipulált kulturális köztudatban. Ettől kezdve a par excellence avantgárd irodalom és művészet a visszacsatolás lehetősége nélkül, pályán kívülre szorítva halad tovább, anélkül tehát, hogy érdemi visszahatást fejthetne ki az irodalmi intézményrendszer urai által gondosan felügyelt kultúrára. Vagyis az 1907-es év kulturális történései, amelyekre Csáth hivatkozott a bevezetőben idézett szavaiban, megtették ugyan kellő hatásukat, ám néhány év leforgása után ismét teret nyertek azok az ,,értékőrző", azaz konzervatív erők, amelyek ,,Magyarországot — mint valami kis beteg gyereket a levegőtől — gondosan őrizték", vagyis őrizni akarták a továbbiakban is. Lehetett is: a háború vége, majd Trianon sokkja kiélezte a helyzeteket, a választási kényszereket. Csáth addigra pedig már szétszívta és szabályszerűen szétmészárolta magát; Bartók kreatív passzivitásba húzódva; — és hogy is búcsúzott minden idők egyik legnagyobb magyar költője?

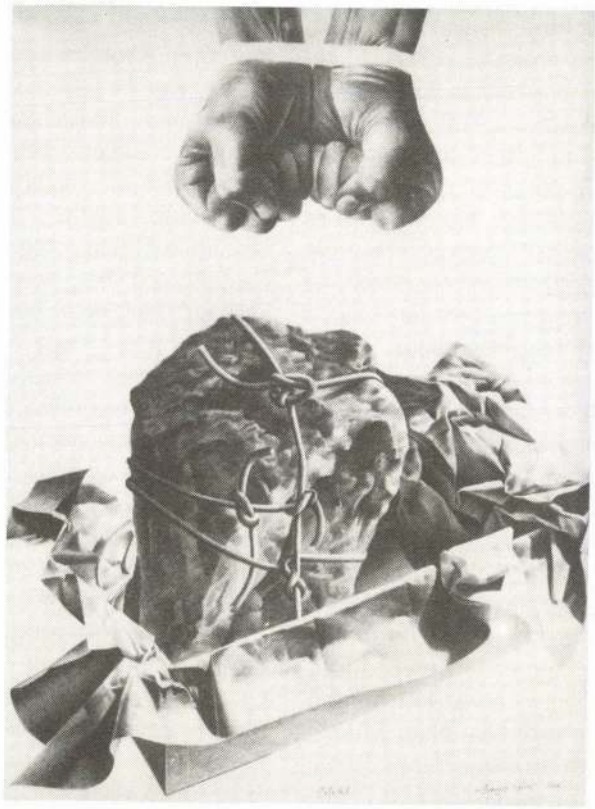

A nagy ajándék

A kulcs Ady kezében van, annál is inkább, mert kevés a Csáth Géza: a magyar szellemi életnek régi és nem szűnő tehertétele, hogy tudatformálói és így manipulátorai is általában irodalmárok és írók, akiknek figyelmén hagyományosan kívül esik a hang és a kép világa, vagyis a zenéé és a képzőművészeteké, szükségképpen érzéketlenek hát általában is a századelő változásainak lényegére, a művészetek konvergenciájának, egymásra hatásának, lényegi összetartozásának érzékelésére, felismerésére, és az ebből következő tanulságok levonására. Ady fellépését egyáltalán nem mindenki fogadta egyöntetű örömmel kollégái közül sem, amint azt éppen Babits vagy Kosztolányi kisebb-nagyobb viszolygása is mutatja. A költészetet és az irodalmat átható megújulási hullám közepette ugyanis Ady nem egy mérsékelt irodalmi megújulás programját, hanem egy radikális szellemi megújulás vitális következetességét képviseli, amivel kihívás elé állít mindenkit, aki csak irodalomban gondolkodik. Ez a program világosan kirajzolódik az 1906-os *Új versek*ben, ahol az új, eredeti költői hang beéréséhez ,,in flagranti'' asszisztálhatunk, vagyis éppen azt a pillanatot érhetjük tetten, amelyben a megújulás szinte a szemünk előtt zajlik le: a régi és az új keveredik. Nem annyira a nyelv az új itt még, hanem a magatartás nonkonformizmusának a költői programban jelentkező és sajátos motivikában megnyilvánuló igénye. Koncepcionális világossággal tűnik ki ez például a *Búcsú Siker-asszonytól*, *A krisztusok mártírja* vagy a *Harc a Nagyúrral* és az *Új vizeken járok* című versekből. Ezekben éppen azok a kulcsmotívumok jelennek meg, amelyek egyrészt a radikális szimbolizmus rimbaud-i hagyatékából is következnek, de amelyek másrészt az avantgárd poétikák legelső kiindulását és elidegenithetetlen velejáróit is jelentik: vagyis az ,,új'' és az ,,idegen'' fogalma és kategóriája mint vitális és esztétikai imperatívusz. Ezenkívül azonban fontos nyomokban megjelennek más motivikai újdonságok, illetve jellegzetes eljárások is, amelyek már nyelvi konzekvenciákat is hordoznak. A *Hiába kísértsz hófehéren* késő romantikus hangulatába merészen vág be a ,,tintalé, vér, genny, könny, epe'' motívuma, s *A Tisza-parton*ban az ellenpontozás és sarkítás tipikus avantgárd módszert eredményez a második versszak nominális asszociációkra alapozó montázsában.

A radikális, nonkonform művészi magatartás képviselete, a költői világ komplex érzékisége és az ezeknek megfelelő új nyelv és poétika a *Vér és arany*ban jelenik meg a legteljesebben, kitüntetetten *A réghalottak pusztájá*nban, a viszonylag sokat emlegetett *Sírni, sírni, sírni*ben, az alig emlegetett, szinesztéziás-asszociatív érzetekben gazdag *Az őszi lármá*ban, vagy az ismert, sokat hivatkozott példákban, amilyen *Az ős Kaján* vagy a *Jó Csönd-herceg előtt*. A megjelenő és végül teljes dimenzióiban mégsem kibontakozó autentikus magyar avantgárd költészet elementáris darabja azonban kétségkívül *A fekete zongora*, a maga ősi, atavisztikus érzet-tartományával, barbár erejével és dekadens motivikájával. *A fekete zongora* egyben ama ténnyel, hogy a zene analógiájával fogalmazza meg magát, éppen a költészet multidimenzionális és művészetek közötti-fölötti, mintegy interdiszciplináris jellegét demonstrálja, mint majd a nagy avantgárd teszi.

A fekete zongora a fatális mintadarabja annak az autentikus avantgárd érzékenységnek, amely kétségkívül jelen van mint nagy lehetőség a századelő megújulást ígérő kultúrájában, annak egy radikális alternatíváját kínálja. Igazi proto-avantgárd költemény, amely a történeti avantgárd deklarált megjelenése előtt, tehát annak európai érlelődésével teljesen egy időben jön létre egy sajátságos magyar környezetben, sajátságosan magyar módon. Egy olyan költészet lehetőségét teszi visszavonhatatlanul jelenvalóvá, amelynek minőségi alapparaméterei megegyeznek azokkal, amelyekkel Csáth jellemzi Bartók szvitjét: ,,... ama tíz ujjunkon megszámlálható opusok közt foglal helyet, amelyekben az európai ízlés egyesül a magyar gondolkodás és érzés speciális zamatával és a tehetség szuverén eredetiségével.''

A *Vér és arany* költői nyelve, művészetfelfogása, anyagkezelése és mindezekkel együtt vitális sűrűsége az 1907-es Adyt egyértelműen esztétikai forradalmárrá avatja, a megújulás radikális alternatívájának első számú képviselőjévé. Pontosan az zajlik itt le költészetében, amivel megint csak Csáth jellemzi Bartókot: ,,Bartók pedig forradalmár, aki nem tud megbékülni a meglevő formákkal, és

PROFÁN MITOLÓGIA

Jel Színház

Felvillanó képeket látunk vagy jelenéseket?

Az önfeledten csattogtató borbély ollója elől magasba száll egy rémült kuncsaft feje. A hátát botokra támasztva, rák módra járó öregasszony előtt figyelmet remélve illegeti magát a gitáros. De miféle történések derengenek fel, ha Wili a petyhüdt húrokba kap? A falubolondja-Orpheusznak hangtalan dalai zengenek fel a vidékről, a sehol nincs, mindenütt fellelhető kisváros komor ünnepeiről, ünneptelen mindennapjairól. A *Jel Színház* legújabb előadásának jelenetei, ezek a hol burjánzóan összetett, hol elementárisan egyszerű színpadi képek talán megelevenedő tört részei, kicsorbult cserépdarabjai az otthon emlékművének. De az is lehet, hogy csupán a (költői és színházi) fantázia teremt az összeilleszthetetlen töredékekből; szorongásokból és reménykedésekből egésznek ható, mégis csak a látomásokban teljes világot, egy sosemvolt, de mindig lehetséges hazát.

ÁTVÁLTOZÁSOK

Mozdulatokká csendesültek a hangok, szótlanságukban is hallhatók maradtak a versszorok. Nincs nagy ára annak, hogy Tolnai Ottó *Wilhelm-dalok* című verseskötetének motívumaiból színház született. Szótlan színház. Két öntörvényű alkotás mutat tisztelegve egymásra – a földiek közös nyelvén szólítva egymást, az azonos haza előjogán találva egymásra. Gyökereire ismerhetett rá a világot járó híres színház koreográfus-rendezője, a vajdasági születésű Nagy József a Tolnai-kötetben. Egy ismerős világ újrateremtésének esélyét kínálták számára a dalok. A Jel Színház adaptációjában viszont világértékűvé tágult a helyi mítoszokból építkező magyar nyelvű líra: a többrétegű, de a verbalitástól elszakadó színházi nyelven ugyan némileg másról szólnak, de mindenütt érthetővé válnak a dalok, a felvillanó emlékképek, a színházzá változott jelenések.

Átszellemülten groteszk előadás született a komótosan hömpölygő szereplírából. Mindkettőnek – verseskötetnek és előadásnak – közös jellemzője a játék. Ez a fájdalomról is tudó önfeledtség az, amivel közel férkőzhet az ember az idő bolyongó lényeihez. Ez az, amiért közel engedik magukhoz a szemlélőt a dolgok. Ez az, amiért többet tudhat a világról, mint amit megérteni képes. Amiről csak meg-megakadva, önmagukat cáfoló szavakkal lehetne beszélni – egy abszurd világ evidenciáiról –, magától értetődően szólnak a nyelvi fintorok és a fura képzettársításokba torkolló szójátékok. És a színpadon is láthatóvá válik minden, amit nem lehet megmutatni valóságosságában. A fizika törvényeit és a szellem megszokásait is tagadják az előadás groteszk látomásai. Ezen a színpadon minden megvalósulhat, amit legfeljebb csak képzelhetünk. Úgy hajlanak, csavarodnak testek, úgy találkoznak a figurák egymással a bizarr helyzetekben, úgy mozdulnak a színenlévők, mintha csak képzeletünkben léteznének. De a lehetetlen színpadi tény ebben a produkcióban. Minden légiesen súlyos, súlyosságában is könnyed. Minden hiábavalóságban benne van a hit honossága – nyílt tekintettel figyeljük mi is – esetleges kívülállók –, akár az otthont, a megigazuló bolondok földjét.

Sóvár rózsák nyújtózkodnak folyton a mindig hasztalan leánykéréshez. És lengenek a reményteli vőlegények, ringanak egyre csak – kifehéredő arccal – riadtan át a halálba. És melyik pillanatot kívánja örökkévalósággá pingálni Pechán úr, Wili melyik arcát akarja megörökíteni? Az egyikük folyton többet akar magából megmutatni, a másik egyre riadtabban próbálja rögzíteni a folyton változó képeket. Közös küzdelmük ez az idővel. Boldogan kerekezik – mit sem tudva semmiről – Wili újabb és újabb jelenéseiben, egyre teljesebben belegabalyodik a kötelekbe a festő. Zuhan, emelkedik, a mélybe hull, a magasba fut. Segítő erővé is válik számára az a kötélzet, ami fogva tartja. (Ennek az egyszerű, mégis sokértelmű jelenetnek két szereplője, Sárvári József és Bicskei István nemcsak ebben a részletben nyújt kiemelkedőt. Nemcsak a mozdulataik pontosak és kidolgozottak – mint a többi szereplőé –, hanem teljes figurát is teremtenek azzal, ahogy játékukban összekapcsolódik a mozgáskarakter és a gesztusrendszer. Mimikájuk nemcsak jelzésszerű, hanem mindvégig az élő alakok elevenségét kölcsönzi a figuráknak.)

Akárhány jelenet, annyiféle átváltozás. A folyton módosuló díszlet folytonosan átalakuló teret teremt. Mindig új ablakok nyílnak a világra, állandóan más képkivágásban válik láthatóvá a színpad. Folytonosan újrarendeződnek az emberi viszonyok is. Mennyi fordulat és hányféle körtánc zajlik le a szemünk előtt. De vajon megváltozik-e bármi? „Ennyi üres év", ennyi történéssel, eseménnyel teli, hiábavalóan magasztos, hátborzongatóan sokszínű üres év az üres ég alatt, amely felé eleve lemondóan nyújtóznak a tűzoltólétrák.

Hiszen állandóan gyakorlatoznak a tűzoltók is. Szélfújta zászlóként lengenek az emberi testek, mereven nyújtóznak az ég felé a körbehordozott társak, hogy a következő pillanatban maguk is létrává változzanak. De minden földközeli marad. Mintha a létrák földbe gyökereztek volna. Nem támaszthatók az éghez, csak a talaj kínálkozik biztos támasztékul. Csak tűzoltólétrák ezek, s nem Jákob lajtorjái. A földből varázsolódnak elő, és micsoda rémület magasba indulni, elszakadni a földtől. Egy létratetőn maradt kalap eléréséhez, hogy megoldódjon a gordiuszi probléma, kettéválik a tűzoltóeszköz. A leküzdhetetlen magasság két alacsony ágra hasad. Csak kivételes pillanat az, amikor angyalszárnnyá változnak a létrák. Villan a vaku, hogy megörökítse azt, aki a keresztet hordozza.

Tolnai Lea, Szakonyi György, Cecile Thieblerant

ARANYOSSY György

Így válnak ki egyének, és térnek vissza a sodró közösségbe. A padon bámészkodók sétabotjaikkal kinyúlva magukba szippantják az esetlenül hasraeső öregembert. Majd egy másik pillanatban a többség kínálja testét támasztékul az éppen mozdulónak. Folytonosak a küzdelmek itt, pedig eredendően senki sem gonosz. De a szeretet elemi bélyege sincs rajta semmin. Nehéz az egyensúlyban hinni ott, ahol a játék kegyetlenséggé torzulhat, a keménység pedig váratlanul játékká lágyul.

A Jel Színház biztosan uralja a formát és a technikát, de tagadja annak prioritását. Az Avignoni Fesztiválon bemutatott előadásuk, az *Orpheusz létrája* is bizonyítja, hogy a szavak nélküli produkcióban milyen erőteljes a gondolatiság. Nem verbalitássá átfordítható, fogalmakban visszaadható gondolatok ezek. A tér új dimenzióit birtokba venni igyekvő megismerésvágy, az élet elevenségét tisztelő elemi élményszerűség a meghatározó a játékban. A Jel Színház a táncszínház redukciójával tette teljessebbé a színházat. Tudatosan lemondanak bármely táncnyelv kánonjáról, hogy tágasabbak legyenek a kifejezés lehetőségei. A hiányait érző mozgásszínház a teljesebb kifejezéshez partnerül hívja az előadást kísérő élő zenét. A mozdulatok színészi gesztusokká bővülnek. Eleven (váratlan és szellemes) színpadi hatások erősítik a non-verbális produkciót. A játék megkomponált színpadi létezés. A látvány folyton látomássá bővül. mit látunk, élményt jelent, de csak sejthetjük mélységeit. A Jel Színház a profán mitológia színháza.

TÁVOLBAN SZÜLETETT

Ezt a profán mitológiát lehet beavatottként figyelni, de lehet kívülállóként is szemlélni. Belülről mindez ezt jelenti: ezek vagyunk mi, ezek a gyökereink, innen jövünk, ide tartozunk. Ilyen bizarr világ sejtjeiből áll a testünk. Ilyen groteszk mozdulatokból születik jelenlétünk hitetlen pátosza. És lehet kívülről figyelni mindezt, szent borzongással a barbárság híradásait, a kultúra határterületeinek furcsa történeteit. Ahol valahogy minden súlyosabb, mint aminek látszik. Ahol talán minden könnyebb, mint amilyen súlyt adnak neki a benne élők. Ez a világ kívülről figyelve fura és érthetetlen, talányos és megfejthetetlen, egzotikusan izgalmas és szorongatóan képlékeny.

Ennek a kívülről figyelő nézőpontnak a jelenléte a Jel Színház világsikerének legnagyobb paradoxona. Egy véghetetlenül kelet-európai színház Nyugat-Európában ismert és elismert. (Itthon jószerével még híradásokat is alig hallani róla.) Zömében magyar (nemzetiségű) művészek Franciaországban kapnak állami támogatást, hogy színházat csináljanak, társulatot tartsanak fenn, előadásokat teremtsenek. Talán nem tévedünk nagyot, ha azt sejtjük, ez a színház nem létezhetne Kelet-Európában. Pedig nem táplálkozhat másból, mint Kelet-Európából. A peremlétből, a (többségben is) kisebbségben élők száműzött életéből. Abból a vidékből, ahol mindenki egyformán polgára lehet a hontalanságnak. Ahol a folyton újraíródó, az életen tiszteletlenül áttaposó történelemmel szemben csak az újraépülő helyi mitológiák, a házi legendák kínálnak menedéket.

Nemcsak azért nem létezhetne a Jel Színház Kelet-Európában, mert az a színházi nyelv, amit ők alakítottak ki, legfeljebb csak az alternatív jelzőt kapná meg. És ez ugye itt egyenértékű a peremre szorítottsággal, a csökkent színházi lehetőséggel, a színházi mellékudvarral, a gettókultúrával. Holott a szavak nélkül megszülető dráma, a táncszínházat egyedi formakinccsé bővítő színházi nyelv már régen nem alternatíva, hanem jelenleg inkább a színház centruma. Több, mint kísérlet, kevesebb, mint véglegesség.

Nemcsak azért nem létezhetne ez a színház nálunk, mert a támogatások csak az elsorvadáshoz adnának biztos alapot. Nemcsak azért, mert a közönség ízlése valahol elakadt a későpolgári bohózat és az enyhén cizellált klasszicista deklamáció között. Azért sem létezhetne ez a színház nálunk, Kelet-Közép-Európában, mert nincs bátorságunk groteszk színháznak látni azt az életet, amit megélnünk adatott. Nincs hozzá homorérzékünk. Nincs meg bennünk – nézőkben és színházcsinálókban – az elemi játékosság ehhez. Nem hisszük azt, hogy a formák felbomlása még nem feltétlenül a káoszhoz vezet. Mert nem akarjuk tudni, hogy a dolgok visszáját figyelni nemcsak szégyenérzetet szül. Nincs bátorságunk „szűzmária-meztelenül" látni magunkat.

Pedig ez a színház csak itthon szólhatna igazán rólunk. Az avignoni nézőknek talán csak mutatvány, számukra inkább extremitás, inkább látványosság. Bár fennállhat a veszély, hogy elfárad az alkotókedv, hogy a kifáradó csoport nem tud továbblépni a teljes színház felé, szerencsére ezek a kifejezések ma még pozitív értelmű jelzők a társulat produkciójával kapcsolatban. Előadásuk mutatvány az életről, nem extremitás, hanem elemi erő, az elementáris látvány színháza. A Jel Színház jeladás a színházról. A játék lehetőségeiről. És jeladás rólunk is.

Sándor L. István

Variáció egy témára

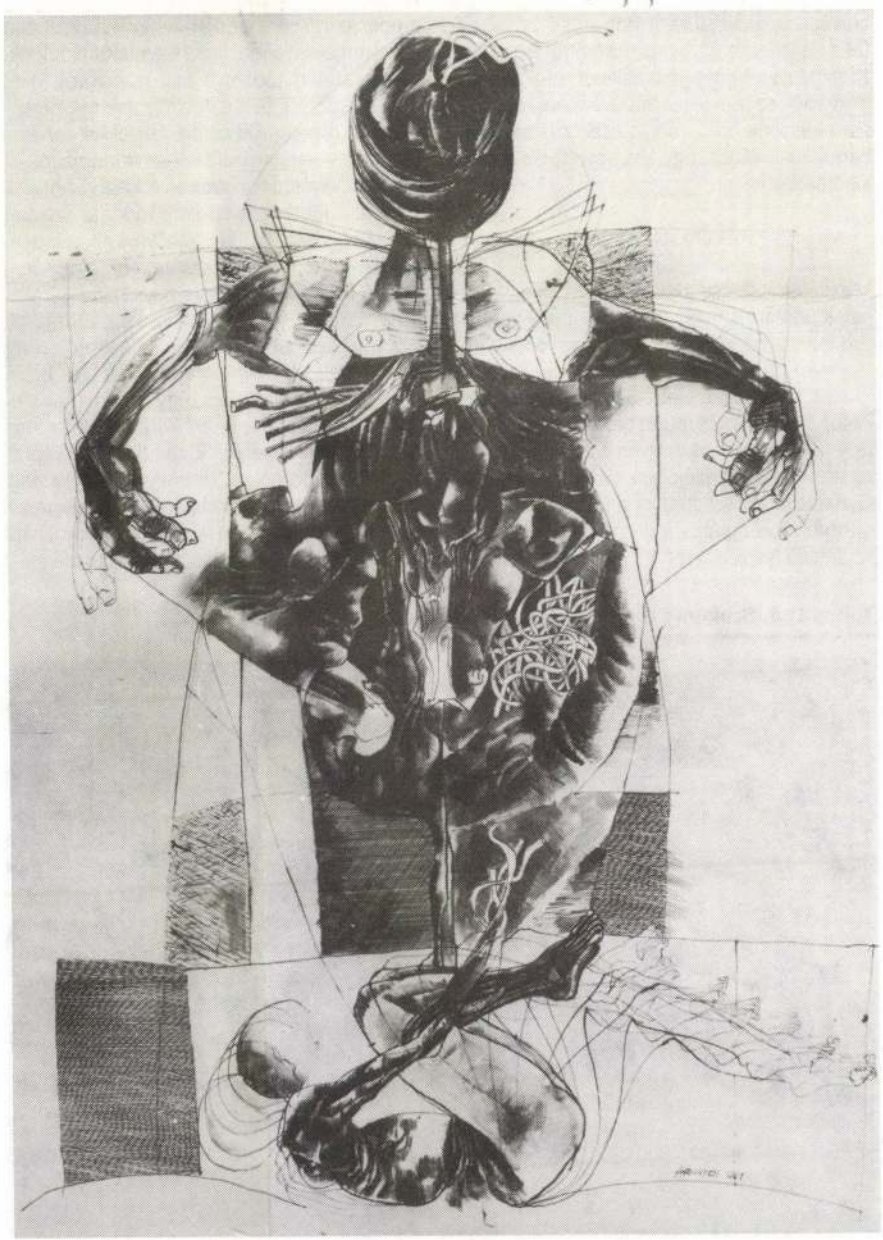

ARANYOSSY György

Tisztelettel meghívjuk Önt
1992. február 20-án 18 órára

ARANYOSSY GYÖRGY

grafikusművész

kiállításának megnyitójára

megnyitja:

HORKA HORVÁTH ISTVÁN

hírlapíró

a kiállítás március 6-ig látható
nyitva: hétfőtől szombatig 10-18 óráig

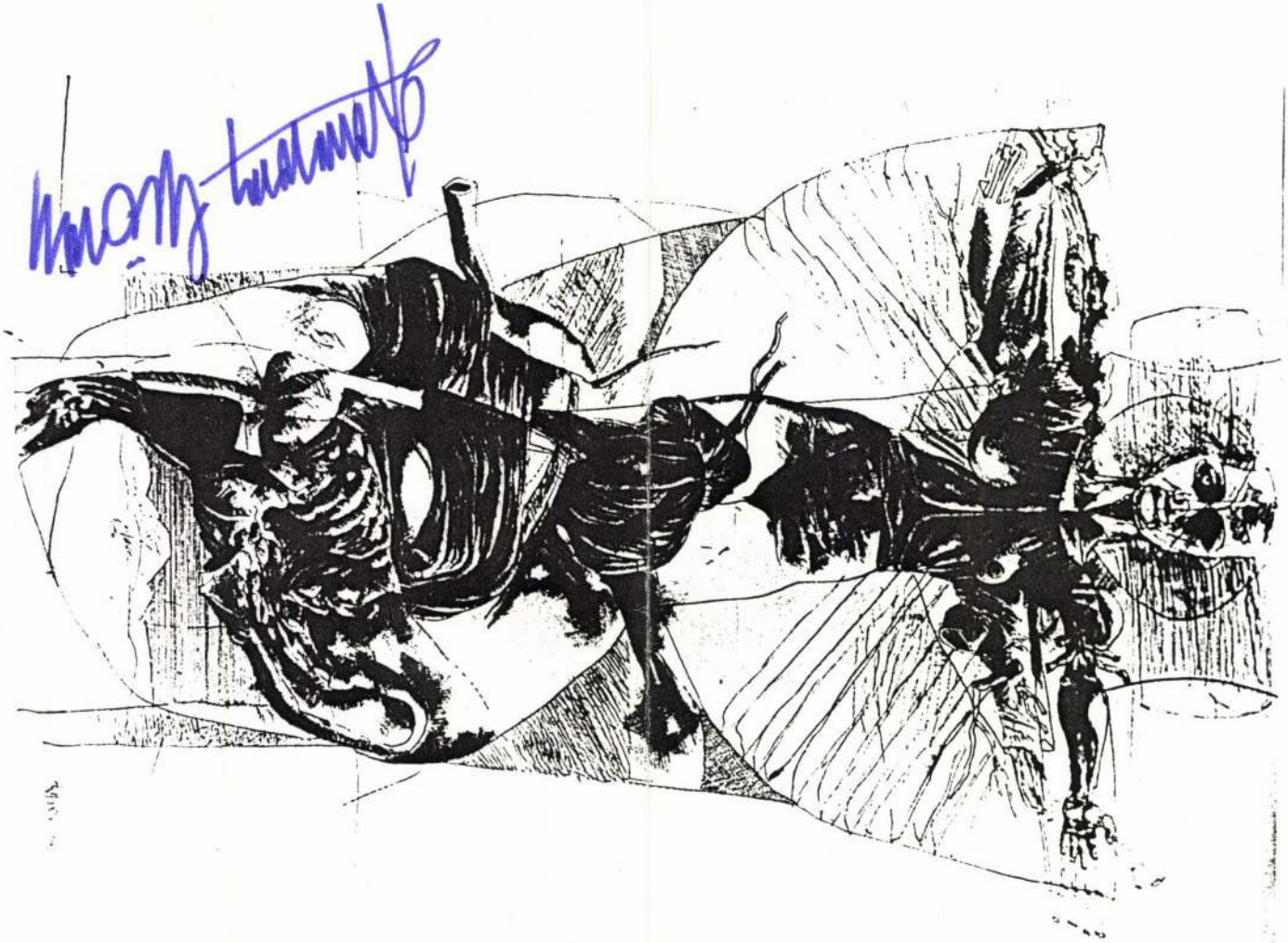

Aranyosmaróthy Rónay Kázmér, festöm.

legalább technikai rutint mutat, három társa még azt sem. Amatörkvalitásu kiállitás.

Kiállitás-invázió volt a week-enden. -
Mübarátban a velencei tó öt müvésze állit ki.
Független Magyarország.1942?, jan.lo. 4.l.

Aranyasi Gellértfi
János

l.

Könyvtár. Emlék

16.1.

lét a vallás- és közokta

zerint látják el a bizottság [illegible]

itésze gondozza a bizottság végrehajtás
vonatkozó felvételeket. A munkák bevég-
tervek, mint állami tulajdon, haladékta
a felvételek gyüjteményébe.

§.

ége a bizottság hivatalos helyiségeit
yelni, a hivatal összes leltári tárgyai
ndazon hivatali teendőket elvégezni,
tviselői megbizzák.

§.

ság az Országos Bizottságnak a munka-
mozgékonysága érdekében alkotott állar
zatása 5 évre terjed.
ság áll egy elnökből és nyolc tagból.

a török határon levő várainkat,
ök által elfoglalt részek határán
éldául: Eger, Diósgyőr, Szendrő,
rsodban, a negyedik az akkori
épén feküdt.
szakadatlanul élénken gondos-
végvárak elvesztőit. E korbeli
1603-ban megjelent művében.
zeben városát Ferdinánd király
ıdatott, hogy minden megyében
ánvárakat a tulajdonos jó karban

után köteles egy négyesfogatú

olyvárosnak nevezett erőd alap-
is kifejezze azt, miszerint az a

tárdákat, melyek úgy a császári,

akadunk, bár alig néhány évtize
tatják a legnagyobb ágyúkat. H
mestert vagy Báthori Zsigmon
öntőit s a Buda 1686-iki ostro

Maguk az ágyúk és fe

E tekintetben legtanuls
szereltetett fel a maga öntődéib
az ágyúkra kiöntött alakok utá
és ókori történelemből vett nev
Hircus, Fortuna, Tactus, Auditu

Az egyiken, mely 1597-b
ágyúöntők eddig ismeretlen ne

Az új ütegek 1645 és
ellátva. A régiebbek közül találk
1570-ből, Rudolf császáréval 157
1570-ből, Perényi Péterével 154
tartozott, melynek oly szép tö
várát diszíti.

Általában a magyar vár
magyar ágyúöntés művészetét

Aranyossi Gellértfia János

könyvnásoló XV. sz.

Bártfaró születek, Löcsén
élt. 1459-ben egy vég
bársonyt ajantok fel szülő-
városa főtemplomának akkor
terveret fialtára számára

Dirfelsélák. 234. l.

Esztergom.

Az előtérben balra Párkán
vezet Esztergomba, a mely mögött
Felirata fölül balra:

GRAN.

Rm., mér. a vk. 2

140-95.

MDK

Aranyosi Lajós

nyomdász 1837–1894.

Aranyosi 1863-ban Nagykanizsán volt nyomdász midőn A magyar nyomdászat jelen állása "c. 3½" oktáv ívre ferjedő művét kiadta. Megtudjuk belőle hogy akkor lazaúk ban 8 betűöntőde volt működésben. A munkát a lipcsei Correspondent sa prágai Veleslavin is közölte

Firtinger K: Szaklap kiállításunkról

Grafikai Szemle 1894 évf 12 z 206 l.

MDK

Aranyosi Viktor

B.J.: Az Uj Szalon őszi tárlata. Képzőművészet 1934. 77. sz. 207.l.

Aranyosrákosi Péter

kőfaragó 1613

A vajdahunyadi templom tornyának felirata elárulja, hogy ezt 1613. állította helyre Aranyosrákosi Péter kőfaragó.

Szépmüvészet

1944. 121. l.

Entz Géza: Székely templomerődök.

41 XII 1[illegible]
D
1

3 f
A. VÁR KIR. POSTA
LÉGRÁDY SÁNDOR

„EUROPA"
film-, könyv-, lapt[illegible]ő- és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Pothonnerc-u. 12.
T[illegible]

Aranyossy, aradi ötvös 9 VIII. 07.

9 Muz. és Kot. Ért.

Aranyossy

Cink mév

Aranyossy

Grafikus

A vörös szikratavi-
raszok sportünne-
pelye

Plakát 1919

Repr.

A magyar tanács-
köztársaság. 1919.

Bp. 1949.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

1903 évi 32497 számv. sz.

III. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos följegyzése kéretik.

A Müemlékek tek. Or

A tek. orsz. bi

692 sz.a.kelt becses át

csém tisztelettel értes

falfestményeiről készit

az 1903.évi 76.912 sz.m

Aranyossy Ákos

Emlék Hollandiából, olf.

Millenarnok 1896. ezredéves kiáll.

Aranyossy Ákos MDK

A kis látogató, repr.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Aranyossy Ákos MDK

A cica, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Aranyossy Ákos MDK

A kús látogató, olf.

Mücsarnok 1898/99. téli kiáll.

Aranyossy Ákos MDK

Malomban, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Aranyossy Ákos MDK

Tórészlet, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Aranyossy Ákos MDK

Női fej, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MNK

Aranyossy Akos, korán elhunyt
grafikus müvész

a kevesek egyike volt, kik ezt a müfajt müvelték.
Müveivel szerepelt az országos képtár modern metszetek kiállitásán.

L-a.: Modern metszetek kiállitása.
Mücsarnok. 1898. nov. 27. 188.l.

Aranyossy Ákos MDK

Müterem, olf.

Apácza, olf.

Malom-árok, olf.

Mücsarnok 1897. téli kiáll.

Aranyossy Ákos MDK

Rézkarc, repr.

Műcsarnok 1895-96. téli kiáll.

Aranyossy Ákos MDK

Arckép, rézkarc

Műcsarnok 1895/96. téli kiáll.

Aranyossy Ákos

MDK

Egy öreg asszony, tanulmány, olf.

Műcsarnok 1895/96. téli kiáll.

MDK

Aranyossy Ákos

A cica, of.

KMT. 1898/99. téli kiáll. kat. 26.l.

Aranyossy Ákos MDK

Parasztfej, szén

Mücsarnok 1969. akvarellek, pasztellek és grafikai müvek nemzetközi kiáll.

Aranyossy Ákos

Hat rézkarc

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállítása

MDK

Aranyossy Ákos graf.

Szépm. Muz. graf. oszt. 87. kiáll. 1954. előszó.

8. l.

Aranyossy Ákos

MDK

Tanulmányfej, rézkarc

Mücsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai müvek nemzetközi kiállitása

Aranyossy Ákos MDK

Négy rézkarc

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállítása

MDK

Aranyossy Ákos

A Képzőművészeti Társulat téli tárlata. Vasárnapi Ujság 1895. 48. sz. 798-799.l.

MDK

Aranyossy Ákos

Női tanulmányfej, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Mücsarnok 1921. 9Y 9.1.

MDK

+ Aranyossy Ákos, festőm.

156. A kis látogató Olf.

KMT 1898-99. téli kiáll. Kat. 28.1.

Aranyossy László MDK

Hollandi kislány, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Aranyossi Ákos MDK

Mosogató asszony, rézkarc

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Aranyossy Ákos MDK

Rézkarcok

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Aranyossy Ákos

MDK

Bubics püspök arcképe, rézkarc

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Aranyossy Ákos 1878-98

Mosás, rk.

Ernst Muz. M. Kisplaszt. és Graf. kiáll. 1954.szept.

31 l.

MDK

Aranyossy

Felvinczi Takács Zoltán: Hollósy Simonról.
SzM évk. I. köt. Bp. 1918. 151-177. l.

Hanyassy —, grafikus

Iparművészet 1895-ben 85. l.

Aranyossy Ákos
Téli tájkép, rézk.

Szent György céh III. árverésének kata-
lógusa. 1910. 1.

Aronyossy Ákos

„Paulay Ede," olaj, 77×62 cm.-

Magyar kinészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, kobrok, domborművek a XIX század. Budapest, 1966. katalógus, 37 l

MDK

fobrászi Aranyossy A.

Téli est, akv.

Havas táj, "

Grafikai kiáll. Müterem, 1937. aug.

1 l.

MDK.

Aranyossy Ákos festőművész.

Tarczay György: A kassai múzeum. Művészet, 1903. 169 l.

MDK

Aranyossy Ákos

Benczur-isk. tagja 1897-98.

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

23 l.

Aranyossy Ákos

Német paraszt, rézkarc

A XIX-XX. század magyar grafikája. Orsz. M. Szépművészeti Muzeum kiállitása, 1924.junius katalogusa, 4. lap

Aranyossy Ákos

Ülő leány, rézkarc

A XIX-XX. századi magyar grafika. Orsz. M. Szépművészeti Múzeum kiállítása, 1964. június katalógusa, 5. lap

Aranyos fónef

Fotósorozat városokról i
könyvekre tipografizálta.
Dicsérettes

A szép magyar könyv, 1963 35 old.

Aranyos József
faszobrász
66 éves
(szívizomelfajulás)
+1951. X. 31.
X. Uj Köztemető

Halotti főkönyv
6699 folyosz

Aranyos József

Bodrogi Tibor: Óceánia művészete c. könyvet tipografálja. díjat nyert.

A négy magyar könyv, 1959. 15 old.

CSŐGÖR LAJOS

LAPOK A BOLYAI EGYETEM TÖRTÉNETÉBŐL (XIV.)

Munkánkat Marosvásárhelyen minél hamarabb meg akartuk kezdeni, éppen az orvosi kar áttelepítésével kapcsolatos reakciós hírverés és ijesztgetés elhárítására. Ezért már 1945 szeptemberében megkezdte működését az Új Kórház épületében — egyelőre természetesen ideiglenes jelleggel — a sebészeti, belgyógyászati és szemészeti klinika.

A klinikai munka megkezdésére Pápai Zoltán sebész, Dóczy Pál belgyógyász és Henter Kálmán szemész jöttek át legelőször Marosvásárhelyre, ahol enyhén szólva, bizalmatlan légkörben kezdték meg — ma már elképzelni is nehéz körülmények között — orvosi munkájukat.

A sebészeti részleget, mint említettem, Pápai Zoltán vezette. 1945. október 4-én kelt leveléből idézek: „Rengeteg nehézségünk van a helyhiány miatt, négy klinika van most itt, az alsó kórház egyik emelete pedig üres. Ha a kar úgy határoz, nagyon jó volna áttelepíteni legalább a gégészetet. 30 ágyam van most itt. Nagyon kérlek, tedd megfontolás tárgyává ezt a tervet, és tudasd velünk elhatározásodat. Lehetne esetleg csak átmenetileg átköltöztetni a gégészetet, így itt az egyik beteg a másik hátán, és mindegyiken száz poloska, mi lesz itt, ha ezt meglátja Klimkó professzor úr! Nem tudom, hogy vehetünk-e igénybe marosvásárhelyi fogászt, és ha igen, kit. Van itt egypár fogesetünk is. Nagyon kérlek, hogy intézkedj a patika ügyében is. Ha nem jön szakember ide, szétszedik az egész gyógyszertárat... Máskülönben jól vagyunk. Geigert úrral és velem már nemigen érintkeznek az emberek, hanem kerülgetnek, mint a megszállottakat. Most B.-val van naponta purparlénk, jelenleg ugyanis a sebészet második emeletének fél szárnyán van elhelyezve, mert a másik felét átadtuk a beleseknek. B. pedig nem akarja a mi betegeinket elhelyezni. Ha beviszem személyesen a beteget, akkor morogva otthagyják feküdni, de leszedik róla az ágynemüt. Tegnap egy krónikus vakbeles nyolc órát feküdt takaró nélkül, mivel pedig ablak csak módjával van, ma a beteg magas lázzal fekszik. Van, aki így értelmezi a segítséget. Abban reménykedem, hogy fog jönni Klimkó professzor úr, és vele nem mernek így pimaszkodni, mint velem. A sebészet elég jól megy, nem löttünk még egy bakot sem. Egy sérves beteg elgennyedt és ezért leállítottam az összes műtéteket. Nagytakarítást csináltattunk három napig, és küldöm a sterilizációs próbákat Kolozsvárra. Nagyon kéne nekünk egy kórszövettanász is. A városban az a hír járja, hogy az egyetemnek nincs pénze, és pár nap múlva mennek haza a honfoglalók. Nem tudom, mi igaz belőle, közben folyton jönnek a beiratkozók, óránként kérik a beiratkozáshoz szükséges űrlapokat. Nagyon kérlek, küldj valaki dekánátusi embert, mert megölnek itt bennünket az emberek.

Szívélyesen üdvözöl igaz híved: Pápai Zoltán — Marosvásárhely, 1945. október 4."

Ebben a sok nehézséggel járó és gyors döntéseket kívánó helyzetben egyetlen komoly eredmény a magyar állampolgárságú tanárok alkalmazásának engedélye volt. Ez a siker felvillanyozta, új reménységgel töltötte el mindazokat, akik az egyetem szervezésében oly nagy munkát végeztek, és ugyanakkor elégtételt is jelentett az 1944 őszén minden kockázatot vállaló egyetemi tanács számára, a magunk örömére nem is beszélve.

De meg kell mondanom, hogy nem mindenki volt elragadtatva ilyen sok külföldi professzor alkalmazásától. Sokan érezték magukat alkalmasnak arra, hogy egyetemi tanárok legyenek, ezek csalódottságukban és tehetetlenségükben most hirtelen az egyetem demokratikus jellegét kezdték félteni, a nagy számban alkalmazott külföldi szakember miatt. Engem személy szerint a reakció foglyaként, majd annak képviselőjeként emlegettek, mondván, hogy nem a pártot képviselem az egyetemen, hanem az egyetemet a pártnál. Bányai László e kérdéssel kapcsolatban meg is mondta a feleségemnek, hogy mindazért én felelek, amit a reakcióval közösen föztem, egyszóval mindenért, ami az egyetem szervezése terén történt, „a feketelevest mind az én tányéromba öntik".

Ezek az emberek nem vették figyelembe, vagy nem akarták megérteni, hogy abban a történelmi pillanatban a legfőbb szempont megfelelő felkészültségű szakemberek alkalmazása volt. Csak ezek segítségével juthattak rövid idő alatt megfelelő szakmai felkészülés birtokába azok a román állampolgárságú fiatal tanársegédek, akik az egyetemen dolgoztak.

A magyar állampolgárságú tanárok alkalmazásának engedélye azonban nem jelentett azonnali szerződéskötést. Az egyetem rektori hivatala csak több hónap múltán, 1946. február 6-i keltezéssel értesíthette őket, hogy a nemzetnevelésügyi miniszterrel kötött szerződésük 1945. november 1-től (!) 1946. november 1-ig terjedő időre teljes hatályúvá lett. A harminckét egyetemi tanár, az értesítésben közölt névsor alapján: dr. Buza László, dr. Kislégi Nagy Dénes, dr. Tury Sándor Kornél, dr. Rajty Tivadar, dr. Sövényházy Ferenc, dr. Bónis György, dr. Miskolczy Dezső, dr. Környey István, dr. Klimkó Dezső, dr. Móritz Dénes, dr. Haranghy László, dr. Ludány György, dr. Beöthy Konrád, dr. Láng István, dr. Obál Ferenc, dr. Benedek Marcell, dr. Balanyi György, dr. Módi Mihály, dr. Zolnai Béla, dr. László Gyula, dr. Gunda Béla, dr. Szabóné Kispál Magda, dr. Benedek István, dr. Entz Géza, dr. Harkai Schiller Pál, dr. Gyulai Zoltán, dr. Imre Lajos, dr. Csik Lajos, dr. Borbély Sámuel, dr. Vargha László, dr. Dezső Lóránt, dr. Fényes Imre.

Utólag elismerem, hogy én elsősorban az orvosi kar szempontjából néztem e kérdést, ami érthető. Lehet, hogy a többi karon körültekintőbbnek kellett volna lennem. Érdekes azonban az, hogy Gaál Gábor, akinek véleményét Nyugatról való hazatérése után a Nyelv- és Filozófiai Kar kérdéseiben mindig kikértem, teljesen egyetértett velem és támogatta Tavaszy Sándor és Imre Lajos teológiai tanárok kinevezését is. Határozottan ellene volt viszont fiatal és kellően fel nem készült emberek kinevezésének. Érthető módon az egyetem régebbi román állampolgárságú professzorai is helyeselték véleményemet, az egyetem színvonalának megőrzése és a megfelelő tudósképzés érdekében.

Ezért örültem annyira a nagy számú magyar állampolgárságú tanár kinevezésének. Mint már említettem, Groza miniszterelnök nagyvonalúsága tette lehetővé azt. Egyetemünknek Ő kezdettől fogva őszinte, megértő barátja és támogatója volt. Továbbmenve azt is mondhatom, hogy annak alapításában döntő szerepet játszott. Említettem már, hogy Észak-Erdély önállósága idején Teofil Vescan többször is Bukarestben járt, és mindig valami új, eléggé nem körvonalazott tervvel tért vissza, míg végül bizalmasan közölte velem, hogy sem Pauker, sem Luka részéről nem tapasztalt megértést és támogatást az egyetemalapítással kapcsolatban.

Groza érdeklődése és támogatása a magyar egyetem iránt a békeszerződés után, 1947—48-ban is folytatódott. Minden vásárhelyi látogatását felhasználta arra, hogy kíséret nélkül feljöjjön az egyetemre, és órákig beszélt a minket érdekló kérdésekről. Az egyetemmel való kapcsolata és az erdélyi magyarság jogegyenlőségének elismerése, nem rövid időre szóló politikai taktikázás, hanem élete folyamán kialakult meggyőződése volt, és ennek minden alkalommal hangot is adott. Egyéniségének varázsa alól senki sem vonhatta ki magát, aki személyes kapcsolatba került vele.

1945 őszén Illyés Gyula meglátogatta Bukarestben Grozát, ahonnan visszatérve, Kolozsváron nálunk szállt meg és ő mesélte — maga is a találkozás hatása alatt —, hogy Groza egészen kivételes egyéniség. Kitűnő memóriájára utalva, megemlítette, hogy előre elkészített több kérdést tett fel a miniszterelnöknek. Groza pedig anélkül, hogy jegyezte volna a kérdéseket, pontosan válaszolt mindenikre, s ami még érdekesebb volt, fordított sorrendben. Illyés, akit nagyon meglepett az a nagy változás, ami Kolozsváron 1944—45 őszéig végbement, és nem sok optimizmussal nézett a jövőnk felé, Grozára visszatérve még azt mondotta, hogy azért veszedelmes, mert hiszi is, amit mond.

(Folytatjuk)

A marosvásárhelyi egyetemi klinika indulása

(1945-ben írt naplótöredék másolata. Az eredeti szöveg rövidítéseit a szerkesztő oldotta fel. A kihagyásokat három ponttal jelezzük.)

1945. szept. 6-án délután 1/2 otkor Marosvásárhelyre érkeztünk. Az átvételi bizottság: Pápai Zoltán, Dóczy Pál, Henter Kálmán, Turós János gh. igazgató, Bartók, Geiger, Kovács Béla. Sok huzavona után 8-án este a kórházi épületeket átvettük... A katonai épületek 7-én kerültek birtokunkba nagyobb nehézség nélkül...

13-án az első beteg (ty, abd. = hastifusz) vizsgálata és felvétele az újkórház II. emeleti vegyes (sebészet + belgyógyászat) nőosztályára. Ambulancia is működik. A fertőző osztályon is átvettük a munkát...

Szept. 19-én délután az első exitus. Egy 5 éves tetanuszos gyerek. Betegsége 6. napján hozták be. Eleg savó sem volt a klinikán.

Szept. 25-én... Osztályunkon már 12 beteg fekszik. Ambulancia is van. (Napi 2—4 beteg...)

Okt. 7. Körülbelül 24 betegünk van az osztályon, ambulancia is mind népesebb.

Okt. 10-én súlyos toxikus diphteria-eseteink közül négy meghalt...

Okt. 17. ...Három meningitis serosa eset...

Korabeli újsághír

„Marosvásárhely, október 25. A közoktatásügyi miniszter dr. Csögör Lajost rektorrá, dr. György Lajost prorektorrá, a jog- és közgazdaságtudományi karon dr. Jordáky Lajost dékánná, dr. Venczel Józsefet prodékánná, a bölcsészet-, nyelv- és irodalomtudományi karon dr. Molter Károlyt dékánná, dr. Bíró Vencelt prodékánná, a matematikai- és természettudományi karon dr. Péterffy Istvánt dékánná, dr. Balogh Ernőt prodékánná és az orvostudományi karon dr. Feszt Györgyöt dékánná nevezte ki.

Javaslatot tettek Groza miniszterelnöknek és a közoktatásügyi miniszternek az egyetem elnevezésével kapcsolatban. Kérték a kormány illetékes tényezőit, hogy az

Nyomozás

Aki szeret börtönben élni

Vidám társaságba csöppentem egyszer, évekkel ezelőtt. Egy jóvágású fiatalember épp arról tartott előadást, hogy milyen az élet a tömlöcben. Volt, aki tátott szájjal hallgatta őt, volt, aki tétován csak azt ismételte, hogy „csakugyan?". Észrevettem, volt olyan is e vidám társaságban, aki valósággal büszke volt arra, hogy a jóvágású fiatalember közelében lehet és szellemes beszédét hallgathatja.

A jóvágású fiatalembert a rövidség kedvéért nevezzük a továbbiakban egyszerűen Jófi-nak, igazi nevét hagyjuk meg neki. Már csak azért is hagyjuk meg, mert ezen kívül nem sok vagyona van. Azt mondják, már az az utca sem létezik, ahová a személyazonossági igazolványa szól. Állandó lakhelye harminc éven át az ország valamely börtöne volt, ahol állítása szerint viszonylag jól érezte magát. Mert efféléket mondott abban a bizonyos vidám társaságban:

— Szóval most kint vagyok megint, lejárt a terminus, de majd csak kitalálok valamit, hogy visszamenjek. Mert ki vagyok én, amikor kint vagyok? Senki. Egy börtöntöltelék. Egy szélhámos. Ki ad nekem munkát? De minek is adna, hisz a munkát nem nekem találták ki. Én egy igazi úr vagyok: az úr attól úr, hogy nem dolgozik. Ti mind csak gürcöltök valahol, helyezkedtek, nagyokat köszöntök a főnökeitek-nek, aztán elfut az élet, és slussz. Tele van a temető gazdag emberekkel; volt, aki angolul is tudott közülük; engem ezek nem melegítenek. Hogy ki vagyok bent a lerben? Valaki. Például én vagyok a hálófelelős. Énelőttem vigyázzállásba vágja magát a kezdő betörő, ha kívánom, kipucolja a cipőm és megveti az ágyam. Énnekem olyan a szövegem, hogy a sittfőnök alig várja, mondjak el egy epizódot az életemből. Persze, egy epizódhoz finom cigaretta jár és kávé, ingyen nem szórakoztatok senkit. Az a jó az egészből, hogy soha ki nem fogyok a történetekből. Olyan eseteim voltak, hogy egy szekér polícáj-regényt lehetne írni belőlük. De minek? Nem mondom, van úgy, bánom, hogy nem írom le azokat a gyönyörű átveréseket, amiket csak egy olyan fej találhatott ki, mint amilyen az enyém. Na, persze, a stílusom, az a könnyedség, ahogyan ezeket a szép csalásokat véghezviszem, az is megérdemelne egy jótollú írót, ehhez kétség nem fér. Mert ugye, én nem öltem meg senkit, az durva dolog, nem az én zsánerem a gyilkosság. Az én zsánerem a hiszékeny ember, akit át lehet verni. Akinek el lehet adni egy templomot, egy gyárkéményt, egy állami szállítmányt, mert nem csak naiv, de harácsoló is, és minden áron meg akarja szedni magát. Na, ezeket én különösen kedvelem. Átverni, persze. Ha nagyon kifogyok a pénzből, akkor nem sokat válogatok, nincs idő. Az ember megéhezik, vendéglő, számla, azt ki kell fizetni, vagy egyszerűen el kell tűnni... A legjobb szállodákat kedvelem, ahol előzékenyek velem. Szerencsémre, jó a megjelenésem. Szóval ahogy mondtam: messziről látni, hogy úr vagyok. És van szóbeségem, és csudálatos ötleteim vannak. Most például az az ötletem támadt, hogy fizessetek nekem egy sört.

*

A minap elhatároztam, hogy megkeresem Jófit. Gondoltam, nem árt, ha meghallgatok egy kiadós tollra való történetet. Egy epizódot az életéből.

Csengettyűgomb a börtön kapuján. Megnyomom. Piciny vasablak nyílik, de csak félig. Az őr roppant elővigyázatos. Papírokat kér.

Simon Zsolt rajza

Adok. Tíz perc várakozás után már bent vagyok a tömlöcben. A kapusszobában szép szál, magabiztos, előzékeny tiszt fogad. Mondom, kit keresek, s miért. Azt mondja, megértette a szándékomat, de nem tartja nevelő jellegünek, ha írok róla, különben sem hiszi, hogy valaki is szeretne börtönben élni. Először is a börtön az börtön. Akkor is, ha elfogadható a koszt, ha nem kell fizetni az ágyért. Mert a börtönben lévőknek korlátozottak a jogaik, pontos időben kell kelniök, satöbbi. Ha mégis nagyon ragaszkodom szándékomhoz, jöjjek három nap múlva, akkorra kideríti, mi a helyzet az emberemmel, s a főnökkel is beszélhetek.

Három nap múlva: csengettyűgomb, vasablak, kapusszoba, főnök.

— Jól ismerem ezt az embert, pillanatnyilag szabadlábon van, lakcímét nem tudom.

Rendőrség. Bűnügyi osztály. Első illetékes:

— Az ünnepek idején láttam ezt az embert az utcán, sokat hallottam róla. Keresse meg ezt és ezt a rendőrt, ő többet tud róla.

Második illetékes:

— A legelőkelőbb szállodában lakik, ott látták néhány héttel ezelőtt. Próbálja meg. Mi nem keresünk, szabad ember...

Legelőkelőbb szálloda kapusa:

— Jaj, kérem, az igaz, hogy itt lakott, de már elment innen. Azt egyedül Csejdiné tudná megmondani, hol van...

— Hol találom meg Csejdinét?

— Ajaj. Csejdiné! Tudja, volt itt egy ilyen nevű jósasszony, régen meghalt. Azóta ha valami nagyon titokzatos ügy kerül szóba, azt szoktuk mondani, ezt csak Csejdiné fejthetné meg. Szóval ez csak egy mondás. Azért nézzen be a hátsó ajtón a bárba, egy kicsit ácsorogjon, hogy szokja meg a szeme a sötétséget, hátha ott találja a klienst a sarokban. Ilyenkor, délelőtt ott szokott időzni. Vagy menjen, nézze meg a vendéglőben. Mindenütt jól ismerik...

Bár, sötétség, Jófi sehol. Vendéglő. Egy pincértől érdeklődöm bizalmasan. Azt mondja:

— Csak nem kötött vele valami üzletet, mert akkor annak vége. Különben nem láttam hetek óta.

Harmadik illetékes a rendőrségtől:

— A kíváncsiság kedvéért érdeklődtem egy munkatársamtól, azt mondja, keressem a kempingben, állítólag ott alszik egy házikóban.

Mondom, az lehetetlen, hiszen tíz fokos hideg van, ott nincs fűtés, meg is fagyna...

— Az meglehet, hogy más megfagyna, de ő nem. Nem olyan fából van faragva...

Kemping. Főnöki iroda. Mondom, miért jöttem.

— Ki van zárva. Hát tél van, uram! Különben beszélek az őrrel, s ha megtudom, hogy valahol itt bújtatja, számolunk. Elvégre tudnom kell, ki lakik itt télvíz idején. Most képzelje el, ha véletlenül tüzet gyújt, mert ugye, hideg van, és meggyúl a kemping. Még csak ez hiányzik. Várjon! Ezt az embert láttam a múlt héten. Ott volt a központi vendéglőben, előkelően vacsorázott...

Központi vendéglő. Portás. Régi ember, mindent tud, ami itt történik.

— Nemrég láttam, de eltűnt.

— Talán újra bevitték volna valamiért?

— Nem hiszem. Manapság nem olyan könnyű neki, mondom NEKI, a börtönbe kerülni; ingyen koszt, ingyen lakás! Valami nagy hitványságot kell elkövetnie, hogy oda bekerüljön. Már úgy ismerik, mint a tenyerüket. Nehéz a hatóságokat megtéveszteni apró hazugságokkal, szélhámossággal. Az ő ideje lejárt. Nehezen kerül vissza a hűvösre. Mert ugye, nagy bűnöket nem szeret elkövetni, nem illik az ő úri modorához. Ha szabad lesz valamit tanácsolnom: jobb, ha nem keresi.

(Folytatjuk)

ELEKES FERENC

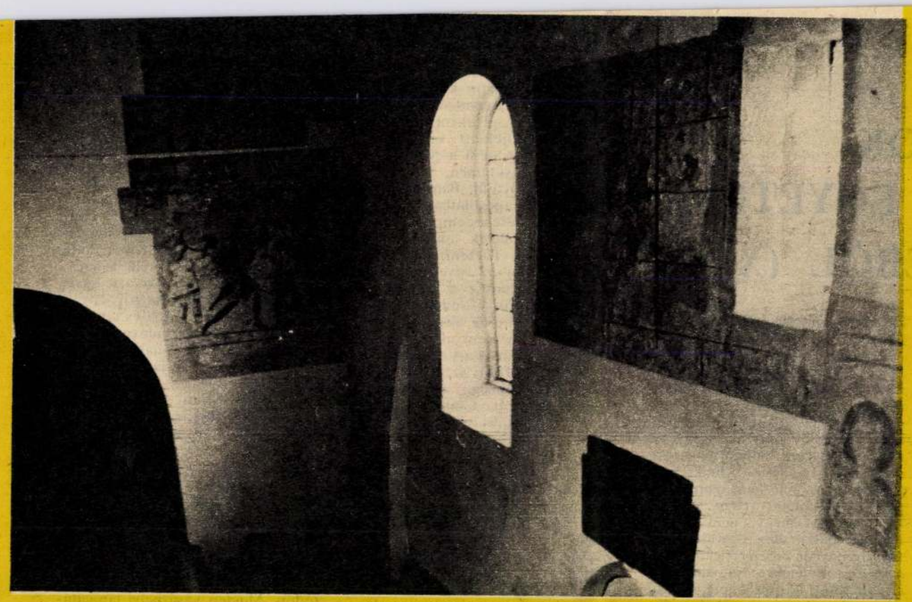

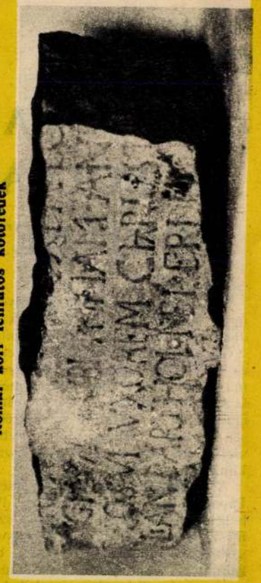

Római kori feliratos kőtöredék

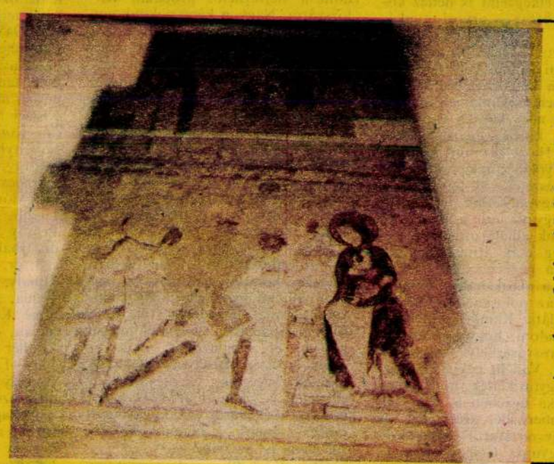

A nyáron feltárt középkori freskó

Bartha László felvételei

KIFALAZOTT TÖRTÉNELEM

AZ ARANYOSGERENDI TEMPLOM

Valósággal elbűvöl a gondolat, hogy az idő nemcsak rág, pusztít, hanem biztonságba is helyez. Gudor Lajos aranyosgerendi református lelkész megérhette azt az örömöt, hogy amikor 1981-ben a templom külsejét javíttatta, s e célból leverette a preckelt, cementes vakolatot, római kori feliratok és alakos sírkő-töredékek kerültek felszínre a homlokzaton, a hajó déli falán pedig két kora gót résablak. Akkor már negyven esztendeje szolgált a faluban a tiszteletes úr. Mindent végigbúvárlott, amit a templom s a falu múltjáról tudni kell. Kijegyzetelte Orbán Balázstól *A Székelyföld leírásá*ból, hogy 1332-ben már önálló egyházközség volt Gerend, egy valóságosan is létező Gerendi nevű birtokos tulajdona. Néhány emberöltővel később Gerendi János Torda megyei főispán unitárius lett, a falu is követte urát hitében. A XVI. században már jelentős unitárius iskola működött Gerenden, nem egy innét kikerült deákos férfiú vette fel a Gerendios előnevet. No és végül főváros is volt ez a falu: Gerendi Miklós Habsburg-párti erdélyi püspök és királyi kincstárnok abbéli igyekezete, hogy a mohácsi csatavesztés után Erdélyt Ferdinánd császár hűségén megtartsa — nem sikerült, pedig országgyűlést is összehívott e célból 1529-ben Gerenden, mert Zápolya Petru Rareş moldvai vajda segítségével győzelmet aratott, majd nyáron Báthory István vajda véglegesen is megszerezte Zápolyának Erdélyt.

Még abban a században Kálvin vallására tértek át a gerendiek.

*

Ám minden történetírónál hívebben tájékoztat a templom koráról két 1290-ből származó felirat. A sekrestyeajtó szemöldökkövén a dátum mellett István pap neve olvasható — levél- és rozetta-dísz között. A másik felirat 1949-ben került elő a hajó déli homlokzatáról. A négyszögletes kőlapon kidomborodó körmeneti kereszt köré vésett felirat latin nyelven tudatja, hogy: *„Az úr 1290. esztendejében Saul tordai főesperes, Péter ispán, Sámson fiai és Miklós, ugyanannak a Péternek a fia felépítették a Boldog Erzsébet tiszteletére szentelt templomot"*. E kő-hírnökök az 1981-es külső javítások alkalmával védettebb helyre, a torony alá hozták be.

Gudor tiszteletes úr álma, hogy a templomot belülről is rendbe tegyék, nem valósulhatott meg az ő életében. Péter fiát bízta meg vele, aki követte őt a szószéken.

*

Árpádházi Szent Erzsébet templomának belsejében a fal már annyira málladozott, hogy foltokban látszott: falfestmények rejlenek a mész alatt.

A freskókat aztán Benkő Samu kolozsvári művelődéstörténész, Entz Géza budapesti professzor is megvizsgálta, megállapítva, hogy a hazai gótika korából, a XV. századból származnak. Még egy budapesti szakember érkezett, Veledics Lajos, az Országos Műemléki Felügyelőség munkatársa. Majd egy restaurátor az intézmény igazgatójának, Jékely Zsoltnak a segélyét hozta: nélkülözhetetlen vegyi anyagot a becses falfestmények tartósítására... A kényes munkát Pál Péter marosvásárhelyi festőművész vállalta, aki korábban többször megfordult Gerenden, és szívügyének tartotta a képek megmentését. 1990. augusztus 6-tól október 6-ig dolgozott az ifjú művész. Letisztította és tartósította a falképeket, ahol pedig szükséges volt, ott ki is egészítette a hiányt.

Addigra a hívek — öt és fél száz magyar református — összeadogatták a javításhoz szükséges összeget.

Elkezdődtek az ünnepi készülődések a templom fennállásának hét és fél évszázados évfordulójára. A hívek mindvégig bedolgoztak, vállalták a rájuk osztott részt, hozzájárultak a parókián megszálló restaurátor élelmezéséhez, kosztot hordtak a vendégmunkásoknak, kéz alá dolgoztak, állványoztak a férfiak, a nők pedig takarítottak.

Az elmúlt év novemberének elején, amikor arra vitt utam, még javában

Gudor Lajos tiszteletes úr álmát Péter fia valósította meg...

munkálkodtak a mesterek. A falképek nagyszerűen érvényesültek a déli napsütésben. A legösszefüggőbb kép a diadalív hajó felé néző déli oldalán található: az ülő Madonna a kisdeddel, amint a három napkeleti király hódolatát fogadja. Rendkívül finom pasztell színekben tündököl, a rozsdabarna és a négerbarna különböző árnyalataiban; foltszerűségében szinte „modern". Más időből származnak a négyzet alakú szentélyben feltárt freskók. A középkori ülőfülkék fölötti rajz egy román kori templomkülső-vázlat benyomását kelti. Azonos kéz munkájának véljük a szentélyben lévő ablak bélletét díszítő liliomos, indás, zöldesfekete rozetta füzért. A diadalív fölött is előkerült egy angyalos, folyondáros töredék.

A munkálatokat Daróczi Miklós kolozsvári építészmérnök vezette, akárcsak nyolc évvel korábban. Az ő elképzelése volt, hogy a hajó vakolt, vízfoltos, rozzant deszkamennyezetét virágmintás, ibolyakék kazettás mennyezettel helyettesítsék, a födém megerősítése után. Kár volt a nagy és különben szép munkáért. Semleges fal vagy deszkamennyezet jobban ráirányította volna a lényegre a figyelmet, jobban is érvényesültek volna a középkori freskók pasztell színei, továbbá a régi kőemlékekben gazdag részletek.

Ugyanis ez alkalommal a kőfaragványokat is megtisztították a vakolat- és festékrétegtől. Eredeti szépségében pompázik immár a szentélyablak szegélye, az ülőfülkék, gyámkövek, boltívek, bejárati kőkeret, karzattartó oszlopok, no és nem utolsósorban a kehely alakú reneszánsz szószék, amelynek gyümölcs díszeit és kettős grófi címerét egy fikarcnyit sem csorbította ki az a pár száz esztendő.

Amikor mindennel megvoltak, és az állványokat is eltávolították a szentélyből, azt kérdezték a gerendiek:

— Most már ez így fog maradni? Nem lesz lemeszelve?

*

Sokan összesereglettek a november 15-i évfordulós ünnepségen, hivatalosságok is. Tudósítottak a rádiósok és a tévések. Lassan megszokták a meszelt templomfalhoz szokott hívők is — a képeket. Ám a legmeggyőzőbb az egerbegyi atyafiak véleménye volt, meg azoké, akik csodálatni jöttek a környékről. Ennyit mondtak elismerésük jeléül:

— Szép lett a templomotok.

Járnak ide azóta is a világ minden tájáról. (Gudor Péter a megmondhatója: még Kanadából is.) Mert hát hol lehet olyan műemlékre lelni, amely egész történelmünket a falaiban hordozza, egészen a római időktől kezdődőleg? Felkeresik, persze, a hajdani gróf-patrónusok templom alatti kriptáját, meg a szomszédos Kemény kastélyt is.

Ám nem mehet el innét az irodalomban jártas kiránduló anélkül, hogy le ne rója kegyeletét báró Kemény József irodalomtörténész sírja előtt, amely a köztemetőben található, és nem is a legjobb állapotban. Kúriáját (nem tévesztendő össze a kastéllyal) alaposan lezüllesztette a kommunista rendszer azáltal, hogy helyet adott benne a gép- és traktorállomásnak. Valamikor bécsi hintók hajtottak be a rózsalugasos kúria elé, és a nagyon öregek még emlékeznek rá, hogy állványra tett mellszobrok díszlettek a „fáradhatatlan búvár" udvarában, aki szekérszám hordatta haza a római kori töredékeket, szobrokat, sírköveket, hamvvedreket, bélyeges téglákat Tordától és Várfalvától még a múlt században. Hová lettek? Ki tudja?

Aligha támaszthatók fel, mint a templom falába beépített kincsek.

SZÉPRÉTI LILI

Aranyosmaróti mester

műveinél Kolozsvári Tomás tábla-
képein szereplő alakok mozdulat-
azonosságát észlelhetjük.

Chastel André: „Découverte de l'art
magyar." Le Monde, 1966. április 29.
Paris. 12 l.

A ronyosmarótí mester

művei tanuskodnak a „kemény stílus"-nak Magyarországon való megjelenéséről; ez azonban csupán a ruha redőknek, interiőrök határozottab megvonásával mutatkozik.

Radocsay Dénes: „Középkor és renaissance." L'art de Hongrie du X au XX siècle. Kiállítás, Paris, 1966. Katalógus.

Aranyosmaróti mester

A „kemény stílus" azonban nem változtatja meg az arcvonások lágyságát.

Radocsay Dénes: „Középkor és renaissance." L'art de Hongrie du X au XX siècle. Kiállítás, Paris, 1966. katalógus

Aranyosmaróti mester

1450 körül; Aranyosmaróti oltár két táblaképe, fa, olajtempera; a) keresztelő Szt. János lefejezése, 95x65,5 cm. b) Id. Szt. Jakab lefejezése, 93x60 cm. Esztergom, ker. Muzeum. 48 sz. Egész tábla fekete fehér reprodukció.

L'art de Hongrie du X au XX siècle, Kiállítás, Paris, 1966. katalógus

MDK

I. Aranyosmaróti mester, 14lo k.

Aranyosmaróti oltár két táblaképe, o.temp.

A magyar müvészet kiáll. Párizsban. Szépm. Muz. 1966.

Aranyosmaráti mesterek

hármas oltáról, melyet Szent János és Jakab életét ábrázoló jelenetek díszítik, -(1450)-tesz említést a szerző.

-bm-jelücikk: Who was master M-S?

Hungarian Mediaeval Painting at Esztergom's Christian Gallery.

Daily News, Budapest, 1967. XI. 28

21

I. Aranyosmaróti mester, 1450 körül

Aranyosmaróti oltár két tábla képe.

Fa, olajtempera.

a) Kér. szt. János lefejezése, 95 x 65,5 cm.
Lt sz. 55.20.

b) Jd. szt. Jakab lefejezése. 93 x 60 cm.
Lt sz. 55.21.

Esztergom, Keresztény Múzeum.

Szerepelt a magyar ~~kor~~ művészet kiállításán Párizsban Szépművészeti Múzeumban rendezett bemutatóján. (Kat. 82 sz.)

A magyar művészet kiállítása Párizsban Bp. 1866. Kat. ker. Aradi N., Gerevich L.-né, Johnais J., Bp. 1866. 31 l., 20 t. – 18 l.

Aranyosmaróti I. mester festő M.D.K.

1450 körüo. Keresztelő Szt. János lefejezése- Oltárszárny belső oldala,

a külső oldalon: bemutatás a templomban repr.

Id. Szt. Jákab lefejezése- Oltárszárny belső oldala

a külső oldalon: Mária ahalála, repr.

Az Esztergomi Keresztény Muzeum Képtára Bp. 1964.

126.1.

Aranyosmaróti I. mester festő M.D.K.

1450 körüo. ,eresztelő Szt. János lefejezése- Ol-

társzárny belső oldala,

a külső oldalon: bemutatás a templomban repr.

Id. Szt. Jákab lefejezése- Oltárszárny belső oldala

a külső oldalon: Mária ahalála, repr.

Az Esztergomi ,eresztény Muzeum Képtára Bp. 1964.

126.1.

Arany osmaróti II. mester festő M.D.K.

1460 körül . A királyok imádása, repr.

A tizenkét éves Jézus a templomban "

Az Esztergomi Keresztény Muzeum Képtára Bp. 1964.

124.1.

M.D.K.

1460 körül . A királyok imádása, repr.

" A tizenkét éves Jézus a templomban

124.J.

M.D.K.

I.

" Aranyosmaróti mester

1450 körül

Keresztelö Szt. János lefejezeése, oltárszárny belsö oldala, repr.
a külsö oldalon: Bemutatás a templomban

Az Esztergomi Keresztény Muzeum Képtára Bp. 1964

126,127.1.

.K.

Aranyosmaróti mester

kiseb jelentőségű magyar festő, műve az Esztergomi Keresztény Múzeumban.

Zolnay László - Lethrich Edit: Esztergom.
h.n., é.n. - 285 l., 162 t. (Panoráma..)
180. l.

"Aranyosmaróti II. mester " festö

1460 körül

A királyok imádása
A tizenkét éves Jézus a templomban

Az Esztergomi Keresztény Muzeum Képtára Bp. 1964.

124. l.

Arnold

Aranyosmaróti mester

Szent lefejezése, c. műve

(kép)

L-y S-r. Muzeumi Séták,

Népművelés 1963 11. sz 40. l

Aranyosmaróti mester

Királyok imádása c lépe (rendő)

szerepel az új bélyegsorozaton

- Sándor Kálmán: Ecclesiastical art on stamps

Daily News 1970 XII. 6

Aranyos-Maróthy mester

Esztergomban 1875-ben nyílotta meg kapuit az egykori Bibliotéka termeiben, de igazi muzeumi rangját a utóbbi évtizedben teremlette meg. Az értékes anyaghoz méltó termekben őrzik a középkor művészetének remekműveit: Aranyos-Maróthy mester, Nemes mester és számtalan névtelen mester alkotását.

Művészeti Magazin

1976. július 15. Televízió 21.35 (K Gyné).

Aranyosmaróti Mester.

Aranyosmaróti Mester: Királyok imádása (XV. század közepe)

Magyar Hírek. 1943. dec. 22 1021

olatainkalá- rületén tapasztalható fejlődés

e, az MVSZ kulturális bizottságának vezetője, Gáti
ıs püspök, Tausz János az IBUSZ vezérigazgatója

MŰEMLÉKEINK

AZ ARANYOSMEGGYESI VÁRKASTÉLY

A romladozó várkastélyt a közeljövőben restaurálni fogják

A Szatmártól délkeletre fekvő aranyosmeggyesi várkastélyt, a legszebb XVII. századi reneszánsz műemlékünket, háromszor gyújtották fel a történelem folyamán; utoljára a második világháború idején a visszavonuló hitlerista csapatok. Röviddel azelőtt restaurálta Lux Géza, a híres műépítész, nem is volt idő berendezni, beleköltöztek a nácik. Mák Zoltán aranyosmeggyesi asztalos meséli, miközben megyünk a vár felé:

— A várkastélyt zsindelytető fedte, ezüstösen fénylett, ha rásütött a nap. A németek fölmásztak

A kaputorony reneszánsz stílusú ablakai

a tetőre, s leöntötték ezt az ezüstös zsindelyt petróleummal, majd meggyújtották. Tíz perc alatt leégett, pedig esett az eső.

Megállunk. Felhőtlen nyári délután van. A falak fehéren világítanak a kék ég alatt. A tűz nyomai valóban látszanak a várkastélyon, de a falat azóta tisztára mosta az idő. Igaz, hogy a köveiből sokat elhordtak. Mégis, még így, romjaiban is, lenyűgöző látvány!

— Aztán rendelet jött, hogy egy kavicsot sem szabad többé elvinni innét — folytatja Mák Zoltán, akinek még az ükapja is itt élt, a faluban.

— Még mire emlékszik?

— Mindenre... A pallér, aki a javítást annak idején végezte, nálam lakott kovártélyban. Egy fényképem is van a rendbe tett várkastélyról, de a legtökéletesebb a helyi fényképésznél található, felnagyítva.

— Mi volt a várkastélyban a két világháború között?

— Többnyire üresen állt. Emlékszem, 1916-ban, elsőosztályos koromban, kirendeltek bennünket a vár elé. Sorfalat álltunk, megérkezett Lónyai gróf, az akkori tulajdonos. Búzavirágot s pipacsot kellett szórnunk a négylovas hintó elé. Lónyai megnézte a várat, s aztán elutazott. Végleg. Az épület gazdátlan maradt. A falu egyszer új zsindelyt tétetett rá; a park fáit tizedelték meg e célból. Különben egyetlen állandó lakója volt, a kisbíró. Gyermekkoromban sokat jártam benne, mert a kisbíró beengedett. Gyönyörű színes kályhákra emlékszem, hajópadlóra, a nyugati palotaterem falán egy freskóra.

— Aranyosmeggyes szép név — mondom. — Az imént hallottam Ioan Comiati könyvelőtől, aki éppen szemben lakik a várral, hogy a legenda azt tartja, itt olyan meggy termett, mint az arany. Innét nyerte a vár is a nevét.

— Igaz, hogy óriási meggyes, cseresznyés vette körül a várkastélyt a régi időkben, de az elnevezés onnét származik, hogy a kaputornyon egy aranygömb fénylett hajdanán.

★

A műtörténészek szerint a várkastély a nagypalota dús aranyozású, kazettás mennyezetéről kapta a nevét, s így lett a falu is Aranyosmeggyes. Egy 1689-es összeírás „szegelet aranybolt leányházról" és „aranyos kisebbik házról" említést is tesz. Mindenesetre Jákóvára néven szerepel először az okiratokban. 1278-ban Jákó András vára már állt, de ez a főúr — a szájhagyomány szerint — felségsértést követett el, ugyanis IV. Lászlót, „a kalandos fejedelmet egy rendkívüli eset következtében megdöngette", s így elvesztette a várat a hozzá tartozó birtokokkal együtt. Később a Báthori családé lett, de ők nem lakták az igényeikhez képest szerény váracskát. Báthori István halála után a vár leányágon öröklődött, így kapta meg az imént emlegetett „nagyméltóságú látogató" egyik őse, Lónyai Zsigmond. Ezt a Lónyai Zsigmondot tekinthetjük e műemlék építőjének. Erről tanúskodik a kapu timpanonjában ma is teljesen olvasható, latin nyelvű felirat: „Anno Domini MDCXXX magnificus Sigismundus de Lonia Comes Comitatus Crasnensis fundamentis extrucit." E felirat szerint a főispán a várat alapjaiból építtette újjá. Egy ajtó felirata arról tanúskodik, hogy valószínűleg a régi várból származó ajtókat is beépíttette az 1657-ben már befejezettnek tekinthető várkastélyba. Így született meg a vizesárokkal körülvett, az akkori „divat" szerint négyszögletű, négy sarokbástyáskaputornyos, pompás belső kiképzésű, igazi főúri rezidencia. Az ajtó-, ablakkeretek faragása valószínűleg kolozsvári mesterek munkája. A várkastély nagyjából a XVII. századi alakjában érte meg a második világháború végét.

Ma egyetlen szobája ép, a kaputól balra nyíló legelső. Ajtaján lakat lóg. Raktárnak használják. A rokkant várbelső szívszorító képet mutat. Szinte lehetetlen bemenni a négyszögletű udvarba a cserjéktől, bokroktól. Egy helyt úgy tűnik, fel lehetne valamiképp hágni az első emeletre, ahol „a fejedelmileg szerkesztett teremsorok" voltak, s a gyönyörű faragású reneszánsz ajtók. Egy-egy megmaradt töredék reményében magam is nekiindulok, de csak a földszinti sarokbástyáig jutok el.

Eszembe ötlik a várkastélyról olvasott, XVII. század végi tudósítás. Ezekben a villongó időkben e birtok Kemény János fejedelemné, Lónyai Anna tulajdona, aki azonban kevés ideig lakott itt. A császári csapatok zaklatása elől elmenekült. A fejedelemasszonyhoz fűződik az alábbi legenda: Abban az időben a szatmári várba császári zsoldosok fészkelték be magukat, akik állandóan zaklatták, fosztogatták a környék lakóit. A nép Lónyai Annához fordult, aki a kastély aranyos palotájába tanácskozást hívott össze. Haditervet forraltak ki. A megyei bandérium Szinérváraljánál ütközött meg a császáriakkal. A reváns, persze, nem maradt el... 1707-ben kuruc kézen lehetett a vár, mert a feljegyzések szerint akkor a labancok égették fel, de csak a tetőzet hamvadt el.

A XVIII. században az új tulajdonos: a Wesselényi család. Ők tették rendbe. Az 1850-es években ugyanez a család még egyszer, tetemes költséggel helyreállíttatta. Ez alkalommal sok fényképfelvétel készült róla, amelyek ma is megvannak a kolozsvár-napocai egyetemi könyvtárban. Az értékes képanyag nagy segítségére lehet az Országos Műemlékvédő Bizottságnak, amely már régebben tervbe vette a várkastély restaurálását. A szép és nehéz feladatot Sanda Ignat műépítész vállalta.

Az aranyosmeggyesiek azt is tudni vélik, hogy a helyrehozott várkastélyban lesz majd a falu kórháza.

SZÉPRÉTI LILLA

A várkastély bejárata

Marx József felvételei

ARANYOSMEGGYES

problémáiról. Diószegről 1 200 fiatal szakember jár be Nagyváradra dolgozni.

— A község határában, sok ezer hektáron nagyüzemi gazdálkodás, gyümölcstermesztés, állattenyésztés folyik. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma 1980-ig, előreláthatólag, jelentős mértékben nem növekszik. Veszély azonban nincsen, mert a gépesítés foka állandóan növekszik, a termelés mintegy 17-21 százalékkal emelkedik a jelenlegi szinthez képest — tájékoztat Balogh Erzsébet.

Tudjuk, hogy Diószeg mezőgazdasági termelése országos viszonylatban is figyelemre méltó. Utunk a község legnagyobb állattenyésztő farmjához vezet. A farm vezetője Kiss József. A gazdaság megalakulása óta dolgozik ebben a munkakörben. Pontos, fegyelmezett ember. Szereti a rendet, a tisztaságot. Nagy felelősség 6 300 sertés, 1 116 szarvasmarha, 3 260 juh, 20 000 csirke mindennapi gondozása. Ezt a munkát 160 ember végzi. Amerre járunk, rend és tisztaság, kiegyensúlyozott munkalégkör. Az istállók önitatóval vannak ellátva, a takarmányozás gépesítve van, igaz, egyes munkafázisokat még kézzel végeznek (például a tehenek fejését).

A diószegi mtsz jelentős eredményeket ért el az utóbbi években a gyümölcs, a zöldség terméshozamának növelése terén is. 270 hektáron a kiöregedett szőlőtőkék helyére nemes fajtákat telepítettek, 325 hektáron francia barackot, fekete ribizlit és különböző gyümölcsfajtákat termesztenek. Ezekből minden évben jelentős mennyiséget exportálnak.

Tasi Gáborral, a gyümölcstermesztés többszörösen kitüntetett szakemberével, az ebédszünetben találkozunk. A jó baracktermés titkairól faggatom. Neve az utóbbi időben gyakran szerepelt a sajtóban... Ugyanis 1975-ben, a mezőgazdasági vezető káderek országos konferenciáján, Nicolae Ceauşescu elvtárs személyesen nyújtotta át — többek között neki is — a Munkaérdemrend III. fokozatát. Ez év áprilisában pedig — munkája elismerése jeléül — megkapta az ország legjobb farmere kitüntetés I. fokozatát. Azt mondják róla, hogy fáradhatatlan ember. Jelenleg 327 hektár gyümölcsösért felel, 300 embert irányít, mindenütt ott van, ahol szükség van rá.

— Ön szerint mi a jó gyümölcstermesztés titka?

— Az intenzív telepítés (1 hektáron 550 fa), a talaj táplálékának állandó növelése, a jó természeti adottságok. A gyümölcs szereti a diószegi dombokat; sajnos, sok esetben az időjárás is közbeszól. Jelenleg 17 fajta, kiváló minőségű barackfánk van. A termés 70 százaléka exportra megy. A baracktermelés az elmúlt évben közel másfél millió tiszta hasznot hozott a gazdaságnak.

— Hogy miért szeretem ezt a szakmát? Mert szeretem a természetet, ebben nőttem fel, szeretem a növényeket — mindent, ami él, és az ember keze nyomán fejlődik. Nagyon jól érzem magam a növényeim között. Jó érzés a termés várása, a szüret izgalma. Csak egy baj van: hogy közelebb állok a hatvanhoz, mint az ötvenhez.

Mindebből kitűnik, hogy Diószeg gyorsan fejlődik, mezőgazdasága rohamosan korszerűsödik. Ugyanakkor figyelemre méltó átalakulások mentek végbe az emberek társadalmi-kulturális életében, munka iránti magatartásában és gondolkodásmódjában.

D. KOCSIS ISTVÁN

Tasi Gábor, a gyümölcstermesztés többszörösen kitüntetett mestere

Az új üzletsor Diószegen — A szerző felvételei

Szépségteremtő asszonyok

Kiskenden hosszan és gyönyörködve néztem, hogy szó szebbnél szebb mintákat Magyarosi Kata — s hogy segíti őt a munkában 86 éves édesanyja, Hegyes Katalin néni. Figyeltem szorgoskodásukat, érdeklődéssel hallgattam szakszerű magyarázataikat a fenyőágas, galambos mintáról, a szedettesekről meg a népi mintákkal díszített ripszszövésű szoknyaanyagokról.

Magyarosi Kata, aki 12 éve a marosvásárhelyi Arta Mobila alkalmazottjaként dolgozik, a korral lépést tartó, a mesterségüket művészi szintre fejlesztő szövőasszonyok közé tartozik. Nemcsak azért alakítja így, és nem másként, a mintákat, s nemcsak azért kombinálja így a színeket, mert „anyáink és nagyanyáink is így csinálták", hanem tisztában van munkásságának képzőművészeti és népművészeti jellegzetességeivel is. Tudja, hogy ami rá és szövőtársaira örökségként testálódott, abban évszázadok ízlése, szükségből szépséget fakasztó ösztöne nyilatkozik meg és él tovább.

S mert az érték — mindezek ellenére — gyakran vegyül értéktelenséggel, mintáit még évekkel ezelőtt megnézette és ellenőriztette Bandi Dezsővel, az ismert szakemberrel, felhasználván ezt az alkalmat is, hogy minél többet tanuljon tőle. Magyarosi Katával — érzésem szerint — nem fordulhat elő az, ami sajnos nem egy kézimunkázó kalotaszegi asszonnyal megesik: hogy „első az üzlet" alapon, egyik-másik vitatható ízlésű turista igényeihez és ötleteihez alkalmazkodik, s lehetetlennél lehetetlenebb színösszeállításokban készíti néha az ősi írásos mintákat. Az egyszerűségükben is nemes színeket és kombinációkat Magyarosiék nem cserélik fel rikítókra és harsányakra. Mert otthonosak a népi formavilágban, az eredeti motívumokat nemcsak hagyományos összetételben, de újabb változatokban és kombinációkban is fel tudják használni.

A népművészet és a népműszeti tárgyak napjainkban kétségtelenül divatosak. Könyvek, melyek 20 évvel ezelőtt csak a szakemberek érdeklődésére tarthattak számot, ma tízezres példányszámban kelnek el napok alatt, s ha igazán értékes ajándékkal akarjuk meglepni ismerősünket vagy jóbarátunkat, népművészeti tárgyat ajándékozunk neki. Ezzel az általános érdeklődéssel függ össze az is, hogy Magyarosi Kata mostanában több iskolában vagy egyetemen tanuló lányt, értelmiségi nőt tanított meg nyaranként szőni. Csergő Évát például, az udvarhelyi ügyész lányát, Bíró Borbálának a lányát, aki Solymoson fizika-kémiaszakos tanárnő s még másokat is.

Mert igaz, hogy a falusi asszonyok manapság ugyanúgy boltból veszik a gyolcsot, mint a városiak, de az is igaz, hogy a népi szőttesek városon és falun egyre keresettebbek.

Hogy saját lánya tud-e szőni? E tekintetben édesanyja mondásához tartotta magát, aki szerint lánygyereknek a szövést ugyanúgy meg kell tanulnia, mint ahogy tudnia kell sepregetni. S hogy a faluban — Magyarosi Kata lányán kívül — ki viszi tovább az örökséget? Erre a kérdésre viszont nem könnyű válaszolni; nehezebb, mint azoknak a városiaknak a nevét felsorolni, akik tőle tanulták a szövés művészetét...

PÁLL ÁRPÁD

Magyarosi Kata a szövőszéknél — Koncz János felvétele

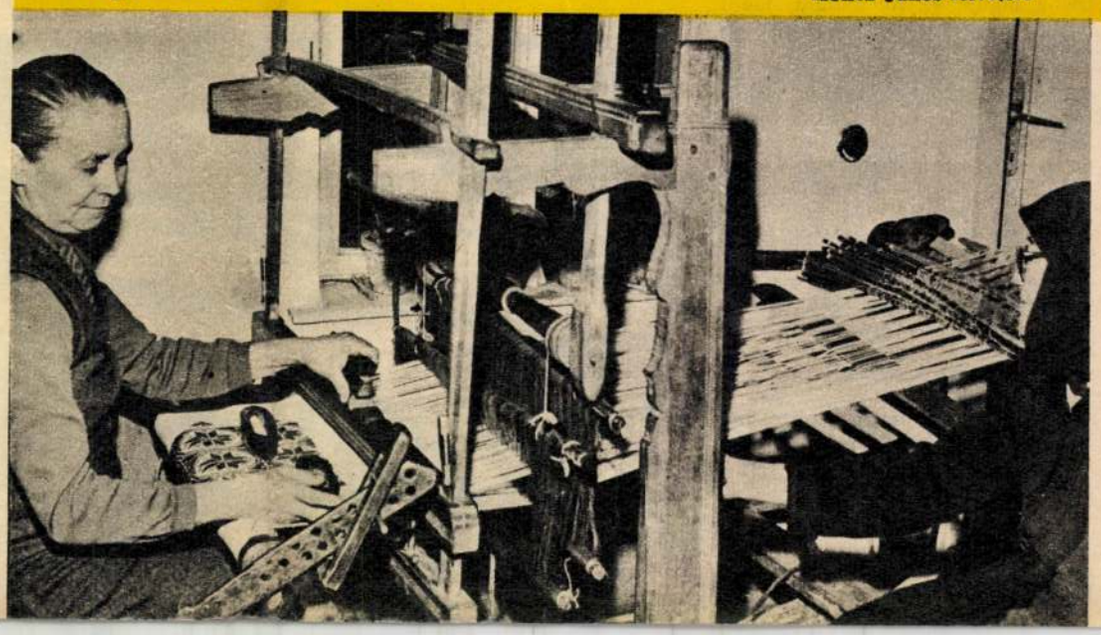

Ø Aranyos Mihály

Beállott 1847. jul. 6.
Cékmester 1854-57

Kolozsvári antalerok

4. l.

6.

megjova

Aranyos Miklós

Az ellentétehet a papság és polgárság között Esztergomban a XIII. (?) században egy-egy izgága ember szitotta. Ilyen volt az Aranyos Miklós nevű aranymüves, aki a Mátrából, Aranyos kosségből költözött Esztergomba. A káptalan adott neki használatra földet Hévizen és egy szőlőt a dominikánusok temploma mögött, ámde ez nemcsak nem teljesítette kötelezettségeit, hanem más szőlőket is lefoglalt, a jogos haszonélvezőt és a szomszédokat megverte, megseberte, úgy hogy szigorú törvényes eljárást kellett indítani ellene.

Balogh Albin: Néhány vonás az árpádkori Esztergomból. Historia 1929. 4–5. sz. 40. l.

Aranyos - szász -
mórici gótikus
kehely XVI. sz.

l.

Arch. Ért. 1914.
361, 364. l.
Heppel -

Aranyos-szász-
mórici gótikus
kehely XVI. sz.
l.

Arch. Ért. 1914.
361, 364. l.
Kappel-

II.

gyar szinház.
22. 1837.
ÁRPÁD ÉBREDÉSE
Előjáték a' magyar szinház' megnyitása' ünnepére. Vörösmartytól.
Ezt követi:
BELIZÁR
Szomorujáték 5 fölvonásban. Scheik Eduard' munkája. Forditotta Kiss János.
Szemelyek:

forbászi Aranyosi Artur

4. Kertben, olaj

Uj Szalon Őszi Kiállitása, 1934. szeptember
Budapest, katalogusa.

MDK

forbászi Aranyossi Arthur

Pipázó férfi, of.

Albertfalvai részlet, paszt.

Uj Szalon ... karácsonyi kiáll. 1934. dec.

3. 1.

MDK

forbászi Aranyossy Arthur, festö

Fasor. Akvarell.

Részlet Mária Schutz-ból. Of.

Az Uj Szalon Szent István-i kiállitása. 1934.aug.

Katal.

Aranyossy György

Az idő c. művének
reprodukciója – illusztráció

Utunk évkönyv 70
Cluj 1969

340. old.

Arányossy György

Delta – 69.

Repr.

Korunk 1970. VII. 1088.

Aranyossy György

Grafikája

Repr.

Kornuk 1970. X.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORUNK

1970 7

lesítéset

1021

Aranyossy György

Aranyossy György:
Elmúlás

... és végzünk. Mega
lmi összetételében, nem tükrözi arányosan az or
ráját. Míg az ország összlakosságában a munk
zók 83,7%-ban szerepelnek, az elsőéves egyetemi
aznak munkás- és parasztcsaládból. Különösen
ataloknak a parasztság össztársadalmi súlyához vi
gyanakkor viszonylag magas az értelmiségi csalá
ersze, elsősorban a szociológus nem hagyhatja figyelmen kívül azt a tényt, hogy
romániai értelmiség zöme — az elmúlt negyed évszázad társadalmi átalakulásainak
redményeként — maga is munkás- és parasztszármazású, hogy a jelenlegi fiatalok
nár a második nemzedék. Kétségtelen azonban, hogy az értelmiségi rétegben jól
negfigyelhető saját újratermelésének a tendenciája. Tegyük hozzá, olyan jelenség ez,
amelyet más szocialista országok szociológusai is észleltek. Olyan jelenség ez,
amellyel számolni kell az iskolapolitikában, az oktatásügy, az „iskolapiramis" to-
vábbi tökéletesítésében, a társadalmi mobilitás irányainak és ütemének tudatos
irányításában.

Az elmúlt évben megvizsgáltuk a végzett egyetemi hallgatók munkába illesz-
kedésének néhány társadalmi vonatkozását. Nem szándékozom itt ismertetni kuta-
tásaink eredményét, csak egyetlen — témánkkal közvetlen kapcsolatban álló —
kérdésre kívánom felhívni a figyelmet. Az egyetemi és főiskolai oktatás járul hozzá
döntő mértékben az értelmiség sorainak az állandó szélesítéséhez. Az értelmiség
számbeli és társadalmi szerepének a növekedése a szocialista társadalom fejlődé-
sének törvényszerű velejárója, hiszen ez a társadalom az emberi géniusz legérté-
kesebb vívmányaira kíván építeni, és ez az építés a tudományos-műszaki forradalom
körülményei között folyik. A Román Kommunista Párt nem ért egyet azokkal a
véleményekkel, amelyek ebben a szükségszerű folyamatban valamiféle veszélyt lát-
nak a munkásosztály társadalmi vezető szerepét illetően. A társadalmi mobilitás
kérdései között fontos helyen szerepel a munkásosztály szakmai és kulturális szín-
vonalának állandó emelése, s a már több ízben említett homogenizálódási tenden-
cia a fizikai és szellemi munka állandó közelítésében is megnyilvánul. A tudomány,
a kultúra a szocialista társadalomban elsőrendű fontosságú szerepet játszik, és min-
den előrehaladás e téren éppen a munkásosztály társadalmi vezető szerepének haté-
konyabbá tételéhez vezet.

A különböző iskolatípusokban folytatott szociológiai vizsgálatokból az a követ-
keztetés adódik, hogy alapos tanulmányokra és gondos mérlegelésekre van szükség
a kulturális expanzió és a technikai-gazdasági fejlődés egybehangolására. A meg-

... hatám megetti utcában deni...

1021

Aranyossy György

Aranyossy György illusztrációja

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1971 JAN 2 2
UTUNK

ttában, az
ben, a régi
mozgalom

t doktor
súrája: O
ul român.
or Russel
atát, *Un*
nel. 1881-
át rend-
a tudo-
nus nép-
Contem-
at. 1882-
nmel po-
t meg, s
adták ki
ilor cí-
rosúrát.
gyszerű
aláírás-
ában az
ek, I. C.
adására.

nik meg,
a *Dacia*
Emanci-
hét szá-
horos fo-
Săceala,
e omului
. Ez év-
nunkások
ganda; a

... benatol-
tak a szocializmus eszméi, a
román paraszt kezdte ember-
nek érezni magát.

Az uralkodó osztály azonban
megérezte, hogy a parasztság
megszervezése és felvilágosítá-
sa újabb jogok adásához, vagy
legrosszabb esetben is ahhoz
az engedményhez vezet, hogy
a parasztokra is kiterjedjenek
a törvényekben és az alkot-
mányban foglalt jogok és sza-
badságok, ez pedig nem
volt ínyükre. S akkor megin-
dult az eszeveszett és bűnö-
hajsza a klubok megszüntete-
sére. Fejvesztettségükben oda-
ig jutottak, hogy még a tö-
vényeket és az állam alkotma-
nyát is — felforgató sajtóter-
mékként kobozták el falvakon.
Letartóztatások, verések, kín-
zások. Turnu-Măgurele, Slati-
na és Giurgiu börtöneit tele-
zsúfolták azokkal, akik meg
akarták ismerni az ország tör-
vényeit.

Ha egyszer majd megírják
a romániai szocialista mozga-
lom történetét, ez a parasztmozgalom a legtisztább, a leg-
nemesebb és legmagasztosabb
lap lesz benne. Ezek a tiszta
szívű, becsületes és igaz em-
berek hosszú mártíriumot
szenvedtek anélkül, hogy pa-
naszkodtak volna, vagy leta-

cialista mozgalom kiterebelye-
sedésének időszakára, látnjuk

... nuár 1-én megjelentesse a *Ro-*
mânia muncitoare című új-
ságot. Mekkora áldozattal, de
mekkora lelkesedéssel! A te-
repet azonban még nem készí-
tették elő és nem tisztogatták
el róla a múlt szennyét. A
munkásság minden reménye a
korporációkban volt. Még nem
látták át a valóságot, úgyhogy
az újság huszonhárom szám
után megszűnt. A kör folytat-
ja a gyűléseket. A külföldi szo-
cialista mozgalom közel volt,
és hogy úgy mondjam, min-
dennapi táplálékként ebből és
ezáltal élt a kör. 1904. május

belépett szocialista
ámut
áira,
úgyh
ltek
aszta
etőd
kítá
hai
és

árjá
O
gke
ob
esztő
zönb
, Szo
n til
össze
portokat és v
cialistát, tiltak
bárság ellen. A
eleget tett a
január 24-re gy
sze. A kör tü
idejűleg a rea
denevérei is m
gyűlés reggelé
megszállni a te
rendje és mód
szecsapásból a
rültek ki győzt
ve foglalták el
A gyűléstere
ezer ember áll
beliek lelkesed

... a leventesorozást követő házkutatás után
egy bolond Pepét tudtak kiszedni belőle,
a naphosszat óriásléptekkel sétál fel s alá
dvaron, bólogat és gyűjtögeti a száraz ága-
melyeket azután ujjnyi hosszú darabokra
l. Mindig tele van a marka, s örökösen
notyogja, hogy „...megvan mind egy
, őrmester úr...“ Állítólag az egyik utol-
ventegyakorlaton elvesztette a töltényeit,
a töltényeket helyettesítő esztergált fa-
okat, mire a kereskedelmi kamara alel-
— tartalékos őrmester — azzal az ígéret-
gta két napra szigorított egyesbe, hogy a
ió elvesztéséért főbelövés jár, s ő azt két
latt könnyedén kijárja neki.
most jön az igazi nagy kacagás, gondol-
mikor megláttam a Pepe sovány fenekét.
n rajtam fognak nevetni. Nem is a Pepe
adt ülepén. Lenéztem az apámra. Most
igazi kacagás, gondoltam.
nem jött. Csak Tordainé kezdett hango-
ni, mire mindenki köréje és dilis gye-
öré gyűlt. Velem senki se törődött. Pe-
szedték a Dodó markából, Dodó meg
esett.
kapjuk a tartát ...

LAPSZEMLE

A négritude alkonya

Az európai nyelveken meg-
szólaló fekete-afrikai irodalom
alig húsz évvel ezelőtt ug-
rásszerűen jelent meg a vi-
lágirodalom porondján. Maga
a kor késztette állásfoglalásra
Afrika írástudóit, de a tár-
sadalmi felelősség, az írói el-
kötelezettség megfogalmazása
a négritude érdeme. A
négritude-é (magyar jelen-
tése: négerség), a függetlensé-
gért harcoló nyugat-afrikai ér-
telmiség ezen filozófiai irány-
zatáé, melynek programja
egyszerre faji és nemzeti
... gyarmati

A Párizsban
gyarmati fiata
ként született;
se az 1932-ben
videsen betilto
fense, és eme
1946-ig tart. T
mények nélkü
si kísérletek je
Az irodalmi
1947-ben követ
jelenik a ma
sence Africain
adja az *Anthol*
velle poésie
gache-t. Főleg
lik, de epikáju
Inkább franciá
nyelvükön írnal
„transzformáció“
számukra a vilá
ponti áramlatáb
maradást. Az
hit, természetfe
cióit büszkén váll
... a modern

VIDÉKI RENDEZVÉNYEK

ABONY, Falumúzeum: Az abonyi tanyák üzenete; Filó Mihály kovácsmester műhelye; Tóth Károly takácsműhelye (9–4, h. zárva).

AJKA, MH: Áni Máni (mesemus.), a Honvéd Egy. Kamarasz. előa. (cs. du. 2).

ASZÓD, Petőfi Múzeum: A Galga mente emlékei (h. kivét. naponta 10–6).

BÁCSALMÁS, MH: A szekszárdi Német Színház német ny. előa. (h. fél 11).

BAJA, József Attila MK: Vöröskeresztes klubnap (h. du. 4-től); Éber-emlékház: id. és ifj. Éber Sándor, valamint Éber Anna festészete (10–6, h. zárva).

BAKONSZEG, Emlékház: Bessenyei György munkássága (11–3, h. kivét.).

BALMAZÚJVÁROS, Veres Péter-emlékkiállítás: Az író élete és munkássága (10–4, h. zárva).

BÉKÉSCSABA, Közösségi Ház: A Néptáncegy. progr. (k, cs. 5-től) Békés Megyei Jókai Színház: Bohóc az egész család (p. du. 3).

BUDAÖRS, Jókai MK: Mozgáskorlátozottak Klubja (h. du. 5-től).

CEGLÉD, Kossuth Múzeum: Ceglédi évszázadok (h. kivét. 10–6).

CELLDÖMÖLK, MK: A székesfehérvári Vörösmarty Színház előa. (sze. 4).

DEBRECEN, Kölcsey MK: A változáskori csontritkulás megelőzése, orvosi előa. (h. 6); Csokonai Színház: A sors gyermekei, bem. előa. (p. 7).

DUNAÚJVÁROS, Intercisa Múzeum: Dunaújváros története az őskortól napjainkig (10–6, h. zárva).

DUNAKÖMLŐD, MH: A Nyugdíjasklub programja (szo, v. du. 4-től).

EDELÉNY, Borsodi Tájház: Népi lakáskultura a Bódva völgyében (h. kivét.).

EGER, Ifj. Ház: Dzsesszkonc. (sze. 7); Megyei MK: Az Egri Kult. Alapítvány Gárdonyi pályázatának díjkiosztó gálaestje (p. 6).

ÉRD, MK: Term.-gyógyászati tanácsadás látászavaroknál (cs. fél 6-tól); Földrajzi Múzeum: Magyar utazók, földrajzi felfedezők (2–6, szo, v. 10–6).

ESZTERGOM, Környezetvéd. és Vízügyi Múzeum: A Duna és a magyar vízgazdálkodás története (9–5, h. zárva).

FÜZESABONY, Városi Könyvtár: A Füzesabonyi Baráti Kör progr. (p. 5-től).

GÖDÖLLŐ, Petőfi Sándor MK: Ásványok, drágakövek, ősmaradványok – Braxátor János gyűjteményéből – kiáll. és vásár (febr. 6-ig).

GYÖNGYÖS, Mátra MK-Pincegaléria: „Ott lenn a folyónál…" Észak-amerikai néger népdalok, spirituálék – Muzsay András előadóestje (cs. 6).

GYŐR, Borsos Miklós-kiállítás: A szobrászművész életművéből (10-6).

GYULA, Erkel Ferenc MH: Képzőműv. kör, rajztanár vezetésével (h. 3-tól).

HAJDÚBÖSZÖRMÉNY, MK: Művészet és világkép c. előa. (k. fél 6); Szegedi Imre böszörményi festőm. kiáll. (jan. 30-ig).

HATVAN, Városi MK: Díszítőműv. szakkör, vez. Gyarmati Jánosné (sze. 4).

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, Petőfi MK: Német nyelvű gyermekelőa. (p. de. 11-től).

HORTOBÁGY, Hortobágyi Galéria: Alföld- és pusztaábrázolások a magyar képzőművészetben (fél 10–4, h. kivét.).

JÁSZBERÉNY, Jász Kaszinó: A Honvéd Együttes előa. (sze. du. 4-től).

KARCAG, Győrffy István Nagykun Múzeum: Nagykunsági krónika – Győrffy István, a magyar nép tudósa (10–12 és 2–6, h. zárva).

KECSKEMÉT, Katona József Színház: Légy jó mindhalálig (p. fél 3), Mesél a bécsi erdő (p. 7); Képtár: Mednyánszky László fest. (10–6).

KISVÁRDA, Rétközi Múzeum: Ajaki ház; Szövőház; várostört. kiáll.

KÖRMEND, MH: Csipkerózsikaland, a veszprémi színház előa. (cs. du. 2).

KŐSZEG, Városi Múzeum: Kismesterségek; Wagner István órásműhelye; Püsky Gyula „édes szobája" (10–5, h. kivét.).

MAKÓ, József Attila MK: Eszperantisták találkozója (sze. du. 4-től).

MISKOLC, M. Nemzeti Színház: Sportgála (h. du. 5-től), Marica grófnő (p. 7); Kamaraszínház: Hamupipőke (p. du. 3-tól).

NÁDUDVAR, Ady Endre MK: Holiday diszkóprogr. (szo. 8-tól), A Turné c. új magyar filmszatíra vet. (v. 5 és 7).

NAGYATÁD, MH (kiállítóterem): Kraumann Erik tanár, festőm. (1907–1978) emlékkiáll. (jan. 31-ig).

NAGYKANIZSA, Erkel Ferenc MH: „Csak tiszta forrásból" – A Patkó Népműv. Műhely kiáll. megny., daltanulás, táncház a magyar kultúra napja alk. (szo. 6-tól).

NAGYTARCSA, Falumúzeum: Paraszti munkaeszközök; Népviselet, díszítőműv. (szo. 11-5, v. 12–6, k. 10–4, sze, cs, p. 11–4, h. zárva).

NYÍREGYHÁZA, Városmajori MH: Az Alkoholell. klub fogl. (sze. fél 5-től); Jósavárosi MH: A Nagycsaládosok Egy. összejöv. (p. 5-től).

OROSZLÁNY, Városi MK: Ingy. tanácsadás vállalkozóknak (k. 12-től).

PAKS, Városi MK: A keresztény ember karizmái. Révész Árpád, a Magyar Baptista Egyház elnökének előa. (h. 5).

PÁPA, Jókai MK (Várkastély): Szívesház – Dr. Rimay László kardiológus előa. (k. 4), Gombaismertető előa. és bem. (sze. 6-tól).

PÉCS, A Művészetek Háza: Jelenkor-est – Az 1993. évi Szinnyei Júlia-emlékdíj átnyújtása (k. 6); Pécsi Galéria: Gaál József, Kopasz Tamás, Szurcsik József festőművészek kiáll. (cs. nyílik meg).

SOPRON, Petőfi Színház: Piszkos kezek (p. 7-től); Storno Gyűjtemény: A Soproni Múzeum anyagából (10–4, h. kivét.).

SZABADSZÁLLÁS, Helyőrségi Klub: Dévai Nagy Kamilla műs. (h. 11-től).

SZEGED, Ifj. Ház: Ingy. jogi tanácsadás (sze. fél 5-től); Szegedi Nemzeti Színház: Kroki-Requiem, balett (p. 7).

SZÉKESFEHÉRVÁR, Pelikán terem: „A humor: a teljes igazság" – Mikes Lilla monokabaréja (sze. 7).

SZEKSZÁRD, Deutsche Bühne: Gräfin Mariza (h. 6); Babits MH; Kabos-show (k. 7).

SZENTENDRE, Pest Megyei Könyvtár: Kamaraszínházi előa. (p. du. 2).

SZENTES, Galéria: A SZÖG-ART Szegedi Művészeti Egy. tárl. (febr. 5-ig).

SZÉPHALOM, Emlékcsarnok: Kazinczy Ferenc élete és munkássága (9–3).

SZERENCS, Városi Kult. Központ: Népi díszítőműv. szakkör (h. 4-től).

SZIGETVÁR, Tinódi Városi MK: Nyugdíjasklub, programmal (v. du. 2–6).

SZOB, Börzsöny Múzeum: Az Ipoly mente néprajzi emlékei (10–6, h. zárva).

SZOLNOK, Szigligeti Színház: A nyugati világ bajnoka (p. 7-től).

SZOMBATHELY, Műv. és Sportház: Városi bál, km. az Old Boys egy. és Kovács Kati (szo. 7-től); Oladi MK: Idős szombathelyiek hobbikiáll. (szo. de. 10-től); Szombathelyi Képtár: Szöllősi Endre-emlékkiáll. (p. nyílik meg).

TATABÁNYA, Jászai Mari Színház, Népház: Benkő Gyula és Benkő Péter estje (cs. 7-től).

ÜRÖM, MH: Kerámiaszakkör, a foglalkozást vez. Nagy Fülöp (p. du. 4-től).

VÁC, Madách Imre MK: ADD Fantázia klub – érdeklődő fiataloknak (szo. 2–8), Nők klubja – Nosztalgiaműs. (szo. 4-től), Madách Imre szül. évf. alkalmából rend. fotótárl. (idősz. kiáll.).

VASVÁR, MH: Színjátszó-találkozó (p. 2-től, szo, v. 10-től), Korongozókör, vez. Perjési Rozália (p. du. 5-től).

VESZPRÉM, Játékszín: Dandin György (szo. 7); Petőfi Színház: Lear király (szo. 7).

VÉSZTŐ, Sinka-emlékház: Sinka István és a népi írók; Metykó Gyula festőm. munkássága (áll. kiáll.).

ZÁHONY, MK: A lusta kismalac, a Mesekert Bábszínház előa. (p. du. 2).

ZALAEGERSZEG, Fazekasház: Fazekasbemutató (v, h. kivét. 10–6).

ZEBEGÉNY, Szőnyi-emlékmúzeum: A festőművész (1894–1960) életműve (10–4).

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

MÚZEUMOK

BAJOR GIZI SZÍNÉSZMÚZEUM: Deák B. Ferenc színész, festőművész értékesítéssel egybekötött tárlata

BARTÓK-EMLÉKHÁZ: Bartók a képzőművészetben

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM: Védjük, hogy unokáink is lássák VIII.; Belváros

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM: Budavár a miénk! – A Magyar Királyi Honvédség létrejöttének 125., a Hadilevéltár és a hadimúzeum megalapításának 75. évfordulója alkalmából rendezett emlékkiállítás

HOFF FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM: Ősi formák, élő művészet – Mai japán kerámia (zár: 23-án) – Ritkaságok, érdekességek: Lengő ujjú női köntös

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM: A klasszicizmustól a biedermeierig – Historizmus és eklektika

KASSÁK-EMLÉKMÚZEUM: A természet fényei; Vajda János fotókiállítása (zár: 23-án)

KISCELLI MÚZEUM: Swierkiewicz Róbert kiállítása – Kortárs latinamerikai grafika

KODÁLY ZOLTÁN-EMLÉKMÚZEUM: Emlékszobák

LEGÚJABB KORI TÖRTÉNETI MÚZEUM: „Élő" dinoszauruszok – Gedai Csaba fotói

LISZT FERENC-EMLÉKMÚZEUM (VI., Vörösmarty u. 35.): Liszt Ferenc tanítványai

LUDWIG MÚZEUM: Láthatatlan természet

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA: Picasso-kiállítás – Ország Lili emlékkiállítása (zár: 31-én) – Modern magyar éremművészet

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM: „Utensilia Sacra" úrasztali edények; a szikszói református egyház kincsei (zár: 30-án)

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM: Hazánk mezőgazdasága diákszemmel '93 – Ünnepi borunk, a Somlai

NÉPRAJZI MÚZEUM: A világ létra, amelyen egyik fel, másik lemegy; képek a magyarországi cigányság XX. századi történetéből – Ecuador magyar szemmel – XX. századi életformaváltás ecuadori indiánoknál

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM: József Attila kamarakiállítás – Weöres Sándor emlékkiállítása – Afrikai dokumentumfotók – Goldoni papíron; olasz kortárs képzőművészeti kiállítás – Hommage à Simon Andor; Simon Balázs grafikái és Varga Ferenc kalligráfiái

POSTAMÚZEUM: Halló, itt Puskás Tivadar telefonja!

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM: Mongol viselet

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM: Zárva!

TESTNEVELÉSI ÉS SPORTMÚZEUM: A sportmúzeum új szerzeményei

VASARELY MÚZEUM: Balla Attila festőművész kiállítása

KIÁLLÍTÓTERMEK

ASTORIA GALÉRIA: Az „Európai Iskola" művészei alkotásainak árusításával egybekötött kiállítása

BMK GALÉRIA: Fehér Zoltán, Ispánki Dávid, Lénárt István, Völgyi Gábor képzőművészek kiállítása (zár: 31-én)

BOD ÉVA MŰTERMI KIÁLLÍTÁSA: Vázák, kerámiaszobrok, mozaikok

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA: A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása

BUDAPEST KIÁLLÍTÓTEREM: Rákóczy Gizella kiállítása

DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM: Kortárs eszkimó művészet

DOVIN GALÉRIA: Konkoly Gyula festőművész kiállítása

DUNA GALÉRIA: Dávid Vera kiállítása (zár: 23-án) – Turcsányi Antal kiállítása (nyit: 26-án)

ERNST MÚZEUM: Don McCullin retrospektív fotókiállítása (nyit: 28-án)

FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT: Fiók László grafikusművész kiállítása

FLAMENCO SZÁLLODA: Magyari Sándor kiállítása

KNOLL GALÉRIA: Werner Reiterer kiállítása (nyit: 22-én, este 7)

MAGYAR NEMZET OLVASÓSZOLGÁLATI IRODA, MINIGALÉRIÁJA: Bonsaikiállítás és -vásár – Kulinyi István festményei – Könyvújdonságok árusítása

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR: Karácsonyi könyvajánlat – Corvina termek: Emlékkiállítás Apponyi Sándor születésének 150. évfordulója alkalmából

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIÁJA: Démonfogó; Swierkiewicz Róbert kiállítása

PATAKY GALÉRIA: Kőhegyi Gyula grafikusművész kiállítása

RÓZSA GALÉRIA – KORTÁRS NAIV MŰVÉSZET: Régi magyar népszokásokat, népviseleteket, a tanyavilágot ábrázoló képző- és iparművészeti alkotások bemutatója és árusítása

SPIRITUSZ GALÉRIA: Meszlényi Dénes kiállítása (zár: 29-én)

TM GALÉRIA: Kortárs művészek alkotásainak árusítással egybekötött bemutatója

ÚJPEST GALÉRIA: Grafikai körkép (zár: 30-án)

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA: Donald James White kiállítása – Neves kortárs képzőművészek alkotásainak bemutatója és árusítása

VÁRMEGYE GALÉRIA: Pallos Sch. Jutta erdélyi szász festő kiállítása

VIGADÓ GALÉRIA: Tenk László kiállítása (zár: 30-án) – Nádler Tibor kiállítása

Budapesti templomok egyházi zenéje

23., vasárnap:

Belvárosi Főplébánia-templom, délelőtt tízó óra. Hidas Frigyes: Missa in honorem regine pacis, Kersch Ferenc: Dextera Domini. Közreműködnek: *Gergely* Andrea, *Takács* Judit, *Szennai* István, *Mezőfi* Tibor (ének), *Virágh* András (orgona). Vezényel: *Virágh* Endre.

Budavári Nagyboldogasszony-(Mátyás)-templom, délelőtt tíz óra. Palestrina: Missa aeterna Christi munera. A templom ének- és zenekarát vezényli: *Tardy* László.

Lehel téri Árpád-házi Szent Margit-templom, a délelőtt tizenegy órakor kezdődő búcsúi, ünnepi szentmisén Liszt Ferenc: Soptem Sacramenta című oratóriumának részletei, az O, salutaris hostia és Liszt: Szekszárdi férfikari miséje hangzanak el, a templom Bárdos Lajos férfikarának előadásában. Közreműködnek: *Korondi* György, *Naszvagyi* Vilmos, *Kálmánfi* Ferenc, ifj. *Domahidy* László (ének), *Elekes* Zsuzsa (orgona), a templom *Szent Margit női kara.* Vezényel: *Bánkuti* Gábor.

Szent István-bazilika, délelőtt tíz óra. *Hidas* Frigyes: Missa brevis, Kodály Zoltán: 114. genfi zsoltár. Orgonán közreműködik: *Koloss* István. Vezényel: *Fehér* László.

(g. i.)

Hangversenyek vidéken

25., kedd:

Veszprém, Petőfi Színház, este hét óra. A Győri filharmonikus zenekar hangversenye. Johann Strauss-est.

26., szerda:

Nagykanizsa, Hevesi Sándor Művelődési Központ, este hét óra. A Győri filharmonikus zenekar hangversenye. Johann Strauss-est.

A SZÍNHÁZAK HETI MŰSORA

Operaház: Szo, V, K: Hoffmann meséi (Komor bérl. 2. ea., K: Svéd bérl. 4. ea., 7, V: bérletszünet, du. 6)

Erkel Színház: Szo, V: Bánk bán (Ifj. VI. bérl. 3. ea., V: Ifj. V. bérl. 3. ea., de. 11) – V: A szevillai borbély (Basilides érl. 4. ea., 7) – K: Carmen (7) – Sze, P: A végzet hatalma (2. bérl. 5. ea., P: 10. bérl. 5. ea., du. 6) – Cs, jövő Szo: Pillangókisasszony (3. bérl. 3. ea., 7, jövő Szo: Ifj. VII. bérl. 3. ea., de. 11) – Jövő Szo: Tosca (11. bérl. 3. ea., 7)

Nemzeti Színház: Szo, V: Az ugató madár (Németh bérl. 1. ea., 7, V: Egressy bérl. 1. ea., de. fél 11) – K: Tornyot választok (7) – P: A Noszty fiú esete… (7)

– a házi színpadon: Sze, Cs: Nappali virrasztás (fél 8)

Várszínház: Szo, K, jövő Szo: Warrenné mestersége (7) – V: Chaillot bolondja (7) – H: Szentivánéji álom (7) – Sze, Cs: A mi kis városunk (7)

– a refektóriumban: Szo, V: Lélekben összenőve (fél 8) – Sze, Cs: Különc (fél 8) – P: Egy őrült naplója (fél 8) – Jövő Szo: A Nemzeti Színháztól a Nemzeti Színházig: Pataki Jenő estje (a jan. 14-i jegyek érv.!, fél 8)

Katona József Színház: Szo: Három nővér (7) – V: A kezdet vége (7) – K: Jakab meg a gazdája (7)

Kamra: Szo: Az estély (8) – V: Hamlet (7) – H: Akárki (7) – K: Önbizalom (8) – Jövő Szo: Petri művek (8)

Madách Színház: Szo, jövő Szo: Ágacska (de. fél 11) – Szo: Amadeus (du. fél 3 és 7) – V, P, jövő Szo: Jövőre veled újra (7) – H, K: Hegyi út (7) – Sze: A testőr (7) – Cs: József (7)

Madách Kamara: Szo, V, H: Utazások nénikémmel (du. fél 3, H: 7) – Szo, K, jövő Szo: Roncsderby (7, jövő Szo: du. fél 3) – Szo, jövő Szo: Élelem bére (éjjel fél 11) – V: A férfi, akit szeretek (8) – Sze: A szabin nők elrablása (7) – Cs: A bolond lány (7) – P: Riviera (bemutató, 7) – Jövő Szo: Páratlan páros (7)

Vígszínház-sátor: Szo, V: West Side Story (7, V: de. 11) – H, K: A padlás (7) – Sze: Angyalok Amerikában (J. bérl. 1. ea., 7) – Cs: Játszd újra, Sam! (7) – P, jövő Szo: A heilbronni Katica (Ny. bérl. 2. ea., jövő Szo: Sz. bérl. 2. ea., 7)

Pesti Színház: Szo, V, Sze, jövő Szo: Közjáték Vichyben (VI. bérl. 1. ea., Sze: XI. bérl. 2. ea., jövő Szo: XIV. bérl. 2. ea., 7, V: du. fél 3) – V, Cs: Élő Hócipő… (7) – H: Romeó és Júlia (7) – P: Jelenetek egy házasságból (7)

Fővárosi Operettszínház: Szo, V, H: Anna Karenina (a Rock Színház előadása, 7) – K, Cs: Nercbanda (7) – Sze: A muzsika hangja (7) – P: Őrült nők ketrece (7) – Jövő Szo: Leányvásár (Honthy bérl. 1. ea., du. fél 3 és Rátkay bérl. 1. ea., 7)

Játékszín: Szo: Utazás a koponyám körül (7) – V, H, jövő Szo: Az ifjú Gárda, avagy… (du. fél 3, H, jövő Szo: 7) – V: Jacobowsky és az ezredes (7) – K: A feketeleves (7) – Sze, Cs, P: A macska és a kanári (7)

József Attila Színház: Szo, V: Dörmögők csodajátéka (de. 11) – Szo: A Gyurkovics lányok (7) – V: Tévedések vígjátéka (7) – H, K: Gypsy (7) – Cs, jövő Szo: A Pál utcai fiúk (7, jövő Szo: de. 11) – P: Diákszerelem (7) – Jövő Szo: Olympia (Lengyel bérl. 2. ea., 7)

Karinthy Színház: Szo, V, Cs, P: Kakukktojás (7)

Merlin Színház: Szo, V: Szókratész védőbeszéde (7) – K, Sze: Pétervár meséi (7) – P: Amerikai ima (7) – Jövő Szo: Petra von Kant… (7)

Mikroszkóp Színpad: Szo, K, Sze, Cs, P, jövő Szo: Zsarukabaré (fél 8) – V: Fogrémek és fogkatonák; Eszményi Viktória műsora (de. 11 és du. 4), Minden nagyon szép… (fél 8)

Művész Színház: Szo: Vízkereszt (7) – V: Vasrózsák (7), Mesék az állatkertről (9) – H: Koldusopera (7) – K, Sze, Cs, P, jövő Szo: Üvöltő szelek (7)

Radnóti Színház: Szo, Cs: Vőlegény (7) – V: Micimackó (de. 11) – H: A bugyogó (7) – K: Hajmeresztő (7) – Sze: Jubileum (7) – P: Márai naplói (7) – Jövő Szo: Az idő és a szoba (7)

Ódry Színpad: Szo, V: Veronai fiúk (du. 3)

Budapesti Kamaraszínház – a Józsefvárosban: V: Pán Péter (de. fél 11 és du. 3) – H: Száll a kakukk… (du. fél 6) – K: Nem élhetek muzsikaszó nélkül (7) – Sze: Indul a bakterház (7) – P, jövő Szo: Cigánykerék (7)

– a Károly körúton: Szo, Cs: II. Edward, angol király (7) – V: A színházcsináló (7) – H: A csábító naplója (7) – K: Stalker (7) – P: Kulcskeresők (du. 3)

Vidám Színpad: Szo, Sze, Cs: Szavak, szerelmes szavak (7) – Szo, jövő Szo: Övön alul (éjjel fél 11) – V: Végre egy úriaszony (du. fél 3 és 7) – H: Rocky Horror Show (7) – P: Fiatalság, bolondság (7) – Jövő Szo: Leszállás Párizsban (7)

– a Kis Színházban: Szo, jövő Szo: Vágyom egy ágy után (fél 8) – V: Psyché megidézése (du. 3)

Újpest Színház: Szo: Ne hagyj el! (7) – P: Szerelem, óh! (7) – Jövő Szo: Törődj a kerttel! (7)

BM Duna-palota: Szo, Cs: Színházkomédia (7) – V: Róka Rudi kalandjai (de. 10), Holnap jobb lesz (a Vidám Színpad ea., du. 3) – Sze: Folklór-est (8) – P: A Budapest Ferencvárosi Strauss zenekar hangversenye (7)

Független Színpad: Szo: Pör a szamárért (du. 3), Csongor és Tünde (az Arany J. Színházban, 7) – V, jövő Szo: Avvakum (a Kolibri Pincében, 7) – H: Özvegy Karnyóné (a Nádasdy-teremben, 7) – K: Oidipus király (az Arany J. Színházban, 7)

Rock Színház (a Csikk Színházban): K: Orgyilkosok (7) – P: Jentl (7)

Táncfórum (a Budai Vigadóban): H: Hófehérke – Péter és a farkas gyermek-balett (du. 4 és fél 6)

Térszínház: K: Változatok Ödipuszra (7) – Cs, P: Csongor és Tünde (7)

Arany János Színház: V, H: János vitéz (du. 3) – K, Sze: Énekes madár (du. 3) – Cs, P: La Mancha lovagja (du. fél 5) – Jövő Szo: A mindenlátó királylány (de. 10), Grease (du. fél 4 és este fél 8)

– a kamarateremben: V: Mese a fekete cilinderről (de. fél 11), Árad a gazság (fél 8) – Sze, Cs: Szélkötő Kalamona (de. 10) – Cs, P: Scapin furfangjai (fél 8)

Budapest Bábszínház: Szo, V: Rózsa és Ibolya (de. fél 11) – K, Sze, Cs, P: Ali baba és a negyven rabló (du. 3) – Jövő Szo: A kétbalkezes varázsló (de. fél 11 és du. 4)

– IV. emeleti színházterem: Szo, V, K, Sze, Cs, P: Vackor mackó (du. 4, K, Sze, Cs, P: de. 10, Szo: bemutató)

Dominó Színpad: Szo, V, P, jövő Szo: Makmak (zenés mesejáték, de. 11, Szo, jövő Szo: du. 3 is!, P: du. 3)

Kolibri Színház: Szo: Locspocs és a Bolygó Hollandi (de. 10 és du. 3) – V: Brabanti Genovéva (de. 10), Gerendás Péter estje (7) – H, jövő Szo: Adjátok vissza Pinocchiót! (de. 10, jövő Szo: du. 3 is!) – Sze: Marcipánmester (de. 10) – Cs: Május 35 (du. 3) – P: A Nap születése (de. 10)

Kolibri-fészek: Szo, Cs, jövő Szo: Állatok farsangja (de. fél 11) – V, H: Kukacmatyi (de. fél 11, V: du. 3 is!) – Sze: A gyermekek hídja (de. fél 11) – P: Alice Csodaországban (de. fél 11)

Kolibri-pince: Szo, Cs, P: Don Juan kövendége (8) – H: Zug-pantomim (8) – Jövő Szo: Az A.T. Együttes koncertje (7)

Nevesincs Színház: Szo: Mátyás király juhásza (de. 11) – V: Hófehérke, Hapci Nyuszi és társai (du. 3) – Jövő Szo: Csalóka Péter (de. 11)

Óbudai Műv. Központ: Szo: Hangverseny gyermekeknek (du. 3)

Óbudai Társaskör: V: Décsi Zsuzsanna és Gábor József hangversenye (du. 4) – H: Rádiós estek Óbudán: Rost Andrea hangversenye (7) – P: A Budapesti vonósok kamarakoncertje (7)

Budavári Labirintus kávézó: Szo: Blues és fél-koncert – P: Abracadabra-koncert – Jövő Szo: Frank's Bop-koncert

Budapest Kongresszusi Központ: Szo: A Magyar Állami Hangversenyzenekar hangversenye (Tavaszi bérl. 1., fél 8)

Mátyás-templom: Sze: Palestrina-ünnep – a MTV és a Nemzeti Filharmónia közös hangversenye Palestrina halálának 400. évfordulóján (fél 8)

Zeneakadémia: Szo: A Budapesti Fesztiválzenekar hangversenye (3/4 8) – H: A Concentus Hungaricus hangversenye (Egyetemi bérl. 3., fél 8) – P: A Magyar Állami Hangversenyzenekar koncertje (Tavaszi bérl. 2., fél 8)

– Ifjúsági hangversenyek: Szo, V: A zene titkai: „Romantika" (Szo: I. sor. 2. hgv., de. fél 11, II. sor. 2. hgv., du. 4, V: III. sor. 2. hgv., du. 4)

(Szereposztás és rövid tartalom a Pesti Műsorban található)

A Világbank zokniban

A szerző férjével és családjával két évet töltött Washingtonban, a Világbanknál. Mint feleség a Világbank társadalmi szervezetében tevékenykedett, és megismerhette a világszervezet kulisszák mögött zajló életét.

Ez a két esztendő ráadásul a nagy kelet-európai változások időszaka is volt. A szerző így közvetlen közelről végigkísérhette, hogyan reagált a Világbank és általában az amerikai társadalom az európai változásokra. A könyv közelképet rajzol Washingtonba látogató magyar politikusokról. A könyv lapjain különleges asszonysorsok is megelevenednek.

Az olvasó korszerű Amerika-képet is kap.

Bonifert Mária most megjelent könyvéből 1992-ben részleteket közöltük mellékletünkben.

Lemezfigyelő

Mesterművek hárfára és zenekarra

A kísérőszöveg, amely Aristid von *Würtzler* új CD-lemezét ismerteti, *Cartert, Reagant és Busht* említi, mint azokat az amerikai elnököket, akiknek jelenlétében együttesével a magyar iskolázottságú, világhírű hárfaművész hangversenyezett. Azóta e rangos névsor *Clintonnal* gazdagodott; mint lapunkból is megtudható, legutóbb karácsonykor együttesével Würtzler az elnök, felesége és meghívott előkelőségek előtt koncertezett.

Népszerűségének titka nem kizárólag hangszerének különlegességében rejlik, bár kétségtelen, hogy viszonylag kevés az eredetileg is hárfára írott művek száma. (A kortárs magyar zenéből *Járdányi* Pál hárfaversenyét ismerjük, amelyet a komponista feleségének ajánlott.) Közkedvelt ez a hangszer azért is, mert kevés zenei instrumentum képes annyi érzelmet ilyen finom könnyedséggel, mégis emóciókban gazdagon kifejezni, mint ez az ősi hangszer.

Míg korábbi lemezein Würtzler együttesével közösen szerepelt, most a *Hungaroton* újabb felvételén jobbára karmesterként működik közre, mint Sylvia *Kowalczuk*, a New York-i Hárfaegyüttes első hárfásának kísérője. Az ifjú előadóművésznő szólistaként és kamarazenészként is bemutatkozik a magyar közönségnek. Marcel *Grandjany*, századunk első felének párizsi születésű hárfása saját hangszerére és vonószenekarra komponálta Ária klasszikus stílusban című művét, amely címéhez illően valóban klasszikus formában íródott, jó alkalmat kínálva a szólistának tehetsége megmutatására.

A Kodály-növendék Würtzler e nálunk még ismeretlen darab után átdolgozóként és dirigensként szerepel a lemezen. A többszáz, egyes források szerint legalább négyszázötven versenyművet komponált Vivaldi D-dúr concertója eredetileg hegedűre, vonószenekarra és basso continuora íródott, ezt dolgozta át és látta el saját kádenciájával Aristid von Würtzler. Ő is vezényli a *Szenthelyi* Miklós művészeti irányításával működő Magyar Virtuózok kamarazenekart. Ez az öt esztendeje alapított, de máris világhírt szerzett együttes még két kompozícióban kíséri Sylvia *Kowalczuk* játékát.

Az egyik Händel még tételes *F-dúr concertója;* ezt az eredetileg orgonára, két oboára és vonósokra szerzett művet is Würtzler dolgozta át és írt a negyedik tétel végére kádanciát. Maurice *Ravel Bevezetés* és *Allegro* című műve, amely a hárfának különlegesen hálás szólisztikus szerepet kínál, a szerző komponálta *kamarazenei változatban* hallható. És miután a New York-i *hárfaegyüttes* repertoárja a barokktól a legmodernebb szerzőkig terjed, ezen a lemezen is megszólal egy mű az 1929-ben született Jean-Michel *Damase* francia zeneszerzőtől. Tekintve, hogy ő is hangszeres művész, ha nem is hárfás, hanem zongorista, concertinójában a hárfa és a vonósok összehangolásának lehetőségeivel kísérletezik. Ezt a posztromantikus hangzásvilágú művet a virtuóz technika és a csillogás mellett kevésbé jellemzi az eredetiség, akárcsak egy számunkra ugyancsak ismeretlen komponista, M. *Mtchedelov* variációit egy Paganini-témára. Nehezíti a kísérő szövegben minden közelebbi meghatározás nélkül csupán „orosz szerző"ként bemutatott Mtchedelov helyzetét, hogy Paganini capricciói olyan komponistákat is megihlettek változatok készítésére, mint például Lisztet, Brahmsot, Rachmaninovot. Ezek a művek viszont gyakorta és sikerrel szerepelnek a koncerttermekben.

Mindezek után az orosz szerző nem sok újat tud mondani sem Paganiniről, sem saját egyéniségéről, illetve a hárfáról. Ennél hatásosabb az a négy rövid részlet, amely Gershwin ismert dallamait szedi csokorba, különféle átiratokban. A tömörítés azonban nem válik a változat előnyére; az *Egy amerikai Párizsban* és a *Kék rapszódia* melódiája többet érdemelne két és fél, illetve egyetlen percnél. Végül a zeneszerző Würtzler is megszólal a lemezen: Sylvia Kowalczuk előadja az együttes vezetőjének Capriccio című művét. Ezzel azonban csak az bizonyosodik be, hogy Aristid von Würtzler hárfásnak, szervezőnek, vezetőnek, átdolgozónak és dirigensnek eredetibb tehetség, mint komponistaként. **(Hungaroton, HCD 31550).**

(gábor)

SZÖG-ART-tárlat Szentesen

A zömében szegedi tagságú, de fővárosi művészeket is tömörítő SZÖG-ART Művészeti Egyesület (Szeged) bemutatkozó tárlatát a napokban nyitották meg a Szentesi Galériában. A nagy érdeklődést keltő, február 5-ig látogatható kiállításon tizenkét művész – *Aranyi* Sándor, *Eszik* Alajos, *Farkas* Pál, *Fritz* Mihály, *Kalmár* Márton, *Kovács* Keve, *Lapis* András, *Lázár* Pál, *Novák* András, *Sinkó* János, *Szathmáry* Gyöngyi, *Zombori* László – alkotásai láthatók. (Képünkön: Lapis András: *Kalap alatt* című, életnagyságú bronzszobra.)

(új)

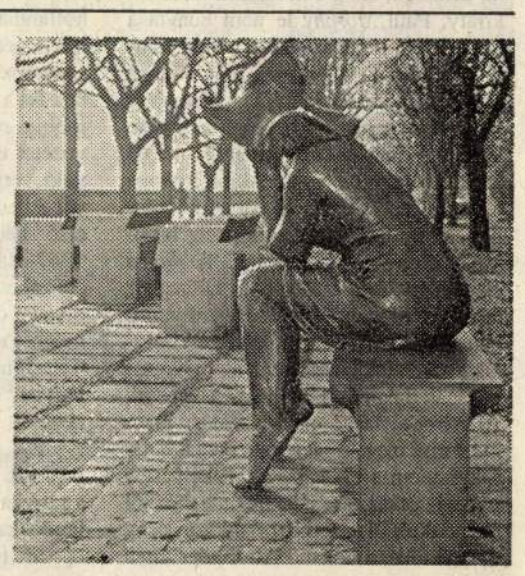

A Magyar Nemzet totózója

4. heti totótanácsadó január 29–30-ra

A jövő szombat–vasárnapi totófordulóban – ellentétben az e hétvégi fordulóval, ahol csupa háromesélyes mérkőzés található – a kevés fixre játszható meccs mellett minden találkozó lényegében kétesélyes. Az 1X2-re játszott mérkőzések is tulajdonképpen X-re álló meccsek, amelyek mellé vagy csak a 2-es vagy csak az 1-es volna megjátszható. Ezek a mérkőzések: a Napoli–Roma, a Palermo–Cosenza és a Vicenza–Ancona. A Napoli–Roma mérkőzés esélyese a nápolyi csapat, 2 ponttal vezet a Roma előtt, otthon játszik Fonsecával a csatársorában és az ősszel 3:2-re győzött Rómában, tehát minden a Napoli győzelmét ígéri, de az előjelek ellenére mégis jónak láttuk az 1X2-t. A másik két-három esélyre tippelt mérkőzésnél már nem ennyire egyértelmű a papírforma, inkább abból indultunk ki, hogy a jövő héten szembenálló együttesek az őszi idényben nem birtak egymással: a Cosenza–Palermo meccs 1:1-re, az Ancona–Vicenza 0:0-ra végződött, a papírforma mindkét mérkőzésnél inkább X2-t ígérne.

A szelvényen négy mérkőzést játszottunk fixre. Az Atalanta–Milan találkozó „országos fix", 2-es (más eredmény „totógyilkosság"), ugyancsak fix 2-es a Genoa–Parma is. A Parma a 17. forduló után 9 ponttal vezet a Genoa előtt, az élbolyban helyezkedik el, a 4. helyen áll. A Juventus–Foffia meccs is biztos győzelmet ígér a Juventusnak, 7 ponttal vezet a Foggia előtt, a csapatban játszik R. Baggio. (Möller játéka nem biztos.) Viszont a Lecce–Sampdoria találkozónál megjátszottunk egy meglepetést is, a meccset X2-re tippeltük. A Lecce a tabella sereghajtója 4 ponttal, a Sampdoria 23-mal a 3., azonban a Lecce az életéért küzd – mármint az A osztályban maradásért – és ez csodákra képes.

Játékunkban 3 mérkőzést játszottunk három eséllyel és 6-ot két eséllyel 8 darab 120 forintos kollektív szelvényre bontva, összesen 960 forintért. Találati valószínűség, ha a fix és a kétesélyes mérkőzések eredményeire jól tippeltünk: 11-esre 67, 12-esre 29 és 13-asra 4 százalék.

1. Atalanta–Milan	2	2	2	2	2	2	2	2
2. Genoa–Parma	2	2	2	2	2	2	2	2
3. Internaz.–Cagliari	1X	1X	1X	1X	1X	1X	1X	1X
4. Juventus–Foggia	1	1	1	1	1	1	1	1
5. Lecce–Sampdoria	X2	X2	X2	X2	X2	X2	X2	X2
6. Napoli–Roma	X	2	1	X	X	1	2	1
7. Piacenza–Reggiana	1X	1X	1X	1X	1X	1X	1X	1X
8. Udinese–Torino	X	X	X	X	2	2	2	2
9. Cesena–Brescia	1	1	1	1	1	1	1	1
10. Monza–Bari	2	2	X	X	2	2	X	X
11. Palermo–Cosenza	X	1	2	X	X	2	1	2
12. Venezia–Fiorentina	X	2	X	2	X	2	X	2
13. Vicenza–Ancona	1	2	X	1	1	X	2	X
+1 mérkőzés								
14. Pisa–Padova	2	2	2	2	2	2	2	2

A jövő heti totószelvényen zömmel kétesélyes mérkőzések szerepelnek. Ezért azok részére, akik saját tippekkel kívánnak játszani, olyan totókulcsot választottunk, amellyel 7 mérkőzést variálhatnak meg két eséllyel. A kulcs találati valószínűsége: 11-es találat 62, 12-esre 33 és 13-asra 5 százalék. A kulcs megjátszásához 7 tipposzlop szükséges 105 forintért.

1	1	1	2	2	2	2
1	2	2	1	1	2	2
1	2	2	1	2	1	2
1	2	2	2	1	1	2
1	1	2	2	2	2	1
1	2	2	1	1	2	2
1	2	2	1	1	2	2

Totótájékoztatónkban ezentúl havonta egy-két alkalommal olvasóink kívánságára nem csak hibapontos totókulcsokkal készített variációkat közlünk, hanem ezek mellett úgynevezett „vezetéses" kulcsokkal összeállított játékokat is. Különösen olyan esetekben ajánlunk majd vezetéses kulccsal való játékot, amikor nehezebb a tippelés, nagyobb nyeremény várható a totón és érdemesebb esetleg valamivel nagyobb tétet kockáztatni.

Az alábbiakban a jövő heti totószelvény műsorára készítettünk egy vezetéses kulcsos játékot. Az esélyek latolgatása után – előre láthatólag – inkább kétesélyes mérkőzések szerepelnek a jövő heti szelvényen, ezért totókulcsunkat is ennek megfelelően választottuk ki. A totókulccsal 2 mérkőzést három eséllyel és 7-et két eséllyel játszottunk meg, 4-et pedig fixre vettünk. A játékhoz 1 darab 2 2 9-es indexszámú 540 forintos és 10 darab 2 0 11-es indexszámú egyenként 135 forintos kollektív szelvény szükséges, összesen 1890 forint értékben.

A tippsorok előtt a csapatok neveit nem írtuk ki, a feltüntetett sorszámok a jövő heti, a január 29–30-ára szóló totószelvényen szereplő mérkőzések sorrendjének felelnek meg.

1.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
2.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3.	1X	2	X	1	X	1	1	1	1	1	1
4.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5.	2	2	2	2	2	X	X	2	2	2	2
6.	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2
7.	1X	1	1	1	1	1	1	X	X	1	1
8.	2	2	2	2	2	X	2	2	2	X	2
9.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10.	2	X	X	2	2	2	2	X	2	2	X
11.	2	2	2	2	2	2	X	2	2	X	2
12.	2	2	2	X	X	2	2	2	X	2	X
13.	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2	1X2
+1 mérkőzés											
14.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Játékunkban a 3., 5., 7., 8., 10., 11. és 12. mérkőzést variáltuk meg a vezetéses totókulcs szerint. Ha a felsorolt 7 mérkőzés tippjeiben 4 találatot értünk el, akkor 1 darab 12 találatos szelvényünk van, ha 5-öt, akkor 46 százalékban 13-as és 54 százalékban 12-es, ha 6-ot, akkor 54 százalékban 13-as és 46-ban 12-es, míg ha mind a 7 vezetett mérkőzés eredményét jól tippeltük meg, akkor biztos, hogy 13 találatunk van. Ez a találati valószínűség természetesen csak akkor érvényes, ha a fixre játszott mérkőzések eredményeit eltaláltuk és a két esélyre játszottaknál sem a meg nem játszott harmadik eredmény jön be.

Ajánlatunk a lottó jövő heti húzásaira

Az 5-ös lottó jövő szombati húzására, a 4. hétre, azokat a számokat játszottuk meg, amelyeket a lottó eddigi 4. hetein még nem sorsoltak a nyerőszámok közé. Tíz ilyen nyeretlen negyedik heti szám van, ezért most nem a szokásos 9 szelvényes 9 számos variációt játszottuk meg, hanem valamivel drágább játékot ajánlunk.

E heti számaink:

19, 22, 36, 45, 47, 49, 60, 70, 81 és 87.

1.	19	22	36	45	47
2.	19	22	36	49	60
3.	19	22	36	70	81
4.	19	22	45	49	70
5.	19	22	45	60	81
6.	19	22	47	49	81
7.	19	22	47	60	70
8.	36	45	49	81	87
9.	36	45	60	70	87
10.	36	47	49	70	87
11.	36	47	60	81	87
12.	45	47	49	60	87
13.	45	47	70	81	87
14.	49	60	70	81	87

A játékhoz 14 szelvény szükséges 560 forintért. Ha a sorsoláson kihúzott 5 nyerőszám a megjátszott 10 számban megtalálható, akkor 1 darab 4-es találatunk feltétlenül lesz.

A 6-os lottó jövő heti húzására a legrégebben kisorsolt számokat variáltuk meg. A legrégebben a 41-est húzták ki, még 1992 novemberében, a „legfiatalabb" legrégebben szerepelt számok pedig 1993 szeptemberében voltak a nyerők között. Összesen 10 olyan számot találtunk, amelyek fél évnél régebben kerültek elő a lottógömbből.

Ezek a számok:

2, 9, 12, 13, 14, 15, 22, 30, 39 és 41.

1.	2	9	12	13	14	15
2.	2	9	12	13	14	39
3.	2	9	12	13	15	39
4.	2	9	13	14	15	39
5.	2	9	13	22	30	41
6.	2	9	15	22	30	41
7.	2	9	22	30	39	41
8.	2	12	14	22	30	41
9.	2	13	22	30	39	41
10.	9	12	14	22	20	41
11.	9	13	22	30	39	41
12.	12	13	15	22	30	41
13.	12	14	15	22	30	39
14.	12	14	15	22	39	41
15.	12	14	15	30	39	41
16.	13	14	15	22	30	41

A fenti 16 szelvényes 640 forintba kerülő variáció legalább 1 darab 5-ös találatot biztosít, ha a sorsoláson kihúzott 6 nyerőszám a megjátszott 10 számban benne van.

Minden kedves olvasónknak szerencsés lottózást és lottózást kívánunk.

(gálfalvi)

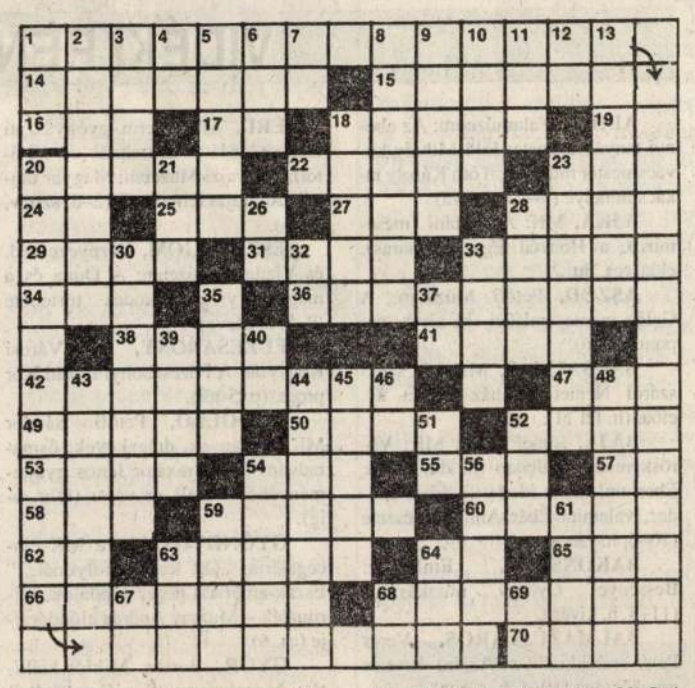

Hogyan készülnek a remekek?

VÍZSZINTES: 1. Az aforizma első része. Zárt betűk: V, E, K. 14. Szocialista politikus (Pál). 15. Idegen női név. 16. Becézett Erika. 17. Cigarettamárka. 18. Tizenéves fiatalok. 19. Szintén ne. 20. Énekel. 22. Táncoló nőt „elcsábít". 23. Ezt-... 24. Házőrző. 25. Kihalt új-zélandi futómadár. 27. Luxemburgi, uruguayi és zambiai autók jelzése. 28. Fűrészes élű maláji tőr. 29. Olasz totócsapat. 31. ... kakas; a franciák nemzeti jelképe. 33. Igekötő. 34. A kén és a lantán vegyjele. 36. Siránkozik, panaszkodik. 38. Ókori nép a Balkán-félszigeten. 41. Pusztító. 42. Fémcsat, amire más tárgyakat lehet erősíteni. 47. ... West; filmsztár. 49. Tréfás ital. 50. Állati fekhely. 52. Osztrák város a Duna mellett. 53. Egészség, eszperantóul (SANO). 54. Kábítószer. 55. Durva posztó. 57. Ajándékoz. 58. Súrolószermárka. 59. Nagy szilárdságú építőanyag. 60. Megbízás jelzője lehet. 62. Alkotás. 63. Régi vonóslantszerű hangszer. 64. Az ón vegyjele. 65. Székesegyház. 66. Városi, városias. 68. Duna...; Dunaújváros régi neve. 70. Idős.

FÜGGŐLEGES: 1. Római üdvözlés. 2. Sekélyen kapál. 3. Romániai folyó. 4. Vendéglői lap. 5. Deszkából való, korlát nélküli kis híd. 6. Debreceni csapágyművek. 7. Vissza: kitartó. 8. Oszlopokkal körülvett kis fülke istenszobor számára. 9. Olimpiai bajnok vízilabdázó (György). 10. Bugás virágzatú szürkészöld fű. 11. Hegedű tartója. 12. Arra fele! 13. Ellenszenves, utálatos. 18. ... Savalas; Kojak alakítója. **20. Az aforizma második része. Zárt betűk: A, N, Z.** 21. Mosószermárka. 23. Vlagyivosztok közelében él. 26. Az ezüst vegyjele. 28. Tészta van ilyen. 30. Tisztes idős nő. 32. Repülőgép jele. 33. Szúrófegyver. 35. Szülésznő, népiesen. 37. Tusázik. 39. Helyező. 40. Az udvarra. 43. Kemál ...; török államférfi volt. 44. Veterán teniszcsillag. 45. Félrehajít. 46. Karcol, vés. 48. ... France; francia író volt. 51. Éjfélig. 52. ... Vegas; a szerencsejátékok hazája. 54. Rossz hírű kis kocsma. 56. Van ... valami; tévéműsor. 59. Fazekas és Zámbó csapattársa volt. 61. Brazil labdarúgó. 63. Fakerékre való vasabroncs. 64. Sérülés. 67. Helyrag. 68. Görög betű. 69. Növény része.

B. E. I.

Beküldendő a vízszintes 1. és a függőleges 20. számú sorok megfejtése. *Határidő:* január 29.

A megfejtéseket a következő címre kérjük: **Magyar Nemzet szerkesztősége, Ön és a rejtvény. Szombati melléklet. 1392 Budapest, Pf. 276.**

A január 8-i *Tartsunk sorrendet* című keresztrejtvény helyes megfejtése: *Először legyen meg a szükséges, aztán mindjárt az elégséges.*

A tíz-tíz lottószelvényt és a rejtvényfejtő Mini SZÓ-TÁR három kötetét nyerték:

Budapestről: Bubics Emil 1125, Csomor Irén 1122, Fazekas József 1015, Kalocsay Árpád 1182, Majoros Oszkár 1072, Nemes Ödön 1014, Schweighoffer Tiborné 1201, Szutor Ágnes 1023, Tekauer Péterné 1192, Virág Jánosné 1054.

Vidékről: Ádám Jánosné Kiskorpád, Balogh Árpád Csenger, dr Bekő Ernőné Tapolca, Birta Istvánné Eger, Bognár István Szombathely, Kárpáti József Siklós, Orbán Ferenc Celldömölk, Vajda Ferencné Sopron, Vitéz Attiláné Pilismarót, Walcz Péter Mór.

A nyereményeket postán küldjük el.

HATVANNÉGY MEZŐS VILÁGEGYETEM

Az évszázadnál régibb ez a cím

A TÖRTÉNÉSZEK NEM SZERETIK a „mi lett volna, ha...?" kérdést, bár olykor nem tudnak ellenállni csábításának. Szellemi sportunk históriájának kutatói is olykor e „tilalmas" terepre tévednek. Miként alakult volna a sakkvilág sorsa – vetik fel például – ha Alexander Aljechin nem hal meg címe birtokában 1946 tavaszán? Nem pusztán eszmei kíváncsiságból feszegetik ezt a kérdést, hanem mert miként Aljechin elhunytával szakadt vége fél évszázada a sakkuralkodók teljhatalmának, napjainkban léptünk olyan korszakba, amikor valami hasonlónak a feltámadásától lehet tartani. Vagyis a sakk-király és a pénz mindent eldöntő szavától.

Vannak azonban, akik éppen az új fejleményektől várják a kibontakozást. Jurij *Averbah*, egykori világbajnokjelölt, sokoldalú szakíró, sportdiplomata és sakktörténész az általa szerkesztett *Sahmatnij Vesztnyik* című folyóiratban a játék uralkodói jogkörének és a legfelső szintű sakkcsatározások pénzügyi hátterének szempontjából pásztázza végig a sakkvilágbajnokságok történetét.

AZ ELSŐ ILYEN HIVATALOS VIADALNÁL, Wilhelm *Steinitz* és Johannes *Zukertort* 1886-os párharcánál még sem az egyik, sem a másik tényező döntő befolyása nem látszik. A rendezők és a játszó felek arra is tekintettel vannak, hogy a világelsői rangot addig ne firtassák, amíg a koronázatlan sakkkirály, Paul *Morphy* le nem hunyta a szemét. Mi több, az első jogszerű sampion, Steinitz valósággal hajszolja az újabb meg újabb kihívókat, nemhogy kitérne a legnehezebb erőpróbák elől. Utódja, Emanuel *Lasker* már távoltartja legesélyesebb kihívóját, Akiba Rubinsteint; képességein kívül ennek köszönheti, hogy huszonhat esztendeig birtokolja címét. José Raoul *Capablanca* csupán hat évig a 64 mezős Olümposz lakója, s miután Aljechin letaszítja onnan, hiába keresi a lehetőséget a visszavágásra. A két gigász ismételt összecsapásának meghiúsulásában mégsem csak Aljechin elutasító magatartása és bizonyos elvi meg személyi ellentétek ludasak, hanem a FIDE is. Az 1924-ben, a párizsi ötkarikás játékok alkalmából megalakult Nemzetközi Sakkszövetség első elnöke, a holland Alexander *Rueb* komolyan veszi az amatőrizmust, s ennek is része lehet abban, hogy Aljechin Capablanca helyett a második amatőr világbajnokság győztesével, Jefim Bogoljubovval meccsel. Ezen az 1929-es mérkőzésen groteszkül megmutatkozik, hogy mit ér egyik oldalon a nem hivatásosság elve, a másikon az uralkodói előjog. Mivel Bogoljubov nem tudja előteremteni a tízezer dolláros díjalapot, Aljechin az eredménytől függetlenül hatezer dollárt vág zsebre, a trónkövetelő pedig egy centet sem. Még nagyobb az egyenlőtlenség Aljechin és Max *Euwe* 1935-ös összecsapásán: jóllehet a holland matematikatanárt koszorúzzák világbajnokká, csak költségeit térítik meg, míg az orosz maesztro vesztesként is tízezer dollárral távozik az arénából.

1937-es stockholmi kongresszusán a FIDE elhatározza, hogy 1940-től kézbe veszi a világbajnokság lebonyolítását, és sportbeli részleteken kívül rögzíti: a biztosítandó húszezer svájci frank díjalapot 8:5 arányban osztják majd meg a győztes és a vesztes között. Ám még mielőtt kitör a második világháború, és lesöpri az asztalról ezt az elképzelést, heves viták lángolnak fel akörül, hogy ki legyen a kihívó. A FIDE egy szavazáson Salo *Flohrt* hozza ki elsőnek, korábban egy szakértői bizottság Capablancának juttatná ezt a tisztet, a címét Euwétől visszaszerző Aljechin azonban egyikükkel sem tárgyal. A háború előtti utolsó nagy sakkviadalon, a hollandiai AVRO-tornán – az észt Paul *Keres* és az amerikai Rueben *Fine* személyében újabb várományosok tűnnek fel a láthatáron, ezért a sportág legjobbjai megállapodnak, hogy saját tervezetet dolgoznak ki a világelsőségért való versenyfutás szabályozására. Mivel Aljechin 1946-ban meghal, a FIDE első háború utáni kongresszusa, az 1947-es hágai – gyaníthatóan egy kicsit „hazabeszélve" – azt javasolja: egy olyan csúcstornára, amelyen valamennyi esélyes rajthoz állna nincs pénz, – ezért mint egyetlen élő ex-világelső – legyen ideiglenesen Euwe a világbajnok.

EZ A „KIRÁLYSÁG" KÖRÜLBELÜL két óráig tart, mert megérkezik a szovjet küldöttség, és felajánlja: a hollandokkal megosztva hazájuk vállalja egy öt résztvevős meccsverseny megrendezésének költségeit. Mint tudjuk, az 1948-as Hága – Moszkva színhelyű viadal Mihail Botvinnik fölényes győzelmével végződött – megkezdődött a szovjet sakkhegemónia. Még ugyanebben az esztendőben működésbe lépett a FIDE sportbeli és földrajzi szempontokon alapuló kiválasztási rendszere, amely 1993 őszéig glóbuszunk sakkozóinak egyetlen lehetősége volt a világbajnoki cím megszerzésére. A játékosok mentesültek az ezzel kapcsolatos anyagi terhek alól, igaz, bevételük is jelképesre zsugorodott. Egészen 1972-ig, amikor Fischer állhatatosságának köszönhetően az addigi pár ezer rubelről százezer dollárra ugrott a díjalap.

Alexander Aljechin

AHOGY TOVÁBB NÖVEKEDETT a sakktitánok vetélkedésébe áramló pénz, úgy nőtt a FIDE étvágya: az 1982-ben elnökké választott Florencio *Campomanes* keresztülvitte, hogy a Nemzetközi Sakkszövetség öt százalék helyett húsz százalékkal részesüljön a világbajnoki páros mérkőzés díjalapjából. A FIDE eközben tovább is képtelennek bizonyult rá, hogy a nagy találkozók finanszírozására jelentkezőket találjon. Míg tehát azelőtt a kihívó feladata volt, hogy biztosítsa a díjalapot, s rendezőt kerítsen, most – Kaszparov utóbbi két mérkőzésén – magának a világbajnoknak kellett erről gondoskodnia. Mivel a FIDE tehetetlen és a világelső nem foglalkozhat ilyesmivel – létre kellett hozni egy olyan, üzleti alapon nyugvó szervezetet, amely a világbajnokságokat rendezi. Így indokolja meg Jurij Averbah a PCA, a Hivatásos Sakkozók Szövetsége, a Kaszparov–Short-féle „szakadár" organizáció megalapítását.

A nagy múltú szakember elmefuttatása érdekes, ismeretlen mozzanatokat tár fel, de átlátszóan irányzatos. Tudvalévő, hogy eszmei közösségen kívül érdekek is fűzik Kaszparovhoz.

De még mindig nem feleltünk rá: mi lett volna, ha Alexander Aljechin nem hal meg 1946 tavaszán.

Meghiúsult „összeesküvés"

Mielőtt egy Lisszabon környéki szegényes szállodaszobában elhunyt, Aljechint az is csüggesztette, hogy a hidegháború előszele, Churchill fultoni beszéde meghiusítja a szovjet Botvinnikkal való mérkőzését. Azért is várta annyira ezt a találkozót, mert ez egyengette volna számára a visszatérést a húszas évek elején elhagyott hazájába, Oroszországba.

Sokszor állították be ezt így, de tévesen – mutat rá a Sahmatnij Vesztnyikben Borisz Vajnstejn, a szovjet sakkszövetség egykori vezetője. Aljechin valójában a német csapatokkal szeretett volna bevonulni imádott Moszkvájába. Ott tervezték annak a páneurópai versenynek a megtartását, amelyet csak a villámháború csődje miatt tettek át végül Münchenbe. Aljechin sok német fennhatóság alatt lebonyolított sakktornán játszott, de ez a legkisebb vétke. Franck véres kezű náci gauleiter munkatársaként tevékenykedett, és a sakktörténet nagyjait fajelméleti alapon osztályozó cikkeket jelentetett meg a Hitlerék által megszállt országok sajtójában. Vagyis: Botvinnik hiába birta Molotov támogatását, a tervezett világbajnoki mérkőzés nem valósulhatott volna meg, mivel Aljechint nyomban letartóztatják, ha átlépi a szovjet határt, hacsak ki nem adják a franciáknak. A sampion ugyanis mint a francia hadsereg tisztje a kapituláció után átállt az ellenséghez. Ha tehát életben marad, az fenyegeti, hogy háborús bűnösként bíróság elé állítják, azért is bújt meg Portugáliában; a Salazar-rendszer nem szolgáltatta ki a nyugati szövetségeseknek a háborús bűnösöket.

Vajnstejn állítja: megkérdezte Botvinnikot, hogy mint kommunistának és „zsidó nemzetiségűnek" miként fér össze a lelkiismeretével, hogy kezet szorítson egy olyan emberrel, aki kommunisták és zsidók kiirtásában részes. Botvinnik azt felelte, hogy ha ő nem próbálja legyőzni Aljechint, a világbajnoki cím automatikusan Euwére száll, őt Reshevsky megveri, s így a sakk-korona az amerikaiakhoz kerül.

Vagyis egy igencsak beavatott kortárs szerint az Aljechin – Botvinnik mérkőzésre semmiképp sem kerülhetett sor. Azok után sem, hogy élvonalbeli pályatársai háta mögött Botvinnik (Flohr jelenlétében) még a háború előtt megegyezett erről a sakkozás uralkodójával.

Hogy Borisz Vajnstejn miért ennyire otthonos az akkori idők bonyolult nemzetközi politikai összefüggéseiben? A jeles sakkszakember az NKVD, az állambiztonsági szervezet magas beosztású munkatársaként dolgozott.

Magyar trófeák Groningenből

A hivatásos sakkozók szervezetének első világbajnoki minősítő versenyén, amelyről előző rovatunkban számoltunk be, a magyar résztvevők az 54 fős mezőnyben a következő helyezéseket érték el: Polgár Judit 16., Alekszandr Csernyin 31., Ribli Zoltán 37., Polgár Zsuzsa 54. Álljon itt egy kis izelítő alkotói szempontból értékes győzelmeikből.

Királyindiai védelem
Vizsmanavin–Polgár Judit

1. d4 Hf6 2. c4 g6 3. Hc3 Fg7 4. e4 d6 5. f3 o-o 6. Fe3 c5 7. Hge2 Hc6 8. d5 He5 9. Hg3 h5 10. Fe2 h4 11. Hf1 e6 12. Hd2 ed5 13. cd5 a6 14. a4 Fd7 15. o-o b5 16. ab5 ab5 17. Ba8 Va8 18. h3 c4 19. Ve1 b4 20. Hd1 Va2 21. Vh4 Fa4 22. f4 Hd3 23. Fd3 cd3 24. Fd4 Fd1 25. Bd1 Hh5 26. Fg7 Kg7 27. Vf2 Vb2 28. Ve3 Vc2 29. Bf1 Ba8 30. f5 Ba2 31. Bf2 Ba1+ 32. Kh2 Vc3 33. g3 Hf6 34. fg6 fg6 35. Kg2 Vc5 36. Vf4 Vc3, és sötét az 50. lépésben érvényesítette álláselőnyét.

Szláv védelem
Alterman–Csernyin

1. d4 d5 2. c4 c6 3. Hc3 Hf6 4. e3 e6 5. Hf3 Hbd7 6. Fd3 dc4 7. Fc4 b5 8. Fd3 a6 9. e4 c5 10. e5 cd4 11. Hb5 ab5 12. ef6 gf6 13. Hd4 Vb6 14. Fe3 Fb4+ 15. Kf1 Fc5 16. Fb5 e5 17. Fd7+ Fd7 18. Vf3 Va6+ 19. He2 Bg8 20. Fc5 Fc6 21. Vh5 Fg2+ 22. Ke1 Fh1 23. Vh7 o-o-o 24. Bc1 Kb8 25. Vf7 Fd5 26. Vh5 Vd3 27. Vh4 Fc4 (s mivel 28. Vc4 Vd2+ 29. Kf1 Vd1+ 30. Bd1 Bd1 matt), világos feladta (0:1)

Grünfeld-védelem
Ribli–Wolff

1. d4 Hf6 2. Hf3 g6 3. c4 Fg7 4. g3 d5 5. cd5 Hd5 6. Fg2 Hb6 7. Hc3 Hc6 8. e3 o-o 9. o-o Be8 10. d5 Ha5 11. Hd4 Fd7 12. e4 c5 13. Hb3 Ha4 14. Vc2 Hc3 15. bc3 Fa4 16. Vb2 Vb6 17. Bb1 Hc4 18. Va1 Vc7 19. Ff4 Vc8 20. Bfe1 b6 21. Bbd1 e6 22. Vc1 ed5 23. ed5 Vd7 24. h4 Be1+ 25. Be1 Be8 26. Be8+ Ve8 27. h5 Ve7 28. Hd2 Hd2 29. Vd2 Fd7 30. Fb8 Vd8 31. Ff4 Vf6 32. h6 Ff8 33. d6 g5 34. Fg5 Vd6 35. Fd5 Vg6 36. Ff4 Vb1+ 37. Kh2 Vf5 38. c4 Fe7 39. f3 Ff6 40. g4 Vg6 41. Fe4 sötét feladta (1:0)

Polgár Juditnak a legjobb nagymesterek ellen is félelmetes a mérlege a királyindiaiban. Most hosszú távú gyalogáldozattal idézett elő alig áttekinthető bonyodalmakat. Kérdés, hogy 23. Fd3 helyett 23. b3 Fb3 24. Fd3 cd3 25. Hf2-re sötét miként bizonyítja be terve helyességét. Rozsdás fegyvert fényesített ki Alekszandr Csernyin: a meráni védelem egy mellőzött elágazását. A hadititokból csak annyit tudunk, hogy 13-, Vb6 újítás, s világosnak nem kötelező ilyen gyorsan hátrányba kerülnie.

Ribli Zoltán játékvezetésében a kellőképpen összehangolt rövid lépések keltenek hatást. Esztétikus a vezér lassú karrierje, a faltörő kossá váló h-gyalog előnyomulása, és tanulságos 28. Hd2-vel az ellenfél erős tisztjének semlegesítése. Szépséghiba – mint a győztes rámutat–, hogy 21–, e5-tel sötét jobban állhatott volna.

Szilágyi Péter

ARANYIDA.

Aran-Ida egyik legrégibb bányavárosunk, amely már Nagy Lajos idejében bányászok lakóhelye (1342). Nevét a rajta keresztül folyó Ida patakról és valószínűleg az itt nyert aranyérctől nyerte. Földesura Kassa város volt a 15. századtól. Jelentékeny fémtermelése volt ebben a században, a kassai feljegyzések szerint Mátyás király idai aranyból veretett érméket a kassai pénzverőben. II. Ulászló 1491-ben erősíti meg a várost e birtokban. A török uralom első évtizedeiben elnéptelenedett, az ércbányászat megszűnt. 1565-ben Kassának csak 1½ jobbágyportája volt Idkán. 1696-ban Aran-Nitka elnevezés alatt találjuk szintén Kassa birtokában 6 jobbággyal. 1715-ben 5 magyar jobbágy-háztartását írták össze, 1720-ban már csak 2 magyar és 3 tót jobbágycsalád lakott Idán. 1767-ig Kassa városé volt, ez évben csere útján a mellette fekvő Rékával egyesült és a bányakincstár tulajdonába ment át. A kincstár intenzívebbé kívánta tenni a bányászatot s megalapította az opakai és idkai rézkohókat, (Opaka Ida mellett fekvő bányatelep), amelyek működését 1827-ben, illetve 1907-ben beszüntették. 1807-ben bányászati szakértők vizsgálták meg a vidéket, aminek eredménye 5 újabb telér feltárása volt, amelyek a legutóbbi időkig művelés alatt állottak. A 19. század második felében újabb 6 telér feltárása és kitermelése kezdődött meg. Rékán 1828-tól foncsormű volt üzemben. A kilencszázas években már 15 éren folyt az érckitermelés, kb 30—40 méterrel a felszín alatt. A telérhasadékok szélessége rendesen alig haladja meg az egy métert. Ezek kénes antimón ércekkel, legtöbbnyire ezüsttartalmú tömött állapotban előforduló jamesonit-tal vannak kitöltve. Az ezüstérc sokszor az egész hasadékot kitölti, néha azonban csak foltokban, vagy egész fínom szemekben behintve fordul elő. Az ércek ezüsttartalma 0.10% és 0.50% között változik. Az ércek ezüsttartalmuk szerint megfelelő előkészítés (zúzás stb.) után további feldolgozás végett a foncsorművekhez kerülnek. A kitermelt ércet több km. hosszú kisvasút szállítja. Az idai bányákban nyert ezüst a feldolgozás után sem színtiszta, hanem csak $^2/_3$-ad részben ezüst, $^1/_3$-ad részben réz. A végleges feldolgozás előtt még fínomító eljárásnak vetik alá.

A 18. század folyamán Idka rk. vallású tótokkal népesült be, akik nagyobbára megtartották anyanyelvüket. 1828-ban 724, 1851-ben 692 rk. vallású lakosa volt. 1869—1920 között a lélekszám 772-ről 730-ra esett.

Kisközség a kassai járásban. Hozzátartoznak Breinerka, Erikaház, Hutnatelep, Konczuveszka és Réka. Területe 3907 k. hold. Lakosainak száma 948, akik közül 41 magyar, 10 német, 890 szlovák, 2 rutén, 5 egyéb anyanyelvű; 497 rk., 244 gk, 79 ref., 56 ev., 69 gkel. és 3 izr. vallású. A lakosság főfoglalkozása az őstermelés. Lakóházak száma 177.

Rk. templom van a Községben
Vasutállomása Kassa.
Ip. és t. Jászó.

egy portát sem, úgylátszik lakatlan. 1648-ban mind a három török hódoltság alatt volt. 1696-ban Alsóláncon 10 jobbágy és 1 zsellér lakott, Középlánc kuriális helység. 1715-ben 5 jobbágy és 1 zsellér, 1720-ban csak 2 jobbágy-háztartása volt (magyar). A 18. században beköltöző lakosság is magyar volt. 1799-ben Alsó-, Felső- és Középláncot együtt említik. 1828-ban Alsóláncnak külön 127 rk. és 132 ref. lakosa volt. 1851-ben Alsó-, Felső- és Középláncon együtt 290 rk, 41 gk., 194 ref. és 8 zsidó vallású egyén élt. Alsó- és Középláncon ref., Felsőláncon rk. templom volt. Földesura a Lánczy-család. Alsólánc lélekszáma 1869—1920 között 303-ról 299-re esett vissza.

Kisközség a cserhát-encsi járásban. Területe 712 k. hold. Lakosainak száma 340, akik valamennyien magyar anyanyelvűek és közülük 114 rk., 13 gk., 212 ref., 1 izr. vallású. Foglalkozás szerint a lakosok főleg őstermelők. Lakóházak száma 57. Közoktatásügye szolgálatában áll 1 ref. elemi népiskola. Vasútállomása: Csécs, u. p. és u. t. Buzita.

ALSÓMÉRA.

Méra az Árpádok alatt királyi birtok volt és Ujvárhoz tartozott. A tatárjárás után került a Tornai-család birtokába. E család egyik tagja, Tornai István 1293-ban mérai birtokainak felét testvérének, Bogáti Istvánnak adományozta. 1299-már parochiális egyháza volt. Miklós nevű plébánosa 1332-ben 8 garas pápai tizedet fizetett. A Tornai-család 1406-ban fiágon kihalt s Zsigmond király adományából a tornai uradalommal Méra is Berenchi István tulajdonába került, akinek utódai szintén felvették a Tornai nevet. Az 1427. évi összeírás szerint 21 adózó jobbágyporta volt a helységben. 1467-ben a Perényieknek is volt részbirtoka a helységben. A török megszállás idején Eger eleste után hódolt meg s Egerbe adózott. A felszabadító háborúk után a Pukiak kezére került. 1695-ben Puky Márton birta. Lakossága a török és nemzeti felkelések harcai, valamint az 1711 évi pestisjárvány idején alig maradt. Az 1715. évi összeírásban csupán 2 jobbágy-háztartással szerepel. A 18. század derekán ismét benépesült rk. vallású magyarokkal és tótokkal. 1828-ban 72 háza és 500 lakosa volt. Birtokosai ez évben Puky Endre és Pongrácz Pál. Lélekszáma 1869-ben 387, 1920-ban 463 volt.

Kisközség az encsi járásban. Területe 827 k. hold. Lélekszáma 491, mind magyar és felekezet szerint: 357 rk., 92 ref., 27 gk., 12 izr. és 3 ev. Lakóházainak száma 78. Iskolái: 1 rk. elemi népiskola és 1 rk. általános továbbképző. Lakói többnyire őstermelésből élnek. Vasútállomásai: Felsőméra 1.5 km-nyire és Forró-Encs 2.5 km-nyire; u. p. Felsőméra; utolsó távirdája: Encs.

ALSÓMISLYE.

Misle a 13. században alapított premontrei prépostságról volt nevezetes a középkorban. E pré-

Ø Aranyas János

1475–1500.

adólajstrom

R III

752. l.

nem ötvös.

Hogy ez a magyar

nevű személyki

nek, nem

lehet megállá-

pítani.

dr

mi

A kiadvány hiteléül:

Hanóczihály

miniszteri irodatiszt.

J.

A Műemlékek Országos Bizot

tek. E

Ø Aranyas Lőrinc

1475–1500

adólapstrom

Brassó

RIII

765. l.

nem ötvös

Lás A. János

alatti megjegyzé-

semet

Budapest

A Müemlékek Orsz.Bizo

megvár

Aranyos Gusztáv

kari katurákat
Mezitett a
Ludas Matyi c.
élclap. 1945. évi
folyamába.

74/97: 570

...y bennyai)
...tot ábrázolja az úton és a sirok közt (szomorkodó) férfiak-
... A bejárat két oldalan három három
...itük egy beteges úr halad el (karjáu) leányával,
...usasszonynál lévő gyermeket megcsókolja. Mind
...selnek ... A úrat ... verzik, (örülés bontotta el) fehér ken-
... és kabátját vérceppek bontják; a leány pedig
...yös visz. A (kérdéko) koldusok közül egy férfi; a
...egyiknél olvasó is van. Alól jobbra

„THORMA."

...szonra, méretei 250 : 300 m.
...gb. ~~tan a~~ oktober 8-án az 55291 sz. rend. alapján.

fr.

...tatott 1897 február 2-án (180/97) és az elozá-
...97. III. 25-én a 13050 sz. leirattal. (123/97).
...-én a 76633 sz. leirattal a ~~pi~~ tervári és mosk
...gedtetett el (573/99), de nem küldetett el, ha-
1899. X. 21-én (579/99.)

A „Tarnopolból indult el ..." izgalmas befejező folytatása

Ludas Matyi

I. évfolyam, 14. szám. SZATIRIKUS HETILAP Budapest, 1945 augusztus 19.

Szentistvánnapi húsjegysütés a Gellérthegyen

Fegyházba a feketézőkkel!

A békéscsabai piac szenzációja

Révai József Békéscsabán tartott beszédében a hallgatóság nagy tetszése közepett kiadta a jelszót: **fegyházba a feketézőkkel!**

A jelszó elhangzása után a Feketézők Országos Szövetsége rendkívüli közgyülést tartott amelyen Sötét Ödön vázolta a szövetség álláspontját.

— Révai József Békéscsabán azt mondta: fegyházba a feketézőkkel. Szövetségünk hálásan nyugtázza ezt a magas helyről jövő elismerést, amelynek révén tagjaink a tél viszontagságai elől megfelelő menedéket találnak. Biztos értesülésünk szerint a fegyházak ablakai üvegezve (sőt rácsozva) vannak, a lakóhelyiségeket fűteni fogják, az épület tetőzete ép és csapadékmentes. Minthogy szövetségünk a téli hónapokban amúgysem óhajt teljes kapacitással működni, Révai József pihentetési akcióját nagy örömmel fogadjuk. A baj azonban máshol van. Szövetségünk 123.567 működő tagot tart nyilván. Nem volna méltányos, hogy egyeseknek közülünk sikerüljön bejutniuk a fegyházak valamelyikébe, másoknak viszont nem..

Ezért, hogy minden tagunk fedél alá jusson a hidegebb időkre, új fegyházakat fogunk építeni.

Az ehhez szükséges 25 millió pengőt a nagyközönség támogatásával kívánjuk lejegyeztetni, éspedig megfelelő mennyiségű cukor és zsír forgalombahozatalával. Tervünk még az is, hogy a Fegyházalap javára jótékonycélu hangversenyt rendezünk a legkiválóbb életművészek fellépével.

A belügyminisztertől engedélyt kérünk arra, hogy kétnapos gyüjtést rendezhessünk Pest utcáin,

hogy kisebb adományaikkal azok is támogathassák a Fegyházalapot, akik a cukrot és zsírt nem óhajtják megfizetni. Minden reményünk meg lehet arra, hogy erőfeszítésünk a társadalommal karöltve megtermi gyümölcsét és az esős időre felépíthetjük a minden szempontból megfelelő fegyházakat.

A közgyülésen elhangzottak hírére a cukor és a zsír ára ugrásszerűen emelkedett, de nagy emelkedést mutat az eddig stagnáló tégla, épületfa, gerenda, épületvas és egyéb fegyházkellék ára is.

Ennek ellenére megállapítható, hogy a békéscsabai piac szenzációja a héten nem a csabai kolbász volt, hanem egy új jelszó: „Fegyházba a feketézőkkel." A máris népszerű új jelszó Révai kiadásában jelent meg. A feketézők díszpéldányai láncrafüzve és guzsbakötve fognak megjelenni a toloncházban.

Béke, Béke, Béke

IRTA Békeffi István

Hát végre vége jajnak, csatazajnak,
Vérnek, könnynek, s a bajt hozó
Mindenkire vonatkozó
Általános, asztrális elmebajnak.

Az ember a teremtés koronája!
S hogy gázkamrákba mért lökött
Ügyvédet, orvost, mérnököt:
A gyilkos már nem tud felelni rája.

Hát mától érdemes lesz újra élni.
Elhallgattak a fegyverek...
Ha ma születik egy gyerek,
Annak már nem kell senkitől se félni.

Ne ágyúzzunk. Közöljük a világgal
Harangszóval: giling-galang,
Megjött a szép fehér galamb
Csőrében kissé hervadt olajággal.

Nincs mámor és ujjongás, semmi, semmi.
Az ember él és dolgozik,
S talán azon gondolkozik:
Hogy lehet ezt a galambot megenni?

Aranyos Gusztáv rajzai

Ára: 8 pengő

NYILATKOZAT

Lapunkban szereplő élelmiszeráraink lapzártakor, tehát augusztus 15-én d. e. 10 órakor voltak végérvényesek. A piaci áraktól való eltérésük nem a mi pontatlanságunk, hanem a feketézők igyekezetének következménye, s emiatt felelősséget nem vállalunk.

Ludas Matyi

Fixfizetésüek figyelmébe!
A megélhetés legegyszerübb módja!

Torzonborz fiatalember állított be szerkesztőségünkbe. Meglepetten kiáltottunk fel:

— Lángész Lajos! Maga él?

— Méghozzá milyen remekül!

Azonnal sejtettük, hogy valami ravasz trükkel biztosított megélhetést magának. Nem csalódtunk. Addig faggattuk, amíg szabadalmazatlan módszerét hajlandó volt közkincsé tenni.

— Tisztviselő vagyok az Első Magyar Utolsó Műveknél, havi négyezerért. Persze ebből az összegből nem lehetne jól élni. Kitaláltam tehát a következőt: minden hónap ötödikén felveszek kétezer pengő előleget. A kétezer pengőért veszek cukrot. A hónap végén a cukrot eladom, kapok érte négyezret. Ebből visszafizetem az előleget, marad tisztán kétezer. Ezt hozzácsapom a következő előleghez, így aztán több cukrot tudok venni, nagyobb a hasznom. Na? Ehhez mit szólnak?

— Milyen zseniális? És milyen egyszerű a dolog!

— Persze. De még megsúgok valamit.

— Nos?

— A cukorüzlet úgy bevált, hogy elsején otthagyom az állásom.

A 7 legédesebb vicce

— Olvasta? El kell készülnünk a legkegyetlenebb télre!
— Én már készülök. Épp most vettem gyömbért.
— Gyömbért? Minek?
— Forralt borhoz.

Jelvény a gomblyukban Budakeszin 1944

Én vagyom Gauleiter!

1945

Én vagyom Gommunista

Helyreigazítjuk a hidat

Kaptuk a következő levelet:

Tisztelt Szerkesztőség! Alulírott Manci fahíd, mint a néhai Margithíd ideiglenes unokahúga, nyomatékosan kérem önöket, hogy hagyják abba a velem kapcsolatos viccelődést. Leginkább önök a ludasak abban, hogy nemcsak taposnak rajtam az emberek, hanem rőhögnek is. Igyekeztem hetenkint többször elzárkózni a közönség elől, ez sem használt, azóta is mindenki csak rám utazik!

Hát mi az én vétkem?!

Csikorgó tél óta álldogálok a Duna sodrában, hídlábaim mind reumások lettek. Az áremelkedés ugyanúgy sújt engem is, mint az embereket, de azért folyton rám húzzák a vizet. Mindenki fúr és fűrészel, holott fából vagyok. Barátsággal kötöm össze Budát Pesttel, akkor meg miért bántanak? Sokkal többször zárnak le, mint megnyitnak, pedig semmi bűnt nem követtem el. Léggömbbel, gázzal töltött hólyagokkal akarnak csúffá tenni, noha oszlopos tagja vagyok fővárosunknak. Lemondtam egyetlen jövedelmemről, a hídpénzről, azóta nincs egy fillérem se, ennek ellenére minden hátizsákos turista, karrikaturista és humorista rajtam nyargal és keres. Hát meddig tart ez így?!

Közlöm a t. Szerkesztőséggel, hogy hovatovább nevetséges tagja leszek a Hidak Szabadszervezetének. Lám, Ferenc Jóska nagybátyámat bé kén hagyják, pedig az sem tökéletes. De úgy látszik, egyedül én vagyok a rossz, akkor viszont sürgős helyreigazítást követelek az egész vonalon, különben szedem karfámat és vízben hagyom Budapestet!

Válaszukat nem várva, maradok ideiglenesen zárva

MANCI sk.
állandó vicctéma és ideiglenes híd.

Mese a két lóról

Pista és Misi lovak voltak, a szó jobbik értelmében; négy lábuk volt, hosszú sörényük és nyerítettek. Csikókoruk együtt telt el, később azonban Pista Karlert csinált. Állami tisztviselő lett, kinevezték Bábolnára apaménnek, Misi igásló lett. Néha találkoztak; olyankor Misinek nagyon megfájdult a szíve. Úgy érezte, hogy az élet igazságtalan: ez a tehetségtelen ló zabot kap azért, amiért ő zabot adna. Azt is érezte, hogy ő több ambícióval és rátermettséggel tudná ellátni Pista munkáját, mert végtelenül szorgalmas és komoly lovacska volt; de tűrt és hallgatott. Régi Ludas Matyi olvasó volt, tudta: hogy a végén valami nem fog stimmelni Pista körül.

Hát egyszer, amint éppen egy hatalmas szálfakocsit húzott szuszogva a Rákóczi-úton, egy espresso kirakatában valami ismerőset pillantott meg. Odabaktatott; hát egy pár virsli volt.

— Pista, Pista! — kiáltotta megdöbbenve. — De megváltoztál!

— Én aztán meg, alaposan, — mondta Pista búsan, mert valóban ő volt a virsli. — Kiöregedtem a szakmámból és nyugdíjba küldtek. Nálunk ez a nyugdíj.

— Szomorú, szomorú, — bólogatott megértően Misi, mert lószívű volt.

— Szomorú? — hördült fel Pista. — Mit tudod te, mi a szomorú! Látod azt a pár virslit ottan, igen, az ott, a tormával?

— Látom. Mi van vele?

— Az Sári, Bábolnáról, a feleségem. Ide is utánam jött!!!

50%-os fizetésemelést kaptak

Kinn vannak a vízből!

Mit szólsz hozzá kérlekalásan

hogy a világ egyre izibb lesz, kérlek... egyre baloldalibb?

— Igen, kérlek, már én is gondoltam rá, hogy nem kellene-e nekünk is egy kicsit balra tolódnunk?

— Hát én a magam részéről tolódom, tolódgatok, kérlek. Tegnap már tegeződtem az inasommal, kérlek.

— Ne mondd, kérlek. Az hogyan történt?

— Azt mondta nekem, kérlek, hogy megint drágább lett a cukor, erre én azt mondtam neki: mondd már!

— Bravó, kérlek, hiszen te kész szocialista vagy!

— Hja, kérlek, nem tarthatom egyedül a frontot, mikor már Japán is megadta magát.

— Csodálom ezt a Japánt, kérlek, én biztosra vettem, hogy ezek megnyerik a háborút!

— Na de, kérlek, most, hogy Oroszország is belépett a háborúba...

— Az nem számít, kérlek! Igazán egyedül legyőzhette volna az egész világot!

— Honnan veszed ezt, kérlek?

— Ujságban olvastam.

— Mikor, kérlek?

— Tavaly előtt! Hát úgy látszik, ez ettől az atombombától van!

— Tulajdonképen mi az az atombomba?

— Uj találmány. Egy csöpp vízzel óriási gépeket lehet hajtani!

— Az nem rendes víz lesz, kérlek, ami így tud hajtani. Biztosan valami keserűvíz!

— Lehet, kérlek, én nem értek az ilyen tudományos dolgokhoz, én egy közgazdasági ember vagyok.

— A községi választásokhoz mit szólsz?

— Csak helyeselni tudom kérlek. Unom már a kristálycukrot.

— Nem értem, kérlek. Mi köze ennek a községi választásokhoz?

— Multkoriban, mikor a községiben beváltottam a cukrot: kristályt adtak. Kértem, adjanak inkább kockát, erre azt mondták, nem lehet válogatni. Az ilyesmi a jövőben nem fordulhat elő. Ha itt lesznek a községi választások, ilyen udvariatlan kiszolgálás esetén fogom magam és más községit választok. Szervusz, kérlekalásan...

Most már béke van!

— Miért sirsz, öcskös?

— Ne is kérdezd... A fáterom mostanáig a jóvátételemen dolgozott...

Bejelentették századunk legnagyobb találmányát

Grösztezorg, 1944 augusztus 32.

A Piti-oázisból jelenti a nigériai IT-TASS hírügynökség: Linck professzor, aki három éve folytatta a kísérleteit a Szahara egyik csendesebb zugában, ma **ajánlott levélben** *értesítette a grösztezorgi tudományos akadémiát, hogy kísérleteit szerencsésen befejezte és megkonstruálta az első tündérbombát. A találmánynak korszakalkotó jelentősége van.*

A tündérbomba megváltoztatja a világ képét! De ez semmi!

A tündérbomba az Ön képét is megváltoztatja!

Még a beavatottak sem tudták, hogy a zseniális Linck professzor már három éve folytatta kisérleteit a szaharai Piti-oázisban. Hogy a kisérletek titka

ki ne

szivárogjon, maga a professzor is

bekötött szemmel

dolgozott. A nagyközönség ilyenformán még csak annyit tud, hogy az újfajta bomba hatása minden elképzelést felülmul, s mérhetetlen áldást jelent az emberiségre. *A tündérbomba nyolc kilométeres körzetben minden nézeteltérést, vitatkozást megszüntet.* Hatásaképpen a polgári lakosság összecsókolózik, a kereseti viszonyok azonnal megjavulnak *és húsz kilométeres körzetben rózsaillat terjeng a légben.* Linck professzor nyilatkozatában kijelentette, hogy nagyon örvend, továbbá elárulta, hogy a tündérbomba nyitjára

atom-összeragasztás

révén jött rá.

Három rabbinövendék is résztvett a tündérbomba feltalálásában

Mint a legújabb jelentések közlik, a tündérbomba feltalálásában

a Rosenbaum testvérek

is résztvettek akiknek 1943-ban Milánóban megvonták az italmérési jogukat. Linck professzor különösen hálásan emlékezett meg a középső Rosenbaumról, akinek útmutatása nélkül — úgymond — sohasem jött volna rá a leglényegesebbre. A középső Rosenbaum adta ugyanis azt a tippet, hogy a bombát valahonnan valahova le kell dobni.

Hogyan ragad az atom? Mi a tündérbomba nyitja? Hol bányásszák az ódiumot?

Niemand tanár, a grösztezorgi akadémia portása, a rádió számára adott nyilatkozatában elmondta, hogy az atom-összeragasztás régi terve a tudósoknak. Az eddigi kisérletek kimutatták, hogy az atomok

sem csirizzel, sem pénzragasztóval, sem szindetikonnal

nem ragadnak össze. A zseniális Linck professzor négyéves munkájával lisztből és vízből állított elő olyan ragacsot, amely azután célra vezetett. Minden lexikon elárulja s így

köztudomású,

hogy egyetlen olyan nivellális konstutum van, amely az atomszindoszkop szubregális energiaszféráját letimulálja, s ez az ódium. Ezen a nyomon elindulva, a professzor ódiumot kineutronokra bontott, majd az így keletkező alprotonokat felmodulálva, gutirozott oldattal sikerült elérnie az atomok összeragadását. Mindebből következik hogy a tündérbomba gyártásához ódium kell. A Föld ódiumlelőhelyei közül első helyen a görögországi Oszposz-hegység áll.

Tündérbomba zuhant Pestre!

Nyolcvankilométeres körzetben minden táncosnő kolostorba vonult!

Mint a legeslegújabb jelentésekből kiderül, Linck professzor tudós társaival július 34-én próbálta ki legelőször a tündérbomba hatását egy nyugatafrikai kikötővárosban. A bomba robbanása után néhány másodpercre koromsötétség lett, azután soha nem látott kép tárult a megfigyelők elé. Mindenki mosolygott, olaszok az angolokkal, amerikai tengerészek négerekkel,

férfiak nőkkel

csókolóztak össze. A bananárak rohamosan esni kezdtek, a nap kisütött,

ledér nők határozott léptekkel

jó útra tértek, továbbá pedig egy nagambu-néger, aki éppen le akart szúrni egy spanyol nőt, hogy megegye,

térdreborult

kiszemelt áldozata előtt és szerelmet vallott neki. Nem sokkal utóbb zenekarok jelentek meg az utcán, amelyek

Bach-preludiókat

játszottak. *A rózsaillat helyenkint kibirhatatlan volt.*

Egy lapzártakor érkezett jelentés

közli, hogy az illat, ami helyenkint kibirhatatlan volt, nem rózsától származott.

Szédületes jövőt hoz a tündérbomba! Rövid idő mulva utazhatunk a Marsba! De ez semmi! Ceglédre is!

Megkérdeztük Lüke Kázmért, hatóságilag engedélyezett fizikatanárt, mi a véleménye a tündérbombáról.

— A tündérbomba hatása *egyenesen* kiszámíthatatlan. De *görbén* sem könnyű. Annyi mindenesetre valószínűnek látszik, hogy egy egészen új energiaforrással állunk szemközt. Az atomösszeragasztás révén mindenféle közlekedés hihetetlenül meggyorsul. Számításaim szerint

a Nemzeti Szinháztól a Holdba

másfélóra alatt lehet majd eljutni,

ugyanonnan Kőbányára

két óra alatt. Számolhatunk azzal, hogy az őt magyar demokratikus párt meg lesz elégedve egymással, szén és fa helyett atomenergiával fogunk fűteni, rövidesen megvalósíthatóvá válik a szintétikus borjúsült, a nők öszinték lesznek, a háborus bünösök a Népbiróság elé kerülnek és a cukor ára visszamegy három százra.

De ez utóbbi azért még nem biztos.

Erre a lapra építek!

Egy gondos útépitő

Egy plakát margójára

– VAJJON KI ÁLLT KÖZÜLÜNK MODELLT EHHEZ A PLAKÁTHOZ?

Az olvasóhoz!

A nyomdabérek és papírárak emelkedése még tart. Egyenes következménye ennek, hogy lapunk árát is emelnünk kell, ha csak nem akarunk kevesebbet és rosszabbat adni. Ezt az olvasó sem akarja. Változatlan színvonalon szórakoztatunk tovább. Kerül amibe kerül. Igazunk van? Ebben maradunk!

Ludas Matyi

Papirhiány Pompeyben

Nemcsak Budapesten van papírhiány. Pompeyben is megszüntettek három lapot. Már csak két hetilapjuk van. Ezek Pompey utolsó lapjai.

IRTÓ SIKERE LESZ
trestox
tartós hatású rovarirtóval!
Forga omba hozza
Surányi és Szüss, Wekerle S.-u. 19.

A potsdami klinikán

— Na, hogy vagyunk, hogy vagyunk?
— Nem jól. Érzem, hogy rövidesen megszületik a kis Németország.

Játék a kastélyban

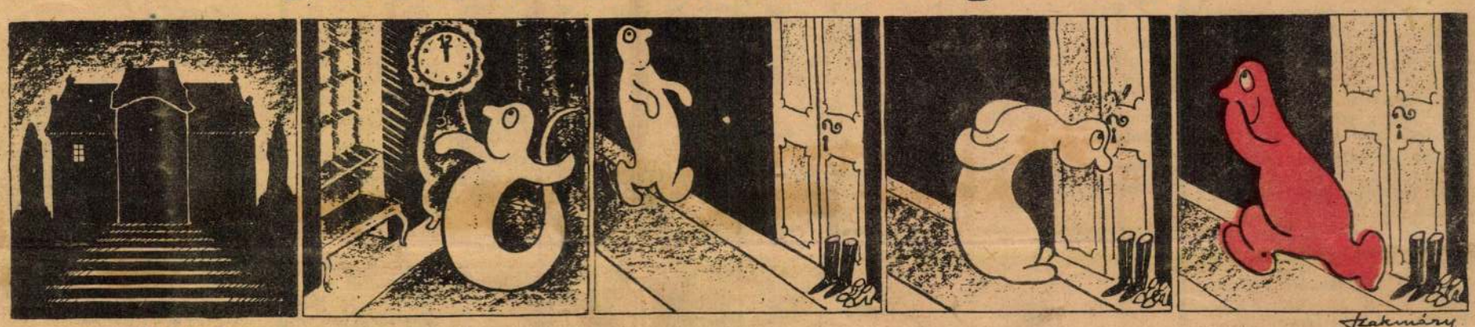

Atomrombolás Pesten

— Látod, fiam, meghozathatnád magadnak ennek az új találmánynak a receptjét.
— Minek az nekem?
— Olvastam a lapokban, hogy az atomrombolás által, új energiaforráshoz jut az ember...

— Nagy szerencse, hogy a közmunkát megválthatjuk.
— Hogy szerencse? Megváltás!

E heti számunkat

irták

Békeffi István, Csorna Béla, Farkas Lujza, Gábon Andor, Gergely Miklós, Hárs László, Hidvéghy Ferenc, Kertész Endre, Király Dezső, Palásti László, Pánczél Lajos; Simon Zottán dr.; Stella Adorján; Tabi László:

rajzolták:

Aranyes Gusztáv, Byssz Róbert Kanyó Mátyás; Kassovitz Félix; Kádán György; Sándor Károly; Szakmáry László; Szegő Gizi; Tonez Tibor; Török János; Vasi:

Ludas Matyi

Szatirikus hetilap. — Megjelenik minden vasárnap
Szerkesztő:
GÁL GYÖRGY
Felelős szerkesztő:
SZEGEDI EMIL
Felelős kiadó:
PETŐ JÓZSEF
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, József-körút 5.
Szerkesztőségi órák: Minden hétköznap 9–1-ig.
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.
Nyomatott a „Szikra" Lapvállalat offset-körforgógépein.
Felelős nyomdavezető: Nedeczky László.
Főbizományos: Globus hírlap és könyvterjesztő vállalat, Budapest, Nagymező-utca 20.

Elkészült a teljes lista Hubay Kálmán viselt dolgairól

A Népügyészség kiküldöttje a napokban kiszállt *Hubay Kálmán* Vöröskő-utca 3. szám alatti svábhegyi villájába, hogy a hirhedt nyilasvezér viselt dolgai után nyomozzon.

A helyszini szemle, értesülésünk szerint, meglepő eredménnyel járt. A szekrényben ugyanis megtalálták Hubay viselt dolgait, amelyeket nyomban listába vettek. Így többek között előkerült

két jégeralsó, egy dinamikus ántántszíj, három pár dübörgő csizma és négy dupla-karszalag, mely kívül nyilas-, belül horogkeresztes jelvénnyel van ellátva.

★

Aki Hubaynak egyéb viselt dolgairól tud, jelentkezzék.

Reggeli rohammunkán

A LEGIFJABBAK SZABAD SZAGSZERVEZETE

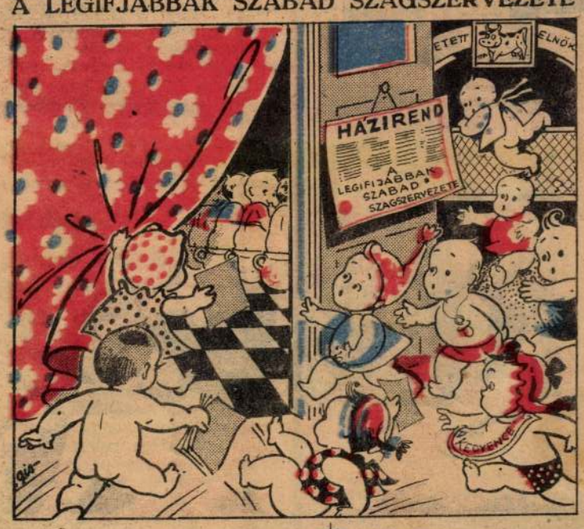

Aranyos István

A Pest megyei pedagógusképzőművészek kiállitás részt vett Strumpf Ferenc, Aranyos István, Dobos Olga hagyományos alkotásokkal, Barmóth Zoltán, Garay Jenő, Kőmüves István/szigetszentmiklósi/.

Rajztanitás 1975/2/30

Aranyos Istvánné, Dobos Olga rajztanár

Pedagógus képzőművészek második tárlatát Ráckerén rendezték, melyen szerepelnek művei.

Losonci Miklós: Pedagógus képzőművészek Pest megyei tárlata.
Pestmegyei Hírlap, 1975. jan. 26.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Aranyos Istvánné

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1968 JUN 18

1021

Aranyos Istvánné: Vietnami anya

…arátus dolgozói
…eljes állások bet
…ön tanulmányoka
ezeknek az állá

Péte

Ezután Péte
…zakszervezet fő
…edett szólásra.

— Engedjék meg — mondot-
…a —, hogy ne részletkérdé-
…ekkel foglalkozzam, csupán
…gy olyan szempontra hívjam
…el a központi vezetőség figyel-
…nét, amely eddig a hozzászó-
…lásokban nem szerepelt. Ter-
…mészetesen nem az a célom,
…hogy bárkire is rá próbáljam
…erőszakolni a véleményemet.

— A kérdés lényegében így hangzik: *kötelező érvényű-e a pedagógusok továbbképzése, vagy önkéntes?* Az előterjesztésben a következő szerepel: »A kötelezőséggel egyidejűleg érvényesíteni kell az önképzést is!« Később pedig azt olvashatjuk, hogy »különösképpen hangsúlyosan kell kezelni a kötelezőség és az egyéni tanulás helyes arányait«. *Az előterjesztés tehát szembeállítja egymással a kötelezőséget és az önképzést, a kötelezőséget és az egyéni tanulást, holott ezek között semmilyen ellentét sincs.* Mert egyénileg is lehet akár kötelezően, akár önkéntesen tanulni. Önképzésben is lehet részt venni akár kötelezően, akár önkéntesen. Az egész anyagban ez a kérdések kérdése.

— Kedves elvtársak! *Nagyon fontos, hogy a célt és az eszközt ne keverjük össze.* A cél a jó oktató-nevelő munka, s ezen — a továbbképzés. Ha továbbra is azon fogunk nyargalni, hogy ez milyen tanfolyamon, hány részvevővel, hány órával stb. megy végbe, s nem arra fogjuk fordítani a fő figyelmet, hogy mi történik az iskolában, mi van a szocialista nevelés ügyében, akkor továbbképzésünk nem sokat ér. Persze, sokkal nehezebb a pedagógusok munkáját alaposan és egyénileg segíteni, mint elrendelni, hogy üljön be erre vagy arra a szemináriumra.

— Szerepel az előterjesztésben egy olyan mondat, hogy ha a pedagógus részt vesz valamilyen továbbképzésen, és egy év után bebizonyosodik, hogy jól dolgozik, akkor léptessék elő. És ha nem vett részt tanfolyamon, mégis jól dolgozik, akkor ne léptessék elő? *Ez a szemlélet jogilag sem helyes.* Amikor a pedagógusképző intézményből kibocsátottak valakit, diplomát, képesítést kapott, hogy ilyen vagy olyan iskolában taníthat. Jogos-e, hogy ezt később bárki kétségbe vonja? Ha valamikor szükséges és fontos volt a pedagógus önművelése — szinte attól a naptól kezdve, amikor kikerül az intézményből, az egyetemről, a főiskoláról — nos, akkor ma okvetle-

(Folytatás a 2. oldalon)

Aranyas Sándor
építész

A Tiszaalpáron elhelyezendő
domborműves emlékhő szobrá-
szakiss Kovács Gyula, építész
Aranyas Sándor.

------: ~~Köztéri munkák.~~ Köztéri munkák.

MŰVÉSZET, 1976.február - 48.oldal.

Aranyosi

A vörös szikratávirászok sport ünneplése/plakát/

Rajztanitás 1969/3 5.old.

A r a n y o s s y Ákos grafikus

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
366.
"Modern etching"

Aranyossy Ákos

Az eredeti grafika első négy magyar művésze: Rauscher Lajos, Olgyay Viktor, Székely Árpád és a korán elhunyt Aranyossy Ákos. A mai művésznemzedék kiváló tagjainak nevezi őket Erdey Aladár, aki a Magyar Grafikusok Egyesületének kiállításáról ir, melyet január 12.-én nyitottak meg a Váci-utcai MŰVÉSZHÁZ-ban. A kiállitás többi szereplői: Conrád Gyula, Peszka Kornélia, Lévy Róbert, Nagy Sándor, Erdőssy Béla, Székely Andor, Baranszky László, Körösfői Aladár, Glatz Oszkár.

ÉLET, Bp. 1910. jan. 30. II. évf. 5. sz. 158-159. lap.

Aranykovács László

V.Gy.: Lakk és Festékipari Vállalat /Budalakk/, Budapest. Építészek: Elekes Éva, Rostás Margit, Vedres György. Statikusok: Bede László, Kovács Gézáné, Szabai Géza. Gépészek: Boros Iván, Formanek Ferenc, Jeszenszky Jenő, Ughy András. Út- és közmütervezők: Aranykovács László, Dorombi László. /Tervismertetés, modellfotókkal./

Magyar Ép.műv. 1971.3.sz. 9-10. 1.

Aranyos István

l

R III

743. l.

nem ötvös

Lásd A. János alatti megjegyzésemet

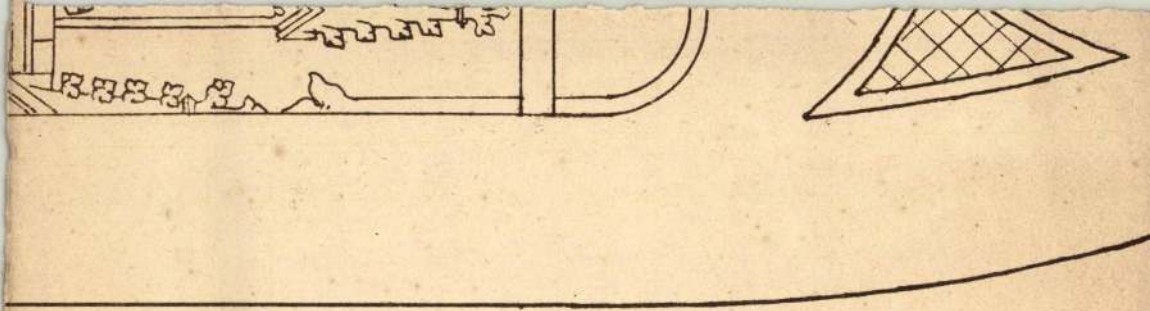

Aranyosi István

A Baglyasalji gyári munkás Képzőművészeti Szabadiskola hallgatója 1949-ben

Képzőművészeti életünk a felszabadulás után 35.l.
A MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOK; KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II
Bp. 1966.

mdk

Aranyos János

1828 - 1829.

szücsérmester

Horváth Zoltán: Egy Mezőváros Cétes Ispara
Nagykőrös 1943. 99.

Ahogy tetszik

SZERKESZTI: MÉSZÁROS TAMÁS

1992. szeptember 19., szombat

A MAGYAR HÍRLAP KULTURÁLIS MAGAZINJA

Luka Lászlóval beszélget Lukácsy András

A nemzettudatról — a lélekbúvár szemével

A magyarok minapi világtalálkozója kapcsán oly sokszor merült fel a diaszpórákban élőkkel kapcsolatban a nemzettudat és a szülőfölddel való kapcsolat kérdése; annyi reálisan megfogalmazott és annyi irracionális vallomás meghallói voltunk akár csak e hasábokon is, hogy kíváncsi lettem, vajon meg lehet-e fogalmazni megközelítő módszerességgel, amit a témakörről a tudomány mond. A válaszadásra senki sem látszott alkalmasabbnak dr. Luka Lászlónál, akinek egyrészt mint pszichiáternek szükségképpen kompetenciakörébe tartozik a kérdés, másrészt mint gyakorló emigránsnak személyes élményei is bőségben vannak. A Genfben élő és működő doktor igen aktív volt a különféle emigránsszervezetekben (ő alapította többek közt azt a Becsületadó Alapítványt, amely Nagy Imre-díjjal és Bibó-ösztöndíjjal támogatta a magyar értelmiségi ellenzéket), ezért legutóbb magas hazai kitüntetést kapott. Az utóbbi években pedig igen tevékeny mind az ötvenhatos tanácskozásokkal kapcsolatban, mind a szakmai cserekapcsolatokban. Ő kezdeményezte például, hogy '90-ben Pesten rendezzék a hagyományos genfi akadémiai napokat, szakmai előadásokat tartott az emigránsok identitástudatának alakulásáról, s aktivitásának eredményeként Külügyminisztériumunk felkérésére Magyarország svájci nagykövetségének tanácsadója is lett. A beszélgetés mögött egy — noha nagy intervallumokkal szabdalt — negyvenesztendős baráti kapcsolat is ott bújik.

— *Gondolatok a nemzettudat alakulásáról szórványhelyzetben címmel tartottál előadást a magyarok világtalálkozójának pszichiátriai fórumán. Ez föltételezi, hogy a nemzettudatot személyiségünk integráns részének tartod. Tévedek-e?*

— Messzebbről indulok. Ha egy gyerek bekerül az óvodába vagy az iskolába, szükségképpen kezd elszakadni a családtól. Mennél feljebb jár s alakulnak barátságai, közösségi kapcsolatai, annál inkább. A közösséghez tartozásnak pedig szükségszerű része a közösségtudat. A differenciálás, hogy van a *mi* és van a *mások*, végül is igen hosszú folyamat. Ahol a nyelv különbözik, mint az emigráns gyerekek esetében (vagy pláne ahol a bőrszín különbözik), ott hamarabb megtanulják. De a felismerések párhuzamosan haladnak előre. A nemiség, a vallás, az osztálytudat szükségképpen integráns része lesz a személyiségnek. Van, amikor a nemzeti tudatra nagy hangsúly kerül — például adott helyzetben arra, hogy valaki sváb vagy zsidó —, máskor nem. Természetesen az is hangsúlyt kap, hogy ki honnét ered. Svájcon belül, ahol élek, ennek nincs nagyobb jelentősége, legfeljebb kantonöntudatról beszélhetünk. De már az a tény, hogy valaki egy befogadó országban mondjuk örmény, sok mindent jelenthet.

— *Mikor válik a kérdés a fiatal számára fontossá?*

— Amikor geográfiailag be tudja határolni magát és megkülönbözteti, hogy itt lakunk mi, és a határon túl más. És a mi esetünkben megtudja, hogy mi a határról túlról jöttünk.

— *Mit jelent a pszichológia szempontjából az a tény, hogy valaki elhagyja a hazáját?*

— Különböző fokozatok vannak. Egy görög karmester Bécsben vagy egy magyar operaénekes az USA-ban — ez természetes dolog, nem okoz konfliktust. Még az se mindig, ha egy asszony külföldre megy férjhez, és ezzel idegenbe kerül. Abban már lehet kényszerhelyzet, ha valaki gazdasági okokból vándorol más országba. Az igazi vízválasztó ott van, ha valaki idegenbe megy, és nem szabad többé hazajönnie. (Itt kell megemlíteni azt a nálunk jellegzetes szórványhelyzetet, amikor az illető nem mozdul el lakóhelyéről, csak a határ vándorol odébb a feje fölül. Tehát a kisebbségi létet, de most nem erről akartunk beszélni.)

— *Miért, te miről beszélnél szívesen?*

— Arról, amit én éltem át, vagyis '56-ról. Ez azonban sok tekintetben kivételes helyzet, mert minket például itt, Svájcban vörös szőnyeggel fogadtak, a forradalom nimbusza miatt. Ez azt jelenti, hogy nem éreztük magunkat földönfutónak, mint ma a szerencsétlen bosnyákok, hanem részesei voltunk egy diadalmenetnek. Csak példaként említem, hogy amikor a forradalmat leverték, Zürichben, ahol akkor tartózkodtam, háromperces némaságot rendeltek el; a közlekedés is leállt, az emberek megálltak az utcán. Az is igaz, hogy Zürichben négyezer magyart fogadtak, s ez már számottevő volt a háromszázezer őslakoshoz képest.

— *De a vörös szőnyeget aztán felgöngyölték...*

— Néhány hónap múlva igen, és az ember ráébredt, hogy itt kell maradnia. Addig ugyanis azt hittük, hogy az oroszok mégiscsak távozni fognak. Ekkor ébredtek rá a nyelvet nem beszélő emberek, hogy nem lehet többé hazamenni, valamit csinálni kell. Ezen a ponton sokan visszafordultak. A többi pedig megélte, hogy „nincs igazság": a nyugati világ szó nélkül tűri az erőszakos megszállást. Ilyenkor az ember keresztet vet a büszkeségére, és megpróbál beilleszkedni: tanulni kezd, vagy dolgozni. Aki ezt nem teszi, hamarosan lecsúszik. (Erre is volt példa, nem egy.) Az a négyezer magyar tehát kezdett szétszéledni. Az ismerősök távol kerültek egymástól, nem volt kivel kezet fogni. Ezzel a ténnyel, a magányossággal és a munkára szorítottsággal sokan oppozícióban voltak. Nem ismerték el, hogy ők idegenek, pláne itt, a „sajtfejű" svájciak országában, nem is tanulják meg a nyelvet. Ebből sok konfliktus és egyéni katasztrófa származott. A többinél azonban megindult egy beilleszkedési folyamat, amely azonban igen soká tartott. Ilyenkor számít az, hogy kinek ki a partnere. Ha házas állapotban, élettárssal ment ki, az a jobbik eset. De ha fiatal, akkor döntenie kell. Ha bennszülöttet választ, az megkönnyítheti a beilleszkedést. Svájcban a kilencven százalék ezt tette. Az ilyen kapcsolatok viszont kétesélyesek. Vagy sikerülnek, vagy az egyik, többnyire a helyi, nem ismeri el teljes jogúnak a másikat. És ez megint konfliktust okoz, robbanást a személyiségben és az identitástudatban. Tapasztalataim szerint ezért szerencsésebb, ha a fiatal honfitársat választ társul, vagy olyasvalakit, aki szintén nincs otthon, nem bennszülött. A legtöbb összeütközés ugyanis az autochton hazai és az emigráns között mutatkozik.

— *Ott hagytuk el a gondolatmenetet, hogy az emigráns ráébredt: itt kell maradnia.*

— Ilyenkor merül fel az állampolgárság kérdése, mert ezzel sok előny jár, jogok és lehetőségek, s ez az emigránsnak kellemes. Viszont ismét nehézséget okoz az identitástudatban. Ha ez a kettősség az emigráns gondolkodásában konfliktusba lép, szükségképpen jelentkezik egyfajta rossz lelkiismeret. Különösen akkor — és ez éppen a magyarokra jellemző —, ha az emigráns fejében nincsen hely a kettős identitásnak, mert erről a neveltetése során sohase hallott. A rossz lelkiismeret olyan, mint valami hazaárulás, vagyis hogy ő szándékosan otthagyta az övéit. Van, akinél ez komoly bűntudattá válik: hogy ugyanis nem az vagyok, aki vagyok.

— *Személyes tapasztalataim szerint ilyenkor jönnek az úgynevezett fedőideológiák.*

— Én úgy fogalmaznék: megmozdulnak a lelki védekezőberendezések, amelyek a degresszió ellen hatnak. Az egyik túlkompenzálja a magyarságát, szélsőséges szervezetekbe sodródik, hogy bebizonyítsa, nem hagyott ott semmit, mert a magyarság itt van, ebben a csoportban. A másik épp ellenkezőleg, túlkompenzálja „külföldiségét": angolabb lesz az angolnál, svájcibb a svájcinál. Mind a két véglet ismerős, ugye?

— *Okoz-e ez a kompenzálás kóros eseteket; lecsapódik-e a pszichiáter rendelőjében?*

— A konfliktus minden esetben abból áll elő, hogy az egyén úgy érzi, olyasmit tett, amit nem lett volna szabad. Ha ezt a hamis tudatot helyre lehet billenteni, akkor a dolog rendben van. Ha nem lehet, akkor jelentkezik valamilyen tünet. Éspedig az alkattól függően fizikai vagy pszichikus reakció. Ez lehet magas vérnyomás, fejfájás, gyomorfekély az egyik esetben, depresszió, esetleg skizofrénia a másikban. Ilyenkor a kiváltó okot kell megszüntetni, és ez nem mindig könnyű. De hangsúlyozni szeretném, hogy ez egyáltalán nem tipikus, hiszen a legtöbben, amikor állampolgárságot kérnek, pontosan tudják, mit csinálnak, és a következmények nem is okoznak nekik gondot. Nálunk magyaroknál speciálisan az a probléma, hogy a nemzeti érzés — közismert történelmi okokból — az átlagosnál erősebb. Más nációk polgárainál a nevük a fontos, a foglalkozásuk, a társadalmi helyzetük. A magyaroknál a nemzeti érzés mindezt megelőzi. Egy amerikai (tessék megnézni a sportközvetítéseknél) nem áll vigyázba, ha a nemzeti himnuszát játsszák, a holland nem sír, a svájci nem is ismeri azt. Ezzel szemben a magyarok...

— *Ami engem kiváltképp érdekel, az a második generáció helyzete. Különös tekintettel arra, hogy az anyaországnak többnyire már ennek képviselőivel van dolga.*

— Ez is nemzetenként változik. Egy Svájcban élő olasz szülő megmarad olasznak, a német németnek, de az angol is angolnak. Az emigráns csoportoknál azonban — magyarok, lengyelek, csehek, újabban kurdok, tamilok, balkániak — más a helyzet. Hogy az alapsémánál maradjak, én praxisomban azt látom, hogy a gyerek a szülők adaptációs készségével egyenes arányban adaptálódik. Az egészséges gyermek respektálja azt a környezetet, amelyben él. A szülői környezetet és az iskolait egyaránt. Gyakran előfordul azonban, hogy a szülő ebbe a természetes folyamatba belekontárkodik. Erővel is az anyanyelvén neveli, és odahaza csak azért is más környezetet teremt, mint amit a gyerek kint talál. Tudom, hogy megbotránkoztató különvéleményt fogalmazok meg, amikor kimondom, amit a dologról gondolok: a szülő kötelessége, hogy a gyermek érdekét kövesse. Magyarán szólva ügyeljen arra, hogy a gyerek ne legyen marginális abban a közösségben, amelyben él. (Egy kinti magyarok számára tartott előadásomban kifejtettem ezt a nézetet, majdnem megköveztek miatta.) Mégis: a gyermeket semmire sem szabad kényszeríteni. Az ő identitásából amúgy sem lép ki a szülő. Ezt a kettősséget nagyon is jól meg tudja oldani (még akkor is, ha az bonyolultabb: ha például egyik szülő sem a befogadó nemzet tagja), könnyen alkalmazkodik hozzá. És ebben a kettősségben vagy többes-

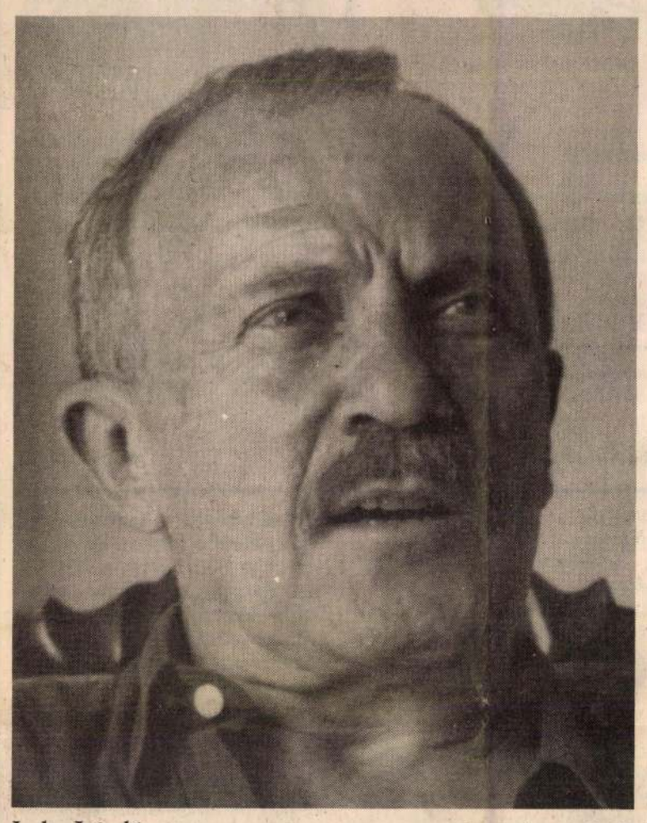

Luka László

FOTÓ: SZABÓ-JILEK ÁDÁM

ségben kell a szülőnek úgy viselkedni, hogy ne okozzon a gyerek számára konfliktust. Hogy az ki tudja védeni, ha netán csúfolják, amiért a szülei nem ismerik jól a switzerdütschöt. És ezt nagyon könnyen meg lehet valósítani. (A probléma a gyerek szintjén is akkor lép be, ha a különbözés szemmel látható: egy zairei fiatal hiába beszéli kitűnően a svájci dialektust.) Amikor ebben a témában 1987-ben előadást kellett tartanom, eszembe jutott, hogy korábban megkértem kamasz gyermekeimet (akkor 15 és 18 évesek), hogy írják le a helyzetüket. Mind a kettő igen pontosan megfogalmazta ezt a lelki kettős szituációt, hogy ugyanis ők svájciak és magyarok egyszerre, még százalékarányt is írtak. Az idősebb egész életprogramot vázolt föl ennek a kettős identitásnak jegyében. Végül is tehát akkor járunk el helyesen a második generáció esetében, ha hagyjuk őket fejlődni abban a kettősségben, amelyben élnek, majd ők szépen elrendezik ezt magukkal. Ne szóljunk bele az integrációs folyamatba, mert ilyenkor többnyire konfliktusok okozói leszünk. Ebből talán az következik, hogy az anyaország is akkor jár el helyesen odakint élő fiaival és lányaival, ha olyannak tekinti őket, amilyenek, és a maga nyelvleckéivel és egyéb nemes programjaival erőszak nélkül befolyásolja ennek az énkettősségnek egyik oldalát.

Aranyi Sándor

A szegedi festőművészet középgenerációjának figyelemre méltó képviselője. A Képzőművészeti Főiskola elvégzése után (1975) az akkor induló csongrádi művésztelep egyik éltetője, szervezője volt. A szülőváros azonban nem tudta kellőképpen értékelni Aranyi művészetszervezői munkáját, s bár a városban ma működő művésztelep nyilvánvalóan nem lenne ott nélküle, ő közben mégis lakhelyet kényszerült változtatni. Szegedre költözött, ahol a tanárképző főiskola rajz tanszékén keresztül kapcsolódott be a város szellemi életébe. Szeptembertől e tanszék vezetője lett. Több éve dolgoznak együtt — ismételten csak Aranyi szervezésének eredményeképpen — a szegedi alkotók egy nemzetközi művésztársasággal. Az idő egy része a csongrádi művésztelepen telik, míg a másik része a dél-franciaországi Provance-ban, egy festői falucskában. A művész itt közölt rajzai az 1991-es provance-i élmények közben születtek. Alkotói módszerét leleplezik a rajzok: természet után alkot, annak pontos megfigyelése után indul el az absztrakció felé és jut el néha a teljes nonfigu除ativitásig. Alkotói kísérletei, nyughatatlanul kutató természete, a fiatalok, a tanítványok állandó megújulásra serkentő közegének való megfelelés szándéka emelte őt a szegedi művészek közt az élvonalba.

CHIKÁN BÁLINT

ARANYI Sándor

Archív tallózó

Fegyverzajban hallgatnak a múzsák

Mottó: Mindig új, ami igaz

Igaz-e, hogy a politikai mozgalom elvonja az embereket az esme kultuszától?

Régi panasza ez a tudósoknak a politikai élet mozgalmai ellen, amelyek között a tudomány emberei oly ritkán találják magukat jól. Legyen elég csak Kölcseyt és Eötvöst említenem. A politikai élet, mint tudjuk, gyakorlati eredményre törekszik: míg a tudomány egyedül az igazságot keresi, aminek a kivihetőség nem próbaköve. Alig van kor, alig van nemzedék, amely fogékonysággal bírna az egész igazságra. Sőt az igazság gyakran nyugtalanítja a tudatlanságot és előítéletet, sérti az önzést, a szenvedélyt, amelyekkel a közéletben annyiszor meg kell alkudni. A kivihetőség tekintetében hányszor áldozzuk föl ez okból az általános elvet? S ugyanaz a tekintet hányszor teszi félénkké, tartózkodóvá, szárnyszegetté az elmét, amelyet a tudomány terén az igazság kutatásának kellene kizárólag igénybe venni? S mennyivel élesebben tűnik föl az ellentét a tudomány eszményi álláspontja és a gyakorlati élet követelményei között, a magán- és a közéletben egyaránt, amidőn az élet anyagi gondjai lépnek túlnyomólag előtérbe?

Hogy a politikai élet lázas küzdelmei általában nem hatnak kedvezőleg az irodalomra és a tudományok művelésére: lélektani szempontokkal és irodalomtörténeti adatokkal egyaránt igazolhatni. Az ilyen küzdelmekre is sok tekintetben áll az észrevétel, hogy a fegyverzajban hallgatnak a múzsák. Vagy ha nem hallgatnak, a napi szenvedélyek szolgálatába szegődvén, az eléjök szabott föltételeket nagy részben tévesztik szem elől. Az irodalomtörténet nem egy időszaka, minden nagy népnél, az irodalom minden ágában igazolja ezt. Nemegyszer láttuk, hogy a költő szónoki babérokért küzdött, míg a történetíró, sőt a philosoph is a publicista színvonalára szállott alá. S az irodalomról a tudományokra térve át, láttuk, hogy a XVII. század, amelyben Anglia, Cromwell rövid protectorságát kivéve, oly jelentéktelen szerepet vitt Európában, volt Bacon, Hobbes, Locke és Newton százada: míg Chatham, Burke, Pitt és Fox időszaka, az angol közélet ama fénykora, egy nagy eszmét sem hozott létre a tudományokba.

Nem szeretnék félreértetni, t. közönség!

Én, aki a polgárisodás minden tényezőjét ismerem és méltányolom, legkevésbé óhajtanék olyasmit mondani, amiből azt lehetne következtetni, hogy a tudományokra nézve a legjobb időszak a közélet pangása vagy éppen szünetelése. — Az élet pangása általában kórtünemény; s a közélet pangása a polgárisodás minden tényezőjére zsibbasztólag hat. Nem is szólok azon esetről, midőn a közszabadság korlátozása idézi elő a közélet megszűnését. Ismerjük e gyászos időszakot. Ahol szabadság nincsen, a kutató elme is elveszti merészségét, őszinteségét. Nem mervén elmondani az író, amit gondol, utóbb gondolkodásában is tartózkodó lesz. Annál sajnosabb látvány, minél nagyobb a tehetség, amelyen erőt vesz a félénkség. A nagy tárgyak, nemes érzelmek tiltva levén, a nagy szellem is szükségképp kicsinyessé válik. Az emberek és dolgok azon ismerete nélkül, amelyet csupán a közélet folyásának szemlélete nyújthat, az erkölcsi tudományok nagy része hanyatlásnak indul. A gondolat keresvén a homályt, hogy magát elrejtse, író és közönség mind kevésbé értik egymást. S míg az ékesenszólás legjobb esetben is a méltósággal hízelgésnek mesterségévé válik: a költészet, szabadság nélkül, az éltető napfényről árnyékba helyezett virághoz hasonló.

Legszebb korszakai a nemzetek életének éppen azon időszakok, amidőn a politikai élet virágzása az irodalom, tudományok és művészetek virágzásával egybeesik, s a köz- és magánszellemnek, a közművelődés összes tényezőinek kölcsönös egymásra hatása az összhangzatos fejlődés amaz elragadó képét tünteti elénk, amelyet Periklész korában csodálunk. A köztevékenység egyoldalúsága az, aminek koronként majd a tudomány emberét, majd az államférfiút aggodalommal kell eltöltenie. Az az időszak, amelyben a közszellem teljes erővel vonzatván egy irányba, közönyössé válik egy időre a civilizáció más, nem kevésbé szükséges eszközei iránt. A német nemzet története e század első felében mutatja az egyoldalú elmélkedő élet ártalmait. Meddő elméletek, örök tervezés, amely sohasem jut építkezéshez. Nem kisebb baj az ellenkező, t. közönség, amidőn a politikai mozgalom köti le egy irányban a nemzet közfigyelmét. S ez az eset hazánkban már nemegyszer fordult elő.

(Csengery Antal akadémiai elnöki beszédéből. Elhangzott az 1878. évi nagygyűlésen.)

TALLÓZTA: LUKÁCSY SÁNDOR

Valmy és Pákozd

Valmy és Pákozd neve nem ismeretlen. Valmy kerek kétszáz esztendeje, Pákozd pedig száznegyvennégy éve vált a polgári forradalom sikeres megvédésének szimbólumává a francia, illetve a magyar történelemben. Az elmúlt időszakok viharai és vitái sem tudták az emlékezetben elhomályosítani az 1792. szeptember 20-ai valmyi csata és az 1848. szeptember 29-ei pákozdi csata, igaz az egyetemes históriában különböző súllyal bíró jelentőségét.

Nem vállalkozhatunk részletes összevetésre, csupán e két bonyolult hadiesemény néhány jellegzetes vonását vázolhatjuk fel, nem az orákulum, csupán egy hadtörténészi reflexió igényével.

Ismert az Európát megrengető francia forradalom útja 1789. július 14-étől 1792. szeptember 20-áig, de kevésbé köztudott a szerveződő új hadseregének első helytállása a valmyi csatában. Az 1792 júliusában megkezdett champagne-i hadjáratban a szövetséges porosz, osztrák, hesseni és francia emigráns csapatok mintegy 115 ezer katonája vonult fel Párizs elfoglalására, a francia északi, közép- és rajnai hadsereg 115 ezer önkéntese és katonája ellen. A Franciaországba betört intervenciós erők Karl Wilhelm Ferdinand Braunschweig porosz herceg, tábornagy parancsnoksága alatt álló főhadserege (55 ezer katonájából 15 ezer Clerfait gróf táborszernagy osztrák hadtestébe tartozott, melynek egyharmada magyar gyalogos, gránátos és huszár volt).

Az ellenség támadó hadműveleteire Charles François Dumouriez tábornok az északi hadsereg zömével Sedanból, François Christope Kellermann tábornok a középhadsereg erőivel Metzből visszavonulva egyesültek és kedvező állásokat foglaltak el Valmytól Sainte-Menehouldig, az Argonnen nyugati széléig húzódó magaslatokon. Közben Braunschweig herceg északon, La Croix-aux-Bois-nál kierőszakolta az Argonnenokból való áttörését, és szeptember 18-án és 19-én Valmynál teljesen a franciák hátába került. Erre Dumouriez a visszavonulás helyett a két hadsereg egyesült erőit Valmyval szemben arccal nyugatnak, vagyis Párizs felé megfordított arcvonalban, mélységben többlépcsős harcrendben állította fel, készen arra, hogy elfogadja az ütközetet.

A 34 ezer önkéntesből és katonából álló francia harcrend első lépcsőjében Kellermann tábornok csapatai 56 löveggel a Valmy melletti magaslatokon foglalnak el jó védelmi állásokat. Szeptember 20-án a csata azzal kezdődik, hogy a hajnali szürkületben egy porosz lovashadosztály rohamra indul, amelyet azonban egy előretolt francia üteg tüzével megállított. Közben a dombok előtti fennsíkon felvonulnak a porosz csapatok, és délig eltart a 34 ezer katona csatarendbe állítása. A nagy múltú porosz ezredek addig nyomultak előre, amíg nem kerültek a francia tüzérség tüzébe. Ekkor a megállt gyalogság előtt a porosz tüzérség 40 lövege állást foglalva megkezdte választüzét a franciákra. Az ágyúzás közben a köd felszállt, és a poroszok meglátják, hogy a yvorni és valmyi dombon harcrendben helyezkednek el a franciák.

A valmyi dombtetőről Kellermann lelkesíti csapatait, melyek leküzdve a becsapódó lövedékek okozta zavart, elszántan várják az ellenséges támadást. Braunschweig herceg főparancsnok a helyzet tisztázása után, déltájban adott parancsot a támadás megkezdésére, de Kellermann ügyesen manőverezett csapataival, amire a poroszok két rohama erőtlen demonstrációként fulladt kudarcba. Ezután már nem csata folyik, hanem inkább heves tüzérségi párbaj. Délután Braunschweig herceg kijelentette: „Mi itt nem vívunk csatát!" Hadvezére akaratának a porosz király is engedelmeskedik, hiába kérlelik a fracia király testvérei és az osztrák tábornokok, nem hajlandó az erős tüzérségi tűzbe vetni legjobb ezredeit. Estefelé csillapodik a tüzérségi tűz, fogytán a lőszerkészlet, a szembenállók állítólag 40 ezer ágyúlövedékeinek többsége hatástalanul csapódott be az átázott talajba.

Este a csata félbeszakadt, és a csapatok letáboroztak a csatatéren — így ért véget a híressé vált „Canonade de Valmy". Másnap a franciák készek voltak a csata folytatására, de Braunschweig herceg nem vállalkozott a támadás újbóli megindítására. A porosz hadvezér inkább, többnapos tárgyalás után, egyezményt kötött Dumouriez tábornokkal a poroszok Coblenzbe való akadálytalan elvonulására, melyet szeptember 30-án kezdtek meg. Az 1792. évi háború az intervenciós erők teljes vereségével ért véget.

A Valmy körüli magaslatokon a francia forradalom önkéntesekből és sorkatonákból álló új hadseregének magas erkölcsi szelleme, a csapatok jó együttműködése és manőverei, de mindenekelőtt az új harceljárás — a hatalmas tüzérségi tűzösszpontosítás, a „Canonade de Valmy" megállította, tárgyalásra, egyezményre és az országból való kivonulásra kényszerítette az ellenséges erőket. Ezzel a világtörténelmi jelentőségű tettel megmentették Párizst és eldöntötték a francia forradalom sorsát. A csatában részt vevő német költőóriás, Goethe felismerte ezt az igazságot, és porosz tiszteknek kijelentette: „Itt és most a világtörténelem új szakasza kezdődik, és önök elmondhatják, hogy a pillanat részesei voltak."

A kortársak sok hasonlóságot találtak a valmyi csata és az ötvenhat évvel későbbi pákozdi ütközet között.

Közismert a magyar történelemből az a folyamat, amely 1848. március 15-étől Pákozdig vezetett, és nem ismeretlen az új nemzeti hadsereg első sikeres küzdelmének története sem. 1848 szeptemberében a magyar függetlenség és a polgári forradalom legválságosabb időszakát élte át, mivel a bécsi udvar elérkezettnek látta az időt a fegyveres leszámolásra. Josip Jelacic báró, altábornagy „ausztriai lobogók" alatti csapatai szeptember 11-én több ponton átkeltek a Dráván, és harc nélkül szeptember 26-áig Székesfehérvárig nyomultak előre, ahonnan kétnapi pihenő után indultak el a csatába. Jelacic intervenciós hadseregének (30 ezer fő, 44 löveg) az volt a célja, hogy Móga János altábornagy védelemre berendezkedett magyar hadseregét (15 ezer fő, 42 löveg) a Velenceitóhoz szorítva megsemmisítse és utat nyisson a főváros elfoglalásához.

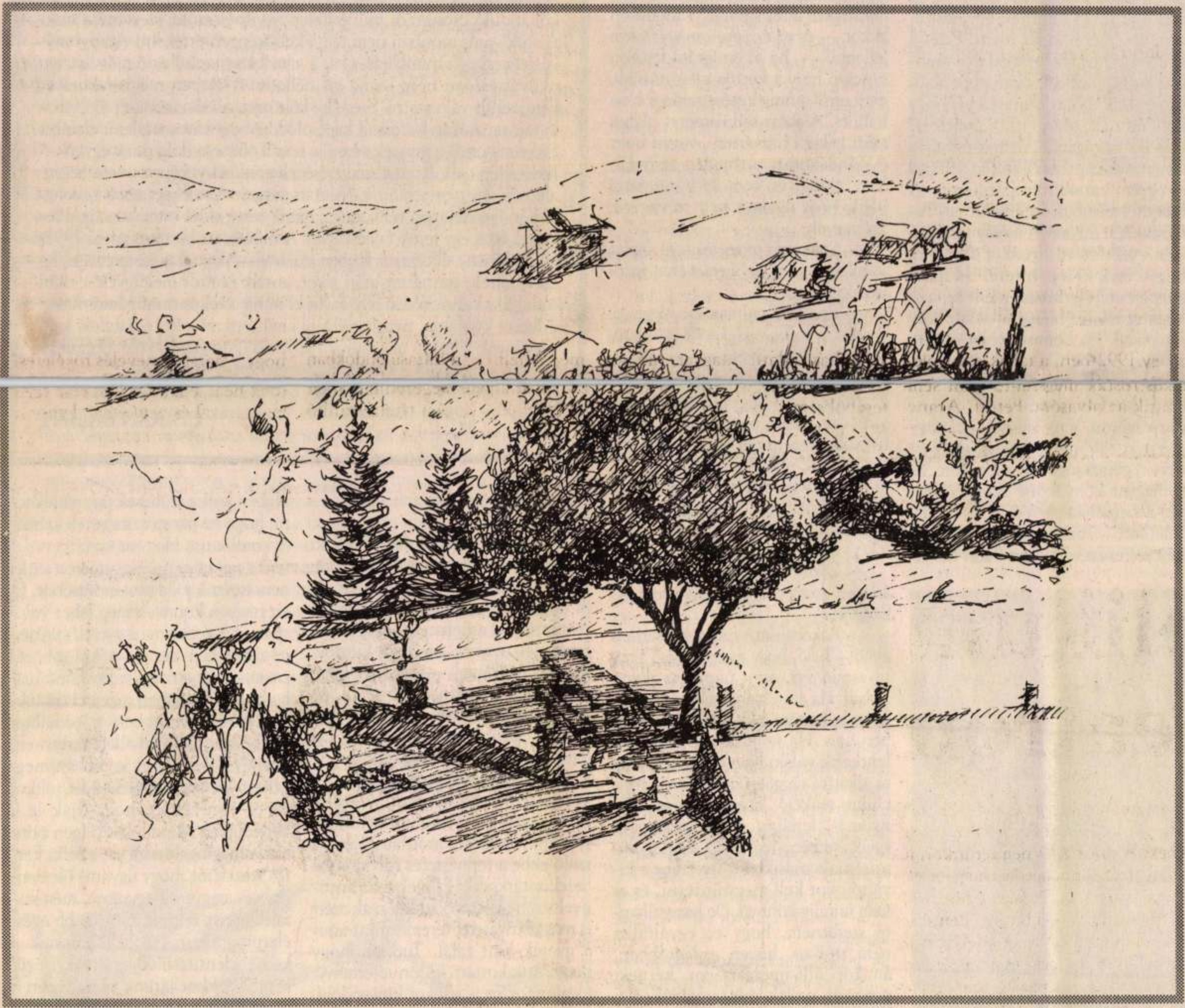

A csata 1848. szeptember 29-én reggel 6 órától délután 6 óráig tartott Pákozd, Sukoró és Pátka térségében. Az ütközet az előőrsök harcával kezdődött meg, az ellenség először Pátkánál támadta meg a magyar harcrend jobbszárnyát. A nemzetőr- és sorgyalogság, a huszárok és a tüzérség visszaverte az ellenséges rohamokat, és megakadályozta a magyar hadsereg átkarolását. Délelőtt 11 óra körül Jelacic a magyar harcrend közepe és balszárnya ellen is támadást rendelt el, de az ellenség rohamoszlopainak előnyomulását a gyalogság és a huszárok gyors hadmozdulatai, különösen a tüzérség hatásos tüze megakadályozta. A csata délután két órára lényegében eldőlt, bár még tovább folyt a tüzérségi párbaj, mert a magyarok elszánt harcukkal megakadályozták az ellenség áttörési kísérleteit, ami demoralizálta az ellenséges csapatokat. A kudarctól megzavarodott Jelacic belátta, hogy túlereje sem hozhatja meg a sikert, és lemondott a csata további folytatásáról. Szeptember 30-án Jelacic gyengeségét beismerő lépésként háromnapi fegyverszünetet kért, melyet aznap délután 6 órakor írtak alá, de azt már másnap megszegve, hírhedt „oldalfordulattal", gyors menetben Bécs felé október 9-én elhagyta az országot.

A Pákozd környéki dombokon a magyar forradalom nemzetőrökből, honvédekből és sorkatonákból álló hadseregének elszántsága, jó együttműködése és hadmozdulataik, mindenekfelett a hatásos tüzérségi tűzösszpontosítás — a pákozdi ágyúzás — megállította, fegyverszünetre és az országból menekülésszerű kivonulásra kényszerítette a fekete-sárga kétfejű sasos lobogók alatt betört haderőt. Ezzel a történelmi jelentőségű fegyverténnyel meggátolta Pest-Buda elfoglalását, a népképviseleti országgyűlés feloszlatását, és időlegesen eldöntötte a magyar forradalom sorsát.

A magyar történelemben kevés esetben ment végbe ilyen vértelen csata. A magyarok vesztesége hét halott és 37 sebesült volt, az ellenségé mintegy kétszáz halott és sebesült. A pákozdi csata jelentőségét a múlt századtól máig hadtörténetírásunk elismerte.

A hadtörténelem tanulsága, hogy a védelmi csatából ritkán lesz a támadócsatához hasonló nagy győzelem, de ez nem bizonyítja még, hogy a védelmi csata a győzelem kivívására ne lenne éppannyira alkalmas. Ezt igazolta Valmy és Pákozd példája is. Nem tagadhatók történeti és hadügyi tanulságai sem, amelyek figyelmeztető erővel hathatnak új országvédelmi rendszerünk elveire.

ÁCS TIBOR

Faludy György

Jegyzetek a kor margójára

Négyszáz éve, 1592. szeptember 19-én halt meg Michel de Montaigne, kastélyában, a szőlődombok közt, harminc mérföldre Bordeaux-tól keletre. A francia forradalom előttről nagyon kevés írót olvashatni ekkora gyönyörűséggel, mint őt. Fiatalon éppen úgy, mint érett korban vagy öregen és akárhányszor. Az ember minden olvasásra talál benne valami újat, amit addig nem vett észre, és ugyanakkor érzi: nemcsak jó könyvet olvas, de nagyon jó társaságba kerül Montaigne-nyel.

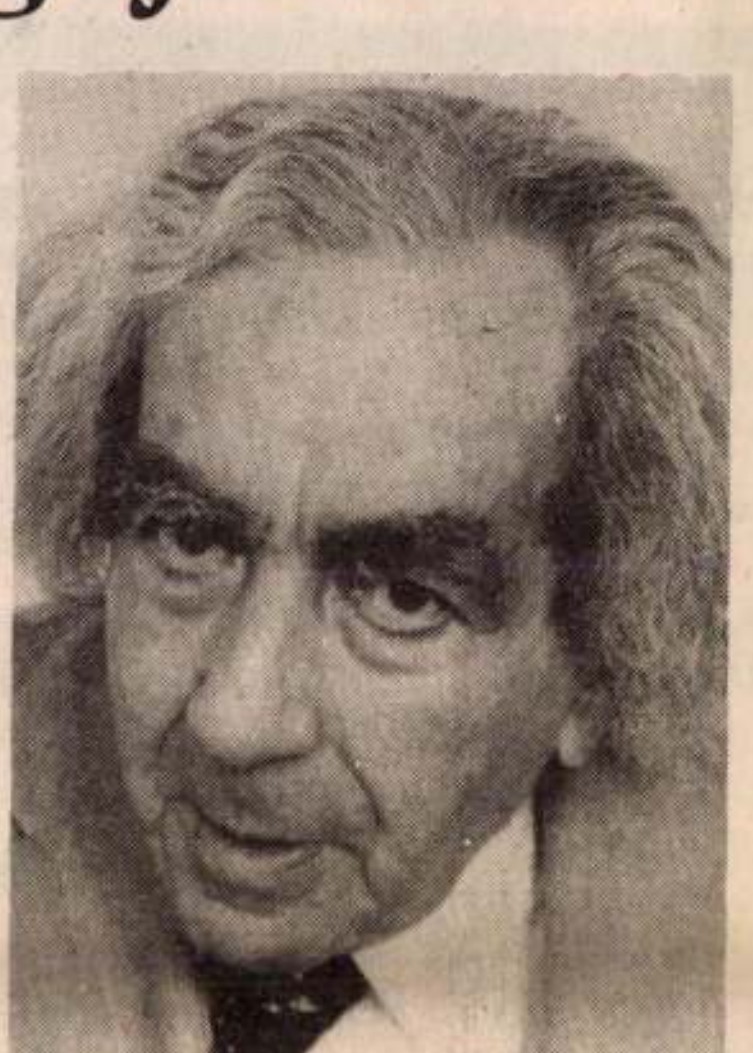

1533-ban született. Ősei jómódú bor- és halnagykereskedők voltak. Ükapja, Ramon Eyquem, 1477-ben vásárolta meg a Montaigne-kastélyt, melynek birtoka nemesi rangot hozott gazdájának. Az író atyja, Pierre Eyquem de Montaigne jó ideig mint Bordeaux polgármestere szolgált; anyja, Antoinette de Lopez a spanyol üldözés elől menekült, valószínűleg már katolizált zsidó családból származott. Atyja röviddel születése után franciául nem tudó nevelőt fogadott fia mellé, úgyhogy Michel anyanyelve a latin lett, bár később franciául írt csak.

A Collège de Guyenne-be került, hol több híres latinista, köztük Marcus Aurelius Muretus tanította, bár az oktatás unalma és a szadista eszközökkel fenntartott fegyelem rossz emlékeket hagyott benne. Később tizenhárom évig (1557—1570) működött mint a bordeaux-i törvényszék egyik tanácsnoka. A helyi bürokráciával való sikertelen küzdelme kétségbeejtette. Szerelmi kalandokkal, párizsi utazásokkal vigasztalta magát. Miután atyja meghalt, eladta tanácsnoki állását, és mint a család feje beköltözött a Montaigne-kastély kerek tornyába. Ez harmincnyolcadik születésnapján, 1571. február 28-án történt.

Montaigne előtt íróasztal, szemközt, a kör alakú fal polcain ezer könyv, klasszikusok, középkoriak és modernek. Az állványok fájára sztoikus, epikureus, de főleg szkeptikus nézeteinek görög nyelvű mottóit festette fel, mint például: oridzó (nincs végleges véleményem); endekhetáj káj uk endekhetáj (lehetséges, egyúttal lehetetlen); u mállón utósz ekhej é ekeijnósz é udeterósz (nem inkább így, mint amúgy, vagy sem így, sem úgy). David Hume angol filozófus kétszáz évvel később matematikával, ideák elemzésével és hosszú gondolatsorokkal érkezett el a maga szkeptikus álláspontjához. Montaigne az út szélén vagy saját magában találta hirtelen a szkepticizmust, és rögtön elfogadta.

A Les Essays — Kísérletek — első két könyve 1580-ban, a harmadik tíz évvel később jelent meg, és nagy sikert aratott. Ez az önéletrajz lényegesen különbözik minden addigi autobiográfiától. A sztoikus elveit enunciáló Marcus Aurelius vagy a gátlástalanul hencegő Cellini olvastán az ember jól tudja, hogy a múlt szerzőit tartja kezében. Az Esszékkel, annak ellenére, hogy szerzőjük a humanisták módjára görög és latin írók munkáival példálózik, folyton azt érezzük: kortársat olvasunk. Ezt elsősorban Montaigne mélylélektani ismeretei indokolják. „Veszedelmes vállalkozás", írja, „...ha az ember lelke belső redőiben indul vándorolni".

[illegible] gyobb bűneink véglegesen megszületnek". Mint Freud, magányos kutatója lett gyermekkorának, de nem dicsekedett vele. „Ifjúkori lustaságom nem azt jelezte előre, hogy gazságokat követek majd el, hanem azt, hogy semmit sem csinálok." Hosszan számolt be testi fogyatékosságairól, hogy nem tud futni, birkózni, ugrani, hogy ügyetlen és korán megkopaszodott — mindarról, amiről önéletrajzírók a 19. század második feléig, a 20. elejéig, a lélektani ismeretek hiánya és az önimádat kereszttüzében aligha szóltak. Egyedül egyik kortársa, Hieronymus Cardanus milánói orvos írt tulajdon egészségéről és megjelenéséről („hangom kínosan éles... merev a tekintetem, mintha csak elmélkednék, pedig nem"), de ezt a könyvet Montaigne nem ismerhette.

Az Esszék szkepticizmusa sohasem kellemetlen, sohasem gyászos és szinte mindenütt élvezetes és hedonista, még akkor is, ha szerzőjük a halálról beszél, amit gyakran tesz. Ugyanekkor nehéz meghatározni, hogy egy-egy szkeptikus kijelentésével az olvasót nem az ellenkező véleményre akarja-e rábírni — az ember egyszer ezt, máskor amazt gondolja. Ugyanekkor Montaigne nem elméletileg kételkedik, hanem megfigyelőképességünket vonja kétségbe. Vagyis boszorkányokat nem azért nem szabad megégetni, mert boszorkányok nincsenek — ezt nem tudhatjuk. Hanem azért sem, mert a boszorkányok ellen felhozott vádak önmaguknak ellentmondóak és bizonytalanok, csakúgy, mint egyes boszorkányok vallomásai, melyek szerint az ördöggel háltak. Mentsük tehát fel őket. Másutt viszont Montaigne ezt mondja: „Véleményeimet csak annyira fejezem ki, amennyire a helyi szokás engedi. Egyébként ujjal mutatok arrafelé, amit nem szabad megírnom."

Montaigne születése idején már égették a hugenottákat, a francia protestánsokat. Az igazi mészárlás a vassyi vérfürdő után, 1562-ben kezdődött, a Szent Bertalan-éjszaka húszezer halottjával folytatódott, és csak 1595-ben végződött, amikor a pápa abszolválta a hugenották volt vezérét, a katolikus hitre tért IV. Henriket. Nem két, hanem három párt harcolt egymással: a hugenották, a mérsékelt katolikusok, kik némi, bár elégtelen jogot akartak adni a protestánsoknak és a radikális katolikusok, kik mindenkit meg akartak ölni. A harc családokon belül is példátlan kegyetlenséggel folyt. Amikor a katolikusok a hugenotta La Rochelle-t bevették, papjaik megkorbácsolták a város harangjait, amiért protestáns istentiszteletre szólítottak.

Montaigne és atyja katolikusok maradtak, míg Michel egyik öccse és húga hugenották lettek. Ennek ellenére a család háborítatlan békében és szeretetben élt tovább, mikor hol a hugenották, hol a katolikus radikálisok fenyegették életüket. Montaigne a mérsékelt katolikusokat nevezte a „magáéinak", de ugyanekkor sohasem támadta a protestánsokat, és idővel mind a katolikus király, III. Henrik, mind ellenfele, Navarrai IV. Henrik bizalmas tanácsadója lett. Katolicizmusát mégis nehéz követni. Egy helyen Szent Ignácot idézi követendő példának („ha egy fehér tárgyat az Egyház feketének mond, én is annak látom"), míg másutt semmiféle csodában nem hisz, mert szerinte „a csodákat nem a természet okozza, hanem a természet törvényeinek nem ismerése".

Montaigne kastélyát elefántcsonttoronynak használta, meg nem is. 1581-ben Bordeaux polgármesterévé választották, majd 1583-ban újabb két évre. 1585-ben, pestis és háború miatt, egyszerűen otthagyta hivatalát, és kastélyába zárkózott. Előzetesen, 1580—81-ben Németországban és Itáliában utazgatott. 1580. november 30-án ért Rómába. A város kapujában átkutatták bőröndjét, minden ruhadarabját egyenként rázták ki. Irományait, könyveit — köztük az Esszék első két kötetét — elvették az egyházi cenzúra számára. Írásait hónapok múlva kapta csak vissza, miután a cenzor francia pap segítségével fordíttatta le magának a szöveget.

Nyolc kifogást emelt ellene. Egyebek közt azt, hogy Montaigne védelmébe veszi Julianus aposztatát, aki szakított a keresztény hittel. Aztán mert a szerző azt mondja: a nemiség ugyanolyan testi funkció, mint az evés, alvás vagy járás, amiért nem látja be, miért ne lehetne az előbbiről is ugyanúgy beszélni, mint a többiről, akár gyermekek előtt is. Továbbá helytelenítette, mikor Montaigne az emberek megkínzása ellen beszél és amikor elmulasztja, hogy halálbüntetést kérjen az eretnekekre — azaz hiányzik belőle a kívánatos keresztényi kegyetlenség.

Montaigne azt állítja, hogy a Mester rendkívül értelmes ember volt. Hosszan vitatkoztak egymással. A cenzor, úgy látszik, hasznosabbnak tartotta a szkeptikus katolikust az egyház számára, mint a fanatikust, és végül azt mondta: nem bánja, ha Montaigne változtat ezen a nyolc ponton, avagy nem. Ebben is maradtak, és Montaigne nem változtatott.

Hankiss Ágnes

Egy hamis messiás evangéliuma (30.)

Salomo Molko három tűzhalála (tanítás)

Kóbor macskákat etetett éppen egy szardínásdobozból, amikor először hallotta az egyik szomszédjától, hogy Spanyolországban véres pogromok voltak.

Az uralkodók oltalmazni próbálják legalább a kikeresztelkedetteket a feketecsuklyásoktól; de nem tart ez sokáig, rövidre szabott, hamar fogyatkozó oltalom; a vérgőzös mészárlásokról megmaradtak borzongó kortársi beszámolók; mindenre a gyilkosok se gondolhattak. Kelemen pápa iszonyodik a hallottaktól, feszeng és egyre elodázza, hogy kiadja az engedélyt az inkvizíció portugáliai meghonosítására. A portugál zsidók hiszik, remélik, még húzhatják egy darabig, a király még tartja magát, amikor Spanyolországban már — pápára köpve, vatikáni rosszallást nagy ívben kiröhögve — szabadon folyhat az öldöklés. A pápa védelmet nyújt, akinek lehet; nyilatkozik, békéltető brévét ad ki; meg is kapja rögtön a magáét. Az újhóhérok egyik szarból kikelt újvezére, fosfűrere viszontnyilatkozik, örökbájjal, örökbeccsel máris: „Őszentsége felületesen ítéli meg a kereszténységet." De túlságosan előreszaladtam; pedig érdemes lesz az elfajulás történelmi laposleckéjét aprólékosabban is megvizsgálni.

A portugál marránusok, az újkeresztények még nyugtatják magukat, abban bíznak, hogy tán nem terjed át a határon, ami pedig természete szerint elég terjedékeny. Még görcsösebben próbálnak most belesimulni, beleolvadni befogadó környezetükbe, megtoldozott énazonosságuk sérülékeny burkába; a fiók mélyére dugott régi imakönyvet vagy kegytárgyat inkább elássák, eldobják, elégetik; mi jöhet még, ki tudja. A hétköznapok még zavartalanul peregnek; de a jövőre eltett befőttek már a hiábavalóság és az önáltatás gunyoros fricskájaként és jelképeként sorakozhatnak csak a polcokon.

Csodálatos megmeneküléséről, a furcsa tűz keletkezéséről és halálsuhintásáról, ruhája és haja megpörkölődött széléről, végéről Diego Pires nem mesélt senkinek; képzelgőnek tartották már úgyis, betegvakondnak, aki a föld helyett az eget túrja; nem beszélhetett a megégett madarakról sem. Otthon tettvett, gyakran bénultságig szorongott; az angyal hozta könyv járt a fejében, amit most már sohasem olvashat el; odaadták neki, de csak azért, hogy a kapuban elvegyék tőle. Leste az ajtót, titkon látogatót várt, hogy eljöjjön valaki, barát vagy ismerős; miközben eltökélten elvágta magát azoktól, akik valóban eljöhettek volna hozzá. Magányos játékai közben nőkről is képzelgett; szelíd és merész nőkről, akik fülsértő nevetgélés és túl korai keresztkérdés nélkül dőlnek hátra az ágyban; a Bíróságra egyelőre nem járt be, beteget jelentett, megint; pénze volt még, nem sok, a családi vagyon szerényen kamatozó maradványa.

Miben bízott, nem tudom, a nyíltság erejében és oltalmában a képmutatással szemben, ilyen hülye azért nem lehetett, álmodozó, de nem idióta, mégis, valami belső hullám, a nyugtalanság megnevezhetetlen árama, ami arra indíthatta, hogy akkor hát mimikri helyett legyen kihívás, vállalt sorsvonzat, egész az öncsonkításig: Diego Pires nevet változtat. A dallamosan búgó-dongó-fényesdió Diego helyett a nehézkesebb-rekedtesebb Salomót választja, a Pires helyett pedig felveszi a Molko családnevet. Használhatna kötőjelet is, kötőjelnyi átjárót hagyhatna magának, ahogy a Cardozo testvérek teszik majd egy évszázad múlva... Az átváltozás radikalizmusát talán felesleges volna itt értékítélettel megterhelni és elszegényíteni, hisz egyáltalán nem biztos, hogy nagyobb bátorság kell hozzá, bőrünkből drasztikusan kibújni, mint a diszkréten dacos, csak azért is helyben maradáshoz. Ez két iskola.

Salomo Molko Rómába indul, hogy találkozzék a Pápával. Az Ördög szekerének akarna közösen gellert vetni, hogy hét ágra dögöljön időben, amíg nem késő. A lakat, amellyel lezárja a házát, ismerős nekünk: Abraham Miguel Cardozo veszi majd le egyszer, hogy aztán ismét feltegye ő is, a rendelője ajtajára, egy hasonlóan nagyratörő hajnalon.

Joseph Caro, a törvénybolond („Safed, a hely szelleme"...), bizalmatlanul fogadja a nála jóval fiatalabb rajongót, aki ráadásul jártas kabbalistaként és az álmessiássá híresült álherceg, Reubeni Dávid követeként mutatja be magát. A megtalált tíz törzs hírnöke így jelentkezik be Joseph Carónál. Szélhámos apróság — hogyan magyarázzuk? hogyan mentegessük? Hisz a kiábrándító személyes találkozás után Diego Pires el sem megy többé az álherceghez, látni sem akarja többé — akkor pedig? Talán csak csinált magának szilárd kapaszkodót, termékeny magán-mitológiát, tudhatta, ha visszamegy és túlságosan közelről veti egybe, szembesíti az elgondoltat a rongyosléggömb valóval, akkor hagyja megrabolni, kiüresíteni magát, megfosztani gazdag kincsestárától és árbocától... Hisz nem így, pontosan így vagyok-e én a haszidokkal? Hogy az én haszidjaim nem azok a haszidok... Ezért tartottam távol magamat nemrég, Jeruzsálemben, az ortodoxnegyedtől... Ezt nem tudtam megfelelően megmagyarázni kedves barátaimnak, akiken láttam, hogyan hiteltelenedem fokozatosan a szemükben, már-már szélhámossá vedlek... Talán el tudtam volna mondani, csak nem mertem, hogy a helyzet az, nem engedhetetem meg magamnak, hogy túlságosan közelről ismerjem meg a valóságosat, mert félek, megzavarna, megkurtítaná a szabadságomat, profanizálóhajlandóságomat...

Így történhetett valahogy Salomo Molkóval is; ezért ábrándozott még egy darabig az álhercegről, noha tudta, kicsoda.

(Folytatjuk)

ARANYI SÁNDOR festőművész

→ DÁVID VERA festőművésza

Művészet 1985. jan. 57.o.

ARANYI Sándor

A kiállítás helye:

Móra Ferenc Múzeum
Képtára
Szeged, Horváth Mihály u. 5.

A kiállítás megtekinthetô
1999. X. 1-XI. 7.,
naponta 10-17 óráig
(kedden 10-15 óráig, hétfő szünnap).

A Szegedi Aba-Novák Közalapítvány
és a Móra Ferenc Múzeum
tisztelettel meghívja Önt
a Ne vakolj freskóra című,
a szegedi Aba-Novák freskó felújítása javára rendezett
kiállítás megnyitására

A tárlatot 1999. október 1-jén,
pénteken du. 1/2 5 órakor
dr. Berekné dr. Petri Ildikó
a Szegedi Aba-Novák Közalapítvány
kuratóriumi elnöke nyitja meg

Aranyi Sándor
Asszonyi Tamás
Ásztai Csaba
Banga Ferenc
Bálint Ildikó
Berkecz Éva
Blaski Márta
Bodor Zoltán
Cs. Pataj Mihály
Csíkszentmihályi Róbert
Csohány Kálmán
Darázs József
Erdős Péter
Fákó Árpád
Fekete Miklós
Fontos Zoltán
Fritz Mihály
Fűz Veronika
Göblyös Róbert
Jakovits József
Kecskés Ágnes
Kéri László
Kiss Nagy András
Kókay Krisztina
Kopasz Márta
Kovács Péter
Lázár Pál
Lukoviczky Endre
Mészáros Mihály
Mráz János
Művészetért Alapítvány
Novák András
Novotny Emil Róbert
Papp György
Pataki Ferenc
Paulikovics Iván
Pintér József
Pleidell János
R. Pap Piroska
Popovics Lőrinc
Redő Ferenc
Sándor Edit
Schmal Károly
Segesdi György
Sejben Lajos
Sinkó János
Somogyi József
Szalay Ferenc
Szathmáry Gyöngyi
Szekeres Ferenc
Varga Mátyás
Vörös Rozália
Woods Martin
Závodszky Ferenc
Zombori László

ne vakolj freskóra

MEGHÍVÓ

mak

Aranyjegyűnek nevezett Istvánt

1363 ban szerepel, mesterségét bizonyára a pénzverdében tanulta

Huszár Lajos: A Budai pénzverés története a középkorban 1958. 51. l

ÁNLÓ

artókban, érváron

én, vasárnap 14 órakor a Szent István Teremben. A legjobb produkciókból műsor készül, amelyet a húsvéti ünnepek előtt mutatnak be a tanulók.

Nyitóbuli a kaszinóban

Székesfehérváron, A Szabadművelődés Házában február 2-től, minden héten pénteki kaszinóra várják a fiatalokat. Este 7 órakor a Loaded Gun Bosstones Slang játszik. A Malom utcai Táncházban február 3-án, 18-19 óráig gyermekjátszó lesz a nagyteremben, 18-20 óráig a táncteremben széki táncokat tanulhatnak az érdeklődők.

A színházkedvelők Dunaújvárosban és Székesfehérváron egyaránt igényes bemutatóknak tapsolhatnak. Február 3-án, 19 órakor a Bartók Kamaraszínházban Edward Albee: Nem félünk a farkastól című drámáját láthatják Csomós Marival, Bálint Andrással a főszerepben. Szombaton a Vörösmarty Színházban folytatja sikerszériáját a Grease (képünkön), a vadonatúj rock and roll musical. **k. e.**

Kulturmix

A Széchenyi klub emlékestje

A martonvásári Széchenyi klub megalapításának 25. évfordulója alkalmából rendeznek emlékestet február 2-án, 18 órakor Budapesten, a Magyarok Világszövetségének székházában. A meghívott előadók: Csoóri Sándor, Fekete Gyula és Sánta Ferenc. A klub, amelyet 25 éve dr. Bogdán Emil és barátai alapítottak, az ellenzéki nemzeti gondolat erős bástyája lett, betiltása után pedig fogalommá vált.

Alternatív mini fesztivál Dunaújvárosban

Február 4-én, vasárnap 11 órakor a jeges vízisportot és az alternatív művészetet kedvelőket várják Dunaújvárosban. A Rozmár klub tagjai jeges víziparádét tartanak a Duna öbölben, a kórház alatti kutyaúsztatónál, majd Móder Rezső képzőművész-akcióművész performanc bemutatót ad, amely a szórólap szerint „a helyi kortárs művészeti élet érdekéért és a hivatalos szemlélet ellen zajlik".

Előadóest: Lelkek és göröngyök

Székesfehérváron, A Szabadművelődés Házában Bobory Zoltán előadóestjét láthatják az érdeklődők február 19-én, hétfőn, 19 órakor. A műsorban többek között Ady Endre, József Attila, Radnóti Miklós, Illyés Gyula, Mécs László, Farkas Árpád versei szerepelnek. Közreműködik Sófalvi Katalin és Cserta Gábor.

Arany Zoltán tárlata a Dominó Galériában

Arany Zoltán műveiből nyílik kiállítás február 4-én, 11 órakor Székesfehérváron, a Dominó Galériában.

1996. febr. 2.

Arany Zoltán

Újévi tűnődéseim

...az alkotásaink, küszködéseink, álmaink, az életünkben a hús és a krumpli. A pénz a szósz! B. Davis

Negyven évet töltöttem folyamatos munkában, reggel 6-tól délután kettőig, vagy kettőtől 10-ig, esetleg éjszaka 10-től reggel hatig! A beidegződés igen nagy úr. Ma is korán ébredek, s csak forgolódom, nem jön álom, csak képek, események, múltból, jelenből, felnőtt vagy gyermekkorból. Valamikor reggelenként vadregényes dzsungel nőtt az ablakainkra és leheletünkkel csináltunk lyukakat a szövevényes liánosba, s azon át kukucskáltunk dideregve a kinti havas világba, mígnem a vaskályha duruzsoló melege le nem olvasztotta a vad világot az ablaktáblákról, vagy anyánk be nem hozta a friss tejecskét, kifli, esetleg „serclivel". Azután évtizedekig nem találkoztam, jégvirágos ablakokkal. Mostanában újból befagynak ablakaink, s reggelenként csak a „sercli" marad! Családi házunk padlásán megmaradt (rámmaradt) anyám „bolti könyvét" forgatom hébe-hóba. Ez egy olyan „dokumentumgyűjtemény" mostanában, amelyet érdemes böngészgetni, csak! Mert összehasonlítgatni akármivel is tündérmesének tűnhet. E könyvben írták (fűszeres vagy hentes) valamikor, amikor még komolyan vették az emberek a becsületet és hitelt, ebbe írták, hogy mit vásároltunk hetente, kéthetente a megegyezéstől függően és fizettük ki vásárlásainkat. 2 fillér három tojás, 3 fillér 2 zsömle, 5 dkg élesztő, 1 fillér, 1 kg kenyér 20 fillér, 1 liter tej 15 fillér, 1 liter bor 30 fillér, „flór harisnya" 40 fillér, fél deci konyak 50 fillér, „deák abrak" stániclibe 5 fillér, stb. Apám sosem kapott nyereségrészesedést, csupán karácsonyi segélyt, fizetése havi 140-150 pengő volt, a segély 150-160 pengő, ebből szoktunk hízót venni az év végén, ha nem tartottunk. Istenem hányszor soroltam én ezt el a felajánározott „nyereségrészesedett" világban és hányszor hagytak ki belőle azzal, hogy nem változol! Pedig nekem is volt három gyermekem, mint apámnak, aki szintén nem volt persona gráta az akkori rend szemében.

Ma, ha bemégy bármelyik és bármilyen honi áruházba, amely hála isten dugig van áruval, mindennel, mi szem szájnak ingere, isten őrizz, hogy összehasonlítgassak! — de! 10 eladóból négy biztosan kattogtatja kézi árazógépét! Sokszor tűnődöm, hogy most le vagy fel áraznak, vagy a tegnapelőtti felárazást akciózzák le, az agyonreklámozott áruknak csinálva reklámot.

Apropó, reklám! Ki ne emlékezne még a fiatalabbak közül is a valamikori reklámszövegekre, képekre a Delka — Meinl — Kajofi cégek reklámjai, rövid reklámklippjeire, a „...míg ön alszik (darmol) — Zwak-féle unikum tenger, vagy a visszahajló napkorong: nem fekszem le puma-paplan nélkül... Szellem és humor volt bennük. No, és ma a digitális kijelzések korában? Figyeljük csak: mivel mosott idáig? Hát „Dum-Dum" mosóporral — és jó volt? Igen az egy kitűnő mosópor! Hölgyeim! Használja ezentúl ezt — mi ez? Ez? Egy még jobb „Bum-bum" mosópor, majd meglátja! — Remek! Ezután ezt

Ötvenmillió, c

Mindennap olvasom a hírlapot, mert kedvenc lapom, immár évtizedek óta. Örömmel olvastam január 18-án, a harmadik oldalon megjelent írást, melyet Pekarek újságíró úr írt a Városi Televízió fejlesztéséről, jövőjéről.

Jómagam is egyetértenék a Városi Televízió bővítésével, további modernebb fejlesztésével,

mint parancsoló gazda, de mint erkölcsi támaszték is: a munka. Kell, hogy valami erkölcsi támaszték legyen mellette akkor is, mikor a munka pihenni, szórakozni és fölüdülni ereszti.

Az *ünnep problémáját* megérezte és a mennyire lehetett, meg is oldotta a legtöbb művelt és haladott társadalmi közösség szociális lelkiismerete. Ennek a kérdésnek nemcsak nagy irodalma támadt, de intézményei is keletkeztek. A kulturális csomópontok, a nagyvárosok ráeszméltek arra, hogy a dolgozó emberek, a szegény emberek, a kalendárium szerint ünneplő emberek szabad napját meg kell becsülni, tartalmassá kell tenni: az ürességét meg kell tölteni. Hiszen se azt nem lehet követelni, hogy az ilyen ember az egész szabad napját a templomban, se azt megengedni, hogy a korcsmában vagy a kávéházban töltse.

Annak a társadalomnak, a melynek fejlett közmüvelődési és szociális érzéke napról-napra termi a különböző kulturális és humánus szervezeteket, egyesületeket és szövetkezéseket, föladatává kell fogadnia, hogy megcsinálja ezeknek a néprétegeknek *ünnepi programmját*. A föladat talán nem könnyű, de semmi esetre se oly nehéz, a milyen nemes és nagyszerű hivatása és értéke. Ez a tömeg nem nagy igényű és igazán nincs elkényeztetve. A szeretet figyelmével és intenciójával bizonyára meg lehet találni, a szórakozásnak mely *nemes* fajtája az, a melyhez eredendő hajlandósága legnagyobb, tehát legkönnyebben és a legszélesebb terjedelemben megmozgatható.

Másutt is meg tudták csinálni. London népét száz meg száz vallásos hangverseny szórakoztatja ünnepnapokon. Berlin népe ismeretterjesztő előadásokat hallgat, a római meg párisi ünneplő köznép az ingyenes hangversenyek egész özönét hallgathatja, nyáron különböző közlekedési vállalatok igen olcsó áron szárazföldi és vizi kirándulásokat rendeznek. A szociális érzék mindenütt megtalálta a módját annak, hogy a szegény ember szabadnapját temperamentuma és lelke hajlandósága szerint kellemes, szép, tanulságos, emlékezetes *ünnepi élménynyé* tegye, a hétköznapok sorának szürkeségéből vagy homályából kiemelje, megszinesítse és fölvirágozza. Az emberek mosolygó lélekkel emlékeznek az elmult ünnepnapra, mosolygó vágygyal várják az elkövetkezőt és emlék és vágy bezománczozzák azt az időt is, a mely a két szép dátum között elterül.

Minálunk ez a kérdés: az ünnep problémája idáig nem tudott belekerülni a szociális gondolkodás körzetébe, noha szemmel látható e gondolkodásnak az utóbbi esztendőkben végbement nagy fejlődése és lendülete. Igaz, hogy a hétköznapok sora is rettenetesen nagy anyagot adott gondolkodásának és működésének. De miután nyilvánvaló, hogy nincsen a humanizmusnak az a hatalma, a mely a szegény emberek hétköznapjait ünnepnapokká tudná szépíteni, nem értékes és gyönyörű föladata-e az emberséges gondolkodásnak, hogy legalább az ünnepnap szépségét megvédelmezze, helyesebben szólva: megszerezze számukra? Ez az igazság, hogy ha megjavítjuk az életet, meg is szépítjük, ez egy *maxima*. A tétel megfordított elrendezésében is igazság marad. Ha megszépítjük az emberek életét, ezzel meg is javítjuk. Nemcsak egy párolgó tál tünteti el az asztal sivár ürességét, hanem egy szál virág is, a melyet pohárban rája helyezünk.

A HAVAS MÚZEUM-KERT.

Ismételjük, ennek a kérdésnek teljes megoldása, a nagyvárosi tömeg ünnepi programmjának kieszelése és megalkotása nem kis föladat. De nem is megcsinálhatatlan. Egyszerüen átvenni más nagy városok hasonló törekvésének bevált eredményeit nem lehet, mert a szórakoztató készségnek számolni kell a tömeg eredendő hajlandóságával, lelki berendezésével és temperamentumával. Más érdekli és mulattatja a budapesti embert, mint a londonit, a berlinit, a párisit. De azért vannak bizonyos hatások, a melyeknek az érvényessége, ereje, általános és abszolut. És ezek a hatások körülbelül a legnemesebbek is, mert mindenkire és mindenütt érvényesülő ereje csak az elemeiben föltétlenül értékesnek lehet. Más a magyar dal, más az olasz, a német, a franczia: de mind zene és mindenikben a zene ejti meg a szíveket. A művészetnek és a tudásnak, a szépnek és az érdekesnek minden izlés és minden temperamentum számára van megfelelő formája, a melylyel megnyerheti és lekötheti magának.

Ezeket a specziális budapesti igényeket, specziális formákat kell megkeresni és programmá szervezni annak a sajnálatosan elhanyagolt tömegnek, a mely e programm nélkül az ünnep szabadságával most egyebet csinálni nem tud, mint azt, hogy mámorba fojtja, mint egy bánatot vagy *kisétálja*, mint a fejfájást. Egyebet nem is igen tehet. Mert egy nagyvárosnak megvannak ugyan a maga rendes szórakoztató alkalmatosságai, de ezekben az ünnep azzal érezteti a hatását, hogy — drágábbakká és nehezebben hozzáférhetőkké teszi őket, mint a milyenek hétköznapon. A ki ünnepnapon szinházba akar menni, annak a jegy árát meg kell toldania az elővételi díjjal, a hol pedig nem lehet előre biztosítani helyet és gyönyörűséget, oda ezeken a napokon csak kivételesen erős fizikum protekcziója segítheti be az embereket.

Marad tehát ünnepi programmnak: a kávéház, a séta, a lóverseny vagy egy-egy tüntető népgyűlés. Ennél azok az emberek, a kiknek a hétköznapja oly szürke és oly terhes, gazdagabb és termékenyebb ünnepeket érdemelnek. A művelt és humánus társadalom esze és szíve kell, hogy oázisokat teremtsen e tömegek számára, mert valami kis széppel minden embernek tartozik az élet és az élet adósságait azoknak kell segíteni törleszteni, a kikkel szemben készséges fizetőnek mutatkozott. A kor sokat és büszkén emlegetett szociális gondolkodásának az is föladata, hogy az ünnep ne egy darab terméktelen terület legyen a hétköznapok szántóföldjei között, hanem egy szép virágos kert, a melyen a ki áthalad: szeme, tüdeje, szíve teljen meg mosolygó szinekkel, édes illattal és nemes gyönyörűséggel.

Szigma.

A GELLÉRTHEGY HÓ ALATT.

ÁPRILISI TÉL BUDAPESTEN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» most megjelent áprilisi számában első helyen olvassuk *Matlekovics* Sándor egy czikksorozatának kezdetét *Az ipar alakulása a kapitalizmus korszakában* czímmel. A továbbiakban *Concha* Győző fejti ki a *szabadság* fogalmát egy erről a kérdésről megjelent könyv kapcsán, *Fraknói* Vilmos befejezi Szilágyi Mihályról, Mátyás király nagybátyjáról szóló tanulmányát, *Haraszti* Emil a faji elem jellemvonásait

igyekszik kimutatni Grieg zenéjében. A szépirodalmi olvasmányok során találjuk a híres spanyol regényiró, *Valdés Palacio* egy novelláját és *Lévay* József egy ritka szép, meleg lírai versét. *Voinovich* Géza a szerkesztő ez alkalomból rokonszenves hangú kis tanulmányt ad Lévay költészetéről. A *Szemle* rovatban *Divald* Kornél ir Uhde, a most elhúnyt német festő viszonyáról Munkácsyhoz, egy névtelen iró az új franczia kormányról, *Balla* Ignácz Fogazzaróról. Az *Értesitő* rovatban Wertheimer Ede tesz nyomós észrevételeket gróf Tisza Istvánnak arra a bírálatára, melyet Andrássyról szóló könyve első kötetéről irt; e rovat többi közleményei könyvismertetések. A Budapesti Szemlét *Berzeviczy* Albert és *Beöthy* Zsolt közreműködésével *Voinovich* Géza szerkeszti, s a Franklin-társulat adja ki; előfizetési ára egy évre 24 korona, egyes szám ára 2 korona.

Az elemi népoktatás enciklopédiája. *Kőrösi* Henrik és *Szabó* László e czím alatt nagyszabású munkának első kötetét adták ki. Enciklopédikus formában foglalják össze benne mindazokat a pedagógiai és iskolaigazgatási ismereteket, melyekre a néptanítónak szüksége van. Olyan segédkönyve lesz tehát ez a mű a magyar népiskolának, a mely valóságos kulturális tényező számba fog menni s a magyar tanítóság szellemi szinvonalának emelését nagy mértékben elő fogja mozdítani. Tekintve, hogy pedagógiai irodalmunk aránytalanul hézagos, a tanítónak teljességgel lehetetlen a tökéletes kiképzéséhez szükséges ismereteket magyar forrásokból megszerezni; a legelemibb kézikönyveink sincsenek meg, pedagógiánk története sincs megirva s ha ehhez hozzáveszszük, hogy a túlnyomólag falun élő tanítóknak nincs módjukban hozzájutni a külön-külön szükséges könyvekhez s így hiányzanak önképzésük eszközei; — akkor könnyű belátni ennek az enciklopédiának fontosságát. A munka teljesen gyakorlati. A népiskolát tartja szeme előtt, teljesen a népoktatás körén belül marad s ebben egyedül áll az összes irodalmakban, mert a külföldi hasonló művek általános pedagógiai enciklopédiák, sőt nagy részük a pedagógia körén kívül eső ismereteket is közöl. A magyar enciklopédia szándékosan szorította meg így anyaga körét, a mivel azt nyeri, hogy csakis olyan dolgokat vesz fel, a melyek a tanító munkája körébe tartoznak és a fontos és szükséges dolgokat kellő részletességgel tárgyalhatják. A közlések mindenben a magyar viszonyokhoz és a pedagógia modern irányához vannak alkalmazva, — ebben is a magyar iskola szükségletéből indulnak ki. A pedagógia régi történetét — gyakorlati szempontjának megfelelően — háttérbe szoritja vagy mellőzi, ellenben annál behatóbban foglalkozik a közelmulttal és a jelennel s részletesen ismerteti az egyes államok mai népoktatási viszonyait is. Fel vannak benne dolgozva az ország összes törvényhatóságainak népoktatási viszonyai egységes elvek alapján; felölel a gyógypedagógiából is annyit, a mennyit minden tanítónak tudnia kell, a szorosan vett pedagógiai rész ben a népiskola egyes tantárgyainak módszeres feldolgozására is gondot fordít s különösen nagy súlyt vet a pszichológiára, a gyermektanulmányozás eredményeire és a kisérleti pedagógiára. Az enciklopédiának eddig az első kötete jelent meg, a melv az A—H betűk közé eső anyagot foglalja magában. A kiváló munkatársak egész serege működött közre az egyes czikkek megirásában, minden tárgyat külön ezzel foglalkozó szakember dolgozott fel s külön kell kiemelni a mű szép, gondosan megválogatott szemléletes illusztrációit.

Ujabb magyar költők. A fiatal nemzedék egyik kiváló kritikusa, *Elek* Arthur érdekes és becses anthologiát állított össze liránknak legújabb terméséből. Azokat a költőket vette fel bele, a kik 1890 óta léptek be az irodalomba s azon igyekezett, hogy az anthologiában mindegyik legjellemzőbb darabjaival legyen képviselve. Nagy és nem könnyű munkát végzett és meg kell adni, nagyjában és egészben jól végezte. Ötven költő van képviselve az anthologiában, — kétségtelen, hogy ha nagyon utánanéz az ember, talál egy-kettőt olyat, a ki bizvást kimaradhatott volna, egyet-kettőt olyat, a ki méltatlanul maradt ki; az pedig, hogy melyik költőnek mik a legjellemzőbb és legbecsesebb versei, annyira egyéni mérlegelés dolga, hogy ebben a tekintetben lehetetlen is volna minden izlést kielégiteni. Általában véve azonban mindenkinek meg kell egyezni abban, hogy *Elek* Arthúr anthologiája hű képét adja liránk fejlődésének az utóbbi húsz év alatt. Egykor talán ezt az időt mint nagyon fontos korszakot fogja emlegetni az irodalomtörténet, mert irodalmunk lényegesen átalakult, hangban, tárgyakban, formákban, a kifejezés lehetőségeiben rendkívül nagyot bővült ez alatt az idő alatt. A nyolczvanas évek aránylagos meddősége után a kilenczvenes években már jelentkezett az új irány, érdekes tehetségek tüntek fel, a kik a gyökereiben átalakult magyar élet új motivumait énekelték s új mondanivalóikhoz új formákat is kerestek; a legutóbbi tiz évben aztán szinte forradalmi átalakuláson ment át a lira egy-két nagy tehetség feltünése s a nyomukban járó mozgalmak révén. Ennek az átalakulásnak adja érdekes képét az anthologia s ennek a képnek szemléletessége érdekében jobb szerettük volna, ha az egyes költők nem *abc* rendben, hanem a fejlődés valamiféle sorrendjében sorakoznának egymás után. Ha az ember elgondolja, a verseskönyveknek mekkora tömegéből kellett az anthologia szerkesztőjének a könyv anyagát összeállítani, elismeréssel kell fogadnunk munkáját. Az előszó rövid, tömören összefoglaló képét adja az anthologiában foglalt időszak lirájának, — ez a kis tanulmány szempontjaiban helyes, előadásában nagyon finom; a legjobb dolog egyike, melyeket az új magyar liráról olvasni lehet. A kötet végén a benne szereplő költők rövid életrajzi adatai találhatók, munkáik jegyzékével.

A sejt, mint a fejlődés alapformája. *Jász* Géza majd húsz évvel ezelőtt adta ki a fejlődés törvényeiről szóló értekezését s most ennek hézagait igyekszik betölteni újabb értekezésével. Míg első könyvében a forma, melyben a fejlődés végbement, nem volt tárgyalva s a fejlődés törvényei jóformán csakis a társadalmi világra nézve voltak kifejtve, addig most az egész fejlődést az alapformán át vezeti be és a fejlődési törvényeket «a társadalmi világ alapját képező bolygó világban, szerves világban és embervilágban» is bemutatja, természettudományi alapon, abból indulva ki, hogy a fejlődés alapformája, tehát az anyag fejlődésének alapformája a sejt. A könyv érdemleges méltatásába most nem mehetünk bele; a filozófia problémái iránt érdeklődőknek figyelmét mindenesetre megérdemli, mert önálló és tudományosan fegyelmezett gondolkodás nyilvánul benne.

Magyarország nagyasszonyai. *Farkas* Emőd ily czímmel terjedelmes könyvet adott ki, a melyben történetünk kilencz nevezetes nőalakjának életét mondja el kegyeletes hangon, hazafias lendülettel. A nőalakok, a kikről szól, mind régibb koroknak fényességei, első köztük Sarolta fejedelemasszony, Géza fejedelem anyja, az utolsó Bornemisza Anna, Apaffy Mihály fejedelem felesége. A kötet számos képpel van illusztrálva, *Nemes* Mihály rajzai után; a czímlapján levő jelzés szerint folytatása is lesz, a mely bizonyára újabbkori nagy magyar asszonyokról fog szólni.

A Hortobágy. *Zoltai* Lajos a Csokonai-kör megbizásából ismertető könyvecskét adott ki a Hortobágyról, oda kiránduló idegenek számára. Leirja a puszta terjedelmét, talaját, vizeit, halmait, növény- és állatvilágát, különféle természeti sajátságait, a legelőin járó gulyákat, méneseket, a pásztorok életét, a puszta történetét, s végül a bibliografiáját. Függelékül magyar költőknek a Hortobágyról szóló verseit közli. Debreczen városa határának térképe egészíti ki a könyvet, melyet számos kép is diszít.

A «Jó Pajtás», *Sebők* Zsigmond és *Benedek* Elek képes gyermeklapjának husvéti száma a rendesnél jóval nagyobb terjedelemben s a szokottnál is gazdagabb tartalommal jelent meg. *Ábrányi* Emil husvéti verse, *Benedek* Elek czikke a falusi husvétról, *Dörmögő Dömötör* utazása a Vaskapuhoz. Vidám történet (képekkel) a nadrágba került nyilakról, *Benedek* Elek szép verse egy képhez, *Szabóné Nogáll* Janka elbeszélése, *Mesemondó bácsi* gyermek-története a szabadságharczból, egy czikk és kép-sorozat kezdete a háborúról, a milyennek a repülőgépről látni fogják, *Váradi* Antal czikke, *Lampérth* Géza verses csali meséje, *Földes* Bélának, a prágai tőrbajnokság győztesének czikke diadaláról, a *Kis Krónika* rovat újdonságai, *Rákosi* Viktor regénye, a rejtvények, szerkesztői üzenetek adják e szám valóban dús tartalmát. Ebből a számból ingyen küld tiszteletpéldányt mindenkinek, a ki kér, a kiadóhivatal. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2.50 fillér, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kivánatra ingyen küld a kiadóhivatal. (IV. ker., Egyetem-utcza 4.)

A tordai gyülés. *Kőrösfői Kriesch* Aladárnak ismert festménye, mely az 1568-iki tordai gyülést ábrázolja, a melyen az erdélyi rendek Dávid Ferencz felszólalására kimondják a vallásszabadságot, most megjelent a Könyves Kálmán részvénytársaság kiadásában e vállalat reprodukczióinak ismert módján. A kép ára diszes keretben 92 korona.

Uj könyvek.

Az elemi népoktatás enciklopédiája. Szerkesztette *Kőrösi* Henrik és *Szabó* László. I. kötet. Budapest, Franklin-Társulat; ára kötve 16 korona.

Ujabb magyar költők. Lyrai anthologia 1890—1910. Összeválogatta Elek Arthur Budapest, Nyugat kiadása; ára 3 korona.

A sejt, mint a fejlődés alapformája. Irta *Jász* Géza Budapest, Franklin-Társulat; ára 3 korona.

Magyarország nagyasszonyai. Irta *Farkas* Emőd, illusztrálta *Nemes* Mihály Budapest, Wodianer F. és fiai kiadása.

A Hortobágy. A legnagyobb magyar puszta ismertető leirása térképpel és 23 szövegképpel. A Csokonai-kör megbizásából irta *Zoltai* Lajos. Debreczen sz. kir. város könyvnyomdája.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Payr Henrik bádogosmester, a kapuvári ipartestület elnöke, volt 48-as honvéd, 84 éves korában Kapuvaron. — Bakonyi József balatonendrédi nyug. tanító, volt 48-as honvéd tiszt, 80 éves korában Balaton-Endréden. — Hiemesch Ferencz királyi tanácsos, brassói polgármester. — Bernáthfalvi és földvári Földváry Miklós, 20 éves korában Budapesten. — Glád József királyi tanácsos, eszéki pénzügyigazgató, 59 éves korában Budapesten. Horváth Jenő kuriai tanácselnök, 62 éves korában Budapesten. — Csernyefalvi Kozmutza Péter nyug. törvényszéki biró, 67 éves korában Szilágysomlyón. — Hencz Albert mérnök, a Ferencz-csatorna részvénytársaság műszaki igazgatója, Bács-Bodrog vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, 61 éves korában Budapesten. — Gróf Festetics Gyula földbirtokos, 77 éves korában Grácban. — Szentgerinczei Jakab Lajos földbirtokos, 72 éves korában Pókán. — Frang Ferencz nyug. völcseji kántortanító, 74 éves korában Nemesvisen. — Veress Béla főgimnáziumi tanár, 38 éves korában Kisujszálláson. — Horvát Miklós zágrábi kanonok, Zágrábban. — Stadler Mihály uradalmi tiszt, Ungvármegye törvényatósági bizottságának tagja, 57 éves korában Nagyszalacska községben. — Dapsy Frigyes közalapítványi főerdőtanácsos Budapesten. — Nagy László a budapesti államrendőrség segédhivatali igazgatója, 69 éves korában Budapesten. — Csávolszky Mihály, 59 éves korában Szirákon. — Samarjay Mihály főreáliskolai nyug. igazgató, 92 éves korában Pozsonyban. — Ikafalvi Gyertyánossy Károly törvényszéki telekkönyvvezető, 56 éves korában Székelyudvarhelyen. — Vadnay László államvasutifőellenőr, 52 éves korában Miskolczon. — Boosz Emil, a Hecht Bankház Részvénytársaság volt tisztviselője, Budapesten. — Ó-lehotai Kupecz Kálmán nyug. adótiszt, 50 éves korában Budapesten. — Arany Sándor építőmester, 75 éves korában Nagyváradon. — Varga István Veszprém város régi, érdemes iparos polgára, volt városi képviselő, telekbiró, 77 éves korában. — Riegler Ferencz, 76 éves korában Budafokon. — Klebovich Sándor, a palánkai királyi járásbiróság vezetője, 44 éves korában Gyulán. — Klamarik Danó 75 éves korában Losonczon. — Dr. Rátkai Géza ügyvédjelölt, ismert fiatal költő, Rátkay László volt országgyűlési képviselő fia, 28 éves korában Dunaföldváron. — Madai Máday József, gimnáziumi tanuló, 17 éves korában Budapesten.

Özv. Brassay Zsigmondné, szül. Makkay Ágnes, 92 éves korában Nagyenyeden. — Kibédi Péterfy Anna, 87 éves korában Marosvásárhelyen. — Özv. Kraemer Károlyné, szül. Riffl Franciska, 75 éves korában Budapesten. — Özv. Farkass Gergelyné, szül. Millosyn Rózsa. 72 éves korában Budapesten. — Özv. bajczai Beliczey Istvánné, szül. konopi Konopy Antónia, 73 éves korában Aradon. — Özv. apczi Polyák Béláné, szül. Hajnik Ilona, 53 éves korában Budapesten. — Özv. Voditska Jánosné, szül. Agamal Elvira bárónő, 69 éves korában Kispesten. — Philipp Konrádné, szül. Buzárovits Margit, 35 éves korában Esztergomban. — Özv. Sulczer Bernátné, Győrben. — Ruzsbaczky M. Hieronyma, az Isteni szeretet leányai budapesti Szent Margit- és Mária-intézeteinek helyettes főnöknője, 58 éves korában Budapesten. — Özv. járdánházi és berenczei Kováts Ágostonné, szül. olcsvári Olchváry Eulália, 83 éves korában Szatmáron. — Özv. Herzog Dávidné, 85 éves korában Budapesten. — Hodobay Emilné, szül. Miksz Anna, 56 éves korában Beregszászon. — Dus Ferenczné, szül. Nagy Anna, 53 éves korában Bonyhádon. — Agner Lajosné, szül. Darázs Aranka, 29 éves korában Budapesten. — Ambrus Irénke, 20 éves korában Budapesten. — Özv. Erdős Áronné, szül. Nagy Zsuzsánna, 75 éves korában Mezőtúron. — Özv. Fejérváry Lajosné, szül. szenterzsébeti Szakács Borbála, 88 éves korában Székelyudvarhelyen. — Lenkei Melinda Lenkei Lehel székesfővárosi tanár és neje, szül. Nemessányi Ida leánya, Budapesten.

EGYVELEG.

* **Esküvő 800 m. magasban.** Ezen, a mai kor gondolatvilágában agyon is beillő eszmét San-Antonióban, Texasban valósították meg. Egy kis társaság szállt fel a napokban léghajón s annak két tagja körülbelül 800 m. magasban megesküdött egymásnak. E «magas» esküvő után 35 mértföldnyi utat tettek még meg a levegőben s csak azután szálltak le a lakoma megtartására. *G. L.*

Energia: *emésztés.* A boldogság titka az egészség fentartásában rejlik. Aki egészséges, az szorgalma és munkájával könnyen küzdi meg az élet

Arany János, költő
grafikus

A magyarai cigányok
ismerte tése.

(-szőis-): Lej könyvek 248.

Élet és Tudomány, Bp. 1979. febr. 23. XXXIV/8.

01

OLDK

Arany János

„A szobrászkodást valósággal Arany János kezdi el a kálvinista Rómában, ..."

A fazekas-kultusz története Debrecenben.

Alföld, Debrecen, 1959. 2. sz. 134. l.

Arany János, [grafikus, Költő] MDK

Ötlet: „miért ne lehetne kötetbe gyűjteni Kisfaludy Károly, Petőfi, Arany, Tóth Árpád, Juhász Gyula és mások" — rajzait?

—: Néhány érdekes újdonság a párizsi Könyvpiacon — 88.

A KÖNYV Sz. 1964. március IV/3.

01

Arany János, költő

A szabadságharc utolján kinyomatott agitatív pornyvájához készített primitív lametszetet. 22 old.

Keresztury Dezső: Egy nagy költő emlékezete. 20.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Bp.

Arany János, Költi

A nagyidai cigányokhoz készített rajzokat. 22 old.

Keresztury Dezső: Egy nagy költő emlékezete. 20.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Bp.

ARANY JANOS, festő

Arany Janos: Szentendre, Fekete repr. 28.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 1.sz. Bp.

Arany János, költő
grafikus

Akadémiai Kiadó *Arany János* A nagyidai cigányok című komikus époszát hasonmás kiadásban a költő saját kezű tollrajz-illusztrációival jelentette meg, s

-: Szép versek

2.

Esti Hírlap Bp. 1978 ápr. 11

1. Arany János

(mint nyomdáz)

MDK

1836ban nagykárolyban járt mint vándor zmez
A. J. A jutzamb darab zinicédulájával Arany mint el a
nagykárolyi nyomdáz hoz hogy azt kinyomassa.
Az udvaron egy gúbás öreg fejjes embert talált aki-
ről később kiderült, hogy ő lenne a nyomdáz. Arany
kéresére felelte „utána néz talál-e még nyom-
dájában annyi betűt mely a zinicédula kinyo-
mtasatoz elegendő lenne".
Egy kamarában sok fiok és ládában több orai

-1

A. M. A nagykárolyi nyomda tör ténetétez
Grafikai Szemle 1891. 12. z. 193.

2) Arany János

(mint nyomdaf)

MDK

– több orai keresgélés után öszegedtek a szükséges betűket. Nyomda festéket is kevertek s nagy sokára a jiniciédulákat;
egyesült erővel ki is nyomták. Igyközli az esemenyt A. elbeszélése után sogora Ensey S. „A. S.-élete" elmű munkájában.

A. M. a nagykárolyi nyomda történetéhez

Grafikai Szemle 1891. 12 z. 193 old.

Arany János, költő (1817–1882).

(K): Írók és művek a „tölgyek alatt."

Keresztury Dezső mondja: „Könyvet lehetne írni a magyar irodalom és a Margitsziget kapcsolatáról". A Sziget azonban mégiscsak, Arany János költészetében őrződött meg igazán, immár örökké. Életének utolsó éveiben méhány derűs és munkás nyarat töltött a „tölgyek alatt"! A „Kapcsos-könyv" versei is itt születtek. Sok nagyszerű ballada mellett itt írta az „Epilógus"-t és itt fejezte be a „Toldi szerelme" végső kidolgozását.

Budapest folyóirat, 1988., 7., 31-old.

ARANY KAROLY, nyomdasz

Szombathelyen annak a felhivásnak,hogy mindenki jelen jék meg a munkahelyén,a nyomdaszok is eleget tettek. Arany Karoly és Németh Istvan iranyitasaval 1945.apr. 1-től üzemképessé tették a gépeket és megkezdték az apró nyomtatványok előallitasat.A Szabad Vasmegye első szama apr.9-én jelent meg. 294.old

KUHTÁR LAJOS: A felszabadulás utáni első sajtótermékekről 292.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 2.szám, Szombathely

Arany László

festő

1906

Emlék 1930.

81. l.

Arany és Lukács

utóda Lukács J.

Ösvérész

Alapítva 1895.

Petőfi Sándor u.

18.

Emlitve

Berényi 64. l.

mücs

Cé

2

BUDAPEST

BEN NOV.-8. -Z.

EK CIMÉBEN

ZÁZAMOT

934 NOV

Sa 62

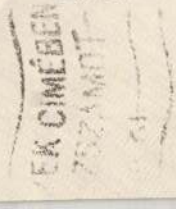

Anegrova

Arany Margit

245 - 254. sz. a. a Képzőmű-
vészeti szabadiskola 1918. kiál-
lításán

Kép szab 14 l.

MDK.

Arany Mór
nyomdász

a Pallas nyomda korrektora zerkeszti
a „Világposta" c. lapot. Bélyeg és képér-
lev. lap gyűjtők számára. „Jó tartalom
és kiállítás"

— Világposta
Grafikai Szemle 1899 évf 4 z 50 l.

Arany János a magyar képzőművészetben

Soltészné Szilárd Kató: Arany János a magyar képzőművészetben.

Kny. Budapesti Gremi.
8°, 0K, 25L, Budapest 1935.

Arany János
nobra
Nagyszalontán

Gulyás József: A
nagyszalontai Arany-
nobor. Budapesti
Hirlap. 1901. 217. sz

Nov.22 " " " "
okt. " " " "

Ennek 10 %-a 115,80 ft.
Szállitásért 14,20 ft.
130,00 ft.
Visegrad 1947 december 1-en. 13
Stikriszt györgy megkizásából

Számla.

1 q. p.cement
Budapest, 1947 okt. 22. Vasv
III.

Számla.
100,00 fm. léc deszkából termel
3
3

Budapest, 1947 okt. 22. Fische
III. S

Jegyzék.
Weber János soffőrjének, a fent
Visegrádon 1947 október 22-én

Arany János
Margitszigeti
Aréna

Thewrewk József
József fhg és A. J.
Aréna a Margitszi-
geten. Akvarell
1910. 202. 1

Gyorsáru fu
5 db. sodronyfonat, tüskésdrót,
beszedendő 12,00 ft.
Budapest, 1947 junius 16. Magya
R.T.

Számla
Visegrád tekercs tüskésdrót elbont
1 tekercs tüskésdrót
2 kiló U szeg
Munkadij
A hegyoldali kirités kés

Visegrád 1947 julis 20 Felvette

Számla.
Visegrád ásatásnál kapu készité
hozzáadásával együtt teljesen k
Visegrád 1947 aug. 14, felvette
Nyugtabélyeggel.

Arany János
szobra Debre-
cenben
Vasárnap (Debrecen)
1911. 3. sz. (Szigma.
Az Arany-Petőfi-
szobor.)

Nyugta

30.- ft-ról, azaz harminc forintról
urtól a mai napon 4 db. polcdeszka
Visegrád 1947 máj. 26. Dr

Jegyzék.

a Visegrádi Muzeum részére szállit
1 db. jelző tábla 60/80 cm. méretb
1 db. polcos állvány épitése a meg
nálásával. Jelző tábla 26,00 f
állvány 28,00 f

összesen 54,00 f
Visegrád 1947 jun.1-én

Számla

A Műemlékek Orsz. Bizottságának.
Ragasztó anyag incl. 3% forg. adó
Bpest 1947 junius 27. Majthény

Arajánla

1 db. tálcaszerü keret 46-57 cm.na
1 db. ugyanaz de alsó kerettel és

Ezennel elismerem, hogy asztalos m
hez vettem 110.- azaz száztiz fori
Visegrád 1947 julius 13-án,,

Arany János
szobra Nagykőrösön

Barát Ármin:
A nagykőrösi Arany-
szobor. Magyar Nem-
zet. 1910. 225 sz.

össz
Schu

Schulek Jáno
Ezennel elismerem, hogy a Vise
e,10 m. hosszu és 0,62 m. szél
átvettem Öntől mai napon 100,-
póstautalvány utján.
Visegrád 1937 októben 30

Jegyzék.
1 db. konyhakés
Buapest, 1947 nov. 13.

Legyzék.
1 db. kasirozás / képes levlap
Bpest 1947 ápr. 18.

Arany János

Debreczeni Ferenc

A rajzolgató Arany.

Vas. Ujs. 1917. 146. l.

Egy térkepvázlata a Margitszigetről és egy képrejtvény rajza repr.

ester höstette ~~Martinstonchnál~~
átható, a hol
balról Munkátsy zászlóaljának emberei
nnak) a francziákra, a kiket állásukból ki-
a fogságba esett századost is ~~a kit ketten czi~~-
k. Elöl az örmester puskatussal csap a szá-
egyike felé. Az ~~[illegible]~~ árkon keresztben fák
gy elesett franczia fekszik. A háttért, a hol jobbról
nek, meredek sziklák képezik fenyőfákkal. Felira-
sorban balra:

ll Csuich vom leichten Infanterie
ermunterte den 15. März 1799 bey Martins=
chaft, den Feind mit dem Bajonette anzu=
elben, und behauptete diese Position, und
nen Hauptmann aus der Gefangenschaft."

geant du bataillon Munkatsy infanterie legère,
edats qu'il y avoit emouragés, attaqua
jonette, le 15 de Mars 1799, près de
, délivre son capitaine fait prisonnier,
a dite position."
vonalkeretnek
neretei) 30.8: 23.1 c/m.

706. 266/94 № 1.

Arany János

a költő

l.

Lykanemzetománia
16. l

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

Arany István

1986 DEC 29

1021

Arany István:

TÉLI PORTRÉ

(M. Tóth István rajza)

Arany István
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

NOV 20.

1021

VÁROSSZÉLE

(Arany István monotípiája)

...kapta lencsevégre. A fárasztó próbák szünetében kikapcsolódásként jól esik egy kis olvasás. (MTI foto)

...lődött...

hád, Dombóvár és több, mint háromszáz lakott helyet szabadítottak fel szüntelen harcban az ellenséggel. Ma, december 2-án este húsz órakor hazánk fővárosa, Moszkva a Haza nevében tiszteleg a III. Ukrán Front dicső csapatai előtt, beleértve a Dunai Flottilla egységeit és hajóit is. Kétszázhuszonnégy ágyú húsz tűzérségi össztüzével köszöntse a hősöket".

Fegyajev lövészszázad parancsnoka volt, közvetlenül érintkezett a felszabadított terület lakosaival. Szilas-Bolháson pihenőben volt az egység, hogy azután Sopronnál fejezze be hazánk felszabadításáért vívott harcot.

Levelét eredetiben ma már az Országos Hadtörténeti Múzeumban őrzik, melyben kéri, hogy gondoljanak rá és írjanak neki azok, akik még emlékeznek Mezőszilason vagy környékén a Miskára.

Szeretne velük levelezni!

Gáldonyi Béla

Az ország könyv... több mint 770 mil... ...os forgalmat bon... le 1965-ben. Ennek... tékeny összegnek ... léka a falusi bo... jutott. A könyvvás... lett az olvasásnak ... másik, ugyancsak fontos fóruma is: a tanácsi és szakszervezeti kölcsönkönyvtárak országos hálózata. Kevés híján 50 millió kötetet kölcsönöztek tavaly ezek a könyvtárak.

Kell-e bizonyítani, hogy a könyv ma már hozzátartozik mindennapi életünkhöz, munka utáni pihenésünkhöz, legkedvesebb időtöltésünkhöz?! Ehhez, a két évtized alatt alaposan megduzzasztott igényekhez igazítják terveiket programjukat a könyvkiadók, de a terjesztőhálózat is ennek megfelelően „teríti" hétről-hétre a megjelenő újdonságokat.

Két évtized alatt persze megváltozott, s ennek megfelelően ma már némiképp kiigazításra szorul az „olvasás térképe" is hazánkban. Egyre nő, szaporodik a kis magánkönyvtárak, a könyvgyűjtők száma; olyan új munkás, paraszt és értelmiségi rétegek kerülnek igen közel a könyvhöz, az olvasáshoz, akiknek speciális igényeik vannak. Figyelembe kell venni ezt könyvkiadásunknak is. Emellett másik fontos feladatot is teljesíteniök kell: új olvasórétegeket kell meghódítaniok, akiket még nem igézett meg a szép szó varázsa.

Idejében felmérték ezt a kettős célt a kiadók. Sokféle terv, ötlet, kezdeményezés ... k ... n ... lt ... z- ... a ... s a ... ben ... és hogy ... ságokat a legrövidebb utón eljuttassa az üzemi és vidéki könyvárusítókhoz, bizományosokhoz. Ötezer terjesztő segíti a vállalat munkáját: esztergályosok, és gépírónők, pedagósusok és mérnökök, akik munkaidejükön kívül bonyolítják le a könyvek eladásával, a részletek befizetésével járó munkát. Hálás és megbízható propagandistái a könyvnek.

Gazdagabb, szebb kiállítású könyvek jelennek meg nálunk ma már, mint akár tíz esztendővel ezelőtt is. Olyan gondosan szerkesztett, átfogó nagy sorozatok adják közre a világirodalom remekeit, mint az Európa Kiadó idén befejezett Milliók Könyve, amelynek színes fedelű kötetei (számszerint 71!) csaknem 50 ezer könyvgyűjtő polcait ékesítik. Hasonlóan rendkívül nagy sikerük van a Jókai-, Mikszáth- és Móricz sorozatoknak, amelyek olcsó, népszerű kiadásai mellett díszes, bőrkötésben, bibliapapíron is megjelennek.

Könyvkiadásunk a közeljövőben két fontos lépéssel igyekszik az új igényekkel lépést tartani: új köntösbe öltöztetik az olvasás demokratizmusának egyik legismertebb, legnépszerűbb kiadványát, az Olcsó Könyvtárat; és hamarosan megje-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Arany István
FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1965 NOV 28.

1021

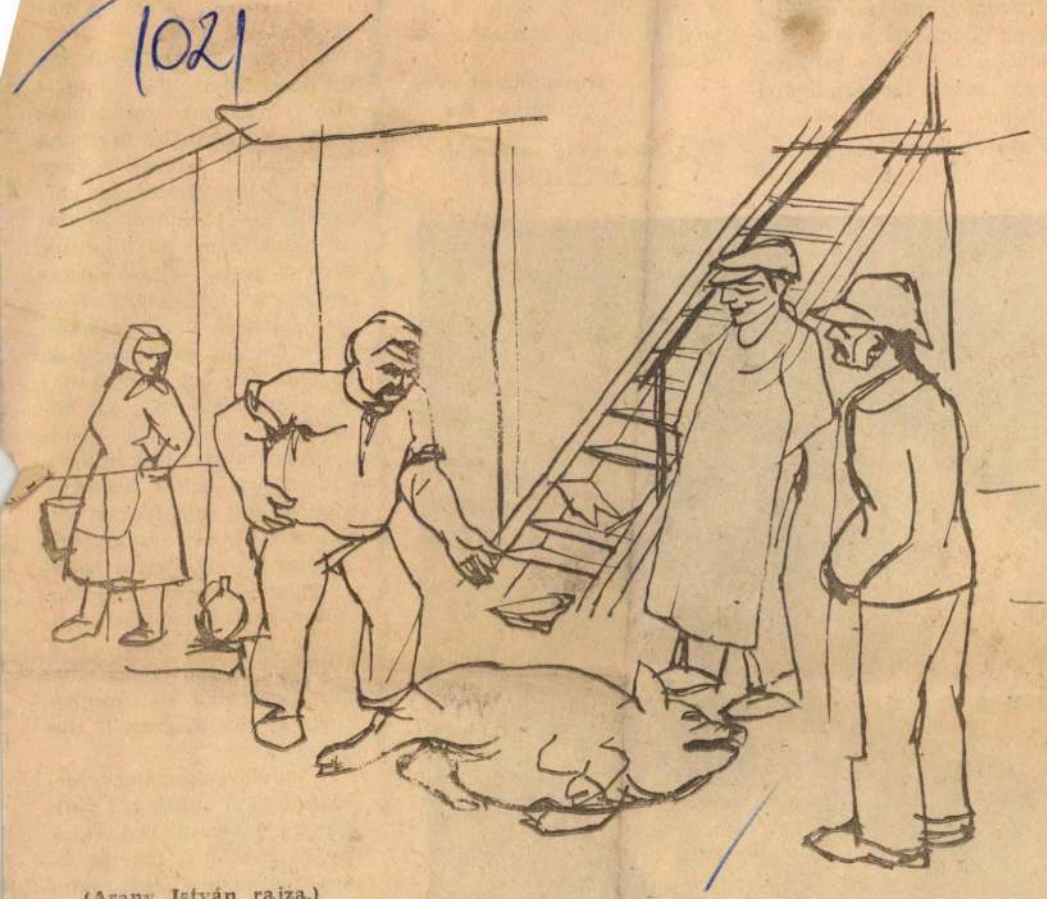

(Arany István rajza.)

Huszonhároméves munkás agyok. Önök azt írják, hogy általában a fiúk a hibásak. Nekem más tapasztalataim annak.

Amikor leszereltem, egy vegyi üzembe mentem dolgoz-

tottam vele. Ezzel is igazolni akar nem mindig a fér bások.

Huszonh
muni

A következő ré
ÉS A HŰSI

vasni... — színházat játszani, akkor nem mondhatjuk, hogy — lusta — ! A barkácsolás, a festegetés, rajzolás, olvasás, művészkedés nem öncélú játszadozások. Nyílván ezekhez van hajlama a gyermeknek, s ezt közöljük nevelőivel. Ők könnyebben megtalálják majd a hangot — a fizikus, kémikus, a gyakorlati foglalkozást vezető tanár a barkácsoló gyermekhez, a rajszakos a festegetőhöz, a magyar irodalom tanára pedig az olvasni, művészkedni szeretőkhöz.

Ha mi, szülők is segítünk, könnyűszerrel hadat üzenhetünk a „lustaságnak"! Hogyan?

A tanulásnak számos formája van! A „biflázás", valljuk be, nem a legkorszerűbb módszer! A tanulás fáradságos munkájához mindenki ösztönösen keresi a könnyítést!

ARANYI LÁSZLÓ

Életrajzi adatok:

1957-ben vagy 1959-ben született Keszthelyen (az író információja). Jelenleg Pécsen él. Autodidakta. Írásait a megyei lapokon kívül a Magyar Ifjúság, az Életünk, a Magyar Műhely, stb. közölte. Az utóbbi időben foglalkozik vizuális költészettel. Első kötete megjelenés előtt áll.

Egyéni kiállításon nem szerepelt.

Fontosabb csoportos kiállítások:

1986. Budapest, Fiatal Művészek Klubja – Permanens Műhely

Kiállított művek:

Tacepao-esettanulmány 1–3. 1985, papír, vegyes technika, 10,4x 14,8 cm

Black Art 1986, papír, vegyes technika, 30x20,8 cm

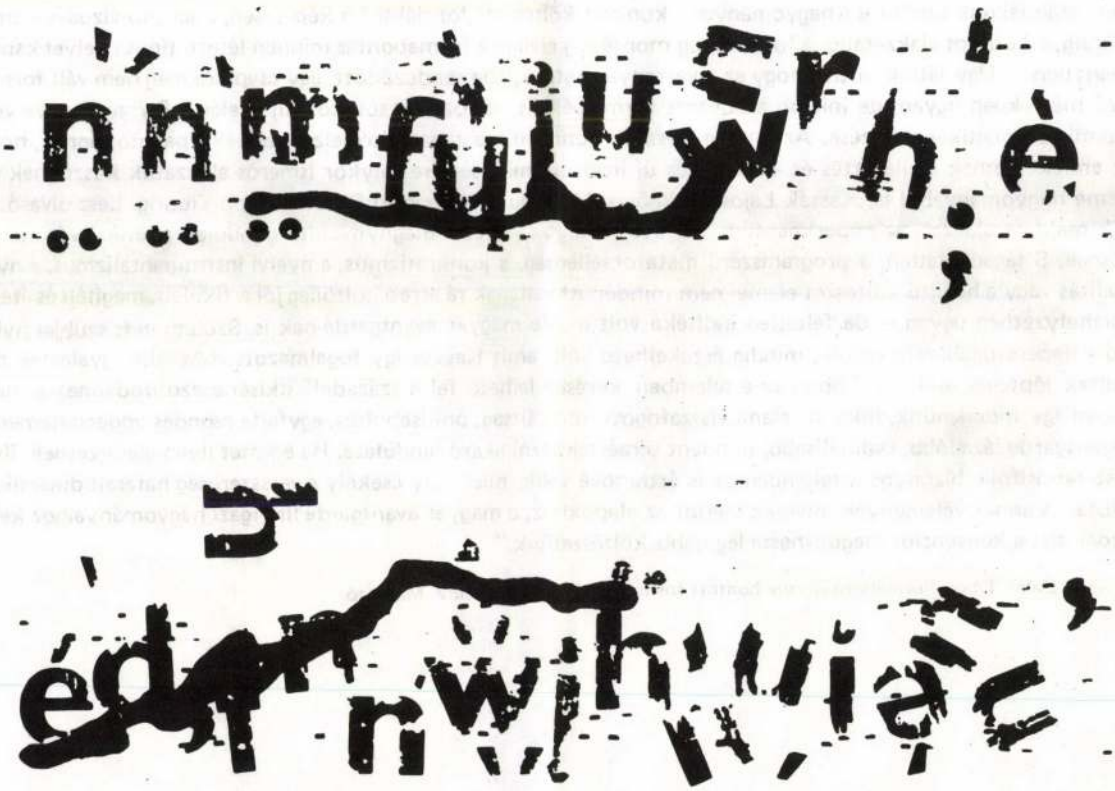

Tacepao-esettanulmány 3 . 1985.

Kép- ver / ver-fej.
Bp. PIM, 1987

ködésre ösztönzi. a szövegirodalom nem elégszik meg lappangó lehetőségek embléma-szerű összefoglalásával (koncept). ...a modern szöveg nem-nyelvi elemeinek nem az a funkciójuk, hogy helyettesítsék, vagy kiegészítsék, vagy fölerősítsék, stb a «homogén» üzenet néhány elemét (pl. a képi kód «nyelvén» fogalmazzák meg a szöveg egyes «jelentéseit» = illusztráció), de nem is az, hogy csupán saját jelrendszerük jelentéseit emeljék át a nyelv jelrendszerébe, hanem az, hogy egyenrangú összetevőként kapcsolódjanak be a szöveg hálózatába. egy — a szövegben látható (olvasható) vágtató ló például nem valamelyik «szereplő» helyváltoztatásáról tudósító mondathoz fűzött «magyarázat», hanem *általános értékű mozgás-elem:* a felcserélhető, behelyettesíthető, ismétlődő, stb. elemek *ikonikus csomópontja.* a visszakapcsolás lehetőségét persze ez esetben sem lehet (s nem is érdemes) teljesen megszüntetni, a «dekódolás» (olvasás) azonban, amely rögtön világossá teszi számunkra, hogy *nem normalizált kóddal van dolgunk* (mint amilyen a hagyományos szöveg, partitúra vagy a táblakép), más lehetőségek felé tereli figyelmünket. a bejárható útirányok világos jelölésével valóságos itinerariumot kínál (mely természetesen sohasem teljes és sohasem kizárólagos). a szöveg-irodalom két irányban is túllép a nyelvi kód kettős tagoltságának elvén: egyrészt a nyelvi anyagot, *saját struktúráján belül,* közvetlenül, *felosztás nélkül* használja, és közvetlenül illeszti hozzá a nem-nyelvi nyersanyagot is; másrészt a többszörös artikuláció számtalan lehetőségét igyekszik kiaknázni."

Nagy Pál: korszerűség/kortárs irodalom. Párizs, 1978. Magyar Műhely.

„... Lényegesebb megszorításnak tetszett a «formabontás» elve: olyan verseket, szövegeket kívántunk tekintetbe venni, amelyek a versbeszéd nyelvi megszervezettségének szintjén már kifejezik elhatárolódásukat a líra hagyományos formaelveitől (versláb, ritmus, ütem, versszak, rím stb). Elképzelésünk nagyjából az volt, hogy a «kísérletező költészetnek» Európában lényegében már az utóbbi két évtizedben polgárjogot nyert alakzataihoz viszonyítva legalább annyit próbáljunk szemléltetni, miben és hogyan halad együtt a legújabb költők lírai gondolkodása a jellegadó áramlatokkal. Ennek megfelelően tágan igyekeztünk értelmezni a versszerűség kereteit szétfeszítő törekvéseket: szándékunk szerint a «hagyományos» konkrét költészeti formáktól a képversen, a scripto-vizuális kompozíciókon át az akusztikus líráig, a koncept alakzataiig, a foto-szöveg montázsig elvileg a formabontás minden létező típusa helyet kaphatott volna ebben a gyűjteményben... Úgy látjuk, attól, hogy ez a versanyag antológiába rendeződött, egy csapásra még nem vált formabontó irodalommá. Változó mértékben ugyan, de inkább a bontott forma példáit, változatait sorakoztatják elénk. Persze, messze vezetne itt az okok mélyebb szemléleti-poétikai elemzése. Az csupán felszíni, könnyen megragadható jelzése ennek a paradoxonnak, hogy gyakorta inkább a *formák* emlékeztetnek a világértés és -értelmezés új irodalmi minőségeire: olykor ismerős alakzatok köszönnek vissza még a magyar versírás eme hagyományából is, Kassák Lajostól Weöres Sándorig, sőt Tandori Dezsőig, Papp Tiborig. Lesz olvasó, akinek olykor szemébe ötlik majd az alakzat, az experimentum mögött a világszemléletet megnyilvánító gondolati-poétikai váz már-már hagyományos egyszerűsége. S tagadhatatlan, a programszerű metaforaellenség, a konkretizmus, a nyelvi instrumentalizmus, a nyelven kívüli jelformák, a vizualitás vagy a hangzó költészet elemei nem mindenütt vallanak rá arra a költőileg jól artikulált, megítélt és átélt élményre, amely — más starthelyzetben ugyan — de feltétlen indítéka volt még a magyar avantgarde-nak is. Születethetett szubjektivizmus vagy végletekig sarkított deperszonalizáció belőle, mindig érzékelhető volt, amit Kassák így fogalmazott: «Az idők gyaláztak meg minket, s a terek elfordultak lépteink elől...» Ebben az értelemben kevésbé lelhető fel a századelő «kísérletező irodalma» a mai költészeti tudatban. Ha szabad így mondanunk, inkább valami visszafogott ironizáltság, önkisebbítés, egyfajta csöndes *understatement* uralkodik itt, mintsem az avantgarde lázadóbb, radikálisabb, mindent újraértelmezni akaró lendülete. Ha e kötet ilyen életérzésnek, ilyen modális hangoltságnak lesz tanúsítója, bizonyos értelemben az is érthetővé válik, miért oly csekély a versszerűség határait dinamikusan lerombolni igyekvő alkotás. Vannak vélemények, melyek szerint az alapokhoz, a magyar avantgarde líra igazi hagyományaihoz kellene visszatérnünk ahhoz, hogy azt a konvenciót megújíthassa legújabb költészetünk."

Kulcsár — Szabó Ernő / Zalán Tibor: Formabontás vagy bontott forma? ver(s)ziók Bp. 1982. Magvető.

ARANYI László

ben avatták fel Strassburgban, majd Edinburgh, Párizs, és Pesttel egyidőben Bécs következett.
Ennek a szakorvosi tevékenységnek kiemelkedő jelentősége van az orvostudomány fejlődésében. A klinikai diagnózissal összevethető a kórbonctani lelet, s ez nem csak az igazságügyi orvostan számára fontos, óriási a tudományos értéke a gyógyítást és a megelőzést tekintve is. A kórbonctan nélkül nem lehet korszerűen művelni sem, azaz nagy szerepe van az orvostanhallgatók oktatásában és az orvostovábbképzésben is.
A kiállítás Arányi Lajost egyrészt mint szaktárgyának lelkes művelőjét, másrészt mint nagyműveltségű, széles látókörű, sokoldalú alkotó egyéniséget mutatja be.
Történeti hátteret adnak a bevezető fejezetben látható 16-19. századi művészi és orvosi anatómiai illusztrációk, viaszmodellek, tanbabák. Az emberi testet, testrészeket és az egyes szerveket megjelenítő dokumentumok alkotói: Leonardo da Vinci, Andreas Vesalius, Bernard Albinus anatómus, Lotz Károly stb. Mivel a leíró bonctan kiegészítője az orvosi rajz, Arányi Lajos elve volt, hogy az orvostanhallgató tanuljon meg jól másolni, rajzolni, festeni, analizálni, konstruálni, így tudja helyesen rögzíteni a kórképet.
Az életmentésről tartott előadásaihoz maga készítette rajzos, szemléltető oktatótábláit a mérges növényekről és a mérgezési, elsősegélynyújtási tennivalókról. Néhány tárgy, pl.: a dohányfüst klistély, befúvó lélegeztető fújtató, az újraélesztéshez használt elektrifikációs készülék a mentéstechnikai ipar múlt századi kezdeteit jelzi.
Arányi tudományos munkásságának írott dokumentumai közül megemlítjük orvosdoktori értekezését, a bécsi tanulmányútján készített patológiai anatómiai jegyzeteit (1840), tanszékfoglaló beszédét, az 1864-ben megjelent *„A kórbonctan elemei gyógygyakorló és törvényszéki orvosok számára"* című munkáját, mely az első e témában írott magyar nyelvű tankönyv, illetve torztani tanulmányait, valamint bonctani jegyzőkönyveit.
Arányi Lajos a többségében maga készítette preparátumaiból, festményeiből, rajzaiból és gipszmintáiból intézetében múzeumot alapított. Ennek a gyűjteménynek néhány eredeti darabja látható a kiállításon.
A sokoldalú orvostudós szabadidejében tett belés külföldi utazásainak élményeit rajzban és írásban rögzítette. Útinaplóinak viseleti-, építészeti-, díszítőelemeket, figurákat ábrázoló rajzai jó megfigyelőképességről, kiváló rajzkészségről tanúskodnak.
Régészeti, műemlékvédelmi tevékenysége során az 1452-ben épült és 1854-ben leégett Vajda-Hunyad várának helyreállításához Deák Ferenc támogatásával kiadványt készített és adományokat gyűjtött. E téren is eredményes munkásságáért kapta meg a „Hunyadvári" előnevet. Ma már kevesen tudják, hogy az ő javaslatára jelölték meg emléktáblával a Budai vár történelmi épületeit. A jeles évfordulóra készült kiállítás nem titkolt szándéka, hogy a patológia történetére visszatekintve, az előd ök közül, tudományos szakmai és emberi teljesítménye alapján Arányi Lajost tiszteletet érdemlő példaképként mutassa be.

Mohos Márta

KÉPZŐMŰVÉSZET

Kiscelli Múzeum, Budapest
Konkoly Gyula
I. 4–II. 26.

A Fővárosi Képtár Kiscelli templomterében Konkoly Gyula a térre vonatkozó műtárgyegyüttest állított össze. Munkássága kedvelt témáiból - anyaghasználatának szélsőséges területeiről - homogén egységet alkotott. Így a kiállított munkák: a múlékony jégszobrok, a különféle műanyagtárgyak és a táblaképek, lombok előterében a színlényegű jég- és műanyagtárgyak - funkciójuk szerint - a park szobrai, emlékművek, síremlékek. A lágy absztrakt szobor az emlékmű architektonikus részét, míg az anonim figuralitás az emlékmű szobrászati összetevőjét képezi. Így válnak a „kiállítási alkotók": a jég, a műanyag és a táblakép azonos lényegűvé. Ezt a többségében tárgyakból álló kiállítást is a festészet ünnepévé teszi Konkoly Gyula mély, impresszionista örökséget tükröző színvilága.

Földes Emília művészettörténész

Szombathelyi Képtár, Szombathely
Kolozsváry Gyűjtemény
I. 29–III. 5-ig.

A győri Kolozsváry Gyűjtemény a modern magyar művészet legjelentősebb tárházának egyike. Tulajdonosa a honi műgyűjtés legjobb hagyományainak folytatójaként, elsősorban az élő művészet mecénásának szerepét vállalta, amikor kortárs művek megszerzésére adta fejét. Koncepciója 1958 óta többször változott, szemlélete fázisokon keresztül tisztult egyértelműen minőségcentrikussá. Következetességének eredménye e nagyon markáns kollekció, amelybe modern művészetünk mesterei - Vajda Lajos, Korniss Dezső, Ország Lili, Bálint Endre és Anna Margit első rangú művek sorával épültek be. Egyedüllálóan gazdag Román György anyaga, s méltán képviseli a vezető mestereink szellemiségét tovább vivő újabb nemzedék, Deim Pál, Keserű Ilona vagy El Kazovszkij törekvéseit, munkásságát. Kolozsváry Ernő modern gyűjteménye ma már Európa-szerte ismert. Legutóbb Sindelfingenben, majd Colmarban mutatták be.

Reczetár Ágnes

Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum, Esztergom
„A cseh kollázs"
(február 5-ig)
Jindrich Streit: Egy falu az egész világ
fotókiállítás
(február 10-március 5.)
Kovács Melinda fotográfus
(március 8-tól)

Tatabányai Múzeum, Tatabánya
„Mesebirodalom"
(április 17-ig)
„Játszani is engedd..."
Játékkiállítás
(március 31-ig)

NÓGRÁD MEGYE

Kubinyi Ferenc Múzeum, Szécsény
Báró Lipthay Béla emlékkiállítás
(augusztus 31-ig)

PEST MEGYE

Matrica Múzeum, Százhalombatta
„A rómaiak Százhalombattán"
Régészeti ásatások a római táborban (1993-94)
(március 5-ig)

Városi Múzeum, Gödöllő
Ottlik Géza emlékkiállítás
(február 28-ig)

SOMOGY MEGYE

Rippl-Rónai József Múzeum, Kaposvár
„Régi módi...", avagy mit viseltek őseink
régészeti kiállítás
(május 31-ig)

Thury György Múzeum, Nagykanizsa
„Kelták Ausztriában és Zala megyében"
(február 28-ig)

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE

Jósa András Múzeum, Nyíregyháza
Kortárs művészet a múzeum képzőművészeti gyűjteményéből
(február 28-ig)
„A biedermeiertől az eklektikáig"
iparművészeti kiállítás
(február 28-ig)
Nagy Sándor szobrászművész
(március 31-ig)
Benczúr Gyula grafikái
(február 28-ig)

TOLNA MEGYE

Vármúzeum, Simontornya
Právecsné Horváth Éva grafikusművész
(március 12-ig)

VAS MEGYE

Szombathelyi Képtár, Szombathely
Kolozsváry Gyűjtemény
(március 5-ig)
„10 év a dokumentumok tükrében"
kortárs gyűjtemény
(február 20-május 31.)

VESZPRÉM MEGYE

Bencés Apátsági Múzeum, Tihany
Szále János (1810–1870) festőművész
(április 30-ig)

Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém
„Veszprémi művészek és mecénások a századelőn"
(június 15-ig)

ZALA MEGYE

Göcseji Múzeum, Zalaegerszeg
„Ehető és mérgező gombák"
(február 17-ig)

MÚZEUMI SÉTÁK

ORVOSTÖRTÉNET

Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Budapest
Arányi Lajos (1812-1887), a kórbonctan hazai megteremtője
1994. IX. 29–1995. III. 10.

Az első magyar egyetemi patológiai intézet létrejöttének 150. évfordulóján a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár időszaki kiállítással tiszteleg az alapító Arányi Lajos emlékének. Az orvosprofesszor Bécsben, korának legnevesebb patológusánál, K. P. Rokitanszkynál sajátította el a múlt század második felében hallatlanul fontos szerepet betöltő kórbonctan tudományát. Az Arányi által 1844-ben létrehozott egyetemi intézet az elsők között volt a világon. A legelsőt 1819-

ARÁNYI Lajos

Múzeumi Hírlevél 1995/2

Arányi Lajos

a XVIII. században újjáépített ház kapualjában lévő középkori faragást

Seitl: Budai házak 1957 306.o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Arányi Lajos

a műemlékvédelem ideiglenes
bizottságában munkálkodott.

A műemlékvédelem 100 éve.

1992. ápr. 9. Petőfi 19.35 / 11 / M.

MDK

Arányi Lajos

Vas. Ujs. 1863. 269 l.

MDK

Arányi Lajos

Arch. Értesitő, 1882. XII.

MDK

dr. Arányi Lajos (orvos-tanár)

1865-ben az Orvosok és Természetvizsgálók nagygyűlésén számol be a vajdahunyadi vár állapotáról, felméreti a várat, résmetszeteket és 3 modellt készíttet el. (Duffek és Wolfarth asztalosok)

1867 „Vajdahunyad vára szóban és képben" Porsony c. könyve fontos!

Gerő László: Hunyadi János vajdahunyadi vára. Chrémlés védelem, 1957. I. évf. 2 sz. 86-7

MDK

Arányi Lajos,

a vajdahunyadi vár lelkes kutatója, 1873-ban összeállitotta Budavár ama házainak lajstromát, melyeket még középkori eredetüeknek tartott.

dr. Lux Kálmán: A budavári Szent-Miklós torony. MMÉE Közlöny. havi füzetei. 1925.II.évf. 4-6.sz. 45-51.l.

Arató András, építész

1. Nevelési Központ, Debrec
(Arató András KIEFTTERV)

A közösségi élet központjai

Magyar Építőművészet, 1986. 2., 22-old.

Anató János

Vörös-fekete, 1969. p. tus 32×24

Kertihár, 1970. o.v. 40×60

A régi művésztelep
Emlékkiállítás, 1972. Szentendre

Arrêté fixant

Vérifié - Validé, 1303 : y. Tous 25×25

Vérifié, Validé, 1303 : 0,1. Noix 60

A déjà vérifié le
Vérifié, Validé, 1305. Soustraire

Arányi Lajos

cród U.936.

Az Ujság

1913. nov. 9.

(Hgy.: Budavára agy házai.)

hozzájárulás ellen
a Műemlékek Orsz. Bizottsága 1938/39. évi javadalmából 100 P-t (kegyeszedett engedélyezni.

Kérem, hogy ezt az önzeget az apácatornai rk. plébánia hivatalnak kiutalványozni méltóztassék.

Budapest, 1939 febr. 9

Lt.

Kerem

1939. II. 11.

Arányi Lajos

Technika 1943.

646, 647.l (Az alagi
templomdom)
helyszínrazzal

Götzkes

II. Kápler n 3
Arató Gyula

vegyes

f. 89

1 lót. 8°

Dewitz,

Dr. H.

Alterthumsfunde in Westpreussen

(Különnyomat).

19. – 24. ll.

Arányi Lajos György dr., hunyadvári (előbb Lostájner L.), rajzoló; szül. 1812 máj. 29-én Révkomáromban, megh. 1887 júl. 28-án Nagy-Maroson. A gymnasiumot Budán és Pesten végezte, majd bölcsészet, később joghallgató lett, 1831-ben pedig az orvosi pályára lépett. Húsz éves korában már Stáhly Ignácz orvostanár kedvenczévé lett, mit annak köszönhetett, hogy jeles boncztani és sebészeti rajzokat s a nevezetes képletek és kóresetekről ügyes gipszöntvényeket készített. A mintázásban és gipszöntésben való ismereteit egyébként Zeuler Zsigmond müncheni viasz- és gipszöntő művésztől sajátította el. Később a páduai, majd a bécsi egyetemen fejezte be tanulmányait s 1843-ban a pesti egyetemen magántanár, 1861-ben pedig a kórboncztan nyilvános rendes tanára lett. 1864-ben a pesti orvosi egyetem néhai érdemes tanára, Schordan szobrát akarván elkészíttetni, miután róla semmiféle kép nem maradt, fölásták huszonnyolcz hónap óta földben fekvő tetemét s A. erről jól sikerült

—Argay

és képben czímű művéhez maga rajzolt 15 táblán 79 rajzot. E művének első kiadása 1867-ben Pozsonyban, s második kiadása ugyanazon évben Pesten jelent meg. Pest vármegye s Budapest műemlékeiről 85 színes és részben tollrajz vázlatát őrzik a Műemlékek Orsz. Bizottságának rajztárában.

Az Ország Tükre. 1864. 214. l. — 1865. 23. sz. (arczképpel). — *Chyzer Kornél:* Arányi Lajos emlékezete. *Akadémiai Értesítő.* 1892. 117. l. — *Gerecze Péter dr.:* A Műemlékek Orsz. Bizottsága rajztárának jegyzéke. Magyarország műemlékei. I. k. 312—326. l. — *Király Pál:* Emlékbeszéd hunyadvári Arányi Lajos fölött. A Hunyadmegyei Tört. és Régészeti Társulat évkönyve. Budapest, 1889. 65—74. l. — *Nagy Virgil:* Vajda-Hunyad vára. *Magyar Építőművészet.* 1909. 2. sz. — *Ország Világ.* 1887. 518. l. — *Szinnyei József:* Magyar írók. I. 237. h. — *Vas. Ujs.* 1869. 23. sz. (arczképpel). — 1887. 533. l. (arczképpel).

Aranyossy Ákos, forbászi, festő; szül. 1870 máj. 6-án Kassán, megh. u. o. 1898 szept. 30-án. A. László kassai ügyvéd fia. A kassai főgymnasium elvégzése után Münchenbe ment s Hollósy iskolájába lépett, később pedig ugyancsak Münchenben a képzőművészeti akadémián folytatta tanulmányait, hol Hakl, Löfftz és Höcker voltak tanárai. Nagy hajlamot érezvén a rézkarcz iránt, Raab iskoláját is szorgalmasan látogatta. Majd Olaszországba utazott, s miután bejárta a műemlékeikről nevezetesebb városokat, Rómába ment, ahol egy évig tartózkodott. A túlfeszített munkásság, s főleg a szemrontó rézkarczolás miatt keletkezett szembaja ekkor pihenésre kényszerítette, s A. elhagyván Rómát, szüleihez Kassára tért vissza, hol egy évig időzött. Innen küldötte 1895-ben első képeit és rézkarczait a Képzőművészeti Társulat kiállítására, hol azokkal sikerült feltünést keltenie. A millenniumi kiállításon elért sikerei után a budapesti festészeti mesteriskola tagja lett, s mint ilyen 1897-ben a Pavel Mihály-féle festészeti ösztöndíjat is elnyerte. 1898 szeptember végén igen fiatalon, hirtelen halt el.

Olajfestményei közül nevezetesebbek: Bubics Zsigmond püspök képmása, Oberschall Adolf kuriai tanácselnök arczképe, Répássy Miklósné Aranyossy Adrien arczképe, Női fej, Hollandi kis leány, Emlék Hollandiából (1896), Műterem, Apácza, Malomárok (1897), Malomban, Tórészlet (1898), s a Kis látogató, melyet az 1898. évi téli tárlaton az állam vásárolt meg a Szépművészeti Múzeum számára. Rézkarczai közül kiemeljük a következőket: Bubics Zsigmond arczképe (1893), Mosogató asszony (1895), Mosó leány,

Arányi Lajos György

Pesti Napló 1938. január 12.

A biatorbágyi halálvonat táblája, a leégett áruház játékbabái és egyéb érdekességek a mentők most megnyílt múzeumában

(Saját tudósítónktól.) A millenniumi kiállításon a budapesti mentők is szerepeltek. Pavillont állítottak fel, ebben összegyüjtötték addigi működésük emlékeit. Ez a gyüjtemény az alapja annak a rendkívül érdekes anyagot magában foglaló *mentő-múzeumnak*, amelyet kedden délben nyitottak meg. *Körmöczy* Emil igazgató és a múzeum rendezője: *Kalmár* János múzeumi őr vezették végig a vendégeket és mutatták meg a kiállított anyagot.

Az első fülkében *a mentők ötvenéves multjára* vonatkozó emlékek; esetkönyvek, jelentések. *Az első eset: 1887. május 10-én Szeleczky Sámuelnét tébolydába szállították.* Azután tárgyi emlékek: hordágyas szekér, — őskori lelet! — lófogatú mentőkocsi és az első mentőautó modelljei. *Arányi Lajos budapesti egyetemi tanárnak 1852-ből való saját kézirajzolású falitáblasorozata és kézikönyve az első segélynyujtásról.* Nagy *méreggyüjtemény*, oktatócélú *mérgesgombakiállitas* is van itt.

Rendkívül érdekes az az anyag, amelyet a mentők egyes »eseteik« nyomán szedtek össze és állítottak ki. A különböző *öngyilkosságnál használt tárgyak és mérgek* balesetet okozó tárgyak, haláltokozó gyerekjátékok. Öngyilkosok és gyilkossági áldozatok *hátramaradt holmijai:* átlőtt sapka, vitriollal szétmart kalap. *A Rákóczi úti halálháznál* összeszedett holmik: széttöredezett ruhaakasztók, egy iskolásfüzet és felette egy *színes ponyvaregény: »Az utolsó jelenet«.* A Párizsi Áruház égéséből félig elolvadt, *megszenesedett gyerekjátékok* maradtak meg. A *biatorbágyi viadukt* alól az egyik vasúti kocsi oldaláról leszedték a táblát: *»Budapest keleti p. u.—Wien*

Westbahnhof—Innsbruck—Zürich—Basel—Paris Est«. A vonat nem jutott el Párizsig, a táblát elhozták ide, a Markó uccai múzeumba.

Van itt egy pipa is. Földbeomlás eltemetett egy kubikost. *Az ember meghalt, de a pipája épen megmaradt, a mentők múzeumában őrzik.*

Arányi Lajos

Arányi Lajos. Az 1452-ben épült és 1854-ben leégett, azóta pedig folyvást pusztuló Vajda-Hunyad várának rövid szöveggel magyarázott négy látata (képe). 4 táblán. 2 kiad. (4-r.) Pest, 1867. Lampel R. 2.—.

Arányi Lajos. Vajda-Hunyad vára 1452., 1687., 1866. Szóban és képekben. 15 táblával. (4-r. 89 l.) Pozsony, 1867. (Pest, Lampel R.) 10.—.

Nagybánya és az impresszionizmus

sek tekintet nélkül arra, hogy résztvettek-e a nagybányai településben avagy nem, e csoporthoz tartoznak.

A dii minorum gentium tarka seregéből két festő emelkedik ki, Perlmutter Izsák és Mattyasovszky-Zsolnay László. Mindkettő feltétlen híve az impresszionizmusnak. Perlmutter Izsák (1866—1932) művészete Csók Istvánéval rokon, annak egyszerűbb és durvább változata. Fiatalkori mozgalmas városképei nagy sikert arattak, közöttük elsősorban a Vásár Besztercebányán (1906, Budapest, Szépművészeti Múzeum) *(55. kép)*, e tetszetősen szerkesztett rálátásos, mélyvonalú és levegős kompozíció. Későbbi képei közül a paraszti interieurök becsesek, mint a Foltozó asszony (1911, Róma, Galleria d'Arte Moderna) vagy a Kötő

< Arányi Lajos, Dr H. >

Könyvel

< >

Mikép lehetne Vajdahunyad várát társadalmi úton végképen kitatarozatni?

Bp. 1883.

a Vajdahunyadi várat ábrázoló akvarellel.

Fenti kézirata a MOB könyvtára

538. 4.

alatt

Dobiczky Sándor, orsz. képviselő

– VII. 275.

(Aranyi Sajós dr.) cikke

(-) Általános jelentés a pestmegyei pilisi és váci járások egyes községeiben kutatott műemléki (nem különben egyéb régészeti) adatok dolgában. Arch. Közl. 1877. XI. k. 1. füzet

(Aranyi Lajos)

Cikke

(-) Az emléktáblák és régi műemlékek kijavitása. A Magyar Orvosok és Természetvizsgálok Gyűkönyve. Pest 1863.

Müemlékek országos Bizotts

Arányi Lajos
Vas. Ujs. 1868. 180 l

csekély számú pedig tizszer annyit is áldozott az emléktáblákra, s midőn végre olyanok is találkoztak, kik egy-egy körmöczi aranynyal (nevezetesen *Pados János, Bazinkay Gyula, Illés Zsigmond, Lenk Gusztáv, Maximovich György* és *Vargha János* tudorok) diszesiték föl az áldozási oltár asztalát; következő lőn a megtestesült eszmének eredménye:

1) Négy év alatt 4160 tiz krajczáras (416 ft.) sereglett össze.

2) 20 darabemlék tábla (a rómaiak u. n. votivtábláihoz hasonló tartósságú, sóskúti kőből készült emléktábla) áll kifaragva Schlosser F. műhelyében Pesten (kerepesi út. éjszaki oldal, a fehér-kereszt tőszomszédságában).

3) Ezen 20 táblára (10 forintjával vevén darabját) 200 ft. kelt el.

4) A táblákra vésett föliratt eddig 240 ftba került, s ezen költség mai nap 34 ft. hiján (melyeket persze én előlegeztem) fedezve van, de 7 kifaragott tábla várja még a betük bevésését, — más szóval pedig: vár 1300—1500 hatost.

Miután a mult években a hazafias áldozat készségnek oly fényes jeleit adta a minden nemes iránt föllelkesülni biró pesti egyetemi polgárság: ezúttal is hozzá fordulok, s midőn hálámat az eddigi jelentékeny eredményért mély megindulással kimondom, egyszersmind arra kérem föl, hogy ne sajnálja azon csinos boltozatot, melyet szép magasra fölemelt, s mely már-már be is van végezve *beékelni*, mert azon épitészeti *ék* diszitményi *ékké*, nevezetesen elhervadhatlan babér-koszoruvá fog válni, mely mind a *kész* müvet, mind meg a készséges *müködőket* fogja megkoszorúzni.

A mi pedig a várva-várt tizkrajczárosok beszerzését illeti: az sokkal könnyebb, sem minthogy azt első perczre gondolnók, mert a föláldozandó hatos vagy benne hever az adakozónak saját tárczájában, s akkor azt szép szeliden átszolgáltatja egyik vagy másik gyüjtőnek tárczájába, s végre alulirt közbejárása által a fönnemlitett Schlosser F. kőfaragóéba, vagy pedig: egy hatos (legalább egy nélkülözhetlen hatos) sem hever a tárczában, s akkor még könnyebb s eredménydúsabb az eljárás, mert akkor a husvéti lakomák alkalmával poharat emel a lelkesült levente, a szépek szemei mind a pesti ifjun csüngenek, ő pedig csengő hangon igy szól:

„Emlékezünk régiekről,
Ázsiából kijöttekről,
Budán lakott öseinkről,
Tudósinkról, hőseinkről,
Ha *emlékükre* áldozunk (t. i. emléktáblákra)
Annyi mintha imádkozunk."

Kiiván a poharat az adakozandók egészségére, ragadjon meg egy tányért, vessen belé jegeczedési pontul egy krajczárt, s járja körül az asztalt, fogadok, hogy legalább 12 krajczárrá növi ki magát a gyüjtés, valószinüleg egy forinttá is, — „szemeknek a világ, vaknak az alamizsna" értem pedig *vak* alatt, most az egyszer, azon *hét* (7) *vak táblát*, melyekre az emlitett kőfaragónak a betüket kell még berónia. — Pest, az 1868-iki nagyhét küszöbén. *Arányi Lajos.*

Egyveleg.

** *(A dohányfogyasztás.)* A théánál csekélyebb eredményt mutat fel a dohány használata. Kiszámitották, hogy az egész földön évenkint 500 millió font dohányt, tehát mennyiségre épen annyit, mint théát, fogyasztanak el. Ha a dohány nicotin-tartalmát, mely $2\frac{1}{2}$ és 9 százalék között változik, átlag véve csak 5 százalékra teszszük, ugy e méregből évenkint több mint 25 millió font fogyasztatik el, melyből pedig néhány csepp elég, hogy az embert megölje. E szerint a föld minden egyes lakója évenkint átlag véve 1 lat nicotint fogyaszt el; ha tehát felteszszük, hogy azoknak egyharmada dohányzik, abból minden egyes dohányzóra (vagy burnotozóra) mintegy 3 lat, azaz naponkint 2 nehezék nicotin esik. S noha ezt jól tudjuk, még sem vagyunk képesek leszokni a dohányzásról vagy a burnótozásról.

** *(A hirlapok Brittaniában)* folyvást szaporodnak. Ez év kezdetén 1404 hirlap jelent, meg és pedig Angolországban 1084, Walesben 49, Scótországban 132, Irlandban 124 és a britt szigeteken 15. Holott 1866-ban csak 1257, és pedig Angolországban 933, Walesben 43, Scótországban 139, Irlandban 128, s a britt szigeteken 14. Ennélfogva a hirlapok szaporodtak az utolsó két év alatt 147 darabbal.

Hála és kérelem

jeles személyekre, diadalokra, s egykor diszlett épületekre vonatkozó s eleinte Budán, azután hazaszerte felállitandó

emléktáblák ügyében.

1864-ben volt szerencsém a megérintett emléktáblák eszméjét megpenditeni, nevezetesen az orvosok és természetvizsgálók Pesten tartott nagygyülésén, s az inditványt elfogadták, — de, nehogy a szerencsésen megszületett, és életképesnek érettnek elismert eszme táplálékhiány miatt kora halálnak induljon: mesterséges eledellel iparkodtam az ártatlan kisdednek életét föntartani, s ezen eledel kutforrását tudományos egyetemünk polgárainak lelkesülésében kerestem, és — mi különös dicséretükre válik — föl is leltem, mert: midőn megfújtam a tárogatót, sietett kiki első lenni az adakozásban; *10 krajczár* volt a jelszó, és miután igen sok buzgó dalia kétszer-háromszor, nem

Vas. Ujs. 1868. 179. l

** *(E. Kovács Gyula)* költeményeire, barátja Szépfaludi Örlősi Ferencz előfizetést hirdet. A tehetséges fiatal színész és költő, kinek nevével lapunkban is találkoztak olvasóink, szép reményekre jogosit s méltó a pártolásra. Költeményei 13—14 iven jelennek meg még e hóban, s az előfizetési ár, mely a kiadóhoz — Pest, magyar-utcza 37. sz. küldendő, fűzött példányra 1 frt, diszkötéssel 2 ft.

** *(Czigány nyelvtan.)* Wratislaw Rudolf gr. cs. kir. udvari tanácsos most adott sajtó alá egy czigány nyelvvel foglalkozó 168 lapra terjedő munkát. A czigányok körüli tapasztalait a gróf még mint politikai hivatalnok szerezte s Erzsébet főherczegné kívánságára jegyezte fel, a kinek a jelen mű ajánlva is van.

*b *(Párisban élő zongoramüvész hazánkfia Bertha Sándor,)* ki nehány év előtt Lipcsében s aztán Rómában (Lisztnél) tett tanulmányozási után a nevezett városba ment, közelebbről két zeneművet bocsátott közre, melyek mindenike — alapos tanulmány, jó izlés, meleg érzés szüleménye s a mellett különös érdekkel is bir. Az egyik „*Palotás*“ czim alatt királyné ő felségének Erzsébetnek tiszteletére iratott, s ő felsége által kegyelmesen el is fogadtatott; a másik eredetileg a koronázási ünnepek alkalmára irt hymnusz zongora-átirata ily czim alatt: „*Hymne du sacre du Roi de Hongrie.*“ E hymnuszt — miután rendeltetése idején bizonyos akadályok miatt elő nem adathatott — mint értesülünk, alkalomszerüleg a nemzeti szinházban fogják énekelni. Mindkét mű Pesten Rózsavölgyi s társa kereskedésében kapható. A Palotás ára 1 fr. A hymnuszé 1 fr. 20 kr.

** *(Szini felhivás.)* Tisztelettel felhivom a vidéki színészeket, színésznőket, hogy a kik a nyári idény folytán az Uj-Pest-szigeti szinkörben működendő társulatomhoz szerződni óhajtanak, Veszprémbe intézett bérmentes leveleikkel szíveskedjenek megkeresni. — *Kömives* Imre, szinigazgató.

Közintézetek, egyletek.

(A magyar tud. akadémiában) apr. 6-kán a math. és term. tud. osztály tartott ülést; egyszeremind összes ülés is volt. Az osztályülés egyetlen tárgyát *Nendtvich* Károly felolvasása képezé, ki „A szepesi Érczhegység növényzeti jelleméről“ *Kalchbrenner* Károly munkáját mutatta be. Ezután *Szabó* József olvasta fel azon kérvényjavaslatot, melyet a math. és természettudományi bizottság a meteorologiai észleldék tárgyában a miniszteriumhoz fölterjesztetni kiván. Ebben azt ajánlja, hogy a fenálló 22 vidéki észleldéhez állittassék még 5, és mindannyi bizassék a távirdai hivatalnokokra. A terv második része egy központi nagyobb észlelde fölállitását hozza javaslatba. A gyülés az egész javaslatot a miniszteriumhoz fölterjeszteni határozta, Aztán a titkár jelenté, hogy a Vitéz-féle pályázatnál — a haltenyésztésre

Egyház és iskola.

** *(Gr. Széchenyi István emlékére)* f. hó 8-án a főváros valamennyi kath. templomában gyászmisét tartottak.

** *(Az erdélyi gör. nem-egyesült érseki consistorium,)* mint hirlik, a Szentháromság-féle brassói templomot — az ottani görögök s bolgárok heterodoxiája miatt interdictum alá vetette s az emlitett egyház vagyonát zár alá vetette.

(Egyetemi tanárok.) Dr. Römer Florián, Télfy János és Horváth Árpád rendkivüliekből rendesekké neveztettek ki; Vámbéry Ármin, a keleti nyelvek tanitója, rendkivüli tanár czimet nyert.

** *(Gr. Batthyányi Géza)* szép összeget ajándékozott népnevelési czélra Egyed községének. 5000 forintot tőkesitett egy második tanitó fizetésére; vásárjoga haszonélvezetét is átengedte, hogy az azokból bejövő jövedelem részint a tanitói fizetés pótlékául, részint szegény gyermekek segélyezésére fordittassék, végül 200 forintot abból a czélból alapitott, hogy kamatja évenkint jutalmul adassék ki.

< Arányi Lajos >

irod.
2

<'> Vajda-Hunyad-
vára c. művének
ismertetése, Nefelejts
1867. 47. l.

Kat. Luca sz. Prot. Luca	A hold kel'e 5.01 nyugta, 15.05 óra.	30. Andr. aps.
CSÜTÖRTÖK **14** Kat. Nikáz pk. Prot. Szilárdka	A hold kelte 6.07 nyugta, 15.37 óra.	1, Dec. Náh.
PÉNTEK **15** Kat. Valér Prot. Johanná	A hold kelte 7.14 nyugta, 16.16 óra.	2, Habakuk
SZOMBAT **16** Kat. Etelka cs. Prot. Albina	A hold kelte 8.18 nyugta, 17.04 óra.	
	51. hét **1944 DECEMBER 31 nap**	3. Szofoni.

< Arányi Lajos >

cikke

< > Hatszáz év előtti jövendölés.

Nefelejts

1867, 25–27, 37–39. l.

A vajdahunyadi várról kiadandó műveinek beharangozása és akciója a vár helyreállítása érdekében

〈 Arányi Lajos 〉

D

〈 〉 Néhány tájékoztató szó Arányi Lajos tanárnak művészeti és tudományos amaz munkájához, melyet ezen cím alatt: „Az átlátszó ember és az emberi test typoplastikája" a bécsi világtárlatra küldött be.

Budapest, 1873.

(Theology dept.)

Arányi Lajos

1812 – 1887.

ról

Toldy Károly: Gyászbeszéd.

1887. 655. l.

Aranyi (1849-ig Lőstenier) Lajos

l.

Gulyás Magyar írók

I. k. 799. ho.

szerez érvényt magának: sőt éppen ezek-
maga legszebb,legpompásabb érvényesü-
arctereken készült gyors vázlatok,rajzok
valódi müvészet igazi gyökere és ter-
anconi tizedes a fogolytáborokban a
~~[illegible]~~,a legkülönfélébb ~~[illegible]~~ szinü
szokások következtében eltorzitott arco-
és rögzithette le. Baccio Maria Bacci
gymestere,mint e.ü.százados egy sorozat
jzzal mutatta meg~~[illegible]~~ az olaszságnak
legelkeseredettebb,vakon dühöngő csaták-
~~nitását~~ nességét. Aldo Chiappelli a ritka nyugal-
készitett a marmaricai sivatagban ke-
Tommasi feketeinges könnyed kézzel
zain egy légvédelmi üteg hétköznapi
félébb légi mutatványokat és harcokat.
zoló litográfiájával tünik ki.Italo
ljes és vértesen ábrázolt müvével

Arányi Lajos György

1812 - 1887

Ujv. Mts. L.

59. l.

Arany László

Költ

Vas. Ujs. 1881. 760 l.

(Vajdahunyad.)

Arányi Lajos

Vas. Lap. 1876. 156 l

— **Régi házak Budán.** Dr. *Arányi* Lajos, ki már régebben Budán 18 házra bukkant a vegyesházbeli magyar királyok korszakából, s azokra emléktáblákat tüzött, most a közoktatási miniszter által a pestmegyei műemlékek felkeresésére és kikutatására lévén kiküldve, ujból figyelés alá vette Budavárát, s összesen 73 ódon házat fedezett fel a 14-ik és 15-ik századból, melyeknek kapualjai mind eredetiek, a házak az uri-utczában, vagyis a hajdani olasz-utczában és az országházi, hajdan Szt.-Pál-utczában vannak. Dr. Arányi e fölfedezésről a m. tud. akadémiában legközelebb értekezést fog tartani.

1-2

WERNER FÜSSMANN—BÉLA MÁTÉKA: *Franz Liszt: Ein Künstlerleben in Wort und Bild* (Francesco Liszt: Una vita d'artista attraverso la parola è l'immagine) con pref. di Pietro Raabe, e di Eugenio Hubay, Ld. Julius Reitz

Arányi Lajos

* **Mátyás korabeli** emlékeket fedeztek föl Budapesten. Igy a városháztéri 3-dik sz. házban, melyet most bontanak le, a talaj alatt jó karban levő kápolnát, melyet Szalay Ágostonnak a müemlékek orsz. bizottsága elnökének felhivására dr. Arányi Lajos föl is mért és lerajzolt. E kápolna 1400-ból való s benne a tárgyak még épek. A haltér és Duna-utca sarkán fekvő Küttl-féle házban is találtak ily kápolnát, a hagymatárúl szolgáló bolt alatt, szép faragványokkal és diszitményekkel. A harmadikat Stoaskovics miniszteri osztálytanácsos budai háza alatt találták.

Fővárosi Lapok
1875. I. 631. l

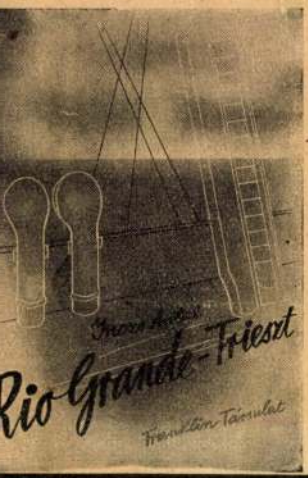

VITTORIO MUSSOLINI
Légi háború Abesszíniában

HERBERT RITTLINGER
Kajakosok — előre!

A. W. ROBERTS
Kaland az Óceánon

ALBERT SCHWEITZER
Orvos az őserdőben

TASNÁDI-KUBACSKA ANDRÁS
Báró Nopcsa Ferenc kalandos élete

Szerda
10
Lőrinc vt.

Csütörtök
11
Zsuzsanna

Péntek
12
Klára sz.

Szombat
13
Ipoly és Kassz.

HIRDETÉSEK.

A sárospataki kovamalomkövek

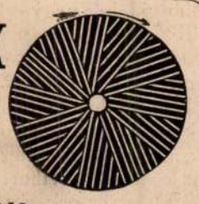

a legjobb malomkövek a világon,

mert laposőrlésben, rozs- és kukoriczaőrlésben és darálásban

még a legjobb franczia köveket is felülmulják,

a mit számtalan bizonyitványok által bebizonyithatok. Miután aratáskor többnyire **nagyon el vagyok halmozva** megrendelésekkel, ugyl hogy akkor ezeket többnyire **csak 3–4 hónap** alatt feldolgozhatom, ugy kérem a nagyon tisztelt közönséget, a megrendeléseket **minél előbb** megtenni, mert még most abban a helyzetben vagyok, ezeknek pontosan megfelelhetni.

Megrendelések elfogadtatnak:

1) Magában a **sárospataki kovamalomkö-gyárban** Sárospatakon (posta, vasuti és távirdai állomás)

2) Budapesten **GEITTNER & RAUSCH** uraknál a főraktáromban.

3) Aradon **J. Eckel gépgyáros** urnál. 739 (2—12)

4) Szegeden **Pálfy testvérek gépgyáros** uraknál.

5) Temesvárott **Grünbaum Lajos** urnál, gépraktárában, és még több raktáraimban, valamint magamnál is.

Mogyorós, u. p. Nyerges-Ujfalu. **Brzorád J. Rezső.**

Prof. Dr. Sampsons Coca Präparate Dr. W. Strauß Mohrenapotheke Mainz

A perui coca-növény csodálatos táp- és gyógyerejét Humboldt Sándor ezenszavakkal ajánlotta: „szükmellüség és gumó a coquerosoknál nem fordul elő és testük a legnagyobb megerőtetés mellett is minden táplálék és álom nélkül napokon át éperős marad“ — Boerhave, Bonpland, Tsudi és valamennyi dél-amerikai utazók által bebizonyittatott; a német tudósvilág elméletileg már régen, gyakorlatilag azonban csak a mainzi „szerecsen“-hez czimzett gyógytár Sampson tanár-féle coca-készitmények használata által van elismerve, miután ezek fris növényből készülvén s minden hathatós alkatrészt változatlanul megtartanak. Ezen készitmények a betegágyon ezerszeresen megkisértett mell- és tüdőbetegségeknél, sőt előhaladt korban is kitünő hatással birnak (I. sz. lapdacs), gyökeresen gyógyit minden altesti- és emésztési-betegségeket (II. sz. lapdacs és bor), pótolhatlan minden idegbetegségek és egyetlen gyökeres gyógyszer, különösen mindenféle gyöngeség ellen (III. sz. labdacs és borszesz). — Ára 1 doboznak 2 frt, 6 doboz 10 frt, 1 üveg 2 frt.

Kimeritő felvilágositás dr. Sampson tanár-tól, mely a cocát helyszinén gondosan tanulmányozta, ingyen s bérmentve a „szerecsen“-hez czimzett gyógytár Mainzban, és raktárai által **Pesten: Török J.,** gyógyszer., főraktár Magyarországra nézve. **Brünn: Schönaich Fer.,** gyógysz. **Prágában: Fürst József,** gyógysz. **Bécsben: Haubner Ede,** angyal-gyógytár, Hof 6., főraktár Ausztriára nézve. 445 (5—26)

Jó és tartós munkáért jótállás biztositttatik!

Bámulatos olcsón!

Bámulatos olcsón!

SCHULHOF ADOLF

Budapest, országut, Károlykaszárnya 24, ujonnan berendezett **nagyszerü**

czipőgyári raktárában,

legnagyobb választék nagyban és kicsinyben:

Hölgyeknek:

Comodczipők, fin. éberlásting v. bőrből ft 2.20.
Comodczipők legfin. bőr v. éberlásting, **sarkkal** és nagy **csokorral** 2 frt.
Czugos topán eberlastingból 6″ magas szárral és lakkorral, legfin. faj, 3 frt 80 kr.
Finom bőr czugos topán, 6″ magas szárral lakkorral és erős dupla talppal 4 frt.

Uraknak:

Comod-czipők finom bőrből 1 frt 30 kr.
Legfin. **zergebőr-topán** lakk-orral 4 frt 80 kr.
Külföldi borjubőr (vixos) vagy **sagrin-bőrből,** erős dupla talppal, legtartósabb faj 5 frt.
Leányok, fiúk és gyermekek számára mindennemüben 1 frt 50 krtól 3 frtig.

☞ *Vidéki rendelmények* utánvétel mellett *gyorsan és pontosan* eszközölte nek.

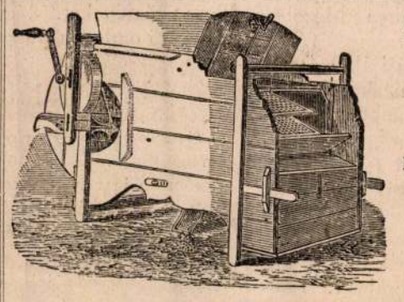

A bécsi világkiállitáson kitüntetett

szelelő-rosták

(gabona-tisztitó gépek)

legczélszerübb uj szerkezettel legolcsóbb árakon kaphatók

Kollerich Pál

gyárában

Budapest IV. aldunasor 14. sz

Olcsóbb és előnyös feltételek mellett vidékről is elfogadtatnak előfizetések Hartig A.J. LAMPEL ROBERT nagy nyilvános KÖLCSÖNKÖNYVTÁRÁBAN Budapesten (Régi postautca 1/1 Szentkirályiház)

Angol patent kerti-fecskendők

a bécsi világtárlaton kitünőnek bizonyult neme, mely eső alakjában, vagy egyes erős sugárban meglepő távolságra szökte vén a vizet, üvegházakban, kertekben, sőt tüzveszély al almával előnynyel használhatók.

Kisebbek frt 10.80, nagyobbak frt 14.—, nagyok és egész nagyok frt 17.— és 27.— darabja.

☞ **Angol vállba függeszthető szivar-tárak** a szivarkeszlet elhelyezésére utközben és kirandulásoknál, sárga erős sima tehénbőrből 25. 50 és 75 darabnak, frt 3.30. 4.50, 6.30.

Párisi üveg légyfogó-boritók. Párisi minta szerint készült igen eleményes uj **önmüködő készülék** a legyek nagy mennyiségü, nem undoritó, biztos fogásához. Darabja utasitással 50 kr., csomagolás 25 kr.

Francia szinházi látcső mint távcső, szinházban, mint kirandulások nál, es utközben egy iránt előnnyel használható, mivel változtható három üveglencsével van e látva, közel fekvő, távolabb, es legnagyobb távol ságokra. Darabja vállszijjal ellátott tokban 26 forint.

☞ **Igen jutányos három kivonatu egyes távcső darabja 6 frt 50 krajczár.**

☞ **Perry és társa londoni** fugaszhuzója a legtökéletesebb szerszám, bármely dugaszt, ha még oly erősen van is beszoritva, könnyüséggel az üvegből kivenni. Darabja utasitással frt 1.90.

Baroscop, uj találmányu, az időjárást előre biztosan jósló, egyszer-mind **hévmérővel** is ellátott légmérő (barometer). Darabja frt 1.85.

KERTÉSZ és EISERT

Budapesten, Dorottya-utcza 2. sz.

☞ Irásbeli megbizások gyors kivitele. Kimeritő árjegyzékek bérmentve.

EAU FIGARO

Société d'Hygiène Française Paris, Boulevard Bonne-Nouvelle I.

Teinture speciale pour les cheveaux.

Hasonlithatatlan szer az őszülő haj rendbehozására.

Az Eau Figaro sem a bőrt, sem a fehérnemüt nem szennyezi be, az ősz hajnak előbbi természetes színét »a haj bemázolása nélkül« visszaadja, és a kenőcsöt és olajt tökéletesen pótolja.

Ára 5 franc = frt 2.50.

Egyedüli raktár

Párisban FAY K.-nál »rue de la Paix 9«; Budapesten: ***Vértessi Sándor,*** m. k. udv. illatszerésznél, Kristóf-téren 1 sz. alatt.

☞ Levélbeli megrendelések pontosan (utánvétel mellett is) teljesittetnek.

Az aratás közeledtével ajánljuk t. cz. gazdáinknak legjobb minőségü

salgótarjáni tömörszenünket

mérsékelt árak mellett.

Salgótarjáni kőszénbánya

részvény-társulat

Budapesten. Józsefter 6. sz.

A „Franklin-Társulat“

kiadó-hivatalában (Budapest, egyetem-utcza 4. sz.) megrendelhető:

Legolcsóbb magyar politikai napilap.

NEMZETI HIRLAP

czimü politikai napilap.

A „NEMZETI HIRLAP“ hetenként hatszor, reggel egy középnagyságu iven, hétfőn délután pedig féliven, tehát mindennap megjelen.

Tárgyalja a politikai napi kérdéseket rövid, velős nép. szerüen tartott vezérczikkekben és kisebb közleményekben. Itt megtalálja az olvasó a törvényhozás üléseiről, bizottságok, szakkbizottságok, pártclubok tanácskozásairól rövid. de kime itő tudósitásokat, távirati és ujdonsági rovatában a legujabb hireket.

Kiváló figyelmet fordit a vidék fontosabb eseményeire tudományos és közhasznu intézetek és egyletek tevékenységére, s ezekről lehető gyorsan értesiti olvasóit.

Tárczájában a hazai és külföldi irodalom, müvészet és társaselet nevezetesebb jelenségeit ismerteti

Napi olvasmányul egy-egy érdekes forditott vagy eredeti regénynyel szolgál. Naponként közli a fővárosi szinházak szinlapját egyéb hasonnemü tudnivalókkal együtt.

Előfizetési feltételek.

Budapesten, házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egy évre	14 frt. — kr.
Félévre	7 „ — „
Negyedévre	3 „ 50 „
Egy hóra	1 „ 20 „

A **Franklin-Társulat** kiadásában megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Magyar pénzügyi törvény-isme.

Törvények, szabályrendeletek, utasitások és egyéb hivatalos források alapján,

a tudor- és ügyvédjelöltek igényeihez alkalmazva.

Rendszerbe foglalta

Dr. MARISKA VILMOS.

I. füzet.

Ára az egész münek 2 frt 80 kr.

A második füzet szeptember havában fog megjelenni.

Szent hely ez, oh vándor! egy nemzet tette e jelt itt
Leghűbb gyermekei végzetes sirja fölé.
Élni szabadságban, vagy azért meghalni merészen:
Ezt hitték, vallák s haltak érette hiven.
Törvényes, szabad és független nemzeti állás
Intő szobra legyen, honfi, e drága jel itt!

— **V. Ferdinánd király** egészségi állapota, mint Prágából jelentik, ujabban ismét oly roszra fordult, hogy az orvosok már igen kevés reményt kötnek felüdüléséhez. A nap legnagyobb részét álomszerü állapotban tölti, ha felébred, gyorsan táplálékot kell neki nyujtani, hogy nagyon el ne erőtlenedjék. A görcsös köhögés nagy kinokat okoz neki. Mária Anna királyné a legnagyobb szeretettel ápolja királyi férjét.

— **A királyné** fürdői utjára vonatkozólag egy párisi lap azt irja, hogy Mac-Mahon herczeg, a franczia köztársaság elnöke, d'Harcourt grófot és egyik szárnysegédét megbizta, hogy Erzsébet királynét a franczia határszélen üdvözöljék. Párisban a tábornagy fogja királynénkat fogadni. Sőt azt is hirlik, hogy a köztársaság elnöke a nyár folyamában meg fogja Fécampban a királynét látogatni.

— **A hollandi trónörökös** hétfőn „Bargange kapitány“ név alatt fővárosunkba érkezett. Gróf Zichy Jenő társaságában a trónörökös kedden meglátogatta a muzeumot, melynek régiségtárában hosszabb ideig időzött. Délután a Margitszigetre rándult ki. Az előkelő vendég különben az állami ménesek megtekintésére jött és szerdán egy kormányhivatalnok kiséretében Mezőhegyesre utazott.

— **A nemzeti szinház** intendánsi állomására, mint az „Ellenőr“ irja, b. Podmaniczky Frigyes lesz kinevezve nemsokára. Ugyanekkor fog kineveztetni Szigligeti Ede is drámai igazgatónak.

— **Mátyás korabeli emlékeket** fedeztek föl Budapesten. Igy a városház-téri 3-ik sz. házban, melyet most bontanak le, a talaj alatt jó karban levő kápolnát, melyet Szalay Ágostonnak, a műemlékek orsz. bizottsága elnökének felhivására dr. Arányi Lajos föl is mért és lerajzolt. E kápolna 1400-ból való s benne a tárgyak még épek. A haltér és Duna-utcza sarkán fekvő Küttl-féle házban is találtak ily kápolnát, a hagymatárul szolgáló bolt alatt, szép faragványokkal és diszitményekkel. A harmadikat Stojakovics miniszteri tanácsos budai háza alatt találták.

— **Az „Athenaeum“** irodalmi és nyomdai részvény-társulat f. hó 24-én tartá Cséry Lajos elnöklete alatt közgyülését. Az üzleti jelentés felolvasása után az osztalék részvényenkint 35 forintban állapittatott meg. A választmányból kilépett négy tagot: Emich Gusztávot, Fenyvessy Adolfot, Greguss Ágostot és Reich Ármint ujra egyhangulag megválasztá.

— **Sayous Ede**, e hazánk iránt oly meleg érdeklődéssel és jóakarattal viseltető franczia tudós, közelebb pár napot Debreczenben töltött, mint Révész Imre vendége, megtekinté az egyházkerületi levéltárt, ennek érdekesebb és legrégibb okmányait; a kollegiumi anyakönyvtárt s levéltárt, a főtanoda épületét, a czegléd-uczai temető azon részét, hol a reformátorok Mélius, Hellopaeus stb. nyugszanak. Történelem, a franczia és magyar protestáns egyház multja és jelene körül forgott legtöbbnyire a társalgás; Sayous igen érdeklődött a magyar prot. egyház jelen állapota iránt is.

— **A Margit-sziget**, fővárosunk ez ékessége mind jobban hódit. Látogatóinak száma évről-évre, sőt napról-napra gyarapodik, s ez évben oly magasságot ért el, minőt eddig még soha. Gazdag forrása minden 24 óra alatt 40,000 veder meleg vizet ad. E roppant viz mennyiség részint a fürdőkben használtatik fel, részint a Dunába folyik. József főherczeg ujabban elrendelte, hogy a nagy fogadó közelében egy nagy árnyas helyet gyermekkertté alakittasson át a jószágigazgatóság, hol a zsenge fiatalság szabadon mozoghasson s tölthesse kedvét. A kert tornászati készülékkel is el lesz látva.

— **Óriási vihar dühöngött** junius 20-dikán a felsőbb vidéken nagy rombolásokat tevén többek között Kassán, Nyiregyházá és Debreczenben. Ily roppant erejü szélvész emberemlékezet óta nem fordult elő e helyeken. A vihar által okozott károk közül legérzékenyebb a hirneves kassai székesegyház megrongálása. Mint Kassáról irják, a középkori épitészet e pompás műemléke sokat szenvedt a vihartól. A 20—21-ike közti éjjel dühöngött orkán a diszitésül szolgáló apró tornyocskákból többet letört, a fedélzetet megrontotta; hasonlón sokat szenvedett a déli részen levő Mihály-kápolna is. A rongálások gyors kijavitást igényelnek, s a műemlékek országos bizottsága már értesittetett a baj felől. Kassán egyébiránt egyéb károkat is okozott az orkán. A jezsuita templom egyik tornyát ledöntötte, az apáczatemplom tornya gombját és keresztjét elvitte, az Erzsébettemplomról is számtalan kőfaragványokat lesodort. — Nyiregyházáról pedig azt irják, hogy ott vasárnap este ½10 órakor villámlás és mennydörgés közt rémületes forgószél támadt s pusztító ereje dél-nyugot irányból észak-kelet felé dühöngött oly nagy mérvben, hogy emberemlékezet óta nem volt e vidék ily rettegésben. Százados fák gyökerestől kitépettek, házak oldalai beomlottak, de legsulyosabb csapások érték: Orós, Levelek, Kósa, Tura községeket. Jég nem volt, de roppant záporeső omlott a dus vetésekre.

Halálozások.

Grabovszky György, tekintélyes és széles körökben becsült fővárosi nagykereskedő, az első hazai takarékpénztár igazgató-tanácsosa s az osztrák nemzeti bank fiókintézetének censora, f. hó 20-án hunyt el Budapesten 59 éves korában. A boldogult, ki jótékonyságáról ismeretes volt, végrendeletileg is nevezetes összegeket hagyott jótékony czélokra.

Kondé Gyula dunaszerdahelyi földbirtokos és járásbiró, 1848—49-diki honvéd, jun. 19-én hunyt el 49 éves korában.

Elhunytak még: Hegymeghy Ferencz Mádon, f. hó 19-én 75 éves korában. — Csekeő Alajos érdemes kereskedő Budapesten. — Marek Ferencz, az osztrák államvasut forgalmi főnöke és főfelügyelője, f. hó 14-én — Báró Jósika Leóné, szül. Kendeffy Krisztina f. hó 14-én a karlsbadi fürdőben.

Szerkesztői mondanivaló.

— **Br. J.** Értekezése a napról, leszámitva irályi s átalában előadási hiányait, középtanodai vagy képezdei előadásnak megjárja. De lapba, s jelesen a mi lapunkba, más fajta előadási modor kell. Azért nem használhatjuk s kivánata szerint teszünk a kézirattal.

— **S.-A.-Ujhely.** Megjött s közelebbről közölni fogjuk. Üdvözlet.

— **Budavár.** A J. D. Sirján és a Viszontlátás, mindkettő kétségtelen haladásról tanuskodik az előbbiekhez képest, kivált formai tekintetben s a kifejezések tisztaságában. Tartalmilag azonban most sem ütik meg a mértéket. Többnyire csak köznapi frázis, a mi eszmének látszik; a csinos külső alatt kevés a valódi lényeg. Ha önnek — a mint leveléből látjuk — a müvészet egy másik ágában magasb hivatás reménye int, adja lelkét egészen abban az egyben való kiképeztetésére; higyjen nekünk, két — s nem is közelrokon — müvészetben kitünni alig lehet; egyiket a másikkal megröviditeni kár volna.

— **„Ha meggyalázva.“** Ezzel bizony igazán, oleum et operam; mert ezt még kevésbbé appetalhatjuk — Mi van benne?

— **M.-Óvár.** A kivánt számot elküldettük.

— **Illyefalva.** A minapi tudósitás későn érkezett hozzánk; csupán ezért voltunk kénytelenek mellőzni.

Előfizetési fölhivás

a

VASÁRNAPI UJSÁG

és

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1875. julius—deczemberi folyamára.

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése junius hó végével lejár, fölkérjük, hogy mielőbb szivesked-jenek megujitani megrendeléseiket, nehogy félév körül az előfizetések összetorlódása vagy elkésése miatt késedelem álljon be a lapok küldésében.

Előfizetési föltételek:

Postai szétküldéssel vagy Budapesten házhoz hordva

a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt:

Negyedévre . . . . . 3 ft.
Félévre . . . . . 6 ft.

Csupán a Vasárnapi Ujság:

Negyedévre . . . . . 2 ft.
Félévre . . . . . 4 ft.

Csupán a Politikai Ujdonságok:

Negyedévre . . . . . 1 ft. 50 kr.
Félévre . . . . . 3 „ — „

Az előfizetések legczélszerübben postautalvány által eszközölhetők.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
kiadó-hivatala (Budapest, eg etem-utcza 4. sz. a)

SAKKJÁTÉK.

812. számu feladvány Shinkman W. A.-tól (Grand-Rapidsban),

Sötét.

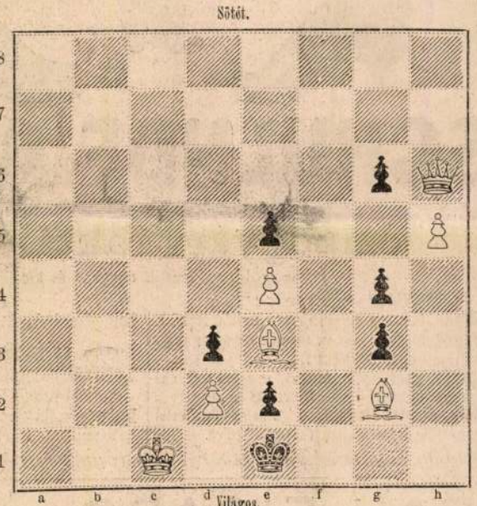

Világos.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

807-dik számu feladvány megfejtése.

(Shinkman W. A.-tól Grand-Rapidsban.)

Vil.	Söt.
1. Ba3—a1	Kb2—a1:(a)
2. Kc4—b3	tetsz. szerint
3. V mattot ad.	
a)	
1.	Kb2—c2
2. Vh7—h2:	tetsz. szerint stb.

Helyesen fejtették meg: **Veszprémben:** Fülöp József. — **Gelsén:** Glesinger Zsigmond. — **Sárospatakon:** Gérecz Károly. — **Debreczenben:** Zagyva Imre. — **Sziget-Csépen:** Mayer Károly. — **Miskolczon:** Hartmann testvérek. — **Egerben:** Tilkovszky Fridolin. — **Szabadkán:** Kosztolányi Árpád. — **A pesti sakk-kör.**

Rövid értesitések: Miskolcz: H. T. Csalódnak. **Szabadka:** K. A. Sötét ellenhuzása e3—e2.

Hibaigazitás. A 811. sz. feladványban f4—-en sötét király áll.

HETI-NAPTÁR.

Hónapi és hetinap	Katholikus és protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	Nap kél	Nap nyug.	Hold kél	Hold nyug.
	junius	junius (ó)	Siván Rosch.	ó. p.	ó. p.	é. p.	ó. p.
27 Vasárn.	C 6 László király	C 5 László	15 E 2 Almos	24	4 5 8 1	0 4	este
28 Hétfő	Leo pápa †	Arszlán	16 Tichó	25 B. Jerob. elp.	4 5 8 1	0 22	2 28
29 Kedd	Péter és Pál apostol	Péter és Pál	17 Bertalan	26	4 6 8 0	0 43	3 55
30 Szerda	Pál emléke	Luczia	18 Leontin	27	4 6 8 0	1 8	5 23
1 Csüt.	Theodorik	Tibolt	19 Judás, Thádé	28	4 7 8 0	regg.	6 40
2 Pént.	Sarlós bold. assz.	Otto	20 Illés	29	4 8 7 59	2 33	8 2
3 Szomb	Kornél	Heliodor	21 Julián	30 Sab. Korah, R.	4 8 7 59	3 37	8 54

Hold változásai. ● Ujhold 3-án 6 óra 41 perczkor reggel.

Tartalom.

Blaháné (arczkép). — A marosvásárhelyi vértanuk emlékezete. — Mi lett belőle? (vége). — A fóthi Garay-ház (képpel). — A tó csendéletéből (képpel). — A kreuzeni vizgyógyintézet (képpel). — A rejtelmes sziget (folyt., két képpel). — Egyveleg. — **Melléklet**: Hirlapirók a hüvösön. — Holtum János, az ágyukirály (képpel). — A vasuti árszabás kérdése, tekintettel a tudomány tárgyaira. — A hétről. — Irodalom és müvészet. — Közintézetek, egyletek. — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Hetinaptár.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. czukor-utcza 11. sz.)

Arányi Lajos

Vas. Lap, 1874. 29. l.

— **Uj magyar nemes.** A király Arányi Lajos orvos-egyetemi tanárnak nyugalmaztatása alkalmából a tudomány terén szerzett érdemei elismeréseül, saját és törvényes utódai részére magyar nemességet adományozott.

BUDAPE

Tervezte Kassák Lajos. Sz

23-ik szám. Tizenhatodik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, junius 6-án 1869.

Előfizetési föltételek: a **Vasárnapi Ujság** és **Politikai Ujdonságok együtt**: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonságok**: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság** és **Politikai Ujdonságokat** illetőleg: Egy négyszer hasábzott petit sor vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krba, háromszori vagy többször igtatásnál csak 7 krba számittatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécsben: Oppelik Alajos**, Wollzeile Nro. 22. és **Haasenstein és Vogler** Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-dij külön minden igtatás után 30 krajczár.

Dr. Arányi Lajos.

A tudomány mai állásában a polyhistorok, a mindenhez értök s a tudomány egész mezejét minden ágaiban mivelök becse lehanyatlott. A specialistáké a világ, azoké, kik a tudomány egyik szorosan elhatárolt ágát teszik tanulmányuk tárgyává, hogy azt emberileg lehető teljességgel kimeritsék. Különösen áll ez az orvosi tudományra nézve. Itt minden egyes részletnek egész külön és pedig gazdag irodalma van, s a tudományos vizsgálatok minden egyes specialitást egész külön tudomány rangjára emeltek. Az orvosnak ma, ha szakmájában igazán kitünő akar lenni, az alapismeretek kellő megszerzése után egy ágat kell kiválasztani, abban buvárkodni teljes erővel, mindent a mit arról mások tudnak és irtak, tanulmányozni és egész életét annak szentelnie. Egy emberi életre egy ily specialitás tökéletes kimeritése elég feladat. Az orvostanárról ugyanazt mondhatjuk, s még nagyobb mértékben, mint a gyakorló orvosról, kit mindenféle beteg fölkeres, mig a tanár egy tudomány-ághoz van kötve.

Dr. Arányi Lajos, a m. kir. egyetemen a kórboncztan nyilvános rendes tanára, azon jeleseink közé tartozik, kik megértve az ujabb tudomány követeléseit, egész életök munkásságát azon tárgynak szentelték, melynek müvelésére s tudományos tovább adására hivatva vannak. S bár eleven szelleme, üres óráiban, szórakozásul és pihenésül is nem mulatságot, hanem munkát keresve, más tudományágakkal is foglalkozik, valódi és folytonos munkakörét egy specialitásnak, a kórboncztannak szentelte, és abban valódi európai szinvonalra s kitünőségre is emelkedett.

Dr. ARÁNYI LAJOS.

Vessünk egy pillantást ez érdekes élet főbb mozzanataira.

Arányi (előbb Lostainer) Lajos 1812-ben született Komáromban, hol atyja L. József só-szállitási hivatalnok volt. Három éves korában egy vagyonos nagybátyja fogadta örökbe s tanittatásáról és tudományos kiképeztetéséről ép oly bőkezüleg gondoskodott, a mily szeretettel viszont a nagynéne szivés erkölcsbeli neveléséről. Az ész és szív kettős fejlesztő befolyása alatt, a tehetséges és élénk szellemü fiu korán és gyorsan fejlödött, s már 14 éves korában szép jártassággal birt a latin, német, franczia, olasz nyelvekben, zenében, rajzban. A gymnasiumokat Budán kezdette, majd Pesten folytatta, hol a bölcsészetet is végezve, nevelö-atyja kivánatára a jogi tanulmányokra lépett át. Maga, philantropikus hajlamokkal saturálva, azzal ábrándozott, hogy remete, majd, hogy missionarius legyen. De szorgalommal tanulta a jogot, miután épen az volt előtte, s e mellett a görög és angol nyelveket. Kedve azonban már ekkor határozottan a természeti tudományok felé vonzá, s üres órákat gazdálkodott meg magának, hogy a természetrajzot, állati és növényi physiologiát s boncztant tanulmányozhassa, söt a festészetben is órákat vett s szép elömenetelt tett.

1831-ben a cholera, e rémvendég látogatván meg hazánkat s Pestet is, nagy részt vett a cholera-betegek ápolásában. Orvosi hajlamai utat törtek magoknak. A missionáriusság is fejében volt még, s gondolta, ha majd az lesz, jó hasznát veheti az orvosi praxisnak. — A cholera elmult, de a joghoz visszatérésről szó sem volt többé. A 19 éves ifju Arányi megtalálta életczélja irányát, törekvései sulypontját, — az orvosi tanpályára lépett. Mint orvosnövendék egész lelkesedéssel vetette magát tanulmányaira. A mi akkor még szokatlan vala, jegyzeteit ügyes rajzokkal illustrálta. Az egyetemi orvostanulók természettudományi értekezleteiben tevékeny szerepet vitt, müszavak magyarositásával foglalkozott. A sebészet nagyhirü tanárának, Stáhly Ignácznak kiváló kedvencze lön, mit szorgalmán és tehetségén kivül azon ügyességének is köszönhetett, melyet boncztani és sebészeti rajzaiban s a nevezetesb képletek és kóresetek gypsz-öntvényeiben tanusitott.

Mig a tanévben igy foglalkozott, a szünidöket utazásokkal töltötte, ethnografikus ismereteket gyüjtött s nagy nyelvtehetségénél fogva bámulatosan elsajátitotta a hazai nyelvjárások, dialektusok minden sajátságait.

Szigorlatai letétele után a hires Bene Ferencz tanársegéde lön s ennek oldala mellett nagy haszonnal töltött két évet. Innen Paduába, majd Bécsbe ment, hol ötödfél évig tanulta még kiválasztott szakmáját: a *kórboncztant*, s azzal összefüggőleg a törvényszéki orvostant és az életmentést. „Typoplastiká“-ja, melyet ekkor adott ki, mindjárt nagy figyelmet keltett a jeles ifju tudós iránt, s már 1844-ben a pesti egyetemre hiva-

tott meg rendkivüli tanárul, egyelőre fizetés nélkül, de már a következő évben fizetésbe is jutott. Nagy lelkesedéssel fogott teendőjéhez. Mint tanárt világos, könnyed előadás tette kedvessé. A mellett egy kórboncztani muzeum fontosságát, sőt első rendü szükségességét fölismervén, arra nagy munkásságot forditott. 1847-ben még egyszer Bécsbe küldetett, specialitása egyik ágának bővebb tanulmányozása végett; de már 1848-ban visszatérvén, az ezen és a következő évi események folytán tanári hivatalától ő is felfüggesztetett. Az egyetem azonban csak 9 hónapig volt kénytelen e jeles tanár tehetségeit s munkásságát nélkülözni.

1855-ben adta ki eredetileg magyarul irt, azután németre is átdolgozott kórboncztanának első füzetét. A munka további részén, s kivált a számos rajzokon folyvást nagy szorgalommal dolgozott, bár Csausz halála folytán az „épboncztan“ előadásával is ő bizatott meg ideiglenesen. „Kórboncztana“ 60 ivre volt tervezve, s e nagy münek csak rövidlete a „Kézboncztan elemei,“ melyet teljesen kiadott. Az életmentésről (hirtelen halálveszély eseteiben) tartott rendkivüli előadásairól is csak rövid kivonat jelent meg egy vegyes tartalmu folyóiratban, népszerü modorban, mig a tárgy tudományosabb előadása, 40 ives nagy mü, kéziratban hever. Legkitünőbb müve talán „A mellür zsigereinek táj- és leiró kórboncztana“ (1865.) három táblával, mely mü orvosi körökben általános figyelmet gerjesztet.

Tudományos érdemeit méltányolta a magyar tud. akademia, mely öt már 1858-ban tagjává választotta.

Emlitettük, hogy Arányi, saját tudománya mellett, szórakoztató pihenéseül eleven szellemének megint csak munkás és tudományos foglalkozást keres. Ily módon mint jeles archeolog lőn ismeretessé. S e téren is dicséretes buzgósággal tervez, inditványoz és müködik. A budai várban levő történelmi emlékü házak s pontok emléktáblákkal való megjelölésének nemcsak eszméje származott töle, hanem a kivitelben is neki van legnagyobb része s érdeme. Igy a vajda-hunyadi vár, a középkori müépitészet e legérdekesb és legbecsesb emlékének restaurátióját is ő inditványozta először. Több izben oda utazott, pontos és részletes rajzokat készitett, fáradozott és áldozott, megmozditott minden követ a nemes czél elérésére, — s valóban részben az ő kezdeményezésének, fáradhatlan kitartásának, lelkesült tevékenységének köszönhetjük, ha e nagy becsü s Európában páratlan archeologiai értékü lovagvár, most már állami költségen, eredeti diszébe lesz visszaállitva.

Arányi a jelen évben ünneplé tanársága negyedszázados jubileumát. Tanitványainak óhajtott alkalom nyilt a kedvelt, költői és emberbaráti kedélyü, népszerü és derék tanár iránti ragaszkodásuknak meleg kifejezést adni azon óhajtással, melyben mi is osztozunk, vajha sokáig foglaljon még helyet egyetemünk s tudományosságunk diszei között. *O—th.*

Dalnoktársaimhoz.

Ez a vén föld: régi zárda!
Be rideg haj! be komor!
Ki türhetné, ha nem volna
Benne szép lyány, édes bor!

Dalnoktársim! e zárdában
Én vagyok a fő apát!
Vígan, szerzetes barátim!
Fel, fel ki-ki poharát!

Bort s szerelmet! az öröm e
Sötét földön úgy pirul,
Mint a rózsa, mit a barát
Titkon kámzsájára szúr.

Bor s csóktól a mámoros szem
Itt a földön mennyet lát;
Botlunk bár, ha forró szivből
Eredt, — isten megbocsát!

Vígan! míg bort ád a pohár,
S a szív édes örömet.
Maholnap a sír: e sötét
Csuklya, ürébe temet.

Dalköltők! mi e zárdában
Szegénységet esküvénk!
Kincs helyett: bor, dal, leányka,
Mirtus, — ennyi a miénk!

Sírunk fáján zöld repkénytől
Fedve nyugszik majd a lant,
S mi, borág és rózsalombbal
Koszorúzva ott alant.

Szemere Miklós.

Magyarország geografiai helyzete.

(Vége.)

Igen sokan azon csekélylő véleménynyel vannak nemzetünkről, mintha az elejétől fogva kevesebb egyesitési erővel lett volna megáldva, mint más európai nemzet. Ime Angliában az angol szászok összeolvadtak a normán fajjal. Franczia- és Spanyolországban a románok és gallusok a frankokkal és góthokkal, Felső-Olaszországban a longobárdok a rómaiak utódaival stb.

Én nem tartom eléggé bizonyitóknak eme példákat.

Legalább nyugoti Európa példája inkább megczáfolja, mint megerősiti ama véleményt. Mert nevezetes és világos tény, hogy ott a népvándorlás minden kisebb-nagyobb csoportjainak nyelve és nemzetisége beolvadt a meghóditottakéba. Olaszországban a longobardok, Spanyolországban a góthok és vandalok, Francziaországban a frankok a római városokban divatozott latin dialectusokat tanulták meg, s nyelvök emléke csak kevés számu egyes szókban, nem pedig grammatikai formákban maradt fenn.

Ki lehetne fejteni, hogy ebben a részben a keresztyén vallás volt a beolvadás fő előmozditója. Mert Olasz-, Franczia- és Spanyolországban számos római nyelvü és már egészen keresztyénné lett város maradt épen, s a vidéken lassankint letelepült germán, és ki tudja hányféle faju nép, midőn hazát, életmódot és egyszersmind vallást változtatott (a nomád élet változandó szokásainál fogva), annyival könnyebben cserélte föl nemzeti nyelvét a rómaival, mivel már ez Krisztus magasztos tanának és nyugoti egyházának is nyelve volt. A római nyelv, a nevezett országok városaiban élő nyelv, a nép s a mindennapi élet nyelve is volt. Midőn azt látjuk, hogy a magyar nyelv, mely pedig a rómaival, mint holt nyelvvel ismerkedett meg, mily nagy mértékben elárasztatott volt latin szavakkal s a mult három században csaknem második anyanyelvvé kezdett volt válni, — elmondhatnók nagy valószinüségként, hogy ha a magyarok bejövetelekor itt oly számos római nyelvü s római keresztyén város maradt volna épségben, — mint a nevezett országokban, talán ma nem léteznék magyar nyelv, hanem egy latin dialectus, melyben csak némely különös szó és név emlékeztetne rá, hogy volt valaha egy külön magyar nyelv. De nemzetiségünk szerencséjére a magyar területnek csak keleti határszélén élt római eredettel dicsekvő nyelv, s annak nemzete, ha meg lett volna is telepedve, vagy ha némi civilisatiót mutató városokban lakik is, — nem birt volna nagy vonzerővel; mert az a román nép, melyről szó van, már régi idők óta inkább görög, mint római befolyás alatt volt, s a keresztyén vallás is csaknem elejétől fogva, s nemcsak a 9-ik században történt formaszerinti szakadás (schisma) óta, más formát öltött a görög s meg mást a római területeken.

De ne bocsátkozzunk ily merész combinatiókba, hanem lássunk a latinismus dolgában a fennebbiekkel forditott arányban lévő példát is, s ez az angoloké.

A normann nép, mely mintegy kétszáz évvel a magyarok bejövetele után igázza le az angolszász népeket, római eredetü nyelvet visz magával. Az udvar, az egész arisztokraczia s a papság élő román nyelvet beszél. S annak ellenére, hogy a meghóditottak nyelvébe nagy mennyiségü román szó vegyül, a nyelv lényegében az marad, a mi a meghóditottaké volt, — annak ellenére, hogy a normannok mind nyelvre, mind szokásokra nézve miveltebbek voltak az elnyomottaknál.

Mellőzöm Németország példáját, hol a germán nép a keresztyén időszámlálás előtt jóval mint bennszülött lakott, s aránylag kevesebb egészen idegen nép telepedett közikbe, — ámbár szintén bevándorlott szlávok olvadtak be a német népcsaládba is.

Nagyjából tehát a középkori nyugoti Európára nézve az a szabály áll, hogy nem a hóditók nemzetisége és nyelve lesz uralkodóvá, hanem ellenkezőleg a hóditók olvadnak be a meghóditott nemzetbe.

Ha tehát a magyar nemzetet összehasonlitjuk a nyugot-európai bevándorlott népekkel, büszkék lehetünk csak magában arra is, hogy nyelvünk és nemzetiségünk alapjában és lényegében megmaradt. Ezen dicsőségben még a lengyelek és déli szlávok osztoznak velünk, ámbár utóbbiak közül nagy contingens olvadt be a görögök közé, s egy kisebb (az Adria partjain) a románok közé. Tudva van, hogy az orosz már nagyon különbféle vegyület.

Szemrehányást kell-e abból csinálni nekünk (mint némely szláv és román iró is teszi), hogy a magyar nem gondolt a többi bennlakó nép beolvasztására? Magyarország történetében nyoma sincs annak, hogy a hóditó magyar faj rendszeres zsarnokisággal bánt volna a meghóditókkal, mint például a normannok az angol-szászokkal. Az oláh jobbágy ugyanazon törvény alatt állt, mint a milliókra menő magyar jobbágyok; — az oláhok korántsem voltak kizárva a nemesek közül, s számosan lettek azokká. És nem szegényebb volt-e mindig a bojárok alatt az oláhországi jobbágy, mint a nemesek alatt a magyarországi és erdélyi oláh paraszt?

Azonban az a nevezetes tény, hogy Magyarország területén annyi nem magyar nép tartotta fenn magát, nemcsak az idézett vádak czáfolatául szolgál. Meghazudtolja amaz elterjedt, s különösen a majd mindig egyoldalusága eső német bölcselők némelyikének azon merész állitását is, mintha a magyarokban elejétől fogva hiányzott volna a képesség egy erős állam alkotására.

Különösen épen a németek részéről lep meg ily állitás. Van-e Európában oly nemzet mint a német, mely régi idők óta a legujabbig több külön fejedelemségre oszlott volna? — Ha a politikai szervező képességet veszszük, egy — körülbelül azonos nyelvü népet az örökös szétszakadottság legalább annyi szerénységre megtanithatna, hogy más nemzetnek s különösen a magyarnak ne vesse szemére a szervező és alkotó tehetség hiányát.

Ha igazságosak akarnának lenni az emlitett bölcselők, nem vennék Magyarországnak 1541-en inneni kétféle szakadását; mert mindenki tudja, hogy azt kizárólag a török hóditás idézte elő, mely az ország derekát foglalván el, távol eső végtagjai szükségképen mechanikailag szétestek egymástól.

Arányi Lajos

** *(Dr. Arányi Lajos)* egyetemi kórboncztanár április 4-én érte el tanárkodásának huszonötödik évfordulóját. A közszeretetben álló tanárnál ez alkalomból tanitványainak nagy száma tisztelkedett. Az ünnepély emlékére Arányi tanár 1000 frt alapitványt tett, melynek kamata a legjobb kórboncznoknak lesz évenként kiadandó.

Vas. Lyc. 1869. 206. c

Pápa, fl. Tyl

647

Arányi Lajos

** *(Vámbéry Ármin)* jeles utazónk nőül jegyzette magának dr. Arányi Lajos egyetemi tanár leányát Kornéliát.

Vas. Ujs. 1868-69. I.

Arányi Lajos

Vas. Lyc. 1868. 19. l.

** *(Emléktáblák.)* Most 3 éve dr. Arányi Lajos egyetemi tanár inditványt tőn a természetvizsgálók gyülésén, hogy történeti nevezetességü házak emléktáblákkal láttassanak el. Ez inditvány akkor elfogadtatván, ahhoz ragaszkodva a nemzeti muzeum igazgatója, Buda város tanácsát felszólitotta, hogy következő épületeket jelölné meg táblákkal: 1. A Mátyás templomát a nyugati oldalon. 2. Az itteni egyházfi lakását, mely a török világ előtt sz. László kápolnája volt. 3. A Marczibányi házat, melynek nyugati oldalán 1250-ben szt. Magdolna kápolna állt, melyet később mecsetnek használtak a törökök. 4. A helyőrségi templomot, melyet IV. Béla épitettett. Itt nyugszik III. András király. 5. A várutczát a Jakabház mellett, hol Katalin királynő holtteste nyugszik. 6. A gr. Teleky-ház jobb szárnyát, hol 1541-ben L. Bánffy Miklós lakott. 7. Az egykori gr. Sándor-ház éjszaki oldalát, hol a sz. György kápolnája állt. 8. A várutczát, melyet Zsigmond király idejében 1686-ig zsidó-utczának hivtak. 9. A bécsi kapu melletti házat, mely hajdan a sz. szombat-utczában feküdt. 10. A városi vámházat, melynek helyén a sz. Zsigmond abbáságához tartozó Szűz Mária temploma állt. 11. Az országházat, melynek helyén Klára apáczák zárdája volt 1448-ban. 12. Az u. n. csonkatornyot, mely 1252-ben IV. Béla alatt épült és szt. Miklós

templomához tartozott. 15. A disztért, mely egykor vicus sabathi nevet viselt. 14. A „vörös vakandhoz“ czimzett házat, hol I. Lajos király és Kont Miklós nádor lakott. 15. A városház szögletét, hol 1391-ban Kanizsay tárnok háza állt, melyet 600 arany frtért adott el. 16. A primás palotája melletti házat, egykor a Perényiek tulajdonát. 17. Ugyane palota mellett a délre fekvő házat. 18. Verbőczy ezzel átellenben levő házát. 19. A disztér keleti részét, melyet a török világban Szentháromság-utczának hivták. 20. Az egyetemi nyomdát, mely az egykori sz. Miklóstéren áll.

a gazdaság terén is kitünő érdemei lehetnek, melyek ismertetésére álljon itt a következő. A ricinus-olaj, minden dolgok közt legjótékonyabb hatásu a bőrfajokra nézve, tartós hajlékonyságot ad annak, és a régibb megkeményedéseket eloszlatja. Az ez olajjal gyártott szijak kétannyi ideig tartanak, mint a másfélék, és még az a jó oldaluk is van, hogy nem csuszósak. A ricinus-olaj csizmákra való alkalmazásában az a kellemes előny van elérve más zsiranyagok fölött, hogy a csizmát rögtön lehet fénymázolni, mihelyt olajjal be van kenve, de meg az oly bőrhöz, mely ricinus-olajjal kezeltetett, soha sem nyul, sem patkány, sem más kártékony állat.

Vajda-Hunyad vára.

1452., 1681., 1866. Szóban és képben. Szerkesztette és kiadta *Arányi* Lajos tanár. 15 táblán, 79 ábrával. Pozsony, 1867.

Azt még ellenségünk sem foghatja reánk, hogy nagyon kitartó természetüek volnánk, kivált ha a kitartás a zseb dolgaiba is talál vájni. Nem csak tiszteletre, hanem pártolásra is méltók tehát azon ritka férfiak, kik valamely kitüzött magasztos czél elérésére, idejöket, egészségöket, és vagyonuk egy részét is áldozzák.

Ilyen ritka férfiu Dr. *Arányi Lajos* egyetemi orvoskari tanár, ki a mellett, hogy tanszakot teremtett a m. kir. egyetemnél és azt virágzóvá tette, a régészetnek is ihletett kedvelője. Évek óta két kegyeletes, szép eszmét táplált kebelében: történelmi emléktábláknak a fővárosban felállitását, és Vajda-Hunyad várnak a végromlástól megóvását. Az első eszme kiviteléhez segédeszközül szolgáltak a vigalmak közt buzgón gyüjtött „hatosok“, ezek segélyével a táblák egy része már készen áll, és tavaszszal, a mint a kőmivesmunkához sikerrel hozzá foghatni, Budán fel is fognak a táblák állittatni. — A második eszmének meghonositása, népszerüsitése tekintetéből, készittette a buzgó archeolog tetemes költséggel a várat meglepő hűséggel visszatükröző mintákat; ismertetté tárgyát felolvasások által, és irta a fenebbi czimü diszes munkát, melynek szövege alapos, képei pedig nemcsak szépek, hanem sok pénzbe is kerültek. E mü által *Arányi* az összes hazával akarja megosztani saját érdemét és minden lelkes hazafinak alkalmat nyujtani, hogy e nemzeti becsületünkhez oly közel álló müemléknek a hamvakból feltámasztásához ereje szerint járulhasson.

A munka 90 lapra terjed csinos nagy nyolczadrétü alakban, a történelmi bevezetés után, kalauzképen következik a pest-vajdahunyadi utazásnak és V.-Hunyad városának rövid ismertetése, kedélyesen, a szerző ismert humoros modorában előadva. A harmadik szakasz a vár külső és belső részleteinek lelkiismeretes, a tudomány jelenlegi állásához mért előadását foglalja magában, ugy a mint a vár 1866-ban áll; ezen leirás után egyszersmind tiszta fogalmat szerezhetünk magunknak egy nagy kiterjedésü, főuri várról a középkorban. A következő IV-ik szakasz egy régi (1681-iki) leltár után ismerteti a várat romlása előtti állapotában. Itt a történetkedvelő, valamint a regényiró is igen becses adatokra és motivumokra fog akadni, melyek az akkori szokásokhoz és viszonyokhoz hü kommentárul szolgálhatnak: függelékül szolgál gr. Tököly Imre uradalmi tiszteinek és szolgáinak hivatali utasitásai és fizetéseik kimutatása, mely okmány az akkori tárgyalásra és iparczikkekre nem megvetendő világot derit.

A régészetben avatatlan olvasóra nézve igen kellemes utasitásul szolgál a táblák magyarázata; négy tábla a várat négy oldalról tünteti elő jeles kőmetszeteken, melyek szobadiszül is szolgálhatnak, ezekre következik a pontos alaprajz, és az emeletek fekrajzai, a termek és a kápolna átmetszetei, egyes feltünőbb tagozatok pontos rajzai réztáblákon, és egy szines tábla falfestményekkel.

Ily jó szöveggel gondosan ellátott, ennyi diszes képért csakugyan nem sok 5 ft, főleg ha tekintetbe veszszük, hogy ez által tartozást rovunk le oly férfi irányában, kiről azt mondják, a kik ismerik, hogy sok kivetni valója nincsen, s kinek ha e vállalatáért szemrehányást kellene tenni, csak azt lobbanthatnók szemére, hogy miért volt oly buzgó!

E vállalat előtt meg kell a hazafiság keblének nyilni, nincs helye szükkeblüségnek ott, hol nemzeti kincs megmentéséről van szó. S miután a derék vállalkozó alkalmat nyujt a hazafiság gyakorlására: ragadjuk meg ez alkalmat! vásároljuk Arányi könyvét tömegesen; azonkivül is járuljunk áldozatfilléreinkkel a czélhoz tömegesen, mutassuk meg, hogy nemzeti müemlékeinket puszta falaikban is tudjuk becsülni, s ne türjük, hogy mulasztásunk miatt Hunyad még megmenthető vára Visegrád sorsára jusson — és az utóvilág előtt közönbösségünk örök tanujául szolgáljon.

—*ri*—

Vas Lap 1867. 115. l.

TÁRHÁZ.

A keresztyénség ünnepei.

Nagy böjt.

Ámbár a nagy böjt szoros értelemben véve nem ünnep ugyan, de mint a keresztyénség nagy ünnepeivel szoros kapcsolatban álló, kétségtelenül az is emlitendő, midőn emezekről szólunk. Ez ugyanis nem csupán előkészület az utána következő husvéti ünnepekre, hanem ugy is figyelmet érdemel, mint külön önálló intézmény. A nagy böjtnek fő föladata, hogy épen ugy előkészületi időül szolgáljon a husvétra, mint az adventé karácsonyra. Általában böjti nap minden nap, mely az ünnepet megelőzi, mig magán az ünnepnapon való böjtölést a régibb egyház oly szigoruan tilalmazta, hogy határozat hozatott,, mely szerint azon papot, ki ünnepnapon (az egy nagy-szombatot kivéve) böjtölt, el kellett hivatalától mozditani. Ha pedig ezt valamely laikus tette, kisebb egyházi átok alá esett.

A nagy böjtöt a husvét előtti hat hét képezi, épen ugy, mint a karácsony előtti négy hét az adventet. Első pillanatra feltünőnek látszik, hogy mig karácsony és husvét előtt ily böjtölési évszakok vannak, miért nincs ilyen a harmadik sátoros ünnep, a pünkösd előtt is rendelve. Ez azonban onnan van, hogy a régibb egyház a husvét és pünkösd közti egész évszakot ünnepnek tekintette, midőn a böjtölés tilos volt. Az advent és nagy böjt közti hasonlatosság a görög egyházban még nagyobb, a mennyiben ott amaz is tulajdonképen hat hétig tart.

De a két egyház közt a nagy böjtre nézve is van eltérés. A görög egyházban ugyanis a szombat nem levén böjt napja, a nagy hétbe eső szombatok kipótlása végett ez időszakot hét hétre kelő farsang is a nagy böjttől nyerte *Carneval* nevét. Kétfélekép szokták pedig ezt leszármaztatni. Némelyek szerint e név e szavaktól eredt volna: Caro vale! (azaz: hus, Isten veled!); mások szerint, hogy akkor még caro valet (azaz: még a hus érvényes, még ehető), mindkét esetben rokonságban áll vele a magyar *hushagyó* elnevezés.

Azonban a nagy böjtöt rendesen nem tekintik egész folyama alatt egyenlően szigorunak, hanem többnyire ugy, hogy hamvazó szerdától kezdve mindig fokozódik, mig a nagy hétben legnagyobb, s illetőleg nagy-pénteken éri el tetőpontot. De épen ezért kérdésessé válik, vajjon a nagy-pénteket lehet-e ünnepnek tekinteni, miután ünnepeken a böjtölés tilos.

Itt lesz helyén megemliteni, hogy a protestansok oly értelemben, mint a róm. katholikus és görög egyház a böjtöt nem ismerik ugyan, hogy t. i. bizonyos megszabott napokon tartoznának a husétkektől tartózkodni. Régebben ők is hasznos gyakorlatnak tekintették ugyan a tartózkodást, de az sem bizonyos napokhoz nem volt kötve, sem azon élvezetek, melyeket el kell hagyni, nem voltak szigoruan megszabva, sem általában az egész nem volt parancsolva; hanem az önmegtartóztatás tisztán csak önkénytesnek tartatott.

Nem lesz czélszerütlen még a bőjti időszakba eső vasárnapokkal és ünnepekkel is megismerkedni. A böjtben előjövő vasárnapok külön neveket viselnek. Nevezetesen az első *quadragesima* vagy *Invocavit* (= segitségül hivott) az ekkor olvastatni szokott 91. zsolt. 15. versétől, mely igy kezdődik: „Segitségül hivott engemet; meghallgattam őt“ stb. A második böjti vasárnap *Reminiscere* (= Emlékezzél meg) az ekkor olvasott 25. zsolt. 6. versének első szaváról: „Emlékezzél meg rólam, a te irgalmasságodról és jóvoltodról“ stb. A harmadiknak neve: *Oculi* (= szemek), mivel ekkor az isteni tiszteletet a 25. zsolt. 15. versével szokták volt kezdeni, mely igy hangzik: „Az én szemeim mindenha az urra néznek; mert ő veszi ki a tőrből az én lábaimat.“ A negyedik *Laetare* (örülj) Ézaiás 54. 1-től, hol ezek olvasatók: „Énekelj, meddő, ki nem szülsz; örülj és ujjongj, ki nem szülsz vala“ stb. Az ötödik *Judica* (= itélj) a 43. zsolt. 1. versétől: „Itélj meg engemet, oh Isten, és ótalmazd meg ügyemet a kegyetlenkedő nemzet ellen, az álnok és hamis embertől szabadits meg engemet.“ Végre az utolsó *virágvasárnap* vagy *Palmarum*, az e napra kijelölt evangeliomról, mely szerint a Jeruzsálembe utolsó előtt bevonuló Jézus utját a sokaság pálmaágakkal hintette be. A görög egyház a virágvasárnapot, mint külön ünnepet, már az ó-korban, nevezetesen a 4. században kétségtelenül ismerte. A nyugatiban a 6. század előtt ismeretlen.

A nagy hét ötödik napja a *zöld csütörtök*, melyet némelyek már az apostoloktól akartak származtatni; de csak az 5. század óta ismeretes, mint az urvacsora szerzésének és lábmosásnak ünnepe. Első tekintetben jelentőségét a későbbi eredetü urnapja csökkentette. Utóbbi vonatkozásában, mint a felsőbbeknek az alsóbbak iránti alázatosság jelét a lábmosást, több uralkodó udvar szokásba hozta. Igy Rómában, Bécsben, Lissabonban, Madridban, Párisban stb. Csakhogy ez ma már meglehetősen csupa üres szertartássá változott. A görög egyházban a lábmosásra még nagyobb sulyt fektetnek, csakhogy más nap, nagy-pénteken végzik. A protestans egyházban csupán Angolországban volt szokásban; de ott is megszüntették. A zöld csütörtököt a régi egyházban *bünbocsánati* napnak (dies indulgentiae) is nevezték, mivel a bünös életökért az egyházból kizártakat, ha kellő bünbánatot mutattak, ekkor fogadták vissza az egyházközösségbe. Különben a *zöld csütörtök* név eredetére nézve eltérők a nézetek. Némelyek ezt a 23. zsolt. 2. versében keresték: „Gyönyörüséges és *zöld* mezőkön legeltet engemet“ stb. Mások a zöldülő mezőkről akarják venni, mint a melyeknek zsengéit templomba hozták. Ugyanekkor szokták a chrismát (szentelt olaj) és a más nap használandó ostyát szentelni, mi hajdan a sirboltokban szokott volt történni. Szintén ekkor gyász jeleül a templomban a gyertyákat eloltják, az oltárok diszitményeit leszedik, valamint a harangok is elnémulnak, és szombat estig meg sem szólalnak, s az isteni tisztelet kezdetét kereplőkkel adják hirül. Végre megemlitendő még a zöld csütörtökre nézve, hogy a 16. század közepe óta a pápa e napon olvassa Péter templomában az eretnekek excommunicatióját.

Utánna következik a *nagy-péntek*, mint a nagy hét hatodik napja. Rendeltetése a teljes magába vonulás. A protestantoknál, mint Krisztus halálának napja, a legnagyobb ünnepek egyike. Hogy mint ilyen már a 2. században létezett, arról kétségtelen bizonyságok léteznek. Valamint az előbbi, ugy ez is egyszersmind a bünbocsánat napja volt.

Befejezésül meg kell még emlitenünk a *nagyszombatot*, mint egyetlent, melyet a zsidó szombatok közül a keresztyén egyház is megtartott azon korban, midőn a 2. és 3. században a hét első napja mellette a 7-diknek ünneplését is el kezdte hagyni. Hajdan ez volt az átalános keresztség napja, mivel a Krisztus halálára való keresztelésnek nagy erőt tulajdonitottak. A protestánsok azonban sehol sem tartották ünnepnek. Ennek estvéjére esik a husvéti vigilia is, mely a legrégibb keresztyén ünnepek egyike, s mely különösen N. Konstantin és Theodosius korában rendkivüli ünnepélylyel tartatott.

—*i* —*s*.

Irodalom és művészet.

— (*Pákh Albert szépirodalmi munkáit*) a Kisfaludy-társaság elhatározta pártolói számára még ez idén kiadni. Minden esetre oly könyv lesz, mely nagy elterjedésre számithat, s melyet ennélfogva számosabb példányban fognak közrebocsátani, hogy — bár magasabb áron — azok is megszerezhessék, kik a Kisfaludy-társaságnak nem alapitói vagy pártolói.

— (*Zilahy Imre költeményei.*) Megjelent és beküldetett szerkesztőségünkhöz: „Költemények,“ irta Zilahy Imre. A korán elhunyt fiatal irónak ez összegyüjtött költeményei is tanuságot tesznek a veszteségről, melyet benne szépirodalmunk szenvedett. A lapokban az utóbbi évek alatt elszórva megjelent s már akkor figyelmet ébresztett költemények s kisebb forditásokból ez szigoruan válogatott szemelvény csak. Eszmék és érzelmek gazdagsága, továbbá változatosság a műfajokban, teszi érdekessé a gyüjteményt. Egy ivre terjedő költői beszély: „Alvó szerelem,“ mely tavaly a Kisfaludy-társaságnál „Margit“ czim alatt figyelmet gerjesztett, nyitja meg a kötetet. Balladák, dalok, ódák, műforditások váltogatják azután egymást s köztük nem egy, valódi irodalmi becscsel biró. A fiatal költő pályájának kezdetén volt csak, s ilyen kezdemény után mennyit várhattunk volna még tőle! — A diszesen kiállitott kötet Osterlamm Károly bizományában jelent meg s ára 1 ft. Ajánljuk a közönség figyelmébe.

= („*Az 1867-ki magyar felelős ministerium*“) czim alatt Heckenast Gusztávnál csinosan kiállitott füzet jelent meg, mely a legközelebb kormányra lépett magyar államférfiaknak arczképeit s minden eddig megjelentnél részletesebb életrajzát tartalmazza. Ez élet- és jellemrajzok eleven és érdekes képét nyujtják a magyar miniszterek egyéniségének s eddigi működésének. A mellékelt arczképek sikerült és csinos fametszetek. A mű olcsósága (a 64 hasábra terjedő füzet ára csak 40 kr.) azt mindenkinek megszerezhetővé teszi.

= (*Márki József tudor*) Horácz leveleit, Virgil „Eneisét“ és Lucán „Farsaleáját“ magyarra forditá s azokat rövid jegyzetekkel s a tulajdonnevek betürendes magyarázatával ellátva, közelebb kiadni szándékozik. A kiadás sorát Horácz leveleivel kezdi meg, melyek mintegy 12 ivre fognak terjedni. E kiadmány megrendelhető 1 ftjával, mi a munka átvételekor fizetendő. A megrendelés Márki urhoz (kecskeméti-utcza 5. sz.) intézendő.

** (*A „Közvélemény“*) czimü lap, melyet Tóth Kálmán mint szerkesztő és Wodianer Móricz mint kiadó, terveztek, nem fog megjelenni. April elején szándékozták kiadni, de későbbre halasztták.

** (*Liszt Ferencz*) Rómából, mult hó 16-ról Gobbi Henrik zeneköltőhöz Pestre, a neki átküldött zenekölteményekért igen kitüntető levelet intézett. Azt mondják, hogy különösen megtetszett Gobbi 5. opusa és magyar szónatája.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

↗ (*Székesfehérvári gőzmalom*), melynek alakitására Batthyányi és Zichy grófok és Wertheim testvérek egyesültek, végre csakugyan tetté válik: alaptőkéje 1,200,000 ftra emeltetett, az épitkezésre azonban egyelőre csak 300,000 ft. leend forditandó.

↗ (*A vetések állásáról*) zombori tudósitónk kedvező hirt közöl. Ha légköri zavar, vagy valamely természeti katasztrofa nem áll be — irja — akkor a jelen év a gazdálkodókra nézve is vigasztalás ünnepe lesz.

↗ (*A párisi kiállitásra*) Amerikából Boston és Chicagóból két tökéletesen felszerelt iskolaházat is küldenek, és egy gőzkenyérsütődét a szükséges munkásokkal együtt.

↗ (*Magyar léghajó.*) Kulifay János ur, mint állitja, oly léghajót talált fel, melyet teherszállitásra és légutazásra lehet használni. A magyar mérnökegylet, hova pártolásért fordult, felhivta, hogy a terveket küldené be.

↗ (*A most bekövetkező pesti országos vásár*) ideiglenesen a mészáros-utczában és a közel fekvő utczák és téreken fog megtartatni.

Közintézetek, egyletek.

= (*A magyar tud. akademia*) bölcsészeti törv. s történettudományi osztály-ülésében márcz. 4-én *Trefort Ágoston* tiszt tag tartá székfoglaló beszédét „az 1848-ki törvények befolyásáról a nemzetgazdaságra.“ — Utána *Csacskó* Imre szólt a franczia törvénykezésről. *Konek* Sándor bemutatá Magyarország 1864-ki népesedési mozgalmainak a bécsi statistikai központi bizottmány fogalmazója, Schimmer által kiadott kimutatását, azon óhajt fejezve ki, hogy 1865- és 1866. évre is hasonló kimutatás jelenne meg, mely a magyar korona összes tartományaira kiterjedne; végül pedig *Rómer* Flóris az Archaeologiai közlemények legujabb füzetét ismerteté. — Az erre következett titkári közleményekből azt emlitjük föl, hogy a történet tud. bizottság *Horváth* Mihályt tagjának kérte fel.

= (*A Kisfaludy-társaság*) febr. 27-iki ülésében egyszerre 15 uj alapitó jelentetett be, u. m. Cséry Lajos, Domokos László, Ferenczy Lajos, Iványos László, Jackó Károly, Jankai József, Jóny Tivadar, Kandó Kálmán, Krick Mária, Léber Ignácz, Lipcsey Tamás, ifj. Sárközy Kázmér, Szőke Dániel, Szőke János, Tisza László. Ez örvendetes tudósitást azon még örvendetesebbel tetézhetjük, hogy az alapitók sorába a nevezetteken kivül még számosan szándékoznak legközelebb belépni. Örvendetesen lepték meg továbbá a társaságot két külső tag, *Germanecz* Károly és *Hadzics* Antal levelei, kik mind a ketten meleg szavakban ajánlkoznak a társaság czéljainak előmozditására, mire mindkettőnek szép és tág mező is nyilik, egyiknek a tót, a másiknak a szerb irodalom és és nép körében.

= (*A budai jótékony nőegylet*) 1866. évi kimutatását kézhez vettük. Az egylet bevétele készpénzben 16,977 ft. 60½ kr. volt, kiadása pedig 16,711 ft. 43 kr., marad 266 ft. 17½ kr. Az egylet áldásos működését nemcsak a szegénység segélyezésére, de kisdedóvó-intézetre is kiterjeszti.

= (*A n.-váradi takarékpénztár*) a legutóbbi év végén a magyar akademia részére 2000 frt alapitványt, más jótékony czélokra összesen 1900 frtot adományozott. Ez intézet ugyancsak megfelel azon nézetnek, mely szerint a takarékpénztárak egyik föladata a jótékonyság gyakorlása.

— (*A lugosi kaszinó-egylet*) utóbbi közgyülésén felolvastatott titkári jelentésből megemlitjük, hogy az egylet vagyoni állapota évről évre gyarapszik, s jelenleg 2072 ft. 92 krból áll. Az egylet hatását a társaséletre a titkári jelentés szintén kedvező világitásban tünteti elő. Elnöke Makaj Sándor, jegyzője dr. Fekete Alajos.

= (*A kassai szinházsegélyző-egylet*) reál vagyona ez idő szerint 14,100 ft. Évenkinti biztos jövedelme 2303 ft. 30 kr; rendelkezés alatti összeg ez idő szerint 3189 ft. 53 kr. Ez összegből a jelen téli szinidényre 2000 forintot utalványozott Latabár szinigazgatónak.

Közlekedés.

↗ (*A budapesti pályaudvarokat*) összekötendő lóvasutra s ezzel kapcsolatos gőzkompra, Széchenyi Ödön gr. 40 évre szóló szabadalmat nyert.

— (*Az északi magyar vasut*) f. hó 15-kén megkezdi a teherszállitást, april 2-kán pedig a személyszállitást is. Próbavonatokat már inditottak, némi ünnepélyességek mellett.

↗ (*Postai nyomoruság*) ellen erősen panaszkodnak H.-M.-Vásárhelyről. E város, melynek postája évi 14,000 ftot hoz, hol 50 ezer lélek lakik, hol több mint 100 kisebb-nagyobb keresedés létezik, hol távirda sincs, annyi figyelemben sem részesült, hogy naponként lenne pénzes-postája, s hogy postai állomása czélszerü helyen és kellő számu tisztviselőkkel láttatnék el? — Bizonyára azonban e hiányon is segitve lesz rövid idő mulva.

Mi ujság?

— (*A képviselőház márczius 7-én tartott ülésében*) a napirendre térés előtt *Tisza* Kálmán interpellálta a ministeriumot a budai katonai parancsnokságtól február 21. és 22-kén kiadott, s általános megütközést keltett rendeletek iránt. Gr. *Andrássy* Gyula ministerelnök és honvédelmi miniszter nyilvánitá, miszerint e kérdéses rendeletek hitelességéről a miniszterium semmit sem tud, azoknak fontosságot nem tulajdonit, s eljárásában a törvények és kötelessége által fo[...] magát vezéreltetni. E miniszteri válaszra, az összes ház helyeslése közben, Tisza Kálmán nyilvánitotta, hogy ő e felvilágositással jelenleg megelégszik, s várja a miniszterium további megnyugtató intézkedéseit. Ezután a ministeriumnak a helyhatóságok szervezése iránti javaslata került tárgyalás alá. Az általános vitában feltünő jelenség volt, hogy *Macellariu* képviselő román nyelven kezdett beszélni, de az elnök által a törvény értelmében rendre utasittatván, elég folyékony magyarsággal mondta el beszédét. A miniszteri előterjesztvény a részletes vita alapjául majdnem egyhangulag elfogadtatván, megkezdetett a pontonkénti tárgyalás. A főispáni kijelölés iránt érdekes eszmecsere fejlődött ki, mely *Bonis* Sámuel módositványa s annak *Deák* Ferencz által adott értelmezése szerint döntetett el, hogy t. i. a főispáni kijelölés a törvényes gyakorlat szerint, előleges konferentiák megállapodása nyomán történjék. Hosszu vitát költött a telekkönyvi hivatalnokok tisztujitásának kérdése, mely végre szavazás utján akkép határoztatott el, hogy a telekkönyvi előadók, mint törvényszéki tagok, választás alá jőjenek, a kezelő hivatalnokok pedig megtartassanak. A további tárgyalás másnapra halasztatván, az ülés 3 órakor oszlott el.

= (*Császár ő Felsége*) Budára érkeztét márcz. 9—11-re várják. A Császárné bejövetele ez alkalomról elmarad.

= (*Az inség enyhitésének forrásai*) közelébb lényegesen megszaporodnak. Legf. helyről ugyanis elrendeltetett, hogy a legutóbbi hadjárat alatt szabad csapatok alakitására Magyarországban befolyt 114,190 frt 81 kr. összegre menő önkényes adományokból fennmaradt 92,000 frt összeg az országnak a szükség által leginkább sujtott vidékein inségi munkálatokra forditthassék. Más hir szerint, Ő Felsége a magyarországi inségesek felsegéllésére egy millió ftot utalványozott.

— (*A budai katonai parancsnokságnak*) febr. 21. és 22-kén, tehát a magyar ministerium kineveztetése után kelt rendelete jött a hirlapok utján nyilvánosságra. Ezekben a magyar honvédelmi ministerium csak elszállásolási és élelmezési hatóságnak nyilvánittatik, s az alárendelt katonai személyzet és hatóságok utasittatnak, hogy annak semmi katonai dologban ne engedelmeskedjenek. E rendeletek a képviselőházban is szóba jöttek, mint erről országgyülési tudósitásunk emlékszik.

= (*István nádor főhg.*) mint hirlik, csak hazai jótékony intézetekre közel egy milliót, t. i. 960,000 ftot hagyott.

** (*Gr. Festetics György, Ő Felsége személye körüli miniszter,*) már elfoglalta hivatalos állását Bécsben. Ministeriuma hivatalos helyisége a korábbi udv. kanczellária épületében van.

** (*A dohány-egyedáruság*) bérbe adása feletti tanácskozásokban, mint Bécsből irják, a jelenleg ott időző Lónyay pénzügyminiszter is részt vesz, s határozottan ellene nyilatkozik a bérbeadási tervnek. A „Presse“ azonban reményli, hogy a többi magyar minisztert még tán lehet ellenkező nézetre rábirni. A reményről már Csokonai megmondta, hogy csalfa és vak, jegyzi meg a „P. N.“ s a „Presse“-ről is ugyanezt mondhatni: azért nem tulajdonithatunk nagy jelentőséget sem közleményének, sem reményének.

** (*Berzenczey Lászlónak,*) ki eddig Klagenfurtban volt internálva, az Erdélybe való szabad visszatérés legf. kegyelemből megengedtetett.

** (*Adományok.*) A zilahi kaszinó részéről — mint annak kebelében eszközlött gyüjtést — Mezey Albert ur a szerencsétlen Táncsics Mihály és családja számára 21 ft. 50 kr. küldött be a „Hon“ szerkesztőségéhez.

— (*A hazai inségesek segélyezésére*) M. F. ur Pestről 5 ftot küldött be szerkesztőségünkhöz.

** (*A magyar inségesek*) számára az államminiszterium gyüjtést rendelt el azon lajtán-tuli tartományokban, melyek a mult nyár háborujának közvetlen csapásait nem érezték.

** (*Pozsonyban*) a csallóközi inségesek fölsegélésére mult hó 27-dikén tánczvigalom tartatván, az tiszta jövedelmül 2000 ftot hozott.

** (*Haynald érseket*) Magyarországra várják. Egyik, sulyosan megbetegült testvére vigasztalására siet Szécsénybe.

** (*Főispánokul emlegetik.*) S[...]

de[...] terü[...] pátens[...] főispán[...]

** (A[...] zárta a farsa[...] volt álarczcza[...] is. A közönség

Vas. Ujs. 1863.

TÁRHÁZ.

Egyház és iskola.

** *(Kunszt József kalocsai érsek)* ő excját ötven éves papsága jubilaeumának alkalmából, Ő Felsége dijelengedés mellett a Szent-István rend nagy keresztjével földisziteni méltóztatott.

** *(Az eperjesi protestans jogtanintézet)* engedélyt kapott a birói államvizsga letehetésének eszközlésére. A vizsgáló bizottság elnöke, — mint a „P. H.“ bécsi levelezője irja, — *Kray* Miksa, az eperjesi első birósáqu váltótörvényszéknél elnök, — alelnöke pedig *Dienes* István kerületi táblai elnök lenne. Ez az első protestáns tanintézet Magyarországon, mely ily joggal föl van ruházva.

** *(A pesti helv. gymnazium)*, melynek nyolczadik osztálya csak ez évben nyilott meg, a „P. H.“ bécsi levelezője szerint a nyilvánosság ogát megkapta.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

(A magy. gazdasszonyok által rendezendő harmadik kiállitás), a gazdasszonykodás és háziipar körébe tartozó mindennemű tárgyból e hó 12-én nyilik meg a „Köztelek“ helyiségeiben, s e hó 20-ig tart. Hiszszük, hogy hazánk gazdasszonyai számosan állanak a nemes verseny sorompói közé, s a háziipar előhaladásáról e kiállitáson is kedves alkalmunk lesz meggyőződni. A gazd-asszonykodás a nőnek egyik legszebb s legillőbb foglalkozása, hivatása; ennek kifejlését, előhaladását eszközölni minden magyar gazdaasszonynak honleányi kötelessége is: azért erős meggyőződésünk, hogy a jelen kiállitást hazánk leányai, mind be ces küldeményeik nagy száma, — mind látogatásaik által, sikeressé s érdekessé tenni el nem mulasztják.

Közintézetek, egyletek.

** *(A magyar tud. akademia)* két havi szünetelés után e hó 5-én kezdte meg osztály-üléseit. Ez alkalommal a nyelv- és széptudományi osztálynak volt szakülése gr. *Dessewffy Emil* elnöklete alatt. Először is *Hunfalvy* Pál mutatta be azon értekezésének vázlatát, melyet Reguly hagyományainak általa rendezett kiadásához csatolt, benne a vogulok és magyarok egymás közötti viszonyát nyelvészeti és történelmi szempontokból fejtegetvén. — Utána *Budenz* József tartott érdekes értekezést a török hangutánzó igékről. Bejelentetett, hogy id. Mándy Péter a nagy szótárból kihagyott szavaknak már 8-ik lajstromát küldötte be. Végre felolvastatott *Szemere* Miklós levele, melyben akademiai lev. taggá megválasztatásáért köszönetet mond.

** *(Vizgyógyintézet Nagy-Váradon.)* Dr. *Fe-ete*, 13 évi külföldön tett tapasztalatok után, Nagy-Váradon hidegviz-gyógyintézetet nyitott. Üdvös vállalat a szenvedő emberiségre.

Balesetek, elemi csapások.

** *(Villámütés.)* Tápió-Szent-Márton mellett a napokban a villám leütött a mezőn, s kilencz egyént érintett meg, kik a viharban künn barmaikat őrizték. Közülök három azonnal meghalt, a többi pedig sulyosan beteg. Mint mondják, az egyiknek épen szájában tartott pipája a nyakán egészen keresztülfuródott.

** *(Tetemes tüzvész.)* A mult hóban a kolozsmonostori csűr a lángok martaléka lett. A kár 80,000 frtra becsülhető. Különösen nagy veszteség az oda égett roppant mennyiségü gabona, mert a mult két évi termés szemben, az idei pedig szalmástól együtt ott veszett. Hogy a gabonaszem mily tartós tápanyagot nyujt az égésre, szomoru példát mutatott reá e tüzvész, mely két hét mulva is égett, különben az oltás körül nem nagy buzgóságot fejtettek ki. A csűr 2000 ftig volt biztositva.

Mi ujság?

** *(Ferencz Károly főherczeg)* ő fensége a magyarországi szükölködők számára 4000 ftot ajándékozott.

** *(Az egy millió mérő vetőmag)* kiosztása s visszatéritése a következő módon történik: A vetőmagból egyesek a szükséghez mérve a községek utján részesülnek. A vetőmag kölcsör gyanánt lesz kiosztva, még pedig oly módon, hogy minden község, mely belőle részt kap, kötelezvényt ad magáról, mindazon egyesek aláirásával, kik közt a vetőmag ki lesz osztva. E kölcsön megtéritésére magát az egész község, s igy egyik ember a másikért is kötelezi. A vetőmag az adóhivataloknál, s pénzben lesz megtéritendő, oly ár szerint, a mint azt az állam a cs. k. kereskedelmi s hitelintézetnek jelenleg ki fogja fizetni, természetesen a szállitási költség beszámitásával. Kamatot tőle nem kivánnak, csupán másfél százalék lesz fizetendő a beszedésnél kikerülhetetlen veszteségek pótlására. Az adósság három éven át, negyedévi részletekben, s igy összesen 12 izben lesz visszafizetendő. Az első részlet fizetése 1865. január 1-ső napján kezdődik.

** *(Azon egy millió ftnyi kö'csön,)* melyet a brüsszeli földhitelintézet, a magyar földhitelintézet utján, az alföldi szükölködők javára felajánlott, a következő föltételek mellett lesz kiadandó: Az egész összeg egy hó leforgása alatt Wodianer Mór bécsi bankház által lesz kifizetendő a magyar földhitelintézetnek évenkinti 5%-ot kamatozó fizetési utalványaira. A kamatok félévenkint lesznek fizetendők. E fizetési utalványok lejáratkor a nevezett bankháznál félévenkint ujakkal lesznek fölcserélendők, mindaddig, mig az összes kölcsön vissza nem téritttetett, azaz 1868 nov. 1-ig, mely napon az egy millió ft. a brüsszeli föld- és iparhitelintézetnek teljesen visszafizetendő lesz.

** *(Történetileg nevezetes helyeknek megörökitése.)* Dr. *Arányi* Lajos a magyar orvosok és természetvizsgálók utolsó közgyülésében azon inditványnyal állott elő, hogy „az emberek *örömperczei* használtassanak fel oly alap teremtésére, melyből a magyar történelem nevezetesebb helyei *emléktáblák* álta jelöltessenek ki és a régi nemzeti műemlékek korszerüleg kijavittassanak vagy visszaállittassanak.“ Az inditvány a gyülésen, — lihetőleg azért, mert az előadó gyenge hangja miatt nem értette meg mindenki — nem találtozott oly lelkesedéssel, mint a tárgy fontossága érdemelné; a közönség részéről azonban már eddig is némi rokonszenvre talált, s nehány lelkes honfinál tartott barátságos lakoma alkalmával, tiz krajczáronkint nehány forint gyült össze s küldetett be illető helyre e czélra. — Az inditvány méltó, hogy országos viszhangra találjon. Ha minden honpolgár, életének egy-egy nevezetesebb mozzanatánál, p. lakodalmak, keresztelések, remekelések, minden lakoma vagy tor alkalmával csak nehány krajczárt áldoz is e czélra, őseink nagy tetteinek emléke meg lesz örökitve, s az észrevétlenül összehordott fillérek nagy összegekké nőve, bámulatos eredményeket hozhatnak létre műemlékeink megőrzése körül. Minden városban csak nehány honleány vagy hazafi szükséges, hogy apostola legyen az ügynek: s a fényes eredmény hirdetni fogja, hogy az unokák méltók őseikhez.

** *(A pesti szentháromság-szobor)* ünnepélyes fölszentelése ma délelőtt 10 órakor megy végbe. A szobor öntött-vas rácsozattal van körül keritve, s disze a plebánia-térnek, melyen föl van állitva.

** *(Szép ajánlat Erdélyből.)* *Marosszék* 150 birtokosa azon nemes ajánlattal lépett föl, hogy az inség ideje alatt 356 magyarországi szükölködőt minden szükségessel ellát, s 36 marhát elfogad teleltetésre. Szép jele a testvéries részvétnek.

** *(„A magyar gazdasszonyok hetilapja,“)* mint igérve volt, e hó elsején csakugyan megindult. Szerkesztője *Vachott* Sándorné fölkéri a lap gyüjtőit, hogy iveiket Emich Gusztáv kiadóhivatalába (barátok tere 7. sz.) mielőbb beküldeni sziveskedjenek. Ugyanő értesiti azon gyüjtőit és előfizetőit, kik „*Családi füzér*“ czimü vállalatát támogatni ohajtották, hogy e vállalatot épen azért nem inditotta meg, hogy a „Magyar gazdasszonyok hetilapjá“nak, mint közhasznubb és szükségesebb vállalatnak szerkesztését elfogadhassa; azért a „Családi füzér“ előfizetőit is ez uj lapjával elégiti ki, remélve, hogy azok a szélesebb téren működő cserét szivesen elfogadják.

** *(Engedély sorsjátékra.)* A magyar képzőművészeti társulat engedélyt nyert, hogy a képzőművészet s a magyar művészek fölsegélésére 36000 darab ötvenkrajczáros sorsjegyet bocsáthasson ki, és azok árán olajfestményeket vásárolhasson. A sorsjáték idejéről s nyereményeiről még eddig nincs tudomásunk, de hiszszük, hogy e sorsjátéknál a szerencsét sokan megkisértik, tudva, hogy általa hazai művészetünk érdekeit mozditják elő.

** *(Magyar dráma franczia forditásban.)* Tudva van, hogy Dobsa Lajos „Atilla“ czimü, még nálunk szinre sem került darabját franczára forditva párisi szinpadokon elő akarják adni. A művet e czélra itt helyben Wohl Janka forditotta franczára, még pedig mint mondják, elég szabatosan. A darabnak, Jules Janin nevezetes franczia iró szerint csak az a hibája, hogy Genovéva története nincs benne. Szerzője, — mint a „Sz. L.“ hitelesen értesül, — most ezt is bele szőni szándékozik, s azon körülménynél fogva, hogy Genovéva Páris védasszonya, nagy hatást remél.

** *(Pályázásra beküldött művek)* A nemzeti szinház által eredeti *népszinművekre* kitüzött 80 db. arany első, — és 40 db. arany második pályadijra e hó 1-ső napjáig, mint határidőig 14 pályamunka érkezett be, ugymint: 1) „Rugott menyecske“ 2 felvonásban. 2) „Tárcza“ 2 felv. 3) „A lelencz“ 4 felv. 4) „A helység juhásza“ 3 felv. 5) „A kovácsinas“ 3 felv. 6) „A bujtogatók“ 3 felv. 7) „Egy magyar próféta“ 4 felv. 8) „Ne csaljatok“ 4 felv. 9) „Debreczeni taligás“ 3 felv. 10) „Több veszett már Buda alatt“ 3 szak. 11) „A boglyas“ 4 felv. 12) „Kettős titok, kettős házasság“ 3 felv. 13) Hora és Kloska“ 3 felv. 14) „Rátóti öregbiró“ 4 felv. — A pályaművek megbirálására kinevezett választmány: Bérczy Károly, Gyulai Pál, Egressy Gábor és Tóth Kálmán, — Jókai Mór elnöklete alatt összegyülvén, a pályaműveket és jeligéket 13 pályázó részéről rendben találta, s ezeket pályázatra bocsátotta. A „Rátóti öregbiró“ czimü munka *bohózat* gyanánt volt beküldve, holott a pályahirdetés *népszinműveket* kiván; továbbá szerzője a darab szinrehozatala ellen tiltakozott, ez pedig a pályázat tulajdonképeni czéljával ellenkezik; azért a választmány e darabot e kettős okból pályázatra nem bocsáthatónak találta. Szerzője a szinházi titkári hivatalnál művét visszaveheti. A többi mű jeligés levelei lepecsételve a szinházi levéltárba tétettek. A pályaművek birálását a választmány azonnal megkezdé.

** *(Pályázó művek.)* A nemzeti szinház által eredeti vigjátékokra kitüzött 50 arany első és 30 arany második pályadijra 35 mű érkezett be, ugymint: 1. „Ingyen jegy“, 1 felv. 2. „Egy pár csók“, 1 felv. 3. „Megbékültek“, 3 felv. (jelige nélkül). 4. „Tények“, 1 felv. 5. „Eladó leány“, 1 felv. 6. „Ész és pénz“, 1 felv. 7. „Az első szerelem“, 1 felv. 8. „Az apám felesége“, 1 felv. 9. „Az ismeretlen drusza“, 1 felv. 10. „Párbaj-lovag“, 1 felv. 11. „A konkolyhintő“, 3 felv. 12. „A balekfogók“, 1 felv. 13. „Az égben“, 2 felv. 14. „A házasság politikája“, 1 felv. 15. „Egy művész szerelme“, 4 felv. 16. „Egy gordiusi csomó“, 1 felv. 17. „A vadász a veremben“, 3 felv. (jelige nélkül). 18. „Egy szellemdus hölgy“, 1. felv. 19. „Kedves urambátyám“. 3 felv. 20. „A szerelmes szinész“, 2 felvonásban. 21. „Becsület és szerelem“, 1 felvonásban. 22. „Első nyilatkozat“, 2 felvonásban. 23. „A lelkierő diadala“, 2. felv. 24. „Egy jó madár“, 3 felvonásban. 25. „A bölcseség köve“, 1 felv. 26. „A költő és hitelezői“, 1 felv. 27. „Különös meghivás“, 1 felv. 28. „Megnyertem“, 2 felv. 29. „Barát a szükségben“ 2 felv. 30. „Mákvirágok“, 5 felv. 31. „A rangkóros nő“, 1 felv. 32. „Az elriaszthatlan szerelmesek“, 3 felv. 33. „A jó testvérek“, 3 felv. 34. „Eltévedt nagyszerüség“, 3 felv. 35. „Divatos beteg“, 3 felvonásban. A birálásra felkért bizottság a következő tagokból áll: Arany János, Salamon Ferencz, Tóth József, Feleki Miklós, gr. Ráday Gedeon elnöklete alatt. A jeligés levelek az elnök pecsétje alatt a szinházi levéltárba vannak letéve. A pályamüvek birálását azonnal megkezdték.

** *(Régi élcz uj kiadásban,)* melyet az tesz érdekessé, hogy valóban megtörtént. Egy müvelt emberekből álló társaság a nyáron a Tisza partján halászgatott. Egyiknél a horogra heringhez hasonló halacska került, s nagy lőn a vitatkozás, hogy az valósággal ezek sorába tartozik-e? Erre a társaság egyik tudákos tagja, a vitát eldöntendő, a halat nyelvével érinté: „ez nem hering, mert nem sós“ — hangzott ajkáról a bölcs itélet.

** *(Az „Esztergomi Ujság“)* e hótól kezdve Haán Rezső szerkesztése mellett, uj, tetszőbb alakban, czélszerübb beosztással jelenik meg. Alig mondhatunk ezuttal számára jobbat, mint ha közelebbi számában közölt jeles toasztjának egyik érthetőbb részét reá magára alkalmazzuk, a közönségnek „a kegyelet illatárjai közt“ bemutatván, s kivánván, hogy „a Mindenható az előfizető bajnokok létszámát 800 zal növelleni hősies kitartással tényked jék, s érczmárvány egészségben sokáig éltesse. Éljen!“

** *(Uj szinmü.)* Szigeti uj szimüve „Széchy Mária“ e hó 16-ikára van kitüzve előadásra a nemzeti szinházban. Ez uj darabról a birálók előre is igen sok szépet mondanak.

** *(Ellopott községi pénzek.) Dautova* községében, a hozzánk érkezett tudósitás szerint, mult hó 23-ikán virradóra a község pénztárából 900 ftot elraboltak. A lopás 2—3 óra között történhetett. A mint látszik, a tolvaj ügyetlen is volt, vagy nagyon sietett, mert a láda fenekén 1004 ftot ott felejtett. A pénz kezelője Burány János, az elveszett összeg viszszaszerezhetése végett egy baranyamegyei jósnőhöz folyamodott. Ugyan jámbor és czélra nem vezethető utat választott!

Nemzeti szinház.

Péntek, okt. 1. „*Egy bujdosó kurucz.*“ Eredeti szinmű 4 felv. Irta Szigligeti. Zenéjét Bőhm Gusztáv. Legtermékenyebb szinmüirónk, Szigligeti, ma este ismét egy uj szinművel köszöntött be a „Bujdosó kurucz“-ban, mely azonban épen nem tartozik a jeles szerző legjobb darabjai közé. A mű jól indult, de a kivitel alig felelt meg a várakozásnak. Nem lehet tagadnunk, hogy mindegyik felvonásban van egy-két hatásos jelenet; de az oáz körül nagyrészt járatlan a vidék. A szerepek legjelesb szinészeink kezében voltak; azonban igyekezetük daczára sem tudtak érdeket gerjeszteni. A mű legsikerültebb alakjai gyanánt tán az öreg kertészt, Gerőt és a bujdosó leányát, Margitot lehetne megemliteni. Közönség szép számmal. Szerzőt az első és második felvonás után hivták.

Szombat, okt. 3. „*Faust.*“ Opera 5 felv. Zen. szerzette Gounod.

Vasárnap, okt. 4. Ő Felsége névnapjának megünneplésére, a szinház teljes kivilágitása mellett „*A csikós.*“ Énekes népszinmü. Irta Szigligeti, zenéjét Szerdahelyi. Szabó Jozéfa, a kolozsvári szinház tagja, „*Rózsi*“ szerepében mint vendég lépett fel.

Hétfő, okt. 5. „*Egy bujdosó kurucz.*“ Szinmű 4 felvonásban.

Kedd, okt. 6. „*Rigoletto.*“ Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Verdi. Ceresa L. mint szerződött tag „*Mantua herczege*“ szerepében először lépett föl.

Szerda, okt. 7. „*Az utolsó levél.*“ Franczia szinmü 4 felv.

Csütörtök, okt. 8. Szabó Jozéfa kisasszonynak, a kolozsvári szinház tagjának föllépteül, először: „*Az iskolakerülő.*“ Vaudeville 2 felv. Sardou V. után forditotta Szerdahelyi. Ezt követte „*Az ajtó vagy zárva, vagy tárva legyen.*“ Közmondás 1 felv. Mussel után ford. Tiszta K.

Budai népszinház.

Okt. 2. A következő napokon adott uj operette és vigjáték előkészülete miatt nem volt előadás.

Okt. 3. 4. 5. 6. „*A kofák.*“ Operette 1 felv. Zenéjét szerzette Offenbach. Ezt megelőzte: „*A braziliai.*“ Tréfajáték 1 felv. Francziából forditotta Tarnay.

Okt. 7. „*Páholy az operaházban*“ Uj vigj. 1 felv. Francziából forditotta T. P. Ezt követte „*A dajka.*“ Operette 1 felv. Offenbachtól. Végül: „*A szellemalakok 22-ik mutatványa.*“

Okt. 8. „*Chouffleuri ur otthon lesz.*“ Operette, és „*Páholy az operaházban.*“ Vigj. 1 felv. Végül: „*A szellemalakok mutatványai.*“

— **(Adakozások.)** A „Vas. Ujs.“ szerkesztőségéhez a mult héten ismét beküldetett:

Az *alföldi szükölködők számára*: Veszprémből Kun Sándor által 173 ft. (Az adakozók: Puzdor Gyula Ajkáról 120 ft., Noszlopy Tamás Noszlopról 30 ft., Kenessey Móricz Tót-Vázsonyból 20 ft., Piller Pál Gyepesről 2 ft.) — Vasmegyéből Kis-Somlyó helység közbirtokasai (ugy a nemesi, valamint a volt urbéresek osztályából) Nováky József biró és Magassy Antal jegyző által 50 ft. — Sz.-Mihályról (Komárom) Itczés Ferencz gazdatiszt 4 ft. — Pestről S. V. 5 ft.

— *A pesti lipótvárosi templom számára*: Pestről S. V. 5 ft.

Nyilt tér. *)

— **(Felhivás.)** Azon igen tisztes külsejü, már őszbevegyült, hihetőleg protestáns lelkész ur, a ki ez évi sept. 8-án este, mintegy tiz órakor a pesti „Komlókert“ egyik asztalánál egy fiatalabb urral s három nővel vacsorált, igen kéretik egy valaki által egy jó szándéku s fontos ügy kedvéért, nevének s lakásának tudatására e lap tisztelt szerkesztőségénél.

*) E rovatban közlött czikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerk.

SAKKJÁTÉK.

198. sz. f. — Tilkovszky F.-tól (Egerben).

Sötét.

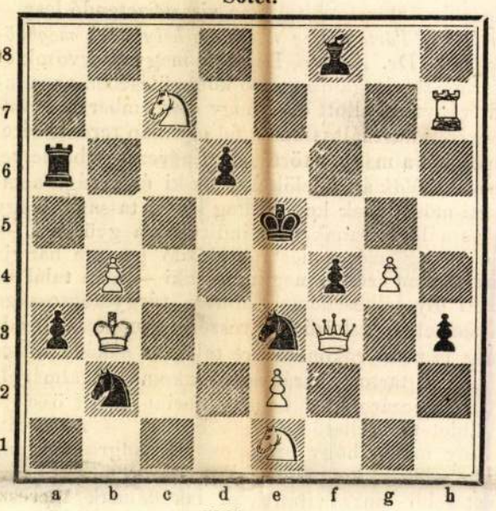

Világos.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 193-dik számu feladvány megfejtése.

(Sperber F.-től Debreczenben.)

Világos.	Sötét.
1. H d 6 — c 4	K c 5 — d 4
2. H c 4 — b 2	K d 4 — c 5
3. H b 2 — d 3 †	K c 5 — d 4
4. H d 3 — f 4	K d 4 — c 5
5. H f 4 — e 6 : † mat.	

Helyesen fejtették meg. *Veszprémben*: Fülöp József. — *Rimaszombaton*: Terhes Lajos. — Róth Kálmán. — *Pesten*: Cselkó György. — Vekerle László. — *Bajmakon*: Weisz Fülöp. — *Bucsányban*: Tomka Kálmán. — *Moóron*: Radványi Vilmos. — *Egerben*: Tilkovszky F. — *Pécsett*: Ritkay János. — *Debreczenben*: Zagyva Imre.

Szerkesztői mondanivaló.

6764. **Hontmegye.** B. Tamás. A hely nevét, honnan a levél iratott, nem birtuk elolvasni. A kivánt könyvek elküldése ennélfogva lehetetlen. Kérjük e baj gyors orvoslását.

6765. **T.-Szalka.** G. F. Az irt körülmények ujak és meglepőek voltak ránk nézve. Tudni kell, hogy a lap szétküldési ügye nem a szerkesztőt, hanem a kiadót illeti. Sietünk a hiányt most már más uton pótolni, s önnek köszönettel tartozunk soraiért.

6766. **Szászfalu.** B. L. Most csak annyit, hogy az uj küldemény hiány nélkül megérkezett. Egy idő óta bizonyosnak tartottuk ön személyes ideérkeztét, részint a term. tud. gyülés, részint ön hazautazása alkalmával. Ugy látszik, e reményünk nem teljesül, s a mit személyesen szerettünk volna elintézni, arra most csakugyan nem maradt egyéb eszközünk, mint a levélirás. E héten bizonyosan.

6767. **Csány.** N. J. A panaszos levelet átadtuk az illetőknek; ugy hiszszük, a bajt orvosolni fogják.

6768. **Buda.** Ama társaságnak. Végre kisütöttük, hogy az uj redout-épület homlokzatán Hunyady János, Sz. István s egyéb nagy embereink között mellszoborban pompázó *Varula Jakab* Pest városa első polgármestere volt. Nagy tisztelet érte.

6769. **Csik-Somlyó.** U. B. A kivánt ügyben egyebet alig tehetünk, mint hogy ön ajánlatát az illetők tudomásaul közzéteszszük.

6770. **Kis-Kőrös.** S. J. A czikk minket is meglepett. Kiváncsiak vagyunk az eredményre.

6771. **A szabadkai kastély.** Ily nemü müvekkel el levén látva, egyelőre nem igérhetjük ennek megjelenését.

6772. **Losoncz.** P. G. Reméljük, hogy a küldeménynek hasznát fogjuk vehetni.

6773. **Kolozsvár.** I. Gy. Helyi érdekü dolgok, miknek elintézését az ottani lapoknak kell átengednünk.

6774. **Vizakna.** P. J. A népköltészeti küldeményt átadtuk Gyulai Pál urnak.

6775. **Miskolcz.** ***. A fennforgó differentiák elintézését más illetékesb forumtól várnók. Ez esetben a hivatalos utat ajánlanók. Hirlapi vita csak keserüséget okozna, anélkül, hogy czélhoz vezetne.

6776. **Sárospatak.** Dr. S. A derék czikk még épen jókor érkezett. Szives köszönet érte.

Eladó: A Vasárnapi Ujság 1854. folyam második fele; az 1855. és 1856. folyam egészen, 1857. folyam első fele, kötetlenül, tisztán, együtt összesen 15 ftért. — A pénz bérmentes elküldése után vevő bérmentve kapja a példányokat. — Ráadásul a „Magyar néplap“ 1857. évi folyama kötetlenül. Bővebb értesitést ad Putnokon Milesz Béla.

1864-dik évi naptárak.

Épen most jelentek meg **Heckenast Gusztáv** könyvkiadóhivatalában Pesten, egyetem-utcza 4-ik szám alatt, az 1864-ik évre szóló következő naptárak, melyek Magyar- és Erdélyországban minden könyvárus- és könyvkötőnél is kaphatók, ugymint:

Kakas Márton humorisztikus naptára. Hatodik évfolyam. Számos élczes képpel. Csinos boritékba füzve. **Ára 80 kr.**

István bácsi naptára. Kilenczedik évfolyam. Szerkeszté Majer István. Képekkel, szines boitékba füzve. **Ára 50 kr.**

Lidérez-naptár. Harmadik évfolyam. Képekkel. Tartalmát képezik: rémtörténetek, lélekjelenések, bünesetek, csodálatos tünemények, tündérregék, vadász- és utikalandok stb. Tarka és szépen kifestett boritékba füzve. **Ára 60 kr.**

A magyar nép naptára. Szerkeszté Tatár Péter 4-rét. Képekkel és tarka boritékkal (Olcsó szép naptár).

Paprika Jancsi képes kalendáriuma. 4-rét. Szerkeszté Tatár Péter. Csinos boritékba füzve (a legolcsóbb naptár).

A

VASÁRNAPI UJSÁG

és

Politikai Ujdonságok

oktober—decemberi évnegyedes folyamára

ezennel uj előfizetés nyittatik.

Előfizetési föltételek:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt postán küldve, vagy Buda-Pesten házhoz hordva:

Évnegyedre (oktober—december) 2 ft. 50 kr.

Csupán Vasárnapi Ujság:

Évnegyedre (oktober—december) 1 ft. 50 kr.

Csupán Politikai Ujdonságok:

Évnegyedre (oktober—december) 1 ft. 50 kr.

☞ Tiz előfizetett példányra gyüjtőinknek egy tisztelet-példánynyal szolgálunk. A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik.

A Vasárn. Ujság és Polit. Ujdonságok kiadó-hivatala.

(Pest, egyetem-utcza 4-ik szám alatt.)

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholikus és Protestáns naptár		Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	⊙ Nap- kel		delel		nyug.		☾ Hold- kel		delel		nyug.	
	Oktober		Sept. (ó)	Tisri	ó.	p.	m.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.
11	**Vasár**	**D 20** Philomilla	**D 19** Kálmán	**29 F 19** Cyriac.	28		6	13	46	53	5	20	4	44	10	39	4	23
12	Hétfő	Miksa püspök	Miksa	30 Gergely	29		6	15	46	38	5	18	5	51	11	25	4	49
13	Kedd	Kálmán, Eduárd	Eduárd	**1 Oktober**	30		6	16	46	24	5	16	7	0	12	14	5	19
14	Szerda	Kalliszt püspök	Kalist	2 Cyprián	1	Marchesv	6	18	46	10	5	14	8	11	1	5	5	54
15	Csöt.	Teréz szüz	Teréz	3 Areop D.	2		6	19	45	56	5	12	9	20	2	0	6	35
16	Péntek	Gál, Florentin	Gál apát	4 Hieroth	3		6	21	45	43	5	10	10	26	2	56	7	25
17	Szom.	Hedvig özvegy	Florent	5 Karithina	**4 5. Sabb.**		6	22	45	31	5	8	11	26	3	54	8	24

● Ujhold 12-én, 7 óre 57 percz este.

TARTALOM.

Régi arczképek. XI. B. Pálffy András. *N. I.* — Falun. *Tolnai Lajos.* — Egy lengyel történet *Jókai Mór.* — A Tisza bölcsője. *P. Szathmáry Károly.* — Képek a hazai népéletből. XXXII. Vásárról hazatérő csizmadia (képpel). — A kukoricza-csutka mint táplálék. *x—y.* A csernekhegyi zárda (képpel). *G. S.* — Archaeologiai levél. *Rómer F.* — Nevezetesebb jelenségek a növényéletből. *Dr. Egger.* — **Tárház**: Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi ujság? — Nemzeti szinház. — Budai népszinház. — Nyilt tér. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő **Pákh Albert.** (Lak. magyar-utcza 1. sz.)

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomtatja **Landerer** és **Heckenast**, egyetem-utcza 4. szám alatt Pesten, 1863.

Aranyi Sajos dr

ród

Forster 1905

7. l. 35. l.

L. Rendimtot
Veiclett 1894: IX. 2-án
Csiáni oltalmi 1894: XII. 14-
és a 22919/95. mni. a. a. 9
1894: X. 20-án Szalay
rak

(ad dró felében):

:

resztbetett lábakkal álló) szt. János „
s jobbra néző" ~~Bal~~ bal kezével pedig a keresztet
alagján: „ECE·AGNVS·DEI" olvasható.
~~ik, ki~~ kezeit öfsetéve s térdreereszkedve
árosokkal s kastélyokkal hegyes vidék
ra azt a jelenetet látjuk, midőn János
ngyal tartja, ~~[illegible]~~ két beszelgető angyal
n megkereszteli, már megkereszteltek, mit a ~~[illegible]~~
. János a pusztában predikál.

ra, méretei 129:176 Jm.

~~[illegible]~~
ft 50 kr. = 3143 Ka
3.

Arányi Lajos

l.

Arch. Ert.

1914. 246. l.

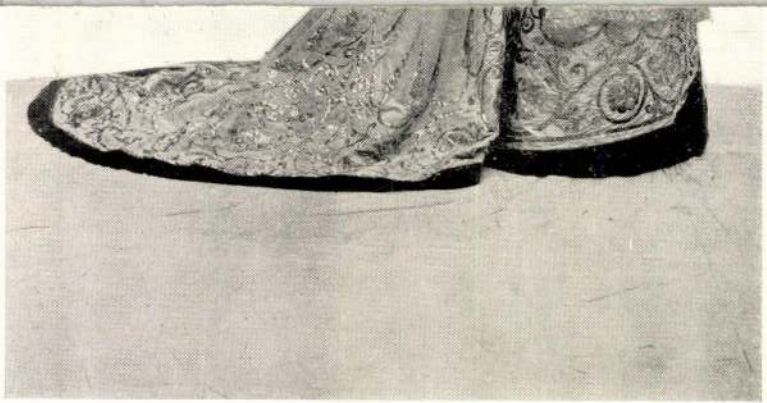

704. sz. Török Irma díszruhája 1896 tájáról.

Gr. Berényi János.

Arányi Lajos

nekrolog

l.

Arch. Ért. 1887

377. l.

I.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó r

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Arányi Lajos

l. Gereczerajztár

311. h 312, 317,
319, 320, 321, 322. h. 323,
324, 326, h.

Porta Aurea, Pólai III. 46.

Arányi Lajos dr

l.

Gerecze rajztár

279 h.

V

Arányi Lajos

l.

Tanulmá-
nyok Bp.
múltjából.
IV. k. 59. l.

is. Mindaz a segédeszköz, a mi
a kik a pusztaság keleti részén
útja alatt történt följegyzése sze
húzott sapkát (a sas sapkája «b

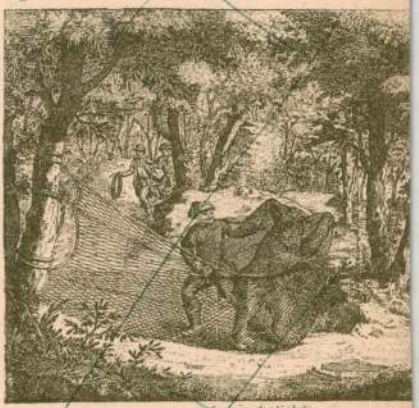

529. ábra. Medvefogás hálóval. XVII. századbeli f
Kiáll. Dr. Szendrei János.

könyvtár egy XV. századbeli r
művében. Az idézetek részint a
módról szólnak s bepillantást er
ből kivett sólyomfiókkal, a miko
jó ételekkel kellett kedveskedni,
ben nem volt szabad a kézen h

eredetét a kelet- és középázsiai
és vadásznépeknél kell keresni,
égtelen pusztaságon csakis beta-
latokkal tudják birtokukba ejteni
lábú és szárnyas vadakat. Leg-
, hogy a sólymászat az Arszaki-
t, a parthus uralom idejében, a
születését megelőző és követő
ad alatt fejlett ki, a mikor a közép-
omádok, mint uralkodó faj, egy
turterületen helyezkedtek el s a
let kedvteléseit a nagyobb művelt-
nyújtott segédeszközökkel fej-
ék tovább s tehették változa-
ká. Az Akhemenidák korában még
nyoma sincs a perzsáknál a sóly-
ak, pedig a sólyom elnevezés
a sahin, pamiri sáin, soin,
i saena szóval függ össze. De az
omádok sem ismerték; a kelet-
szkithák, szarmaták életviszonyai-
részletes ismereteink vannak,
egyet s mást a közép-ázsiai massza-
is; ha a sólymászat már akkor
lett volna Herodotus még job-

Arányi Lajos dr.

Vod

Schulcz József és Arányi György: A vajda-hunyadi vár restaurálásának története. Pesth, 1876. 4.l.

Budapest, 1935. október 12.

om,

atát és többször tapasztalt baráti se-

úr, ki nekem még egyetemi éveim óta
nkatársam volt, a közeljövőben Gerevich
mint melléktárgyból óhajt szigorlatot
barátom most állásban van, sok ideje

627 **Torontál megye. Bárány** Á. Torontálvármegye hajdana. Buda: Egyetem, 1845. 8°. 2 k. egyben, er. barna íbőr.

628 **[Tóth] Tott.** Mémoires du baron de T. sur les Turcs et les tartares. Maestricht: Dufour, 1786. in-12. 5 vol., demi veau brun d'époque.
Az V. k. címe: Observations critiques de M. de Peysonnel et la réponse de M. le baron de T. Igen ritka.

629 **Tóth** B. Konstantinápolyi emlékek. Bp.: Athenaeum, 1877. kis-8°. 110 l.

630 **Tóth** L. Uti tárcza. Pest: Landerer 1844—1846. kis-8°. 6 k. egyben, fv.
I. Dél-Németalföldön. — II. Rajnai út. — III. Németalföld és Belgium. — IV. Schweiz. — V. Brittföld. — VI. Páris. Szerző sajátkezű ajánlásával.

631 **Tóth** M. S. J. Középeurópai műépítmények. *173 illusztrációval.* Bp.: 1898. kis-8°. 430 l., 1 sztlan lev.

632 **Townson** R. Voyage en Hongrie. Paris: Dentu An XI (1803.) pet. in-8. 3 vol., toile brune d'ed.
Avec (19) cartes, planches. Très rare. Bel exemplaire.

633 **Török** J. A két magyar haza első rangu gyógyvizei és fürdőintézetei. *12 kőre metszett tájképpel.* Debrecen: Városi ny., 1859. 8°. XVI, 288 l., er. v.
Rendkívül ritka és értékes balneológiai munka. *Balatonfüred, Bártfa, Budai Császárfürdő, Parád, Pöstyén, Szliács, Trencsénteplic stb. remek színes könyomatú képeivel.*

634 **Tscherning** Th. Das von d. Türcken lange gequälte nun durch d. christen Neu-beseelte Königreich Hungarn d. i. kurzgefasste Vorstell- und Beschreibung d. Hungarischen Städte. Vestungen... Mit d. Neuesten... Begebenheiten absonderlich Ofen betreffend. Nürnberg: Endter, 1687. 12°. 3 unn. Bl., 464 S., 11 unn. Bl. Perg.

635 **Twain** Mark. Unterwegs u. Daheim. Reisebilder. Anhang: Mark Twain's Lebensgeschichte. Stuttgart: Lutz, 1900. 8°. 284 S. O. roter L.
Mellékelve a szerző autogrammja és 3 soros sajátkezű írása kemény papíron. Dazugebunden d. Autogramm d. Verfassers u. sein Bildnis. With the autogramm of the author.

636 **Ujfalvy Bourdon** Mária. Ujfalvy Károly utazása Páristól—Samarkandig. A Ferganah, Kuldzsa és nyugati Szibéria. *177 művészi kivitelü képpel.* Bp.: Révai, 1885. 8°. VII, 663 l., er. piros v.
Mellékelve a szerzőnő 2 l.-os sajátkezűleg írt francia nyelvű levele és a Fővárosi Lapok 1886. IV. 29.-i száma.

637 **Umlauft** Fr. [Hg.] Wanderungen durch d. oesterreichisch-ungarische Monarchie. *Mit 550 Original-Ill.* Wien: Graeser, 1879. 8°. VIII, 504 S. Hl.

638 **Ungarn.** Im Auftrage d. königl. ung. Handelsminister hg. von d. Direktion d. kön. ung. Staatsbahnen. Red. v. A. *Kain. 700 Illustrationen u. 1 Karte in 4 Farben.* 2. Ausg. Stuttgart: Belser, 1911. gr. 4°. 400 S. O. L.

639 — Land u. Volk. Geschichte, Staatsrecht, Verwaltung u. Rechtspflege. Landwirtschaft u. s. w... Bp.: Franklin, 1917. 8°. 3 unn. Bl., 471 S.
Mit einer Karte. Kiváló magyar tudósok tanulmányai Magyarországról.

640 **Ungrisches Magazin** oder Beyträge zur ungarischen Geschichte, Geographie... I—IV. [Több nem jelent meg.] Pressburg: Löwe, 1781—1787. 8°. 4 Bde. Hled.
1 képmelléklettel. Páratlanul ritka tudományos folyóirat igen szép példánya.

641 **Urházy** Gy. Keleti képek. Pest: Emich, 1854. 8°. 214 l.

642 **Ürmösy** S. Az elbujdosott magyarok Oláhországban. Kolozsvár: Főiskolai ny., 1844. kis-8°. 4 sztlan lev., 107 l., 2 sztlan lev., er. zöld borítéklapokkal.

643 **Vác.** Szabadságharci kép: Heldentod d. Generals Götz bei Weizen d. 4. IV. 1849. Kőnyomat (Werner, Wien) 38×27 cm.

644 — **Tragor** J. Vác története 1848—49-ben. Vác: 1908. 8°. 512 l., fv. 45 szövegképpel és 10 melléklettel.

645 **Vacano** M. J. Buntes Allerlei aus Argentinien. *Mit 86 Textbildern u. einer grossen Karte.* Berlin: Reimer, 1905. gr. 8°. 209 S. O. blauer L.

646 **Vadona** I. Az öt világrészből. Bp.: Hornyánszky, 1893. 8°. 2 sztlan lev., 900 l., er. kék fbőr, bordázott háttal.

647 **Vágvölgy. Lovcsányi** Gy. A Vág és vidéke. Topographiai leírás. *A szöveg közé nyomott 54 ered. képpel.* Bp.: Szerző, 1881. 8°. 160 l.
A szerző sajátkezű levelével, gyászkeretes levélpapír 2 l., és egy vágvölgyi levelezőlappal.

648 — **Mednyánszky** A. Malerische Reise auf d. Waagflüsse in Ungern. *Mit 12 Ansichten.* Pest: Hartleben, 1826. 4°. II, 123 S. Hl.
E páratlan szépségű, rendkívül ritka földrajzi munka remek példánya.

649 **Vahot** J. Vándorórák. Utazási kalauz. Bécstől Triesztig. Irta és az utazók kényelme végett kis zsebkönyv alakban kiadta V. J. *Grátz és Trieszt tájékozó térképeivel, Velence általános és részletes képeivel s több fametszettel.* Pest: Müller, 1859. 12°. 2 k.

650 **Vajdahunyad. Arányi** L. Vajdahunyad vára 1452, 1681, 1866. szóban és képben. *15 táblán 79 ábrával.* Pozsony: Szerző, 1867. 4°. VI, 90 l.
Mellékelve az Akadémiai Értesítő 1887. évf.-ból (Chyzer K. beszéde Arányi Lajosról) 16 l.

651 **Vályi** A. Magyar országnak leírása. Buda: Universitás, 1796—1799. kis-8°. 3 k., díszes barna bőr, hátaranyozással.
2 rézmetszetű arcképpel.

652 **Valentinus** M. B. Museum museorum oder Vollständige Schau Bühne aller Materialien u. Spezereyen nebst deren natürlichen Beschreibung, Electio u. Nützen u. Gebrauch. 2. ed. Franckfurt A/M.: Zunner, 1714. Folio. 3 k. egyben. Egykorú préselt disznóbőrrel bevont fakötés, bordázott háttal, csatokkal.
A természet mindhárom világából vett 93 remek, érdekesnél érdekesebb rézmetszetű képpel. Remek rézmetszetű címképpel és sokszáz szövegközti rézmetszetű képpel. Remek példány. Herrliches naturhistorisches Werk mit 93 höchstinteressante Kupferstichen u. viele hundert Textbildern.

Hozzákötve:

Valentinus M. B. Ost-indianische Send-Schreiben v. allerhand Gewächsen, Bäumen, Jubelen. Franckfurt A/M.: Zunner, 1714. 3 sztlan lev., 119 l.

653 **Vámbéry** Á. Bokhara története a legrégibb időktől a jelenkorig. Pest: Wodianer, 1873. kis-8°. 2 k. egyben, díszes vörös fbőr, bordázott háttal, sarkokkal.
A szerző autogrammjával. Mellékelve a szerző 1 l.-os Koritnicán 1865. VII. 27-én kelt sajátkezűleg írt levele. With the autogramm of the author.

654 — Geschichte Bochara's oder Transoxaniens von d. frühesten Zeiten bis auf d. Gegenwart. Stuttgart: Cotta, 1872. gr. 8°. 2 Bde in 1. Díszes vörös fbőr, bordázott háttal, sarkokkal.
A szerző autogrammjával. Wth the autogramm of the author.

Lantos könyvesboltja és tud. antiquariuma, Bpest, IV., Múzeum-körút 3.

XXI. aukció
Kat.

zahlreichen anderen Epen und Gedichten seine klassischen, noch heute unerreichten Shakespeare- und Aristophanesübersetzungen. Die überaus anstrengende Tätigkeit bei der Akademie untergrub die Gesundheit des Dichters; er zog sich daher 1877, schon leidend, vom Sekretariate ganz zurück. Seine letzten Lebensjahre verbrachte A. auf der Margareteninsel, unter deren schattigen Bäumen wieder so manch herrliches Gedicht entstand. Bald aber trat sein Leiden immer stärker auf und am 22. Okt. 1882 hauchte einer der grössten Dichter Ungarns seine Seele aus. Die dankbare Nation errichtete ihm eine Statue, die 1883 vor dem Nationalmuseum enthüllt wurde, und eine Büste auf der Margareteninsel, seinem Lieblingsaufenthaltsorte während seiner Krankheit. Im Pantheon der ungar. Literatur nimmt A. mit Petőfi und Vörösmarty als der nationalste Dichter Ungarns die erste Stelle ein. Werke: *Az elveszett alkotmány* (Die verlorene Verfassung, satyr. Epos in 7 Gesängen, 1845), *Toldi* (Epos in 12 Gesängen, 1847), *Murány ostroma* (Die Belagerung Muránys, in 4 Gesängen, 1850), *Nagyidai cigányok* (Die Zigeuner von Nagyida, humorist. Heldengedicht, 1851), *Toldi estéje* (Toldis Lebensabend, 1854), *Kisebb költemények* (Kleinere Gedichte, 1856), *Széchenyi emlékezete* (Die Erinnerung Széchenyis, 1860), *Buda halála* (Der Tod Budas, Epos, 1864), *Shakespeare minden munkái I. kötet* (Shakespeare's sämtliche Werke I. Band, 1864), *Összes költemények* (Sämtl. Gedichte, 1867), *Toldi szerelme* (Toldis Liebe, 1879), *Prózai dolgozatok* (Prosaische Arbeiten, 1879), *Aristophanes vigjátékai* (Die Lustspiele des Aristophanes, III. Bd, 1880), *Összes munkák* (Sämtl. Werke, 1884/5), *Zrinyi és Tasso* (Zrinyi und Tasso, 1885), *Hátrahagyott iratok és levelezése* (Zurückgelassene Schriften und Korrespondenz, 1887/9). Ein grosser Teil der Gedichte und Epen A.'s wurde wiederholt ins Deutsche, von Kertbeny, Kolbenhauer, Sturm, Dux, Krücken, Sponer, Lemberger, Handmann, Steinacker, Strassmann, Lindner, Dóczy, Korodi und von mehreren Anderen ins Serbische, Französische, Russische, Englische, Italienische übersetzt.

Arany, Ladislaus, Sohn des Vorigen, Dichter, geb. 24. März 1848 in Nagyszalonta, gest. 1. Aug. 1898 in Budapest, war Mitglied der Ungar. Akademie der Wissenschaften und der Kisfaludy-Gesellschaft und seit 1880 Direktor der ungar. Bodenkreditanstalt. Seine erste poet. Sammlung: *Eredeti népmesék* (Original-Volksmärchen) erschien 1862. Ihr folgten verschiedene literar. und national-ökonom. Studien, erzählende Gedichte, die poet. Erzählungen: *A hunok harca* (Hunnenkampf), *A délibábok hőse* (Der Held der Fata morgana) und mehrere Shakespeare- und Molière-Übersetzungen. Seine gesammelten Werke erschienen 1901 in einer fünfbändigen Ausgabe.

Arányi, Adila, v. Hunyadvár, Virtuosin, geb. 26. Feb. 1887 in Budapest, absolvierte ihre Kunststudien als Schülerin N. Lenz's, Wilhelm Grünfeld's und an der Landes-Musikakademie als Zögling Eugen Hubay's und erwarb 1905 das Künstlerdiplom. Mit diesem begab sich die junge Virtuosin nach Berlin, wo sie ihre musikal. Studien unter der persönlichen Leitung Meister Joachims fortsetzte, dessen Stradivarius sie später auch erbte.

Sie trat mit ihrer Schwester Jelly in zahlreichen Konzerten in fast allen grösseren Städten Europas auf und erntete überall rauschende Erfolge. Seit fünf Jahren lebt sie mit ihrer Schwester ständig in London.

Arányi, Béla, Pädagoge, geb. 13. Apr. 1844 in Budapest, trat 1861 in den Piaristenorden, an dessen Lehranstalten er seither als Professor wirkte, bis er 1911 in den wohlverdienten Ruhestand trat. A. ist als Autor mathemat. Lehrbücher und naturhistor. Abhandlungen bekannt.

Arányi, Desider, Opernsänger, geb. 18. Aug. 1870 in Szatmárnémeti, genoss, nach Zurücklegung der Gymnasialstudien, bei Emerich Bellovics Gesangsunterricht und wurde bereits 1890 als erster Tenor an die Brünner Bühne engagiert, an der er mit glänzendem Erfolge debütierte. Über Berlin gelangte A. an das Mailänder Skalatheater und von hier 1894 an die Budapester kön. Oper, an der er unter Nikisch seine glänzendsten Triumphe feierte. 1900 schied A. aus dem Verbande der Budapester Oper, feierte dann in Prag bei Angelo Neumann und bei den Salzburger Mozartfestspielen ausserordentliche Erfolge, gastierte — von der Kritik gefeiert — in Holland und Norwegen. A. wurde wiederholt von fürstlichen Persönlichkeiten mit Orden ausgezeichnet. Im letzten Jahre kehrte der hochbegabte Sänger wieder nach Budapest zurück.

Arányi, Jelly, v. Hunyadvár, Violinvirtuosin, geb. 30. Mai 1893 in Budapest, absolvierte den Vorbereitungskurs der Landes-Musikakademie und war dann eine Schülerin Hubay's. Sie lebt seither mit ihrer Schwester Adila, deren Erfolge sie teilt. Trotz ihrer Jugend zählt sie schon zu den anerkanntesten Künstlerinnen der Musikwelt.

Arányi, Julius, Nationalökonom, geb. 1875 in Makó, erlangte, nach Zurücklegung der Universitätsstudien, das Professorendiplom für kaufmännische Buchhaltung und Handelswissenschaften, entfaltete als Mitarbeiter des *Egyetértés* und später in der „Ausland"-Abteilung des Pressbureaus im Ministerpräsidium eine intensive journalist. Tätigkeit und war dann als Professor an verschiedenen Handelsschulen tätig. A. wirkt derzeit an der Pozsonyer höheren Handelsschule und als externer Mitarbeiter vornehmer hauptstädt. Blätter. Selbständige Werke: *Idegen államok pénz- és mértékrendszere* (Das Geld- und Masssystem fremder Staaten, 1897), *Bankbizományi és felesbank ügyletek* (Bankkommissionär- und Bankgeschäfte, 1899), *Devizák és értékpapirok* (Devisen und Wertpapiere, 1911).

Arányi, Ludwig Georg, Arzt, Pathologe, geb. 1812 in Komárom, gest. 29. Juli 1887 in Nagymaros, widmete sich ursprünglich den jurid., später den medizin. Studien, die er in Padua und Wien vervollkommnete. 1844 wurde er Privatdozent der Pester Universität, 1861 ebenda o. Professor der Pathologie. Er schrieb ein grundlegendes Werk: *Elemente der Pathologie* und zahlreiche Fachstudien in in- und ausländ. Blättern. Auch als Archäologe genoss A. bedeutenden Ruf. Sein einschlägiges Werk: *Vajda-Hunyad vára* (Das Schloss Vajda-Hunyad, 1867) reiht sich den gediegensten Fachwerken würdig an.

Arányi, Max, ungar.-französ. Schriftsteller, geb. 13. Mai 1858 in Trencsén, begab sich 1882 im Auftrage des Unterrichtsminis-

Arany

l.

LykaMagyműI800-50

476. l.

Vasárnap **20** Euszták		Friderika **Görög:** Euszták **Izraelita:** Ged. bőjt
Hétfő **21** Máté		**Protestáns:** Máté **Görög:** Kodrát **Izraelita:** Thisri 5.
Kedd **22** Móric		**Protestáns:** Móric **Görög:** Fóka **Izraelita:** Thisri 6.
Szerda **23**		**Protestáns:** Tekla **Görög:** Iván fogant

Aranyi Lajos

Ivód

z

Lechner Jenő dr.

Műemlékek és a műem-
lékvédelem Magyar-
országon - MMÉE Kösl.

1921. 258. l.

1

F

~~28~~

~~29~~

~~71~~

Ha Ipolyi-gyűjt.

Aranyi Lajos dr.

Vajdahunyad

irod

Luxépmenthelyr. 548,

549. l.

Nagyméltóságu Miniszter Ur !

Kegyelmes Uram !

Bátor vagyok a Nagytétényber
utóbb, f.év május 13-16 között e
rült római leletekről a követke
lentést tisztelettel előterjeszt

Nagytétény, a római Campona
óta ismert gazdag római lelőhely
ről a Magyar Nemzeti Muzeum törz
vei és a szakirodalom tanuskodna
ek
1859. óta került onnan a Nemzeti
zeumba nagyfontosságu, részben
ratos kőemlékek és érem leletek.
multban aránylag mostohán bántak

Arányi Lajos György dr.

rajzoló

L.

Szudray - Szentiványi

46. [redacted] 1.

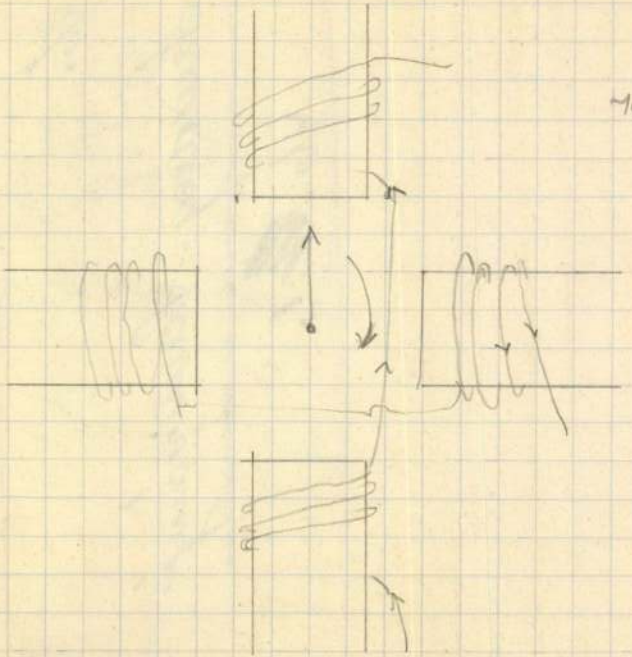

Két fázisú áramgép

Tesla Miklós

Arányi Lajos

vod

Chyzer Kornél: Megemlékezés Arányi Lajos és Örley László felett. Bpest, 1888.

Arányi Lajos, hunyadvári
1812 - 1887.

irod.

Magyary - Kossa Gyula dr.

Magyar orvosi emlékek.
I. K. Bpest. 1929. 253 -
270 l. arcképpel és
képekkel.

Münchenben tanult
festeni. Művészi munkás-
ságáról több adat van
e cikkben. Esetleg lásd
a végső feldolgozásnál -
Sőt, lásd ohvetlenül.

Arany Lajos, Kunjadan
1812 - 1887.

[illegible]

Magyary - Rossa Gyula dr.

Magyar orvos emlékek.
I. K. Szent. 1919. 253 -
270 l. arcképpel és
[illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Arányi Lajos

1812 - 1887

vrő

Katolikus Lexikon

I. 105. l.

Kat. Remete Sz. Pál
Prot. Lóránt
Új-g. János

CSÜTÖRTÖK

16

Kat. Marcell p. vt.
Prot. Gusztáv
Új-g. Sz. Péter

PÉNTEK

17

Kat. Antal ap.
Prot. Antal
Új-g. N. Antal

SZOMBAT

18

Kat. Piroska sz. vt.
Prot. Piroska
Új-g. N. Athanáz

Izr. S. Vaera

Arany Lajos

Vajdahunyad vára
1452, 1681. 1866. Pozsony
1867. c. könyvének
ism. Magyar Sion

1867. V. cf. 232–
236 l.

SZŐKE JÁNOS
Bp. IX. Ráday-u. 5.
Tel: 195-498.

Budapest, 19 47 F. 7

Szállítólevél sz.: 63 számla szám: 68

Átvételi elismervény

SZŐKE JÁNOS

Budapest

---f---------- kelt ---------- sz. b. megren-

lés[e]ük alapján szállított[am]unk:

Mennyiség	Megnevezés	Egység ár	Összesen Forint	fill.
1	db. lemosó			
6	db. törülköző			

Aranyi Sajós

† 1877 jul. 18.

Kovács kerepesi temető

12. l.

Réz, átm. 15 cm.

TALPAS SERLEG,
filigrános zománcdísze XIX. századi.
Bécsi munka, 1737.
Ezüst, mag. 14 cm.

TÁNYÉR,
trébelt dísszel.
Balkáni munka, XVIII. század.
Ezüst, átm. 23·5 cm.

ÁLDOZATI KENYÉRTÁLKA,
középen Krisztus, körül 12 apostol vésett ké
Velencei munka, XVIII. század.
Ezüst, átm. 14 cm.

KERESZT,
XVIII. század.
Gyöngyház, ezüst foglalatban, mag. 14 cm

KERESZT,
közepén niellóban angyal, hasított szárain
ború félalakok.
Az angyal XV. századi, a kereszt balkáni m
XVIII. század.
Mag. 9·5 cm.

KÖNYVFEDÉL,
előlap Kálvária, hátlap Feltámadás.
Balkán, XVIII. század.
Aranyozott ezüst, 11·5×19 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

KRISZTUS FÉLALAKJA,
öntött és vésett oromzattal.

Arányi Lajos

erd

Budai Krónika

1943. ápr. 7. (Tör-
ténelmi emléktáblát
Budán.)

épit.

f. 57

1 Bög. 4°

Klaiber

Haus

Der Ulmer Münsterbaumeister

Matthäus Böblinger

Arányi Lajos dr.

Király Pál: Hunyadvári dr. Arányi Lajos emlékezete.

A Hunyadmegyei Tört. és Rég. Társulat Évkönyve az 1887-ik és 1888-ik évekről. V.-k. Bp. 1889.

Esetleg lásd

MOB kat. 4041.

< Arányi Lajos >

könyve

( ) Vajda-Hunyad
vára 1452. 1681.
1866. szóban és
képben. Pozsony
1867.

Nyugta

Zs Parar Flúr pengőről, mely önreget vizsolyi utiköltség címén felvettem.

Bpest, 1941. sept. 1.

Szentdenyi Endre

Arany László

Divald Károly:

A sárospataki vár

Bp. 1902. 3. k.

DIVALD KORNÉL
MŰVÉSZETTÖRTÉNELMI MUNKÁI:

A FELSŐMAGYARORSZÁGI RENAISSANCE ÉPITÉSZET. Harminczkilencz képpel. Budapest 1900. A szerző kiadása. 4⁰ 48 lap. Ára ... 3 K.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI KORRAJZOK. Bevezetésül a képzőművészetek egyetemes történetébe. *I. kötet:* Ó-kor és középkor. Nyolczvanhat képpel. Budapest, 1900. A Szent István Társulat kiadása. 8⁰ 240 lap. Ára füzve 2 K., kötve ... 2 K 40 f.

Arányi Lajos

tanár, akadémia tag

1863

vád

Rupp Jakab

Buda-Pest és Környékének helyrajzi tört.

Pest 1868. II. l.

15 kr.
rézvörös

25 kr.
ötétibolya

25 kr.
kékesibolya

jság 1 kr.
ötétvörös

Aranyi Lajos

rod

2.

Möller István: A vajdahunyadi vár építési korai. Forster Gyula: Magyarország műemlékei. III. k. Bp. 1913.

kerületének elöljárója

BUDAPEST

Berottságának

Rákos u 10

Ze

~~VI. Állatkert út 1~~

sz. borítékmintája

Látogatás a világ legfantasztikusabb Pubijánál

Nyolcvan éve éli múmia-életét Budapesten a hatéves Arányi Pubi

— Az Est tudósítójától —

Engedélyt kaptam *Orsós* Ferenc professzortól, az orvostani intézetnek, a halál és a tragédiák végállomásának igazgatójától, hogy megnézhessem az *apai szeretet és a konzerválás, a preparálás csodáját.* A kis *Arányi* Pubit. A kisfiú édesapja *Arányi* Lajos, a magyar orvosok első kórboncnokmestere *nem tudott megválni tragikus körülmények között elhúnyt kisfiától.*

A holttestet preparálta és üvegburában íróasztala mellé tette, hogy mindig előtte legyen a felejthetetlen kis kedvenc.

Évek hosszú során állt a professzor dolgozószobájában a nagy üvegbura *és az üvegburából mosolygott édesapjára a halott kisfiú.*

Nagyon érdekes ember volt *Arányi* Lajos. Már tizenegy éves korában tökéletesen beszélt latinul, németül, franciául és angolul. Pap akart lenni, aztán jogász lett. Az 1832. évi kolerajárvány alkalmával anyja tanácsára végül az orvosi pályát választotta. Fékezhetetlen tudományvágy élt benne. Megtanult angolul, görögül. Ha festőnek megy, híres festő lett volna belőle, mint hátramaradt képei, rajzai tanusítják. Szobrásztehetség is volt, mint az orvosi könyvek mondják, a pesti sebészi kórodán előfordult nevezetesebb kóreseteket mind lerajzolta vagy gipszöntvényben örökítette meg.

Hogy néprajzi és nyelvészeti ismereteit öregbítse, *begyalogolta az egész Magyarországot és a monarchia minden tartományát.* Mint orvosnövendék tanult Páduában, majd ötödfél évig a bécsi egyetemen és 1861-ben a kórboncnan rendes tanára lett a pesti egyetemen. Tudományos munkája mellett szórakoztató pihenésül régészettel is foglalkozott. A Vajdahunyad vár újjáalakítása az ő nevéhez fűződik. Ez a különös férfi, ez a lángeszű nagy magyar tudós 1887-ben halt meg, 75 éves korában.

Nyolvan esztendővel ezelőtt halt meg fiacskája, a kis *Arányi* Pubi. *Diftéria* ölte meg a kisfiút hatesztendős korában. Arányi professzor a fiúcska halála után engedélyt kapott a városi tanácstól, hogy

ne kelljen eltemetnie a kis holttestet.

Az engedély megkapása után *heteken át dolgozott a professzor, hogy kiragadja a könyörtelen enyészet karmai közül s megmentse magának sértetlen épségben a kis holttestet. Munkája tökéletesen sikerült.*

Arányi Pubi az üvegszekrényben

Dr. *Vitray* Antal egyetemi magántanár a kalauzom ezen a szép tavaszias délutánon, amikor a kis *Arányi* Pubi meglátogatásához indulok. Bent az intézet udvarában az egyik pavillonban a gomba-szobában áll *a nagy üvegszekrény,* Arányi Pubi koporsója.

Csodálatos és hátborzongató látvány.

Az üvegszekrényben *fekete karfájú gyékényülésű kis gyerekszékében ül a szőkefrizurás Pubi.* Profeszor apja

ARÁNYI PUBI TÖKÉLETES MÚMIÁJA

a balzsamozás után *bohócruhába* öltöztette imádott fiacskáját. Fehérmintájú sötétbarna bársonykabát van a kisfiún, vastag selyemzsinór átkötve a derekán, olyan ez az akkori bohóckabát, mint a mostani divatos házikabátok. Csipkés fehér vászonnadrág a gyermeken és a két lába lakktopánkába bujtatva. Balkarjával a szék támlájára támaszkodik a Pubi, jobbkezét az ölében nyugtatja, szőke fején a kabát bársonyából készített sapka.

Teljesen ép a hatesztendős fiucska nyolcvanesztendős holtteste.

Mint egy szép gyerekszobor. *És mosolyog a Pubi.* Mosolyognak dús szempillái mögött kék üvegszeme: mosolygós az orcája, a nemes szépségü kis szája, szépen ívelt orra, a gödrös kis álla. Pár napig lehetett csak beteg, mert a betegség egyáltalán nem viselte meg kis arcát. De a nyolc évtized se. Dehogy is mumiabarna. *Fehér, sápadt kis ajkai pirosra festettek. Töretlenül ép a nemes kis orra is.* Hogy ragyognak az ezüstdíszes üveggombok a kis bohóckabáton! De a csipkés bohócnadrág már kicsit megviselődött. *Az egyetlen, amit az idő megrágott.*

A holttest esztendőkön át a professzor halála után az Arányi-család házának padlásán hányódott. Ez sem viselte meg a professzorapa csodálatosan művészi preparátumát. Aztán az Arányi-család a holttestet az Orvostani Intézetnek adományozta. *Igy lett múzeumi tárgy a kis Arányi Pubiból.*

Elajándékozzák a kis holttestet

De már nem sokáig marad itt az üvegszekrényben. *Orsós* professzor az előbb jelentette ki:

— Elajándékoztam a fiút. Egy másik egyetemi intézetünk fogja megkapni. Hogy melyik, az még egyelőre titok.

A kis *Arányi* Pubi tehát új helyre vándorol az apja dolgozószobája, az Arányi-ház padlása, az Orvostani Intézet üvegszekrénye után.

Virágoskertje is van a kisfiúnak. Mintegy helyettesítője annak a preparált rózsacsokornak, amely ott díszlett a lábainál akkor, amikor a holttest még édesapja dolgozószobájának volt az üvegburás lakója. De a rózsacsokor elveszett. A kis *Arányi* Pubi virágoskertje most a világ minden gomba-fajtájának színes preparátumgyüjteménye a nagy üvegvirágágyban.

Ezt a furcsa virágoskertet nézegeti még egy darabig a halott fiúcska, amíg az intézetből el nem viszik halott életének kiszámíthatatlan sorsfordulatai.

Bakos Ákos

Alkoholisták, akik gyomorhurutban szenvednek, elvesztett étvágyukat napi kb. 150 gramm természetes **Ferenc József** keserüvíz használata folytán gyakran meglepő rövid idő alatt visszanyerik. Az orvosok ajánlják.

„GEE" BANDJE A BELLEVUE-ben

Levél a szerkesztőhöz a lordok házának a rendeletek elleni nagy felháborodásáról

Tisztelt Szerkesztő úr figyelmét bizonyára nem kerülte el az angol felsőház tegnapi akciója, amelyet már az alsóházban kezdett az alkotmányhű képviselők tábora és most a lordok folytatnak a rendeletekkel való kormányzás rendszere ellen. A lordok sem tudnak belenyugodni abba, hogy a kormány *a törvényhozás előzetes hozzájárulása nélkül* rendeletekkel szabályozzon kormányzati kérdéseket s a Jugoszláviának adott baromfivámkedvezmény ellen a Lordok Háza is azzal az indokolással tiltakozott, hogy ha a kormány fontos ügyeket rendeletekkel szabályoz, tulajdonképpen *a törvényhozás ellenőrzési jogát játssza ki.* És mit felelt erre az angol kormány képviselője?

— Valószínűtlen, hogy fontos kérdésekben a jövőben kormányrendeleti úton fogunk intézkedni.

A felszóláló lord ezt a választ tudomásul vette és nem kívánta a vita folytatását. Mindenki megnyugodott. De előbb mindenki aggódott, mert *még alárendelt kérdésben sem engednek Angliában rendeletekkel kormányozni.* Boldog Anglia! — kiálthatunk fel mi magyarok, akik az utolsó tíz évben kiadott sokezer kormányrendelet tömkelegében már nem is ismerjük ki magunkat.

Pesti Polgár

Lehet-e diktatúra Amerikában?

Mi volna, ha az elégedetlen, forrongó, fantasztikus tévtanokkal és újkori közgazdasági apostolokkal elárasztott Amerikában a novemberi elnökválasztás után

fasiszta diktátor jutna uralomra?

Ezt a kérdést veti fel Sinclair Lewis, az Ujvilág marótollú szatirikusa legújabb regényében.

„Ez nálunk lehetetlen"

a címe ennek az izgalmas utópiának és a címben benne van a felelet is. Nem, Amerikában nem lesz diktatúra, ott minden korporációs, rohamosztagos, koncentrációs táborokkal operáló államforma

elkerülhetetlen végzete: a bukás

Lélekzetelállítóan izgalmas politikai és társadalmi riportsorozat ez a regény, amelyben Doremus Jessup, vidéki polgár indít győzelmes harcot a diktatúra ellen. »És megy tovább a vérvörös hajnalokon, mert

a Doremusok nem halnak meg soha

— véli Sinclair Lewis. A nagy regényt, amely az

ATHENAEUM

kiadásában jelent meg, *Bálint* György fordította frissen és szellemesen.

A
Regent Café-Restaurant
Budán (II., Keleti Károly ucca, Margit körút sarok)
megnyílt
Osszes belföldi és külföldi lapok
Reggeli — uzsonna — vacsora
Kávéházi árak
Telefon 533-26

1 és 1/4-szer a föld körül
50.000 kilométer (kétévi) GARANCIA
a **DKW** elsőkerékmeghajtás rendszerű autó-motorokra.

DKW a leggazdaságosabb autó.
(Fogyasztás 7 ltr)
Csukott Limusin model ára **4250.—**
Kérje legújabb magyar szövegű ismertetőnket **MAJLÁTH**
VI., Gróf Zichy Jenő ucca 17

SZÍNHÁZ

Bartók Béla nagy zenekari művének első nyilvános előadása Londonban lesz

Bartók Béla

A londoni rádió zenekara Budapesten is vendégszerepel

Világhírű zeneszerzőnk, *Bartók* Béla hatalmas kórusos művét, a »Cantata Profana«-t még nem hallotta a budapesti közönség. Ezt a művet eddig *csak rádióban* adták elő, így is csak *Londonban*, 1934 május 25-én.

Most lesz a mű *első nyilvános előadása ugyancsak Londonban*. Az angol rádió zenekara adja elő a *Queen's Hall*-ban rendezett hangversenysorozatának utolsó estjén, *március 25-én*. A hangversenyen Bartók művén kívül az ezt megelőző angol himnusz, valamint *Beethoven IX. szimfóniája* kerül előadásra.

A magánszólamokra és nagy zenekarra írt művet Sir Adrian *Boult* vezényli.

Ugyancsak *Boult*, a híres angol karmester vezényletével a *British Broadcasting Corporation* világszerte ismert zenekara *áprilisban* európai körútra indul. A körút során a kontinens zeneművészetben vezető *négy városában* rendez hangversenyt: április 20-án *Párizsban*, 21-én *Zürichben*, április 23-án *Bécsben* és másnap, április 24-én *Budapesten*.

Budapesti hangversenyét az angol rádió szimfonikus zenekara a *Városi Színházban* rendezi. Műsora még nem végleges, valószínűen *Beethoven* V. szimfóniáját, *Bartók* Béla zenekari szvitjét és egy angol szerző művét adja elő.

A koncert érdekessége lesz, hogy *a 100 tagú angol zenekarban 16 hölgy is játszik*. A hölgyek *hárfások és vonósok*.

Eredetileg szó volt arról is, hogy a londoni rádió zenekara *Milánóban is* hangversenyezik, azonban *az abesszin háború miatt keletkezett közhangulatban egyelőre lemondott erről a tervről*.

— A Városi Színházban rendezendő hangversenyt — mondották nekünk a rádióban — *a magyar rádió is közvetíteni fogja hallgatóinak*. A budapesti közvetítést *átveszi az angol rádió is*.

Holnap könyvalakban is megjelenik „A néma levente"

Már fordítják németre is

Heltai Jenő új verses vígjátékának, »A néma leventé«-nek *nyilvános főpróbáját* zsúfolt nézőtér közönsége előtt *ma délelőtt* tartották meg a *Magyar Színházban*. Holnap, *pénteken* este lesz a rendkívüli érdeklődéssel várt ujdonság *bemutató-előadása*, amelyre már több nappal ezelőtt *elkelt minden jegy*.

Ugyancsak holnap, a premier napján jelenik meg az *Athenaeum* kiadásában »A néma levente« könyvalakban is, olyan előkelően finom és a költői műhöz méltó stílusos, *Fáy* Dezső tizenhét fametszetével gazdagon díszített kötetben, amely *a könyvpiac valóságos meglepetése lesz*.

A Heltai-vígjátékból egyébként »Der stumme Ritter« címmel *már készül a német verses fordítás is*. A nem mindennapi munkát az író dr. *Szemere* Lászlóra bízta, aki mind klaszszikus, mind modern költőink — Arany, Petőfi, Ady, Babits és mások — műveinek pompás fordításaival kitünő nevet szerzett magának.

*** A Nemzeti Színház is küld képviselőt a vasárnapi színészgyülésre.** Vasárnap délelőtt lesz a *Színészszövetség* évi közgyülése, amelyet nagy izgalommal vár a színésztársadalom. A *Nemzeti Színház* fekete táblájára megjelent egy rendelkezés, amely felszólítja a tagokat, hogy válasszanak kiküldöttet, aki képviselni fogja őket a közgyülésen.

*** Meghalt Stransky József, a híres amerikai karmester.** *Newyorki* távirat jelenti, hogy ott hatvanegyéves korában meghalt a prágai származású *Stransky* József, a *newyorki filharmonikusok* egykori karmestere, aki *Mahler* Gusztáv után és *Toscanini* előtt vezette sok évig a híres amerikai zenekart. Stransky, amikor megvált a newyorki filharmonikusoktól, végleg letette a karmesteri pálcát és azóta *képkereskedéssel foglalkozott*.

Ma délután
Sólyom Janka
a **Bristol Hall**ban

Három örökifjú

Hicks, Dearly és Góth

Hírül adtuk a minap, hogy a *Vígszínház* megszerezte előadásra *Engel* osztrák színpadi író »Der ewige Jüngling« című vígjátékát és annak *angol színpadi változatát Góth* Sándor *magyarosítja* Budapest számára.

Az Est egyik színházbarát olvasója, aki Párizsban és Londonban járt, ma felhívja a figyelmünket arra, hogy a bécsi vígjátékot nemcsak Londonban játsszák *angolosítva*, de Párizsban is *franciásítva* és mind az angol, mind a francia átdolgozás szerzője *éppenúgy egy népszerű színész*, mint a magyaré. Londonban a darab a *Daly's Theatre*-ben »Vintage Wine« címmel a híres Seymour *Hicks* angol adaptációjában került színre, Párizsban pedig »Les Popinods« címmel a *Bouffes Parisiens-ben* a nem kevésbé híres Max *Dearly* francia átdolgozásában és a főszerepet mindkét helyen *maga az átdolgozó színész játssza*.

Igy lesz Budapesten is: *Góth is a maga számára dolgozza át* a vígjátékot és főszerepét, amely úgy látszik azért csábítja egyformán *az angol Hickset, a francia Dearlyt és a magyar Góthot*, mert a főszereplő a cselekmény szerint — *örökifjú*.

*** Pataky mint Radames.** Victor de *Sabata*, az ismert olasz karmester betanításában és vezényletével *április 5-ikén* kerül felújításra a *bécsi* Staatsoperben az »Aida« és az előadás külön érdekessége lesz, hogy *Radames szerepét ezúttal először „Pataky Kálmán fogja énekelni*. A reprizen kívüle lesz *még két magyar* főszereplő: Aida szerepében *Németh* Mária, Amonasroéban *Svéd* Sándor lép fel.

*** Fodor-bemutató van ma Prágában.** A *prágai* Neues Deutsches Theaterben *ma este* kerül bemutatóra *Fodor* László »A szerelem nem olyan egyszerű« című színműve, amelyet Bécsben és más német színpadokon már játszottak.

Greta Garbo már Amerikában van

Stockholmból a mult hét elején jött a hir, hogy Greta *Garbo*, aki több hónapig pihent svéd hazájában, *Göteborgban* hajóra szállt és visszament Amerikába. Most *newyorki* távirat jelenti, hogy a nagy filmsztár *már megérkezett Newyorkba*, néhány napig ott marad, aztán *siet Hollywoodba*, ahol a *Metró*-nál április elején kezdik meg *új filmje*, »*A kaméliás hölgy*« *készítését*, Clarence *Brown* rendezésében.

Készül a színigazgatók válasza

A *Színigazgatók Szövetsége* tegnap délután ülést tartott, amelyen megbeszélték a válaszokat az új *színházi szabályrendelet* dolgában a szövetséghez intézett kérdésekre. Sorra vették a főváros közművelődési ügyosztályának pontokba foglalt kérdéseit és a kialakult vélemények alapján szövegezik meg az átiratot, amelyet egy újabb ülésük után a jövő héten küldenek el *Némethy* Károly tanácsnoknak.

MŰSOROK

Csütörtök, március 19 — *Csütörtök, március 19*

SZÍNHÁZ

OPERA: *Rip van Winkle.* (B. bérlet. Kezdete ½8. Vége ½11 után). — **NEMZETI:** *Kristóf Katica.* (N. bérlet. Kezdete ½8. Vége 10). — **VIG:** *Az én leányom nem olyan.* (M. bérlet. Kezdete 8. Vége ½11 után). — **MAGYAR:** *Házasság.* (Kezdete 8. Vége 11). — **BELVÁROSI:** *Urilány.* (Kezdete ¼9. Vége ¾11). — **PESTI:** *Mackó.* (Kezdete 8. Vége ½11 után). — **ANDRÁSSY UTI:** *Méltóságos asszony.* (Kezdete 8. Vége ¾11). — **KAMARA:** *Mese a Grand Hotelben.* (Kezdete 8. Vége 11). — **TERÉZKÖRUTI:** *Pesti körhinta* (9). — **KOMÉDIA:** *Érzem a tavaszt* (9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** *Piros bugyelláris* (6, ¾9). — **JÓZSEFVÁROSI:** *Névtelen asszony* (6, ¾9). — **KISFALUDY:** *Kék postakocsi* (½6, ¼9).

MOZI

ADMIRÁL (537—07. Margit körút 5.): Az új földesúr (Csortos, Somlay, Egri Mária). Vérző aréna (Wallace Beery) (¼4, ¼7, ½10).

ALKOTÁS (553—74. Alkotás u. 11.): Mazurka (Pola Negri). Enyém vagy (Gigli) (¼4, ¼7, ¾10).

ATRIUM (540—24, 530—34. Margit körút 55.): Napsugár kisasszony (Shirley Temple). A világ hadseregei. Rinaldo Rinaldini (trükkfilm). Híradó (¼4, ¼6, ½8, ½10).

BELVÁROSI (845—63. Irányi u. 21.): Az eszményi férj (Brigitte Helm). Tejesnek áll a világ (Harold Lloyd). Híradó (Jobbterem: ¼4, ¼7, ½10. Balterem: 5, 8).

BUDAI APOLLÓ (51—5—00. Csalogány u. 46.): Az új földesúr (Somlay, Jávor, Csortos). Tejesnek áll a világ (Harold Lloyd). Híradó (¼4, ¼7, ½10).

CAPITOL (343—37. Baross tér 32.): Halálfejes lobogó (Errol Flym). Híradók. (Előadások kezdete hétköznap: ½4, ½6, ½8, ½10).

CASINÓ (831—02. Eskü út 1.): A prágai diák (Adolf Wohlbrück). Polly Ági kalandjai (élő és rajzos trükkfilm). Polly Ági színpadon és filmen. Híradó (¼4, ½6, ½8, ½10).

CITY (111—40. Vilmos császár út 36.): Barnum cirkusz (Wallace Beery). Midás király (színes rajzfilm). Micky meg a kenguru (Micky film). Híradók (4, 6, 8, 10).

CORSÓ (874—02. Váci u. 9.): Napsugár kisasszony (Shirley Temple). A világ hadseregei (kultúrfilm). Rinaldo Rinaldini (rajzfilm). Híradók (Mindennap d. e. 11, d. u. ¼4, ½6, ½8, ½10).

CORVIN (395—84. József körút és Üllői út sarok): Banátságos arcot kérek (Szőke Szakáll, Szörényi Éva, Ráday). Híradó (¼4, ½6, ½8, ½10).

DAMJANICH (343—03. Damjanich ucca 1.): Enyém vagy (Gigli, Magda Schneider). Kubai táncos (George Raft) (¾4, ¾7, ½10).

DÉCSI (259—52, 213—43. Teréz körút 28.): Windsori vig nők (Magda Schneider, Slezák Leó). Híradók (4, 6, 8, 10).

ELIT (161—51. Lipót körút 16.): Az új földesúr (Csortos, Jávor, Rózsahegyi). Tejesnek áll a világ (Harold Lloyd) (4, 7, 10).

FÓRUM (897—07, 895—43. Kossuth Lajos u. 18.): Prolongálva! Eladó kísértet (Jean Parker). Híradók (¼4, ½6, ½8, ½10).

JÓZSEFVÁROSI (346—44. Kálvária tér 7.): Az új földesúr (Rózsahegyi, Csortos, Somlay) Fekete rózsák (Lilian Harvey) (4, 7, 10).

KAMARA (440—27. Dohány u. és Nyár u. sarok): Aki a monte-carlói bankot robbantotta (Ronald Colman). Híradók (4, 6, 8, 10).

METRO (26—0—00. Teréz körút 60.): Harmadik hétre prolongálva! Lázadók (Clark Gable, Charles Laughton, Franchot Tone). Híradók (Mindennap: 2, ½5, ½8, ¾10).

NYUGAT (271—62. Teréz körút 41.): Robertá (Iréne Dunne). A gárdahadnagy (Gustav Fröhlich) (4, ¾7, ¾10).

OLYMPIA (429—47. Erzsébet körút 26.): Prolongálva! Fekete rózsák (Lilian Harvey). Bűn és bünhődés (Harry Baur). Híradó (4, 7, 10).

OMNIA (301—25. József körút és Kölcsey u. sarok): A nőragadók (Zoro és Huru). Rajzos trükkfilm. Híradó (4, 6, 8, 10).

OTTHON (367—96. Beniczky u. és Baross u. sarok): Az új földesúr (Rózsahegyi, Csortos, Egri Mária). Vérző aréna (Wallace Beery) (4, 7, 10).

PALACE (365—23. Erzsébet körút 8.): Véres napok 1919 (Forradalom és ellenforradalom). Híradók (4, 6, 8, 10).

PÁTRIA (456—73. Népszínház u. 13.): Az új földesúr (Jókai Mór regénye: Csortos, Somlay). Vérző aréna (Wallace Beery) (4, ¾7, ¾10).

PHÖNIX (379—10. Rákóczi út 68.): Az új földesúr (Jókai regénye: Csortos, Somlay). Vérző aréna (Wallace Beery (4, ¾7, ½10).

RADIUS (220—98, 292—50. Nagymező u. 22—24.): Rivaldafény 1936 (Dick Powell revűfilmje). Tapsifüles társaság (színes rajzfilm). Barney Rapp és zenekara (Varietéfilm). Híradó (4, 6, 8, 10).

REX (321—75. István út 39.): Az új földesúr Csortos, Rózsahegyi, Jávor). Eszményi férj (Brigitte Helm) (¼4, ¼7, ¾10).

ROYAL APOLLÓ (419—02, 429—46. Erzsébet körút 45.): Légy jó mindhalálig (Csortos, Kiss Ferenc, Rózsahegyi, Dévényi Laci). Híradók (4, 6, 8, 10).

SAVOY (460—40. Kálvin tér—Üllői út 2.): Az új földesúr (Jókai regénye: Csortos, Rózsahegyi, Somlay). Vérző aréna (Wallace Beery) (¼4, ¼7, ½10).

SIMPLON (69—1—89. Horthy Miklós út 74.): Fekete rózsák (Lilian Harvey). Broadway Melody 1936 (Eleanor Powell) (¼4, ¾7, 10).

STUDIÓ (40—8—40. Akácfa u. 4.): Negyedik hétre prolongálva! Broadway Melody 1936. Eleanor Powell). Híradó (4, 6, 8, 10).

TIVOLI (230—49. Nagymező u. 8.): Az új földesúr (Somlay, Egri Mária, Csortos). Vérző aréna (Wallace Beery). Híradó (¼4, ¼7, ½10).

TURÁN (264—20. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): Az új földesúr (Csortos, Somlay, Egri Mária). Vérző aréna (Wallace Beery) (¾4, ¾7, 10).

URÁNIA (460—46. Rákóczi út 21.): A pénz rabjai (a santa cruzi polol: Inkishinoff) és a kísérő műsor (¼4, ½6, ¾8, ¾10).

VESTA (32—6—39. Erzsébet körút 39.): Vérző aréna (Wallace Beery). Enyém vagy (Gigli, Magda Schneider) (¼4, ¼7, ¾10).

ZILIANI
a milánói Scala világhírű tenoristájával
KALAND AZ OPERABÁLON
Film, hangverseny és opera egy előadásban
Partnerei:
Hörbiger Pál, Carola Höhn, Fita Benkhoff, Rudolf Platte
Premier pénteken! URÁNIA

A hit és a szeretet filmje!
Ne sírj édesanyám!
Holnap!

Dr ARÁNYI LAJOS.

1812—1887.

A hazai tudományosságnak egy érdemes bajnokát, ugy az irodalom, mint különösen a tanszék utján sikerben gazdag tényezőjét vesztettük el közelebb dr. Arányi Lajos nyugalmazott egyetemi tanárban, ki Nagy-Maroson, a hol hosszas betegségében üdülést keresett, végelgyengülésben elhunyt a mult julius hó 29-ikén.

A megboldogult széles körökben tette ismeretessé nevét hosszu életét betöltő serény munkásságával. Dr. Arányi Lajos a mellett, hogy szaktudós vala, s tevékenységének java részét az élete czéljául választott szakmának szentelé, — távol állott a legtöbb szaktudós rendszerinti egyoldaluságától, mely őket szakmájukon kivül minden egyéb iránt csaknem érzéktelenné teszi. Széles látókörrel biró tudós vala ő, a kinek figyelme sok más oly dologra is kiterjedt, mely szakmájával alig volt valamely összefüggésben s melyben ő mégis tekintélylyé emelkedett. A mellett birtokában volt annak a ritka s tanárnál megbecsülhetetlen adománynak, hogy a saját ismereteit rendkivül kellemes, élénk, figyelmet lekötő modorban tudta tovább adni; világos, mondhatni népszerü előadási modorával meleg érdeklődést birt kelteni hallgatóiban a tudomány iránt s eleven szelleme tanitványaira nézve valódi élvezetté tette előadásait.

Lapunk egy régebbi — 1869-iki — folyamában bővebben részleteztük az érdemes tudós és tanférfiu élete pályáját. Most, hogy halála hire érkezik, elég lesz röviden visszaidézni az emlékezetbe az ott elmondottakat, hozzátevén az azóta lefolyt tizennyolcz év adatait.

Dr. *Arányi* (azelőtt Lostainer) Lajos 1812-ben Komáromban született, hol atyja sószállítási hivatalnok volt. Három éves korában vagyonos nagybátyja örökbe fogadta s tanittatásáról és tudományos kiképeztetéséről gondoskodott. A tehetséges, élénk szellemü gyermek már tizennégy éves korában szép jártassággal birt a magyaron és németen kivül a latin, franczia és olasz nyelvekben, a rajzban és zenében. A gymnáziumot Budán kezdte s Pesten fejezte be, hol a bölcsészeti tanfolyamot is bevégezve, nevelő atyja kivánatára a jogi tanulmányokra lépett át. Szorgalmasan tanulta a jogot s a mellett a görög és angol nyelveket. Kedve azonban már akkor határozottan a természettudományok felé voná s üres óráit a természetrajz, az állati és növényi fiziologia s a boncztan tanulmányára forditá, sőt még arra is talált időt, hogy a festészetben órákat vegyen s abban szép előmenetelt tegyen.

Orvosi hajlama az 1831-iki kholera idején tört magának utat. A mikor a rémesen pusztító vendég látogatása elől mindenki, még sok orvos is menekült, ő részt vett a kholerabetegek ápolásában s midőn a járvány véget ért, — szó sem volt többé róla, hogy a jogi pályához visszatérjen: megtalálta életének czélját. Orvosnövendék lett s egész lelkesedéssel vetette magát e pálya tanulmányaira. Nemcsak látogatta, de szorgalmasan jegyezte is az előadásokat s a mi akkor még szokatlan vala, rajzokkal látta el jegyzeteit. A mellett tevékeny részt vett az orvosnövendékek természettudományi értekezleteiben s buzgón foglalkozott a műszavak megmagyarosításával, a miben nagy segitségére volt kitünő nyelvi képzettsége. Kiváló kedvencze lőn a sebészet akkori kitünő tanárának, Stáhly Ignácznak, a boncztani és sebészeti rajzokban s a nevezetesb képletek és kóresetek gipszöntvényeiben tanusított ügyessége által.

A szünidőket utazásokkal töltötte, nép- és tájrajzi tanulmányokat gyüjtött s ritka nyelvérzékénél fogva bámulatos mértékben tudta elsajátítani a hazai magyar nyelvjárások minden sajátságait.

A szigorlatokat kitünő sikerrel letevén, a nagy hirü Bene Ferencz tanársegéde lett, ki mellett két évet töltvén, Paduába, majd Bécsbe ment, hol még ötödfél évig tanulta kiválasztott szakmáját, a kórboncztant s azzal összefüggőleg a törvényszéki orvostant és életmentést. Ekkor kiadott «Typoplastikája» mindjárt figyelmet keltett a jeles fiatal tudós iránt s már 1844-ben rendkivüli tanárul hivták meg a pesti egyetemre. Lelkesedéssel fogott teendőihez s világos, könnyed előadása hamar tette az ifjuság kedvencz tanárává. 1847-ben még egyszer Bécsbe ment, hogy tantárgyának egyik ágában még bővebb tanulmányokat tegyen; de már 1848-ban visszatért s azóta kilencz hónap kivételével, a mely alatt mint lelkes magyar hazafit az abszolut kormány őt is felfüggesztette, folyton tanára volt a budapesti egyetemnek egész nyugalomba vonulásaig.

1855-ben adta ki magyarul irt, majd németre is átdolgozott kórboncztanának első füzetét, melyet gondos és nagy számu rajzokkal ellátva, 50 ivre tervezett s mely nagy műnek összevontabb kiadása, a «Kórboncztan elemei» teljesen megjelent. Ideiglenesen az épboncztant is előadta. Az életmentésről tartott rendkivüli előadásairól szintén kiadott egy népies modorban tartott munkát, mig e tárgy tudományosabb kiadását 40 ives munkában irta meg. Orvosi körökben általános figyelmet keltett «A mell-ür zsigereinek vivén oda egy egész évi nyugdiját. Hogy a rendkivüli régészeti értékü lovagvár mennyire annyira meg van oltalmazva az elpusztulástól, hogy régi styljében való helyreállitását végre az állam vette a kezébe, — ezt az ő buzgó fáradozásának köszönhetjük s ha a nagy és költséges mű egyszer majd elkészül, az Arányi emlékezetének is legszebb monumentuma lesz.

Arányi 1869-ben ünneplé tanárságának negyedszázados jubileumát, s a hetvenes évek elején vonult nyugalomba, azonban a budai állami tanitó-képezdében még az után is több éven át tartá az életmentést tárgyaló előadásait. Néhány év óta egészsége erősen megrendült, de ő azért, a mennyire állapota megengedé, nyárszakán még is folytatá kirándulásait az ország szebb vidékeire s tanulmányszomja, mely gyermekkorában belegyökerezett, agg napjaiban sem hagyta el. Igy még tavaly, 75 éves korában megtanulta a spanyol nyelvet.

Sokan fognak hálával és szeretettel emlékezni a nagy érdemü tudósra, hiszen az ujabb magyar orvosi nemzedék mind az ő tanitványa volt, — kinek a tudomány s a közélet különböző térein tanusitott tevékenysége meg fogja őrizni emlékét a magyar kultura iránt érdeklődőknél.

BALÁZS SÁNDOR.

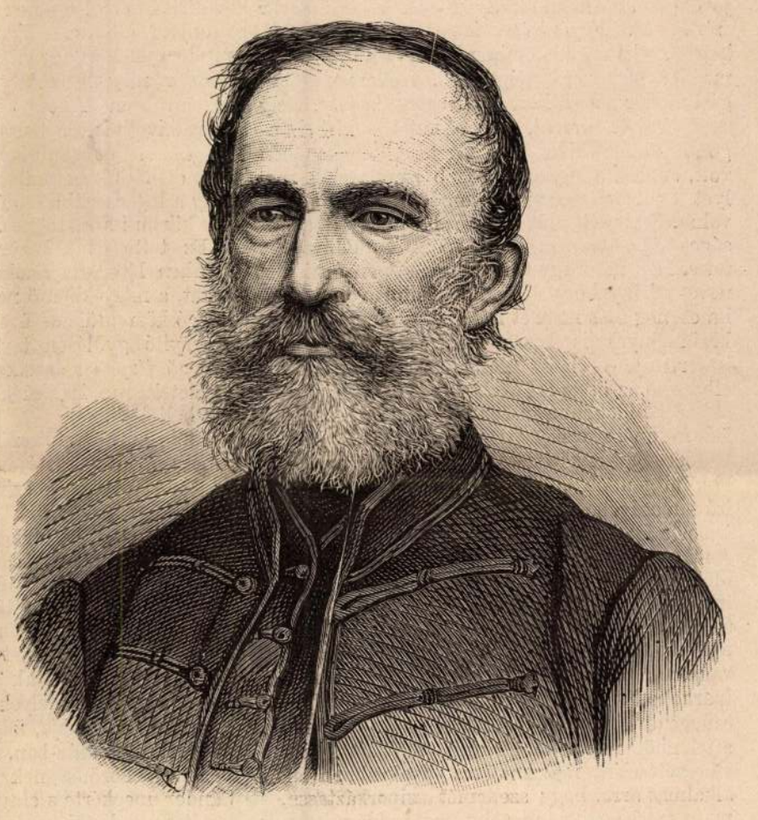

Dr ARÁNYI LAJOS.

Arany Lajos

BALÁZS SÁNDOR.

1830—1887.

E hó első napján mély megdöbbenés vett erőt a magyar főváros közönségen. Az esti órákban terjedt szét a hir, hogy a kerepesi temető egy kicsiny sírhalmán holtan elterülve találták meg a magyar irodalom egyik szép tehetségü régi munkását, szellemességéről és kedves humoráról ismeretes irót, Balázs Sándort, ki sokat hányatott életének kis leánya sirján erőszakos kézzel vetett véget, ép ugy, mint Czakó Zsigmond, mint Ferenczy Teréz, mint Dömötör János, mint Kubinyi Lajos, kétségbeesve zaklatott sorsa fölött, mely nem engedett neki osztályrészül nyugodt megélhetést, sem pedig — most már hozzá tehetjük — nyugodt meghalhatást.

Balázs Sándor a jelesebb szépirodalmi magyar íróknak volt egyike, kinek munkáit derült, játszi, verőfényes kedély, magyaros zamat és erő s a mellett franczia elevenség és könnyedség jellemzé, de annak ledérsége nélkül s inkább angolos humorral vegyitve. Eredetisége nem követett mintát, járt a maga utján, az angol legjelesebb humoristák, Dickens, Thackeray szellemének hatása mégis sokszor átcsillant modorán. A hatvanas években, mikor zenitjén állott pályájának, «magyar Thackeray-nek» is nevezték s oly fényes jövőt jósoltak neki, a milyen csak kevés magyar iróra vár. Egyénisége is azon szerinti volt, hogy azzal a társadalomban bárhová felküzdhette magát: megnyerő, szép külső, szellemes társalgási modor s a mellett gyermeteg kedély, mely nem tudott ártani, de szeretetre birt hangolni minden szivet. Beszélgetése, ha elemében volt, beillett a legszellemesebb csevegésnek, melyet csak lejegyezni s nyomdába adni kellett volna. E mellett volt előadásában valami sajátságos báj és kellem, mely őt páratlan fölolvasóvá tette. Már ez az egy tulajdonsága is európai hirnevet s kényelmes életet biztositott volna neki, ha esetleg más nemzet irójának születik. Még a körülmények is közreműködtek, — irja egy ismertetője — hogy elősegitsék sikereit. Mint elbeszélő az ötvenes években lépett föl, tehát abban az időben, a mikor egy vidám szellemü iró föltünése valóságos jótétemény vala a zsibbadó, csüggedt közönségre. Jól esett a nyomasztó honfiui gondok elől legalább néhány órára oly iró társaságába menekülni, ki ritka éleslátással ismerte föl a mindennapi élet komikus oldalait. A magyar társasélet fölvillanyozásához abban az időben Jókait és Vas Gerebent kivéve talán egy iró sem járult annyival, mint a fiatal Balázs Sándor. De a mig a két első inkább hosszabb művekben szólott a közönséghez s a régi idők, vagy a közelmult derüs képeinek rajzolásával iparkodott fölvidítani és munkára serkenteni a csüggedező nemzedéket: Balázs S. mindenkor a jelenből merítette tárgyait, alakjait s kisebb elbeszéléseket, rajzokat irva, gyakrabban talált alkalmat arra, hogy szellemét sziporkáztassa, s majd szarkasztikus mosolyt, majd vidám kaczajt csaljon olvasóinak ajkára. Legkedveltebb alakjai a polgári osztály, kisbirtokú nemesség, hivatalnokok és kereskedők sorából kerülnek ki; előszeretettel festé a vidék becsületes, de naiv lakosságát, s azokat a jámbor, de ügyefogyott lényeket, kik kellő erély hiányában, minden jó igyekezetük és szorgalmuk daczára sem tudnak zöld ágra vergődni. Munkáiból élesen látó szem által támogatott elmélyedés, életismeret és derüs kedély sugárzik felénk; mind olyan tulajdonságok, melyek csakhamar megszerezték számára a közönség rokonszenvét s ezzel egyidejüleg a kritika elismerését.

Balázs Sándor 1830-ban Kolozsvárott született jó módu polgári szüléktől s már 1848-ban élénk részt vett az ifjuság mozgalmaiban. Atyja a polytechnikumra fölküldte Budapestre, hol akkoriban nagyon szük körre szorítkozott az irodalmi élet. Egy-egy kis korcsmában, Primus urnál vagy a honvédőrnagyból lett korcsmáros, Parragh Gábor Csigájában megfért az egész magyar irodalom. Balázs Sándor e kicsi tüzhelyeket előszerettel kereste föl s itt ismerkedett meg az akkori irókkal, Lisznyaival, Sárossyval, Beöthy Lászlóval s a vele egykoru Tóth Kálmánnal, kik között néha Vörösmarty is megjelent, a kinek Balázs Sándor hamar kedvencze lett. Nem is igen taposta a műegyetem küszöbét, a helyett inkább regényeket olvasott: Kock Pált, Dumast, majd Dickenst és Thackerayt, mely utóbbitól a Kisfaludy-társaság számára egy regényt is fordított. Első eredeti elbeszélése, az «Első szerelem» s néhány szeszélyes verse 1851-ben jelent meg a «Hölgyfutár»-ban, melynek dolgozótársa lett, úgy szintén a később keletkezett «Budapesti visszhang»és «Divatcsarnok» czimű szépirodalmi lapoknál. De nyugtalan szelleme egyik helyen sem engedé huzamosabb ideig megmaradni: valóságos madár természete volt, a szabadságot és függetlenséget szerető, szerteszét csapongó s minden lekötöttségtől irtózó.

«Tükördarabok» czimű első beszélygyűjteménye hatalmas elbeszélő tehetségre figyelmeztette az olvasókat és kritikát. Uj hang, uj egyéniség szólt a közönséghez. S e tehetség még ez után, a hatvanas évek végén és a hetvenesek elején kezdett fejleni rohamosabban. Most már nem csak jóizü alakokat és vidám jeleneteket mutatott be, hanem nagyobb műbecscsel biró alkotásokat is. Regényt csak egyet irt, «A visszatért fecske» czímmel. Érdekesebb azonban ennél rövid vígjátéka: «Az égben», hol a kötelességeiről megfeledkező családanyát ostorozza, s mely annyiszor aratott a nemzeti szinpad deszkáin teljes sikert. «Mert nem házasodik a sógor», «A kis árva», «A megboldogult» czímüek már kevesebb tetszésben részesültek. Kisebb elbeszélései, melyekben a rangkórságot, felületességet, szájhősködést s a társadalomnak csupán külsőségek után itélő elfogultságát teszi nevetségesekké, mind erős szatirikus érről tesznek tanuságot. Ez a szatira azonban csaknem kivétel nélkül mosoly kiséretében jelenik meg elbeszélő műveiben. Balázs Sándort még legerőteljesebb, legszinesebb munkáiban sem lehet vádolni kegyeletlenséggel vagy frivolitással. Szerető szive s finom érzéke megkimélte őt a tulzásoktól. Alkotásaiban folyvást ott látjuk az emberbarátot, kinek szivéből még a legkeserübb csalódások sem voltak képesek kiirtani a szeretetet.

Ez tette őt a közönség kedvenczévé, mely élénken látogatta azokat az irodalmi fölolvasásokat, a melyekben ő neki is volt szerepe. Az ő buzgó közreműködésével alakított Petőfi-társaság megnyitó gyülésén tartott fölolvasását, «A szinésznő férjét» s annak jellemző és mulatságos részleteit ma is emlékezetben tartják azok, a kik hallották.

Az időszaki sajtó terén is mosolygott rá a szerencse. A hatvanas évek első felében megindítá az «Ország tükre» czimű képes lapot, melyre ezerenként özönlöttek az előfizetők s a kiadó mindjárt az első félévben ötezer forintnál többet adott át neki, mint tiszta hasznot. Mihelyt megkapta, Párisba és a londoni világkiállításra utazott s onnan üres zsebbel került haza. Lapja azonban még mindig fönnállt, pártolásban részesült s csinos jövedelmet hozott. A nemzeti szinházban akkor váltak kapósakká a finomabb izlésü operettek, melyekben kitünt Bognár Vilma csinos eleven alakja, üde fris hangja, a ki főként a «Fortunio dalá»-ban, Friquet férfiruhás szerepében a közönségnek kedvencze volt. Balázs Sándor megkérte s elnyerte a kedves művésznő kezét s mindenki gratulált a szép pár e frigyéhez, mely állandó, zavartalan boldogságot igért. S úgy is volt: a boldogság harmadikul szegődött hozzájuk. Mind a ketten az emelkedés időszakát élték. A férj nem akará, hogy fiatal neje operettekre vesztegesse hangját s Olaszországba vitte a milanói Lampertihez, hogy drámai énekesnőnek képezze ki magát. S Balázsné-Bognár Vilma csakugyan a nemzeti szinház drámai énekesnője lett s a fiatal pár házasságából egy kedves kis leányuk is származott, a ki teljessé tette boldogságukat.

Ekkor következett be életükben az a fordulat, mely utoljára oly tragikus végre vezetett. Hazai művésznők iránt a hazai kritika többnyire szigorubb és követelőbb volt, mint idegenek iránt. Balázsné is, ki az operánál nem is tünt ki annyira, mint az operettekben és népszinművekben, tapasztalni volt ezt kénytelen s ez sok kellemetlenséget okozott. Ehhez járult, hogy az «Ország tükré»-től, állítólag egy fölötte népszerűtlen (muszkavezető hirében álló) férfiú arczképének közlése, de inkább valószinű, hogy a szerkesztésben mutatkozó ernyedés miatt, a közönség részvéte elfordult s a lap ezentul csak tengődött, utóbb czímet is, kiadót is, szerkesztőt is cserélt.

A bizarr tervezgetések korszaka ekkor kezdődött Balázs Sándor életében. Szokatlan előkészületekkel indított meg egy uj napilapot, az «Omnibuszt», melyek valószinüleg sikerre vezettek volna valahol Amerikában, minálunk azonban a lapnak hitelébe kerültek, mielőtt még megszületett. Nem is élt soká. Ekkor Balázs a «Házi barátot» indítá meg, de annak is rövid élete volt. A munkabiró s mindent rózsás szinben látó irót azonban mindez nem csüggeszté el nagy időre. 1874-ben azonban, midőn kis leánykáját elragadá a halál, mintha életének czélját vesztette volna el. «Nincs már miért élni», mondogatá s anyagi bajokkal is küzdvén, mindinkább elkedvetlenedett, a nélkül azonban, hogy azt ismerősei külső magaviseletén észrevették volna. Nejétől is elválván, elveszté bizodalmát a maga erejében s úgy volt meggyőződve, hogy rajta már csak a kedvező véletlen segithet. A vak szerencsére bizta hát magát s szenvedélyesen rakta a kis lutrit. Azon felül csodálatos találmányokon törte a fejét s annál biztosabban számithatott pártfogására minden félreismert lángész, minél képtelenebb találmánynyal állt elő. A különös betüszedő és mázsáló gépek, a kormányozható léghajók, a lámpásos botok és mindenféle összerakható butorok föltalálói kész protektort találtak benne s ő azok érdekében a legnagyobb buzgósággal fáradozott. Természetes, hogy minden ilyen ábrándkép csak egy-egy csalódással tette gazdagabbá.

Kedélye azonban ez után is olyannak látszott, mint hajdan a jó szerencse napjaiban. Víg baráti, vagy női társaságban nem volt ügyesebb, elmésebb és tegyük hozzá, finomabb társalgó Balázs Sándornál. Testvéröcscsénél, a honvédelmi miniszterium irodatisztjénél lakott, ki szeretettel osztá meg vele szobáját, keresetét. Ő maga a nemzeti szinháznak lett szerény fizetésü könyvtárnoka.

A mellett aránylag elég sokat dolgozott a szépirodalom terén, bár ekkori munkái közül már nem egyen látjuk meg, hogy nem belső ösztön szülöttjei. Legutoljára politikai vezérczikkeket kezdett irni s a választások idején képviselőjelöltnek lépett föl Mohácson, antiszemita programmal. Ennek sikerétől várta sorsa jobbra fordulását.

A kisérlet balul ütött ki: ő megbukott. És ezzel nem csak érzékeny ambicziói szenvedett, de reményeinek utolsó horgonya is elszakadt. A választási költségekkel is zaklatni kezdték. Szóval csordultig telt a keserü pohár s ő ott állva egy verőfényes kezdetü, majd viszontagságossá vált életpálya végén reménytelenül, részvétlenül, biztató kilátás nélkül elhunyt gyermeke sirján leszámolt azzal az élettel, mely oly kegyetlen volt hozzá, hogy végig hurczolá minden megpróbáltatáson, csalódáson és keserüségen, miután vele előbb a boldogságnak és a dicsőség kilátásainak édességeit megkóstoltatá.

Valóban jobb sorsra lett volna érdemes a boldogtalan véget ért férfiu, a kit szive gyengeségéből származó hibái daczára is mindenki szeretett, de oly kevesen segitettek, s a kinek annyi jó pajtása és oly kevés igazi jó barátja volt. Még ő maga sem. Sőt ha ellensége volt valaki, leginkább maga volt az.

Nyugodjék békével ártatlan kis angyala mellett, a kinek hamvai fölött üríté ki a gyilkos cseppeket!

HAJÓHADI SZEMLE SPITHEADNÉL AZ ANGOL KIRÁLYNŐ JUBILEUMA ALKALMÁVAL.

Viktória angol királynő uralkodásának ötven éves jubileuma alkalmával számos más ünnepélyek között, melyekről már részben megemlékeztünk, julius hó 23-án Spitheadnél, Portsmouth kikötőjében nagyszerű hajóhadi szemle is volt, a legnagyobbszerű ünnepély a maga nemében, mely méltó befejezése volt a jubileumi ünnepeknek. Minden összevágott, hogy az ünnepély emlékezetes és kellemes legyen. A rendezés oly tökéletes volt, a milyen csak lehetett, a néző tömeg óriási és fényes, az időjárás kitünő. Egyetlen baleset történt csak, a «Kite» ágyúnaszád üdvlövésénél, midőn egy Tussel nevű matróz megöletett, s több más megsérült, de ez a szerencsétlenség — bármily sajnosnak mondható is — a résztvevők nagy száma mellett alig jöhet számba.

Anglia népe, melynek hajóhada hosszú idő óta a legelső az egész földgömbön, már V. Henrik kora óta gyakran látott nagy hajóhadi szemléket s volt egy olyan is, 1856 apr. 23-án, közvetlenül a krimiai hadjárat befejezése után, midőn 240 hajó vett részt, több mint a jelenlegin. De most a nagy s tekintélyes hajók száma emelkedett s így a jelenlegi jubileumi szemle, melyben pedig

I. VASÁRNAP. 1

A MAGYAR HIRLAP MELLÉKLETE

„Katzenjammer"

Irta: Relle Pál

Még szájamban érzem a tavalyi évforduló ízét. Nem, mintha ez keserűbb volna, mint az elmult huszon vagy harminchányé... de ezt még érzem. A többin csak gondolkozom. Hogy örültem, hogy bolondultam tavaly és, ha nem is táncoltam piros, recézett papírfezben a körúton, valahogyan én is úgy berugtam naptárra beállított kedély-ivászatomban — egy esztendő bizony nem volt elegendő, hogy akkor szerzett „katzenjammer"-emet kiheverjem.

Nem is tudom, minek örültem olyan nagyon. Együtt üvöltöttem a többi dervissel, akik bizonyára ugyanannyi megfontolással járták testi-lelki vitustáncukat, mint jómagam. Hogy majd kibújtunk a bőrünkből azon való örömünkben, amiért egy esztendő elmúlt feletttünk: megértem. Történelmi időket élünk és minden elmúlt esztendő — tiszta nyereség. 1914 után valamennyien emléket kuporgáló milliomosok vagyunk — elparentált esztendőkben. De mi az, aminek előre örülünk? Aminek olyan nagyon örültünk tavaly és azelőtt?

Ma már, vagy ma még egy esztendő gyomorégésével érezzük, hogy ami mámorítót tavaly ittunk, a remény vinkója volt. Ami persze nem nagy ügy. Egy kevéske életdiétával, esetleg egy késhegynyi filozófia-szódabicarbónával kikúrálják magunkból a tapasztalatoknak ezt a keserű utóérzését. De azon túl, — viszszamenőleg —, ami felett az embernek törni kell a fejét: honnan vesszük, helyesebben honnan kapjuk azt az optimizmus-előleget, amellyel évfordulóról évfordulóra, hogy úgy mondjam, előre iszunk a medve bőrére. Sőt előre berugunk a medve bőrére?

Nincs ünneprontó szándéka ennek a kérdésnek. Nem csak a szilveszterezés halhatatlan tömegétől kérdem: magamtól is. És én se tudok egyebet felelni: „az ember optimista." No, igen: tavalyról idénre, szórványos balesetek és csapások után, egy-két katasztrófa nyomán — ez emberi. De mindig és szakadatlanul, a huszonnegyedik évfordulón 1914 óta — ez már emberfeletti. Mindig újra hinni, újra bízni és újra remélni a történtek után, főleg pedig a történendők előtt... erre csak a költővel lehet együtt hurrázni: „Nagy vagy óh, emberiség!" Nagy vagy és elpusztíthatatlan a megtörhetetlenségedben, a hitedben, a bizakodásodban, a reménykedésedben, a naivitásodban.

Nagy vagy, de én még sem értelek, amiképpen nem értem magamat sem. Miközben ezeket a sorokat írom, telefonon és személyesen vegyes megbeszéléseket folytatok: — Mit csinálsz Szilveszterkor? — Veletek vacsorázom. — 11-kor előadást tartok az új esztendő várható örömeiről. — 12-kor malac-sivitásra és villanyoltásra le vagyok foglalva. — 1 órakor a klubban, — 3 órára a... kávéházban, — 4 órára bumlizás, — 5-re káposztaleves a borozóban. És mire a tisztelt olvasók e sorok fölé hajolnak... én már új katzenjammeremmel nyöszörgök és töprengek e bolond világ felett és magamon.

1914 óta huszonnegyedszer... miért? Be kell látnom végre: mert része vagyok az emberiségnek, ember az elpusztíthatatlanságban, a megtörhetetlenségben, a hitben, a bizakodásban, ember a reménykedésben és a naivitásban. Ember és — nagy. Mert, ha nem volnék az: szilveszterkor lefeküdtem volna aludni és most — jól érezném magam.

Az új esztendő hőse:

SZENT ISTVÁN

Irta: POLONYI GYÖRGY

A most induló 1938-as esztendő az ő éve lesz. Az első magyar királyé, aki amikor kereken kilenc évszázaddal ezelőtt elhúnyt, az ázsiai nomád nemzet helyett, amelyet elődeitől örökölt, egy államot, egy civilizált európai államot hagyott hátra utódainak. Első Istvánt, a nagy magyar politikust fogjuk ünnepelni halálának kilencedik centenáriumán, de ugyanakkor az egész világ katolikus társadalmával egyetemben, személyében Szent Istvánnak is kegyelettel áldozunk az eucharisztikus világkongresszus során, amelyet éppen ezért tartanak meg az idén Magyarország fővárosában.

A kettős ünnepi alkalom kell, hogy elgondolkoztasson bennünket ennek a hatalmas történeti egyéniségnek a szerepéről, amelyet úgy tudunk legjobban a ma emberének a szemével megérteni, ha megérezzük munkájában azt, ami annyira századokra szól, hogy véresen aktuális manapság is. Az iskolakönyvek sokszor, sajnos, nagyon szárazan szokták nagy férfiak példáját követendő mintaképnek előállítani, pedig egy régmult kor embere csak akkor tud élő, eleven, buzdító hatóerővé válni, ha rejtett összefüggések és hasonlóságok állnak fenn bizonyos vonatkozásokban az akkori személyek és helyzetek között. Művészet és történelem hullámhegyben, hullámvölgyben fejlődik. Két távolálló hullámhegy vagy völgy gondolkodása vagy ízlése sokszor közelebb áll egymáshoz, mint egy egymást követő hullámhegyé és hullámvölgyé.

Az összeomlás óta a magyar középkor hullámhegye egyszerre roppant közel került hozzánk. Elmélyedve ennek a néhány évszázadnak a tanulmányozásában rengeteg olyan analógiára és aktualitásra bukkanunk, amit már jóformán el is felejtettünk és amiről most kiderül, hogy ennek a kornak az embere ugyanolyan problémákkal küzködött, mint ma élő utóda. Kiderül, hogy a magyarság lét vagy nemlétének kérdőjele ugyanazon mondatok után meredt föl, mint ma és dunamedencei szerepünk, amelynek jelentősége a török invázió alatt elhalványult, ugyanazokkal a célokkal és nehézségekkel találja szembe magát, mint egykoron. Ha ennek a hullámhegynek a szemszögéből nézzük a dolgokat, akkor egészen közel kerül hozzánk Szent István kora.

Kilencszáz éves a Südostraum terve

Mi volt a Duna völgyének szerepe az európai történelemben a magyar honfoglalás előtt? A római birodalom fejlődésének utolsó évszázadaiban kiterjesztette érdeklődési sugarát a Duna vonaláig. Azután egy rövid időre hun uralom alá került a középső Duna folyása, majd századokon át az avarok és néhány szláv törzs iparkodtak itt állami életet teremteni. A nagy szláv álmokat elvágta a magyar honfoglalás a kilencedik század végén, két részre szakítva az északi és déli szlávokat. A magyarság eleinte csak hadjárati bázisul tekintette a birtokba vett földet és onnan intézte rablólámadásait a déli és nyugati Európa felé. *De az augsburgi súlyos vereség óta a magyarság vezetői belátták, hogy a kalandos portyázások kora elmúlt és ha a Kárpátok medencéjében meg akarnak maradni, akkor azt csak úgy tehetik, ha európai életformák közt rendezik be állami életüket.* Erre pedig csak egy mód volt, fel kell hagyni a pogány vallással és be kell lépni a keresztény, civilizált népek közösségébe.

Már Géza fejedelem megkezdte ennek előkészítését, de a mű csak fiában, Istvánban teljesedett ki egészében. *Istvánnak ott mutatkozott meg rendkívül világos politikai éleslátása, hogy egy évezrednyi előrelátással megérezte, mi az az út, amelyen haladnia kell.* Nagy Károly korszaka után vagyunk és minden monarchia Európában az ő mintájára rendezkedik be. Ennek bizonysága többek közt, hogy maga a „király" szó szláv közvetítéssel szintén a Carolus névből ered. István is a frank példára szervezi meg a magyar állami életet, osztja fel megyékre az országot és állít a megyék élére egy-egy ispánt. Frank, illetve germán mintaképeket követett ebben, de ugyanakkor meg tudott állni az úton és nem lett hűbéresévé a hatalmas német szomszédnak.

Mert Augsburg óta a németség soha meg nem szünt hatókörét kiterjeszteni arra a területre, amit ma Südostraumnak hívnak. Csak egy elhibázott lépés kellett volna István részéről és tíz évszázad magyar történelme nem léteznék. István azonban óvatos volt. Tudta, hogy a magyarság megmaradásának két előfeltétele van: modern állami élet és a kereszténység felvétele. Az állami életet lemásolta az akkori Németországról, de már a királyi koronát nem a császártól fogadta el, hogy annak hűbéresévé legyen, hanem a római pápától. Olyan diplomáciai ügyességgel végezte el ezt a roppant veszélyes műveletet, hogy a császár nemcsak, hogy nem sértődött meg, hanem még ő volt az, aki Szilveszter pápánál Istvánt protezsálta. *Egy évezredre szóló bölcs politikai gesztus volt István lépése, amely megmutatta, hogy Magyarország mindig akkor van biztonságban, ha egy vele nem határos nagyhatalomra támaszkodik, többnyire Rómára, de később hosszú időn át Párizsra is, ugyanakkor azonban hatalmas német szomszédjával nincs ellenséges viszonyban, csak óvatosan megtartja azt a távolságot, amellyel a túlontúl szoros barátság már veszélyessé válhatna számára és idegen érdekeknek vethetné áldozatul.* Valahányszor a történelem folyamán a magyarság István királynak erről a ki nem mondott, de tetteiben megnyilvánuló politikai végrendeletéről megfeledkezett, mindig súlyos katasztrófa lett a következmény.

Szent István elfoglalja Bécset

De ahogy István megtalálta a határt, mit vegyen át a németektől és mit Rómától az állami élet terén, úgy ott is helyesen ítélt, amikor a keresztény vallást is Róma és nem Bizánc közvetítésével fogadta el. Nemcsak azért, mert Róma keresztényisége szabadabb, modernebb, korszerűbb, felvilágosodottabb volt, hanem azért is, mert a keleti egyház szellemi uralmának elfogadása a német veszéllyel egyenrangú veszedelmet jelentett volna, az akkor még nagyhatalom görög császárság hatalmas politikai befolyását. És a görög és német politikai befolyás annál is inkább veszélyes volt az országra, mert két olyan oldalról, nyugatról és délről fenyegetett, ahol nem voltak természetes határok, ahol nem védte az országot a Kárpátok koszorúja. Éppen ezért keveredett István király, annak ellenére, hogy a kereszténység elterjesztése, hosszú békés korszakot kívánt, egyetlen nagyobbszabású hódító hadjáratába. Mai kifejezéssel szólva ugyanis megtagadta a vízumot vagyis nem engedte keresztülutazni az országon a német császár követét, akiről tudta, hogy a görög császár lányát akarja megkérni a német trónörökös számára. István király joggal félt ettől a házasságtól, attól való aggodalmában, hogy Magyarország így német-görög harapófogóba kerül. A német császár a sértést nem nyelte le, megtámadta Istvánt, aki azonban győzött és a háború eredményeképpen a bécsi medencét és magát Bécset is Magyarországhoz csatolta.

Az országba betörő Lengyel herceg kiveretésén kívül — akivel egyébként azután szövetségre lépett Magyarország másik évezredes ellenfele, Oroszország ellen — csak két belháborút viselt István király a pogány lázadók: Koppány, majd Ajtony és Gyula ellen. Mai szemmel nézve kíméletlen szigorral folytatta le ezeket a polgárháborúkat, de sziklaszilárd meggyőződés vezette ebben. *Hitt abban, hogy ki kell irtani a magyarságból a pogánysággal való minden kacérkodást, mert egy nép, amelyik más népekkel él egyetlen kultúrközösségben, nem vonhatja ki magát ebből a közösségből, amelynek életformája még hozzá magasabbrendű is az övéné.* Hitt abban, hogy a magyarság nem maradhat meg, ha elmult ábrándokat hajszol és képtelen arra, hogy beleilleszkedjen abba szellemi közösségbe, amelyet akkor a keresztény vállás jelentett, de amely azóta is fennáll változó szellemi előjelek alatt és amelyből huzamosabb időn át bűntetlenül egyetlen nép se vonhatja ki magát. Ezért vakíttatta meg Imre fia halála után legközelebbi rokonát Vazul herceget és kergette száműzetésbe annak fiait Endrét, Bélát és Leventét és ültetett inkább oldalági rokonokat egy ideig a királyi trónra, mert közvetlen rokonaitól féltette az ország keresztény jellegét és végzetesnek tartotta volna, ha a külön magyar glóbus pogány ideológiájával rombadöntötték volna munkáját.

A dunai népek összefogása: szentistváni gondolat

Valóságos csoda, amit István a civilizáció terén alig négyévtizedes uralkodása alatt tett. A püspökségektől kezdve egész a legutolsó falusi templomokig az egyházi hierarchia szervezetével szőtte át az egész országot. Nem volt fukar adományokban, de nemcsak benn az országban, hanem külföldön is rengeteget adományozott egyházi kulturális célokra. Franciaországtól Jeruzsálemig és Rómáig ismert volt a neve, mint bőkezű mecénása. *Az ország, amelyet vad és barbár jellege miatt még néhány évtizede messze elkerültek és inkább a fáradságos tengeri utat választották, a Jeruzsálembe vivő zarándoklások fő idegenforgalmi útvonuló centruma lett.* István szerette az idegeneket, szívesen tanult tőlük, udvarában vendégül látta őket és bizony sokan közülük soha nem jutottak el a szentföldre, hanem itt telepedtek le, mint Gellért, a királyfi nevelője, akiből később Szent Gellért püspök lett. István udvara az akkori európai élet központja lett. Angliától Lengyelországig a fejedelmi vendégek egész serege élt huzamosabb ideig udvarában. Oly nagy volt a nemzetközi tekintélye, hogy viszályokat simított el, békét hozott létre. Egyetlen államférfi zsenialitása nagyhatalmi rangra tudta emelni a nemrég még szétzilált nomád törzsállamot.

Ez a törzsszerkezet is teljesen megszűnőben volt ebben a zidőben és éppen István alatt alakult ki az a nemesi rendi állam, amely kisebb-nagyobb változásoktól eltekintve nyolc évszázadon át, egészen 1848-ig jelentette Magyarországot. István mély vallásossága páratlan politikai szervezőtehetséggel párosult. Inkább erélyes, akaraterős embernek, mint a világtól visszavonult szentnek kell őt elképzelnünk. Látszatra a kegyetlen büntetéseit a kor általános szokásaiból kell megítélni. Annyit tett az egyházért, annak felvirágzásáért és épen Romának a német államiságtól való függetlenségéért, hogy VII. Gergely pápa a század végén őt és fiát is szentté avatta. *A magyar nemzet azóta különös kegyelettel üli meg nagy királya emlékét és ebben a kegyeletben a vallásos érzés azzal a kilencszáz év óta néha talán szunnyadó, de teljesen soha el nem halt ösztönös hálával párosult, amelyet a magyarság igazi államalkotó atyja iránt érez.*

De ha Szent István és a szentistváni gondolat csak Magyarországra vonatkozna, akkor nem lenne meg az az egyetemessége, ami

messze túlemeli az ország határain, de túl Szent István koronája egykori országának határain is. Ez a gondolat kisugárzik a Duna völgyében élő összes kis nemzetekre. *Az a politikai elgondolás, amelyet kilenc évszázaddal ezelőtt a magyarságra fogalmazott meg, ma a változott viszonyok között érvényes mindazokra a kis népekre, amelyek a Duna völgyében élnek.* Két hatalmas szomszéd, a szláv és germán tömb között ezek a kis népek csak úgy találhatják meg a biztonság és a boldogulás útját, ha valamilyen formában összefognak és egyetlen erőként, egyetlen hatalomként szolgálják azt a szerepet, amely az ő egyéni érdekük, de ugyanakkor európai érdek is és ami nem engedi éppen úgy, mint kilencszáz évvel ezelőtt, hogy a Duna völgye nagyhatalmak ütközőpontja és csatamezeje legyen.

Ha 1938 meg fogja hozni a dunai népek annyira fontos kiegyezését, akkor ez a legszebb és legméltóbb megünneplése lesz annak a gondolatnak, amelyért Szent István egy életmunkáját áldozta ...

Egy különös ember érdekes élete

Emlékezés hunyadvári Arányi Lajos, egyetemi orvostanárról halálának 50. évfordulóján

A változatos sorsú emberek mindig érdekelték a társadalmat. *Arányi* professzor is a fordulatos életű egyéniségek közé sorozható. Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk azt sem, hogy ő egyben korának legkiválóbb tudósa volt. A mult század egyik legnagyobb magyar polihisztora, aki amellett, hogy elsőrangú orvostanár volt (*a kórbonctan megalapítója hazánkban*), a tudományoknak csaknem minden ágazatában jóval az átlag fölé emelkedett. Hiszen éppen régészeti érdemeiért kapta a magyar nemességet. Az oroszt, törököt, hébert beszámítva *tizennégy nyelven beszélt és írt.* De talán mégis az fordította felé leginkább a közvélemény figyelmét, hogy

fiatalon elhunyt, rajongásig szeretett Zoltán fiát behalzsamozta és élete végéig üvegbúra alatt íróasztalán tartotta.

Arányiról nem jelent meg jelentékeny munka. Aki írni akar róla, annak szétszórt helyekről, az ő jegyzeteiből, könyveiből kell a lényegest kiválogatni. Ezenkívül felhasználhatjuk *Chyzer* Kornél és *Magyary-Kossa* Gyula kitűnő, de kutatási szempontból hiányos Arányi-tanulmányait.

Ifjúság az egyetemi rendkívüli tanárságig

Arányi Lajos György, még mint *Lahnsteiner* (nevét 1844-ben magyarosította meg), Révkomáromban született 1812-ben. Néhány helyen azt olvashatjuk, hogy szülei zsidó származásúak voltak; ezt nem tudjuk ellenőrizni. Apja, *Lahnsteiner* Antal, állítólag erdélyi német családból származó sótárnok, fia nevelését már annak kétéves korában Budán lakó gazdag nővérére bízta. Ennek férje, egy nyugalmazott katonatiszt, a vézna fiúcskából államhivatalnokot akart nevelni, míg felesége a papi hivatás mellett kardoskodott. A fiúnak az utóbbi pálya tetszett jobban, mert úgyis „remetének" készült. Tizennégyéves korában már otthonos volt a latin, német, francia és olasz nyelvekben, azonkívül kitűnő rajzoló és szépíró tehetségével tűnt fel. A gimnáziumot Budán elvégezvén, Pesten bölcsészetet hallgatott. Azonban két hónap után már áttért a jogi karra. *Az 1831. évi kolerajárvány alatt betegeket ápolt,* majd anyja tanácsára most már végleges an orvosi pályát választotta. Medikus évei alatt olvashatjuk, hogy szülei zsidó származásúak voltak; ezt nem tudjuk ellenőrizni. Apja, *Lahnsteiner* Antal, állítólag erdélyi német családból származó sótárnok, fia nevelését már annak kétéves korában Budán lakó gazdag nővérére bízta. Ennek férje, egy nyugalmazott katonatiszt, a vézna fiúcskából államhivatalnokot akart nevelni, míg felesége a papi hivatás mellett kardoskodott. A fiúnak az utóbbi pálya tetszett jobban, mert úgyis „remetének" készült. Tizennégyéves korában már otthonos volt a latin, német, francia és olasz nyelvekben, azonkívül kitűnő rajzoló és szépíró tehetségével tűnt fel. A gimnáziumot Budán elvégezvén, Pesten bölcsészetet hallgatott. Azonban két hónap után már áttért a jogi karra. *Az 1831. évi kolerajárvány alatt betegeket ápolt,* majd anyja tanácsára most már végleges an orvosi pályát választotta. Medikus évei alatt főleg növény-, vegy- és bonctannal foglalkozott, de mivel a tudományszomj olthatatlanul égett benne, angolt, görögöt és festészetet is tanult. A sebészeti klinikán előfordult érdekesebb kóreseteket rajzban, vagy gipszöntvényben örökítette meg, amit az akkori sebésztanár, *Stáhly,* nagyra értékelt. Az orvosnövendékek részére abban az időben nem nagyon volt tankönyv; Arányi jegyzeteket készített kollégáinak, értékes rajzokkal ellátva. A nyári szünidőkben begyalogolta az osztrák birodalmat. Utjain néprajzi és nyelvészeti ismereteket gyüjtött. Igen terjedelmes útleírásait festményeivel díszítette. Vándorlásai alatt, mint esztergályos legény, tartotta el magát, miután ebben a mesterségben otthonos volt. Kiváló orvosi tudására jellemző, hogy amikor a pokolvarról írt értekezése alapján a pesti egyetemen 1837-ben orvosdoktori oklevelet nyert, azonnal *Bene* professzor tanársegéde lett. Itt két esztendőt töltött, majd Páduába és Bécsbe ment. Utóbbi helyen a világhírű Rokitánszkyt hallgatta és elhatározta, hogy hazájában is meghonosítja az addig ott teljesen ismeretlen kórbonctant, amely a mai modern orvostudomány alapja. Ezenkívül Bécsben orvostudori oklevele mellé megszerezte a sebész-, szülész- és szemészmesteri diplomákat is. „Typoplastica" című dolgozata, továbbá Stáhly professzor és István királyi herceg támogatásával 1844-ben Arányi a pesti egyetemen a kórbonctan rendkívüli tanára lett.

Küzdelmes évek

A pesti egyetem orvoskarán abban az időben szomorú állapot uralkodott. A tanítási nyelv a latin volt, a legtöbb tanár, német lévén, magyarul sem tudott. A régi iskola követői nem nézték jó szemmel a forradalmasító kórbonctannal foglalkozó, jó magyar Arányit. A tanárok nyiltan szembeszálltak vele, *nem engedték kórbonctani múzeumot felállítani az orvosi fakultás épületében.* Különösen *Tognio* Lajos orvoskari dékán és a gyógyszertan professzora volt Arányinak áldz ellensége. Élete végéig, amikor már tanártársai is belátták lassanként az új tudomány fontosságát, kellemetlenkedett neki. Mivel Arányi tanári címe semmiféle illetménnyel nem járt, *múzeuma részére nagyrészt pénzéből bérelt helyiséget.* Itt tartotta előadásait is

Saját maga készítette praeparatumokkal alapította meg a világviszonylatban elsők között álló budapesti egyetemi kórbonctani gyüjteményét;

az edényeket, meg az alkoholt szintén a saját erszényéből fizette. Hullát csak megvesztegetéssel tudott szerezni, még nyilvános rendes tanár korában is a Szent Rókus-kórház jóindulatától függött a tanulmányi anyag szállítása

Az egyetemi ifjúság körében Arányi igen népszerű előadó volt, előadásait, melyeket érdekes előadási mód, könnyed, humoros stílus jellemzett, állandóan nagy számban hallgatták. „Iskolát mégsem alapíthatott, mert az akkori mostoha viszonyok között, a kellő vizsgálati anyag és segédeszközök hiánya, továbbá az egyetemi tanulmányi rendszer ebben megakadályozta." *(Generisch.)*

Arányi Lajos, aki családnevét egészen annak megmagyarosításáig magyarosan „Lóstájner"-nak írta, szívben-lélekben magyar volt. Ennek sokszor tanujelét adta; így pld.

magyarul nem tudó tanártársait naponta ingyenes órákban tanitotta a magyar nyelvre.

Noha németül ugyanolyan jól beszélt, mint magyarul, hiszen gyermekkorában otthon csak németül társalogtak, boncolási jegyzőkönyveit latinul, vagy angolul írta, mert a magyarban nem voltak még meg a szükséges műszavak.

A szabadságharcban természetesen Kossuth mellé állt; először tábori másodfőorvos, majd a „ludoviceumi kóroda" igazgató-főorvosa lett. A világosi fegyverletétel után a következőket írta naplójába: "Ügyünk elveszett. Átvágjam-e magamat Olasz- és Törökországba, hol mint kalandor egy darabig eltengődöm, vagy onnan Amerikába menekülök? Nem tehetem sipolyom (Arányinak súlyos aranyeres bántalma volt, melyet később *Balassa* professzor operált meg) és typhusom volta miatt minduntalan le kell feküdnöm. Satnya testemmel nem kereshetek majd annyit, amennyi élelemre szükséges."

Tognio áskálódására *Arányit felfüggesztették katedrájától,* örülnie kellett, hogy Balassa példájára őt nem vették börtönbe. Féléves szünet után, mint a felfüggesztett tanárok közötti legutolsót, őt is visszahelyezték tanszékébe. A Bach-korszak professzorai megértették Arányi tudományos törekvését és ügyét pártfogolták. Ennek első **eredménye az volt, hogy mint rendkívül tanár „kivételményesen" 750 pengőforint fizetést kapott. 1855-ben *Csauszt,* az anatómia tanárát helyettesítette.** A túlfeszített tudományos munka annyira aláásta a különben is gyenge szervezetű tudós egészségét, hogy csak 1860-ban foghatott a „Kórbonctan elemei" című, kéziratban már évtizede meglevő művének sajtó alá rendezéséhez. Ugyanezen évben választotta a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közé. 1861-ben tudománya tanszéket kapott a pesti egyetemen és

Arányi lett a kórbonctan első nyilvános rendes tanára Magyarországon. Intézete három szobából állt, de tanársegédet és szolgát csak hat év mulva nevezték ki mellé.

A behalzsamozott gyermek

E sorok írója medikus korában véletlenül érdekes, mumifikált emberi testet látott meg a kórbonctani intézet múzeumában. Ez ösztökélte arra, hogy kutassa, milyen ember lehetett Arányi Lajos? Kétségtelenül igen érdekes egyéniség, mert hiszen melyik apa vállalkoznék arra, hogy elhalt gyermeke testét múlhatatlanná téve, állandóan maga mellett tartsa? Igy kezdődött Arányi érdekes életének feltárása, amelyben döntő szerepet talán éppen a behalzsamozott kisfiú játszik. Sajnos, erre nézve áll a legkevesebb adat a rendelkezésünkre; ugyanis a professzor naplójának idevonatkozó részét, egyéb kényes adatok miatt, halála után a család megsemmisítette. Igy a kisfiú történetét nagyon szétszórt adatokból kellett összeállítani, a legtöbbször nem kis fáradozással. Azonban így is sokszor kénytelenek voltunk csupán következtetés alapján dolgozni.

Arányi első felesége és gyermeke korán elhalt. **Második felesége a híres *Joachim* hegedűművész nővére volt.** Ebből a házasságból több gyermek született, ezek között elsőnek Árpád, másodiknak Zoltán. Az utóbbit, halálaig kedvencét, balzsamozta be. Zoltán már születése előtt érdekes probléma középpontjába került. Ugyanis apja *Paris* névre akarta keresztelteti, csak később döntött mégis úgy, hogy hazafiúi érzületből fiait magyar fejedelmek után nevezi. (Igy például harmadik fia a Taksony keresztnevet kapta.) **Zoltán 1856 februárjában született.** Arányi valamennyi gyermekét nagyon szerette, de ismeretlen okból éppen Zoltán állt a legközelebb szívéhez. Sokáig Pariskának szólította, már 4—5 éves korában írni-olvasni tanítgatta. A gyermek haláláról megbízható adatunk nincsen. Valószínűleg hatéves korában, 1862-ben halt meg diftéria következtében. A porig sujtott apa ekkor határozta el a behalzsamozását. Ebben a tudományban a birodalom legelismertebb szaktekintélye volt;

mágnásokat, Scitovszky hercegprimást, sőt a király legidősebb leányát, Zsófia királyi hercegnőt is ő készítette elő a múlhatatlanságra.

A kis Zoltán egy körülbelül 70 cm magas székes ült. A szék bal támlája letörött (csak néhány év előtt pótolták), balkezével föléje készített póttámlára támaszkodik a test. Az egész alak balra dől, lehorgasztott fejét a bal tenyerére hajtja, míg a jobbkarja erőtlenül pihen az ölében. A kisfiú arca közel 80 év után is megdöbbentően élethű; olyan, mint a súlyos betegségből lábadozó emberé. Lehunyt szemei és félig nyilt ajkai, amelyek mögött valamennyi foga épségben látható, valamilyen megnevezhetetlenül furcsa, halálosan szomorú kifejezést kölcsönöznek az arcnak. Nem hasonlít holmi viaszbábu sápadt, fénytelen ábrázatához, hanem pirospozsgás orcái a megszólalásig élethűek. Arányi ugyanis kifestette behalzsamozott testemeinek arcát. Az ábrázat bal felén, valamivel az áll felett, hosszú, mintegy 8 centiméteres bevágás látható. Ez lehet megtörés, vagy szándékos metszés. A bal kézfőn fehér kesztyű van; mivel a jobbon nincs, valószínűleg valamilyen műhiba miatt utólag tették reá. A jobbkézen már látható a hosszú idő, az ujjak sötétbarnák és teljesen összeszáradtak, csak az épségben maradt ö: köröm sárgasága üt ki a sötét színkörnyezetből. Tekintve, hogy

a múmiát néhány év előtt kiemelték eredeti üvegkoporsójából és egy falba épített üvegszekrénybe helyezték át,

testtartásának helyzete valamennyire megváltozott. Igy például egy régebbi fényképen a gyermek lábai előrecsúsznak, míg most szorosan a kis szék lábainál vannak. Az apa valami furcsa, bohócjelmezszerű ruhába bujtatta meghalt fiát. A fején orosz kucsmához hasonlító, szövetből készült bársonytetejű sapka van, elől két fémcsatdíszítéssel. A sapka alól hosszú haj csüng. Felsőtestén térdigérő, vörös bársonyból készült fehér mintás zubbonyt visel, derekán bársonyzsinórral, a nyakán csipkés gallérral. A zubbony különben magasnyakú, teljesen csukott. A nadrág anyaga fehér selyem, alul lús csipkében végződik. Lábain papucsszerű, fekete lakkcipő van. A ruhaanyag kitűnő lehet, mert ilyen hosszú idő után sem látszik meg rajta bármilyen kopás, sőt a kabátka bordóvörös bársonyának színélénksége egyenesen csodálatos

Arányi Lajos leírta balzsamozásainak módszerét, így valószínűleg kisfiát is hasonlóan készítette elő a földi örökkévalóságra. Igen sok apró fogást alkalmazott, hogy az élettelen testet hosszú időn át élethűen megőrizhesse.

A kis Zoltánt így üvegszekrénybe tette és íróasztalára állítva, ott tartotta élete végéig.

A behalzsamozott test Arányi halála után a *lakásból a padlásra került,* majd valamelyik utód ott meglalálta és a törvényszéki orvostani intézetnek adományozta. Onnan került a kórbonctani múzeum Arányi-szobájába.

Arányi Lajos öregsége

A nagy tudós miután rendes tanárnak nevezték ki és 1864-ben tankönyve is megjelent, **másirányú terveinek megvalósításához fogott.** Pihenő óráiban szórakozásként archeológiával foglalkozott; különösen a régi várak érdekelték. *A vajdahunyadi legrégibb várromban Európa legszebb, legnagyobb középkori várának maradványait fedezte fel.* A romoknak épebb részeit lerajzolta és azt a saját költségén kiadott „Vajda-Hunyad vára" című vaskos monográfiában közzétette.

A vár restaurálására Deák Ferenc segitségével országos gyüjtést rendezett és a hét év alatt összegyült 260.000 forintból építették újra Vajda-Hunyad várát.

Ezért az érdemért kapta Arányi 1873-ban a magyar nemességet, két évvel később pedig a „hunyadvári" előnevet. Az orvostudománnyal is egyre behatóbban foglalkozott. Mint a törvényszéki orvostan magántanára, jogászok részére tartott e tárgykörből előadásokat. Népszerűségére jellemző, hogy a nem kötelező tárgy előadásain állandóan 150—200 hallgató jelent meg. Később a papnövendékeknek tartott rendszeres felolvasásokat a *medicina pastoralis* köréből. Számtalan népszerű előadást rendezett, főleg a természetvizsgálók vándorgyülésein. Ezenkívül *őt tekinthetjük a magyar mentésügy atyjának;* érdemes tevékenységet fejtett ki az első segélynyujtás módszereinek ismertetésével. Erről könyvet irt: „Önorvos röstöni életveszélyben" címmel.

A történelmi nevezetességü budai házaknak táblákkal való megjelölése az ő ötlete volt.

Sőt az ehhez való költségeket ő szedte össze fillérekből az orvostanhallgatóktól. A visegrádi ásatásokról értékes tanulmányokat irt. *Orvosirodalmi tevékenysége 40 kötetnél több.*

Arányi Lajos 1874-ben vonult nyugalomba, amikor is saját pénzéből 3000 forintos alapítványt tett, mely ma az ő nevét viseli. Ezen összeg kamataiból az a medikus kap évente jutalmat, aki a legjobban fogalmazott boncolási jegyzőkönyvet készíti. Munkásságát élete végéig folytatta a nyugalmazott professzor. *Hetvenéves korában spanyolul tanult,* hogy a spanyolországi mór építkezésekről szóló műveket eredetiben olvashassa. *A zsidó zsargónt olyan tökéletesen elsajátította, hogy ismeretlenül mindenki zsidónak gondolta.* Öreg napjaira az 1871. évi nagy pénzválság, meg az önzetlen baráti jótállások miatt teljesen elszegényedett. A főváros környékére szeretett gyalogsétákat tenni. Ahol megfordult, a vidéki betegek mindenütt megrohanták és ő szívesen fogadta tőlük honorárium fejében a csirkét, tojást, gyümölcsöt, stb.

Élete alkonyán azon fáradozott, hogy Vajdahunyad városát magyar Grácea, nyugdijas katonatisztek és hivatalnokok otthonává tegyék. A várról saját maga készített gyönyörű, miniatűr famintát és ezzel utazott városról városra, hogy honfitársait áldozatra bírja. Egy ilyen útja alkalmával, 1886 őszén meghült, mellhártyagyulladást kapott és soha többé nem gyógyult meg. A következő év nyarán egy barátjához utazott Nagymarosra, mert „vidéken akart meghalni". Lelke még akkor is tervekkel volt tele, bár gégesorvadás is jelentkezett nála. Utolsó napjairól (1887 július) *Magyary-Kossa* Gyula a következőket irja:

„A gégesorvadás oly fájdalmakat okozott neki, hogy nagy türelme és Istenben való hite ellenére is kifakadt, azt mondva hűséges ápolóinak, leányainak: „Van-e lelketek, hogy így hagytok kínlódni? Miért nem imádkoztok, hogy mielőbb meghaljak? Tegyétek meg!

Nem sokkal halála előtt ágya mellett álló gyermekeitől azt kívánta, hogy még egyszer énekeljék el azt a sok szép magyar dalt, amire őket tanította.

S míg azok hangját a zokogás fojtogatta, ő könyörködve szívta magába a kedves, régi dalokat s azokkal saját ifjúságának elszálló, örök homályba foszló emlékeit. Eszméletét végig megtartva s mindig ápolt vallásos hitében megnyugodva, csendesen elszenderült a folytonos tanulásnak, a problémáknak embere. *Nihil dulcius, quam omnia scire* (mindent tudni, a legpompásabb dolog) ... talán ez a ciceroi mondás volna a legjellemzőbb felirat, mit a kerepesi temető igen szerény sírkövére kellene vésnünk."

Jakoby Tibor

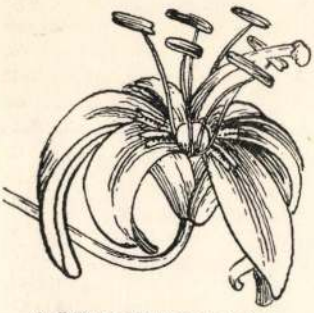

A Lilium Nartagon virága

széle visszagöngyölődött. Némelyek az *Ornithogalum*-ot és a *Chelidonium majus*-t (vérehulló fecskefű) is így nevezik. GREGUSS P.

Aranyhal *(Carassius carassius auratus* L.), *Dorade de la Chine*, a kínaiak *King-jo*-ja, a közönséges kárász változata. Garatfogazatában teljesen az utóbbival egyezik meg, testalakja azonban az évszázados tenyésztés folyamán jelentékenyen módosult. Kínából Jávába a XVI. sz.-ban telepítették át, majd Mauritius szigetére, a Fokföldre és Szent Ilona szigetére is elkerült. Európába először Portugáliába vitték be. 1750 táján még nagy ritkaság volt. Ma nagyon sok helyen tenyésztik. A Havai szigeteken, Mauritius szigetén, ahol eszik is, továbbá Algériában, az Azorokon, Madeirán és Portugáliában sok helyütt vadon is él. Budapest mellett az aquincumi melegvízű patakban található meg a szabadban. Testalakja igen változó. Színe is sokféle árnyalatú közönségesen aranyosfényű cinóberpiros. Újabban torzalakjai divatosak és a tenyésztők ilyen ujdonságok létrehozására törekednek. Változatai közül a legelterjedtebbek a következők: a *fátyolfarkú* (C. carassius var. auratus var. japonicus bicaudatus Zernecke), amelynek összes úszói jól fejlettek, fark- és alsóúszója kettős, teste tojásdad, elől kissé lapos. Az *üstökösfarkú* (C. c. a. var. japonicus simplex Bade) hosszú és hullámos fark- és alsóúszóval. A *háromszoros fátyolfarkú* (var. japonicus tricaudatus Bade) hármas lebenyű alsó- és farokúszóval. A *távcsőszemű* (var. macrophthalmus Dürigen) nevét kidülledő szeméről nyerte. A *tojáshal* (var. oviformis Zernecke) úgy a fátyolfarkúra, mint a távcsőszeműre emlékeztet. Alakja tojásdad. Hátúszója hiányzik. Színezete világos, legdivatosabb a fehéres. A *felpillantó*, v. *csillagvizsgáló* (var. uranoscopus Dürigen) a tojáshalra hasonlít. Szeme nagy, gömbölyded, kimeredő és felfelé néz. Az aranyos szivárványhártyájú példányok a legkapósabbak. A legújabb változat az *oroszlánfejű*, amelynek fejét és kopoltyúfedőit parókaszerű, szivacsos bőrsarjadzás borítja. Az aranyhal nősténye 300—1000 ikrát rak le, amelyek 3—11 nap alatt kelnek ki. *(Tábla 127. o.)* LEIDENFROST GY.

Aranyhegy, 212 m magas tető a Fertő tó mellett, Ruszt határában. Itt termelik a híres ruszti bort. A világháború után Ausztriáé lett.

Arany horda, vagy nyugati kipcsakok, a kazáni tatárok neve a XIII—XVI. században. Batu és Orda alattvalói voltak, uralmuk alá tartozott a Kárpátoktól a Balkás tóig terjedő terület. Batu a Volga mellékén tanyázott, utóda öccse, Bereke khán lett 1255-ben. Ez ellen az oroszok panaszára keresztes hadjáratot hirdetett IV. Sándor pápa, de támadás helyett védekezésre szorultak a keresztények, mert az arany horda Krakkó elpusztítása után Beuthenig nyomult elő és sokáig fenyegette rabló betöréseivel a keresztény államokat. Mohammedán hitre tértek, uralkodóik családi összeköttetésbe léptek a keresztény (főleg bizánci) és mohammedán (pl. egyiptomi) dinasztiákkal. A XIV. század közepétől hanyatlásnak indult az arany horda. Birodalmuknak III. Nagy Iván orosz cár vetett véget 1502-ben. TÖRÖK P.

Arányi *Dezső*, operaénekes (tenor), szül. 1859 aug. 18-án Szatmáron, megh. 1923 jún. 21-én Pesterzsébeten. Bellovits növendéke volt, majd Bécsben és Milanóban tanult. Rövid szünettel 1893—1905-ig volt a budapesti Opera tagja. SIKLÓS A.

Arányi *Jelly*, hegedűművésznő, szül. 1895 máj. 30-án Budapesten. Hubay mesteriskoláját végezte, majd Angliában telepedett le. Hangversenykörutat tett Amerikában is. SIKLÓS A.

Arányi *Lajos (Hunyadvári)*, azelőtt *Lahnsteiner*, a kórbonctan rendes tanára a budapesti egyetemen, szül. 1812-ben Révkomáromban, megh. 1887 júl. 29-én Nagymaroson. 1837-ben orvosdoktorrá avatták, majd Bécsben Rokitanszky tanítványa volt. Hazatérve, 1843-tól a budapesti egyetemen a kórbonctan magántanára, 1861-ben rendes tanárrá nevezték ki, 1874-ben nyugdíjba vonult, 1860-ban az Akadémia tagjául választotta, 1869-ben a király nemessé tette. Jó hírnévnek örvendett mint etnográfus és archeológus is. Ő írta az első magyar kórbonctant. Fő művei: *A kórbonctan elemei.* Buda, 1864., *Önorvos röglöni életveszélyben.* Buda, 1854., *Vajda-Hunyad vára.* Pozsony, 1867. BÁLINT-NAGY I.

Aranyi *Lipót* hirlapíró, szül. 1855 szept. 20-án Miskolcon. Iskoláit Miskolcon és a budapesti egyetem jogi fakultásán végezte. 1881-ben megalapította Miskolcon a *Borsod-Miskolci Közlöny* c. politikai lapot, melynek felelős szerkesztője volt. 1891-ben Budapestre költözött és a *Nemzet*-nek belső munkatársa lett. *Az Ujság* c. politikai napilap szerkesztőségének megalapítása óta (1903), tagja. Vezércikkeket, tárcákat,

Gutenberg Lex. IV. K

krokikat s a régi Magyarországból való krónikákat ír. BALLA M.

Arányi *Miksa dr.*, író és biztosítási szakember, szül. 1858 máj. 13-án Trencsénben. Budapesten kezdte és 1882-től 1884-ig állami ösztöndíjjal Párisban folytatta bölcsészeti tanulmányait. 1884-től 1887-ig a *Gazette de Hongrie*-t szerkesztette Budapesten. Több magyar közgazdasági, politikai és szépirodalmi munkát fordított franciára. Mint a Newyork biztosító társaság budapesti igazgatója, ő építtette az Erzsébet-körúti Newyork-palotát. Utóbb a társaság párisi képviselője s egyben *Az Ujság* párisi levelezője volt. A háború alatt Svájcban élt s onnan irányította a «Newyork» képviseletével járó teendőket, a háború után pedig visszatért Párisba. BALLA M.

Aranyida, jelenleg *Aranidka* néven Csehszlovákiához tartozó község Abaujtorna vm.-ben. Keskeny mészkő szurdokban festőien fekszik. Aranyérctelérei már Mátyás király idejében ismertek voltak, de ezek már régen kiapadtak. Apátka (Opaka) telepen főképpen rézércet bányásztak. A XIX. század elején kezdték meg a mai ezüstbányászatot az elég gazdagnak mondható, kénes antimonércet és jamezonitot tartalmazó telérekben.

Arany János-múzeum, *Szalontán*, mindjárt Arany János halála után alakult és azóta nagy buzgalommal gyüjti a nagy költőre vonatkozó ereklyéket, emléktárgyakat, relikviákat és műveinek kiadásait. Újabban fejlődése megakadt. LŐRINCZY GY.

Arany János Társaság. A nagy költő műveinek terjesztésére, költészetének megbecsülésére és emlékének ápolására két irodalmi társaság alakult. 1. *Temesvárott* 1903 okt. 15-én, ahol annak Szabolcska Mihály a költő volt utolsó elnöke. Trianon után tevékenysége lankadt. 2. Virágzóbb a *Nagykőrösön* 1925-ben alakult társaság, melynek sikerült tagjai közé vonzania a fővárosi iróvilág kiválóságait is és élénk társasági életet teremtenie. Elnöke (1931-ben) Benkó Imre. LŐRINCZY GY.

Aranyjáradék, az állami járadékkölcsönöknek az a neme, amelynél a hitelező állam az adósági kamatok fizetését kifejezetten és minden körülmények között bizonyos, előre meghatározott aranyvalutában vállalja. Ennek a hitelezőkre nézve akkor lehet nagy jelentősége, ha az állam pénzügyileg tönkremegy és valutája devalválódik. MÁRFFY E.

A *magyar aranyjáradékkölcsön* kibocsáttatott az 1880 : VIII., 1881 : XI. és XXXII., 1887 : XXXII., 1888 : VI. és 1892 : XXI. t.-cikkek alapján 4%-kal. Eredeti névérték 633,973.000 ar. frt = 1.509,459.544 K. Belföldi elhelyezés 47,078.600 ar. frt = 112,091.793 K, melynek szelvényei 1 ar. frt = 2.53 papir K értékben váltatnak be. A külföldön elhelyezett 242,856.272 ar. frt = 672,368.232 P n. é. kötvény szelvényei az *innsbrucki egyezmény* szerint az eredeti aranyérték 32%-ának megfelelő értékkel váltatnak be. TEGHZE-GERBER F.

Aranyka, magyarországi fehér borszőlőfajta. Bogyói középnagyok, gömbölyűek, zöldessárgák, pontozottak, vékonyhéjúak, húsosak. PETTENKOFFER S.

Aranykert, a Csallóköznek néphagyományból származó régi neve. A tündérek hazája, mint a germán mondaköltészetben Avalon. A monda keletkezése összefügg azzal, hogy a Csallóközben már a legrégibb időkben is mostak aranyat. HAÁSZ I.

Arany kloridjai. A szürkésfehér *auroklorid*, Au Cl, keletkezik, ha aurikloridot 180—200°-ra melegítünk. Víztől melegítve aranyra és aurikloridra bomlik. Az *auriklorid* klór hatására keletkezik aranyból és akkor, ha aranyat királyvízben oldunk. Az előbbi módon előállított sötétbarna kristályos tömeg. Erősen nedvszívó. Az arany királyvizes oldatából besűrítés útján nyert aranyklorid tulajdonképpen egy H Au Cl_4 összetételű komplex sav, a *hidrogénkloroaurát*, mely a bepárlás hőmérsékletétől függően 3 vagy 4 molekula kristályvizet is tartalmaz. Vízben, alkoholban, éterben jól oldódik. Levegőn szétfolyik. Ize fanyar, kesernyés, mérgező hatású. Óvatosan melegítve aurikloriddá változik át. A kereskedésben ezt a vegyületet értik aranyklorid alatt. Vizes oldatából redukciós szervek hatására arany válik le. A stannoklorid hatására ily módon leváló arany igen szép vörösszínű (Cassius bíbor). Az aranykloridoldat arany kiválása folytán szerves testeket — bőrt, papírt, vászont stb. — vörösre fest. A hidrogénkloroaurát sói közül a *nátriumkloroaurát* (Na Au Cl_4 . 2 H_4O) a legközönségesebb. Sárgaszínű, nem higroszkópos prizmák. A Sal auri di Gozzi 61—62% nátriumkloroaurátot és 38—39% konyhasót tartalmaz. Ez utóbbit gyógyszerül használják hisztéria, tábesz és epilepszia ellen. A hidrogénkloroaurátot és nátriumkloroaurátot egyébként más aranyvegyületek kiinduló anyagául, a fényképészetben színezőül, a porcellán- és üvegfestészetben használják. BÁLINT I.

Aranykor, a római hitrege négy korszaka közül az első, az a boldog korszak, amikor az ember még a bűnt nem ismeri, az istenekkel és a természettel teljes összhangban, boldogan, megelégedetten, betegséget és nyomorúságot

ARÁNYI KÁROLY, térképész, /1902/

ULBRICH könyve II.részében Burgenland és környező államok községi térképei,legtöbb 1770 után.Akoraiak méretarányai premetrikus korból valók,a későbbiek legnagyobb része már a méterrendszerben készült.és valószinüleg a bpesti Államnyomda terméke.A térképek szerzői nagyrészt magyarok,igy Arányi Károly is. 289.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrich: Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes 287.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 2.sz. Szombathely

Arányi

fele rajjokon szereplő ülőfülkék eltűntek

Seitl: Budai Kár 1957. 354. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Zrányi György Lajos

orvos, egyetemi tanár és grafikus mű-
vész a „Magyarországi műemlékek ideig-
lenes bizottságá"-nak tagja. (1372)

Deresényi Dezső, Entz Géza, Slavassy
Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvé-
delem V. (1967-68) Bpest, 1970. 441.

MDK

Arányi István épitész

Ajka, általános városkompoziciós terv repr.

Perényi Imre:Kompoziciós törekvések városterveési gyakorlatunkban Magyar Epitőművészet 1955.IV.évf. 3-5.sz. 90.l.

MDK

ifj. Arányi István és Vasváry Géza

Magyar Építőművészet 1941. /XI.,Szentkorona-utja 5. sz. társasház ismertetése, képpel és alaprajzzal. - XI.,Szentkorona-utja 7. sz. társasház ismertetése alaprajzzal./ 45.l.

Arányi István ifj és

Vasváry Géza

cd

építészek

Magyar Építőművészet.

1941. 45. l. (XI. Szent-korona utja 5. n. társas-ház ismertetése, képpel és alaprajzzal.) — 45. l. (XI. Szentkorona utja 7. n. társasház ismertetése, alaprajzzal.)

Adat elégtelen!

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Aranyi István

építész

l.

Művészet (Kende)

1939. 56. l.

25–26 sz. 59 l.

Pasquarosa / Bertoletti

Virágbokréta

Csendélet

Pajetta Guido Paolo

Vadászat

Paulucci Enrico

Leány gyümölccsel

Olasz riviéra

Fehér templom

~~Peluzzi Eso~~

Peluzzi Eso

Ájtatos nő

Havazás Liguriában

.... /paese delle langhe/

Arányi

1877. leírása az Úri u. 17.-ről

Seitl: Budai Kár 1957. r. 329. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Arányi

Budosít a Dísz tér fetöli ablakról

(kéri u. 19.)

Seitl: Budai Kár 1957. 333. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Arányi

1877-ben: 2 ülőfülke volt kint, ő emeliti a kapnalj többi középkori részét is

(Kis n. 40.)

Seitl: Budai Tár 1957. 350. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Arányi

szerint az első két boltszakasz bordáinak profiljai egyedülállóle voltak (Úri u. 40.)

Seitl: Budai Vár 1957. 352. o.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasárnap, 2002. dec. 6.
Arany János

A hidak tiszteletére

Ünnepi estet szervezett a Lánchíd Kör november 22-én, pénteken a Hadtörténeti Intézet Dísztermében. Az alkalmat két évforduló szolgáltatta: 1849. november 21-én, tehát 153 éve adták át a forgalomnak a Lánchidat, és 10 éves a kerületben működő Duna Televízió, amely szellemi, kulturális hidat képez a hazai és határon túli nemzetrészek között. A civil szervezet vállalt feladataiból következően fórumot teremtett ezúttal arra is, hogy ismertethessék a kutatók egy, a híd építéséhez és az 1848-49-es szabadságharchoz kötődő család történetével kapcsolatos kutatási eredményeiket.

Az ünnepi rendezvényt a szép számban megjelent közönség előtt dr. Nagy Gábor Tamás, a kerület polgármestere nyitotta meg. Méltatta a több mint 15 éves civil szervezet tevékenységét, amely nemcsak a kerületi helytörténeti hagyományok ápolásával foglalkozik, hanem rendszeresen programjai közé veszi a határon túli magyarsággal való kapcsolattartás valamilyen formáját is. Ezután a Lánchíd szépségeiről, fontosságáról beszélt, arról a hídról, amely különösen az esti kivilágításban gyönyörködteti meg az embert, de nappal is élmény átsétálni rajta. Sajnos - mondta a polgármester, az utóbbi időben - egy újfajta barbarizmus megnyilvánulásaként - graffitik csúfítják el! El is határozták néhányan, hogy a mostani évfordulóra megtisztítják ezektől a csúfságoktól. Ám hiába szereztek olyan oldószert, amely eddig a falakon hatásosnak bizonyult a graffitik ellen. Kiderült, hogy néhány évvel ezelőtt, a 150. évfordulóra a Lánchidat a fővárosi önkormányzat valamiféle impregnáló szerrel vonatta be és ehhez különleges vegyszer alkalmazása szükségeltetik. Szóval ott maradt a graffiti a 153. évfordulóra is.

A rendezvényen egy olyan hídtervezőre és bányamérnökre is emlékeztek a megjelentek, - Maderspach Károlyra, - aki sokat tett az első állandó híd megteremtéséért, részt vett a tervpályázaton, de mint tudjuk nem az ő elképzelései, hanem Clark Ádám tervei alapján építették fel a Lánchidat. Maderspach Károly két angol tervező között a második lett. Az ő élete egyébként szorosan összeforrt a reformkorral és az 1848-49-es szabadságharccal, ugyanis az üzemeiben öntötték az ágyúgolyókat az első magyar hadseregnek. Feleségét Buchwald Franciskát a szabadságharc lelkes támogatása miatt nyilvánosan megvesszőzték, amely szégyent a férj nem tudta elviselni, és önkezével vetett véget életének. Az utókor nem feledkezik meg róluk: mivel az I. kerületben is laktak egy ideig, azt tervezi a Budavári Önkormányzat, hogy mindkettőjüknek szobrot állítanak majd.

A megnyitó után levetítették a Duna Televízió A Híd című filmjét, Bakos Katalin szerkesztő és Horváth Adrienn operatőr szép, igényesen kidolgozott, érdekes alkotását, amelyben felidézték Szerb Antal író vallomásait, Szakonyi Károly író és Szabad György történész Lánchíddal kapcsolatos emlékeit. Érdekes volt a többi megszólaltatott riportalany is. Képileg, tartalmilag méltó alkotása ez a „Legjobb kulturális tévécsatorna" címmel jutalmazott közszolgálati televíziónak.

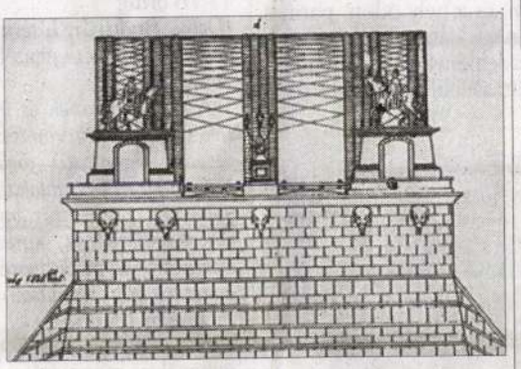

Ezután hosszan elnyúló szakmai előadások következtek a Lánchíd építésének előzményeiről (Holló Szilvia a Budapest Történeti Múzeum főtanácsosa), műszaki megoldásairól (Szabó László muzeológus, a Közlekedési Múzeum munkatársa), a Maderspach család szerepéről a hazai bányászatban és kohászatban (Laár Tibor és Remport Zoltán az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület tiszteletbeli tagjai előadásában), és miután a közönség létszáma időközben a negyedére csökkent az utolsó előadó már röviden, közérthetően, követhetően vázolta fel a Maderspach-vállalkozások központjának, Ruszkabányának a jelentőségét a szabadságharc szempontjából. A közönség őszinte tapssal jutalmazta az előadót, Chikány Tamás alezredest, a Zrinyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem hadtörténészét. Közben a Maderspach család két leszármazottja: Maderspach Kinga és Maderspach Katalin részleteket olvasott fel vérszerinti eleik naplóiból, és a családi barát Ferenczy István szobrászművész leveleiből. Az ünnepi rendezvény több mint négy órásra sikeredett. A szervezők számára tanulság, hogy az előadókat meghatározott időtartamú előadásra célszerű felkérni, az előadóknak pedig figyelembe kellene venniük a hallgatóság összetételét, türelmi képességét. A szándék jó volt, a gyakorlati kivitelezés azonban nem hibátlan.

Gál Jolán

Kis Vuk és a vámpírok

Téli könyvvásár a Móra Kiadónál

A Mátyás templom közelében, a Magyar Kultúra Házában rendezte a Móra Kiadó könyvbemutatóját. Tette mindezt azért, hogy tisztelegjen nagy királyunk, az 550 éve született Mátyás előtt, másrészt, hogy bemutassa a közelgő téli könyvvásár új kiadványait. Mivel is kezdhetnénk az ajánlást a hatalmas választékból, mint a gyönyörű Komjáthy István kötettel.

A Mátyás-mondák ismert szerzője ezúttal a magyar reneszánsz korszakába kalauzolja olvasóit. A könyv több évtizedes kutató- és gyűjtőmunka eredménye; kultúránk közkincsévé vált Mátyás-történetek mellett tartalmazza a kevéssé ismert, vagy eddig fel nem dolgozott adomákat és anekdotákat is.

Nagy öröm, hogy lassan a teljes Móra-életmű hozzáférhető, az, amit a kicsiknek és a felnőtteknek szánt az író: az Aranykoporsó, Kincskereső kisködmön, Dióbél királyfi, Az aranyszőrű bárány, Zengő ABC, Az égbelátó... „nincs boldogság ezen a földön, csak annak, aki embertársait szereti." Móra Ferenc egész élete a fenti gondolat jegyében állt. Verseiből, meséiből ugyanaz az egyetemes humanizmus árad, mint regényeiből, ahogy Fekete István munkáiból: a Vuk, a Bogáncs, a Kele és a többi remek alkotás, az ifjúság egyik legkedvesebb olvasmánya.

Az egészen friss művekből is nehéz a választás, annyi az új hang, a sziporkázó ötlet. Elsőként Zalán Tibor: Hi-Szen, a guruló madár című regényét emelném ki. Jeles költőnk varázslatos, mai mesefüzérének főszereplője egy bolyhos kis csomó: madár ő, de nem közönséges madár. Valamit mégis tud, amiben föülmúlhatatlan: csodálatos dolgokat mesél barátságról, szeretetről és szerénységről, szóval az életnek minden fontos dolgáról. A másik ajánlás, Ördögh Ottó: Tisztelet Ezópusnak. (99 állati mese). A fiatal író gazdag gyűjteményében eredeti Ezópusmesék vannak, átdolgozások és saját bölcseletek megszívlelendő tanulságokkal. A rövid prózák nem olcsó viccelődésre törekszenek, hanem drága cinizmusra, melynek mindenki megadja az árát, hogy okuljon, és lélekben épüljön.

Végül szóljunk a külföldi irodalom egyik furcsa, ám egyre népszerűbb könyveiről: a vámpír mesékről. Több millió eladott kötet, majd két tucat nyelven - ez a világhírű sorozat eddigi mérlege. A fiatal angol szerző, Darren Shan ifjúsági regénye itthon is igen sikeres. A történet egyaránt szól bátorságról, bajtársiasságról, no meg varázslatról és nem kevés misztikumról, és ami csak a kivételesen jó könyvek tulajdonsága, felkelti kíváncsiságunkat a folytatásra.

Fenyvesi

RÉGIEKRE EMLÉKEZVE

Arányi János

A Vár utcáin, házainak falán lépten-nyomon műemléktáblákba ütközünk. Némelyik jeles épületen három-négy tábla is hirdeti az épület történetét, érdekességeit, hajdani gazdáinak és lakóinak emlékét.

A táblák nem egyidőben kerültek a falakra, különböző korúak. Most a legérdekesebb, legrégibb táblákkal foglalkozunk, és azzal az emberrel, akinek először jutott eszébe, hogy mementó gyanánt táblákat helyezzenek az ódon falakra. Húsz ilyen felirat került a Vár különböző pontjaira, közülük négy a Szentháromság térre. Dátumuk 1866, kitalálójuk, s nagy részben kivitelezőjük pedig Hunyadvári Arányi Lajos orvosprofesszor. Ez a sokoldalú, nagy tudású ember, mondhatni polihisztor, mára már eléggé feledésbe merült.

Hunyadvári Arányi Lajos 1812. május 29-én született Komáromban. A család szász eredetű, az édesapa hivatalnokember volt, királyi sópénztárnok. Arányi Lajos gimnáziumi tanulmányait Budán és Pesten végezte, egyetemre is itt járt. Mégpedig nem is egyre, hanem egyszerre háromra, hallgatott jogot, bölcsészetet és orvostudományt, főleg kórbonctani előadásokat. Mindemellett rajzolni és festeni is tanult, valamint angol és görög nyelvet.

Az 1831-es kolerajárvány idején nagy bátorsággal vett részt a betegek ápolásában, és ezután döntötte el - részben édesanyja biztatására is - hogy az orvosi pálya mellett kötelezi el magát. Pesten letette az orvosi szigorlatokat, majd Padovában és Bécsben tanult kiváló orvosprofesszorok mellett kórbonctant, törvényszéki orvostant és életmentést. 1844-ben Pesten a kórbonctan rendkívüli tanára lett. 1848-49-ben az önkéntesek sorába lépett, majd tábori főorvos lett, ezért 1850-ben hivatalából egy évre felfüggesztették. Közben folyamatosan dogozott főművén, kórbonctan könyvén. Állásába visszakerülve az egyetemen oktatott, 1861-től nevezték ki a kórbonctan rendes tanárává. Ő volt az, aki az első magyar kórbonctani intézetet létrehozta és berendezte saját költségén. Sok szakcikket publikált, műveit nagyrészt saját rajzaival jelentette meg. Úttörő jellegű volt elsősegélynyújtó tankönyve, melyet ő írt és rajzolt. Az 1870-es évek elején nyugalomba vonult.

Orvosi pályája mellett életét végigkísérte érdeklődése az archeológia, a műemlékek iránt. Fiatal korában bebarangolta Európát, figyelő szemmel nézte a műemlékeket, ebben az időben kezdtek komolyabban foglalkozni nyugaton a műemlékvédelemmel. Tanulmányozta a népművészetet, sőt - orvos lévén - a népi gyógymódokat is. Útleírásokat készített, melyeket saját rajzaival illusztrált.

Pesti orvosprofesszor korában hosszabb ideig a Várban lakott, a Dísz téren, és a hely ódon, patinás szelleme nagy hatást gyakorolt rá. Ekkor kezdeményezte a műemléktáblák állítását. Ehhez persze pénz is kellett. A Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Bizottsága magáévá tette az ügyet, gyűjtés indult és közadakozásból sikerült elkészíteni a táblákat. Az érdekes formájú, nagyalakú kőtáblák mindegyikén szerepel az Akadémia jelzése: A.M.T.A.R.B. és az évszám: 1866. A táblák nagy része túlélte a háborús pusztítást és ma is látható házaink falán.

Arányi professzornak még egy szívügye volt, ez is régészeti tárgyú. Elhatározta, hogy Vajdahunyadon újjáépítteti az ősi lovagvárat. Többször odautazott, részletes rajzokat készített és sikerült megnyerni a hatóságokat, hogy ezt a hihetetlen értékű, 1452-ben épült lovagvárat hozzák helyre. Fáradozását siker koronázta, államköltségen megvalósult a vár restaurálása.

Nyugalomba vonulása után Arányi professzor még évekig tartott előadásokat az egyetemen és töretlenül foglalkozott műemléki munkásságával, sőt ha ereje engedte, még kisebb utazásokat is tett. Egészségi állapota az utolsó években megromlott. Nagymaroson halt meg 1887. július 28-án, 75 éves korában.

dr. Reisinger Frigyesné

Budavári Mézesnapok advent idején

Magyar Kultúra Alapítvány Székháza
(1014 Budapest I. Szentháromság tér 6.)

Programok

December 6.
11 órakor (Corvin terem)
Megnyitó - adventi kalendárium
Mikulás- és Betlehemes-járás Felvidéki (nyitragesztei) és kárpátaljai (tiszacsomai) hagyományőrzők népszokásokat mutatnak be. Közreműködik: Csobolya József énekes-gitáros előadóművész.
Rákóczi terem
Válogatás a betlehemi jászolkiállítás anyagából
13-16 óráig
(Deák, Budavár, I. termek)
Kárpát-medencei játszóházi találkozó
A hazai gyermek és ifjúsági házak, valamint határon túli játszóház vezetők bemutató foglalkozásai. Népi fajátékok, táblajátékok, bőrművesség, fonás, textilmegmunkálás, mackófigurák, karácsonyi díszek készítése, népi mesterségek bemutatása és gyakorlása.
15 órakor (Aula)
Természetfotó kiállítás ünnepélyes megnyitója
17-20 óráig (Corvin terem)
Táncház gyermekeknek és felnőtteknek

December 7.
11-16 óráig
(Deák, Budavár, I. termek)
Kárpát-medencei játszóházi találkozó
A hazai gyermek és ifjúsági házak, valamint határon túli játszóház vezetők bemutató foglalkozásai.
Mézeskalács díszítés, karácsonyi díszek készítése, gyöngyfűzés, fonás, betlehemek készítése, népi mesterségek gyakorlása.
16. óra (Corvin terem)
Adventi kalendárium
Mikulás- és Betlehemes-járás Felvidéki (nyitragesztei) és kárpátaljai (tiszacsomai) hagyományőrzők népszokásokat mutatnak be. Közreműködik: Csobolya József énekes-gitáros előadóművész.
19 óra (Corvin terem)
Mesélő koncertek
Fellegi Ádámmal
Barangolás Beethoven hősi dallamvilágában. Műsoron: Beethoven V. (c-moll) szimfónia. (Belépő jegygyel).

December 8.
11-06 óráig (Budavár terem)
Kárpát-medencei játszóházi találkozó
A hazai gyermek és ifjúsági házak, valamint határon túli játszóház vezetők bemutató foglalkozásai. Mézeskalács díszítés, karácsonyi díszek készítése, gyöngyfűzés, fonás, betlehemek készítése, népi mesterségek gyakorlása.
16 óra (Corvin terem)
Krónikás karácsony
Dévay Nagy Kamilla és a Krónikásének Zeneiskola növendékeinek hangversenye.

Mindhárom napon méz- és méztermékek, hagyományőrző kézműves termékek vására a földszinten és a Szentháromság téren.

A belépés és a foglalkozások látogatása ingyenes!

Minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk!

Röviden

Elismerés

A Kandeláber Rt évről-évre díjat ad ki az alapító emlékére - városvédők, önkormányzatok, tervezők részére - kiemelkedő, értékmentő, értékteremtő munkásságuk elismeréseként. A Wlassics díjat idén mások mellett Fitos Péter, a Budavári Önkormányzat főtanácsosa kapta meg. Kitüntetéséhez gratulálunk.

Luca napi gyermekdélután

A Lánchíd Kör december 14-én, szombaton délután 16 órakor Luca napi gyermekdélutánt rendez a Sissy étteremben (I. ker. Dísz tér 8.). Műsort adnak a Tárnok utcai Általános Iskola növendékei. Szeretettel várjuk a kedves szülőket és a gyerekeket.

Nyelváradatban a nyelviskolák

A Nyelv-Ár-Adat című melléklet, a jövőben az Egyenes út az Egyetemre című lap nyelvi-mellékleteként jelenik meg. A lapot mindenki térítésmentesen megrendelheti a 473-0769-as és a 473-0770-es telefonszámokon, illetve az info@fisz.hu e-mail címen is.

MDK

Arányi Miksa

Az Ipm. Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp.1936, 45 l.

Aranyi Molnár József,asztalos

Hires asztalos volt Hajduhadházon.Karap Imrével együtt. 283.old.

DANKÓ IMRE: Két homoki hajdúváros népi építkezése 255.old.

A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve.I.1968. Debrecen,1970.

Aranyi Sándor, festőművész

Aranyi Sándor: Derengés, farost lemez, vegyes technika, 35×40 cm, 1981

Művészet, 1984. jan. 57. old.

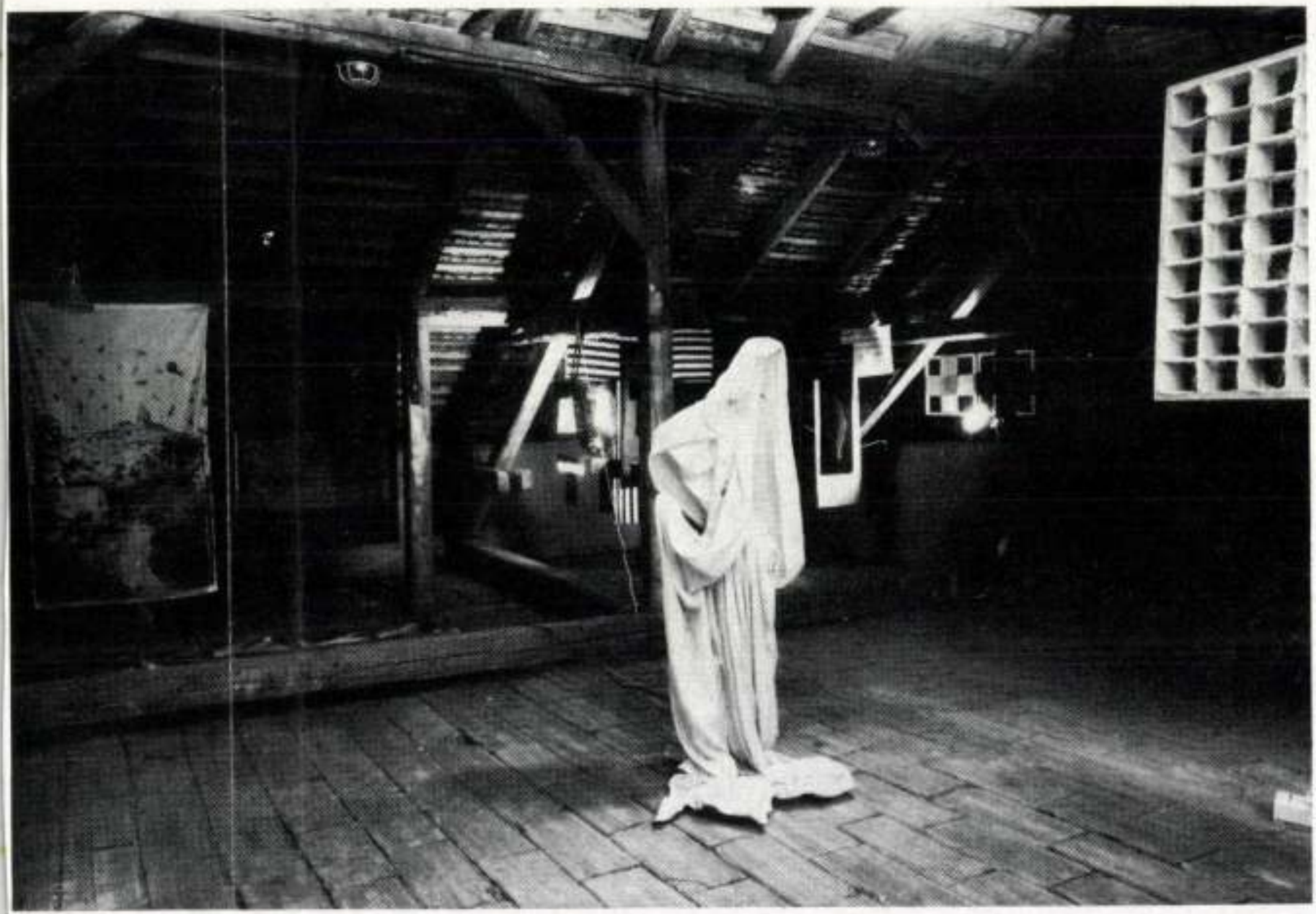

Kiállítási enteriőr az előtérben Gecser Lujza textil-szobra

textil és a plasztika előnyös jellemzőit. Figyelemre méltók a szobrász-grafikus *Trombitás Tamás* neon-textil objektje, valamint neoncsövekből és fekete fóliából kockák éle kinyílik, a sorozat kiterjed a térbe. Az alkotó minimal artos reminiszcenciákból indult ki, de sikerült ízig-vérig textilkompozíciót létrehoznia.

Aranyi Sándor: Putri, farost lemez, vegyes technika, 70×90 cm, 1981 (fotók Balogh M.)

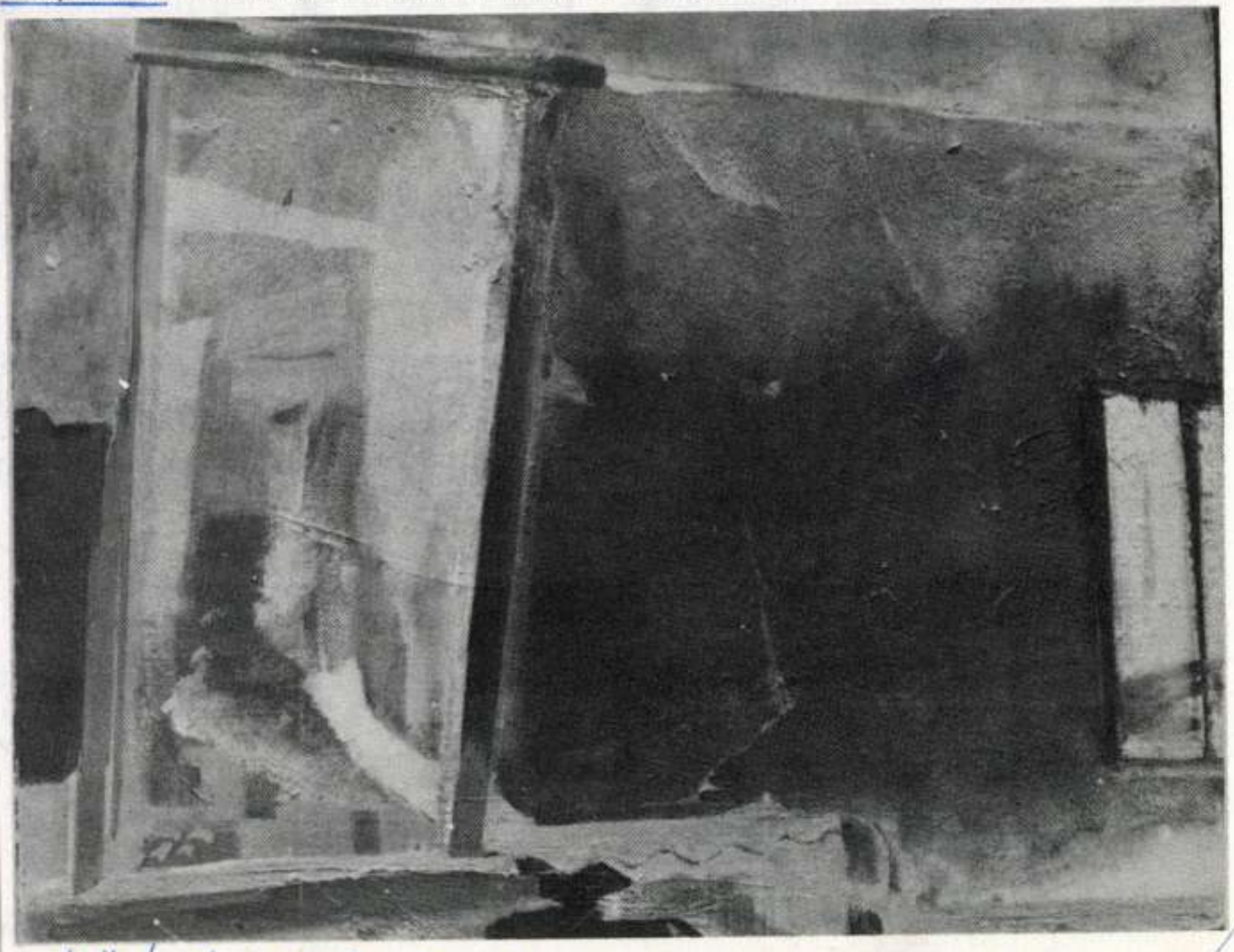

Aranyi Sándor, festőművész

Művészet, 1984. jan.

Bajkó Anikó régebbi roncsolt, illetve szitával nyomott munkáinak formavilágát variálta tovább kevésbé meggyőzően, mint néhány évvel ezelőtt.

Kelemen Kata keresztre és ruhára egyaránt emlékeztető fekete-szürke csíkos textilkompozíciója elé – melynek formája Preisler Klára Maximális ruháját is idézi – egy negatívan megnyomott filclapot helyezett. Munkája szerencsésen ötvözi a

Három külföldi vendége is volt az alkotóháznak. Az olasz *Antonella Padovani Celada* a kiállítás egyik legszínvonalasabb művét készítette el. Sorozata sakktáblára emlékeztető kockás lapokból áll. Az első lap papír- és textilkockákból épül fel, a következőn – mintegy pszeudóként – fotóvászonon jelenik meg a textil képe, míg a további darabok igazi textilkockákból épülnek fel, úgy, hogy az utolsó kettőn a

Antonella Padovani Celada: Sorozat, vegyes technika, 1983 (fotók Rosta J.)

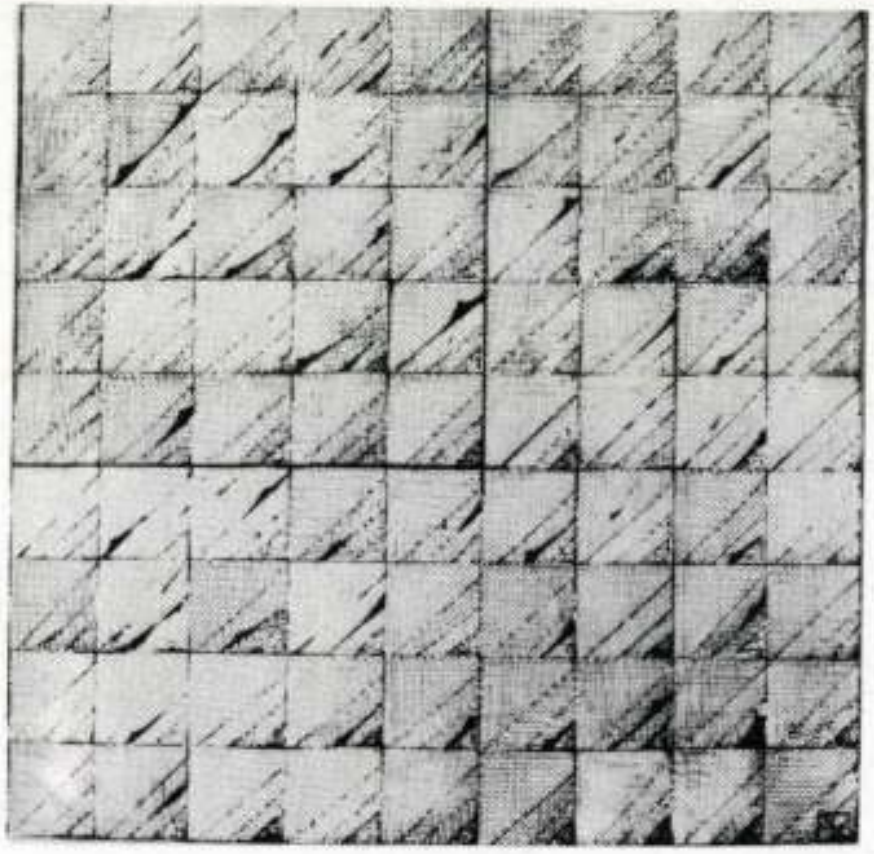

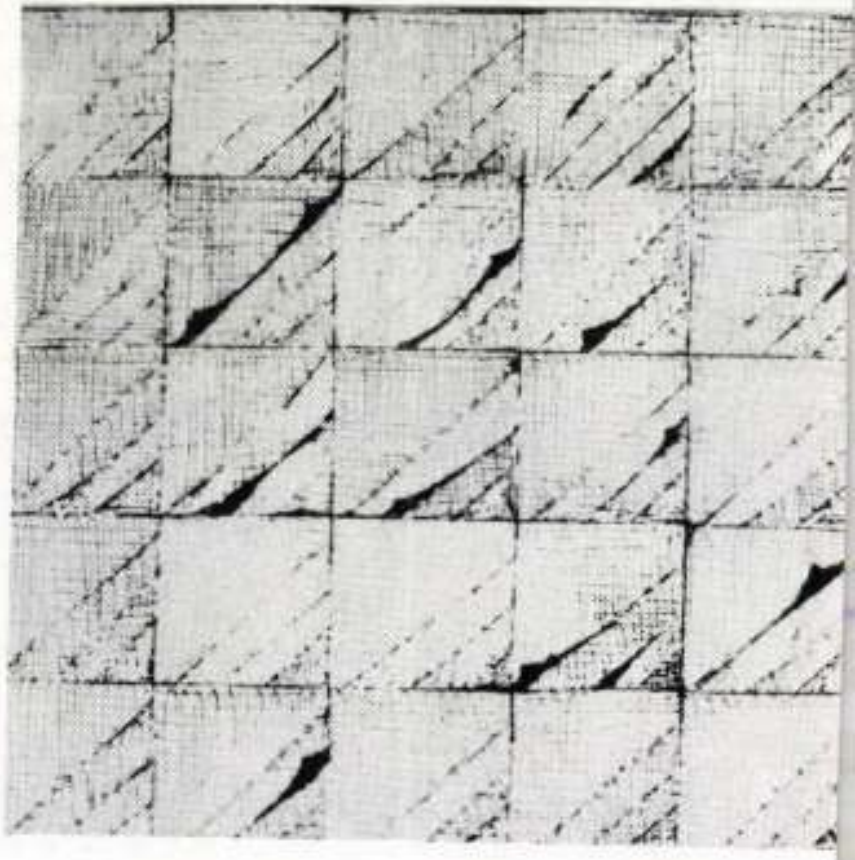

Aranyi Sándor festőművész

Csongrádon, a művelődési központ kiállítótermében Aranyi Sándor festőművész kiállítását szombaton nyitja meg Kiss Lajos építészmérnök. A kiállítás okt. 9.-ig látogatható.

Programajánlatunk a hét végére.
Csongrád Megyei Hírlap, 1983. szept. 23.

Aranyi Sándor

Szuromi Pál: Rezignáltan, kulturáltan

Művészet, 1983. november

Aranyi Sándor, festő

ARANYI SÁNDOR festőművész kiállítása a szegedi múzeum kupolagalériájában megnyílt. A tárlaton az alföldi tájat és mai életünk néhány jelenségét bemutató festményeket láthatnak az érdeklődők.

—: Kl

8:

Népszabadság, Bp. 1981. jan. 31.

Aranyi Sándor festőművész

a Csongrádi Művésztelep alkotói minden aug.-ban tárlaton mutatkoznak be a város előtt.— Aranyi ~~Jávos~~ Sándor, Buhály József képei jó formán egyetlen csongrádi tárlatról sem hiányoznak. A helyben élő Aranyi Sándor a táj szeretete. „Táj" c. alajképe az utóbbi idők csongrádi tárlatainak egyik legszebb alkotása. (említve).

Gy. Szabó Gyula: Névjegyek.

Csongrád Megyei Hírlap, 1979. aug. 28.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Aranyi Sándor,
festőművész

Népművelés

1981 3

1021

Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum galériájában februárban Aranyi Sándor c
festő alkotásaiból kiállítást láthatott a közönség. A művek a legutóbbi három é
születek. A képen: Vihar előtt (1978).

alai
üszik, Mentem
egy tüzes pengé
k szeme)
gy Sándor,
Televízió szimfonikus
örgy vezényli

különbséggel jelent
m zenekari dalciklu-
emez, mégis közösen
ert elválaszthatatla-
st már a külső érzé-
rvezése egységet su-
radva – amely rög-
osabb, mint sokan
a megjelenés mind-
ző: ilyen átgondolt
ető szöveggel, tar-

György szólaltatja meg műveit, és azok a vendégek vezénylik, akiknek repertoárjára felírta Mahler nevét a világszerte tetőpontján álló érdeklődés.

A Magyarországon megjelent első két lemez egyfelől bizonyítja, hogy a Mahler-zenéből sugárzó fájdalom és vágyakozó sóvárgás, a természetélmény hangja, a szépség iránti nosztalgia nálunk is termékeny talajba kezd kerülni, másfelől meg elő is segíti, hogy a kihajtott mag szárba szökkenjen és virágba boruljon. Az előadók ugyanis – nemcsak a Lehel György vezényelte, hallatlanul színesen játszó Rádiózenekar, hanem az énekesek is – pontosan érzik ennek a zenének só-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 MÁJ 30

PESTI MŰSOR

Arányi Sándor festőművein

1021

Tiszatáj a Csontváry Teremben

Tiszatáj címmel rendezi meg kollektív kiállítását a Képcsarnok, Szeged és Szombathely után, most Budapesten, a Csontváry Teremben. (A kiállítás V. 24.—VI. 27-ig tekinthető meg.) A huszonkét alkotóművész: *Aranyi Sándor, Csikós András, Csizmadia Zoltán, Cs. Pataj Mihály, Dér István, Ezdős Péter, Fejér Csaba, Fodor József, Fontos Sándor, Fülöp Erzsébet, Hézső Ferenc, Kéri László, Koszta Rozália, Kurucz D. István, Németh József, Novák András, Pataki Ferenc, Pintér József, Szalay Ferenc, Vinkler László, Zoltánfy István* és *Zombori László* a Hortobágytól Mártélyon át a szegedi Tiszapartig, a szűkebb hazát és a benne élő embert jeleníti meg.

A Dél-Alföld és az ott élő művészek avatott ismerője dr. Dömötör János, a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum igazgatója tájékoztat.

— E tájegységnek erős festői gyökerei vannak. A vásárhelyiek elsősorban az alföldi realisták, *Tornyai János* és *Koszta József* hagyományát folytatják, ugyanakkor az urbanizáltabb, nagyvárosi Szeged érzékenyebben reagál a XX. századi kortárs művészet változásaira. E kettő együttese teszi érdekessé, izgalmassá e kiállítást — felvetve a kérdést, hogyan is jelenik meg a különböző törekvésű művészek munkáiban ugyanaz az élményanyag, il-

letve az azonos művészi magatartason belül az egyes művészek, hogyan különülnek el műveikben egymástól. Ennek megfelelően egyaránt találkozunk a részletgazdag, pontos rajzi világ és a finom árnyalatok mívessége mellett, az expresszivitás, az összefoglaló robusztusság képi kifejezésével. A bensőségesség és a dinamizmus, a monumentalitás és a lírai tűnődés egyaránt jelen van a kiállítás anyagában. Az alkotók által doyenként elfogadott Kurucz D. Istvántól a fiatal Kéri Lászlóig, a nemzedéki változatosság széles íve is megtalálható.

Pellionisz Valéria

Művésztelepi Galéria (Vöröshadsereg u. 51.) Vaszkó Erzsébet festőművész kiállítása.
Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Szabadság-forrás). Felső-Tiszavidék-tájegység, Református temető.
Szombathely, Derkovits Gyula Terem. Fóth Ernő festőművész kiállítása, 24-től.

MÚZEUMI ELŐADÁSOK, HANGVERSENYEK

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM

Vasárnap, 27-én, de. 11-kor: Reneszánsz kórusmuzsika. Közreműködik: a Salgótarjáni Pedagógus Kórus, vezényel: Virág László és a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola Kórusa, vezényel: Ugrin Gábor.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

Szombaton, 26-án, du. 2—5-ig: Filmvetítés a „B" épület előadótermében. (Szerelemkereső — Ruzicskay György rajzai, Mattioni Eszter világa. Megközelítések I. Ferenczy: Pásztorlányka, Megközelítések II. Izsó Miklós: Táncoló parasztok, Egy görög művész Magyarországon: Makrisz Agamemnon, Egri líceum, Múzeumi őrjárat — hangosdia- és diaporáma filmek.).
Vasárnap, 27-én, de. 11-kor: Vasárnapi kórusben. Közreműködik a [illegible] Zenekar, vezényel: Mura Péter; **du. fél 6-kor:** MNG-klub. A figurális szobrászat új lehetőségei Varga Imre művészetében. Beszélgetés a szobrászművésszel.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM

Csütörtökön, 24-én, du. 6-kor: Árpád-kori falukutatás. Előadó: dr. Kovalovszky Júlia.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM

Vasárnap, 27-én, de. 11-kor: Vadászat a képzőművészetben V. Előadó: Kollár Károly.

NÉPRAJZI MÚZEUM

Vasárnap, 27-én: Gyermeknap egész nap. Bábkészítés, bábműsor, agyagformázás, gyékényfonás, játékkészítés, mesefilmek vetítése, tárlatvezetés.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Csütörtökön, 24-én és **kedden, 29-én,** du. 3-kor: Műelemzés gyermekeknek.
Pénteken, 25-én, du. 4-kor: Önképzőkör fiataloknak.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM

Szombaton, 26-án, de. 11-kor és **szerdán, 30-án,** de. 11-kor és du. 4-kor: Természetfilmek vetítése.

Fiatalok jelentkezését várjuk élelmiszereladó szakmunkástanulónak!

Tanulóink a következő szociális **juttatásokban részesülnek:**

TÁRSADALMI ÖSZTÖNDÍJ, MUNKARUHA, EBÉDHOZZÁJÁRULÁS, KEDVEZMÉNYES ÜDÜLTETÉS, A BEJÁRÓK RÉSZÉRE UTAZÁSIKÖLTSÉG-TÉRÍTÉS.

A vidéki tanulók az albérleti díjhoz hozzájárulást kapnak.

Érdeklődés és részletes felvilágosítás:
Zöldért Vállalat, 1453 Budapest

Aranyi Sándor, festőművész

A Vörösmarty téri Csontváry-teremben a Csongrád megyei festők „Tiszatáj" ennel kollektív kiállítása látható. Húsz, zömmel Szegeden és Hódmezővásárhelyen élő művész munkásságával ismertet meg a kiállítás. Két éve Szegeden, ezt megelőzően a bpesti Fészek-klubban volt kiállításuk. A fiatal Aranyi két sötét-tónusú ~~sz~~ vászna Rudnay fájlott izgalmú piktúráját, nemes klasszicizmusát idézi. /emlétve/.

Tasnádi Attila: Csongrád megyei festők a Belvárosban, Népszava, 1979. jún. 8.

Aranyi Sándor,

Csongrádon is szép példái vannak a kapcsolatok gyarapodásának. Erősorban a festészeti vonalat igyekeznek fejleszteni, olyan fiatal művészek megnyerésével, mint a művész is. Évenként kétszer mutatkoznak be a város kiállítótermében.

Tandi Lajos: Művésztelepek folyók mentén. Délmagyarország, 1978. aug. 13.

Aranyi Sándor

A fiatal Aranyi Sándor
képein oldott festőiség, gor-
dulati tartalom, a hagyomá-
nyokhoz való kötődés és a hor-
dozó szemléletmód érvényesül.

Tavaszi Szalon: Dél-Alföldi Tárlat.
Új Tükör, 1978. június 11 – 4 lap.

Aranyi Sándor

festőművész

— **Aranyi Sándor** festőművész munkáiból rendeztek kiállítást a csongrádi Kossuth Lajos Művelődési Központban. A két hétig nyitva tartó tárlaton az alkotó 35 olajfestményét tekinthetik meg az érdeklődők. A képek az alföldi, a Tisza-menti tájakat és embereket örökítik meg.

A müvész munkáiból kiállitást rendeztek a Csongrádi Kossuth Lajos Müvelődési Központban.

Népszava, 1977. május 22.
12. oldal

Aranyi Sándor

A szentendrei tárlaton rendezték meg a csongrádi művésztelep bemutatkozását. – Most már önállóan dolgozik a művész, – egyre sikeresebben.

Losonci Miklós: Gazdag múzeumi hónap
Pest Megyei Hírlap, 1977. okt. 8.

Aranyi Sándor, [ ]

L: Kéri László

P.Szücs J;Jegyzetek... 8. 7.

Nérszabadság, Bp.1977.ápr.

MDK

Aranyi Sándor

Kiállitási hir

Tiszatáj 1968 julius p.685.

MDK

Aranyi Sándor

Kiállitási hir

Csongrádmegyei Hirlap 1968 máj.23

Arató László

neve emlitve, annak a müvészgenerációnak tagja, amely a 3o-as évek második felében kezdte el és a 4o-es évek elején fejezte be tanulmányait

Napjaink 1968 julius

8.old.

Arató János

portré-munka közben (fotó)

Irta és fényképezte: Selmeczi Toth János: Bemutatjuk a Szentendrei Müvésztelepet.

Népmüvelés 1968/10 38old.

MDK

Arató János

Házak Szentendrén, olajtemp.

Dunakanyar a képzőművészetben. Szentendre-Esztergom-Tata. 1962.

MDK

Arató János

Beszélgetők, temp.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Műcs. 1962. 11.l.

Arató János

MDK

Virágok, olf.

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

MDK

Arató János, festő

A fényes Adolf Teremben látható tárlata.

-: A hét végi kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp. 1967 ápr. 2.

MIK.

Arató János

Kiállitási kritika

Népszabadság 1967 ápr.2o.

Arató János MDK

Szentendrei házak, olf.

Nagyanyám háza, olf.

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

mák

Arai Tamás

is szerepel a kiállításon,
munkájával.

Szíj Béla: A Magy. Nem. Galéria kiállítása
Nyírbátorban

Alföld 1962. 1. sz. 84. l

Arat ó J ános M.D.K.

A szentendrei müvésztelepen dolgozik

Müvésztelep Szentendre

Pest megyei H irlap 1965. augusztus 8. 9. 1.

M.D.K.

Arató János.

Festőművész kiállitja müveit a Fényes Adolf teremben.

Napló.
Magyar Nemzet.1961.ápr.14. 4.old.

Arató János M.D.K.

Régi?

Mive a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonába került

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965

162. l.

M. D. K.

ARATÓ György festő

kiállítása a Tanácsi Dolgozók Termében

Magyar Nemzet 1961. dec. 12. 4. l.

Kirimi

Arató János festőművész

Művelt Nép, 1954. jul. 25. 4. old.

Arató János, festő · MTI

Dec. 14-én kiállítása nyílik meg a Fényes Adolf Teremben.

-: Hír

12.l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. dec. 14.

M. D. K

ARATÓ János festő

kiállítása a Fenyes Adolf teremben

Magyar Nemzet 1961. ápr. 14. 4. l.

Arató János, festő

B ok

A fényes Adolf-teremben állított ki.
A művész * Könyi iskolájából került ki.
Most a szentendrei művéntelep együttesébe
tartozik mind erősebben.

P. J.: Jegyzetek kiállításokról

9. l

NÉPSZABADSÁG, kp. 1961. máj. 5.

MDK

Arató János, festö

Virágok. Vegyes technika. 7.1.

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat. 1957. Kat.

Arató J.

Arató J. - Masznyik I. - Kákonyi I. - Gáborjáni Szabó P.: Térszemlélet és formakultúra kérdései az építészmérnök és mérnökképzésben. = Magyar Építőipar, 1967. 16.évf. 8.sz. 5o1-5o5. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

87. l.

Arató János.

Saij Bessé: Arató János. /Az Alföld képcsarnoka/. - Alföld, 1967. 18. évf. 7. sz., a hátsó borítón képpel

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. 1./

82. 1.

Arató János

MDK

Szerepelt a veszprémi SZMT Kisfaludy Kulturotthon termeiben 1957 aug. 25-én megnyilt kiállitáson.

Paál Ákos: A vörösberényi müvésztelep kiállitása. PEDAGOGUSOK LAPJA. 1957. szept. 15.

MDK

Arató János

Az Ernst muzeumban pedagógus művészek állitanak ki. Köztük fenti művész is.

Esti Hirlap 134 sz. 1959. junx. 10

1965 APR. 19.

1021

Rajzórán az elsőévesekkel

Az egyetem központi épületének harmadik emeletén izgatott zsibongás van: elsőéves ÉKME hallgatók gyülekeznek hónuk alatt rajztáblákkal, hogy az egyik folyosórészről rajzot készítsenek. Az élelmiszerkémia előtt horgonyoznak le, itt is, ott is csalódott felkiáltást hallani: „Ez nehéz lesz, ebben nincs fantázia..."

Dawson D. K. III. éves építészmérnök hallgató rajza

Tanáruk, *Arató János* festőművész, egyetemi docens, mosolyogva hallgatja őket, az sosem baj, ha „nagynak" érzik a feladatot, annál jobban összeszedik a tudásukat és annál nagyobb erőt fejtenek ki a „nehézségek" leküzdésére... Most is ez történik: miután megkapják az instrukciót, jobban szemügyre veszik az első pillantásra unalmasnak vélt témát; bemérik a távolságot, s a rajzlapokon megjelennek az első alapvető vonalak, meghatározzák a horizontot, a gondosabbak kétszer is ellenőrzik az arányokat. Már nyoma sincs az első percek kétségbeesésének, megértették a feladatot, már „benne élnek" s két órán keresztül arra összpontosítanak, hogy az előttük levő tér és formák minél valóságosabban bontakozzanak ki a fehér lapon.

Elmélyülten, csendben dolgoznak, *Varga Mária* egy ihletett pillanatában még székéről is leborul — nem csoda, ezek a miniatűr camping-székek nem alkotó tehetségekhez vannak méretezve.

Nehezen birkózik a cerui...val a két afrikai fiú, egyikük Szudánból, másik Guineából jött — s bizony, jólesik nekik a kollégiális segítség. Az egyetemi tanulmányokat megelőző egyéves előkészítőn nem kaptak rajzoktatást, s év végére csak sok gyakorlással, szorgalommal érhetik el a megkívánt színvonalat.

Az óra elején tanáruk értékelte legutóbbi zárthelyi munkájuk eredményét: az érdemjegyek nem a legbiztatóbbak. Jeles egy sem, jó néhány, s a maradék sem zömében közepes.

Arató docens kérdésünkre ezt így indokolja meg:

— Ez az évfolyam rajzból közepes képességű, s noha bizonyos fejlődést elértünk náluk év eleje óta, természetesen a követelmények is növekednek. Egy meghatározott tudásszintet el kell, hogy érjenek az év végére, annál is inkább, mert a másodév kívánalmai még magasabbak lesznek. A legelemibb rajzi ismeretektől az alaprajzon keresztül átfogó művészi szemléletet szeretnénk adni az egyetemről kikerülő mérnököknek, s ez nem kis feladat. A felvételi pontrendszer lehetőséget nyújt arra, hogy matematikából és fizikából jó képességű, de gyenge művészi szemléletű pályázók felvételt nyerhetnek. Nehezíti a kiválogatást a középiskolai rajzoktatás országosan elhanyagolt helyzete. Ezeknek a problémáknak a megoldására már születtek javaslatok. A középiskolák számára kiadványt készítettünk, melyben a szak követelményeit előre ismertetjük a pályázókkal. *Aki építészmérnök akar lenni, tanuljon előre rajzolni*, hogy aztán ne érjék meglepetések. Tanszékünkön van mód a művészi készségek fejlesztésére tanrenden kívül is, a hallgatók járhatnak művészi grafikára, plasztikára, kerámiára, stb. Tehát lehetőségük van a gyakorlásra, csak — sajnos —, az idejük kevés.

A jó kiválogatás valamennyi érintett kérdés sarkpontja, igen izgalmas, sokrétű, komplex probléma, amelynek tárgyalása meghaladná e riport kereteit, de érdemes visszatérnünk rá.

Most azonban elsőéveseinkhez térjünk vissza, akik többkevesebb sikerrel, munkájuk befejezéséhez közelednek.

A sor szélén ülő hallgatótól megkérdezem, mi a véleménye a rajzórákról, eredményesnek érzi-e eddigi tanulását? Azt feleli: szükségesnek, hasznosnak és eredményesnek ítéli meg a rajzórákat, általában szeretik is a rajzot, csakhát nem megy mindenkinek. Ő maga négyes rajzból, s az átlaga is négyes. Mint láttam, mostani feladatát is szépen, lendületesen kezdte, de talán volt már jobb formában is. Megkérdem a nevét: *Jékely Zsolt*. A beszélgetés során kiderül, hogy a neves költő és műfordító fia, s így nem hagyhatom ki:

— Nem ír verseket?

— Tizenkét éves koromban irogattam, mutattam is a papának, de semmi remény nem csillant fel benne, mikor elolvasta...

Három jeles hallgató van köztük, de lehetne több is, még akkor is, ha nem is egyformák adottságaikban.

A készségek fejlesztéséhez akaraterő kell. S szorgalom — amiben, mint *Arató* docens mondotta, nincs hiány ezen az évfolyamon.

Reméljük, lesz eredménye.

H. T.

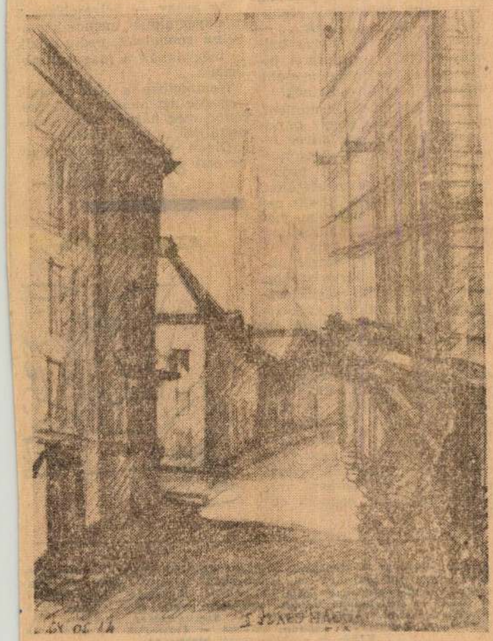

Szabó Magda III. éves építészmérnök hallgató munkája

Sport

Bajnoki labdarúgó mérkőzés

MAFC—Ferencvárosi Vasutas 4:0 (1:0)

A *Gál — Szabó, Tárnok, Soós — Schlachtovszky, Puskás — Domonkos, Proszenyák, Moys, Boskovits, Tóth* összetételű csapat nagy iramban kezdett. Egyre-másra gördültek a támadások, de a Vasutas szívósan védekezett. A nagy rohamok a 27. percben értek csak góllá, amikor *Moys — Proszenyák — Moys* adogatás után középcsatárunk élesen a jobb sarokba lőtt. A 30. percben *Domonkos* sérülése kiújult, s a mérkőzés hátralevő részében csak statisztált. A 34. percben *Proszenyák* hatalmas lövése a kapufát találta el, majd *Tóth* éles szabadrúgását védte a kapus.

A második félidőben ellenfelünk erős rohamokkal kezdett ekkor a MAFC átvette a ferencvárosiak csapkodó stílusát, s így nehéz percek adódtak a kapunk előtt, de védőink ezúttal jól állták az első 15 perc nagy nyomását, s az utolsó félórában remek játékot produkált együttesünk. A 70. percben *Boskovits* labdájával *Tóth* elfutott, pontosan ívelt középre és Moys közeli fejessel növelte előnyünket. A 75. percben ismét Boskovits ívelt *Proszenyák* felé, a jobbösszekötő kapásból hatalmas lövést küldött kapura, és a felső lécről levágódó labdát a szemfüles *Tóth* befejelte. A 81. percben *Domonkos* elvette a labdát a középhátvédtől, *Moys* elé tálalt, aki a kifutó kapus mellett *Tóth* elé gurította a labdát, aki az üres kapuba lőtt. A MAFC nehezen törte fel a keményen védekező Vasutas védőfalát, de a 90 perces nagy iram és a lelkesedés — most már jó játékkal párosulva! —, megérdemelt nagy arányú győzelmet hozott.

—Sz—

A FŐISKOLAI BAJNOKSÁGON:

Veszprémi Haladás—MAFC 4:2 (2:1)

A két NB II-es játékossal felálló Haladás ellen *Gál — Szabó, Tárnok, Soós — Schlachtovszky, Puskás — Takács, Moys, Proszenyák, Boskovits, Tóth* összetételben vette fel a küzdelmet a MAFC. A mérkőzés számunkra nem a legjobban kezdődött, mert az első percben a bálösszekötő lövése már a kapunkban táncolt. A negyedik percben azonban *Schlachtovszky* révén sikerült egyenlítenünk. A MAFC az utazástól fáradtan, mereven mozgott és az igen gyors és erőteljes veszprémiek ellen nem tudtunk kibontakozni. A mezőnyben egyenrangú ellenfél volt csapatunk — de a Haladás a kapu előtt sokkal veszélyesebb és eredményesebb is volt. A 34. percben a veszprémi középcsatár négy védőnk között lőtt kapura és a labda a rosszul vetődő *Gál* mellett a hálóba jutott.

A második félidő első felében sem talált magára csapatunk, s ellenfelünk az 58. és a 65. percben újabb két gólt szerzett szétesően játszó védelmünkkel szemben. (4:1). Ezután feljött a MAFC: a 68. percben *Takács* lövése keresztben elsuhant a kapu előtt, a 74. percben *Proszenyák* futtából hatalmas lövést eresztett meg, a kapus bravúrosan kiütötte a labdát — *Tóth* elé, aki közelről a hálóba gurított. A 82. percben *Tóth* beadását *Takács* nagy helyzetben elügyetlenkedte, három perccel a befejezés előtt pedig *Moys* a kapu torkából hagyott ki orditó helyzetet. Kitűnően játszó ellenfelünk ilyen arányban is megérdemelten győzött, a fáradtan, mereven játszó MAFC ellen. A mérkőzés visszavágóját 14-én, lapzárta után rendezték Budapesten.

Az aranytalpúak

Múlt számunkban kezdtük ismertetni a siszakosztály életét. A cikk befejezését az alábbiakban közöljük

Kétségtelen, hogy egy síszakosztály felszerelése sokba kerül, még más, jobban szituált egyesületeknél is. Kétségtelen, hogy a klub vezetőinek — elsősorban *dr. Cholnoky Tibor* elnöknek! — a segítsége, támogatása nagyban hozzájárult ahhoz, hogy *Szalay edző* és tanítványai eddig is eljutottak. De ha megnézzük, hogy hány élvonalbeli szakosztálya van a klubnak... — A sielők a kilenc magyar bajnokságukkal minden bizonnyal a legeredményesebb versenyzői az egyesületnek.

Nem kívánnak lehetetlent, nem kérik azt, hogy mindegyiküknek két pár síléce legyen — de egy pár sincs mindenkinek! Sokan saját erőből teremtik elő felszerelésüket. Ilyen körülmények között nehéz a szakosztálynak tömegbázist teremteni. („Ember jönne, de tudunk-e lécet adni a lábukra?") És ha egyszerre jutnának nagyobb beruházáshoz, sokkal hasznosabb és gazdaságosabb lenne, mintha csak kisebb részletekben pótolják állandóan a felszerelésüket.

Az alpesi versenyszámokhoz szükség van a sífelvonóra. Az idei edzéseikben a többi klub felvonóján potyáztak — már amikor tudtak. Szeretnének felvonót építeni, három motorjuk van ugyan, de ezek nem elég erősek, szeretnék elcserélni. Talán az egyetemi műhelyek tudnának segíteni ebben!

Vajna Zoltán, a szakosztály tanárelnöke arról beszél, hogy milyen jó lenne, ha a MAFC egy hegyi bázist tudna építeni a Mátrában. Ez talán látszatra túl sokba kerülne, de az évenként kifizetett bérleti díjak összege is kitesz annyit. És megtérülne ez a befektetés, mert nemcsak a sielők, a MAFC sportolói használnák ezt a hegyi telepet, de az amatőr egyetemisták is megbecsülhenek egy ilyen lehetőséget...

Az arany — helyesebben a műanyagtalpúak nemcsak magukra gondolnak, pedig nekik is megvannak a maguk problémái...

Nemrégiben a klub egyik vezetője azt mondta: bárcsak lenne még három olyan szakosztályuk, mint a sielők.

Olyan lehetetlen dolog, hogy ne csak egy ilyen legyen?!

— palotai —

AZ ÜGYES APA

A Jövő Mérnöke a Budapesti Műszaki Egyetem és az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem tanácsainak MSZMP-, KISZ- és szakszervezeti bizottságainak lapja. — Felelős szerkesztő: Jecsai Andor — Kiadja a Lapkiadó Vállalat Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3 — Felelős kiadó: Csoltány Ferenc. — Szerkesztőség: Budapest, XI., Műegyetem rakpart 3. Telefon: 258—936 — Terjesztik az egyetemek KISZ- és szakszervezeti bizottságai.
Szikra Lapnyomda, Budapest.

TETS

Színház

Négy új balett a

Chopintól Bartókig ível a négy új balett ihletőinek sora. A múlt század romantikus idilljeitől századunk legmodernebb törekvéséig stílusokat foglal magába mind a koreográfiában, mind a zenében ez a gazdag színházi este. S ha a négy új balett értékben és színvonalban nagyon is különböző, mégis egységesnek, egyenesívűnek hat az előadás.

Az első balett, a Chopiniana csak címében viseli a nagy len-

Arató János

festő

Szül.Szentes 1919.jan.3. 1939/40-1942/43.járt a főiskolára.

Képzőmüv.Főiskola anyakönyvi adatai

34. Ex. 1899.

Exp. 1899 március hó 15-én

Arató János

Ferkèpzomfoisk vk

1939–41. 141. l.

1939–40 ✓

1940–41

1941–42 ✓

1942–43

hetes időközökben, saját be
bocsáthassa, olyan módon az
ságolások ellenére és a kat
tétlenül biztositva legyen.

Budapes

A m

A Műemlékek Országos Bizott

Arató János

rajztanárjelöl

Ferk`pzomfoisk`vk

1939 – 41. 148. l.

ttsága

B u d a p e s t .

zlöm a Bizottsággal, hogy budai felvéte
gylet közlönyében való megjelentetésé-
. szeptember havi költségelőirányzatá-
em 4 millió koronát tett ki.
czélra az eredeti beterjesztés szerint
szont a Mérnökegylet a kiadvány költ-

megirva

Arató János

Kertben, virf
28.5 x 19 cm

För. Kept tell.

1948.

1907.

em előlapján ~~van~~

tan és arczélben ~~van~~ van ábrázolva.
sszú haja göndör, bajusza és sza-
: köntös és vállravetett palást.

vett perem mentén haladó

s vonalkörben: MATHIAS. REX. HVNGARIAE.
érlevélkoszoruban vesett betüdzel és virágok közöt sor-
ILITAT. ET OBSCVRAT.

~~ett pereme és háttere, a karima és a~~

el, méretei 4.2:4.2 cm.-- Becsértéke
1907. április 30-án (787-907-83).

184

1587

Arató János

Részvétel a kiállításon
(A katalógust lsd. Ferencry Jánosnál)

3. Országos Akvarell Biennálé
Eger, Gárdonyi G. Színház, 1977.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1979 2.

Társadalmi Szemle

Arató János

festőművész

1021

Arató János: Patakpart

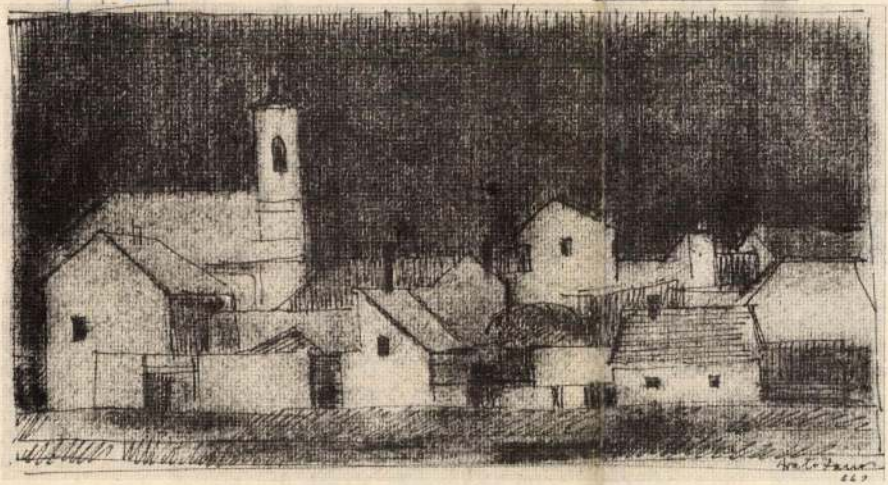

nos politikai sztrájkra, valamint önálló akciókat is kezdeményezett a magasabb órabérekért és a jobb munkafeltételekért.

1918 őszén a KMP vezetői a pártmunka legsürgősebb teendői közé sorolták a legális ifjúmunkásszervezet kiépítését. November 30-án még szociáldemokrata keretek között, de a proletárforradalomra való irányvétel jegyében megalakult az Ifjúmunkások Országos Szövetsége. Az MSZDP és az IOSZ közötti elvi-politikai ellentétek azonban elodázhatatlanná tették a szakítást. A szövetség december 30-án tartott vezetőségi ülése kimondotta a szervezet önállóságát. A függetlenség csak az organizációs keretekre korlátozódott. „Az ifjúmunkás szövetség eszmeileg a kommunista párthoz csatlakozott, a KMP erkölcsi és anyagi támoga-

Élénk oktatómunka f
az ifjúmunkások marx
ismereteinek és általá
műveltségének fejlesz
érdekében.

A két ifjúmunkás-
vetség március 22-én
zionált, majd az egyesült
szervezet április 6-án felvette a Kommunista Ifjúmunkások Magyarországi Szövetsége (KIMSZ) nevet. A Tanácsköztársaság ifjúsági mozgalmának egyik jellegzetes vonása a KIMSZ és a Közoktatási Népbiztosság összefonódása volt. A népbiztosság ifjúsági kérdésekkel foglalkozó részlegeit a szövetség funkcionáriusai vezették, a gyakorlati szervező munkát pedig állami megbízással az Ifjúmunkás Propaganda Ügyosztály csoportvezetői végezték. A KIMSZ eredményesen törekedett arra, hogy az egész ifjúság szervezetévé fejlődjék, kevés sikert tu-

vékenysége kifejezte, hogy a KIMSZ „a munkásmozgalmat, valamint a proletárdiktatúrát érintő fő ideológiai és politikai kérdésekben a Szocialista—Kommunista Munkások Magyarországi Pártja kommunista szárnyához igazodik". A következő hetekben új lendületet kapott a szövetség sokoldalú tevékenysége.

A Tanácsköztársaság megdöntése után, augusztus 3-án a vezetőség úgy döntött, hogy a Szövetség felveszi a „Független Ifjúmunkások" nevet, és ugyanakkor deklarálta, hogy a szervezet a III. Internacionálé elvi alapján marad.

ARATÓ ISTVÁN festő
Budapest, 1922

Művészeti tanulmányait az Örkényi-Strasser-féle szabadiskolában kezdte, ahol Bernáth Aurél, majd Szentiványi Lajos növendéke volt. Tanulmányuton Hollandiában, Német-, Olasz- és Franciaországban járt. 1954 óta kiállító művész; 1964-ben Szegeden, 65-ben Budapesten, 66-ban Békéscsabán, 70-ben Nagykanizsán, 73-ban Szekszárdon volt egyéni kiállitása a Képcsarnok bemutatótermeiben. - Képeit különös csend üli meg, mintha valamilyen áramütésre megállt volna az élet, hogy valóban külön világként lépjen elénk. Akár tájképek, csendéletek, vagy emberábrázolások előtt állunk is, ez a csend éppugy megmarad, mint ahogy meglep a tárgyaknak az a tisztelete is, amely asztali csendéleteit jellemzi. A dolgok benső lényegét ragadja meg, s ezzel egy kicsit jelképpé, lelki tartalmak hordozóivá lépteti elő őket. A hangszerek gyakorisága festményein a zenéhez való mélyebb kapcsolatára utal. Formaképzése egyszerű, realisztikus, kevés eszközzel igyekszik sokat kifejezni.

Művész életrajzok 19

Arató István festő
(Bp. 1922 -

Kiállítása a salgótarjáni Képcsarnokban
1977. V. 12 - 26.

- katalógus a könyvtárban -

Arató István, festő

Megnyílt a IX. nagymarosi nyári tárlat, melyen a művész művei, – melyeket korrekt vonalvezetés jellemez – szerepelnek: zebegényi összefoglalásai. /említve/,

Losonci Miklós: A monumentális táj művészete.

Pest Megyei Hírlap, 1978. júl. 11.

Arató István, festő

Kiállítási Kalendárium, vidéken:

Egerben rendezték még a művész kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1979. ápr. 4.

Aradi János

1. Ház keritéssel olaj 50×70
2. Szekeres olaj 40×60

Szentendrei Festők Társasága
Ferenczy Károly Múzeum

Anató János

Templom házakkal, 1965.
Hárcsoport, 1965. tus, kréta

A régi művésztelep
Emlékkiállítás, 1977. Szentendre

Anató János

Kerti ház, 1970., repr.

A régi művésztelep emlekkiállítás
1972. Szentendre

Anak Jaya

Nyai Lasi, SFCI

Satilah Kelua pelaksanaan gen A
enametuse . SFCI

Arató János

Szentendre új kiállítóhelyisége: A Művésztelepi Galéria a régi művésztelep tagjainak munkáiból rendezett tárlattal nyílt meg. Arató János tömör, darabos, feszültséget zugárzó „Kerti ház"-a azt bizonyítja hogy a konstruktív, szürrealista és a paszt impresszionista törekvések egyaránt fontos elemei a szentendrei festészetnek.

D.I.: Képzőművészet

Vigilia 1972/9 634 old

Arató János

A szentendrei Művésztelepi Galéria kiállításán a régi művésztelep tagjainak tárlatán szerepel „Kerti ház" c. műve. (említve.)

D. J.: Képzőművészet.
Vigilia, Budapest, 1972. szept. 634. old.

Antal János
festő

A művész régebbi és újabb periódusos
reprezentatív darabjai kerültek
bemutatásra a szentendrei művész-
telep emlékkiállításán.

Tóth Antal: A szentendrei régi művésztelep...
MŰVÉSZET, 1972. szeptember - 26. oldal

Arató János, festő

Kiállít Szentesen. (Ápr. 4-től.)

– : Hír

8.

Népújság, Bp., 1974. március 26.

Avató János festő

Az ujjászülető városközpontban (?) a Kossuth Lajos téren új kiállítási csarnokat avattak. Első alkalommal szentesi születésű & nőnvérnek alkotásaiból nyílt kiállítás.

TV. Híradó,

1974. IV. 3. TV. 19.30

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 DEC 25
MAGYAR NEMZET

Avató István

1021

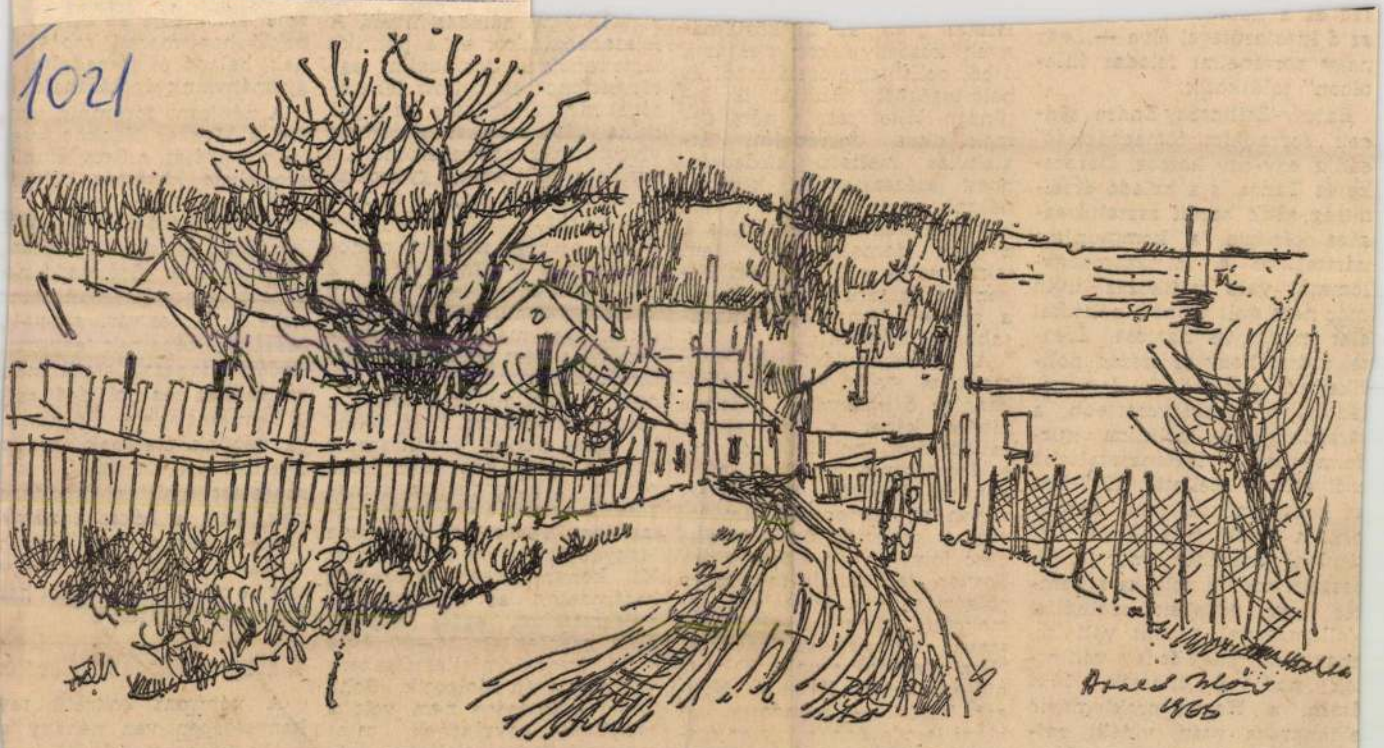

Avató István rajza

ság és a [illegible]
az ő kifejezésével élve — „egy nagy történelmi feladat ihletében" találkozik.

Bajcsy-Zsilinszky Endre, akinek „forradalmi tömegbázisát" eddig egy-egy község, Derecske és Tarpa, s a haladó értelmiség szűk baráti asztaltársasága képezte, a kommunista párttal és a munkásmozgalommal való találkozás után már nem volt többé a politikai élet magányos harcosa. Érezte, tudta, hogy az ország politikailag leghaladóbb, legiskolázottabb, legszervezettebb, a társadalmi és politikai küzdelmekben legtapasztaltabb erői állnak mellette. 1942-ben a kommunistaellenes perekben, a hadbíróság előtt tett vallomásában már arról beszélt, hogy e politika a nemzet igaz érdekeit szolgálja. Vallomásával önként vállalta, hogy erkölcsileg őt is a vádlottak padjára ültessék. 1944 őszén, a Horthy-proklamáció elhangzása után, vidéki rejtekhelyéről Budapestre érkezlalásai után, az új körülmények között, ekkor vizsgázik újból politikai előrelátásból és bölcsességből. Ezúttal is kitűnően. Hitet tesz a népi demokratikus forradalmi átalakulás mellett, hirdetvén, hogy százesztendős késéssel nálunk a polgári demokrácia időszaka végképp elmúlt, s a nyugati demokráciákat sem tekinthetjük példaképnek. Ebben az összefüggésben beszél a szovjet demokrácia magasabbrendűségéről.

A felszabadulás után nem marxista szerző tollából elsőként az ő könyvéből kaptunk hiteles képet a Szovjetunió fejlődéséről, politikájáról, sőt a Szovjetunió népeinek mindennapi életéről. S mindezt abban az időpontban, amikor még a koalíción belül is éles harc folyt annak eldöntéséért, hogyan fejlődjünk tovább: a polgári vagy a szocialista demokrácia irányában-e? Szavai kijózanítóan hatottak. Nem álmodozhatunk többé a híd szerepéről Kelet és Nyugat között — mondotta. „A hidat is oda dobhatjuk az árokkavas közé, ahol már örökre

a társadalm
felszabadulá
tartalmazta
rárreformot
ségét megva
litika volt a
vívott tömeg
ennek a pol
tában szüle
gyarország.

Egy ország, amelyet otthonának tart a nemzet, csak a nép közös műve lehet. Erre a közös együttmunkálkodásra ad lehetőséget ma is a munkásosztály, a párt szövetségi politikája, a népfrontpolitika, s ennek társadalmi kifejezése, a népfrontmozgalom. Nem véletlen tehát, hanem törvényszerű, hogy a mozgalom jelentősége növekszik a szocializmus magasabb szintű építésének időszakában. Társadalmunk most a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusán elfogadott határozatok, az országgyűlési választásokon egész népünk által szentesített 15—20 évre szóló társadalomfejlesztési terv végrehajtásán dolgozik. Soha ilyen jelentősége nem volt a cselekvés egységének, mint most, a fejlett szocializmus épí-

dolgozók kérdéseikre vala
kapjanak és kinyilváníthas
véleményüket. Szélesedő ne
zetközi kapcsolataiban min
nekelőtt a testvéri szociali
országok népeinek együttm
ködését, tapasztalataik meg
merését és hasznosítását seg
A nem szocialista világban c
ja népünk életének, eredm
nyeinek megismertetése, s
mogatást nyújtani mindazo
nak, akik a béke, a nemz
függetlenség, a társadalmi h
ladás, a szocializmus hív
vagy e célokért folytatott ha
ban szövetségesek.

A közgondolkodás fejlesztő

A népfront sokrétű te
kenységében van néhány a
tuális központi feladat is.

ARATÓ István

Szj 1990 70,39,1

tását szintúgy megóvni kívánó Tudományos Akadémia is szükölködik.

V. BÁLINT ÉVA

Az MTA rendkívüli közgyűlése

(MTI) Az akadémiára mint testületre a kormányzatnak és az egész országnak nagy szüksége van — hangsúlyozta Surján László népjóléti miniszter a Magyar Tudományos Akadémia rendkívüli közgyűlésén, hétfőn az Akadémia várbeli kongresszusi termében. Kosáry Domokos, az Akadémia elnökének megnyitója után a rendkívüli közgyűlés megvitatja az akadémia és a felsőoktatás, illetve az egyetemek együttműködését, majd előterjesztés hangzik el a Művészeti Akadémia létrehozásának szándékáról, amely az MTA-n belül önállóan, társult egységként működne. A résztvevők tájékoztatót hallgatnak meg az akadémia 1992. évi előzetes költségvetéséről.

Arató István

szerepelt az Angyalföldön élő müvészek közös vándortárlatán, melyx a Láng Gépgyárban is bemutatásra került.

Magyar Hirlap 1975/2o4/6

Kiállitások a gyárkapuban

Arató János

Ház lerítéssel c. műve jemlig szerepel az alábbi tárlatok

Tóth Béla: A nentendrei művésztelep Liáhítása Debrecenben

Hajdu Bihar megyei Napló 1969 VIII. 8.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 29

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

KULTURÁLIS KRÓNIKA

Arató János

Mint arról vasárnapi számunkban beszámoltunk, szombaton este a Déri Múzeumban megnyílt a szentendrei művésztelep festőinek tárlata. A kiállítás az 1968-ban indított „Élő képzőművészet" című sorozatba illeszkedik. E bemutató fórum célja, hogy a modern magyar képzőművészet eredményeit, kiemelkedő festőiskoláinak törekvéseit megismertesse Debrecen lakosságával. A Déri Múzeumban látható tárlaton a szentendrei művésztelepet Arató János, Balogh László, Barcsay Jenő, Bánovszky Miklós, Czóbel Béla, Gálffy Lola, Göllner Miklós, Gráber Margit, Hegyi György, Ilosvai Varga István, Jakuba János, Kántor Andor, Kmetty János, Korniss Dezső, Mihály Pál, Modok Mária, Ónodi Béla és Pirk János művei képviselik. A kiállítás augusztus 20-ig tart nyitva.

Szombaton este, egy órával a szentendrei festők tárlatának megnyitása után kamarazenekari hangverseny kezdődött a debreceni városi tanács udvarán. Az érdekes zenei kísérlet hallgatósága elsősorban a nyári egyetem halgatóiból s néhány más zenebarátból verbuválódott. A műsort a debreceni kamarazenekar adta. A tizenhárom tagú vonószenekar műsora első felében Weiner: Pastoral, fantázia és fúga, valamint Sugár: Divertimento című műve hangzott el. Az együttes a műsor második részében Vivaldi: Négy évszak című hegedűversenyét mutatta be. A betanítás munkája és a szólók művészi előadása Homoki György koncertmester érdeme.

A szentendrei festők tárlatán

Barkácskiállítás

Vasárnap délelőtt a Megyei Művelődési Központ fotóklubjában a Debreceni Motorszerelő Ktsz és a Megyei Művelődési Központ közös rendezésében barkácskiállítás nyílt. A kiállítás anyaga időtöltés, kikapcsolódás, alkotni vágyó emberek egy-egy lépése az anyag megmunkálása fortélyának megismerése útján. A tárlat bizonyítja a barkácsolás társadalmi hasznát. Ezek a tárgyak az ember környezetét teszik szebbé, kényelmesebbé, ugyanakkor a barkácsoló hasznos műszaki készségre is tesz szert. Feltétlenül szükséges, hogy a város kulturális életében az eddiginél jelentősebb helyet foglaljon el ez a tevékenység.

A kiállításon kovácsoltvas bútorok, fából készült, variálható polcok, szekrények, asztalok stb. láthatók. A rendező szervek a legsikerültebb darabokat dijazták. A kiállítást a közeljövőben Budapesten is be fogják mutatni.

Vasárnap este a több évi külföldi és hazai szereplésen nagy sikert aratott Állami Népi Együttes mutatta be műsorát Debrecenben, a Bartók teremben. A nagysikerű műsort (Magyar századok) Létai Dezső tervezte és rendezte, a zenekart Lantos Rezső vezényelte. Amint a műsor címe is mutatja, a világhírű együttes a különböző történelmi korok táncművészetéből adott ízelítőt.

nyeiről adott számot az egységnek s az ünnepségen megjelent szülőknek.

S ez a számvetés nem rossz. Az egység 7 százaléka kétszeres kiváló katona, 12 százaléka egyszeres kiváló katona, harminc százaléka élenjáró katona lett. Ennek megfelelően alakultak az előléptetések is. Azok a fiatalok, akik tizenegy hónappal ezelőtt szorongva, kicsit félve öltötték magukra a katona-

kiváló katonákat

sulyozta a fiatalok további felelősségteljes munkáját. Hiszen a most leszerelő fiatalok tulajdonképpen csak egy hónapot pihennek, s utána kemény öt esztendő következik az egyetemen. A középiskola után egy esztendeig a fiatalok a néphadsereg gondjaira voltak bízva, de az egyetemek természetesen nem hanyagolták el ezalatt sem leendő hallgatóikat. Az ünnepi beszédben Brenner őrnagy külön kiemelte a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem munkáját, tevékenységét mint olyat, ahonnan rendszeresen eljártak a tanárok az alakulathoz a konzultációkat megtartani, a fiatalokat az ősszel kezdődő tanulmányi évre előkészíteni. Az ünnepségen igen jó hatást keltett egy figyelmesség: dr. Gergely Artúr kari dékán távirata, melyet a Kossuth Lajos Tudományegyetem természettudományi karának oktatói és dolgozói nevében küldött. A táviratban az elért eredményekhez gratulált, és jó pihenést kívánt a leendő hallgatóknak.

Az egyszerű és mégis bensőséges ünnepségen számos szülő is megjelent, akik az ünnepség végén díszlépésben elvonulók láttán megelégedéssel tapasztalhatták, fiaik a néphadseregben jó kezekben voltak egy esztendeig. Keményen dolgoztak, jól elsajátították a katonai ismereteket. S hogy a minősítést ismét idézzük: „Komoly feladatok ellátására alkalmasak".

ra sem engednek maguk
hogy egy-egy érkező szel
egyenesedett testtel fogadj
— Hajtanunk kell — m
za Hunyadi János —,
augusztus huszadikára tet

KULTUR

Folytatás a 2. oldalon

A barkácskiállítás egy részlete

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZNEVELÉS

1967 AUG 25.

Szentendrei festők

A Duna-kanyar Intézőbizottsága, a Magyar Nemzeti Múzeum Mátyás Király Múzeuma közös kiállítást rendezett Visegrádon, a Salamon-toronyban. A kiállításon a festők városában, Szentendrén élő festőművészek legújabb munkáinak válogatását mutatják be. Arató János, Balogh László, Barcsay Jenő, Bánovszky Miklós, Beck Judit, Czóbel Béla, Deim Pál, Fónyi Géza, Gallasz Magda, Gálffy Lola, Göllner Miklós, Gráber Margit, Hegyi György, Ilosvai Varga István, Jakuba János, Kántor Andor, Kmetty János, Kornis Dezső, Kósza Sipos László, Miháltz Pál, Modok Mária, Onodi Béla, Pirk János, Szánthó Imre, Szántó Piroska, Szösz Jenő képeit tekinthetik meg az érdeklődők hétfő kivételével 10—18 óráig.

önmagában még nem biztosítja az ember belső harmóniáját, ennek érdekében igen sok, többek között pedagógiai feladat megoldása is szükséges. A cikk elolvasását a technikai és társadalmi fejlődés következményei iránt érdeklődő kartársainknak ajánljuk. (1967/24.)

Magyar Könyvszemle

A neveléstörténet iránt érdeklődők figyelmét felhívjuk *Bakos József: Comenius Januaja első kiadásának egyetlen magyarországi példányáról* című közleményére. (1967/2.)

Arató János MDK

Fehér házak, ttemo.

Szürkület, olf.

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

MIK

Arató János

Beszélgetők, temp.

Szegedi Ö. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

Arató János

MDK

Szentendre, repr.

Ferenczy Károly Múz. 1964. szept-okt.
Szentendrei festőművészek őszi tárlata

Arató János MDK

Oromfal, olf.

Villanydrótok, kréta

Városkép, kréta

Ferenczy Károly Muzeum 1964 szept-okt.
Szentendrei festőművészek őszi tárlata

MDK

Arató János

Fehér házak, temp.

Szürkület, o.

X. Magy. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1965.

Arató János MDK

Délután 1963. olf.

Ferenczy Károly Muzeum 1963 okt.Szentendrei festészet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1967 MÁR 29.

MAGYAR NEMZET

Ifjabb János

Arató János festőművész kiállítását március 31-én délután nyitja meg László Gyula egyetemi tanár a Rákóczi úti Fényes Adolf teremben.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 JUL

Hrabé János

1021

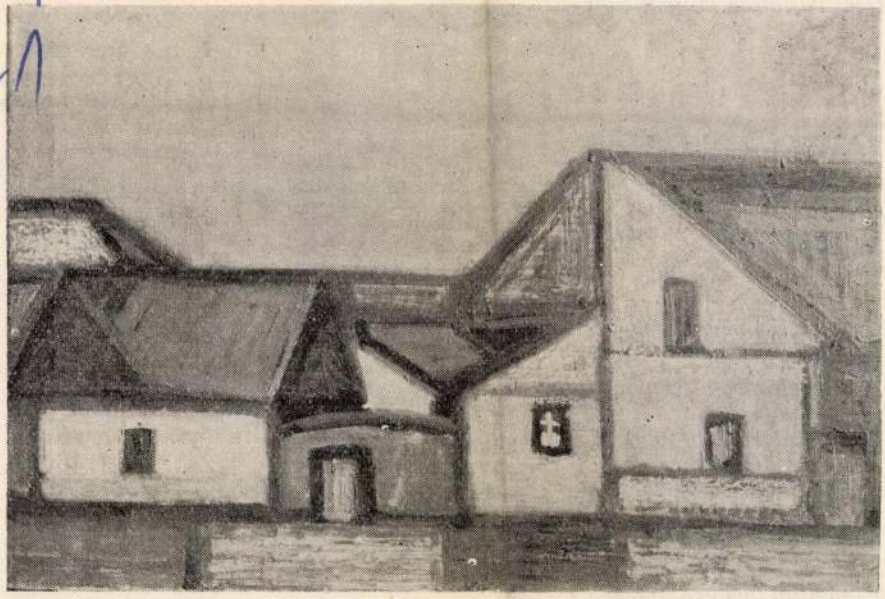

Arató János festménye

fejet hajtottak jöttünk előtt . . .

VARGA ZOLTÁN

Koncert

A fák, mint zöld hegedűk
fölsírnak a szélben.
Ázott galambok, szomorú fagottok
keresik a fészket.
Az ég szürke dob, fölmordul
villogva, dühöngve.
Gordonka-szavú kedvesem
álmot lopj szememre.
Fuvola-virágok remegnek
fénylőn az esőben
Álmodom öledben, fekete
hárfák erdejében.

Arató János MDK

Beszélgetők, temp.

Mücsarnok 1962. IX.Magy. Képzőm. Kiáll.

MÜK.

Arató János

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népujság 1967 márc.4.

Arató János MDK

Rajzoló fiu, olf.

Mücsarnok 1952. Tavaszi Tárlat

M.D.Y.

Arató János
festő

A Fenyes Adolf levemben
tartott tárlatot.

—: Kiállítások
Művészet, 1967. április – 47 kap

MDK

Arató János

Utcarészlet figurával, o.

Csendélet naprafotgóval, o.

Téli Tárlat 1964 Székesfehérvár

-lo

zetése/, mitológiai té
és arcképeket festett.

17,30 19

M.D.K.

Arató János, festő

„Öreg szerzény" c. festmé
nyét körli:

ALFÖLD, Debrecen, 1968.XIX.évf. 1. sz. 37. old.

Arató János

fénylép.

Selmeczi Tóth János, Bemutatjuk a nevlendrei kuvásztelepet. Népművelés, 1968, okt. 38, 39.

Dr. Tóth János

A Szentendrei Művésztelepen dolgozik

Személyi: Tóth János: A Szentendrei Művésztelep

Népművelés 1968 X. n. 35 old.

Arató János

Virágok, vegyes technika, 27 x 40 cm

Budapest Múzeum kiállítása 1957.
Kat. nek. Kisdéjné Kisimi Irén.

7.

Arató János

Kiállítását III. 31-én nyitja meg Sárló Gyula a Fényes Adolf teremben.

Magyar Nemzet, 1967. III. 29.

Arató János

h. gy: festőművész kiállítása a Fényes Adolf Teremben.

Magyar hemzel, 1967. IV. 7.

Arat- János festö M.D.K.

Müvét a Müvelödésügyi Minisztérium 1967 -ben megvásárolta.

Torony,

Müvelödésügyi Minisztérium vásárlásai 1967. 1.1.

Arató János

kiállított festménye:

Virágok, vegyes techn., 27x40 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kedigíné Kirimi Irán. Bp. 1957. 19 l.

7. l.

M.D.K.

Arató János

Hegyek, tus-kréta

művét a Művelődésügyi Minisztérium megvásárolta 1967.

Művelődésügyi Minisztérium vásárlásai 1967. 5.l.

Arató János MDK

Szürkület, olf.

Külváros télen, olf.

Mücsarnok 196o. VIII.Képzőművészeti Kiáll.

Arató János

művei szerepelnek a Ferenczy Károly Múzeum 2 év szerzeményeiből rendezett kiállításán

Horányi Sándor: Megnyílt a kamarakiállítások
ili otthona

Pestmegyei Hírlap (hentendre) 1967. ápr. 12.

Arató ~~[illegible]~~ János

rént vett a nentendrei József Attila Művelődési Házban a nentendrei művének kiállításán. Kiállított művek értékét (kb. 70,000 Ft-t) a vietnami nép megsegítésére ajánlottak fel.

Horányi Sándor: Szentendrei képzőművének kiállítása Vietnámért
Pestmegyei Hírlap (Szentendre) 1966. dec. 14.

-1-

M.D.K.

Arató János, festő

1919-ben született, 1938-1944 hőr
végezte a Képzőművészeti Főiskolát. Pol-
gári foglalkozása: rajzot tanít a buda-
pesti Műszaki Egyetemen. Számos kiálli-
tást rendezett itthon és külföldön. Kés
sgraffitója a szolnoki vegyi művek laró-
telepén látható. A szentendrei művészek
csoportjához tartozik, olajképein a szerze-
zetet hangsúlyozza sines grafikáin. ./.

ALFÖLD, Debrecen, 1967.XVIII.évf. 7. sz. ——old.

hátsó borító külsején

M.D.K.

Arató János, festő

... több tezet cuged a festőr képre-
letnek... Nem feledte el, hogy Szentes-
ről indult Koszta József égő szinei-
vel a szivében... Embert alig ábrázol,
művészete mégis mélyen emberi...
vija Szig Rersö, a lap hátsó borító-
jának külsején, ahol egy szentendrei
tájképét is hörli, valamint meg egy
utcarészletét a szöveg körök.

ALFÖLD, Debrecen, 1967.XVIII.évf. 7. sz. 25 old.

Aralò János

MEGHÍVÓ

SZENTENDREI FESTŐK KIÁLLÍTÁSÁRA

★

Magyar Nemzeti Múzeum — Mátyás Király Múzeum

Visegrád, Salamon-torony

1967. július 16—augusztus 20

NYOMTATVÁNY

Dr. Nemeth Lajos
mír. tört.

Budapest
XIV. Dózsa Gy. u. 41.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
MÁTYÁS KIRÁLY MÚZEUM
VISEGRÁD, FŐ U. 29
Telefon: 272

F. k.: Héjj Miklós. 1200. Pest megyei Nyomda, Vác. 67-2363.

A Duna-kanyar Intéző Bizottsága,

a Magyar Nemzeti Múzeum — Mátyás Király Múzeum

meghívja Önt a

SZENTENDREI FESTŐK

KIÁLLÍTÁS ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1967. július 16-án (vasárnap) délelőtt 11 órára

Visegrádon, a Salamon-toronyban

★

A kiállítást megnyitja:

DR. BALASSA GYULA,

a Duna-kanyar Intéző Bizottság elnöke

★

A kiállítás megtekinthető: hétfő kivételével

naponta 10-től 18 óráig

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

Arató János
Balogh László
Barcsay Jenő
Bánovszky Miklós
Beck Judit
Czóbel Béla
Deim Pál
Fónyi Géza
Gallasz Magda
Gálffy Lola
Göllner Miklós
Gráber Margit
Hegyi György
Ilosvai Varga István
Jakuba János
Kántor Andor
Kmetty János
Kornis Dezső
Kósza Sipos László
Miháltz Pál
Modok Mária
Onodi Béla
Pirk János
Szánthó Imre
Szántó Piroska
Szösz Jenő

— **Arató István** festőművész kiállítása hétfőn, november 28-án fél hatkor nyílik meg a Dohány utca 22. szám alatti Metro Klubban. A kiállítást a Budapesti Művészetbarátok Egyesületének Műgyűjtő Köre és a Metro Klub közösen rendezi.

Magyar Nemzet 1983. XI. 27.

Arató János MDK

Reggel, gouache

Abaknál, akv.

Erdőben, gouache

Ernst Muz. M. Kisplaszt. és Graf. kiáll. 1954.

szept. 29. 1.

M.D.K.

Arató János
festő

Méltatás.

Dutha Mária: Uj korszerű törekvések a VII. Magyar...
Magyar Nemzet, 1959. márc. 29.

8 l.

MDK

Araló János, festő

Rajzoló fiú. 0f.-

Mücs. - Tavaszi tárlat - 1952 V. 10 - jún. 4. - Katal.
7. l.

Aradó János

1. Ház kerítéssel olaj 50×70

2. Szekeres olaj 40×60

Szentendrei festők társata

Ferenczy Károly Múzeum

Arató János

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

1027 1970 APR 2.5

A képzőművészeti pályázat eredménye

A KISZ-bizottság által kiírt képzőművészeti pályázatra 25 nevezés érkezett, több mint 150 alkotással.

A zsürizés 1970. április 15-én történt.

A zsüri tagjai: Arató János tanszékvezető, egyetemi docens, BME rajzi tanszék, festőmüv; Balogh András, a Kertészeti Egyetem tanára, festőművész, Máriási Iván egyetemi adjunktus, BME rajzi tanszé., festőművész.

A pályázat eredménye:

I. díj. 800,— Ft. Méhes Balázs építészm. III., Koppány Attila építőm. IV.

II. díj. 500,— Ft. Szentpály László építőm.

III. díj. 300,— Ft. Jánossy Péter építészm. III., Keszei József Attila gépészm. IV.

150,— Ft jutalomban részesültek: Felcsúti László építészm. III., Kovács Attila építészm. I., Farkas András gépészm. II.

Dicséretben részesültek: Soltész László építészm. I., Harsányi Árpád építőm. IV.

KISZ kulturális titkárság

A műegyetemi fotópályázat

Az egy

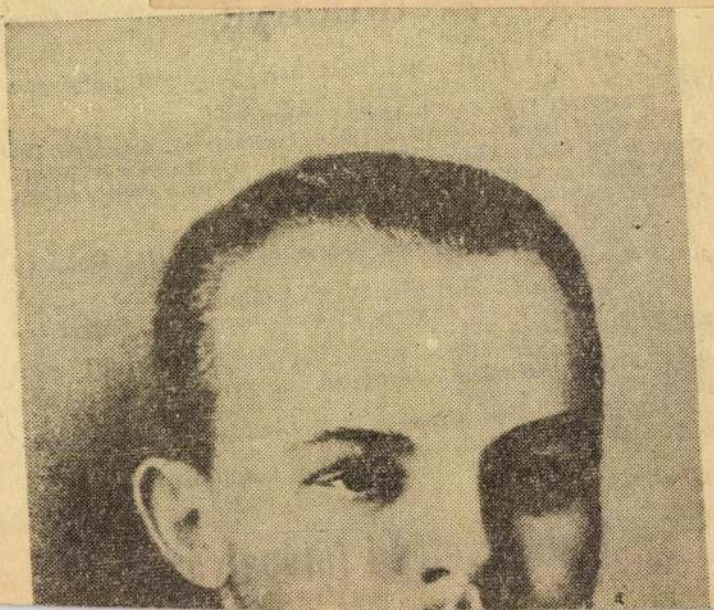

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1967 APR. 7.

Péntek, 1967. április 7.

Arató János festőművész kiállítása a Fényes Adolf teremben

Arató János festőművész harmadik kiállítását a Rákóczi úti *Fényes Adolf teremben* láthatja a közönség. A kiállítás precíz nyugalmú, egyenletesen fejlődő mestert mutat be, alkotó munkájának új fejezetét tárva elénk. A felsorakozó képek és grafikák fordulatot tükröznek, bár ez a fordulat nem köthető dátumokhoz — sem 1962-höz, amikor Arató János a szentendrei művésztelep tagja lett, sem párizsi tanulmányútjához, vagy élete más eseményéhez. A műveken tovább élnek a régi, megszokott vonások, változatlan az igényességük és a finomságuk; az új szervesen épül hozzájuk, a szigorú konstruktív kompozíciós rend tovább őrzi őket.

Arató János most bemutatott munkái az utóbbi három évben készültek. Témájuk néhány egyszerű motívum: bútordarabok, város- és tájrészletek. Szigorú, geometrizált rendjük vastag, fekete vonalak hálójára épül, csak néha oldódik fel, mint a *Vasrács* című kompozíción. A grafikák nyelve változatosabb mint a képeké. A skála az Egryre emlékeztető szín- és fényorgiától a Barcsay-hatás alatt készült *Hegyek*-en keresztül az ikonszerűen formált *Anya gyermekével*-ig terjed.

h. gy.

Külföldi üdvözlő táv

Hazánk felszabadulásának 22. évfordulója alkalmából a szocialista országok vezető üdvözlő táviratokban fejezték ki jókívánságaikat *Dobi* Istvánnak, az Elnöki Tanács elnökének, *Kádár* Jánosnak, a MSZMP KB első titkárának és *Kállai* Gyulának, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnökének. A magyar és szovjet vezetők táviratváltását már közöltük, az alábbiakban további táviratokat ismertetünk:

A Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottsága, a Bolgár Népköztársaság nemzetgyűlése és Minisztertanácsa, az egész bolgár nép nevében fejezte ki jókívánságait táviratában Todor *Zsivkov*, a Bolgár Kommunista Párt első titkára, a Bolgár Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke és Georgi *Trajkov*, a Bolgár Népköztársaság nemzetgyűlése elnökségének elnöke. A távirat egyebek között hangoztatja:

»A bolgár nép őszintén örül azoknak a sikereknek, amelyeket a magyar nép a szocializmus építésében, a nép jólétének, az ország gazdasági erejének gyorsütemű növelésében, a Magyar Népköztársaság nemzetközi tekintélyének és

Arató János

Bemutatott művei:

27. sz. „Csend", akvarell-tus, 31 x 24 cm.

28. sz. „Fák", akvarell-tus, 36 x 40 cm.

F. Sudonyi Gabriella: III. országos akvarell biennálé, Eger. 1972.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Arató János
ALFÖLD
1968 JAN 3
1021

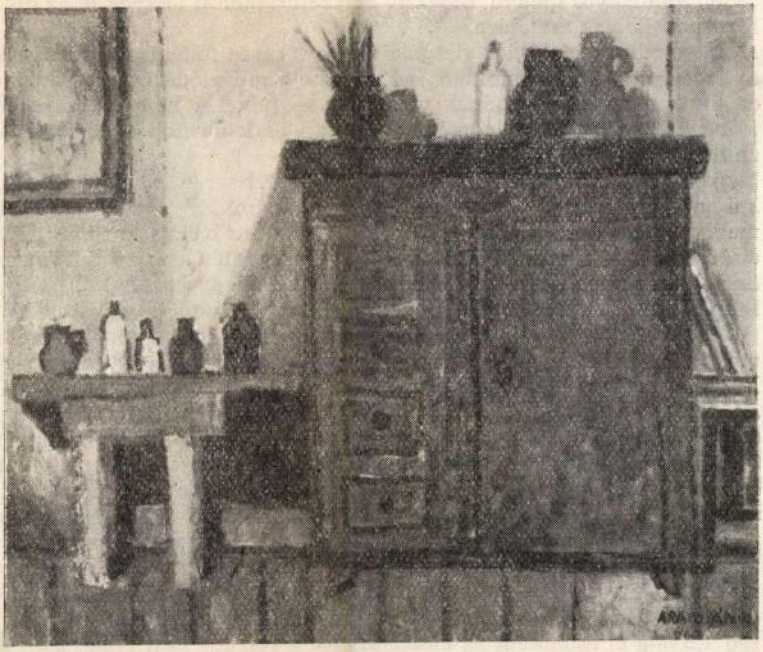

Arató János: Öreg szekrény

problémái helyet kérnek, és ez az ízlésvita
számszerű és minőségi eredménye mellett
pen adott szakaszában elevenné váló probl
tődhetnek. Írók, népművelők, pedagógusok
több tudományos igényű, objektív helyzetér
lődéspolitikusok asztalára.
A művelődésszociológiai vizsgálatok java
nyebben mérhető, számokban is kifejezhető
az olvasás hatékonyságának vizsgálata –
emocionális hatások a legmélyebbre ható és legtovább tartó élményt nyújtják – szerintem is alapvető fontosságú.
Legyen szabad most, az ízlés-szociológiai vita során, mielőtt néhány művelődéspolitikai tapasztalatomat és javaslatomat előadnám, az olvasás-hatás vizsgálatok idézése mellé néhány *filmszociológiai* vizsgálat adataira is hivatkoznom. Hivatkozni szeretnék elsősorban a *Császár Ferenc* vezetésével végzett Gencsapáti (Vas megye) községbeli és a szombathelyi középiskolás fiatalok körében végzett kulturális, ezenbelül filmes felmérésre, és ezzel igyekszem párhuzamba állítani a Fővárosi Moziüzemi Vállalat (FŐMO) 1965. II. félévi mozinéző felmérését, úgyszintén a Filmtudományi Intézetnek 1966 nyarán a „Hideg napok" bemutatása után végzett hatásvizsgálatát.
Milyen országos figyelmet érdemlő jellemzések állapíthatók meg Gencsapáti község általános és kulturális viszonyairól? Ide írom a legérdekesebb megállapításokat.
Gencsapáti Szombathelytől északra 6 km-re fekszik, lakosainak száma a felméréskor 2198 volt. A vizsgálat a lakosság 31,5%-át érintette, tehát a felnőttek túlnyomó részét; ugyanis ennyien adták vissza a kérdőívet feldolgozásra alkalmasan, és nem zárkóztak el a kért felvilágosításoktól. A község munkaképes és munkavállaló lakóinak 46,6%-a vidéki munkahelyen dolgozik. A 2500 holdas tsz az utóbbi három évben munkaegységenként 17–20 Ft-ot osztott. A községben 142 tv működött. 1965-ben fejenként 3 Ft értékű könyvvásárlást bonyolítottak le a községben. A Déryné Színház évente 2–3 előadást tart. A TIT előadások átlagos látogatottsága 37 fő, tehát a lakosság 1,5%-a él esténként az előadásos ismeretszerzéssel. A község lakói nagy számban nézik a nyugati tv-műsorokat.

M.D.K.

Árkó Tamás, festő

nevét a művésztelep tagjai között

említi:

Haulisch Lenke: A szentendrei művésztelep fogalmának tiszátázásához

Művészettörténeti Értesitő, 1965,XIV.évf. 3.sz.

226. old.

Arató János
festő

M.D.K.

Tájképei és „Leányka portréz" ja
szerepel a kiállitáson.

B. Haulisch Lenke: Szentendrei művészek kiállitása 1961.
Művészet, 1961. november — 43 b.

M.D.Y

Arató János
festő

Szentendrén dolgozó művész.

Haulisch Lenke: Harminciot éves a szentendrei művésztelep
Művészet, 1963. október – 17 lap

M.D.K

Orrató János
festő

Részt vett a tárlaton.

Havlisch Lenke: Szentendrei festők kiállítása
Művészet, 1968. január – 38 lap.

MDK

Arató János-Masznyik Iván

Scgraffito terv /Tisza.Vegy./ ikombinált lakótelepe vészére

Mozaikterv I-II. /Tisza.Vegy./

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. pótlás. Mücs. 1962.

MDK

Arató János

Oromfal, sz.graf.

Templom, tus

Zugutca

Szentendrei festőművészek nyári tárl.

Ferenczy Károly Muz. 1966.

Arató János

festőművész kiállitásaBp. Fényes Adolf terem lepor.ill - Ism: Rózsa Gyula, Népszabadság, 1967. ápr. 2o. - Bauer Jenő, Jövő Mérnöke, 1967. jún3. - Bauer Jenő, Művészet, 1967. 8évf. 7.sz. 33. l. - H.gy., Magyar Nemzet, 1967. ápr. 7.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

88. l.

Irod.

MDK.

Aratói János
festő

Művészetszemléletét magyar
puritanizmusnak kell nevezni.
Aratóéknak 1959 óta Szentendre
második otthona.

Bauer Jenő: Aratói János kiállítása...
Művészet, 1967. július – 33 kép.

M.D.K.

Arató János
festő

Arató János harmadizben állít ki a Feniges Adolf Szerenben. Ez nem véletlen, mert Feniges Adolf a szentesi születésű Arató Jánosnak művészetének alapjat szolgáltatta.

Bauer Jenő: Arató János kiállítása . . .
Művészet, 1967. julius - 33 lap

Arató János
festő

M.D.K.

A Feinyes Adolf levemben
vendelett tailatot. —
„Szivoke ég" (repro)

Bauer Jenő: Arató-János kiállítása . . .
Művészet, 1967. julius – 33 lap.

MDK

Arató János
festő

kiállítása a Fémes Adolf teremben: utcaképek, szobabelsők, megis újelmennyel ajándékoznak meg. Az Alföldről jött. Müegjetemen tanársegéd és Szentendrén fest.

Népszava 89 évf 92 sz 1961 ápr 19. 8 l

Arató János
festő

M.D.K.

„Öreg ház", „Öhröh" c. képei + repro.
„A Ferriges Adolf teremben tartott tárlatot

Székely Loltán: Arató János,
Művészet, 1961 julius – 41

Irod.

M.D.K.

Arató János festő

Gyüjtemenyes kiállitása a Fényes Adolf-teremben

Szentendrei köz repr.
H id, Mütermasztal virágokkal
Fernczy Károly háza Szentendrén
Okrök repr.

1952-ben kiállitása ugyanitt.

Szij Béla: Arató János festő kiállitása

Magyar Epitőmüvészet 1961 4.sz. 62.l.

Irod.

MDK

Arató János, festő

A Fényes Adolf Teremben megnyílt tárlaton bemutatott festményei s' grafikái fejlődése három szakaszáról beszélnek: 1964 előtti művei, majd Szentendre s' Burczay hatása, végül 1966 után keletkezett képei költőiségről s' kultaváltságról vallanak más-más módon.

Rózsa Gyula: Jegyzetek Kiállításokról 7

Népszabadság, Bp. 1967 20. Ivod.

Arató János
Tájkép, akv.

Nyári Tárlat. Ernst Muz. 1954.jul. 5 l.

MDK

Arató János

Szürkület, of.

Nők a hidon, of.

8. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücsarnok, 1960. ápr,

MDK

Arató János, festö

Kukoricás. Vizf.
Vonalas fény. "

Föv.Kpt.-MKSzSz. II. Szabad Nemz.Kiáll..1947 márc.16.-
ápr. 7. Kat. 5.1.

MDK

Arató János, festö.
f. 1919.

2 sz. Akvarell

Stockholmi grafikai kiáll. 1948. Április.
Nemzeti Muzeum, Stockholm. Katal. 11.1.

ARATÓ János festő M.D.K.

a szentendrei müvésztelep legfiatalabb tagja, az itt tö
töltött 2 esztendőt tekintve.
A Müszaki Egyetemen adjunktus – 65. ba decens
Rajz / háztetők/ repr

Ecset és paletta
Pestmegyei Hirlap 1962. augusztus 5.5.1.

MEGHÍVÓ

ARATÓ JÁNOS

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA:

LÁSZLÓ GYULA

EGYETEMI TANÁR

1967 MÁRCIUS 31-ÉN, DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRAKOR

FÉNYES ADOLF TEREM
BUDAPEST VII, RÁKÓCZI ÚT 30

738 fnyv I

MDK

Arató János festő

Utcarészlet, tus, kr.

Ablakban, kr.

Arató J. kiáll. Fényes A. terem 1967. márc.

MDK

Arató János festő

Szentendrei templom, tus, kr.

Torony I., o., repr.

Arató J. kiáll. Fényes A. terem 1967. márc.

MNK

Arató János festő

Vasrács, o., repr.

Anya gyermekével, kr., repr.

Arató J. kiáll. Fényes A. terem 1967. márc.

MDK

Arató János festő

olajf.:

Görög templom

Fehér fal

Müterem

Arató J. kiáll. Fényes A.terem 1967.márc.

MDK

Arató János festő

olajf.:

Tüzfalak

Tél

Müteremsarok

Arató J. kiáll. Fényes A.terem 1967.márc.

MDK

Arató János festő

olajf.:

Beszélgetők

Napraforgó

Barna utca

Arató J. kiáll. Fényes A.terem 1967.márc.

MDK

Arató János festő

olajf.:

Este

Vörös falak

Vörös ház függönnyel

Arató J. kiáll. Pécsen A.terem 1967.márc.

MDK

Arató János festő

olajf.:

Vörös házak kőfallal

Torony I.

" II.

Arató J. kiáll. Fényes A.terem 1967.márc.

MDK

Arató János festő

olajf.:

Szekeres

Öreg szekrény

Szürke ég

Arató J. kiáll. Fényes A.terem 1967.márc.

MDK

Arató János festő

olajf.:

Viztükrözés

Ablak fehér kerettel

Arató J. kiáll. Fényes A.terem, 1967.márc.

MDK

Arató János festő

olajf.:

Vörös eremfal

Bükkösparti részlet

Arató J. kiáll. Fényes A.terem, 1967.márc.

MDK

Arató János festő

olajf.:

Szekér

Leányka

Arató J. kiáll. Fényes A.terem, 1967.márc.

MDK

Arató János festő

olajf.:

Dombok I.

" II.

Vasrács

Arató J. kiáll. Fényes A.terem, 1967.márc.

MDK

Arató János festő

Napraforgók, tus,kr.

Csendélet ablak előtt, tus,kr.

Kert, szin.cer.

Arató J. kiáll. Fényes A.terem 1967. márc.

MDK

Arató János festő

olajf.:

Bükkösparti házak

Szürke házsor

Arató J. kiáll. Fényes A.terem, 1967.márc.

MDK

Arató János festő

Szobarészlet, kr.

Alkonyat, kr.

Szobasarok, ",tus

Arató J. kiáll. Fényes A.terem 1967. márc.

MDK

Arató János festő

Vörös-zöld, kr.

Városháza I., kr.

" II. "

Arató J. kiáll. Fényes A.terem 1967. márc.

MDK

Arató János festő

Szőnyegterv, kr.

Templom házakkal, t.s,kr.

Arató J. kiáll. Fényes A.terem 1967. márc.

MDK

Arató János festő

Műteremablak I. tus,kr.

" II. " "

Hegyek, tus,kr.

Arató J. kiáll. Fényes A.teren 1967. márc.

Arató János festő

Patakpart, tus,kr.

Ülő nő, kr.

Alkony a Dunán, tus,kr.

Arató J. kiáll. Fényes A.terem 1967. márc.

MDK

Arató János festő

Esti hangulat, tus,kr.

Templom, " "

Házcsepert, " "

Arató J. kiáll. Fényes A. terem 1967. márc.

MDK

Arató János festő

Részlet a Patakpartról, tus,kr.

A művésztelep kertje, " "

Hegyvidék, kr.

Arató J. kiáll. Fényes A. terem 1967. márc.

MDK

Arató János festő

Anya gyermekével

Arató J. kiáll. Fényes A. terem 1967. márc.

MDK

Arató János

Virágok, of.

Szentendrei részlet I., of.

" " II. "

A.J. festőm. kiáll. Fényes A. terem, 1961.

MDK

Arató János

Leányka virággal, of.

Udvar Szentendrén, of.

Virág bábuval, of.

A.J. festőm. kiáll. Fényes A. terem, 1961.

MDK

Arató János

Kislány, of.

Fehér házak, of.

Előtér nyugággyal, of.

A.J. festőm. kiáll. Fényes A. terem, 1961.

MNK

Arató János

Házak Szentendrén, of.

Ablak, of.

Fehér falak, o.temp.

A.J. festőn. kiáll. Pónyes A. terem, 1961.

MDK

Arató János

Öreg ház, of.

Szobasarok Szentendrén, of.

Asztal tükörrel, of.

A.J. festőm. kiáll. Fényes A. terem, 1961.

MDK

Arató János

Asszonyok a hidon, of.

Csendélet, of.

Utcarészlet alkonyatkor, otemp.

A.J. festőm. kiáll. Fényes A. terem, 1961.

MDK

Arató János

Szék virággal, of.

Müteremasztal virággal, of.

Falusi utca, of.

A.J. festőm. kiáll. Fényes A. terem, 1961.

MDK

Arató János

Ülő alak ajtóban, of.

Virágzó fák, o.temp.

Kertre nyiló ablak, of.

A.J. festőm. kiáll. Fényes A. terem, 1961.

MOK

Aratóné

[A már kikövetkeztethetőleg a közölt rajzok szerzőjét jelzi.] (Divatrajzok repr.)

Uuli kalátok.
(Divatrajzok kísérő szöveggel.)
Nők lapja, Bp. 1954. március 11. [18. l.]

MDK

Aratóné

[A szöregnél feltüntetett név kikövetkeztethetőleg a rajzok készítőit jelzi.]

(Divatrajzok repr.)

Pepita gyermekruhák.
(divatrajzok.)

Nők Lapja, Bp. 1954. március 4. [18. l.]

MDK

Aratóné

[A rajzokat kísérő szövegnél feltüntetett már feltehetőleg a rajzokat jelöli.]

(Divatrajzok repr.)

Tavaszi kabátok.
(divatrajzok.)
Nők lapja, Bp. 1954. február 18. [18. l.]

MDK

Aratóné [divattervező ?]

(Az aláírás nyilván a reprodukált divatrajzok készítőjét jelzi.)
(Divatrajzok repr.)

Blúzok.
(divatrajzok.)

Nők Lapja, Bp. 1954. január 14. [18. l.]

Aratóné M.D.K.

Az Iparművészeti Áll. gobelin-műtermének szövője.

Csik Jolán textiltervező gobelintervének kivitelezője.

Vajna Éva: Uj gobelinek Szeged Városának

Magyar Nemzet 1963. október 17. 4.1.

éppen a szovjet külkereskedelem dinamikájából Nyugaton némelyek politikailag is kamatoztatható „hangsúlyeltolódást" szeretnének kiolvasni, s ennek jegyében az elemzők között újult erővel lángolt fel a vita, melyik taktika a célravezetőbb: ha embargós zsarolással próbálkoznak, vagy pedig, ha megkísérlik a tőkés világ „technológiai köldökzsinórjához" kötni a Szovjetuniót. Noha a vita kimenetele nem érdektelen, mert áttételesen tükrözhet bizonyos — például az embargópolitika csődjét jelző — felismeréseket is, s ennyiben befolyásolhatja a kapcsolatok légkörét, *a lényeget illetően hamis kiindulópontra épít.*

ból —, hogy a Szovjetunió — amely mindig kész az ésszerű tárgyalásokra — egy dologra sohasem hajlandó: politikai „karcsavarásnak", zsarolásnak nem enged.

Nem mellékesen: a Szovjetunió az az ország, amely a világ ipari termelésének ötödét adja, mégpedig az e téren fejlett államok sorában páratlan arányú, irigylésre méltó nyers- és alapanyag-önellátással.

Meg tud állni a Szovjetunió a maga lábán is — de nem volna logikus, ha lemondana azokról az előnyökről, amelyeket az értelmes nemzetközi munkamegosztás kínál. Importál tehát Nyugatról technológiát is, közszükségleti cik-

KERÁMIÁK KAPOSVÁRRÓL

Arató Miklós, népi iparművész

Habán kerámiziból állít ki

Balaton földváron.

—: Kiállítások a balaton-parton 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. máj. 23.

Arató Miklós, parekas

Kaposvári művész. A Gerencsér Sebestyén parekaspályázat I. díját kapta.

— : Hír

10.

Népszabadság, Bp. 1972. okt. 11.

Arató Mikáős

Tamás László tanitványa

Magyar Hirlap 1977/2o2/13

Sárközi:Habán hagyaték

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Somogyi Néplap

Arató Miklós

1973 NOV 4

1021

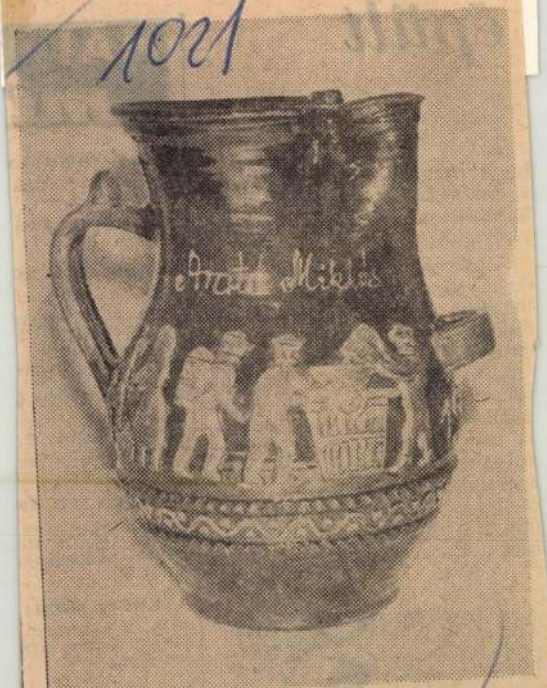

Díszkancsó szüreti jelenettel.
(Arató Miklós alkotása.)

hogy megérkezzünk a célhoz, a tisztáshoz. Itt pihenők, szalonnasütők várják a »fáradt« turistákat.

Alighogy elkészült az első erdei tornapálya, máris birtokukba vették a marcali általános iskola ötödik osztályos tanulói. A fiataloknak nagyon tetszett a pálya, s minden egyes állomását kipróbálták. Bizonyára a jövő esztendőben az egyik legkedveltebb kirándulóhely, leglátogatottabb sportlétesítmény lesz a szőcsényiek erdei tornapályája, melyre joggal lehetnek büszkék a fiatal építők.

K. S.

mu

CSIKY GERGELY
15 órakor: CIG
rösmarty-b.

19 órakor: CIG
tona-b.

VÖRÖS CSILLAG
De. fél 11-kor:

Du. 3, 5 és est
DERN IDŐK. Cl
lághírű filmje.
burleszk. (XI. 4-

SZABAD IFJÚSÁ
Du. 4, 6 és est
ESTÉT, MRS. C
nes, szinkronizált
vígjáték. (XI. 4-1

LATINCA FILMS
Du. fél 6 óra
IJÁSZ (Robin Ho
színes, olasz—spa
landfilm.

RÁKÓCZI MOZI:
Du. 4 órakor:
SZOK. Színes ND
rodukció.

NAGYATÁD:
Du. 5 és este fé
UTOLSÓ MOZIEL
rikai film, 16 éve

MÁJUS 1. FILMSZ

MDK

Arató János

Napraforgók, of.

Villanyvezeték, of.

Nyári szoba, of.

A.J. festőm. kiáll. Fényes A. terem, 1961.

MDK

Arató János

Ház virágoskerttel, of.

Virágok ablakkal, of.

Nyitott szoba, of.

A.J. festőm. kiáll. Fényes A. terem, 1961.

MDK

Arató János

Szentendrei köz, of.

Ferenczy Károly Szentendrén, of.

Leány ablak előtt, of.

A.J. festőm. kiáll. Fényes A. terem, 1961.

NDK

Arató János

Ülő leányka, of.

Kert ősszel, of.

Kék ajtós ház, of.

A.J. festőm. kiáll. Fényes A. terem, 1961.

MDK

Aratő János

Ökrök, of.

Ablakban, of.

Kilátás ablakból, of.

A.J. festőm. kiáll. Pényes A. teren, 1961.

MDK

Arató János

Tehenek, akv.

Arckép tükörben, akv.

Csendélet, akv.

A.J. festőm. kiáll. Fényes A, terem, 1961.

MDK

Arató János

Házfalak, akv.

Ház előtt, akv.

A.J. festőm. kiáll. Fényes A, terem, 1961.

Arató János
festő

M.D.K.

Ferrigis Adolf-tezemben van kiállítása
„Ferenczy Károly háza Szentendrén",
„Szentendrei részlet", „Előtér nyugágy-
gyal", „Nyitott szoba" c. képei

Lajos Sándor: Arató János kiállítása
Élet és Irodalom, 1961. május 5. – 8 l.

Arató János
— festő

M.D.K.

A

„Szentendrei kör", „Ház virágos kertel", „Ökrök", „Virágok" c. képei. — Méltatás.

Lacia Sándor: Arató János kiállítása.
Élet és Irodalom, 1961 május 5 - 8 t.

M. D. K.

ARATÓ János festő

Gyűjteményes (első) kiállítása a Fényes Adolf-teremben

Szentendrei utcarészletek

a. m. három festő, három kiállítás

Magyar Nemzet 1961. máj. 5. 4. l.

M.D.K.

Arató Jánosné

Az Erkel Színház átépitésének épitésvezetője

Főépitésvezető: Makra Je ő
Épitész: dr. Kocsi Iván

Magyar Épitőművészet 1960/1. 26.1.

MDK.

Arató Károly

Müveinek dijazásáról

Jelenkor 1966 jan.lap 38.

Arató Károly

A Békéscsabai Ingatlankezelő Váll. ebédlőjében gyermekrajz kiállítás nyílt meg. A szakkör vezetője Vágréti János, szobrász-festőművész. – Arató Károly „Huszár"-ja csaknem kiüget a képmezőről. (említve és repr.)

Sass Ervin: Gyermekrajzok előtt.
Békés Megyei Népújság, 1984. jún. 13.

ARATÓ Margit

Arató Margit festőművész kiállítása.
Bp. Kisduna Galéria, 1985. ápr. 11.–.
Bev. Bakalár József. Bp. FSZEK, 1985
[8] p. ill.

Hirdető
FIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 | 188-207

Ára: 6,— Ft

1021

Az Alföld Képcsarnoka

ARATÓ JÁNOS

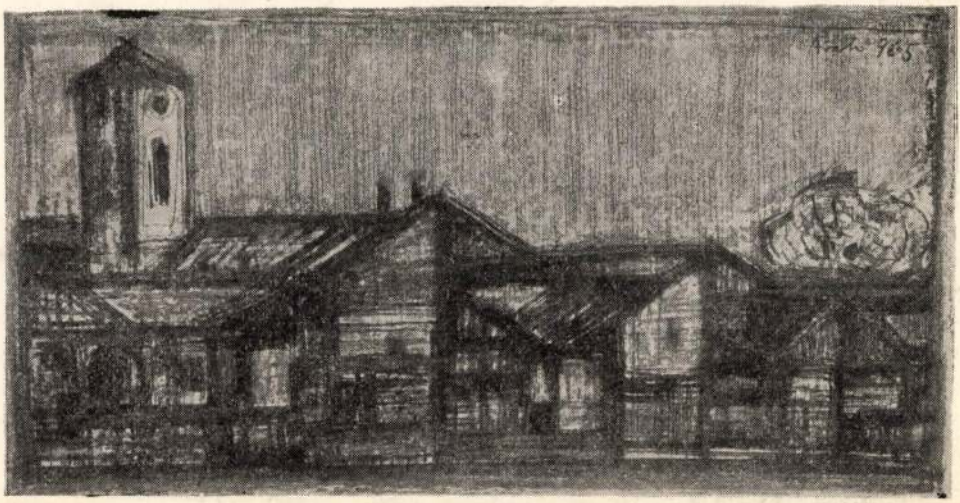

Ha Szentendrére gondolunk, e névhez tapadó művészetre, a szorosan egymás mellé, hegyére-hátára épült házak orom- és tűzfalai, roggyant házgerincei, erős kontúrokkal kivésődő kopott homlokzatai, elárvuló tornyok, erkélyrácsok jutnak eszünkbe. Színben szegényes világ ez, a Dunakanyar még a Dunapart szépségeit is elszívta Szentendrétől, ami sok mindenre szolgál igazolásul azoknak, akiknek inkább a konstrukció lélektelensége, semmint a festőiség emberi melegsége a világuk.

De Szentendre művészetének van egy másik ága is, csak ez valahogy meglehetősen árnyékban maradt. S éppen a festőibb ága, amit akár Czóbel Béla, akár a kevésbé ismert, de ugyancsak kitűnő Pirk János festészetével is jelölhetnénk. Aki azonban nem jelentkezik, az nincs, aki többször jelentkezik, arról többet tudnak. Ez utóbbival jobban élt a konstrukciót kedvelők tábora s ezért sajátíthatta ki a szentendrei festészetet, minden más felfogást háttérbe szorítva.

Arató Jánosban olyan művészt ismertünk meg, aki a szentendrei művészet mindkét szárnyát egyesíti magában. Olajképein a szerkezetet hangsúlyozza, színes grafikáin több teret enged festői képzeletének. Nem tagadom, ez utóbbihoz jobban vonzódom, mert itt a szerkezet is megtelik emberi mondanivalóval, humánummal, amely megérinti az ember érzelmi világának mélyebb rétegeit, nem taszít, hanem vonz, nem leverő, elkedvetlenítő, hanem inkább fölemelő és bátorító. Arató Jánosban tehát azt kell méltányolni, hogy szintézist hoz létre a szentendrei piktúra két ágából. Nem feledte el, hogy Szentesről indult. Koszta József égő színeivel a szívében. A polgári foglalkozás – rajzot tanít a budapesti Műszaki Egyetemen – nem ölte meg benne a festőt. Magabiztosan vívott ki elismerést magának, hangsúlyt művészetének, minden hangoskodás nélkül irányította magára a műértők figyelmét. Embert alig ábrázol, művészete mégis mélyen emberi. Arató is azt igazolja, hogy még egy-egy festői irányzaton belül is mily szép és komoly változatok adódhatnak.

1919-ben született, 1938–1944 közt végezte a Képzőművészeti Főiskolát. Számos kiállítást rendezett itthon és külföldön. Két sgraffitója a szolnoki vegyiművek lakótelepén látható.

SZÍJ REZSŐ

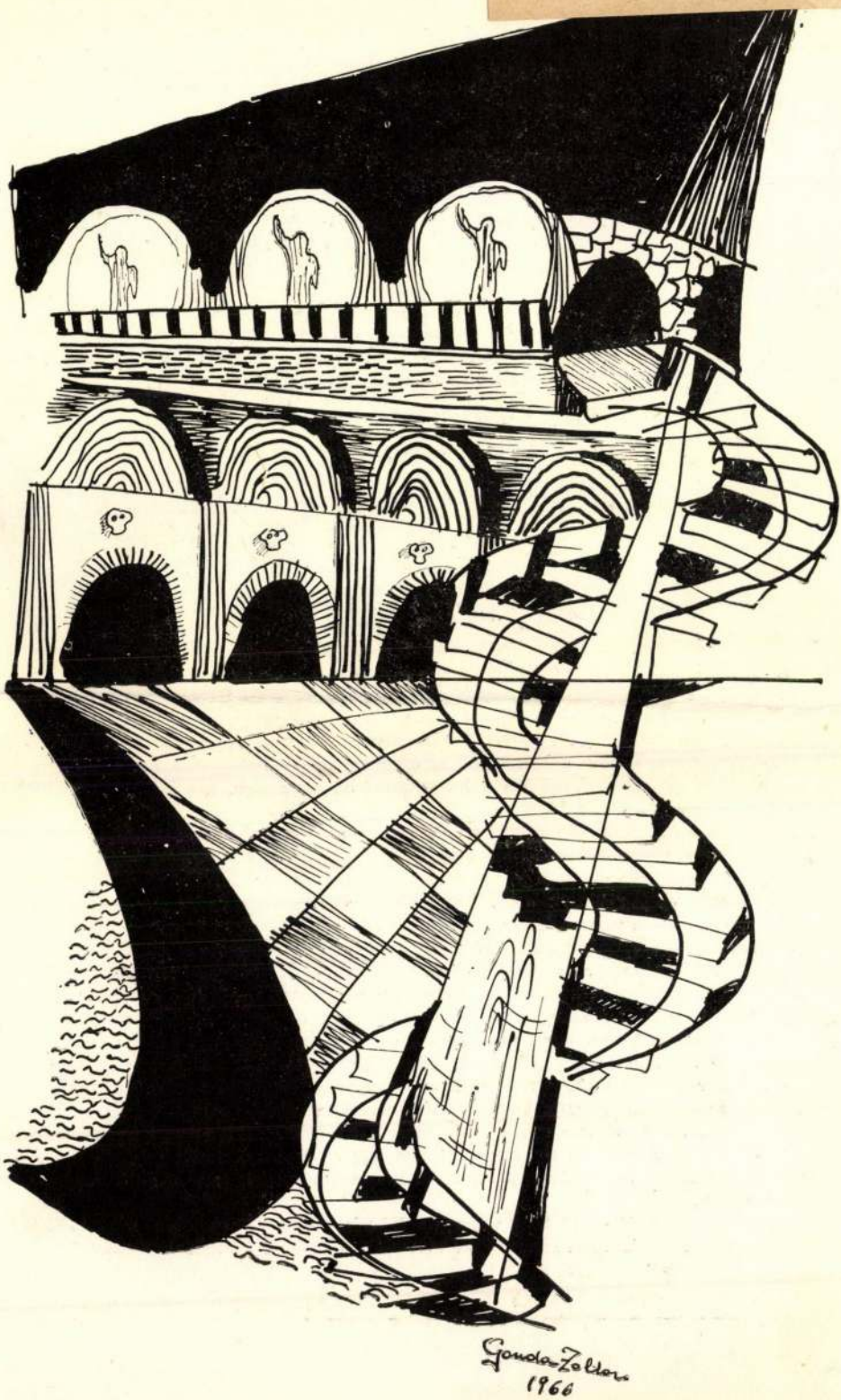

Gonda Zoltán rajza

ARATÓ JÁNOS

ARATÓ JÁNOS: Kompozíció

VII. SZOLNOKI KÉPZŐMŰVÉSZETI TRIENNÁLÉ

a tendenciákat, irányvonalakat felmutassa.

A Triennálék története a mindenkori magyar művészet sokarcúságát mutatta és mutatja ma is. 1987-ben, az V. kiállításon a festészet mellett a szobrászat és grafika művészei is bemutatkozhattak. A módosítás helyességét a beérkezett pályaművek sokasága, sokféle stílusa és magas színvonala is igazolta az újjávarázsolt Galériában. A szakmai bővítés jó hatását a VI. Triennálé is „élvezte", 1990-ben a visszatérő kiállító művészek mellett újak is jelentkeztek.

Az 1993-as, VII. Szolnoki Képzőművészeti Triennálé a képzőművészet teljessége mellett az iparművészeti alkotásoknak is szabad utat nyit. A tetszés szerinti technikával kivitelezett egyedi elképzelések is a bíráló bizottság elé kerültek.

Napjainkban a képzőművészetet valami soha nem látott forrongás, kísérletező kedv jellemzi. Az alkotóművészek emiatt is keresik a kiállítási lehetőségeket.

Műfaji, technikai sokszínűség jellemzi a kiállítást. A hagyományos festészeti, grafikai, szobrászati technikák mellett megjelennek a kor legmodernebb eljárásai, a különböző fototechnikák, s a kor új anyagai, a sokarcú műanyagok. De megtalálhatjuk a hagyományos eljárások modernnel való ötvözését is. E sokrétűség úgy technikában, mint műfajban, ha nem is teljes, de jellemző keresztmetszetet képes mutatni a kortárs magyar képzőművészetből.

Abban a reményben és kívánsággal ajánlom a VII. Szolnoki Képzőművészeti Triennálét a szakma és a kiállításlátogató közönség figyelmébe, hogy a nagymúltú és országos jelentőségű tárlat mindannyiunk épülését és gazdagodását szolgálja.

Ferenczi György
a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei
Közgyűlés alelnöke

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Arató János, festőművész

KISALFÖLD
1982 MÁR 4

1021

A művész a Házak a domboldalon című festményével.

Hat, hét, nyolc

Tükörkiállítás a Képcsarnokban?

Úgy hírlik, manapság az egyik leggazdagabb vállalat a Képcsarnok Vállalat. Persze, ha gazdagságról van szó, el kell ismerni, a *„szóbeszéd"* az információk között a legcsalafintább. Mivel hogy egyoldalú, elfogult, öncélú. De hát, *öncélú* a Képcsarnok Vállalat is, és ez természetes bizonyos mértékben: a lehető leggazdaságosabb vállalkozásokba igyekszik belefogni. Mellette szól, hogy vállalkozásai tárgyául gyakran művészi vagy a közizlés által művészinek megítélt dolgokat választ, mutat be. S teszi is ezt sikerrel, hiszen ha utána néznénk, kiderülne, valóban gazdaságos vállalkozás a Képcsarnok Vállalat valamennyi vállalkozása...

Nem célunk most ezt bebizonyítani, csupán kiindulópontként választjuk, mivelhogy nem gazdaságpolitikáról, hanem *művészetről, ízlésformálásról* van szó. Mégyőri bemutatóteremben is. Am a győri Képcsarnok jelenlegi kiállítását szemlélve, ez a feltevés, elvárás nem állja meg a helyét. Arató János festményeire ugyan ráerőszakolhatnánk a reprezentatív jelzőt, ha képeinek jellegtelensége helyett a *képek árát* állítanánk a középpontba, s emellett pozitívumként értékelnénk az alkotó termékenységét. Tudniillik azt, hogy Arató mostani kiállításán az elmúlt két esztendő termésével, huszonegynéhány festményével mutatkozik be a győri közönség előtt. *Hat-, hét és nyolcezer forintra* becsülte ugyanis a zsüri ezeket a munkákat. Az egykori Szőnyi-tanítvány alkotásaiból azonban hiányzik mindaz, ami a *Mester* munkáiban átütő erejű volt: az egyéniség és az egyszerűség. A Budapesti Műszaki Egyetem tanárának Győrben bemutatott alkotásai ugyan *nem giccsek*, nem

Ennyit az 1919-ben született Arató János képeiről. S bár ezzel is kifejeztük a kiállítás iránti nemtetszésünket, hadd szóljunk valamit magáról a teremről is. *A teremről*, amelynek egyik funkciója, hogy oda becsalogassa az utca emberét, vagy legalábbis megállítsa; szemlélődjön, nézze a képeket, meg a körülötte lévő tárgyakat, bútordarabokat a vastag üvegen át.

Ilyen bemutatóterme van a győri Képcsarnoknak is, csakhogy ide nem csupán belátni lehet, hanem *bentről kifelé is szemlélődhet* a látogató. Mégpedig úgy, hogy hátat fordít az ablaknak, a fal felé fordul, s a képeket nézi. A falra akasztott képekben ugyanis tökéletesen visszatükröződik a hátunk mögött lévő világ, annak összes tárgyával és az éppen arra haladó emberével. Ugyan ez a jelenség a festményeket fedő és védő üveglap tulajdonsá-

pedig arról, hogy a Képcsarnok *hogyan* adja el, hogyan kínálja áruját és mit ad el? Jelenleg a győri Képcsarnok éppen *Arató János* festményeit, akinek képeit március 11-ig láthatja és vásárolhatja meg a közönség.

A *hogyanról* beszélünk elsősorban, amikor azt mondjuk, hogy Arató János festményei — élvezhetetlenek. Ennek okait keresve legalább kettőt felelhetünk. *Egyik:* a bemutatóterem, *másik:* maga a festő, a középszerű festő.

Gondolná az ember, hogy a Képcsarnok Vállalat a lehető legreprezentatívabb alkotókat mutatja be reprezentatív bemutatótermeiben — így a utánzatok, talán még jól is mutatnának egy falusi udvarház verandáján, előszobájában, az ágy fölött a hálószobában, mert, elégedettséggel töltené el az embert — ám ez csupán annak a jele lenne, hogy eme helyeken igazán művészi és igazán értékes alkotásokat elvétve láthatunk. Ilyen festményei Aratónak a *Tanya az Alföldön*, a *Párás Balaton*, az *Őszi hangulat*, a *Beszélgetők a kertben*, a *Kirándulók...* — ne soroljuk, mert a *Dombok ősszel*, a *Hideg van*, az *Esteledik* című valóban szép festményeken kívül szinte ilyen valamennyi.

gából adódik, de mindenképpen Arató János alkotásainak rovására megy, az ő festményeit teszi még élvezhetetlenebbé. Az ember ugyanis gyarló, s ha például az Esteledik című színkompozíciót szemléli — amelyre az alkotó nem festette rá a lenyugvó napot, csupán a színek harmóniájával operál —, meglepődik, hogy mégis fölfedez a vásznon egy korongot. Ám szerencse, hogy csakhamar rájön: a korong nem más, mint a szemközti oszlopról visszatükröződő kerek, csillogó tükör. Mintha bizony tükörkiállításon lennénk...

Herczeg Árpád

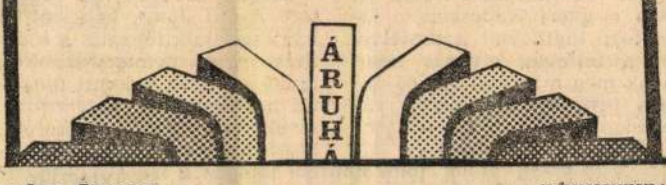

A Győri Áfész
SZERZŐDÉSES ÜZEM
meghirdeti az alábbi v

301. Abda, kisvendéglő, Abd
312. Likócs, falatozó, Győr-L
313. Nagybajcs, falatozó, N
329. MÁVDAC büfé, Győr.
338. DOMUS büfé, Győr, R
348. Győrzámoly, kisvend., (
353. Nagyszentjános, fal., N

A szerződéseket valam

1986. DECEMBER 31-I

A versenytárgyalást 19
9 ÓRAKOR tartjuk Gy
— Győr, Fürst S. u. 15

A pályázatokat 1982. I
leadni a Győri Áfész k
vezetőjének. Győr, Ba

Az üzletre vonatkozó tájékoz
vehetők át.

G

Nőnapi vásár áruházunkban!

Orchideák 65,— és 80,— Ft-ért.
Dessert-különlegességek nagy választékban.

	Régi ár:	Új ár:
Női harisnyanadrágok	38,60 Ft	30,90 Ft
Női automata esernyő	362,— Ft	266,— Ft

Női hálóingek és alsószoknya 30%-os,
egyes női ruhák 40%-os engedménnyel vásárolhatók.

Várjuk kedves vásárlóinkat!

ÁRUHÁ

OKTATÁSI INTEZMÉNY
takarítónő,
konyhai kisegítőt
(két műszakra)
FELVESZ
Jelentkezés:
Textilipari
Szakközépiskola,
Győr,
Újkapu út 2—4.

NYIL
Tavaszi
— bébi és gyermek cipők,
— alföldi gyermek cipők,
— lányka alkalmi cipők,
— lányka saru, sportcipő.
Nyitás március 5-én, pénteken 9 órakor.
KERESSE FEL SZAKÜZLETÜNKET Győr, Alkotmá

ARATÓ JÁNOS (Szentes, 1919. jan. 3.) — festőművész, c. egyetemi tanár

T: 1933—1937 Horváth M. Reálgimn., Szentes, 1938—1944 Képzőművészeti Főisk., Bp. — festészet — Szőnyi István. Tanulmányutak: Franciaország (1962), Hollandia (1969), Olaszország (1974), Törökország, Görögország (1978), Spanyolország (1981), Anglia (1984). Mh: 1946—1983 Budapesti Műszaki Egyetem Rajz- és Formaismereti Tanszék (c. egyetemi tanár), 1972—1982 uo. tanszékvezető. Et: 1954— a Képzőművészeti Alap tagja, 1961—1970 a Szentendrei Művésztelep tagja, 1963— a Magyar Képzőművészek Szövetségének tagja. Fm: 1947— kiállító művész, egyéni tárlat a Fényes Adolf teremben (1952, 1961, 1967), Győr (1982), Svédország (1948), NDK, Csehszlovákia, Lengyelország (1959), csoportos kiállítás: Szentes (1974). M: olajfestmények, pasztelltechnikával készült művek, grafikák, rézkarcok, sgraffito eljárással készült kerámiák, művei a Szentendrei Városi Képtárban és a Nemzeti Galériában találhatók A szabadkézi rajzról (egyetemi jegyzet, 1979. ua. 4 kiadás). K: a Felsőoktatás Kiváló Dolgozója (1953). C: 1114 Budapest, Bocskai u. 16. Tel.: 453-161.

ASZTALOS JÓZSEF (Makó, 1925. jan. 23.) — közlekedési mérnök, MÁV-főtanácsos

T: 1946—1951 Radnóti Miklós Gimn., Szeged, 1951—1956 Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem, Szolnok. Mh: 1956— MÁV Építési Főnökség, Szentes: 1956—1958 (kitűző mérnök), 1958—1975 (főépítésvez.), 1975—1982 (főmérnök), 1982— (építési igazgató). Et: 1950 DISZ-titkár, Ferencszállás Községi Tanács tagja, 1953 egyetemi pártbiz. vb-tag, 1959—1968 Építési Főnökség pártszervezetének csúcstitkára, 1962—1970 MSZMP Szentes Járási Biz. V. B. tagja, 1985— Közlekedéstudományi Egyesület Országos Elnökségének tagja. K: Érdemes Vasutas (1964), Munka Érdemrend ezüst fokozat (1968), Honvédelmi Érdemérem (15 és 20 éves), Kiváló Újító arany fokozat (1973), Haza Szolgálatáért arany fokozat (1984), „Szentesért" arany fokozat (1985), Kiváló Munkáért (1987), Közlekedétudományi Egyesület arany jelvénye (1987). C: 6600 Szentes, Korsós u. 16/A.

BABÓS JÓZSEF (Köröstarcsa, 1910. jan. 27.) — ny. mezőgazdász

T: 1925—1928 Élelmiszeripari Szakközépiskola, Eger, Budafok. Mh: 1928—1930 Budafoki Állami Pincegazdaság (gyakornok), 1930—1944 Benes Gazdaság, Erdőtelek (részlegvez., majd a gazdaság vezetője), 1945—1948 Szentesi Hegyközség (hegybíró), 1948—1951 bérlőként gyümölcstermesztő, a Gyümölcsértékesítő Kirendeltség termelési felelőse. 1951-ben Szentesen kertészeti szakcsoportot alakított, amely 1952-ben Vörös Rózsa néven tszcs-vé, majd pedig Hunyadi néven termelőszövetkezetté alakult. A tsz később egyesült a Tiszamenti Termelőszövetkezettel, és Rákóczi néven folytatta működését. Valamenynyi formációban ő töltötte be az elnöki tisztséget. 1957—1961 Pankotai Állami Gazdaság (kertészeti vez.), 1961—1970 Rákóczi Tsz, Csemő (fő-

Jeges Ernő:
Szentendrei városkép. Olaj, 72,5x90 cm

Kántor Andor:
Barna kapu. Olaj, 60x75 cm
Presszó előtt. Olaj, 60x80 cm

Kmetty János:
Építők. Olaj, 60x25 cm

Miháltz Pál:
Szentendrei házak. Olaj-tempera, 80x60 cm

Onódi Béla:
Szentendre. Krétarajz, 25x20 cm
Női fej. Krétarajz, 38x27 cm

Pirk János:
Virágok. Olaj, 81x61 cm

F. k.: Onódi Béláné. 400. Pest m. Nyomda, Vác. 67-4244.

FERENCZY KÁROLY MÚZEUM

☆

Szentendre,
1967.

Kratochwil János

MEGHÍVÓ

a múzeum

új képzőművészeti

szerzeményeinek bemutatójára

☆

A kiállítást a Ferenczy Károly Múzeumban

1967. december 17-én $^{1}/_{2}$12 órakor

megnyitja

DR. SOPRONI SÁNDOR

múzeológus

KÉPEK JEGYZÉKE

Arató János:
Hegyvidék. Olaj, 45x60 cm

Balogh László:
Vízparti házak. Olaj, 66x75 cm

Barcsay Jenő:
Szentendrei táj. Olaj, 60x80 cm

Conrad Gyula:
Öreg templom. Rézkarc, 29x35,5 cm

Deim Pál:
Asztal. Olaj, 110x90 cm
Házak. Olaj, 50x60 cm

Gálffy Lola:
Szentendrei lány. Olaj, 70x90 cm

Göllner Miklós:
Batthyány téri házak. Olaj, 60x80 cm

Heintz Henrik:
Anyám. Pasztell, 38,5x30 cm
Táj házzal. Pasztell, 34x55,5 cm
Klári. Pasztell, 44,5x30 cm
Anya gyermekkel. Pasztell, 49x31 cm

Ilosvai Varga István:
Csendélet piros bögrével. Olaj, 40x65 cm

Jakuba János:
Hazafelé. Olaj, 110x80 cm

Jankó János:
Szentendrei fahordó. Kőrajz, 23x18,5 cm

a Leánydiákotthon A-csapat —
tott labdarúgómérkőzést, amelyet
'ban nyertek.
nadást mutat be, melynek végén

(Fücsök Ferenc felvétele.)

Főiskolai bérlet az Operába

Lukáts Miklós, a Magyar Állami Operaház igazgatója a közelmúltban tájékoztatót tartott az üzemi és egyetemi lapok részére.

A lényeget egy mondatban így lehetne összefoglalni: *Szeretnénk az egész ország számára játszani."* Ha figyelembe vesszük, hogy az Operaház és az Erkel Színház állandó repertoárja 70 opera és 20 balett, ez a kívánság igazán indokolt.

Talán sehol sincs a világon egyetlen fővárosnak sem két operaháza, ahol párhuzamosan és rendszeresen tartanak opera-, illetve balettelőadásokat, mint nálunk. Pedig az Operaház és az Erkel Színház együttesen 4000 nézőt jelent. S ha ezt megszorozzuk az évi 500—nálásával. Az új szezonban kilenc napi áron vásárolt jegy értékéért tehát tizenegy opera- vagy balettelőadás teszi nemcsak szebbé, hanem olcsóbbá, kényelmesebbé az új bérlettulajdonos kellemes esti szórakozását.

Újítás az is, hogy *bérletenként egy-egy külföldi vendégművész is fellép.*

A régi évad bérlettulajdonosainak elővételi joguk van, tehát biztosíthatják a régi, megszokott helyüket, vagy azt kívánságuk szerint még jobb helyre cserélhetik ki.

Május 22-től kezdődött meg a bérletezés. Először az összes nézők mintegy 48 százalékát kitevő törzsközönség bérleteit újítják meg, majd június 8-tól az új bérlő[illegible]

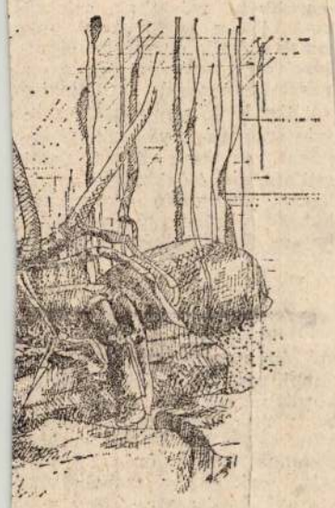

Zimonyi László rajza

Új folyóiratok

Technical Education Abstracts. Publ. National Foundation for Educational Research in England and Wales. Slough. 3. vol. 1965 — (F 3024)

Teoreticseszkaja i Ekszperimental'naja Himija. Akademija Nauk Ukravnszkoj SzSzR. Kijev. 2. tom. 1966 — (F 23)

Latvijszkij Matematicseszkij Ezsegodnik. Latvijszkij Goszudarsztvennüj Universzitet im. P. Sztucski. Akademija Nauk Latvijszkoj SzSzR 1965. Riga, 1966. (F 7217)

Microelectronics Fabrication Equipment. Oxford — London (ect.) Pergamon Press. 1966/1967. (F 7216/B)

Taschenbuch für die Textilindustrie. Berlin. 1966. (F 7323/A)

1961 JUN 3

1021

Egy művész csendet teremt

Arató Jánossal kétszer volt találkozásom. Egyszer a rajzi tanszéken, egyszer a Fényes Adolf teremben, gyűjteményes kiállításán. Micsoda különbség! A tanszéki találkozásról nem mondhattam semmi jót, afféle köznapi, sablonos találkozás volt, hol el kellett volna intézni valamit, ami nem sikerült. S bár Arató János kedvesen mosolygott, ekkor még bátortalanul hittem csak ebben a mosolyban, tán valamiféle zavart leplező külsőségnek éreztem. Gazdag művészetéből, baráti beszélgetésünkből azóta megtanultam, hogy ez a mosoly a lélek legmélyéről jön nála mindig, s a lélek nagyszerű egyensúlya van mögötte, a mindennapos szépségélmény magabiztos elégedettsége.

Ösztönös művész éberségével látni meg mindenütt a szépet: ez egy művészélet életművészetének alapja, melyet már Goethe is jól tudott, mikor magának s a világnak írta esztétikai receptjét, mondván: ne múljon el nap egy szép vers, egy szép muzsika, s egy szép műalkotás élvezete nélkül. Mert így, ilyen terápiás csökönyösséggel kell keresni a szépet, hogy megmaradjon a lélek harmóniája, a derű és mosoly biztos záloga. Érzékeny lelkület csak színezheti, borzolhatja a világ ezernyi arányát, formáját, de harmóniát csak a művész rendező akarata formálhat belőle. Most már tudom, hogy belső harmónia és rend volt az, ami Arató János hajdani zavart mosolyában felcsillant, rend, amelynek ereje mostani második találkozásunkkor intim, meggyőző élménnyé sűrűsödött bennem a Fényes Adolf teremben.

Itt tudtam meg azt is, hogy barátom már harmadszor állít ki a Fényes Adolf teremben. Megvallom, e helyi visszatérésében is valamiféle sorsszerűséget látok, a kiállító művész s a kiállítóterem névadójának mélységes lelki rokonsága miatt. Hiszen Fényes „Dolfa" bácsi is Szolnok környékén festette azt az alföldi magyar tájat, mely a szentesi születésű Arató János színköltészetének gyermekkori élményeken keresztül alapja volt, és ha Tornyait idéző egyik-másik képét nézzük Aratónak, nyomban érezzük, a szegénység, a kisemmizettség felett felcsillanó szépség köti össze művészünk legmélyebb gyökereit az Alföld festőivel. Magyar puritánizmusnak szeretném nevezni ezt a művészeti szemléletet, mely tartalmában, hangulatában tovább gyűrűzik a Szentendre-vidéki festészet alkotó akaratában, annak a tájnak művészetében, mely Aratónak 1959 óta második otthona. Nem kolorista művészet ez semmiképpen — Arató János ettől távol áll —, de mégsem nélkülözi a színek és tónusok örömét. Mintha kétféleképp használná a színeket: van úgy, hogy színes üvegablakok harsány skálázásával egyenlíti ki egyébként mérsékelt színigényét (főleg grafikáiban), míg máskor halk egymásba símulásokkal hangolja össze a pasztellárnyalatú, többnyire sötétbe hajló tónusokat, a sokféle szürkéket, vörhenyes barnákat, és csak fényfoltként csillant fel élénkkék vagy világos, citromszín akcentusokat. És a halkszavú árnyalatokat — főleg tájképein — sötét, vastag ecsetkontúrok tartó vázába építi.

Szentendre kedvenc működési területe. Hegyre mászó ódon házak során vagy templomtornyok felkiáltójelei között ritkán látja meg az embert; nagyonis emberszabású művészetét inkább *az ember életének kerete* érdekli: utcák, erkélyek, szobabelsők ezernyi változata, tucatnál alig több motívum számtalan variációja, melyekhez hol a lírikus gyengédségével, hol az architektonikus komponáltság fegyelmével nyúl hozzá. Képein a horizontális vonal egyensúlyozó hatalma uralkodik, mintha szülőföldjének, az Alföldnek síkvidéki, egyenes láthatárát csente volna be a szentendrei házak és intim műterembelsők kompozíciójába. Ebből fakad a páratlan képi egyensúly és az a jóleső csend, amely művészetéből árad. Bonyodalmak, szenzációk és szélsőségek nélkül épül ez a gyönyörű, egyre önállóbbá váló, férfias művészet, melynek szinte valószínűtlen harmóniája nem a világtól való menekülést jelenti, hanem a befelé forduló ember szívós akarását a forrongó világ rendjének megszilárdítására.

Dr. Bauer Jenő

A Gellért-fürdő felújítása, Budapest

Építészek: Aratóné Fohl Márta — Vadász György (BVTV)

Statikus: Polivka Péter
Gépészet: Keve Lajos
Ughy András
Csanád Bálint
Hegyi Miklós
Elektromos tervező: Tornallyay Miklós

Mélyépítés, medencék és vízforgató berendezés Generálkivitelező: FŐMTERV Fővárosi 1. sz. Építőipari Vállalat

Építésvezető: Pitroff György
Művezető: Lakatos János

Előkészítő mérnök: Vereczkey Mária
Beruházó: Fővárosi Fürdőigazgatóság
Műszaki ellenőrök: Kisléghy Péter
Kovács István
Soós János

Fotók: Orlay Ágoston
Tervezés: 1971—1973
Kivitelezés: 1973. november—1978. május

A főváros patinás fürdőjének rekonstrukciója nehéz, de szép feladatot rótt mindazokra akik részt vettek felújításában.

A tervezők alapvető szempontnak tekintették a szépen formált belső hangulati elemeinek megtartását, valamint a fürdő forgalmi rendjének, és technológiai berendezéseinek korszerűsítését. Így alakult ki a száraz és nedves forgalom szétválasztásának eredményeképpen a medence két oldalán az az új mélyföldszinti, bejárati folyosó, melyről a kör alakú, ablakokon keresztül már az érkezéskor kapcsolatba kerülhetnek az uszoda vizével, a fürdő hangulatával a vendégek. A rekonstrukció — a szó legszorosabb értelmében — „tetőtől talpig" érintette a fürdőt. A medencével párhuzamosan futó falak kivételével minden elbontásra került. Az üzemelő szálloda és fürdőegyüttes közepén

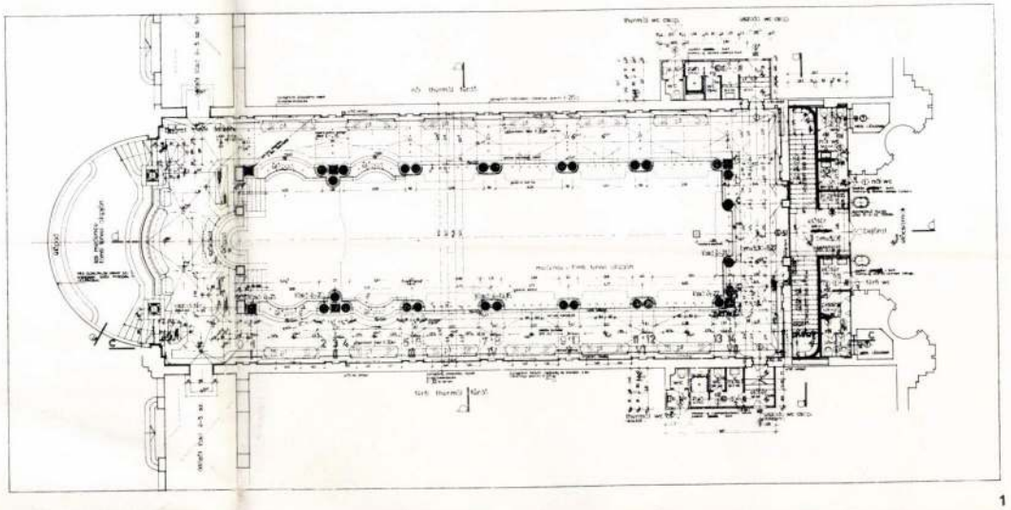

1

ARATÓNÉ FOHL MÁRTA

Magyar Építőművészet 1980/4

Állami-díj, 1980

Jurcsik Károly
(Északdunántúli Tervező Vállalat)

Magas színvonalú, korszerű eljárásokkal kivitelezhető építészeti alkotásaiért

Kossuth-díj, 1980

Hornicsek László
(Út-, Vasúttervező Vállalat)

A környezet és tárgykultúra tervezésében, fejlesztésében elért eredményeiért

Ybl Miklós-díjak, 1980

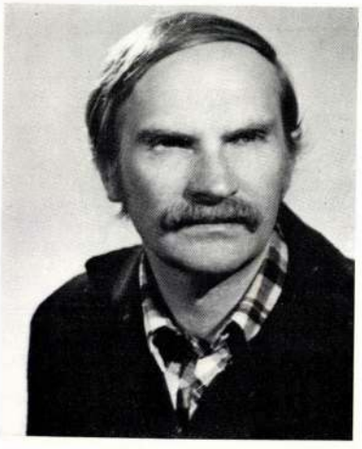

Bajnay Zsolt
(Kereskedelmi Tervező Vállalat)

Siófok, Vásárcsarnok épület tervezéséért

Demény Tamás
(Ipari Épülettervező Vállalat)

Az ipari épülettervezés terén végzett sokéves kiemelkedő tevékenységéért, az Ózdi Kohászati Üzemek Oxigéngyárának építészeti megoldásáért

Gere Mihály
(Keletmagyarországi Tervező Vállalat)

A „Hotel Zakarpatje", Ungvár szálloda tervezéséért

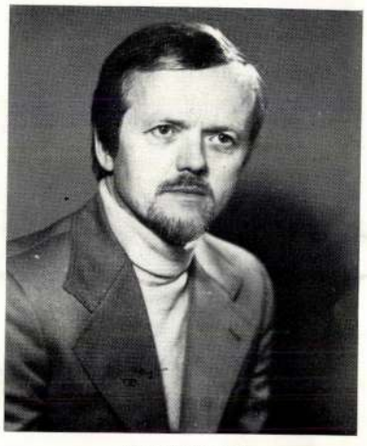

Gettó József
(Déldunántúli Tervező Vállalat)

A korszerű oktatási-nevelési létesítmények tervezése területén végzett kiváló munkásságáért

Hulyák Anna
(Városépítési Tudományos
és Tervező Intézet)

Győr, Martinovics tér 1—2. szám alatti műemlékegyüttes helyreállításáért

Mohácsi Péter
(Keletmagyarországi Tervező Vállalat)

A közel két évtizedes művészi színvonalú belsőépítészeti tevékenységéért

Pál Balázs
(Ipari Épülettervező Vállalat)

Az épülettervezés, telepítéstervezés és építészetelmélet terén végzett kiemelkedő munkásságáért, életművéért

K. Ráduly Piroska
(Városépítési Tudományos
és Tervező Vállalat)

Eger város és településcsoportja ált. rendezési terve, városépítési koncepciójáért

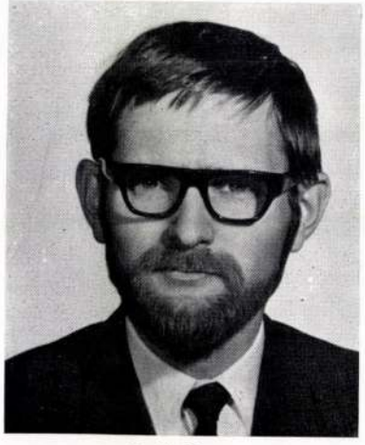

Roth János
(Lakó- és Kommunális Épületeket
Tervező Vállalat)

Az iparosított építési eljárásokkal megvalósított szállásjellegű épületeiért, „Diák Szálló" Pozsony, „Vállalati Üdülő", Csopak

Tarnai István
(Délmagyarországi Tervező Vállalat)

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Dóm téri oktatási épülete tervezéséért

— ebben a valóságos kráterben — az építőknek sokszor igen nehéz körülmények között kellett dolgozni:
— a bontás folyamán állandóan új és új feladatok kerültek elő,
— az építéskor gyakran kellett az eredeti elképzeléseken úgy változtatni, hogy sem pillanatnyi anyagválasztékhiány, sem egyéb gondok miatt az esztétika és a fürdő megjelenésének egysége csorbát ne szenvedjen.

Az eredményt, új szerkezetek, a korszerű anyagok, a réginek maivá átmentett szépsége, műves igényű hangulati elemei adják.

A gazdagon tagolt mázas pirogránit burkolatok a FIM Pécsi Zsolnay gyárának gondosságát.
— a belső terek márványlépcsői, az erkélyek, párkányok finoman munkált kőszegélyei — a Kőfaragó és Épületszobrászipari Vállalat hozzáértését,
— a burkolatok elkészítésének aprólékosságát, a régi mesterek művességét igénylő gondos munkája pedig az Országos Szakipari Vállalat dolgozóinak odafigyelését dicsérik.

A korszerű gépészeti munkák szerelését a FŐSZER kivitelezte. Külön köszönetet érdemel a beruházó mindig segítőkész hozzáállása.

Mindezek együttes eredménye, hogy fővárosunk az évek múltával ismét gazdagabb lett egy nagy hírű, s szépségét, hangulatát változatlanul visszanyert fürdőegyüttessel.

A. F. M.

1. Medencék földszinti alaprajza
2. Medencetéri galéria alaprajza
3. Keresztmetszet

1. Schéma de rez-de-chaussée des piscines
2. Schéma de la galerie des espaces des piscines
3. Section transversale

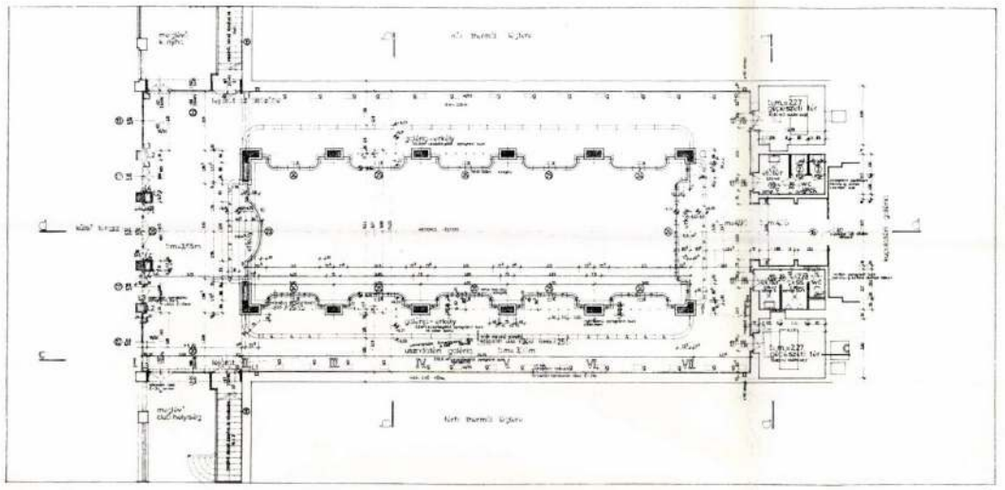

3

2

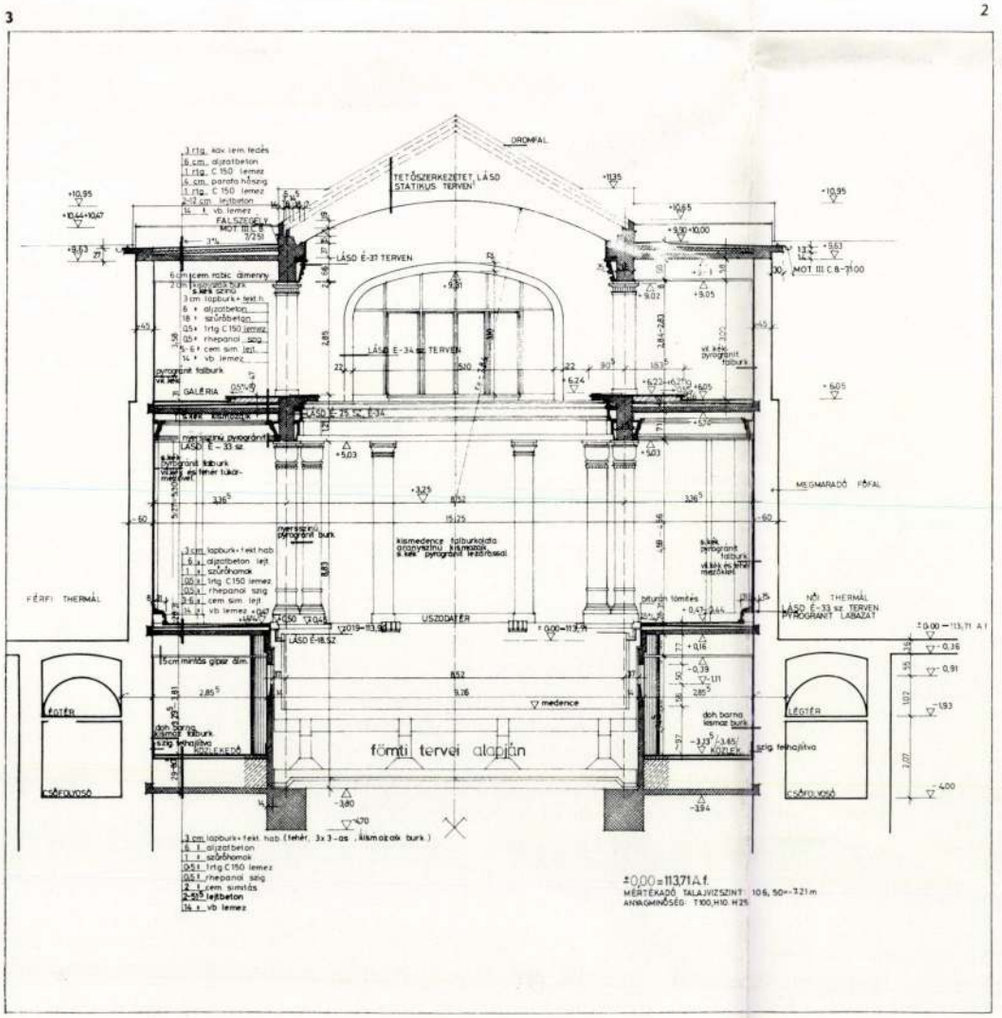

A Gellért-fürdő- és szállodaépület 1904-től kezdődően több menetben lebonyolított tervpályázatsorozat eredménye. Hegedüs Ármin (sz. 1869) — Sebestyén Artúr (sz. 1867.), valamint Sterk Izidor (sz. 1860) pályadíj nyertes tervének egyesítése alapján épült 1911-től 1918-ig, kora jellegzetes reprezentatív épületeként.

Centrális kupolatérhez fűzött fürdőrész koncepciója a klasszikus római termák téralakítási és térkapcsolási elveiből levont tanulságokat fejleszti tovább. Rizalitokkal, törtvonalú tetőzettel, nagy centráli kupolával, az alaprajz minden lényegesebb megtörését kisebb nagyobb tornyokkal hangsúlyozó mozgalmas tömege ma már megszokott és megszeretett — városképi tényezővé vált. (Merényi F.: Magyar Építészet 1867—1967) A Gellért-fürdő helyén a török időkben nyitott fürdő állott.

A tér — a hídépítés következtében szükségszerűen lebontásra kerülő épületek telkeinek helyén alakult ki. Középen állott az egykori Sáros-fürdő, melyet 1896-ban bontottak le.

Értékes hőforrásait az úttest alatt épített medencében gyűjtötték össze és innen biztosítják ma is a jelenlegi fürdő melegvíz szükségletét.

Szívesen vállakoztam néhány gondolat papírra vetésére a fürdő szép újjáépítésének kapcsán.

A Gellért-szálló és -fürdő műemléki védettség alatt áll, mint műemlékjellegű épület. Ebből következik, hogy a „beavatkozás" mértékét és formáját műemléki szempontok befolyásolták. Az eredmény azt mutatja, hogy mind módszerében (alaposságában), mind hozzáállásában minden jelentős — általánosságban: minden védettségtől független — múltbeli épület újjászületésénél példának vehető.

Egy új objektum, mint tudományos igényt támasztó műemlék helyreállítása — tudjuk, komoly faladat.

1. Hosszmetszet

1. Section longitudinale

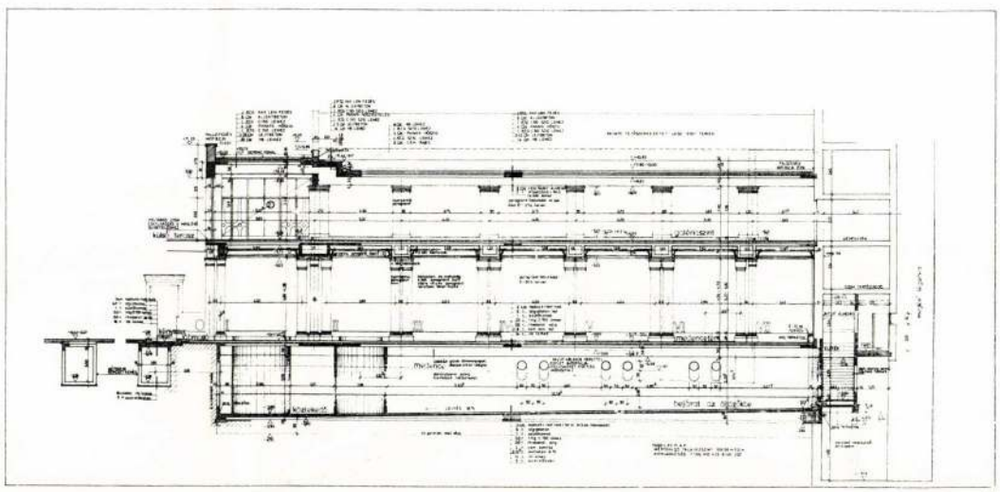

1

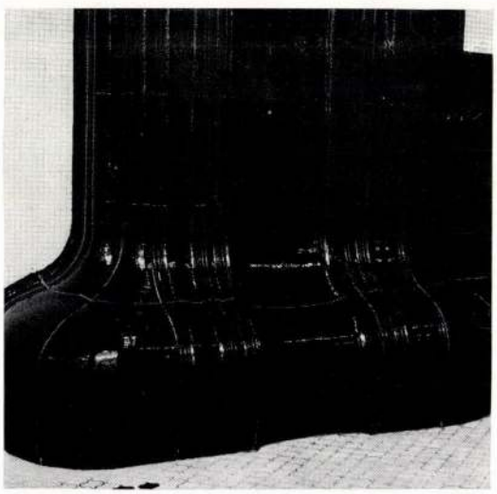

Nem kis fejtörést okoz régi épületek elavult, tönkrement szerkezeteinek felújítása, ugyanakkor formai megoldásuk, építészeti ötletük miatt vétek elbontásra ítélni őket. Új életre keltésük inspiráló műszaki és művészi feladat.

Különösen igaz ez olyan épületeknél, melyek jellegzetesen egy adott kort, időszakot képviselnek. Megtartásuk az építészeti folyamatosság biztosítása miatt is fontos. Építészetünket színesítik és gazdagítják, változatosságot jelentenek, hiányuk egyfajta elszegényedéshez vezet.

Ez a gondolat volt irányadó — helyesen — a Gellért-fürdő újjáépítésénél is. A fél évszázad óta üzemelő épület elavult szerkezeteit teljesen ki kellett cserélni, az összes burkolatot újra készíteni, korszerűsítés és igénybevétel szempontjából az addig vakolt felületek magas igényű burkolását megtervezni, megoldani. A belső architektúra legfontosabb tagozatait úgy megtartani, hogy azok — nemes anyagokból történt — újragyártás után is az eredeti hangulat és forma egységében jelenhessenek meg.

Ez alapos, gondos újjáteremtő művészi munkához szerencsés volt a tervezők kiválasztása.

Felismerték, hogy ilyen európai hírű fürdő formai és tartalmi hagyománya, építészeti elemeinek, részleteinek sokfélesége megőrzendő, — a szükségszerű korszerűsítés nem mehet a „hagyományos egység" rovására, és az újjal is a régvolt hangulat formai világát kell átmenteni. Szellemesen oldották meg a nedves és szárazforgalom szétválasztását. A fürdőépület központi előcsarnokából — miközben üvegfalon keresztül tárul fel a teljes uszodatér — két irányban indul az az újonnan kialakított bejárati, föld alá ereszkedő folyosó, melyet a medence két oldalán, földkitermelés helyére rejtettek. A folyosóról a medence vízalatti terébe adnak betekintést az oldalfalakon elhelyezett kör alakú ablakok. A gazdagon formált álmennyezet és a mintás pirogránit padlóburkolat szerencsés bevezetés az ugyancsak új kialakítású, nyolcszög alaprajzú, pirogránittal és kismozaikkal díszített lépcsőházakhoz, melyeknek nyolcszögletű orsófal hasítékaiba helyezett, és belülről megvilágított színes üvegfelületek adnak különleges élményt. A lépcsőházakból érhető el az öltözőtér földszintje — illetve galériája.

Innen új, íves lépcső vezet le — most már a fürdőruhás forgalom számára — egy előtér közbeiktatásával a medencékhez. A medencetér galériája, az említett előtérből érhető el, ugyancsak belső lépcső segítségével.

Az uszodatér „eredetiségének" megőrzését az arra érdemes régi burkolatok, tagozatok minta alapján történt újragyártása, s az újnak a régi hangulatához illeszkedő szintézise teremti meg.

Az architektúra újjászületése a technológia korszerűsítésével is párosult. A szerkezeti és építészeti munkákkal összhangban teljes felújításra került a gépészet, kiegészítve korszerű vízforgató és pezsegtető berendezéssel. Az elektromos mozgatású szétnyitható, fémszerkezetű tető sárga üvege a téli hónapokban is napsugaras fényt áraszt a medencetérben.

Az újjáépítés sok helyszíni munkát, a rajzasztalnál az általánostól teljesen eltérő koncipiálást és erőteljes „visszafogottságot" (hangsúlyos egyénieskedés mellőzését) jelentett.

A tervezők szerencsére jó partnerekre találtak a beruházó mellett a megvalósítást végző kivitelezőkben is.

Jó lenne, ha ilyen és ehhez hasonló műszaki és művészi felfogásban megújított épületekről (v. nagyobb egységekről) egyre gyakrabban adhatnánk számot, remélve, hogy ezekben is minél több régi részlet, szerkezet, tér kerül megőrzésre, olyan formai és funkcionális kiegészítésekkel, melyek a műemlék jelleget hatásában még emelni is képesek.

Erdei Ferenc

AGROBER Irodaház, Budapest III.

Építészek: Jurcsik Károly, — Parádi Károly (LAKÓTERV)

Belsőépítész:	Jahoda Maja
Statikusok:	Szubi Tamás Melegh Miklós
Gépészek:	Arnold Károly Beczássy O. Gyula
Elektromos:	Wolf Tamás
Klíma:	Hűtőgépgyár
Környezettervező:	Andor Domonkosné
Beruházó:	AGROBER

Tervezés:	1969—73
Kivitelezés:	1975—79
Kivitelező:	Középületépítő V.
Beépített terület:	841 m²
Beépített lm³:	16 250 lm³

Telepítés

Az épület telepítését és formálását alapvetően meghatározta az a csuklóponti helyzet, melyben — egy újonnan kialakuló térrendszer elemeként — a Lajos utca fordulópontjában (160—162. sz.) elhelyezkedik.

Tervezésénél, adottságként kezeltük a szomszédságban helyreállításra kerülő, a XVIII. sz. során átépített „Serfőzőházat" — a klasszicista zsinagóga épületét, ill. az É-i irányban szomszédos barokk plébániaházat, ill. templomot.

Az együttes a tervezés során többször változott, s végül is fog-

1. Alagsori alaprajz
2. II. emeleti alaprajz
3. Helyszínrajz

1. Schéma du sous-sol
2. Schéma du IIe étage
3. Plan de situation

1

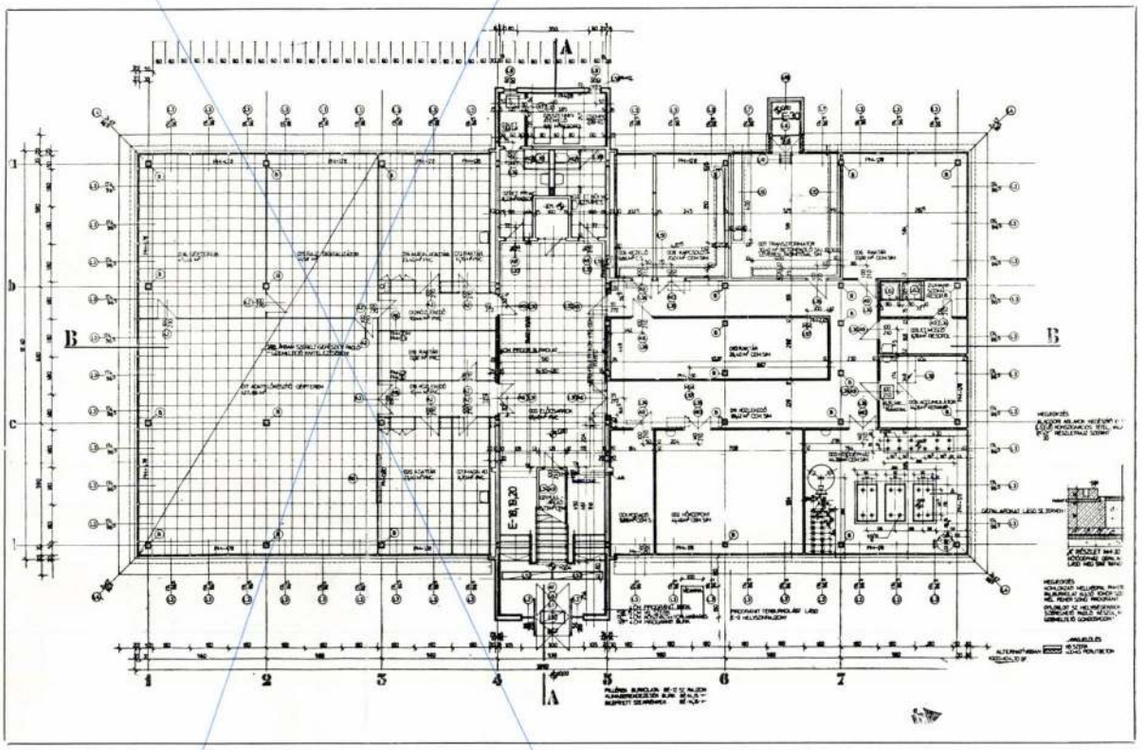

2

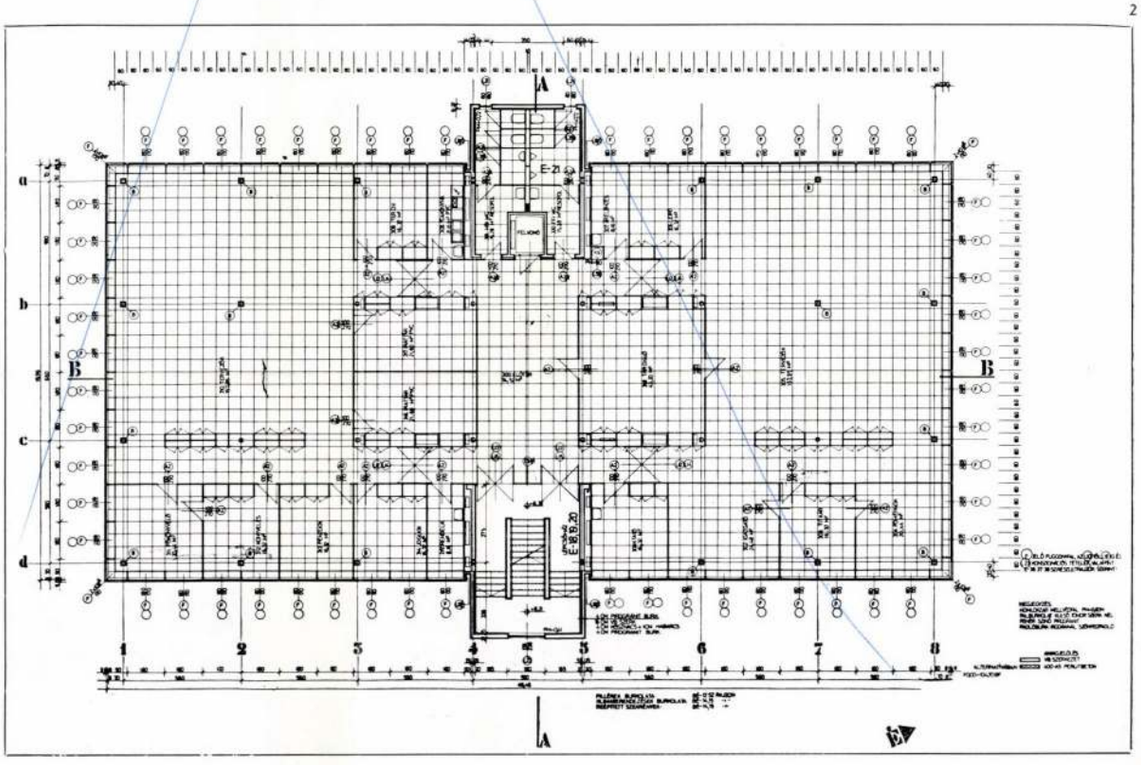

A hét liturgiája

Köszönjük meg az Úrnak, hogy mindig vár reánk. Ő a mi végtelenül türelmes Istenünk. (Mariatherese Glatz-Walter)

December 8. ÁDVENT II. VASÁRNAPJA. (Mária Immakuláta, Emőke.) — **Igeliturgia:** I.: Isten kinyilvánítja dicsőségét fölöttetek. (Bar 5, 1—9) — II.: Legyetek tiszták és szeplőtelenek az Úr napjára. (Fil 1, 4—6. 8—11.) — Evangélium: Minden ember meglátja az üdvösséget. (Lk. 3, 1—6) — Viola, saját mise, Hitvallás, első ádventi prefáció. — **Énekrend:** I.: 3. — 501. — 502. — 424. — 3 v. 20. — 162, 503. — 18. — II. 4. — OK 6. — 4/köv. — 154, 109. — 196. —**Zsolozsma:** 2. zsoltárhét.

December 9. Hétfő. Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatásának ünnepe. (Áthelyezett ünnep. Natália, Filótea, Valéria.) — Saját mise, olvasmányok: Ter 3, 9—15. 20.; Ef 1, 3—6. 11—12.; Lk 1, 26—38.

December 10. Kedd. (Judit, Eulália, Loretta, Gemella.) — Iz. 11, 1—10.; Lk, 21—24.

December 11. Szerda. Szent Damazusz pápa. (Árpád, Enciána, Szabin.) — Iz. 25, 6—10a.; Mt 15, 29—37.

December 12. Csütörtök. Chantal Szent Johanna Franciska szerzetesnő. (Gabriella.) — Iz 41, 13—20.; Mt 11, 11—15.

December 13. Péntek. Szent Lúcia vértanú, szűz emléknapja. (Luca, Éda, Ottília.) — Iz 48, 17—19.; Mt 11, 16—19.

December 14. Szombat. Keresztes Szent János áldozópap, egyháztanító emléknapja. (Szilárda, Bertold.) — Sir 48, 1—4. 9—11.; Mt 17, 10—13.

December 15. ÁDVENT III. VASÁRNAPJA. (Viola vagy rózsaszín.) — **Igeliturgia:** I.: Szof 3, 14—18a. — II.: Fil 4, 4—7. — Evangélium: Lk 3, 10—18. — **Énekrend:** I.: 148. — 501. — 502. — 424. — 148 v. 20. — 169, 503. — 16. — II.: 257. — OK 9. — 8. — 155, 146. — 12.

ARANYMISE

Szatmárnémetiben szolgált Ulicsák Sándor görög katolikus áldozópap, hittanár december elsején tartotta aranymiséjét a győri Orsolyita-templomban hittársai és családja körében.

MEGEMLÉKEZÉS

Az örmény katolikus kápolnában (Bp. XI., Orlay u. 6., Gellért Szálló közelében) december 8-án, vasárnap de. 11 órai kezdettel örmény szertartású engesztelő gyászmisét tartanak az 1988-as örményországi földrengés áldozatainak lelki nyugalmáért.

A világhírű
OBERLINGER ORGELBAU (Németország) cég

mindenféle orgonafelújítást, tökéletes archaikus javítást, új orgona építését garanciával vállalja.
Referencia munkái: Párizstól a kölni dóm készülő új orgonáin keresztül Jeruzsálemig.
Magyarországi megbízottja: **Rozetta Kft. Esztergom, Bottyán u.** 6. Érdeklődésükre személyes tájékoztatást adunk. Kérjük, keressenek meg levélben, telefonon vagy telefaxon: (33) 12-547. A költségekhez német állami támogatás nyújtása is lehetséges.

TALÁLKOZÓK

A Cecília Társulat december 10-én, kedden tartja szokásos havi összejövetelét az Egyetemi-templomban, az este 6 órai szentmiséjéhez kapcsolódva. Közreműködik a Felső-krisztinavárosi plébánia énekkara.

A Teilhard-szeminárium soron következő, egyúttal utolsó összejövetele december 17-én, kedden este 6 órakor lesz, Bp. XI., Schönherz Z. u. 5. szám alatt. Ezen a találkozón előadással fejeződik be a 15 éve tartó sorozat, melyet a kelenföldi Református Egyházközség ökumenikus nagylelkűsége tett lehetővé. Szeretnénk még egyszer együtt látni a régi arcokat, amikor búcsúznak az előadótól és a házigazdától.

A KÉSZ következő kerekasztal-beszélgetése december 11-én, szerda este 6 órakor lesz az Adalbertinumban (Bp. XI., Előpatak u. 35.). Téma: A keresztény szülők és pedagógusok nevelési munkájának összehangolása. Mennyi beleszólása van a szülőnek gyermeke iskolai nevelésébe?

ARANYMENYEGZŐ

Paulusz József és felesége sz. **Pajer Katalin** november 10-én ünnepelte házasságkötésének 50. évfordulóját az adonyi katolikus templomban. Örömükben osztozott kilenc élő gyermekük, menyeik, vejeik, huszonnégy unokájuk, három dédunokájuk, a rokonság és az őket köszöntő hívek, barátok.

HELYREIGAZÍTÁS

Sajnálatos módon november 10-i számunkban az **Ecclesia-hirdetésben** hibásan jelent meg két könyv címe. Helyesen: Paul Dreyfus: Emmanuelle nővér — A nyomortanyák apostola (170,— Ft), Paula Hoesl: Nőnek születtünk — Hogyan alkothat a nő a szeretetben tökéletest nőiessége segítségével — a hivatások sokféleségében (135,— Ft). A hibás közlésért elnézést kérünk.

Egyházi zene

Budavári Nagyboldogasszony (Mátyás)-templomban december 8-án, de. 10 órakor Werner Alajos: Mercedes mise, **december 9-én,** este 6 órakor: Bárdos Lajos: Missa tertia. **December 11-én,** este fél 8 órakor a Budavári Zeneművészeti Alapítvány ünnepi hangversenye lesz, Farkas Ferenc eddig be nem mutatott egyházzenei műveiből. Ugyanekkor tartják a De Sancta Hostia In memoriam Nicolai de Garamszentbenedek című mű ősbemutatóját, melyet a szerző az alapítvány felkérésére komponált. A koncerten közreműködik **Bánffy György** színművész, **Pászthy Júlia** szoprán, a **Városmajori Énekkar** és a **Tabán Férfikar**, a **Szent Kereszt-templom Liszt Ferenc Énekkara**, a **Camerata Transsylvanica Zenekar**, vezényel **Bucsi László, Záborszky Kálmán, Zimányi István** és **Tóth András.**

Budapest Belvárosi Főplébánia-templomban december 8-án, de. 10 órakor Palestrina: Missa brevis, Halmos: Deus tu convertens. Kodály: Adventi ének. **Este fél 6 órakor** a J. S. Bach összes kantátáját bemutató sorozatban a BWV 70a Wachet! Betet! Betet! Wachet! című kerül bemutatásra. Közreműködik: **Kertesi Ingrid** szoprán, **Lax Éva** alt, **Kállai Gábor** tenor, **Klézli János** basszus, az **Erkel Ferenc Kamarazenekar** (mv. **Áldor Lili**), a **Cantus Corvinus Énekegyüttes,** continuo: **Mezei János.**

Budapesti Szent István-bazilikában december 8-án, délután fél 5 órakor ökumenikus istentisztelet, Kodály: Adventi ének, Koloss: Ének Szent István Jobbjához.

A Lehel téri Árpádházi Szent Margit-templomban december 14-én, szombaton az esti fél hetes szentmise után az Apáczai Csere János Gimnázium vegyes kara és kamarakórusa Adventi felkészítés énekkel és zenével címen ad műsort Mozart, Liszt, Bach, Pitoni műveiből. Vezényel: Zakariás Anikó.

Óbudai Szent Péter és Pál Főplébánia-templomban december 8-án, este 6 órakor Mozart: G-dúr mise (Kv. 49.).

Zuglói Páduai Szent Antal-templomban (Bosnyák tér) december 8-án, de. negyed 11 órakor XVII. Gregorián mise. A templom felújított orgonáját december 15-én, vasárnap délután fél 4 órakor áldja meg **Paskai László** bíboros, prímás, esztergomi érsek. Az orgonaszentelést követő hangversenyen közreműködik **Baróti István, Dudits Pál, Gergely Ferenc** és **Kárpáti József** orgonaművész.

A Balassagyarmati Főplébánia-templomban december 8-án 11 órakor Halmos-kórusművek hangzanak el. December 9-én este 6 órakor De beata mise.

Pécsi Székesegyházban december 8-án, de. 9 órakor Hassler: Missa Dixit Maria.

Halálozás

Kiss József felsőnyéki-fügedi h. plébános életének 87., papságának 59. évében november 18-án türelemmel viselt szenvedés után az örök hazába távozott. Temetése Székesfehérváron volt november 25-én, a Szentháromság temető papi sírkertjében.

Szinger József tb. kanonok, kisdorogi ny. plébános életének 88., papságának 59. évében, november 19-én, szentmise után, váratlanul elhunyt. Temetése november 23-án volt Kisdorogon.

Turner Kálmán tb. főesperes, ny. rábapordányi plébános, tartalékos tábori lelkészi őrnagy életének 77., papi szolgálatának 54. évében, szentmiséjét élete utolsó napján is bemutatva, november 20-án, a győri kórházban váratlanul elhunyt. Temetése november 28-án volt a győri Szentlélek-templom kriptájában.

Izrael Mária M. Anasztázia szegedi iskolanővér 84 éves korában, november 22-én a jászberényi Egyházi Otthonban elhunyt.

Kóta Gizella Pongrácia orsolyita nővér 78 éves korában, november 25-én a jászberényi Egyházi Otthonban elhunyt.

Schreiner E. Beningna zalaegerszegi N. D. nővér rövid szenvedés után, életének 95. évében elhunyt. Az Újpest-Kertvárosi templomban temették november 23-án.

Özv. Bazsó Jánosné életének 93. évében, november 3-án csendesen elhunyt. Férje mellé temettük. Gyászolják: Miklósfalvi és Zecső család.

Hunyady Henriettet szeptember 18-án az Úr magához hívta. Hamvait Mesztegnyőn helyezték örök nyugalomra. A megemlékező szentmiseáldozatot december 15-én, délelőtt 11 órakor a Budapest XI., Bartók Béla út 19. első emeleti kápolnában mutatják be lelki üdvéért. Emlékét szeretettel megőrizzük. Baráti köre.

Arató Miklós grafikus-festőművész, november 11-én, Szent Márton napján, 65 évesen az örök hazába költözött. Az ötvenes években alkotott fametszet emléklapjairól ismerték a katolikus lelkipásztorok. December 3-án, Farkasréteten búcsúzott tőle családja és barátai a feltámadás hitében.

URNAHELYEK foglalása az óbudai Jó Pásztor-templomban (Szőlő u. 56. Tel.: 188-3938).

KÖNYVAJÁNLAT EMBEREKKEL FOGLALKOZÓK SZÁMÁRA

Jelenits István—Tomcsányi Teodóra: Egymás közt-egymásért (kereszténység, segítő szindróma, barátság, szexualitás, házassági modellek, családsegítő konzultáció, kórházi lelki gondozás) 200,— Ft
Fritz Riemenn: A félelem alaptípusai (Mélylélektani tanulmány)
H. Faber-E. van der Scoot: A segítő beszélgetés (A két kötet egy könyvben, utánnyomás alatt) kb. 200,— Ft
Krízis — Pszichoszomatika — Alkoholizmus — Narkománia (Telefonos lelkigondozás és gyakorlati alapismeretek a mindennapos, de nehéz kapcsolatok kezeléséhez) 150,— Ft
Csúsz Klára: Csoportlélektan (Alapfogalmak és csoportjelenségek) 100,— Ft
H. Faber—E. van der Scoot: A lelkipásztori beszélgetés (A bajba jutott embereknek nyújtott segítség eszközei) 200,— Ft
K. Zeintlinger: Pszichodráma (Moreno életművének rendszerezése és a terapikus technika kézikönyve) 300,— Ft
Segítő találkozások — Példatár (13 konkrét eset, a jól felkészült segítő módszere közelről) 180,— Ft

Megrendelhető levélben és telefonon utánvéttel a HÍD Családsegítő Központban

1138 Budapest, Jakab József utca 2—4.
Tel.: 129-0804

Jegyesoktatáshoz, házasoknak, templomi esküvőre készülőknek ajánljuk **Csögl János** december elején megjelenő új könyvét:

HÁZASSÁGI ABC

A 112 oldalas könyv közérthetően, gyakorlatiasan beszél a házasság leglényegesebb kérdéseiről, megkönnyítve a szentségi házasságra történő felkészülést és felkészítést. Ára 95 Ft, 20 példány feletti rendelés esetén 75 Ft. A december 20-ig beérkező megrendeléseket postaköltség felszámítása nélkül teljesítjük. Cím: **Lámpás Kiadó, 7678 Abaliget**

MAGYAR HANGLEMEZGYÁRTÓ VÁLLALAT
Postacím: 1364 Bp. 4. Pf 31.

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem
hanglemezen ..... példányban
hangkazettán ..... példányban
(a megfelelő aláhuzandó!)
a Hungaroton
„Csordapásztorok" c. kiadványát. (Ára: 250,- Ft)

Név: . . . .

Lakcím: . . . .

. . . .

. . . .
aláírás

Postacím: Budapest, 4. Pf. 31. 1364

(A megrendelést kérjük nyomatott betűkkel kitölteni!)

újEmber

KATOLIKUS HETILAP
Főszerkesztő: Rónay László
Főszerkesztő-helyettes: Kipke Tamás
Tervezőszerkesztő: Marsall Ágnes
Szerkesztőség: Bókay László, Elmer István, Feszler Magdolna, Giczy György, Tóth Sándor
Felelős szerkesztő és kiadó: Lukács László
Készült a Szikra Lapnyomdában rotációs ofszet eljárással.
91—6046. Budapest
Felelős vezető: dr. Csöndes Zoltán vezérigazgató
Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest V., Kossuth L. u. 1., I. 1. 1053
Postacím: 1364 Budapest, Pf. 111.
Telefon:
Szerkesztőségi ügyek: 117-3438
Előfizetés, terjesztés: 117-3661
Egyéb kiadóhivatali ügyek: 117-3933
Csekkszámla:
OTP VII. 218-98316/512-016820-3. sz.
Templomi árusítás és előfizetés az Új Ember Kiadóhivatal útján
Előfizetési díjak negyedévre 200 forint, fél évre 390 forint, egész évre 780 forint.
INDEX: 23 835
ISSN 0133—1205

SZOLGÁLTATÁS

EMELŐKOSARAS gépkocsi bérelhető épületek külső javításához, karbantartásához, (ereszcsatorna-javítás, -festés, -tisztítás, vakolatjavítás, üvegfelületek tisztítása stb.). Olcsóbb, mint az állványozás. Tarpataki Péter. Tel.: 114-6069.

TEMPLOMGYERTYÁK minden méretben 150,— Ft/kg + áfa. Ceruzagyertyák és mécsesek. MINI-KÉMIA Gyertya- és Mécseskészítő Szapcsoport. Nyitva: 8—13-ig. Telefon: 133-1318. Bp. Thaly K. u. 56. 1096.

MEGBÍZHATÓ kisiparos mindenféle parkettásmunkát vállal, azonnalra is. Tel.: 142-9668.

FUVAROZÁS, költöztetés, szállítás 5 tonnás önrakodó darus IFA-val, rövid határidővel. Tarpataki Péter. Tel.: 114-6069.

TAPÉTÁZÁST, szobafestést 30% árengedménnyel vállalok, kiváló minőségben. Tel.: 177-0041.

MŰVÉSZI templomablak készítése és javítása saját és hozott tervek alapján. Mohay Attila üvegfestő-restaurátor, Budapest, Lévai u. 7. 1222.

VW-TRANSPORTER csukott kis teherautóval alkalmi vagy rendszeres fuvarozást vállalunk. Tarpataki: 114-6069.

FAKIVÁGÁS, gallyazás, beteg, odvas fák ápolása, kezelése, rövid határidővel. Tarpataki: 114-6069.

TATAROZÁS állványozás nélkül, hegymászó technikával. Ingyenes munkafelmérés és árajánlatkészítés. NOVUS. Bp. 1428. Pf. 89. Tel.: (06-1)-157-3837.

TEMPLOMI, szobai réz-, fa- és kristálycsillárok javítása, felújítása, fényezése. Tel.: 42-935, Sarkady. Nyíregyháza, Munkás u. 43. 4400.

GYÓGYÁSZATI talpmasszázzsal: aranyér, allergiás asztma, bokadagadás, mandulagyulladás, gyomorfekély hatékony kezelése, működési engedéllyel. Házhoz megyek. 178-9680, 8—11-ig és 15 órától.

MINŐSÉGI patek börszíjat, mázas, formázott kerámialapot gyártatnák. „Széria." Bp. 1241. Pf. 160.

ELEKTRONIKUS vezérlésű toronyórák készítése, harangvillamosítás, villámhárítók szerelése, 5 év garancia. Konkoly József, Bp., Állomás u. 21. 1102.

KIVÁLÓ minőségű, védett ipari termékként elfogadott, hazai gyártású orgonamágneseink (520,— Ft + áfa), kopula és regiszter kapcsolótáblák, csendes fúvómotorok (teljesítmény 20—25 regiszterig, 105 mm nyomás, 42 000,— Ft + áfa) folyamatosan kaphatók. Forduljon hozzánk bizalommal. „Mágnes." 9004. Pf. 30., vagy Szakács István orgonakészítő, Győr, Kassák u. 13. 9023. Telefon: (96)-27-376.

SZOBAFESTŐ kisiparos festést, mázolást, tapétázást bútormozgatással és fóliatakarással, takarítást is vállal rövid határidőre, szolid áron, megbízható, jó minőségben. Telefon: 113-4375.

RÉGISÉG

SÓS ANTIKVÁRIUM vásárol régi könyveket, könyvtárat, levelezőlapot, hagyatékot. Nagyobb könyvtárat lakásán vásároljuk, készpénzzel fizetünk, szállításról gondoskodunk. Bp. VI., Szondy u. 48. Tel.: 132-1556.

REÁLIS áron veszek készpénzért hagyatékot, mindenféle régiséget. Tel.: 141-0444, 10—17 óráig. Bp. VII., Wesselényi u. 34.

BÁTRAN hívjon, biztosan megegyezünk! Vásárolok antik bútorokat, festményeket, szőnyeget, csillárokat, szobrokat, állóasztali, faliórákat, komplett hagyatékot, teljes lomtalanítással. 158-8680.

NAGY András vesz bútort, képet, porcelánt (hibásat is). Bp., Szerdahelyi u. 11. 1086. 118-7716.

ADÁSVÉTEL

GYŰJTEMÉNYEMBŐL 1945 előtti szépirodalmi könyveim eladók. Harsányi, Gulácsy, Somogyváry, Zsigray, Ignácz, Róna, Bozzay, Vaszary, Nyírő, Szentmihályné, Tormay, Erdős, Szilli, Leontin, Cronin, Bromfield, Knityel Field Lin-Yutang, Sue Hurst Mollinary és más íróktól eladók. Tel.: 147-8256. „Mellék utca 1082."

MEGVÉTELRE keres szaküzlet antik bútort, órát, szőnyeget, porcelán és egyéb dísztárgyat! Ovál Régiségbolt. Bp. I., Krisztina krt. 45., a Déli pu.-tól 1 perc, a Penta Hotel mellett. Tel.: 156-9636.

KÜLÖNBÖZŐ dolgaimból eladnék. Érdeklődni levélben. Nem telefonálok. „Válaszolok 1159."

KERESEK megvételre kisméretű, díszesebb, ép harmóniumot, 2 db ón, két- vagy háromágú, díszesebb gyertyatartót. Telefon: 129-9801.

VÁSÁROLNÉK múlt századi, vallással kapcsolatos festményeket, antik bútorokat. Kovács Gábor, 184-1407.

NOVONTY ANTIKVÁRIUM vásárol 1945 előtti magyar és német nyelvű könyveket, könyvtárat, hagyatékot. Bp. XIII., Balzac u. 15. Tel.: 140-8016, 11—18 óráig.

KÁVÉDARÁLÓT, mozsarat, szenesvasalót, petróleumlámpát, mérleget, más konyhaeszközöket vásárol Nagy Ernő gyűjtő. 115-9995.

GYŰJTŐ vásárol antik bútort (romosat is), perzsaszőnyeget, képet, dísztárgyat, mindenféle régiséget, hagyatékot. Tel.: 111-4374, 186-1835.

GYŰJTEMÉNYEMBE vásárolok régi német (gót betűst is) vadász-, szakács-, útleírás és egyéb, illusztrált könyveket. Telefon: 122-1244.

ANTIK bútorokat magas áron! Vásárolok vitrint, komódot, írószekretent, íróasztalt, Thonet-bútort, festményeket, órákat, vitrintárgyakat, teljes hagyatékot. Balogh János, Bp. XIV., Lipótván u. 23/B. 251-6411.

MEGVÉTELRE keresek régi LEICA, DUFLEX fényképezőgépet, játékot, játékvonatot, képeslapot. „Technika 1154."

RÉGI katonai, díszmagyar és más egyenruházati és felszerelési tárgyakat, kitüntetéseket, plaketteket, jelvényeket, díjtárgyakat. Egyenruhás személyeket, csatajeleneteket ábrázoló festményeket, fényképeket, okmányokat, térképeket nagyon sérülten is szívesen megvenném. „Hiányosak is értékesek 1142."

ELADÓ 30 ezer Ft-ért Drukk-rendszerű, 10 regisztres Harmónum. Kult. Bp., Kerepesi út 78/D. I. 6. 1148.

EGYHÁZI célokra orgonák, pianinók, gitárok stb. árengedménnyel eladók. Budaörs első keresztutcájában: Szellő u. 9/B.

1960-as Pieter Brenghel c. könyvet keresek. Fordította Mátrai Tamás, Bp. Képzőművészeti Alap Kiadó Vállalat adta ki. Tel.: 121-1413.

FÉLIX Zimmers Lier, 1920-ból való „A gyermek Jézus Flandriában" c. könyvet keresem. Fordította Harsányi Lajos, Harangmy Jenő képeivel. 121-1413.

FÖRSTER harmónium felújítva, 3 sípsoros, 40 ezer Ft-ért eladó. Cím: Solti József, Dunaharaszti. Bajcsy út 100. 2330.

KERESEM megvételre Tomka Ágoston: Theofhil, Philothea c. könyveit. Cím: Szarvas István, Edelény, Kandó u. 2. 3780.

CSELLÓT keresek, szép hangú, egészséges méretűt zenei pályára készülő gyermekemnek. Ármegjelölést kérek. NÉMETH KÁLMÁN, Székesfehérvár, Fürst S. u. 14. 8000.

ÁLLÁS

TAKARÍTÓNŐT heti egy alkalomra budai lakásba keresek. Jelentkezés: „Információ 1164.".

LATIN nyelvből és helyesírásból tanítást vállal gimnáziumi tanárnő. Tel.: 137-6860.

SZÍVESEN vállalnék szolgálatot kántor, karvezető hitoktató, lelkipásztori kisegítőként, filiákat is ellátva, irodai munkával együtt. „PAX 1129."

ÜZLETKÖTŐKET keresünk építőipari területre. Elszámolás jutalékos rendszerben. NOVUS. Bp. 1428. Pf. 89. Tel.: (06-1)-157-3837.

KÉTGYERMEKES fiatal házaspár keres háztartási munkához segítséget heti két alkalomra, díjazás megegyezés szerint. Tel.: 162-1123.

NYUGDÍJAS, gyermekszerető pedagógust keresek két, általános iskolás gyermekeim mellé délutánonként 3-4 órás korrepetálásra és felügyeletre a XII. kerületben. Tel.: 135-5120 vagy 135-9716, munkanapokon.

KÜLFÖLDRŐL hazatért nyugdíjas plébános nem dohányzó, 40-50 év körüli özvegyasszonyt keres januártól házvezetőnőnek papi ajánlással. Szívesen látott képességek: autóvezetés, orgonálás, kertészkedés, legalább kevés német nyelvtudással. „Szolgálat 1171."

LAKÁS

FIATAL NŐ eltartási, ill. életjáradéki szerződést kötne egyedülálló, idős személlyel. Tel.: 166-2555.

BALASSAGYARMATI lakásomat budapestire cserélem, lehetőleg szép helyen. „Központi lakás 1162."

BEL-BUDAI 4 szoba, személyzetis, telefonos, utcai öröklakásunkat két budai, 2 szobás lakásra cseréljük. Érdeklődni lehet telefonon: 185-4609.

EGYEDÜLÁLLÓ, 43 éves nő idős ember vagy házaspár gondozását vállalná ottlakási lehetőségért, esetleg eltartási szerződésért. „Szeretet és biztonság 1153."

FIATAL PÁR életjáradékkal vagy eltartási szerződéssel azonnali lakásmegoldást keres idős, egyedülálló, katolikus, magányos, intelligens, megbízható személlyel. „Segítünk egymáson 1107."

SZANDAVÁRALJÁN fürdőszobás parasztház 400 ezer Ft-ért sürgősen eladó. „Hegyi patak."

ÖNKORMÁNYZATTÓL megvásárolható nagyméretű budai bérlakásra idős házaspárral vagy egyedülálló személlyel öröködési szerződést kötnék, ottlakás nélkül. Minden anyagi terhet magamra vállalok. „Plébános testvére 1151."

RÁKOSPALOTÁN háromszobás családi ház eladó. Jász u. 96. 1131. Marton.

1 SZOBA kiadó, fürdőszoba-, konyhahasználattal. Bp., Prieszol J. u. 4. fszt. 2. 1203. Farkas Katalin.

HÁZASSÁG

TECHNIKUMOT végzett özvegyasszony, 56 éves, 165/61, csinosnak mondott, szerény, becsületes, ezúton keresi egy kb. 59-64 éves, 175 cm-nél magasabb, sportos, tekintélykeltő, káros szenvedélytől mentes özvegy férfi ismeretségét. „Éva 1157."

37 ÉVES, 185 cm magas, sovány testalkatú, családcentrikus, humán érdeklődésű, egyetemista, nőtlen férfi keresi a párját. Olyan 22 és 32 év közötti, nem dohányzó, empatikus, melegszívű hölgyek leveleit várom, akik szellemiekben és lelkiekben látják az igazi értékeket. „Megértésben és szeretetben 1158."

NYUGATON ÉLŐ, intelligens, szimpatikus férfi, 33/178, szeretné egy vallásos lányban párját megtalálni. „Várok rád 1201."

31/159/56, színházrajongó, utazást kedvelő, nyelvtanárnő, humán érdeklődésű, hűséges természetű, családcentrikus, káros szenvedélyektől mentes, diplomás férjet keres. „Gyermekmosoly."

VIDÁM természetű, nyelveket beszélő, jó állású nő keresi azt a felsőfokú végzettségű, komoly, jó természetű, 40-47 éves férfit, akivel kölcsönös szimpátia esetén házasság lehetséges. „Hívő 1148."

40/168, elvált, de egyházilag szabad, vallását gyakorló, humán érdeklődésű, egyetemi oktató hasonló érdeklődésű, magas férfi ismeretségét keresi házasság céljából, 50 évesig. „Szeretet 1146."

HÍVŐ, intelligens, szimpatikus és finom érzékű férfi, 33/178, keres megfelelő lányt házasság céljából. „Mielőbbi találkozás 1100."

44/156, r.k., érettségizett, vallásos lány megismerkedne korban hozzá illő, káros szenvedélyektől mentes, korrekt, lehetőleg nőtlen férfival házasság céljából. „Savaria 1173."

55 ÉVES, 176 cm magas, vallásos, főiskolát végzett, nem dohányzó, nőtlen férfi keresi házasság céljából egészséges, jólelkű, r.k. lány ismeretségét. „Remény 1172."

EGYÉB

MÁTRAALJÁN igényes idősek szociális otthonát szervezzük. Szeretettel várjuk a jelentkezéseket. 3021 Lőrinci 1. Pf. 10.

CHICAGÓI Központi Egyetem — főiskolai végzettségű — tanulmányait folytató magyar diáklány tanulmányai befejezéséhez, ösztöndíjas szerződés céljából, hazai szponzort keres. A lehetőségekről „Chicagó 1152"-re kérjük a választ.

SZABAD IDŐNK ideális eltöltéséhez vallásos, nyugdíjas partnereket keresünk. „Örömteli napok 1160."

KELMEFESTŐK, iparművészek, figyelem! Műhely, raktár kiadó. Bp. II., Lotz Károly u. 8. Barthané. Tel.: 115-0872.

HORVÁTHNÉ Bakai Gitta énekesnő, a Hozsanna énekeskönyvből, szólóének előadásban. Orgonakísérettel — Jézusról, Máriáról, oltári Szentség. Mise ének, karácsonyi és beat mise, ének kazettán kaphatók! Utánvétellel. Gyöngyös, Visonta u. 1. 3200. Tel.: 37/14-395.

VALLÁSOS, templomba járó, nem cigarettázó — idős, 80 év körüli nénik, ha már nem bírják az egyedüllétet — egy közös családba, egymást megértve (5-6 személy) lakásainkat egy nagyra cserélnénk, nyugdíjunkat közösen élveznénk. Orvos, nővér, gyógyszer biztosítva lesz. „Időseknek szeretet." Bp. III., Juhász Gy. u. 15. I. 7.

TEMPLOMI PADOK VILLANYFŰTÉSÉT, energiaügyintézéssel, gyors és pontos munkával Szabó Sándor villanyszerelő-mester utódaként folyamatosan vállalja Szabó és Almásy cég. Megrendelésüket új címünkön várjuk: Almásy Istvánné, Pécs, Zrínyi u. 1. 7621. Tel.: (06)-72-19-574.

GYERMEKÉT EGYEDÜL váró kismama számára keresünk jó állapotban lévő gyermekkocsit, „Energomat" automata mosógépet, porszívót és 1500-1800 W-os olajradiátort. „Segítsünk!" jeligére a kiadóba.

ARATÓ Miklós grafikus

Megjelent a VIGILIA karácsonyi száma!

Ami elválaszt — ami összeköt: körkérdés a keresztények és a nemhívők, a katolikusok és más egyházak viszonyáról. A szerkesztőségnek válaszolt: **Esterházy Péter, Fila Béla, Gál Ferenc, Gergely András, Gyulay Endre, Hofer Tamás, Karátson Gábor, Kindler József, Komoróczy Géza, Kontra György, Kornis Mihály, Nagy Endre, Poszler György, P. Gábor Mózes, Szabó Magda, Tordai Zádor, Tüskés Tibor és Wessely Anna.**

Karácsonyi elbeszélésünk: Heinrich Böll: Egy fületlen csésze története
Beszélgetés Roger testvérrel a budapesti taizéi találkozóhoz kapcsolódva

---

PIRAUT VÉDELEMTECHNIKA

Automatikus tűzjelző és tűzoltó eszközök *az egyházi épületek, kulturális létesítmények, oktatási és egészségügyi intézmények* védelmére.

Tűzjelző központok és érzékelők. Betörésjelzők, műkincsvédelem, tárgyvédelem. Tervezés, gyártás, telepítés, *tervezési tanácsadó szolgálat.* Szerviz, karbantartás, felülvizsgálat, garancia és szavatosság.

ORSZÁGOS MUNKAVÉDELMI TUDOMÁNYOS KUTATÓ INTÉZET

LEVÉLCÍM: 1281 BUDAPEST, Pf. 7.
TELEFON: 176-1736
176-2922
FAX: 176-2932
TELEX: 22-7079

Újdonat-új Szent Gellért Könyvek!

Az én imakönyvem
(Imakönyv gyermeknek) ✧ 120,– Ft

Kun Erzsébet: Családmesék
Egy család története — és a szeretet tankönyve ✧160,– Ft.

Kunitzer Szonja: Köszönöm
Imák Urunkhoz, a mindenség nagy Ajándékozójához ✧38,– Ft.

Viccözön
Viccek, anekdoták: a templom és környéke görbe tükörben ✧ 138,– Ft.

Fekete István: Vasárnap délután
Összeállítás az író vallásos témájú novelláiból ✧ 138,– Ft

György Attila: Jön a Mikulás
(Történetek a gyermekek kedves szentjéről, sok képpel) ✧72,– Ft

Carlo Caretto: Isten látta, hogy ez jó
Elmélkedések a teremtésről ✧ 108,— Ft

Karácsonyi képeslapok 7 Ft-tól!

Szent Gellért Könyvesboltok:

6720 Szeged, Aradi vértanúk tere 2. Telefon: (62) 13-598
1053 Budapest, Ferenciek tere 4. (Kárpátia-udvar)
1082 Budapest, Üllői út 82. (Üzletek Háza)
9021 Győr, Káptalandomb 1. (Püspökvár) Telefon: (96) 13-255

Ön még nem tudja, hogy az Új Ember és Vigilia Kiadónak saját könyvesboltja nyílt a Kárpátia-udvarban a Ferenciek tere 4—8. sz. alatt?

Nálunk
— már szerdán megvásárolhatja az Új Ember legújabb számát;
— megveheti a Vigilia és az Új Ember hiányzó példányait
— bármely új kiadványunkból legalább 5-öt vásárol, 10% kedvezményt kap

Csak nálunk kapható:

Mécs László: Magyarok misekönyve	198,— Ft
A Szentatya magyarországi beszédeinek gyűjteménye	80,— Ft
Taizé (képes füzet Roger testvér közösségéről)	78,— Ft

KEDVEZMÉNYES KÖNYVCSOMAG

Rendkívüli engedménnyel veheti meg a Szentatyával kapcsolatos kiadványainkat, együttes vásárlás esetén

Ave Pápa
— A Vatikán bemutatása népszerű stílusban, sok képpel.
Dr. Szántó Konrád: Várjuk a Szentatyát
— A neves egyháztörténész pápa-életrajza magyar vonatkozásokkal.
Napról napra a Szentatyával
— Rövid elmélkedési szövegek az év minden napjára.

Ha a három könyvet együtt vásárolja meg, csak 200 Ft-ot fizet!

FIGYELEM!

Aki nem postán kérte, a kényvesboltban már átvehetők a megrendelt Mécs László: Magyarok misekönyve és az Új Ember Évkönyve.

Új Ember

NYITVA TARTÁS:
Hétfő—péntek: 9—18
Szombat: 9—13

VIGILIA

Az ALUMÍNIUMIPARI KERESKEDELMI VÁLLALAT

templomokba, imaházakba, gyülekezeti termekbe nagy választékban ajánl japán, kiváló minőségű, orgona helyettesítésére alkalmas
CASIO DIGITÁLIS PIANÍNÓKAT és SZINTETIZÁTOROKAT

nagykereskedelmi áron 15—250 ezer Ft-ig.

Címünk: ALUKER VÁLLALAT, BP. X., Keresztúri út 39—41.
Telefon: 252-2444, 183-0365
VÁRJUK SZÍVES ÉRDEKLŐDÉSÜKET

HUNGALU | Aluker Hungalu Trading Co.

Folyékony gáz (PB) tároló tartályról üzemelő korszerű fűtési rendszerek:
— gazdaságos
— kényelmes
— sokoldalú

A GÉPSZAK és a SAJO Kft. közösen kínálja a különböző nagyságú PB tartályokat beépítésre: templomok, plébániák, sorházak, családi házak, panziók, éttermek, fóliás virág- és növénytermesztők, iskolák, óvodák, közösségi házak, turista- és vadászházak energiaellátásához.
Tanácsadás, „kulcsra kész" kivitelezés, szerviz.

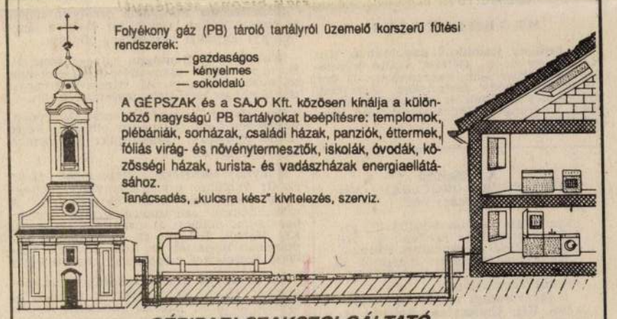

GÉPIPARI SZAKSZOLGÁLTATÓ ÉS FŐVÁLLALKOZÓ VÁLLALAT

BUDAPEST, II., KISRÓKUS U. 2.
Telefon: 156-5568/18-59
Telefax: 156-9095; Telex: 22-4466.

Ötven év után újra Magyarországon, az egyház szolgálatában! A toronyóra-építés területén 150 éves hagyományokkal rendelkező bécsi Schauer cég a pécsi Gulácsi Elektromechanikával közösen kínálja a következő termékeket beépítéssel együtt:
toronyóra-vezérléshez mikroprocesszor-vezérlésű
főórák,
mellékórák,
ütőművek,
harangozóművek,
harangok
óráink rádióhullám-vezérlésűek (DCF) automatikus téli—nyári időátállítással.

Schauer Centrale
1193 Wien
Flotowgasse 3.
T.: 0-043-222 3-633-990

Magyarországi képviselete:
IZOBAU Kft.
1450 Budapest, Pf. 125.
Tel/fax: (061) 1376-878

Szentföldi társasutazás repülővel 1991. dec. 22—29 a Bridge Tours szevezésében
Útvonal: Tel Aviv, Jaffa Natanja Getsemane Kert, Holt tenger, Massada, Jerusalem Via Dolorosa, Szent Sír templom, Betlehem: Születési templom, Jericho, Jordán völgye, Akko és még sok látnivaló Jeruzsálem zsidó negyedében.
Elhelyezés: kétágyas szobákban
Ellátás: félpanzió
Részvételi díj: 85700,— Ft, kölcsönpénz 5 600,— Ft
Éjféli mise dec. 24-én Betlehemben 1250,— Ft (fakultatív)
Magyar nyelvű idegenvezetés
Bridge Tours
Bp, Dob u. 33. 1074
Tel/fax: 141-6046

bridge-TOURS

HUNGAROTON HUNGAROTON HUNGAROTON

MAGYAR HANGLEMEZGYÁRTÓ VÁLLALAT

Postacím: 1364 Bp. 4. Pf 31.

Énekeljünk családi körben is!

CSORDAPÁSZTOROK

magyar karácsonyi népénekek Hungaroton lemezen és kazettán

A Hungaroton szakboltjaiban az év végéig ezt a szelvényt bemutató vásárlóknak 20% engedményt adunk. A kiadvány a hátoldali rendelőlapon postán is megrendelhető. Az árengedmény ez esetben is érvényes, az utánvételi költség azonban a vásárlót terheli.

HUNGAROTON SZAKBOLTOK:

Budapesten:
Hanglemezszalon, V. ker. Vörösmarty tér 1.
AMADEUS Szalon V. ker. Szende Pál u. 1. Dunakorzón
3. sz. bolt VI. ke. Király u. 46.
6. sz. bolt IX. ker. Ráday u. 7.

Debrecen: 1. sz. bolt Piac u. 71
Szeged: 2. sz. bolt Kölcsey u. 4.
Veszprém: 8. sz. bolt Kossuth L. u. 1.
Csongrád: 11. sz. bolt Szentháromság tér 1.
Dorog: DISZKONT Áruház Tömedék u. 155.

KARÁCSONYI AJÁNLATAINK

Térhatású, állítható Betlehem Jézus születése történetével 149 Ft. 200 Ft ellenében 40 szentképpel együtt postán ingyen megküldjük.

Viszonteladóknak 30% kedvezmény!

Lisbeth Burger: Bölcsőre hulló fények és árnyak (Egy szülésznő tanácsai a fiataloknak)	159 Ft
Blaskó Mária: Gyermekimakönyv (kétféle kötésben)	125 Ft
Blaskó Mária: Pedro (ifjúsági regény)	99 Ft
Nyelvkönyveink: Játszva németül; Játszva latinul; Játszva angolul — kötetenként	99 Ft
Spillmann: Gyónástitok áldozata	99 Ft

Megrendelhető: KORDA könyvkereskedés
6000 Kecskemét, Trombita u. 6.
Telefon: 06-76-28-977.

Hné Arató ~~p~~ Piroska MDK

Résztvett az 1957-es pécsi őszi tárlaton.

~~Di~~ -di-: Gondolatok az őszi tárlaton.
DUNÁNTULI NAPLO, Pécs. 1957. nov. 21.

MDK

Arató Ferencné

V. Orsz.Iparm.Kiáll. Mücs, 1965.

MDL

Arató Ferencné [divattervező]

Divatlapok ruhaterveiről fényképek repr.

(Milyen az őszi divat?)

(Nők Lapja, Bp. 1956. szeptember 13. [18.l.]

MDK

Arató Ferencné

(Az általa tervezett ruhamodellekről fényképek repr.)

Tavaszi bemutatóról.

Nők Lapja, Bp. 1958. április 3. [14-15.l.]

MDK

Arató Ferencné, jelmeztervező-

A József Attila Szinház új elő-

adásához a ruhákat tervezte.

Barabás Tamás: Egy nő, akinek lelke van ?

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. szept. 23.

MDK

Arató Teremné [divattervező]

Az általa tervezett ruhákról fényképek repr.

(Őszi divat.)

Nők Lapja, Bp. 1955. szeptember 15. [18. l.]

MDK.

Arató Ilona

Kiállitási hirdadás

Békésmegyei Népujság 1966 máj.1.

MDK.

Arató Ilona

Kiállitási hiradás

Békésmegyei Népujság 1966 máj.1.

Megirva

Arató Zoltán

építészmérnök

Életr.

l.

Csikvári Ungvár

Szemelyi adattár

5. hasáb.

MUNKÁSÉLET

A grafikai munkások 50. közgyűlése

Ritka jubileumhoz érkezett el a Grafikai Munkások Szakszervezete, 50. közgyűlését ünnepelte vasárnap. A közgyűlésre sok grafikai munkás és munkásnő gyűlt egybe, hogy megtárgyalja problémáit és megválassza a szakszervezet új vezetőségét.

Az ünnepélyes közgyűlést az énekkar munkásdalokkal és a Marseillaise-szel vezette be. Ezután *Stignitz Attila* elvtárs, elnök megnyitotta a közgyűlést, rámutatva a közgyűlés jelentőségére és azokra a feladatokra, amelyek a szakszervezet tagjait továbbra is arra kötelezik, hogy

eddigi öntudatos munkájukat folytassák.

Ezután a Szakszervezeti Tanács nevében *Tolnai György* elvtárs, a Szakszervezeti Tanács titkára, majd a nyomdai munkások szakszervezete nevében *Biumiller László* elvtárs és a könyvkötők nevében *Kálmán István* elvtárs mondott üdvözlő beszédet. Az üdvözlések után *Bakacsi Lajos* elvtárs, a szakszervezet titkára mondotta el nagysikerű és értékes beszámolóját. Visszatekintett az elmúlt 50 esztendőre és rámutatott arra a hatalmas munkára, amellyel

a grafikai munkások félévszázaddal ezelőtt megindították szakszervezetüket és amellyel fenntartották az elnyomatás legsúlyosabb évei alatt is.

Elmondotta, hogy súlyos problémák megoldása vár még a szakszervezetre, különösen a grafikai munkások mai igen alacsony bérének rendezésével kapcsolatban. Leszegezte azt a harcos álláspontot — amelyet a hallgatóság állandó helyesléssel fogadott —, hogy a szakszervezet oda hat majd:

ne csak a dolgozó hozzon áldozatot az ország újjáépítéséért, hanem a tőkésosztály is.

A felszólalások során a taggyűlés résztvevői a szakszervezet problémáiról beszéltek és ezek között is elsősorban a bérek rendezésének szükségességéről. A közgyűlés elnöknek ismét Stignitz Attila és titkárnak Bakacsi Lajos elvtársat választotta meg.

Postások a művészetért

Ez a címe a *postások szakszervezetében* működő lelkes művészcsoport immár *második képzőművészeti kiállításának.* Az anyag kiszélesedett, az ország különböző részeiből jelentkeztek — figyelemreméltó felkészültséggel is — kiállítók. A kiszélesedett anyag, természetszerűen, jótékony hatású abban a vonatkozásban, hogy a művészi verseny erősödött, az összehasonlítás tanulságosabbá lett; másrészt azonban nagyobb is a különbség értékesség dolgában, tehát a tanulságok levonására fokozottan szükség van.

Általában két főcsoportot különböztetünk meg az alkotások dolgában. Egyik csoport tagjai a formák birodalmában otthonosak, a másik csoport még erős küzdelmet mutat az anyaggal és a formákkal úgy, hogy míg amott többé-kevésbé megszólal a kifejezés mögött a hangulati elem, tehát a humánum, a másik csoport még a külsőségekkel birkózik. Mindkét csoportra vonatkozóan van még egy másik általános megjegyzésünk is, ami érthető, hisz legtöbbször nemhivatásos művészekről van szó s ez az, hogy *formai és érzelmi világuk is, túlnyomórészt, kiesik forrongó világunk művészi problémaköreiből.* Valami fel nem borzolt, sima tó lírai hangulatvilágában élnek kiállítóink, holott évtizedek óta gigászok birkóznak felettünk.

Ennek nem kell így maradnia. Fogadják el kitűnő barátaink a tanácsot: a postának bizonyára bőségesen állnak rendelkezésre eszközök, hogy művészhajlandóságú embereit ne hagyja magukra és *azokat, akik akarnak és tudnak továbbfejlődni, legalábbis megismerkedni a művészet nagy problematikájával, erre az önképzésre, illetékes művészek irányításával, adjon nekik lehetőséget.* Enélkül zsákutcába jut az értékes fejlődésre alkalmas vállalkozás. Fokozott támogatást igényelhetnek különösen a vidéken lakók, akik még a tárlatokat sem kereshetik fel összehasonlító tanulmányok céljából. Esti tanfolyamok az ittlakóknak a fővárosban; esetleg időszaki tanfolyamok a vidékiek számára; nagyobb városokban mindig akad helybeli festőművész a korrepetálásra — szóval, van lehetőség a kívánatos cél szolgálatára.

Érdemben most már: a kiállítás felölel festményeket, grafikákat, szobrászi alkotásokat és fényképeket. A festők közül az élen látjuk *Almási Gyula Bélát* (Hódmezővásárhely), *Gyimesi Lajost, H. Pálfai Erzsébetet, dr Szokol Vilibáldot, Tóth Józsefet,* majd *Arató Sándor, Borbély Béla, Dehény Lajos* (Hódmezővásárhely), *Dörfi Tetlák Róza, Englerth Emil, Hidvégi Károly* (Salgótarján), *dr. Kadnár János* (Újpest), *Kiss J. Zoltán* (Kecskemét) és *Kiss Pál* nevét kell kiemelnünk. Figyelemreméltóak *Szoljár Károly* és *Gáspár Lajos* szobrászati munkái. A fényképkiállítás általában magasszínvonalú, kitűnő megfigyelés és kivitel jellemzi a témában változatos anyagot. *Amb rg Ernő* (Sopron), *Angyalfi Andor* (Sopron), *Berckméry Zoltán* (Békéscsaba), *Gellért Géza* (Békéscsaba), *Menczel Tihamér* (Sopron) munkáit kell kiemelnünk, de méltán illeti elismerés *Borbély Béla, Deák Géza, Egri Gyula, Fabók Sándor, Halmi Sándor, Horváth László* és ifjabb *Németh József* (Sopron) munkáit. (Benczúr ucca 27.)

sz. s.

Idegen nyelvtanfolyamok a dolgozóknak

A Szociáldemokrata Párt oktatási titkársága az üzemekben, hivatalokban és pártszervezetekben

orosz, angol, francia és német

nyelvtanfolyamokat és kereskedelmi levelezési tanfolyamokat rendez. A részvételi díj félévre 40 forint. A tanfolyamokat

az üzemben, illetőleg hivatalban munkaidő után tartják

és azokon bárki, tehát nem párttag is résztvehet. Jelentkezés az üzemi bizottságoknál vagy a Gyakorlati Nyelviskolában, Budapest IV, Kossuth Lajos u. 15, I. 3. Telefon: 382-148.

Szociáldemokraták a rádióban

A „Magyar Központi Híradó Rt." szociáldemokrata dolgozóinak csoportja kulturális munkája során *angol nyelvtanfolyamot* indított a vállalat alkalmazottjai részére. A rádió és társvállalatainak szociáldemokrata dolgozói nagy számban vette részt az első előadáson, amelyet *Sebestha Miklós,* a Gyakorlati Nyelviskola tanára tartott. A megnyitót *Monyok József* elvtárs, az üzemi bizottság elnöke mondotta.

Kedd: pártnap

Tárgy: Kunfi Zsigmond

I. kerület, Karátsonyi u. 3: Ádám László; II, Mónus Illés rakpart 44: Hajdu Ernőné; Pasaréti út 76: Kőműves József; Marcibányi tér 6: Faludi György; Hunyadi János út 2: Sarlós István; III, Selmeci út 14—16: Steinherz Simon; Zsigmond tér 8: Zentai Vilmos; Emőd u. 54: Relsinger Ferenc; Szentendrei út 123: Faragó Dezső; IV, Királyi Pál u. 9: dr Antal Gyula; Semmelweis u. 17: Bechtler Péter; V, Szent István körút 18: Oroszián P.; Akadémia u. 1: Rideg József; Visegrádi u. 48: Harangozó Antal; VI, Andrássy út 41: Sármány Irén; Hegedűs Sándor u. 9: Szamay Lajos; Benczúr u. 43: Fábri Sándor; Dévai u. 13: taggyűlés; VII, Dohány u. 76: Bokor Artúr; Damjanich u. 35: Kéthly Anna; Erzsébet körút 41: Klimos Jenő; Rottenbiller u. 12: dr Pehr Sándor; VIII, József körút 46: Szolnoki András; Kálvária tér 2: Jászai Károly; Népszínház u. 19: Kisházi Ödön; Práter u. 34: Kovács György; Eszterházy u. 14—16: Radó Dezső; Tömő u. 56: Ágoston Péterné; Teleki tér 6: Hámori László; József u. 41: Gárdos Dezső; IX, Ferenc körút 1—4: Molnár Jenő; Imre u. 5: Propper Sándor; Sobieski János u. 28: Schiffer Pál; X, Fűzér u. 15: Bán Antal; Üllői út 168. Barát Mária; Hungária körút és Ciprus u. sarok: Lakatos Imre; XI, Mányoki út 16 (6-kor): Török Júlia; Alkotás u. 13 (½6-kor): Földi Árpád; Németvölgyi út 53 (½6-kor): ifj. dr Csizmás Lajos; Diana u. 11 (½6): Prágai Sándor; XIII, Váci út 100: Szalai Sándor; Csángó u. 3: dr Faragó László; Róbert Károly körút 72: Szenczi Sándor; Reitter Ferenc u. 44: Révész Mihály; Újpalotai út 12: Szendefi A.; Lomb u. 30: Szurdi István; XIV, Thököly út 8: Zoltán Ede; Uzsoki u. 34: Dabrónaky Gyula; Stefánia út 1: Bóka László; Jerney u. 51: Vajda Imre; Miskolci u. 7/c: Tausz J.; Erzsébet királyné útja 76: Fischer József; XV, Bemény u. 6/b: P. Stern Szeréna; Rákospalota: Erdélyi Kálmán; Pestszentlőrinc: dr Ries István; Cinkota: Marosán György; Soroksár-Újtelep: Katona János; Pestújhely: Heffer Nándor.

Üzemi pártnap

KEDD. I. kerület, Dávid Dobozgyár (½1): Ott Ödön; II, Dohányjövedéki igazg. (3): dr Lény Rudolf; IV, Főposta (2): Harangozó Antal; Vármegyeháza (3): dr Hetényi K.; Magyar Vöröskereszt, szeminárium (½1): dr Szolnoki András; V, Magy. Külforgalmi (½5): dr Gyöngyösi István; Állami Szénbányák (½5): Honti Lajos; Győri Textil (4): Pataki Miklós; Közoktatásügyi minisztérium (½4): dr Simon László; Közellátási miniszt. (½1): Kallós Imre; VI, Beszkárt főműhely (½1): Csapó Sámuel; Laub Elektromos (5): Kulcsár István; VII. Főv. Anyaggazdálk. Int. (½4): Mészáros Kálmán; OZSSB (½5): Arató Ferenc; OMTK (½4): Bakonyi Antal; Közlekedési min. (½4): dr Gartner Pál; VIII, MÁV keleti műszak (3): dr Karasz L.; Postaműszaki ig. IV/1. (3): dr Kardos S.; MÁV üzletvezetőség (3): Kovács György; IX, Hindu Csokoládégyár (12): dr Solt Pálné; Bates Papir (11): Jólesz Ferenc; Gizellamalom (1): Oszwald János; Magyar Asphalt (½5): Horn Ede; Hazai Fésűsfonó (?): Jászai Károly; Hungária Kénsav (½5): Csaplár P.; Posta, kábelhivatal (4): Lukács György; Szent István kórház (½5): Kovács József; Nagyvásártelep (11): Takács István; Boráros-téri híd (4): Soós Imre, Beszkárt, Száva pu. (1): Teszársz Kálmán; Marhavágóhíd (1): Rotschild Géza; Stühmer-gyár (4): Zajki L.; X. Kommer és Székely (5): Hippius István; Pörtex (12): Solti Lajos; Latinák Gépgyár (12): dr Sándor László; Ganz Vagon (4): Rónai Sándor; MÁV északi főműhely (3): Földes Sándor; Népligeti kertészet (½5): Poprádi Pál; Kroluppermüvek (½5): Vigh Lajos; XI, Trankhan (½5): Okrona István; Goldberger ½1 és ½: taggyűlés; Fővárosi kertészet (3): Mészáros Kálmán; Lágymányosi telefonközpont (3): Bátori Sándorné; Standard (½5): Marosán György; XII, MÁV északi fűtőház (3): Gulyás Pál; I. és XII. ker. kapitányság (3): dr Béky Dezső; XIII, Elöljáróság (3): dr Sághi F.; Salgótarjáni Gépgyár (5): Végvári Jenő; Láng Gépgyár (½6): Loránd Gyula; Fertőtlenítő Int. (3): Kovács Iván; Philips-művek (5): Szenti G.; Bothmüller-gyár (5): Visnyei Sándor; Gázművek (4): Sátor Ferenc; Schmoll és Kallós (3): Faragó Gyula; Elzett (4): Jancsecz L.; XIV, Széchenyi-fürdő (6): Simon Ferenc; Trikotex (5): dr Igaly György; Perl Kenyérgyár (½1): Sima Paula; Dukesz és Pelczer (½12): Faragó Gyula; Beszkárt, Zuglói forg. (4): dr Sarlós Béla; Őrsparancsnoki tanf. (5): Poprádi Pál; Csepeli Kapitányság (½5): Csécsies Sándor; Kispest: Beszkárt forg. pu. (4): Csákvári János; Pesterzsébeti Mechanikai Szövőgyár (?): Hámori Ottó; Flamm Faárugyár (5): Hámori Ottó; Újpest: Dováth Gépgyár (½5): Katona János; Városi frakció (4): dr Menyhárt Irén.

Kizárások

A pártvezetőség f. év január 25-i ülésén a következő kizárási határozatokat hozta:

Dr Duka László VII, Damjanich u. 9 alatti lakost a párt tagjai sorából a pártszervezeti szabályzat 7. §. a) pontja alapján;

Márkus Lajos XIII. kerületi párttagot a pártszervezeti szabályzat 7. §. e) pontja alapján;

Ormos János és Ormos Jánosné párttagokat 1946 december 14-i hatállyal a pártból kizárja.

A közlekedésügyi miniszter rendelete jelent meg a „Magyar Közlöny" vasárnapi számában a hajózási és légiközlekedési vállalatok üzemi bizottságai tárgyában.

AZ ORSZÁGOS ELLENŐRZŐBIZOTTSÁG kedden délután 5-kor tartja alakuló ülését a pártközpontban. Pontos megjelenést kérnek.

A KUNFI-GÁRDA országos vezetősége 18-án 4-kor a szokott helyen rendkívüli ülést tart. Pontos megjelenés.

AZ ORSZÁGOS NŐSZERVEZŐ BIZOTTSÁG kedden ½5-kor ülést tart.

ÖSSZNŐVEZETŐSÉGI ülést tartanak a budapesti kerületek és a környék nőszervező bizottságai szerdán 4-kor (Andrássy út 41).

A MUNKÁS KULTURSZÖVETSÉG (VII, Rottenbiller u. 37/c) rajziskolájában szerdán 6-kor Rembrandtról tart előadást vetített képekkel dr Garas Klára művészettörténész. Vendégeket szívesen látnak.

A II. KERÜLETI PÁRTSZERVEZET 23-án 10-kor, határozatképtelenség esetén 11 órakor tartja küldöttközgyűlését (Mónus Illés rakpart 44).

AZ V. KERÜLETI BANKOK ÉS PÉNZINTÉZETEK dolgozóinak 20-án ½6-kor Szakasits Árpád elvtárs tart előadást a Kereskedelmi Bank (Roosevelt tér) épületében.

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VI. kerületi szervezetének 1. csoportja kedden 6-kor, határozatképtelenség esetén fél 7-kor tisztújító taggyűlést tart. (Dévai u. 13.)

A VIII. KER. PÁRTSZERVEZET 23-án, vasárnap d. e. 9-kor (József körút 46) évi küldöttközgyűlést tart. Tagsági könyvét mindenki hozza magával.

A VIII. KERÜLETI BÁDOGOSOK ÉS SZERELŐK 19-én 4-kor (Magdolna ucca 5) együttes ülést tartanak.

A IX. KERÜLETI PÁRTSZERVEZET belső-ferencvárosi csoportja (Imre u. 5) vasárnap 10 kor, határozatképtelenség esetén ½11-kor vezetőségválasztó taggyűlést tart.

A IX. KERÜLETI PÁRTSZERVEZET összvezetőségi ülését szerdán este 7-kor tartja a tűzoltóuccai csoport helyiségében (IX, Sobieski János u. 28). A csoportok vezetősége, a tömbpolitikai megbízottak, a házbizalmiak és az üzemi választmány tagjai feltétlenül jelenjenek meg.

A IX. KERÜLETI PÁRTSZERVEZET péntekre hirdetett összvezetőségi ülését 19-én, szerdán este 7 órakor tartják meg (Sobieski János u. 28). A csoportok vezetősége, valamint az üzemi választmány tagjai feltétlenül jelenjenek meg.

A X. KER. ÜZEMEK szociáldemokrata pártcsoport elnökei vagy titkárai szerdán reggel 8-kor (X, Fűzér ucca 13) jelenjenek meg.

A XIV. KERÜLETI ÜZEMEK ELNÖKEI, titkárai és pénztárosai 20-án délelőtt 8 kor rendkívül fontos ügyben jelenjenek meg a Munkásotthonban (Uzsoki u. 34).

A PESTSZENTLŐRINCI PÁRTSZERVEZETBEN (Üllői út 177) kedden este ½7-kor dr Ries István elvtárs, igazságügyminiszter tart pártnapi előadást.

A PESTSZENTLŐRINCI PÁRTSZERVEZET Erzsébet-telepi csoportja (Erzsébet királyné út 27) szerdán 6-kor vezetőségválasztó taggyűlést tart.

A MEZŐGAZDASÁGI MUNKABÉRMEGÁLLAPÍTÓ BIZOTTSÁGOK megalakításáról és az ezzel kapcsolatos rendeletek hatályon kívül helyezéséről intézkedik a földművelésügyi miniszter 170.160/1947. F. M. számú rendelete. A rendeletet a „Magyar Közlöny" vasárnapi száma ismerteti.

A PESTERZSÉBETI PÁRTSZERVEZET nőbizottsága 23-án ½11-kor művészmatinét rendez. A műsort Pozsonyi Ferenc elvtárs, az Operaház művésze rendezi.

NYILATKOZAT. Nem vagyok azonos a pártból kizárt Hegedűs Lajossal. Jelenleg is (már 1935 óta) a párt tagja vagyok, semmiféle funkciót nem töltöttem be és nem töltök be a párt szolgálatában, csupán, mint üzemi és oktatási előadó működöm. Hegedűs Lajos István, Pestszentlőrinc.

ÜZEMELLÁTÓ Szövetkezet 'Ismét osztunk szabad cukrot a nagybudapesti üzemek dolgozói között kg-ként tizenegy forint tíz filléres árban. VII, Éva ucca tizenhét, telefón: négyhuszonkettő — hétnegyvenhét, hétnegyvennyolc, hétnegyvenkilenc. Üzleti idő: kilenctől kettőig. (X)

IPARTESTÜLETI VÁLASZTÁSOK. A Budapesti Bádogosok és szerelők Ipartestülete Klein Mihály elvtársat újabb három esztendőre elnökké választotta. — A Budapesti Szobafestők és Mázolók Ipartestülete pedig Némedi Varga Jakab elvtársat ugyancsak három évre választotta elnökké. Mindkét elvtárs lelkiismeretes szocialista munkát fejt ki őrhelyén és ezért örömmel köszöntjük őket újabb megválasztásuk alkalmából.

A PESTMEGYEI KÖNYVNYOMDAI ÉS ROKONSZAKMABELI MUNKÁSOK ÉS MUNKÁSNŐK TÁRSASKÖRE rendezésében február 23-án ½11-kor (Wekerletelep, Kálmán király u. 25) dr Bródy László „A svájci nyomdászat 1946-ban" címmel felolvasást tart. A felolvasás előtt svájci nyomtatványok bemutatása.

AZ ÚJPESTEN DOLGOZÓ ÉS LAKÓ vasipari gyárak, üzemek és műhelyek bizalmiférfiai február 20-án 5-kor (Kolozsvári u. 55) tartandó bizalmiülésen pontosan jelenjenek meg.

A GYÁRIPARI KOVÁCSOK, kazánkovácsok, hajó- és hídépítőmunkások 19-én 4 kor (Magdolna u. 5) bizalmiértekezletet tartanak.

— Cigarettacsempészeket fogtak el a magyar-osztrák határon. A magyar-osztrák határon, Németjárfalu közelében, az osztrák határőrök feltartóztattak egy teherg pkocsit, amelyen másfélmillió magyar cigarettát találtak. A kocsi négy utasa közül egynek sikerült magyar területre szöknie, a másik hármat, akiknél román okmányokat találtak, elfogták.

— Százezer szeretetcsomag érkezett Amerikából Dániába magyarok részére. Az akciót a nemrégiben megalakult *Overseas for Wardes Ins* szervezet bonyolítja le. Irodája Alkotmány ucca 27, III. em. 1.

— Felhívás! Az V. kerületi hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák jelenjenek meg 19-én, szerdán délután 5-kor az V, Szemere ucca 3. szám alatti népiskolában. Tárgy: tagértekezlet, az új tisztikar megválasztásával kapcsolatos bejelentések és fontos megbeszélések.

Hohenzollernek a feketepiacon

(Berlin.) A nagyhesseni megszálló katonai kormányzat egy széleskörű feketéző bandát leplezett le. A bandában vezető szerephez jutottak az egykori Hohenzollern-dinasztia „hölgytagjai", akik nem bírják ki, hogy ne élősködéssel nyomorítsák meg továbbra is a német népet. Munka helyett *Agathe*, *Elisabeth* és *Luise Henriette* porosz királyi hercegnők élelmiszerekkel feketéztek.

Nem vásárol szanatóriumot a főváros

Többször elhíresztelték, hogy a főváros a tisztviselők segítőalapja részére szanatóriumot vásárol. A polgármester megállapította, hogy szanatórium fenntartása sérelmes lenne az alkalmazottak nagy többségére nézve s egyben elviselhetetlen terheket róna a fővárosra. A számításba jöhető legnagyobb szanatórium is *csak százágyas*, ami a főváros alkalmazottainak, 68.000 embernek és hozzátartozóiknak szempontjából *túlkicsiny*. Egyes protekciós betegek szanatóriumi ápoláshoz jutnának, a többség viszont közkórházakba kerülne. Éppen ezért a polgármester nem kíván szanatóriumot vásárolni.

Törvényszéki hírek

A népbíróság *Aradi-tanácsa kötéláltali halálra ítélte Jánosi Károly henteset*, a „mozgó vesztőhely" egyik hóhérját. Gondjaira bízott munkaszolgálatosokat kinzott halálra, betegeket, gyengéket agyonvert vagy lelőtt. *Kele Mátét*, Jánosi „jobbkezét", az Aradi-tanács életfogytiglani kényszermunkára ítélte. *Jánosi Károlyon az ítéletet hétfőn délután a törvényszék Koháry uccai udvarán végrehajtották.*

A rögtönítélő bíróság *Dán-tanácsa 10 évi fegyházra ítélte Szabó Zoltán fabevásárlót, aki a Caprimulatóban iratok helyett revolverrel akarta igazolni magát* a razziázó detektívek előtt.

A pestvidéki törvényszék *Hajnádi-tanácsa* kétévi fegyházra ítélte *Ohrlich Benedekné* újpesti piaci árust, aki 70 mázsa cukrot a hatóságilag megállapított 11.40 forint helyett 12.80 forintos áron adott el.

Az uzsorabíróság *Nagy Ferenc-tanácsa Gerő Józsefet* hároméví, *Pápai Mihályt* két és félévi fegyházra ítélte, mert *lopott kenyérjegyeket* értékesítettek s ezáltal a közellátás érdekeit súlyosan veszélyeztették.

A NOT *Szabó-tanácsa* helybenhagyta a népbíróság ítéletét, amelyben *Vendég László* volt csendőrhadnagyot, a sátoraljaújhelyi gettó parancsnokát *15 évi kényszermunkára ítélte.*

— **A Gyakorló Gyorsírók Társasága** vasárnap délelőtt közgyűlést tartott, amelyen dr *Bihari Mihály* elvtárs, a *Népszava* munkatársa tartott emlékbeszédet dr *Szőke Sándorról*, a Budapest ostroma alatt tragikus módon elpusztult kiváló gyorsíróról. Kiemelte, hogy Szőke Sándor, mint ügyvéd, az üldözöttek védője volt. Számos perben védte a margitkörúti fogházban bebörtönzött elvtársainkat, amíg a katonai védői jogosultságot tőle meg nem vonták. Vámbéry Rusztemmel együtt ő látta el a Salla-Fürst-perben a védelmet, gondoskodott a statáriális tárgyalás sztenografikus felvételéről és külföldre csempészte a tárgyalás egész anyagát, ami azután a külföldi közvéleményben óriási jogos felháborodást keltett.

NÉPSZAVA ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egy hóra — — 10.— forint
Egy hétre — — 2.40 forint

Főszerkesztő: *SZAKASITS ÁRPÁD*
Felelős szerkesztő: *SZAVA ISTVÁN*
Felelős kiadó: *KÖMŰVES JÓZSEF*

A közlemény végén a (x) jel fizetett hirdetést jelent

Világosság Nyomda Rt Budapest VIII Conti ucca 4
Felelős nyomdavezető: EPERI ISTVÁN

TESTEDZÉS

Hogyan folyt le az első marathoni?

Mit kapott a győztes?

A jövő esztendőben rendezik Londonban a négyévenként visszatérő olimpiászt, a világ legnagyobb nemzetközi sportversenyét. Ebből az alkalomból talán nem érdektelen elmondanunk, kinek a gondolata volt az olimpiász. hol rendezték azt először és ki volt, például, a világ legnehezebb futóversenyének, a marathoninak a győztese? A francia *Coubertin* 1892-ben Párizsban tartotta első előadását az olimpiászról, amely jelenti a különböző népeknek a sport, a testi kultúra szeretetében való találkozását. A modern olimpiász megteremtői 1894-ben Párizsban kongresszust tartottak és ott határozták el, hogy négyévenként, minden esetben más-más ország fővárosában tartják meg az olimpiászt. Az első olimpiászt ősi földjén, Görögországban, Athénben rendezték 1896-ban Averoff György dúsgazdag alexandriai görög egymilliós drachmát ajánlott fel a stadionépítés céljaira. A modern athéni stadion Metaxas görög mérnök tervei szerint épült, 60 000 személy befogadására.

A párizsi kongresszus 1924-ben a következő határozatot hozta: Kizáratnak a versenyekből mindazok, akik a sportolásért pénzdíjat fogadnak el vagy a múltban elfogadtak. Éppen ezért a nemzetközi olimpiai játékokon sohasem szabad pénzdíjat kitűzni, csak tiszteletdíjat.

1896-tól 1936-ig mindenkor megrendezték az olimpiászt, kivéve az első világháború során, 1916-ban, majd a második világháború során, 1940-ben amikor Tokióban került volna sor az olimpiász megrendezésére. A legközelebbi olimpiász 1948-ban lesz Londonban.

Most pedig forgassuk kissé vissza az idő kerekét és nézzük meg, hogy például a világ legnehezebb versenyének, a 42 km-es országúti marathoni futásnak 1896-ban, amikor a görög *Louis* volt a győztes, mi volt a jutalma. A Marathon és Athén között lefolyt országúti verseny győzteséről kétféle hír terjedt el: az egyik szerint gyalogos postaküldönc, a másik szerint lovas tiszt a görög hadseregben. Egy bizonyos, hogy a 42 km-en elért távideje 2 óra 55 perc volt. Nos hát, mit kapott Louis az örömmámorban úszó görögöktől? Az államtól 25 000 drachma nemzeti ajándékot, *Bréal* francia akadémikustól aranyserleget. Kapott még Louis sok aranyórát, cigarettatárcát, egy hordó görög aszúbort, három kecskét, egy láda csokoládét, egy görög szabó pedig arra kötelezte magát, hogy élete végéig ellátja ruhával. A verseny végét 70.000 ember várta a stadionban. Az útvonalon felgyülemlett nézők számát többszázezerre teszik. Athén városa sem volt hálátlan kiváló fiával szemben. A város közelében levő Marashi-forrást Louisnak ajándékozta, Louis élete végéig innen látta el jó iható ivóvízzel a fővárost és ilyenformán hazája egyik leggazdagabb polgára lett. Mi volt azonban Averoff kilátásba helyezett ajándéka a marathoni futás győztesének számára? A leányát adta volna hozzá egymillió drachma hozománnyal. Erre azonban nem került sor, mert Louis nős ember volt.

Hogy az első olimpiászról valami dicsőség ránk, magyarokra is háruljon, itt írjuk meg, hogy a 100 méteres és 200 méteres gyorsúszást Hajós Alfréd nyerte, ő még ma is jó egészségnek örvendve él közöttünk és pártunk tagja.

(s. l.)

Fölényes magyar győzelmek

Kikaptak a horvát és a török labdarúgók, valamint a svéd birkózók.

Szombaton és vasárnap fölényes győzelmet arattak sportolóink.

Az üllői úti pályán

nyolcezer néző előtt folyt le az idény első nemzetközi labdarúgómérkőzése. A *Vasas* meghívására a *zágrábi Dinamo* vendégeskedett nálunk. A horvát Gradjanski utódját, a Dinamót nagyon jó hírek előzték meg Budapesten és a szakértők egy-kétgólos Dinamo-győzelmet vártak, azonban a zágrábiak *korántsem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket.* Az első félidőben ugyan több gólhelyzetük volt, de a csatársoruk csődött mondott, majd szünet után a Vasasok erősen feljöttek és a 10. percben *Tóth Lajos* révén érik el a győzelmet jelentő gólt. Az eredmény a játék végéig nem változott. A Vasasok technikában, labdakezelésben jobbak voltak és az 1:0-ás győzelmük megérdemelt.

A Sportcsarnokban

a magyar vasutas *birkozók* mérkőztek a svéd vasutasokkal. Mint a zágrábi futballistáknál, úgy itt is, sőt még talán még többen, svéd győzelmet vártak. Annál jólesőbb volt, hogy a magyar vasutas birkozók fölényesen, *6:2 arányban győzték* le északi ellenfeleiket. Részletes eredmény: *Szilágyi* győzött *Karlsson* ellen, *Horváth* bírói tévedés miatt szenvedett vereséget *Olssontól*. *Tormási Petterssont* győzte le, viszont a könnyűsúlyban *Pintér* vereséget szenvedett *Larssontól*. A váltósúlyban *Szilvási* legyőzte *Janssont*, a középsúlyban pedig *Németi* győzött *Larsson* ellen. A félnehézsúlyban *Kovács* I győzte *Blöckent*, a nehézsúlyban pedig *Palotás* aratott szép győzelmet *Mensson* ellen. Vasutasaink szép győzelme minden dicséretet megérdemel.

Ugyancsak szép győzelmet aratott szombaton

Istanbulban

a Törökországban túrázó MTK labdarúgócsapata. Zuhogó esőben 10 000 néző előtt 8:1 (6:0) arányban győzte az MTK a török bajnokság első helyen álló VEFA csapatát. Az MTK nyolc góljából hatot a SZAC Barátság kiváló középcsatára, *Deák* lőtt. A közönség a mérkőzés végén berohant a pályára és vállára emelve vitte az öltözőbe a magyar játékosokat.

MI VOLT MÉG? Labdarúgás, barátságos mérkőzések: Ferencváros—MATEOSZ 6:3 (2:1). Postás—Testvériség 6:1 (1:0). Elektromos—MOGÜRT 8:3 (1:0). Kispest—EMTK 8:3 (3:1) ETO—DAC 3:2 (2:2). Törekvés—KIK 3:0. — Ökölvívás: A vasutasok válogatóversenyén győztek: Miriszlay, Csik, Csendes Szabó és Tamási.

SPORTHÍREK: Megalakult az Olimpiai Bizottság. Elnök Jámbor Lajos, társelnök Bares Sándor, ügyvezető dr Mező Ferenc, főtitkár Verebes Jenő, szállásmester Dániel Márton. — Az MTK vasárnap Istanbulban kemény küzdelem után 3:2 arányú vereséget szenvedett a Besiktas csapatától. — **Prágában** megkezdődött a jégkorong világ- és Európa bajnokság. Az első forduló eredményei: Ausztria—Lengyelország 10:2, Csehszlovákia—Románia 23:1, Svájc—Svédország 4:4. Második forduló: Svédország—Belgium 24:1, Lengyelország—Románia 6:0, USA—Svájc 4:3. — **A Lengyelországban** túrázó vívóink 24 órai késéssel Budapestre érkeztek. — **Guttmann Béla** lett az újpesti labdarúgók trénere a lemondott Jávor Pál helyett. — A gyorskorcsolyázó bajnokság vasárnapra tervezett futamai a városligeti pályán a jég hiánya miatt elmaradt. — A svájci tornaszövetségnek 2375 tagegyesülete van, 280 000 versenyzővel. — Ma, kedden utazik el Budapestről Párizsba az a hat munkásfutó, aki résztvesz a *L'Humanité* 10 km-es versenyén. — **A Tipográfia Nyomdászok Testedző Egyesülete** közgyűlésén az új tisztikar így alakult: Tiszteletbeli elnök Brummiller László, elnök Nagy Sándor főtitkár Perlaki Ferenc, titkár Kócsag József.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK. Balogh Sándor, Újpest. Cikkét átadtuk a Pártszervezet szerkesztőségének. — **Dr H. L., Győr.** Alkalomadtán felhasználjuk. — **B. J., Kecskemét.** Visszaküldtük. — **Bakonyszentkirály (— bbk —).** A második részt, a közigazgatási dolgokat írják meg részletesebben és nevekkel, akkor sorát ejthetjük.

Tavasz a télben

Nágy szeretettel, újságpapirosból, szépen, gyengéden egy ciklámenl bontogat ki a virágosnéni a Garay tér sarkán. Először megmutatja a virágot uccán át a vásárlónak, majd ismét visszacsomagolja és így szól:

— Csak így bepakolva tessék hazavinni és csak otthon bontsák ki, mert a hideg árt neki.

A vásárló elvitte a virágot, az újságíró meg ottmaradt és megkérdezte a nénit, hogy ilyenkor télen fogy-e a virág?

— Há', kéremszépen, az idealizmus sohasem hal ki az emberekből — mondja a néni, majd így folytatja — azért ilyenkor télen is fogy a virág, persze nem úgy, mint nyáron, de ha névnap van, azért a legtöbben mégis csak virágot visznek az ideáljuknak.

— És kik vásárolják a virágot? Idősek, fiatalok, nők férfiak?

— Ó, kéremszépen — feleli a néni — inkább az idősebb férfiak vásárolnak, azok még tudják, hogy mi illik és mi kell a nőknek. A fiatalság nemigen vásárol virágot. Lehet, hogy azért, mert nincs pénze. Sok neki a 15—20 forint, amibe egy ciklámen kerül, de az idősebbek, azok nem sajnálják a pénzt, ha virágról van szó. Egy cseréppel adjak vagy kettővel?

— Nem kérek eggyel sem —, mondtam a néninek.

Sajnálkozva mondta:

— Hiába, azért lassan-lassan az idősebbekből is kihal az idealizmus . . .

Nem akartam, hogy ilyen rossz véleménnyel legyen korabeliemről, adtam a néninek egy darab kétforintost.

— Hová tetszik gondolni, én nem . . .

Nem fejezte be a mondatot, viszont zsebrevágta a kétforintost.

(s.)

Teljes ülés a Kúrián

A *Kúria* teljes ülésén *Oláh János*, *Lee Tibor*, *Ferencz Tibor* legfőbb államügyészhelyettesi, *Nagy Károly*, *Szűcs János* kúriai tanácselnöki, *Jankó Péter*, *Pálosi Béla* és *Gálfalvy István* kúriai bírói esküt tettek. A *Kúria* elnöke, *Kerekes István* üdvözölte a kinevezetteket. Eddigi működésük biztosíték arra, hogy új feladataikat is sikeresen elvégzik. A legfőbb államügyészség és a Kúria értékes erőtöbblethez jut általuk — mondotta a Kúria elnöke.

— **Göndör Ferenc elvtárs,** a newyorki „Az Ember" főszerkesztője, üdvözlő levelet küldött a *Népszava* szerkesztőségének a 75. évforduló alkalmából. Levelében megemlíti, hogy a *Népszavában* „Szociáldemokrata újságírók az emigrációban" című cikkben tévesen közölték, hogy ő a Károlyi-forradalom kitörésének napján lépett a *Népszava* kötelékébe, mert már 1912-ben is a *Népszavánál* dolgozott.

— **Meggyorsul az ablaküveg-akció.** A hatósági ablaküveg-akció gyorsabb és hatásosabb lebonyolítása ügyében a polgármester elrendelte, hogy az igényjogosultak az üvegező iparostól a méretre levágott ablaküveget március 5-éig átvehetik. Ilyenmódon a közönséget csak az üveg ára és a méretre való levágás hatóságilag megállapított költségei terhelik.

— **Devecseren lelkes ünnepség** keretében avatták fel vasárnap a Szociáldemokrata Párt új otthonát.

— **Az összegyűjtött robbanóanyagok** felrobbantásakor többször előfordult, hogy a *környék ablakai betörtek.* A polgármester elrendelte, hogy a főváros területén foganatosított *robbantások alkalmával üvegkárt szenvedett* lakosság igényeit a kerületi mérnökök a hatósági ablaküveg-akció során *kordótozástól mentesen soronkívül elégítsék ki.*

— **Nemzetközi segélyszervek kiküldöttjei Debrecenben.** A nemzetközi segélyszervezetek kiküldöttjei: *Mr Frank Curtiss*, az UNRRA megbízottja, *Mr. Koys*, az amerikai unitáriusok segélyező bizottságának képviselője, *De Guss g*, a svéd vöröskereszt megbízottja és *Stage* dán kiküldött Debrecenben megnézték a jóléti intézményeket, felkeresték a hiányokat és támogatásukat ígérték meg. Ezután Hajdúhadházára utaztak, a gyermekváros megtekintésére.

— **A dolgozók gimnáziumának** 5—8 osztálya és előkészítő tanfolyama nyílik meg március 1-én a Berzsenyi-gimnáziumban, Markó ucca 37. Beiratkozás az iskola igazgatójánál.

Perzsaszőnyeg vétel eladás. UNGAR Király u. 14 és Rákóczi út 42

Elektromótor-, dinamó tekercselés és javítás. GEDEON JÁNOS. Budapest Nagyatádi Szabó ucca 35. Telefon: 421-987.

Rekamiék, egyes bútordarabok Használt bútorcserére. Bp Podmaniczky ucca hat.

Arató István festőművész kiállítása — a Budapesti Művészetbarátok Egyesülete rendezésében — november 28-án hétfőn délután fél 6 órakor nyílik meg a Metro klubban.

Magyar Nemzet 1983. XI. 23.

MAHIR
Sajtófigyelő
MAGYAR NEMZET
Arató István
festő is
1983 OKT. 15

kisse zavarja, de örül, hogy mégis sikerült és főleg, hogy a kucsma nem repült le a fe-

képtelen fa, [illegible] órát, pedig érzi a lábában, a nap vége felé, de hát mit

1021

Arató István rajza

jelent az olimpiai

ornász VB es

magyar női csapa
öt között végezhe
a magyarok közül
kát ismeri, és, m
ha a többiek is ho
tornászegyéniségek
magyaroknak nem
a versenytől.

Kenmocu kijelentette, hogy *lólengésben Guczoghy György a legjobb a világon*, következésképpen nyernie kell. Persze, sok függ a pontozóktól is.

NAPLÓ

Három magyar ökölvívó szerepel a római Világ Kupa tornán, az európai B-válogatott tagjaként. Váradi, Bacskai és Alvics ma utazik Rómába és velük tart Papp

JÓZSEF ATTILA EMLÉKSZOBA: (IX., Gát u. 3.)

KASSÁK EMLÉKMÚZEUM: (III., Fő tér 1.) Kassák Lajos irodalmi és képzőművészeti munkássága. — Kollázs a magyar művészetben 1920—1965. — Máttis Teutsch János képzőművészeti kiállítása.

KISCELLI MÚZEUM: Pest-Buda művészeti emlékei XVIII.—XIX. században — Budapest művészete XIX.—XX. sz.-ban — Az Arany Oroszlán patika.

A KMP MEGALAKULÁSÁNAK EMLÉKMÚZEUMA: (XIII., Visegrádi u. 15.)

KÖZÉPKORI ZSIDÓ IMAHÁZ: (I., Táncsics M. u. 26.)

Arató István

Arató István rajza

Magyar Nemzet 1984. VI. 10.

Arató István

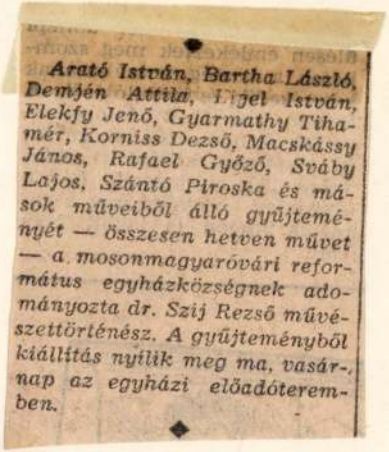

Arató István, Bartha László, Demjén Attila, Fijel István, Elekfy Jenő, Gyarmathy Tihamér, Korniss Dezső, Macskássy János, Rafael Győző, Svábi Lajos, Szántó Piroska és mások műveiből álló gyűjteményét — összesen hetven művet — a mosonmagyaróvári református egyházközségnek adományozta dr. Szij Rezső művészettörténész. A gyűjteményből kiállítás nyílik meg ma, vasárnap az egyházi előadóteremben.

Magyar Nemzet 1984. I. K. 23.

Arató István

◆

Arató István festőművész kiállítása ma, március 28-án, csütörtök délután öt órakor nyílik meg a Lenin körúti Derkovits-teremben.

Magyar Nemzet 1985. III. 28.

Arató István

Ma délelőtt nyílik meg Arató István festményeinek kiállítása a budapesti Derkovits-teremben. A bemutató április 30-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1987. IV. 27.

ARATÓ István

Arató István (1922-)
Fogadj be, régi környék! : Arató István rajzai és irodalmi szemelvények Angyalföldről. – Bp. : Múzsák, 1984. – 106 p. : ill. ; 21x29 cm
ISBN 963 564 015 3 fűzött : 85,- Ft
Budapest. XIII. kerület
741.047:908.439Budapest. Angyalföld
894.511–822

⊢ 8. XIV. eif. 10

√ Rutató

igom című, autográf kézirata (5 lap, 1936–
szobrászi munkássága addigi 12 évéről
i egy részét, helyenként szó szerinti azo-
ı. Szerkezetében, néha még a mondatfű-
író. A művek, az elkészült Vilt–alkotások
, kulcsfogalmakat (reliefszerű ábrázolás,
ányi Vilt-interpretációja közti különbség:
omása megjelent: Művészet, 1988/10. sz.

I

nár nem jelenhetett meg. Az írás tördelt
z. 14. Nyomdavezetőség" fölülbélyegzés-

I

épirat bal fölső sarkában Oltványi ceruzás

sarkába Oltványi ceruzával írta föl: 39.

V Bajdona,

ıvelle Revue de Hongrie, 1939. március,

ARATÓ István

Losonci Miklós

Arató István festménygei
– Metró klub

Új Tükör, 1984. jan. 1. XXI. évf. 1. a. 4.

ll

ffy László: Nosztalgia I, olaj, vászon, 90×70 cm

művészeti lecsapódása? Ha valamit szemére vethetünk a Nosztalgia, a Rekviem, A csend alkotójának, az éppen a felfokozott mívesség, a szépség hatása, amely némelykor már a dekorativitás határát súrolja. (Pályakezdésének durvább jellegzetességeivel élesen polemizálva.) Ezért is kell örömmel üdvözölnünk a festő legújabb törekvését, az anyagszerűség fokozott érvényesítését. A vékony lazúrral megfestett háttérbe nyersebben (evilágibb módon) viszi föl a lényegjelző motívumokat, késsel játszik bele a képfelületbe. Az ecsetet néha felváltó festőkés természetesen nem oly durva, mint a maradék széktámlán megjelenő szimbólum, de mindkettő a valóság tudomásulvételének, a józanodásnak bizonyítéka. És ez van olyan fontos – szociológiai, etikai vetületben is! –, mint az árnyas hegyi patak, a napsütötte vagy ködös fenyves képi újratermelése...

Hamvas Béla és Kemény Katalin írja: „Akinek szívében a kép felébred, abban a hagyomány egyetemes képe aktualizálódik." Vinczeffyre ez nyilván másképpen vonatkoztatható, mint *Vajda Lajosra* – vagy a Nagyváradról elindult *Jovián Györgyre*. Vinczeffy László már jól ismert kortársára –, ám e közelítés lényege az ő esetében is igaz.

Kántor Lajos

Földes Imre, az ideális ismeretterjesztő

Ki gondolná, hogy tudóssal van dolga?

Kerületünkben sok érdekes alkatú, jeles személyiség, művész, tudós, tanár él. *Földes Imre* zenetudós, egyetemi tanár a legérdekesebbek egyike. Kiterjedt tevékenységében elképesztően precíz, magánemberként – ahogy mondani szokták – „a fene se gondolná", hogy tudóssal van dolga. Beszélgetésében ráérős idő-milliomosnak vélnéd, kedélyes humoristákéval vetekszik. Éppen e szokatlan kettőssége révén ideális ismeretterjesztő – no, de erről majd később kicsit többet.

Sokoldalú tudását gyermekkorától növesztette kivételessé – már ifjúkora baráti körében szenvedélyesen terjesztette akkori zenei és vele összefüggő irodalmi, képzőművészeti felkészültségének anyagát. Fogékonyságát, a művészetek iránti vonzalmat anyai ágon örökölte. (Fura esetlegesség, a Nemzetközi Nőnapon, március 8-án született.)

Édesanyja magas fokon, akadémiai szinten zongorázott. Nagynénje iparművészettel foglalkozott. Nagybátyja, Földes Péter, József Attila-díjas író, a magyar őstörténet kutatója (*A delfin lovasa, A karvalyos zászló, Szót kérnek az ősidők tanúi*). Egy generációval feljebb, édesanyjának apja, *a tanár úr nagyapja*, az azonos nevű, nagy sikerű színműíró *Földes Imre*, a *Hivatalos urak, A császár katonái* szerzője, és a világszerte játszott Ábrahám Pál-operettek, a *Viktória* és a *Hawaii rózsája* szövegírója.

Kemenes Andrással és Szokolay Balázzsal a Magyar Rádióban – a hetvenes évek második felében – a Mindenki zeneiskolája felvétele közben

(És az elődök után az utód: leánya, Judit régizene-együttesekben játszó brácsaművész lett.)

Földes Imre tehetsége, átlagon felüli zongorajátéka, improvizációs készsége, adottsága a komponáláshoz már a hányatott háborús években, a Goldmark Zeneiskolában kitűnt (tanára *Berczel Vera* volt). A háború alatt – ameddig tehették – és aztán a háború után is kiváló tanárok tanítottak itt, a költészet világában és a zenetörténetben egyaránt jártas *dr. László Zsigmond* igazgatta intézményben, köztük *Kadosa Pál, Sándor Renée, Kelen Hugó, Fraknói Károly, Szelényi István.*

Tizenöt éves, amikor műveit ismerve Széchenyi István, aki ekkor a budapesti Állami Zenei Gimnázium zeneszerzés-tanára, igazgatója volt, fölvette tanítványai közé. Elvégezvén a Zenei Gimnáziumot és az Erkel Ferenc Zeneművészeti Szakiskolát, a Zeneakadémiára került, ahol *Viski Jánosnál* folytatta és fejezte be zeneszerzés-tanulmányait. Diplomamunkáját – az időközben elhunyt Viski János után – *Farkas Ferencnél* védte meg. Más, nagyszerű mesterek is tanították a főiskolán: *Bárdos Lajos, Ujfalussy József, Szőllősy András.*

– Szőllősy Andrásnak köszönhetem, hogy elkezdhettem előadásokat, pontosabban: előadás-sorozatokat tartani a *Tudományos Ismeretterjesztő Társulat* keretében a *József Attila Szabadegyetemen.* Nekem adta át a stafétabotot, amit immár negyvenkettedik éve tartok a kezemben… De hálával tartozom neki azért is, mert a Zeneakadémián is őt követhettem, előbb a 20. század zenéje, majd az egyetemes zenetörténet tanításában is utódja lehettem – meséli a tanár úr.

De ne fussunk a dolgok elébe! Főiskolai tanulmányait befejezve eldöntötte, hogy nem a zene írásával, hanem tanításával, terjesztésével fog foglalkozni. Tizennégy éven át az *Iparművészeti Főiskolán* oktatott zenetörténetet, keresve a kapcsolatot a zene és a vizuális művészetek között. Ezzel egy időben a Konzervatóriumban kezdett szolfézst, zeneelméletet, zeneirodalom-ismeretet, zenetörténetet tanítani, többek között olyan rendkívüli tehetségű gyerekeknek, mint amilyen *Kocsis Zoltán* volt, vagy a két, karmesterré lett *Fischer* fiú: *Ádám* és *Iván.*

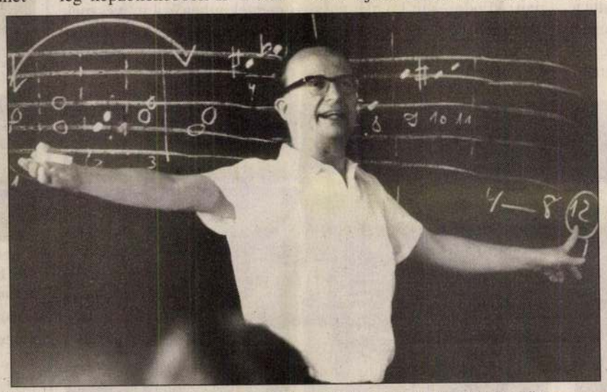

Tárt karokkal a hallgatók előtt

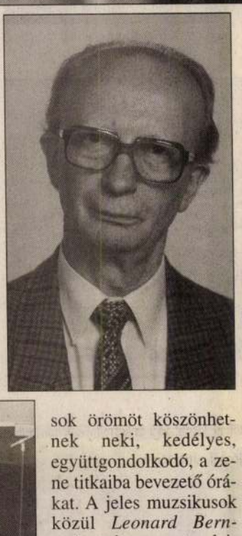

1966 óta egyetemi tanára a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (ma már Egyetem) művész- és tanárképzőjének. Zenetörténetet, szolfézst, zeneelméletet tanít, és szinte évenként újabb és újabb speciális kollégiumokat talál ki, amelyeknek tárgyköre eltér a megszokottaktól. Volt, amikor teljes éven át *Gustav Mahlerről*, más évben *Igor Sztravinszkij* életművéről beszélt. Egy ízben *Komédiások* címmel *Chaplintől Woody Allenig, Kabos Gyulától Latabár Kálmánig* állított össze filmsorozatot. *Művészportrék* cím alatt a televízióban játszott nagy művészek beszélgetéseit mutatta meg, és a zeneakadémistákkal együtt igyekezett belőle tanulságokat levonni: vajon milyen tanácsokat adott a jövő muzsikusainak *Szvjatoszlav Richter* és *Schiff András, Yeduhi Menuhin* és *Kovács Dénes, Dietrich Fischer-Dieskau* és *Solti György,* vagy egy-egy alkalommal a tudós *Roska Tamás* és a pszichológus *Polcz Alain?* Nem egyszer tartott speciális kollégiumot a zenei ismeretterjesztés iránt érdeklődő muzsikus fiataloknak.

Ismeretterjesztés! Azt hiszem, nem tévedek nagyot, ha azt mondom: tanári, tudományos eredményein túl ez utóbbi területen alkotta meg élete fő művét. Hazánk ma élő zenekedvelői – köztük a zeneileg képzetlenebbek is – sok-sok örömöt köszönhetnek neki, kedélyes, együttgondolkodó, a zene titkaiba bevezető órákat. A jeles muzsikusok közül *Leonard Bernstein* tudta rengeteg laikus érdeklődését ilyen, szinte észrevétlen útonmódon a zene felé fordítani. És *Öveges* professzor a bámulatos fizika felé.

Földes Imre nem felejti a jó húsz esztendővel ezelőtt készült rádió-sorozatának, a *Mindenki zeneiskolájának* résztvevőit, az akkor hetvenegy éves, nyugdíjas *Pick Lászlót*, a közgazdász *Kühnle Máriát* – aki ma is rendszeres hallgatója a szabadegyetemi előadásoknak – és az esztergályos *Szegedi Benedeket*, aki a legcsekélyebb zenei képzettség nélkül járt be Pestre, az előadásokra, ahonnan rohanvást kellett távoznia, hogy még elérje az utolsó péceli buszt. Közben kiviláglott, hogy őseredeti érzéke van a hangok világához, a zenéhez. Egyébként a Mindenki zeneiskolája a hetvenes-nyolcvanas évek egyik leghallgatottabb műsorfajtája volt. Ahogy nagyon sokan követik figyelemmel a madárfüttytől a reneszánsz hangszeres zenéig ívelő most folyó *Zenetörténet mindenkinek* rádiós sorozatot is.

– Az ismeretterjesztéssel kapcsolatban hadd mondjam el az ars poeticámat! Hiszek abban, hogy minden ember fogékony a zenére, sőt, egyáltalán nem biztos, hogy azok a legfogékonyabbak rá, akik tanultak zenét. Nem! Számos olyan emberrel kerültem kapcsolatba, akik soha nem játszottak hangszeren, mégis bámulatos zenei érzékenységgel, stílusismerettel rendelkeztek, a zene titkaira kíváncsi operalátogatók, hangversenyre járó zenehallgatók lettek. Velük találkozni, hetenként eléjük állni rendkívüli és inspiráló élmény. Nekik köszönhetem – hiszen meg akartam tartani őket! –, hogy évről évre újabb előadás-sorozatokat kellett kitalálnom: *Ó- és újtestamentumi történetek a zeneirodalomban, Görög és római mitológiai történetek a zeneirodalomban, Szentek élete – zenében* (és képen, szobron), *Festmények, szobrok és zenék, Kis hangzó zenei szótár, Hangszerek – hangszerelés, Beethoven összes vonósnégyese, A zenei formák világa* és legutóbb a *Faust és Mefisztó – a zeneirodalomban* – hadd ne folytassam. 42 év, 42 sorozat! Mikor kiléptem a főiskola kapuján, fogalmam sem volt arról, hogy mi minden tartozik, tartozhat a zenei ismeretterjesztés körébe, ám tudtam, milyen világok nyílnak majd ki előttem. És azt se tudtam, hogy a magunk gazdagításánál csak az nagyszerűbb, ha azért gazdagodunk, hogy másokat gazdagíthassunk. Különösen azokat, akik ezt várják.

Erről jut eszembe! Néhány évvel ezelőtt az akkori Marx téren (ma Nyugati tér) fehér bottal a kezében egy vak asszony készült átkelni a túloldalra. „Átkísérhetem?" – kérdeztem. Visszakérdezett: „Ugye, tanár úr?" – „Igen, tanár vagyok" – válaszoltam. „Ön vezeti a rádióban a *Mindenki zeneiskoláját* – mondta magabiztosan. – Soha nem hagyom ki!" Hogy erre mit feleltem, arra már nem, de hogy könny szökött a szemembe, arra jól emlékszem. Hát van ennél szebb pálya?

Hogy a professzor számára nincs cezúra múlt és jelen között, előadásai, munkái, könyvei is bizonyítják. Zeneszerző kortársaival folytatott és megjelent beszélgetéseinek címe, a *Harmincasok*, az akkor még harmincas, ma már hatvanas-hetvenes években járó generáció megjelölésére szolgál a magyar zenetörténet-irodalomban. *Johann Sebastian Bachról* szóló tankönyve három kiadást megért. Csak azért nem járult hozzá a negyedikhez, mert az adatokat fel kellene frissítenie. Lenne kedve hozzá, csak hát – ahogy mondja – az idővel hadilábon áll.

Beszélgetésünk után, távozóban váratlan meglepetés ér. Mint a szobájában a könyvespolcok koszorúja, az előszobában a fiókos állványok ugyancsak szinte mennyezetig érő egymásutánja fogad. Bizonyára kották, partitúrák – vélem. – Dehogyis – húzza ki az egyik fiókot. Benne tökéletes rendezettségben, megszámozva vagy kétszáz diapozitív. A közel ötvenezerből, amelyet (eddig) készített!

Mikor volt ideje rá? Nem kérdeztem – úgy sem értem. Születnek emberek, akiknek a teljesítőképessége, adottságai, IQ-ja (intelligenciaszintje) a végtelent juttatja az ember eszébe. Ez szerencse. Rossz lenne nélkülük.

Rajk András

Intézményvezetői megbízások

Az önkormányzati képviselő-testület úgy döntött, hogy

dr. Treiber Pálnénak, a *Herman Ottó Általános Iskola* igazgatójának közalkalmazotti jogviszonyát nyugdíjba vonulása miatt közös megegyezéssel *2002. december 31-ei* hatállyal megszüntette. *Szeptember 1-jétől* mentesítette a munkavégzés alól, egyben köszönetét fejezte ki 36 éven át végzett eredményes pedagógusi munkájáért – melyből 31 évet a kerületben végzett – és 21 éves vezető tevékenységéért.

A képviselő-testület ***Bencze Erzsébetet*** megbízta a *Herman Ottó Általános Iskola* (Radnóti Miklós utca 35.) igazgatójának 2002. augusztus 1-jétől 2007. július 31-éig;

Polgár Andrásnét megbízta a *3. Sz. Összevont Napközi Otthonos Óvoda* (Gogol utca 32.) vezetőjének harmadik ciklusra;

Lippai Müller Annát megbízta a *6. Sz. Napközi Otthonos Óvoda* (Karikás Frigyes utca 12.) vezetőjének második ciklusban;

Meggyes Jánosnét megbízta a *Madarász Viktor Napközi Otthonos Óvoda* (Madarász Viktor utca 3.) vezetőjének harmadik ciklusban;

Lévai Sándort megbízta a *Számítástechnikai Általános Iskola* (Gyöngyösi sétány 7.) igazgatójának második ciklusban;

Szathmáry Józsefet megbízta a *Hunyadi Mátyás Általános Iskola* (Karikás Frigyes utca 3.) igazgatójának harmadik ciklusban;

Kézy Ágnest megbízta a *Tomori Pál Általános Iskola* (Tomori utca 2.) igazgatójának második ciklusban;

Somogyi Lászlót megbízta a *Berzsenyi Dániel Gimnázium* igazgatójának második ciklusban;

Lami Pált megbízta a *Németh László Gimnázium* igazgatójának második ciklusban 2002. szeptember 1-jétől 2007. július 31-ig.

Szegedi Enikőt megbízta a *XIII. Kerületi Zeneiskolában* határozott idejű beosztással 2002. szeptember 1-jétől 2004. július 31-ig.

Hegedűsné Tóth Mariannt megbízta a *11. Sz. Napközi Otthonos Óvoda* Pannónia utca 77–79. vezetőjének 2002. szeptember 1-jétől 2003. július 31-ig.

Rapi Istvánt megbízta az *Iránytű Ifjúsági Információs és Tanácsadó* igazgatójának 2002. december 1-jétől 2007. november 30-ig,

Bernát Zoltánt megbízta a *Sport- és Szabadidő Központ* igazgatójának 2002. október 1-jétől 2007. szeptember 30-ig.

AntennaBank®

Új bevételi lehetőség

Az AntennaBank® segítségével a társasházak, lakásszövetkezetek és más ingatlanok tulajdonosai jelentős jövedelemhez juthatnak az ingatlanok egyébként hasznosíthatatlan részeinek – tetők, tetőterek, tűzfalak, homlokzatok, földterületek stb. – távközlési célokra történő bérbeadásával.

Hazánkban a rendszerváltás óta magánkézbe került ingatlanállomány jelentős része súlyos forráshiánnyal küszködik. Ezeknek a lakóingatlanoknak a többsége elavult, korszerűsítésre szorulna. Mivel a közös költség drasztikus emelése komoly terheket róna a lakókra, a társasházak jelentős része a közös területek hasznosításából szeretné fenntartását finanszírozni. Megfelelő, hosszú távon jól fizető bérlőt találni azonban korántsem egyszerű feladat.

Az AntennaBank® az ingatlanokban rejlő új lehetőségek kiaknázására kínál **merőben új alternatívát.** Az AntennaBank® a távközlési társaságok terjeszkedését kihasználva segíti a tulajdonosokat az ingatlanok legjobb feltételekkel történő hasznosításában. Egy átlagos társasház vagy lakásszövetkezet kasszájában a távközlési hasznosítással elérhető, és évekre előre biztosított bérleti díj igen jelentős tételt képvisel. Sőt, ha az adott ingatlan több távközlési cég tetszését is elnyeri, az említett díjak többszörösére számíthat a ház.

A SINDEQ-Spitzer szakemberei **egyedileg kialakított konstrukciókkal** állnak a lakóközösségek rendelkezése, hogy azok a bemutatott lehetőség szerint mielőbb részeseivé válhassanak az AntennaBank® kínálta előnyöknek.

AntennaBank

SINDEQ-Spitzer Telecom Solutions Kft.

Imperial Krisztina Plaza Irodaház • 1013 Budapest, Krisztina krt. 39/B

Tel.: (06-1) 225-2510 • Fax: (06-1) 225-2511

e-mail: info@sindeq-spitzer.hu • www.sindeq-spitzer.hu

Ecsettel megörökített Angyalföld

Arató István-kiállítás a Folyosó-Galérián

A polgármesteri hivatal épületében megtekinthető Folyosó-Galérián május 2-án megnyitották Arató István, kerületünkben élő és alkotó festőművész „Képek az elmúlt harminc évből" kiállítását. Dr. Szalay Károly író megnyitóbeszédében méltatta a hosszú alkotói múltra visszatekintő Arató István munkásságát, képeinek emberközpontú tartalmát, esztétikai magasrendűségét, s azt a ragaszkodását, amellyel hosszú évtizedek óta vásznain megörökíti a XIII. kerület jellegzetes helyszíneit, átitatva látásmódjának szubjektivitásával, s ezáltal művészi módon megörökítve és megőrizve kerületünk látképének e sarkallatos pontjait. Mindezeken kívül a tárlaton megtekinthetők a művésznek az elmúlt időszakból származó válogatott alkotásai. A kiállítás május 28-ig, a polgármesteri hivatal ügyfélfogadási idejében tekinthető meg.

Angyalföldi udvar

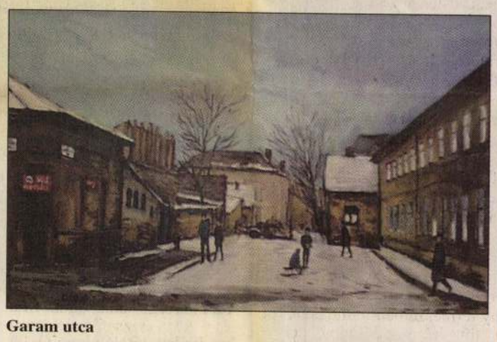

Garam utca

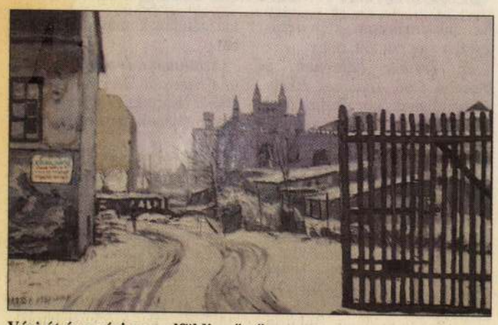

Váci út és a régi angyalföldi erőmű

Grund a Visegrádi utcában

A 15-ös villamos emlékére

Iparvágány Angyalföldön

Hegedűs Gyula és Victor Hugo utca sarok

A Váci út 1964-ben

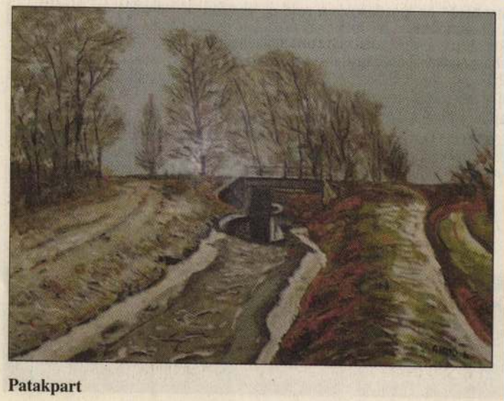

Patakpart

Ritkaságszámba menő jubileum

Az 500. A padlás a Vígben

A bemutató előadás egyik jelenetében Kölyök, Rádiós, Süni, Herceg, Barrabás és Lámpás, azaz Pápai Erika, Kaszás Attila, Igó Éva, Méhes László, Hegedűs D. Géza és Rudolf Péter

1988. január 29-én mutatta be a Vígszínház Presser Gábor–Sztevanovity Dusán A padlás című – amint a színlapon olvasható –, félig mese, félig musical műfajú darabját. Akkoriban senki nem sejtette, beleértve Marton László rendezőt, hogy közel másfél évtizeden át a színház egyik legkedveltebb s leglátogatottabb produkciója lesz ez a varázslatos színpadi mű. Ez év május elsején – a Vígszínház megnyitásának 106. évfordulóján – ünnepélyes keretek között tartották meg A padlás 500. előadását.

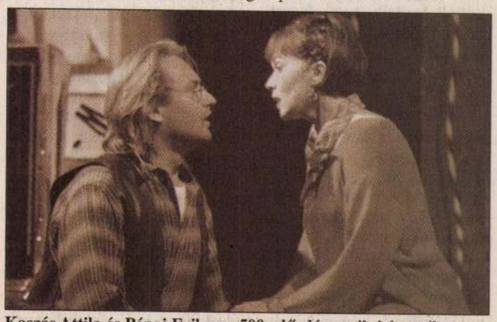

Kaszás Attila és Pápai Erika az 500. előadás egyik jelenetében

A jubileumi előadás főszereplői fölszeletelik a látványos tortát

A jubileumi nap napfényes délutánján a színház bejárata előtt koncertező Könnyű esti sértés elnevezésű színészzenekar immár hagyományosan szórakoztatta a Szent István körút járókelőit és az előadásra érkezőket

Újlipótvárosi Klub-Galéria
Tátra utca 20/B
Május 15–31.:
a kerületünkben élt és alkotott nemzetközi hírnevű fotóművészünk,
Horling Róbert
emlékkiállítása.

Hazai minőségi primőrt olcsón a Lehelen talál!
A hét minden napján árengedmények, akciók!
A galériaszinten hentesáru, ruha, cipő, konyhafelszerelés, kozmetikaicikk-, műszakiáru-szaküzleteket működtetünk.
Kispiacunk a metrószinten található, ahol teljes áruválasztékkal és termelői virágárusokkal várjuk vásárolóinkat.
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig: 6–18 óráig.
Metrószint: 6–22 óráig.
Szombat és vasárnap: 6–14 óráig.
Metrószint: 6–16 óráig.
A parkolás első órája ingyenes!

INGATLAN
Újpesti Ingatlanközvetítő és Építési Iroda
1042 Bp., Árpád út 16.
Telefon/fax: 369-5214, 380-4920, 370-8710
www.ingatlankulcs.hu.
E-mail: ingatlankulcs@axelero.hu
Nyitva tartás: h–cs: 9–18, p: 9–14 óráig
Újpesten, Liszt F. u. 27–29. szám alatt téglaépítésű, liftes, belső kertes társasházban, egyedi cirkófűtéses lakások korlátozott számban, októberi átadással 244 E Ft/m² áron ütemezett részletfizetéssel eladók.
Bp. IV., Görgey A. u. 29–33. Újpest kertvárosának szélén, az SZTK-val szemben, földszint + kétemeletes társasházban, tetőtéri, téglaépítésű, kétszintes, egyedi cirkófűtéses lakások 2002. decemberi átadással leköthetők. 3 db 95 m²-es, 4 szobás lakás eladási ára: 19 992 000 Ft/lakás, 3 db 105 m²-es, 5 szobás lakás eladási ára: 22 848 000 Ft/lakás.
Keressen fel bennünket!

Munkásgyerek-sors a Magdolnavárosban

Életem hasonló volt a sok tízezer angyalföldi fiatalához. A családunk nagy volt, hattagú. Négyen voltunk gyerekek. Csak Apám volt kenyérkereső; már amennyire annak lehetett mondani. Kocsin ült, hajtotta Fischer Zsigmond fuvaros lovait. Reggel ötre járt s csak késő este jött haza. Munkája nagyon igénybevette, így hát ritkán láttuk. Vasárnaponként a lovak szerszámait tisztogatta, ekkor segítettünk neki. Hálából olykor elvitt kocsikázni. Ilyenkor együtt ebédeltünk vele.

— Hozz 20 fillérért „absnicli"-t! — mondta valamelyikünknek. Ezek amolyan levágott kolbász- és húsvégek voltak. A hentes beletett egy marékkal a staniclіba, azt együttünkben elfogyasztottuk a bakon.

Anyám is szeretett volna dolgozni. Sajnos csak ritkán jutott munkához. Amit csinált, mindig afféle alkalmi munka volt. Emlékszem: a Nyugati pályaudvarral szemben — ahol ma a 72-es troli végállomása van — állt egy hatalmas szálloda. „Hotel London Szálló" volt a neve. Esetenként itt takarított néhány pengőért — meg kiegészítésként ételmaradékot is hozhatott haza a családnak. Később tudtuk meg, hogy ez urak által otthagyott, el nem fogyasztott, olykor tányérokból összekotort étel volt. Törődtünk is vele! Jóllaktunk és kész. Akkor még nemigen tudtuk ésszel felfogni, hogy milyen nagy gond négy gyereket felnevelni, etetni, iskolába járatni, néha egy-egy ruhadarabot venni, Apám szűk keresetéből, Anyám alkalmi munkájából.

Tizennégy-tizenöt éves koromban a Váci úti polgári fiúiskolába jártam. Jó tanulásom, valamint egy szegénységi bizonyítvány beadása ellenében tandíjat szerencsére nem kellett fizetni. Sajnos a másodikból ki kellett maradnom, mert Apám keresetéből nem tudtunk megélni.

A nyár egy részét a Margitszigeten töltöttem. Teniszlabdát szedegettem az uraknak és az úrhölgyeknek, akik ott teniszeztek, szórakoztak. Ezért a munkáért 10 fillért kaptam óránként. A pénz jól jött, de ez is alkalmi munka volt. Ebből ráadásul 10 fillér belépőt le kellett fizetni a Szigeten. Ha lehetett, ezt elblicceltem. De aztán másutt kellett munkát néznem.

A Lehel úton, a mai Halászcsárda helyén volt egy kuglipálya. Az udvarán játszott Pufli Pista rezesbandája. A kocsmáros esetenként alkalmazott a kuglibabák állítgatására. Ősszel ez a munkalehetőség is megszűnt.

Lődörögtem. Szerettem volna dolgozni és pénzt keresni. Szorgalmasan böngészgettem a Friss Újság apróhirdetéseit. Hopp, megvan! Kifutófiút keresett néhány tejesbolt. Jelentkeztem. Sajnos kevés eredménnyel, mert mire reggel hatra a Csanádi utcai tejesüzlethez értem, vagy húszan megelőztek, sorbaálltak a meghirdetett munkáért. Nem tudtam olyan korán kelni, hogy én lehettem volna az első. Egyszer aztán mégis sikerült, a Pannónia utcában. De boldog voltam! Tejés süteménykihordó lehettem, heti 5 pengőért! Kevés pénz volt, de jól jött, több volt a semminél. Akkoriban úgy mondtuk: az éhenhaláshoz sok, a jóllakáshoz kevés. Hordtam hát a tejet meg a péksüteményt a nagyságáknak, a földszinttől a hatodik emeletig. Nagyon fárasztó volt. Legalább annyit szaladgáltam, mint a postások. Bizony megdolgoztunk, megizzadtunk azért a pár rongyos pengőért!

Aztán újra sikerült munkahelyet változtatni. A Visegrádi utca 15-ben volt egy drogéria: dr. Gábor Ernő „Tigris" drogériája. Otthagytam a tejesüzletet s heti 6 pengőért egy kerek esztendeig a drogériában kifutóskodtam.

Ebben az időben készült a többi között „A meseautó" című film. Minden filmnek megvolt a maga slágere. Énekelte a kifutó, a munkanélküli, a Conti utcai prostituált. És miért ne énekelték volna, hisz oly csodás, oly elragadó volt mindez: a bankár szerelme, az irgalmas rendőr, aki a meseautóban elszenderedett szerelmes hősnőt álmodozásai közben betakarta. Szerepelt a filmben a lillafüredi Palotaszálló is. Hogy ide ki kerülhetett akkor? A havi 24 pengős kifutó, vagy tán az állás nélküli tanító? A 24 pengős fizetésemmel nem hittem a fülemnek, illetve a slágernek, mely valahogy így szólt: „Havi kétszáz pengős fiksszel az ember könnyen viccel, havi kétszáz pengős fiksszel feleségül vennélek . . ." Nem akartam elhinni, hogy ilyen fizetések is vannak. Igaz, mondták: de nem a proliknak! A film mondanivalói mindenesetre rettentően felkorbácsoltak. Micsoda hülyeség, baromság! Így megosztani az embereket, az egész társadalmat urakra és szegényekre, 200 pengősökre, 24 pengősökre — és akik nem dolgozhattak: munkanélküliekre! Mennyi öröm és mennyi nyomorúság volt a két számjegybe belesűrítve!

Vágyódtam kulturálódni. Főként sokat szerettem volna moziba járni. Aztán jártam is. Egy mozijegy 10—30 fillérbe került, szóval elég drága volt. Más megoldást kerestem. Hallottam, hogy a Winkler mozi (a mai Dózsa filmszínház) plakátragasztókat, röpcédulaszórókat keres. Jelentkeztem. Fizetést nem adtak. A munkám abból állt, hogy másodmagammal Angyalföld utcáin és terein plakátokat kellett ragasztanom. A következő napon pedig a filmeket népszerűsítő röpcédulákat hordtuk ki a bérházak lakóihoz. A fizetés ezért egy teljes hétre szóló ingyenes belépőjegy volt — a főnök sajátkezű aláírásával! Hát megvolt a nagy öröm. Hétfőtől-vasárnapig ugyanazt a filmet játszották. Vasárnap akár súgónak is elmehettem volna. Sajnos ezzel a munkámmal pénzt sohasem vittem haza, pedig nagy szükség lett volna minden fillérre, a négy felnőttszámba menő gyerek eltartásához.

Bátyám négy évvel volt idősebb. Ő alkalmi munkából összerakosgatott vagy húsz pengőt, azzal kiment a Tangóra — így hívták akkor az ócsakapiacot — és vett egy használt kerékpárt. Szüksége volt a biciklire. Olvastuk a Friss Újságban: „Jó házból való kifutófiút kerékpárral fűszerüzletbe heti hét pengőért felveszünk." Sehogyan sem értettem, mi az, hogy jó házból való. A Csongor utcai ház valószínűleg nem volt jó ház, mert kopott volt. Bátyámnak azonban szerencséje volt. Felvették egy Garai téri fűszerüzletbe. Korán kelt, ment a hirdetésre, mindenkit megelőzött. Szorgalmas, fáradhatatlan fiatalember volt, hajnaltól estig karikázott, nyomta a pedált azért a nyomorult hét pengőért. Kellett is a keresete, mert az üzlethelyiségért, melyben hatan laktunk, tizennyolc pengőt kellett fizetni a háziúrnak, ha törik, ha szakad. Különben a kapualjba raktak volna. Az ilyen eset elég gyakori volt.

Anyám is új alkalmi munka után nézett. Gyönyörű nyár volt. Mázsaszám hozták Budapestre az uborkát és a burgonyát. A Fabriczky Lipót-féle konzervgyár ott volt a Szegedi úton. Szegény Anyám egy árral szurkálgatta a savanyítandó uborkát, közben burgonyát hámozott. Óránként tíz-tizenkét fillért kapott. Mégis csinálnia kellett, hisz más munkaalkalom akkor nem kínálkozott. Munkáltatója még az OTI-ba sem jelentette be.

Közben Apám szakmát keresett nekem: Tausz Izsó pékmesterhez adott három hónapos próbaidőre. Azt mondta:

— Pont neked való lesz ez a szakma, mert

Az „Így éltem, dolgoztam a felszabadulás előtt" című pályázatra beérkezett pályamű.

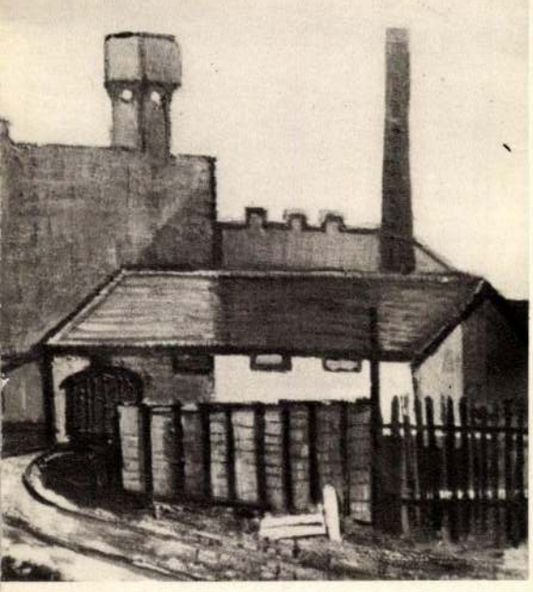

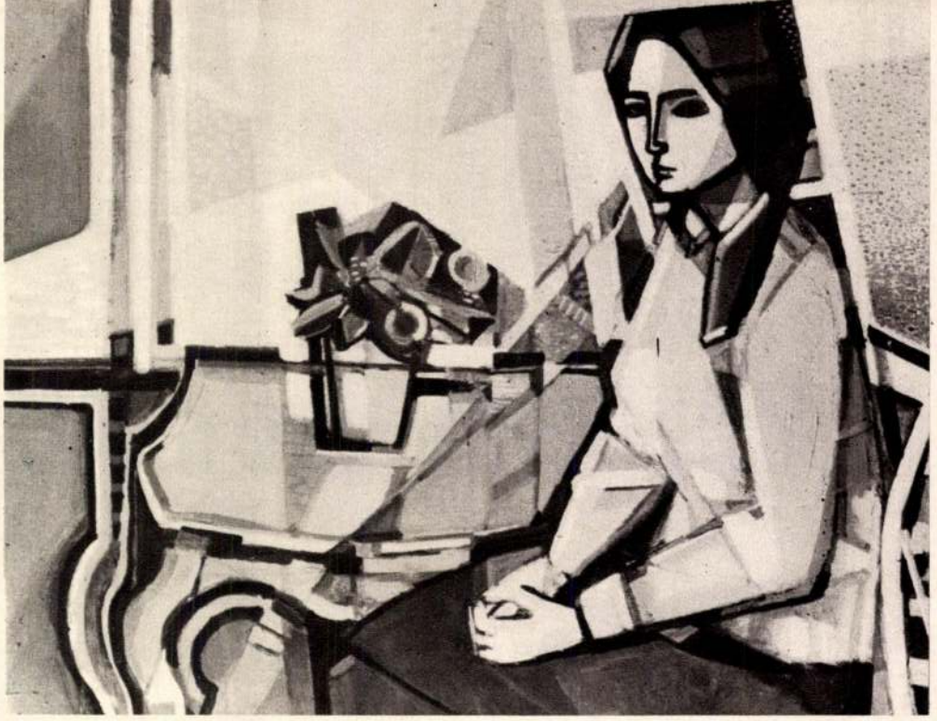

Rózsaszínblúzos lány (1973)

ábrázolója

ján készült „Angyalok földje" című film alkotóit is.)

A Vág, a Dagály, a Garam utcákhoz különösen érzékenyen vonzódott a festő: a táj szívének érezte e környéket, mely híven megőrzi a budapesti munkásmozgalom hőskorának emlékeit. Be-benézett a kapjualjakba, végigjártatta tekintetét a mindig zsúfolt gangokon. Akkor — közvetlenül 1945 előtt és után — nem hitte volna, hogy egykor majd nosztalgiát érez az azóta eltűnt, zsivajos csendéletek után. Csak később, amikor — szerencsére — már tünedezni kezdett a Vág, a Dagály, a Garam utcák bérkaszárnyáinak komor nyomorúsága, vált tudatossá a festőben, hogy egy szigorú költészetre bukkant a végtelen körfolyosók és a tűzfalak világában.

Ezt látta meg az angyalföldi télben is, amikor hó lepte el a grundokat. Ilyenkor különös élességgel rajzolódtak ki a kerítések foghíjas léccei. És a Teve utcai kormos kócerájok sajátos karácsonyi varázslatot nyertek. „Mondják, az Ég pártatlan, itt mégis alacsonyabb, másmilyen az ég is" — írta 1941-ben, Angyalföldi séta című versében Kis Ferenc, a munkás-költő. *Arató* úgy látta, hogy ez az „alacsonyabb ég" egy sajátos, képekbe kívánkozó szerkezetet föd be . . .

Visegrádi utca (1966)

Piros külváros (1972)

A festő szerint Angyalföld nemcsak jelenbeli és nemcsak földrajzi táj. Nincs olyan térkép — sem szociográfiai írás —, amely az Angyalföldhöz csatolná a Szent István körútnak azt a részét, amely a Visegrádi utca sarkától, a Tükör-presszótól a Marx térig, a Tejvendéglőig terjed. „Az itteni világ azonban — mondja *Arató István* — mégis mindig más volt, és bizonyos fokig ma is más, mint akár öt lépéssel arrébb . . . A „Felelet" tévé-változatában láttatott nagy tüntetés is (gyerek voltam még, de jól emlékszem a tüntetésre) birtokba vette ezt a Körút-részletet; de csak ennyit. A lovasrendőrök a Visegrádi utca sarkán sorakoztak . . . És itt szálltak fel, más tájakról jövet, a villamosra a Váci úti gyárakban dolgozók és ott munkát keresők . . ."

Angyalföld addig terjedt — és terjed —, ameddig a munkások mozgása, élete.

Antal Gábor

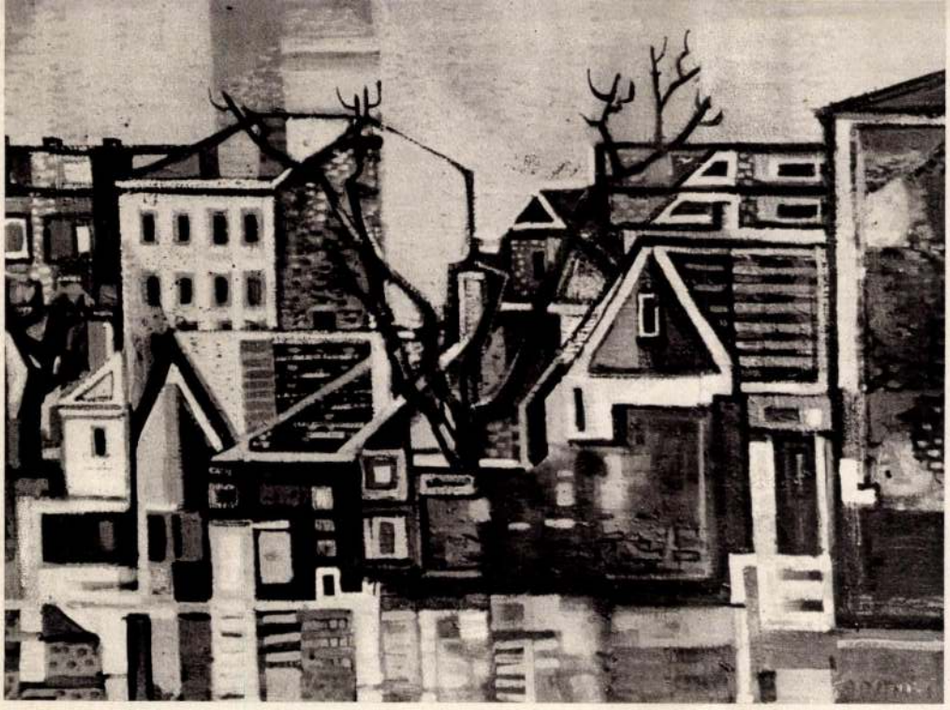

Dagály utca (1971)

Csigó László reprodukciói

Angyalföld, hóolvadás után (1970)

Angyalföld

Régi gyár (1974)

Angyalföldi házak (1972)

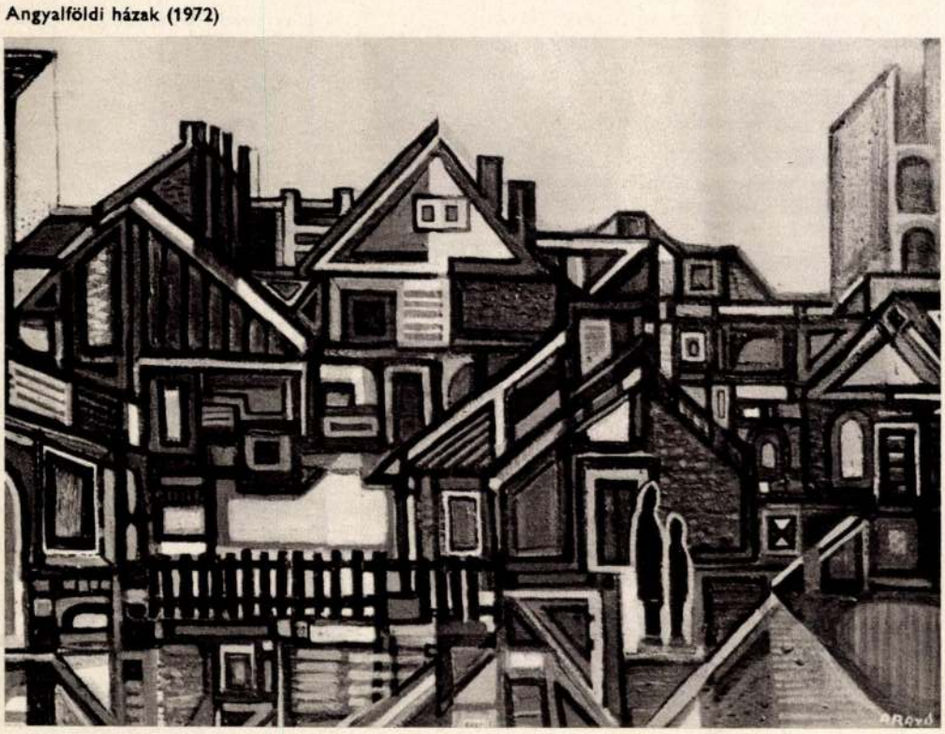

Már nem tudom, hol olvastam, hogy Utrillo Montmartre-i festményei erősen növelték e párizsi városrész idegenforgalmát. Ez lehetséges; mindenesetre való igaz, hogy a mester „belefestett" a képeibe sok mindent — a maga körül érzékelt látványon kívül —, amit régebben született festmények (és könyvek) vallottak a Mártírok Dombjáról.

Nem kívánom összehasonlítani Párizs művésznegyedét a hajdani földbirtokos, az Engel úr Engelsfeld-jéből — és a felvidékről Pestre áramló szlovák parasztok-munkások „Lepsi"-jéből — született Angyalfölddel. És különösen nem Utrillo mestert *Arató Istvánnal*, akivel már kamasz korunkban együtt kóboroltunk ezen a kormos tájon — amely még most, átváltozó, újjáépülő korában sem vonzza különösebben a külföldi turistákat. Nem kevesek számára azonban — akik e környéken laknak, vagy ha elkerültek is innen, de szívükben még élnek ifjúságuk emlékei — egy kicsit *Arató István* képei őrzik meg e vidéket, múltjával együtt.

A gyári munkásból éppen negyedszázada festővé lett *Arató* sok mindent fedezett fel a Nyugati pályaudvar és a Rákos-patak határolta világból. Személyes emlékei, életúttá összeálló mindennapjai mellett — a Visegrádi utcai „sárga ház"-zal szemben született és ma is Angyalföldön él — Derkovits-festmények és Kassák-elbeszélések, Jahn Ferenc szociográfiái, Déry Tibor „Felelet"-e is segítették abban, hogy őrizze meg a jelennek a tűzfalakhoz támaszkodó bódékat, a düledező kerítéseket, a rozsdálló gépeket. Azt a szülőfalut, ahol gyárkémények a templomok...

Egyik kedves motívuma, amelyhez úgy tér vissza, mint a falu fia a búboskemencéhez, a múlt század közepén épült, azóta már lebontott malom a Vág utcában. Ez szürke tömbjével, pontosan nem is tudni, milyen célt szolgáló tornyával székesegyházként nézett szembe a kopár grundokkal, a József Attila megénekelte „rongyokkal a rongyos füveken". (Ugyanez a látvány ragadta meg a Kassák-regény alap-

Hrabó István festő
Budapest 1975. szeptember

1945. szeptember

Az ország demokratikus átalakításának folyamatában nagy jelentősége volt az oktatási rendszer reformjának. A főváros — a Budapesti Nemzeti Bizottság kezdeményezése alapján — iránymutató szerepet játszott az általános iskola rendszerének bevezetésében, az oktatás ingyenessé tételében, a munkásiskolák megszervezésében s a rosszemlékű „tanonc" elnevezés felszámolásában is.

A közélet demokratizálását szolgálta a felszabadulás első hónapjaiban megszervezett ház- és háztömbmegbízotti intézmény. A munkáspártok, mindenekelőtt a kommunisták harcának eredményeként 1945 szeptemberében megszületett ezen intézmény fővárosi „alkotmánya".

Munkásiskolák szervezése

Rendelet

Az általános műveltség és a szakismeretek fontosságának tudatában alkalmat kívánok nyújtani a továbbtanulásra mindazon munkásrétegből származóknak, akiknek annakidején nem volt módjuk rendszeres iskolázásban részesülni. Ennek érdekében egyes székesfővárosi polgári iskolák, gimnáziumok és kereskedelmi középiskolákkal kapcsolatban, a vallás- és közoktatási miniszter úrtól kapott felhatalmazás alapján, munkás-férfiak és nők részére esti munkás-polgári iskola, munkás-gimnázium és munkás-kereskedelmi középiskola felállítását rendelem el.

Az esti munkásiskolákban a tanítás a rendes iskolák részére kiadott Tanterv és Utasítás, valamint Rendtartás alapján történik, azzal az eltéréssel, hogy a szorgalmi idő egy osztályban 6 hónap. Egyes — felnőtteknél nélkülözhető — tantárgyak elmaradnak. A felvételi korhatár a polgári iskoláknál és a gimnázium alsó tagozatánál a 16. életév, a gimnázium felső tagozatánál és a kereskedelmi középiskoláknál a 18. életév. A tanítás hétköznaponként délután 4 órától este 8 óráig, heti 24 órában történik.

Az esti munkásiskolák bármely osztályába bárki jelentkezhetik felvételre, akkor is, ha megfelelő előképzettséggel nem rendelkezik. Egy osztály elvégzése után érvényes bizonyítványt kap az alsó tagozatban az a tanuló, aki az előző osztály sikeres elvégzését igazoló bizonyítvány, vagy sikeres felvételi vizsgálat alapján iratkozott be, a felső tagozatban pedig csak az a tanuló, aki felvételi vizsgálat alapján iratkozott be, akár van az előző osztályról bizonyítványa, akár nincs.

Az alsó tagozatban előképzettség és felvételi vizsgálat nélkül előkészülés céljából is felvehetők tanulók; ezek csak továbbtanulást biztosító jogosítványt kapnak.

Akik az osztályonkénti előkészülés helyett rövid idő alatt a gimnázium V. és a kereskedelmi középiskola I. osztályába akarnak beiratkozni, azok részére a felvételi vizsgálatra előkészítő, féléves szemináriumszerű tanfolyamokat szerveznek.

Az esti munkásiskolákba elsősorban munkások vehetők fel. A felvételre jelentkezőknek politikai megbízhatóságukat (szakszervezet, üzemi bizottság, hivatalfőnök útján) igazolni kell...

Budapest, 1945. szeptember 4.

Vas Zoltán sk.
polgármester

Az iparostanonciskolák elnevezésének megváltoztatása

Rendelet

A polgármesteri VII. (közoktatási) ügyosztálya javaslatára a székesfővárosi községi iparostanonciskolák elnevezését megváltoztatom.

Az iparostanonc fiúiskolák a jövőben a fiúiparosiskolák, az iparostanonc leányiskolák pedig a jövőben az iparosleányiskolák nevet viselik...
Budapest, 1945. szeptember 13.

Vas Zoltán sk.
polgármester

Részletek a házmegbízott intézmény megszervezéséről alkotott szabályrendeletből

A polgármester f. évi szeptember hó 21-én 146.763/1945.—IX. szám alatt a következő rendeletet adta ki:

A törvényhatósági bizottság közgyűlése 1945. augusztus hó 29-én tartott rendes közgyűlésében felhatalmazott, hogy a házmegbízotti intézményről szóló szabályrendeletet — a törvényhatósági bizottság közgyűléséhez történő utólagos bemutatás kötelezettsége mellett — a magam hatáskörében alkossam meg. E felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. A házmegbízott

(1) A házmegbízotti intézmény célja a székesfőváros lakossága érdekeinek védelme és a közigazgatás munkájának elősegítése.

(2) A székesfőváros területén minden házban, ahol legalább 20 személy lakik, házmegbízottat kell választani.

(3) Házmegbízott lehet mindenki, aki 20. életévét betöltötte, akivel szemben az 1460/1945. M. E. sz. rendelet 5. §. (7) bekezdésében említett kizáró eset nem forog fenn, továbbá aki állandó letelepülési szándékkal a ház(csoport)ban lakik és állandó keresettel bír.

(4) Házfelügyelő, házgondnok vagy háztulajdonos házmegbízott csak a Testület (11. §.) előzetes hozzájárulásával lehet...

3. §. Házmegbízott választása

(1) A ház(csoport) minden 18. életévét betöltött lakója a házmegbízott választásánál szavazattal bír. (2) A házmegbízottat a házcsoport-értekezleten kell szótöbbséggel, titkos szavazás útján választani...

4. §. A házmegbízott hatásköre

(1) A házmegbízott hatásköre:

a) a lakók érdekeinek képviselete,

b) az egyes közigazgatási hatóságok által kiadott rendeletekkel hatáskörébe utalt munkák lelkiismeretes végrehajtása,

c) a lakók érdekében a Testületen keresztül (11. §.) javaslatokkal támogatni a kerületi elöljáróság tevékenységét.

(2) A házmegbízott az (1) bekezdésben említett feladatokat ingyenesen köteles ellátni, részére azonban a Testület (11. §.) költségmegtérítést állapíthat meg...

6. §. A házmegbízotti tisztség megszűnése

(1) A házmegbízottat a ház(csoport) lakóiknak joguk van visszahívni. A visszahívást a lakók (választók) 30%-a bármikor kérheti.

(2) A visszahívás a ház(csoport)-értekezleten a Testület (11. §.) megbízottjának jelenlétében titkos szavazással, szavazattöbbséggel történik. Visszahívás elhatározása esetén ugyanezen az értekezleten új házmegbízottat kell választani...

7. §. Háztömbök

(1) Az egyes házakból (házcsoportokból) háztömböt kell alakítani. (2) A háztömbök alakításánál a célszerűségi szempontok mérlegelése mellett 15—30 házat (házcsoportot) kell számításba venni...

8. §. A háztömbmegbízott

(1) A házmegbízottak maguk közül szavazattöbbséggel, titkos szavazás útján háztömbmegbízottat választanak...

11. §. Kerületi Házmegbízottak Testülete

(1) Minden közigazgatási kerületben Kerületi Házmegbízott Testületet kell létesíteni. Ennek a Testületnek a tagjai a kerület összes házmegbízottai és tömbmegbízottai.

(2) A Testület 8—20 tagból álló vezetőséget választ. A vezetőséget a tagok szavazattöbbséggel, titkos választással választják, a vezetőség tagjai ugyanilyen módon visszahívhatók.

(3) A Testület célja a közigazgatási kerületben levő lakómozgalom, valamint a házmegbízottak és háztömbmegbízottak ügyeinek intézése, a felügyeleti és a fegyelmi jogkör gyakorlása a ház- és a háztömbmegbízottak felett.

12. §. Budapesti Házmegbízott Testületek Központja

(1) Az egyes kerületekben működő Házmegbízott Testületek központi szerve a Budapesti Házmegbízott Testületek Központja, amelynek tagjai a Testületek (11. §.)...

Dagály utca (1971)

Angyalföld, hóolvadás után (1970)

Csigó László reprodukciói

Angyalföld

Régi gyár (1974)

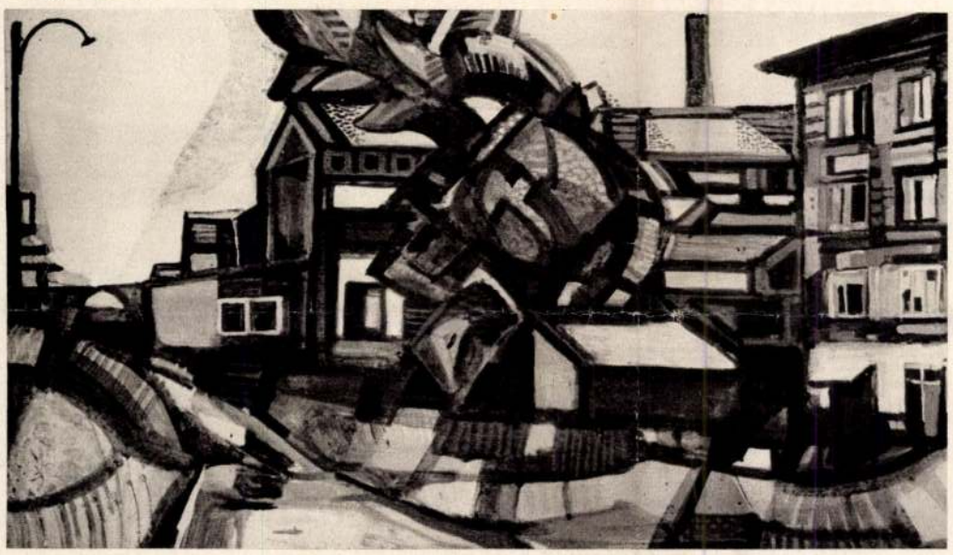

Angyalföldi házak (1972)

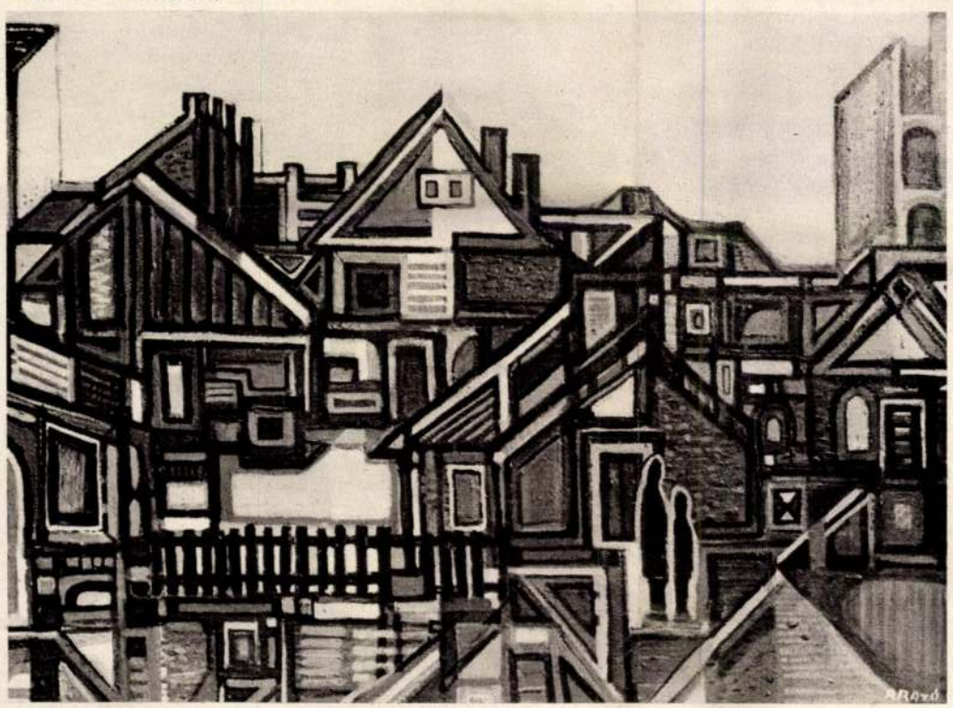

Már nem tudom, hol olvastam, hogy Utrillo Montmartre-i festményei erősen növelték e párizsi városrész idegenforgalmát. Ez lehetséges; mindenesetre való igaz, hogy a mester „belefestett" a képeibe sok mindent — a maga körül érzékelt látványon kívül —, amit régebben született festmények (és könyvek) vallottak a Mártírok Dombjáról.

Nem kívánom összehasonlítani Párizs művésznegyedét a hajdani földbirtokos, az Engel úr Engelsfeld-jéből — és a felvidékről Pestre áramló szlovák parasztok-munkások „Lepsi"-jéből — született Angyalfölddel. És különösen nem Utrillo mestert *Arató Istvánnal*, akivel már kamasz korunkban együtt kóboroltunk ezen a kormos tájon — amely még most, átváltozó, újjáépülő korában sem vonzza különösebben a külföldi turistákat. Nem kevesek számára azonban — akik e környéken laknak, vagy ha elkerültek is innen, de szívükben még élnek ifjúságuk emlékei — egy kicsit *Arató István* képei őrzik meg e vidéket, múltjával együtt.

A gyári munkásból éppen negyedszázada festővé lett *Arató* sok mindent fedezett fel a Nyugati pályaudvar és a Rákos-patak határolta világból. Személyes emlékei, életúttá összeálló mindennapjai mellett — a Visegrádi utcai „sárga ház"-zal szemben született és ma is Angyalföldön él — Derkovits-festmények és Kassák-elbeszélések, Jahn Ferenc szociográfiái, Déry Tibor „Felelet"-e is segítették abban, hogy őrizze meg a jelennek a tűzfalakhoz támaszkodó bódékat, a dülledező kerítéseket, a rozsdálló gépeket. Azt a szülőfalut, ahol gyárkémények a templomok...

Egyik kedves motívuma, amelyhez úgy tér vissza, mint a falu fia a búboskemencéhez, a múlt század közepén épült, azóta már lebontott malom a Vág utcában. Ez szürke tömbjével, pontosan nem is tudni, milyen célt szolgáló tornyával székesegyházként nézett szembe a kopár grundokkal, a József Attila megénekelte „rongyokkal a rongyos füveken". (Ugyanez a látvány ragadta meg a Kassák-regény alap-

1945. szeptember

Az ország demokratikus átalakításának folyamatában nagy jelentősége volt az oktatási rendszer reformjának. A főváros — a Budapesti Nemzeti Bizottság kezdeményezése alapján — iránymutató szerepet játszott az általános iskola rendszerének bevezetésében, az oktatás ingyenessé tételében, a munkásiskolák megszervezésében s a rosszemlékű „tanonc" elnevezés felszámolásában is.

A közélet demokratizálását szolgálta a felszabadulás első hónapjaiban megszervezett ház- és háztömbmegbízotti intézmény. A munkáspártok, mindenekelőtt a kommunisták harcának eredményeként 1945 szeptemberében megszületett ezen intézmény fővárosi „alkotmánya".

Munkásiskolák szervezése

Rendelet

Az általános műveltség és a szakismeretek fontosságának tudatában alkalmat kívánok nyújtani a továbbtanulásra mindazon munkásrétegből származóknak, akiknek annakidején nem volt módjuk rendszeres iskolázásban részesülni. Ennek érdekében egyes székesfővárosi polgári iskolák, gimnáziumok és kereskedelmi középiskolákkal kapcsolatban, a vallás- és közoktatási miniszter úrtól kapott felhatalmazás alapján, munkás-férfiak és nők részére esti munkás-polgári iskola, munkás-gimnázium és munkás-kereskedelmi középiskola felállítását rendelem el.

Az esti munkásiskolákban a tanítás a rendes iskolák részére kiadott Tanterv és Utasítás, valamint Rendtartás alapján történik, azzal az eltéréssel, hogy a szorgalmi idő egy osztályban 6 hónap. Egyes — felnőtteknél nélkülözhető — tantárgyak elmaradnak. A felvételi korhatár a polgári iskoláknál és a gimnázium alsó tagozatánál a 16. életév, a gimnázium felső tagozatánál és a kereskedelmi középiskoláknál a 18. életév. A tanítás hétköznaponként délután 4 órától este 8 óráig, heti 24 órában történik.

Az esti munkásiskolák bármely osztályába bárki jelentkezhetik felvételre, akkor is, ha megfelelő előképzettséggel nem rendelkezik. Egy osztály elvégzése után érvényes bizonyítványt kap az alsó tagozatban az a tanuló, aki az előző osztály sikeres elvégzését igazoló bizonyítvány, vagy sikeres felvételi vizsgálat alapján iratkozott be, a felső tagozatban pedig csak az a tanuló, aki felvételi vizsgálat alapján iratkozott be, akár van az előző osztályról bizonyítványa, akár nincs.

Az alsó tagozatban előképzettség és felvételi vizsgálat nélkül előkészülés céljából is felvehetők tanulók; ezek csak továbbtanulást biztosító jogosítványt kapnak.

Akik az osztályonkénti előkészülés helyett rövid idő alatt a gimnázium V. és a kereskedelmi középiskola I. osztályába akarnak beiratkozni, azok részére a felvételi vizsgálatra előkészítő, féléves szemináriumszerű tanfolyamokat szerveznek.

Az esti munkásiskolákba elsősorban munkások vehetők fel. A felvételre jelentkezőknek politikai megbízhatóságukat (szakszervezet, üzemi bizottság, hivatalfőnök útján) igazolni kell...

Budapest, 1945. szeptember 4.

Vas Zoltán sk.
polgármester

Az iparostanonciskolák elnevezésének megváltoztatása

Rendelet

A polgármesteri VII. (közoktatási) ügyosztálya javaslatára a székesfővárosi községi iparostanonciskolák elnevezését megváltoztatom.

Az iparostanonc fiúiskolák a jövőben a fiúiparosiskolák, az iparostanonc leányiskolák pedig a jövőben az iparosleányiskolák nevet viselik...
Budapest, 1945. szeptember 13.

Vas Zoltán sk.
polgármester

Részletek a házmegbízott intézmény megszervezéséről alkotott szabályrendeletből

A polgármester f. évi szeptember hó 21-én 146.763/1945.—IX. szám alatt a következő rendeletet adta ki:

A törvényhatósági bizottság közgyűlése 1945. augusztus hó 29-én tartott rendes közgyűlésében felhatalmazott, hogy a házmegbízotti intézményről szóló szabályrendeletet — a törvényhatósági bizottság közgyűléséhez történő utólagos bemutatás kötelezettsége mellett — a magam hatáskörében alkossam meg. E felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. A házmegbízott

(1) A házmegbízotti intézmény célja a székesfőváros lakossága érdekeinek védelme és a közigazgatás munkájának elősegítése.

(2) A székesfőváros területén minden házban, ahol legalább 20 személy lakik, házmegbízottat kell választani.

(3) Házmegbízott lehet mindenki, aki 20. életévét betöltötte, akivel szemben az 1460/1945. M. E. sz. rendelet 5. §. (7) bekezdésében említett kizáró eset nem forog fenn, továbbá aki állandó letelepülési szándékkal a ház(csoport)ban lakik és állandó keresettel bír.

(4) Házfelügyelő, házgondnok vagy háztulajdonos házmegbízott csak a Testület (11. §.) előzetes hozzájárulásával lehet...

3. §. Házmegbízott választása

(1) A ház(csoport) minden 18. életévét betöltött lakója a házmegbízott választásánál szavazattal bír.
(2) A házmegbízottat a házcsoport-értekezleten kell szótöbbséggel, titkos szavazás útján választani...

4. §. A házmegbízott hatásköre

(1) A házmegbízott hatásköre:

a) a lakók érdekeinek képviselete,

b) az egyes közigazgatási hatóságok által kiadott rendeletekkel hatáskörébe utalt munkák lelkiismeretes végrehajtása,

c) a lakók érdekében a Testületen keresztül (11. §.) javaslatokkal támogatni a kerületi elöljáróság tevékenységét.

(2) A házmegbízott az (1) bekezdésben említett feladatokat ingyenesen köteles ellátni, részére azonban a Testület (11. §.) költségmegtérítést állapíthat meg...

6. §. A házmegbízotti tisztség megszűnése

(1) A házmegbízottat a ház(csoport) lakóiknak joguk van visszahívni. A visszahívást a lakók (választók) 30%-a bármikor kérheti.

(2) A visszahívás a ház(csoport)-értekezleten a Testület (11. §.) megbízottjának jelenlétében titkos szavazással, szavazattöbbséggel történik. Visszahívás elhatározása esetén ugyanezen az értekezleten új házmegbízottat kell választani...

7. §. Háztömbök

(1) Az egyes házakból (házcsoportokból) háztömböt kell alakítani. (2) A háztömbök alakításánál a célszerűségi szempontok mérlegelése mellett 15—30 házat (házcsoportot) kell számításba venni...

8. §. A háztömbmegbízott

(1) A házmegbízottak maguk közül szavazattöbbséggel, titkos szavazás útján háztömbmegbízottat választanak...

11. §. Kerületi Házmegbízottak Testülete

(1) Minden közigazgatási kerületben Kerületi Házmegbízott Testületet kell létesíteni. Ennek a Testületnek a tagjai a kerület összes házmegbízottai és tömbmegbízottai.

(2) A Testület 8—20 tagból álló vezetőséget választ. A vezetőséget a tagok szavazattöbbséggel, titkos választással választják, a vezetőség tagjai ugyanilyen módon visszahívhatók.

(3) A Testület célja a közigazgatási kerületben levő lakómozgalom, valamint a házmegbízottak és háztömbmegbízottak ügyeinek intézése, a felügyeleti és a fegyelmi jogkör gyakorlása a ház- és a háztömbmegbízottak felett.

12. §. Budapesti Házmegbízott Testületek Központja

(1) Az egyes kerületekben működő Házmegbízott Testületek központi szerve a Budapesti Házmegbízott Testületek Központja, amelynek tagjai a Testületek (11. §.)...

Arató István festő

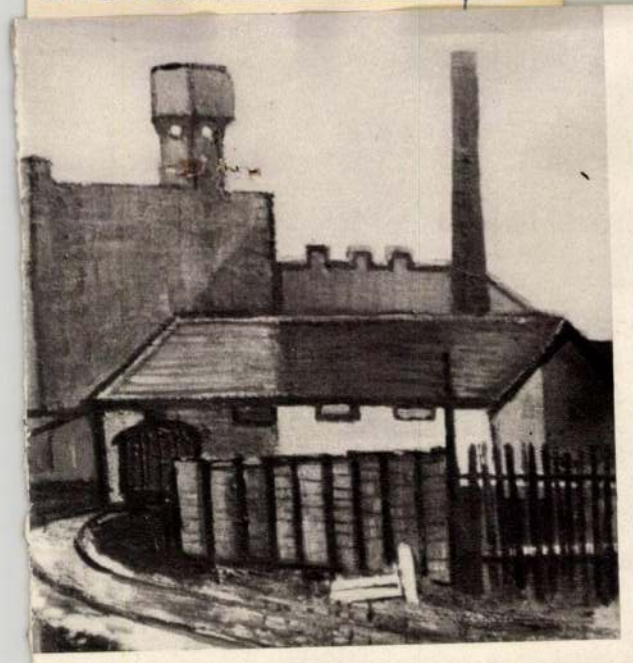

Rózsaszínblúzos lány (1973)

ábrázolója

ján készült „Angyalok földje" című film alkotóit is.)

A Vág, a Dagály, a Garam utcákhoz különösen érzékenyen vonzódott a festő: a táj szívének érezte e környéket, mely híven megőrzi a budapesti munkásmozgalom hőskorának emlékeit. Be-benézett a kapjualjakba, végigjártatta tekintetét a mindig zsúfolt gangokon. Akkor — közvetlenül 1945 előtt és után — nem hitte volna, hogy egykor majd nosztalgiát érez az azóta eltűnt, zsivajos csendéletek után. Csak később, amikor — szerencsére — már tünedezni kezdett a Vág, a Dagály, a Garam utcák bérkaszárnyáinak komor nyomorúsága, vált tudatossá a festőben, hogy egy szigorú költészetre bukkant a végtelen körfolyosók és a tűzfalak világában.

Ezt látta meg az angyalföldi télben is, amikor hó lepte el a grundokat. Ilyenkor különös élességgel rajzolódtak ki a kerítések foghíjas léccei. És a Teve utcai kormos kócerájok sajátos karácsonyi varázslatot nyertek. „Mondják, az Ég pártatlan, itt mégis alacsonyabb, másmilyen az ég is" — írta 1941-ben, Angyalföldi séta című versében Kis Ferenc, a munkás-költő. *Arató* úgy látta, hogy ez az „alacsonyabb ég" egy sajátos, képekbe kívánkozó szerkezetet föd be . . .

A festő szerint Angyalföld nemcsak jelenbeli és nemcsak földrajzi táj. Nincs olyan térkép — sem szociográfiai írás —, amely az Angyalföldhöz csatolná a Szent István körútnak azt a részét, amely a Visegrádi utca sarkától, a Tükör-presszótól a Marx térig, a Tejvendéglőig terjed. „Az itteni világ azonban — mondja *Arató István* — mégis mindig más volt, és bizonyos fokig ma is más, mint akár öt lépéssel arrébb . . . A „Felelet" tévé-változatában láttatott nagy tüntetés is (gyerek voltam még, de jól emlékszem a tüntetésre) birtokba vette ezt a Körút-részletet; de csak ennyit. A lovasrendőrök a Visegrádi utca sarkán sorakoztak . . . És itt szálltak fel, más tájakról jőve, a villamosra a Váci úti gyárakban dolgozók és ott munkát keresők . . ."

Angyalföld addig terjedt — és terjed —, ameddig a munkások mozgása, élete.

Antal Gábor

Visegrádi utca (1966)

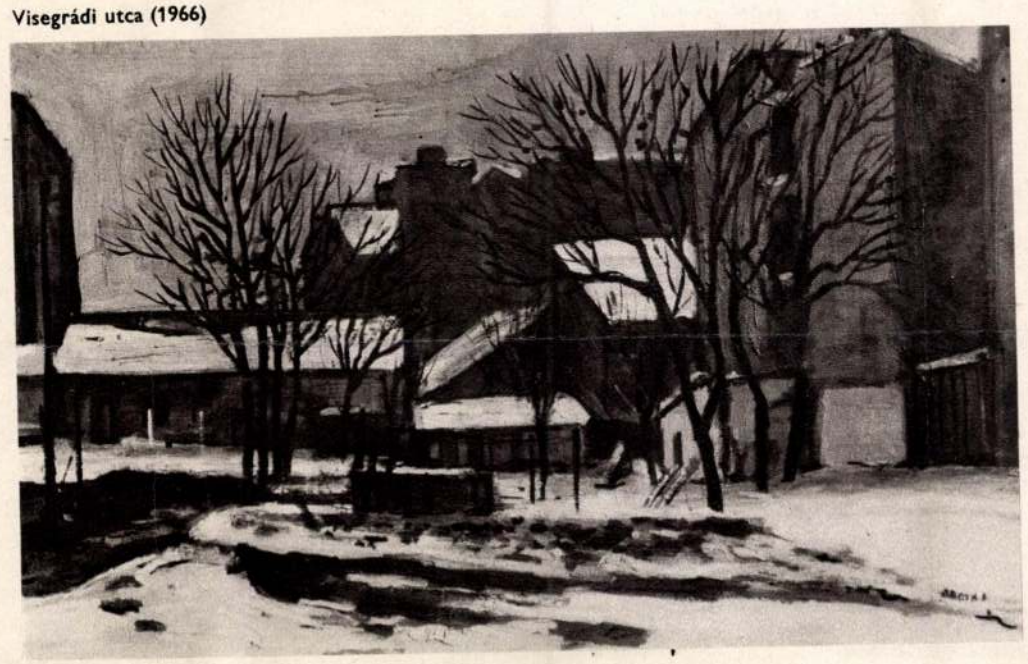

Piros külváros (1972)

Munkásgyerek-sors a Magdolnavárosban

Életem hasonló volt a sok tízezer angyalföldi fiatalához. A családunk nagy volt, hattagú. Négyen voltunk gyerekek. Csak Apám volt kenyérkereső; már amennyire annak lehetett mondani. Kocsin ült, hajtotta Fischer Zsigmond fuvaros lovait. Reggel ötre járt s csak késő este jött haza. Munkája nagyon igénybevette, így hát ritkán láttuk. Vasárnaponként a lovak szerszámait tisztogatta, ekkor segítettünk neki. Hálából olykor elvitt kocsikázni. Ilyenkor együtt ebédeltünk vele.

— Hozz 20 fillérért „absnicli"-t! — mondta valamelyikünknek. Ezek amolyan levágott kolbász- és húsvégek voltak. A hentes beletett egy marékkal a stanicliba, azt együltünkben elfogyasztottuk a bakon.

Anyám is szeretett volna dolgozni. Sajnos csak ritkán jutott munkához. Amit csinált, mindig afféle alkalmi munka volt. Emlékszem: a Nyugati pályaudvarral szemben — ahol ma a 72-es troli végállomása van — állt egy hatalmas szálloda. „Hotel London Szálló" volt a neve. Esetenként itt takarított néhány pengőért — meg kiegészítésként ételmaradékot is hozhatott haza a családnak. Később tudtuk meg, hogy ez urak által otthagyott, el nem fogyasztott, olykor tányérokból összekotort étel volt. Törődtünk is vele! Jóllaktunk és kész. Akkor még nemigen tudtuk ésszel felfogni, hogy milyen nagy gond négy gyereket felnevelni, etetni, iskolába járatni, néha egy-egy ruhadarabot venni, Apám szűk keresetéből, Anyám alkalmi munkájából.

Tizennégy-tizenöt éves koromban a Váci úti polgári fiúiskolába jártam. Jó tanulásom, valamint egy szegénységi bizonyítvány beadása ellenében tandíjat szerencsére nem kellett fizetni. Sajnos a másodikból ki kellett maradnom, mert Apám keresetéből nem tudtunk megélni.

A nyár egy részét a Margitszigeten töltöttem. Teniszlabdát szedegettem az uraknak és az úrhölgyeknek, akik ott teniszeztek, szórakoztak. Ezért a munkáért 10 fillért kaptam óránként. A pénz jól jött, de ez is alkalmi munka volt. Ebből ráadásul 10 fillér belépőt le kellett fizetni a Szigeten. Hə lehetett, ezt elblicceltem. De aztán másutt kellett munkát néznem.

A Lehel úton, a mai Halászcsárda helyén volt egy kuglipálya. Az udvarán játszott Pufli Pista rezesbandája. A kocsmáros esetenként alkalmazott a kuglibabák állítgatására. Ősszel ez a munkalehetőség is megszűnt.

Lődörögtem. Szerettem volna dolgozni és pénzt keresni. Szorgalmasan böngészgettem a Friss Újság apróhirdetéseit. Hopp, megvan! Kifutófiút keresett néhány tejesbolt. Jelentkeztem. Sajnos kevés eredménnyel, mert mire reggel hatra a Csanádi utcai tejesüzlethez értem, vagy húszan megelőztek, sorbaálltak a meghirdetett munkáért. Nem tudtam olyan korán kelni, hogy én lehettem volna az első. Egyszer aztán mégis sikerült, a Pannónia utcában. De boldog voltam! Tej- és süteménykihordó lehettem, heti 5 pengőért! Kevés pénz volt, de jól jött, több volt a semminél. Akkoriban úgy mondtuk: az éhenhaláshoz sok, a jóllakáshoz kevés. Hordtam hát a tejet meg a péksüteményt a nagyságáknak, a földszinttől a hatodik emeletig. Nagyon fárasztó volt. Legalább annyit szaladgáltam, mint a postások. Bizony megdolgoztunk, megizzadtunk azért a pár rongyos pengőért!

Aztán újra sikerült munkahelyet változtatni. A Visegrádi utca 15-ben volt egy drogéria: dr. Gábor Ernő „Tigris" drogériája. Otthagytam a tejesüzletet s heti 6 pengőért egy kerek esztendeig a drogériában kifutóskodtam.

Ebben az időben készült a többi között „A meseautó" című film. Minden filmnek megvolt a maga slágere. Énekelte a kifutó, a munkanélküli, a Conti utcai prostituált. És miért ne énekelték volna, hisz oly csodás, oly elragadó volt mindez: a bankár szerelme, az irgalmas rendőr, aki a meseautóban elszenderedett szerelmes hősnőt álmodozásai közben betakarta. Szerepelt a filmben a lillafüredi Palotaszálló is. Hogy ide ki kerülhetett akkor? A havi 24 pengős kifutó, vagy tán az állás nélküli tanító? A 24 pengős fizetésemmel nem hittem a fülemnek, illetve a slágernek, mely valahogy így szólt: „Havi kétszáz pengős fiksszel az ember könnyen viccel, havi kétszáz pengős fiksszel feleségül vennélek . . ." Nem akartam elhinni, hogy ilyen fizetések is vannak. Igaz, mondták: de nem a proliknak! A film mondanivalói mindenesetre rettentően felkorbácsoltak. Micsoda hülyeség, baromság! Így megosztani az embereket, az egész társadalmat urakra és szegényekre, 200 pengősökre, 24 pengősökre — és akik nem dolgozhattak: munkanélküliekre! Mennyi öröm és mennyi nyomorúság volt a két számjegybe belesűrítve!

Vágyódtam kulturálódni. Főként sokat szerettem volna moziba járni. Aztán jártam is. Egy mozijegy 10—30 fillérbe került, szóval elég drága volt. Más megoldást kerestem. Hallottam, hogy a Winkler mozi (a mai Dózsa filmszínház) plakátragasztókat, röpcédulaszórókat keres. Jelentkeztem. Fizetést nem adtak. A munkám abból állt, hogy másodmagammal Angyalföld utcáin és terein plakátokat kellett ragasztanom. A következő napon pedig a filmeket népszerűsítő röpcédulákat hordtuk ki a bérházak lakóihoz. A fizetés ezért egy teljes hétre szóló ingyenes belépőjegy volt — a főnök sajátkezű aláírásával! Hát megvolt a nagy öröm. Hétfőtől-vasárnapig ugyanazt a filmet játszották. Vasárnap akár súgónak is elmehettem volna. Sajnos ezzel a munkámmal pénzt sohasem vittem haza, pedig nagy szükség lett volna minden fillérre, a négy felnőttszámba menő gyerek eltartásához.

Bátyám négy évvel volt idősebb. Ő alkalmi munkából összerakosgatott vagy húsz pengőt, azzal kiment a Tangóra — így hívták akkor az ócsakapiacot — és vett egy használt kerékpárt. Szüksége volt a biciklire. Olvastuk a Friss Újságban: „Jó házból való kifutófiút kerékpárral fűszerüzletbe heti hét pengőért felveszünk." Sehogyan sem értettem, mi az, hogy jó házból való. A Csongor utcai ház valószínűleg nem volt jó ház, mert kopott volt. Bátyámnak azonban szerencséje volt. Felvették egy Garai téri fűszerüzletbe. Korán kelt, ment a hirdetésre, mindenkit megelőzött. Szorgalmas, fáradhatatlan fiatalember volt, hajnaltól estig karikázott, nyomta a pedált azért a nyomorult hét pengőért. Kellett is a keresete, mert az üzlethelyiségért, melyben hatan laktunk, tizennyolc pengőt kellett fizetni a háziúrnak, ha törik, ha szakad. Különben a kapualjba raktak volna. Az ilyen eset elég gyakori volt.

Anyám is új alkalmi munka után nézett. Gyönyörű nyár volt. Mázsaszám hozták Budapestre az uborkát és a burgonyát. A Fabriczky Lipót-féle konzervgyár ott volt a Szegedi úton. Szegény Anyám egy árral szurkálgatta a savanyítandó uborkát, közben burgonyát hámozott. Óránként tíz-tizenkét fillért kapott. Mégis csinálnia kellett, hisz más munkaalkalom akkor nem kínálkozott. Munkáltatója még az OTI-ba sem jelentette be.

Közben Apám szakmát keresett nekem: Tausz Izsó pékmesterhez adott három hónapos próbaidőre. Azt mondta:

— Pont neked való lesz ez a szakma, mert

Az „Így éltem, dolgoztam a felszabadulás előtt" című pályázatra beérkezett pályamű.

Arató István

rajza a 25. oldalon

Magyar Nemzet 1974

ARATÓ ISTVÁN

Ecsettel megörökített Angyalföld

Arató István-kiállítás a Folyosó-Galérián

A polgármesteri hivatal épületében megtekinthető Folyosó-Galérián május 2-án megnyitották Arató István, kerületünkben élő és alkotó festőművész „Képek az elmúlt harminc évből" kiállítását. Dr. Szalay Károly író megnyitóbeszédében méltatta a hosszú alkotói múltra visszatekintő Arató István munkásságát, képeinek emberközpontú tartalmát, esztétikai magasrendűségét, s azt a ragaszkodását, amellyel hosszú évtizedek óta vásznain megörökíti a XIII. kerület jellegzetes helyszíneit, átitatva látásmódjának szubjektivitásával, s ezáltal művészi módon megörökítve és megőrizve kerületünk látképének e sarkallatos pontjait. Mindezeken kívül a tárlaton megtekinthetők a művésznek az elmúlt időszakból származó válogatott alkotásai. A kiállítás május 28-ig, a polgármesteri hivatal ügyfélfogadási idejében tekinthető meg.

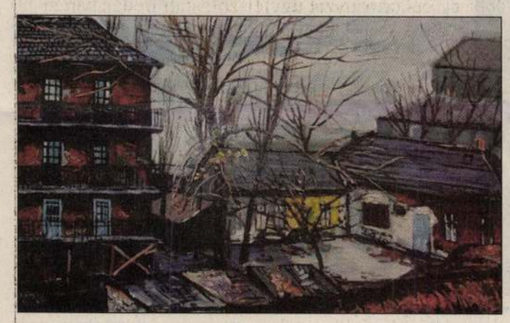

Angyalföldi udvar

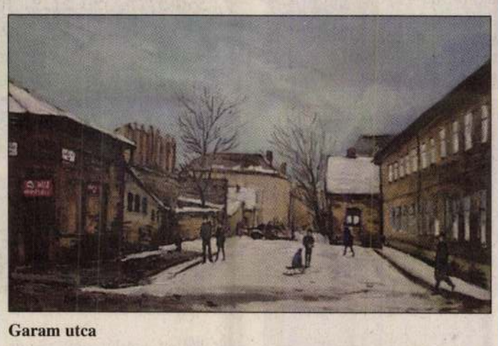

Garam utca

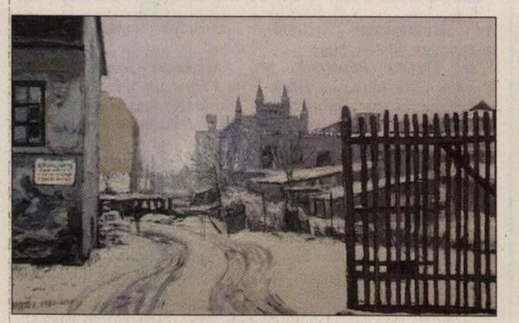

Váci út és a régi angyalföldi erőmű

Grund a Visegrádi utcában

A 15-ös villamos emlékére

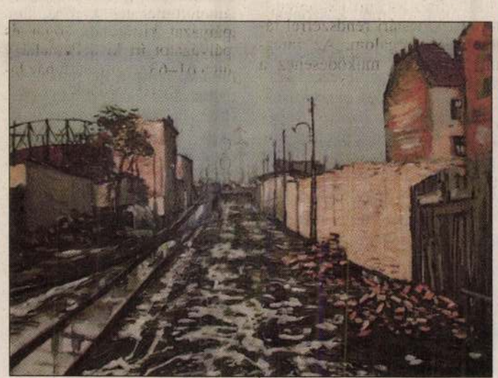

Iparvágány Angyalföldön

Hegedűs Gyula és Victor Hugo utca sarok

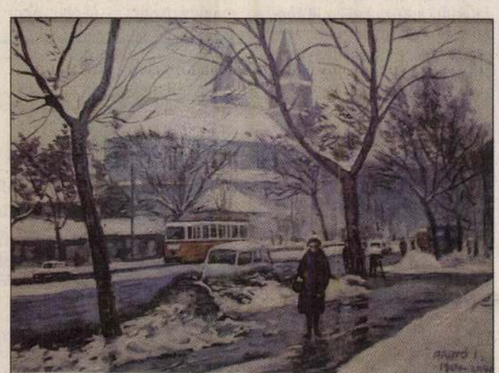

A Váci út 1964-ben

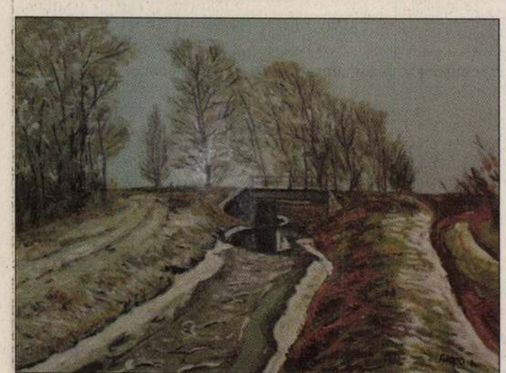

Patakpart

Ritkaságszámba menő jubileum

Az 500. A padlás a Vígben

A bemutató előadás egyik jelenetében Kölyök, Rádiós, Süni, Herceg, Barrabás és Lámpás, azaz Pápai Erika, Kaszás Attila, Igó Éva, Méhes László, Hegedűs D. Géza és Rudolf Péter

1988. január 29-én mutatta be a Vígszínház Presser Gábor–Sztevanovity Dusán A padlás című – amint a színlapon olvasható –, félig mese, félig musical műfajú darabját. Akkoriban senki nem sejtette, beleértve Marton László rendezőt, hogy közel másfél évtizeden át a színház egyik legkedveltebb s leglátogatottabb produkciója lesz ez a varázslatos színpadi mű. Ez év május elsején – a Vígszínház megnyitásának 106. évfordulóján – ünnepélyes keretek között tartották meg A padlás 500. előadását.

Kaszás Attila és Pápai Erika az 500. előadás egyik jelenetében

A jubileumi előadás főszereplői fölszeletelik a látványos tortát

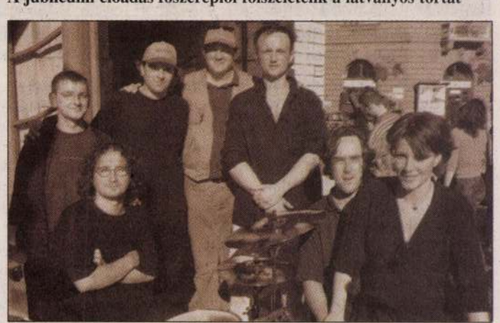

A jubileumi nap napfényes délutánján a színház bejárata előtt koncertező Könnyű esti sértés elnevezésű színészzenekar immár hagyományosan szórakoztatta a Szent István körút járókelőit és az előadásra érkezőket

Újlipótvárosi Klub-Galéria

Tátra utca 20/B

Május 15–31.:

a kerületünkben élt és alkotott nemzetközi hírnevű fotóművészünk,

Horling Róbert

emlékkiállítása.

Hazai minőségi primőrt olcsón a Lehelen talál!

A hét minden napján árengedmények, akciók!

A galériaszinten hentesáru, ruha, cipő, konyhafelszerelés, kozmetikaicikk-, műszakiáru-szaküzleteket működtetünk.

Kispiacunk a metrószinten található, ahol teljes áruválasztékkal és termelői virágárusokkal várjuk vásárolóinkat.

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig: 6–18 óráig.
Metrószint: 6–22 óráig.
Szombat és vasárnap: 6–14 óráig.
Metrószint: 6–16 óráig.

A parkolás első órája ingyenes!

INGATLAN

Újpesti Ingatlanközvetítő és Építési Iroda
1042 Bp., Árpád út 16.
Telefon/fax: 369-5214, 380-4920, 370-8710
www.ingatlankulcs.hu.
E-mail: ingatlankulcs@axelero.hu
Nyitva tartás: h–cs: 9–18, p: 9–14 óráig

Újpesten, Liszt F. u. 27–29. szám alatt téglaépítésű, liftes, belső kertes társasházban, egyedi cirkófűtéses lakások **korlátozott számban,** októberi átadással **244 E Ft/m² áron** ütemezett részletfizetéssel eladók.

Bp. IV., Görgey A. u. 29–33. Újpest kertvárosának szélén, az SZTK-val szemben, földszint + kétemeletes társasházban, tetőtéri, téglaépítésű, kétszintes, egyedi cirkófűtéses lakások 2002. decemberi átadással leköthetők. 3 db 95 m²-es, 4 szobás lakás eladási ára: 19 992 000 Ft/lakás, 3 db 105 m²-es, 5 szobás lakás eladási ára: 22 848 000 Ft/lakás.

Keressen fel bennünket!

Földes Imre, az ideális ismeretterjesztő

Ki gondolná, hogy tudóssal van dolga?

Kerületünkben sok érdekes alkatú, jeles személyiség, művész, tudós, tanár él. *Földes Imre* zenetudós, egyetemi tanár a legérdekesebbek egyike. Kiterjedt tevékenységében elképesztően precíz, magánemberként – ahogy mondani szokták – „a fene se gondolná", hogy tudóssal van dolga. Beszélgetésében ráérős idő-milliomosnak vélnéd, kedélyes humoristákéval vetekszik. Éppen e szokatlan kettőssége révén ideális ismeretterjesztő – no, de erről majd később kicsit többet.

Sokoldalú tudását gyermekkorától növesztette kivételessé – már ifjúkora baráti körében szenvedélyesen terjesztette akkori zenei és vele összefüggő irodalmi, képzőművészeti felkészültségének anyagát. Fogékonyságát, a művészetek iránti vonzalmat anyai ágon örökölte. (Fura esetlegesség, a Nemzetközi Nőnapon, március 8-án született.)

Édesanyja magas fokon, akadémiai szinten zongorázott. Nagynénje iparművészettel foglalkozott. Nagybátyja, Földes Péter, József Attila-díjas író, a magyar őstörténet kutatója *(A delfin lovasa, A karvalyos zászló, Szót kérnek az ősidők tanúi)*. Egy generációval feljebb, édesanyjának apja, *a tanár úr nagyapja*, az azonos nevű, nagy sikerű színműíró *Földes Imre*, a *Hivatalos urak, A császár katonái* szerzője, és a világszerte játszott Ábrahám Pál-operettek, a *Viktória* és a *Hawaii rózsája* szövegírója.

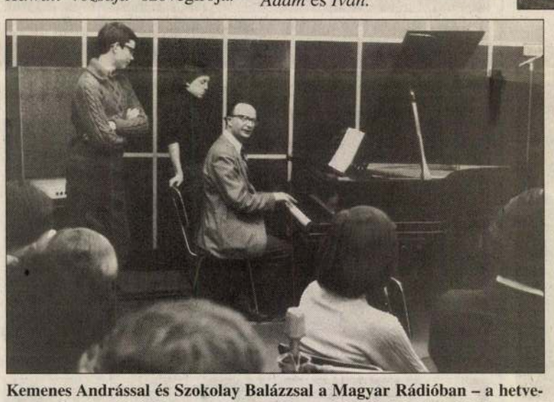

Kemenes Andrással és Szokolay Balázzsal a Magyar Rádióban – a hetvenes évek második felében – a Mindenki zeneiskolája felvétele közben

(És az elődök után az utód: leánya, Judit régizene-együttesekben játszó brácsaművész lett.)

Földes Imre tehetsége, átlagon felüli zongorajátéka, improvizációs készsége, adottsága a komponáláshoz már a hányatott háborús években, a Goldmark Zeneiskolában kitűnt (tanára *Berczel Vera* volt). A háború alatt – ameddig tehették – és aztán a háború után is kiváló tanárok tanították itt, a költészet világában és a zenetörténetben egyaránt jártas *dr. László Zsigmond* igazgatta intézményben, köztük *Kadosa Pál, Sándor Renée, Kelen Hugó, Fraknói Károly, Szelényi István.*

Tizenöt éves, amikor műveit ismerve Széchenyi István, aki ekkor a budapesti Állami Zenei Gimnázium zeneszerzés-tanára, igazgatója volt, fölvette tanítványai közé. Elvégezvén a Zenei Gimnáziumot és az Erkel Ferenc Zeneművészeti Szakiskolát, a Zeneakadémiára került, ahol *Viski Jánosnál* folytatta és fejezte be zeneszerzés-tanulmányait. Diplomamunkáját – az időközben elhunyt Viski János után – *Farkas Ferencnél* védte meg. Más, nagyszerű mesterek is tanították a főiskolán: *Bárdos Lajos, Ujfalussy József, Szőllősy András.*

– Szőllősy Andrásnak köszönhetem, hogy elkezdhettem előadásokat, pontosabban: előadás-sorozatokat tartani a *Tudományos Ismeretterjesztő Társulat* keretében a *József Attila Szabadegyetemen.* Nekem adta át a stafétabotot, amit immár negyvenkettedik éve tartok a kezemben… De hálával tartozom neki azért is, mert a Zeneakadémián is őt követhettem, előbb a 20. század zenéje, majd az egyetemes zenetörténet tanításában is utódja lehettem – meséli a tanár úr.

De ne fussunk a dolgok elébe! Főiskolai tanulmányait befejezve eldöntötte, hogy nem a zene írásával, hanem tanításával, terjesztésével fog foglalkozni. Tizennégy éven át az *Iparművészeti Főiskolán* oktatott zenetörténetet, keresve a kapcsolatot a zene és a vizuális művészetek között. Ezzel egy időben a Konzervatóriumban kezdett szolfézst, zeneelméletet, zeneirodalom-ismeretet, zenetörténetet tanítani, többek között olyan rendkívüli tehetségű gyerekeknek, mint amilyen *Kocsis Zoltán* volt, vagy a két, karmesterré lett *Fischer* fiú: *Ádám* és *Iván.*

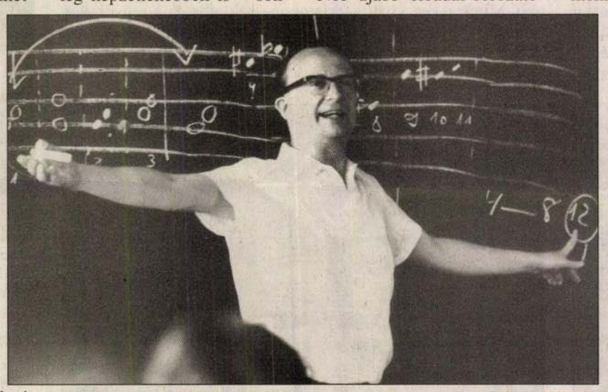

Tárt karokkal a hallgatók előtt

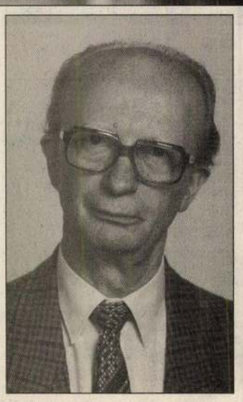

1966 óta egyetemi tanára a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (ma már Egyetem) művész- és tanárképzőjének. Zenetörténetet, szolfézst, zeneelméletet tanít, és szinte évenként újabb és újabb speciális kollégiumokat talál ki, amelyeknek tárgyköre eltér a megszokottaktól. Volt, amikor teljes éven át *Gustav Mahlerről*, más évben *Igor Sztravinszkij* életművéről beszélt. Egy ízben *Komédiások* címmel *Chaplintől Woody Allenig, Kabos Gyulától Latabár Kálmánig* állított össze filmsorozatot. *Művészportrék* cím alatt a televízióban játszott nagy művészek beszélgetéseit mutatta meg, és a zeneakadémistákkal együtt igyekezett belőle tanulságokat levonni: vajon milyen tanácsokat adott a jövő muzsikusainak *Szvjatoszlav Richter* és *Schiff András, Yeduhi Menuhin* és *Kovács Dénes, Dietrich Fischer-Dieskau* és *Solti György,* vagy egy-egy alkalommal a tudós *Roska Tamás* és a pszichológus *Polcz Alain?* Nem egyszer tartott speciális kollégiumot a zenei ismeretterjesztés iránt érdeklődő muzsikus fiataloknak.

Ismeretterjesztés! Azt hiszem, nem tévedek nagyot, ha azt mondom: tanári, tudományos eredményein túl ez utóbbi területen alkotta meg élete fő művét. Hazánk ma élő zenekedvelői – köztük a zeneileg képzetlenebbek is – sokak örömöt köszönhetnek neki, kedélyes, együttgondolkodó, a zene titkaiba bevezető órákat. A jeles muzsikusok közül *Leonard Bernstein* tudta rengeteg laikus érdeklődését ilyen, szinte észrevétlen útonmódon a zene felé fordítani. És *Öveges* professzor a bámulatos fizika felé.

Földes Imre nem fejezi ki a jó húsz esztendővel ezelőtt készült rádiósorozatának, a *Mindenki zeneiskolájának* résztvevőit, az akkor hetvenegy éves, nyugdíjas *Pick Lászlót,* a közgazdász *Kühnle Máriát* – aki ma is rendszeres hallgatója a szabadegyetemi előadásoknak – és az esztergályos *Szegedi Benedeket,* aki a legcsekélyebb zenei képzettség nélkül járt be Pestre, az előadásokra, ahonnan rohanvást kellett távoznia, hogy még elérje az utolsó péceli buszt. Közben kiviláglott, hogy őseredeti érzéke van a hangok világához, a zenéhez. Egyébként a Mindenki zeneiskolája a hetvenes-nyolcvanas évek egyik leghallgatottabb műsorfajtája volt. Ahogy nagyon sokan követik figyelemmel a madárfüttytől a reneszánsz hangszeres zenéig ívelő most folyó *Zenetörténet mindenkinek* rádiós sorozatot is.

– Az ismeretterjesztéssel kapcsolatban hadd mondjam el az ars poeticámat! Hiszek abban, hogy minden ember fogékony a zenére, sőt, egyáltalán nem biztos, hogy azok a legfogékonyabbak rá, akik tanultak zenét. Nem! Számos olyan emberrel kerültem kapcsolatba, akik soha nem játszottak hangszeren, mégis bámulatos zenei érzékenységgel, stílusismerettel rendelkeztek, a zene titkaira kíváncsi operalátogatók, hangversenyre járó zenehallgatók lettek. Velük találkozni, hetenként eléjük állni rendkívüli és inspiráló élmény. Nekik köszönhetem – hiszen meg akartam tartani őket! –, hogy évről évre újabb előadás-sorozatokat kellett kitalálnom: *Ó- és újtestamentumi történetek a zeneirodalomban, Görög és római mitológiai történetek a zeneirodalomban, Szentek élete – zenében* (és képen, szobron), *Festmények, szobrok és zenék, Kis hangzó zenei szótár, Hangszerek – hangszerelés, Beethoven összes vonósnégyese, A zenei formák világa* és legutóbb a *Faust és Mefisztó – a zeneirodalomban* – hadd ne folytassam. 42 év, 42 sorozat! Mikor kiléptem a főiskola kapuján, fogalmam sem volt arról, hogy mi minden tartozik, tartozhat a zenei ismeretterjesztés körébe, ám tudtam, milyen világok nyílnak majd ki előttem. És azt se tudtam, hogy a magunk gazdagításánál csak az nagyszerűbb, ha azért gazdagodunk, hogy másokat gazdagíthassunk. Különösen azokat, akik ezt várják.

Erről jut eszembe! Néhány évvel ezelőtt az akkori Marx téren (ma Nyugati tér) fehér bottal a kezében egy vak asszony készült átkelni a túloldalra. „Átkísérhetem?" – kérdeztem. Visszakérdezett: „Ugye, tanár úr?" – „Igen, tanár vagyok" – válaszoltam. „Ön vezeti a rádióban a *Mindenki zeneiskoláját* – mondta magabiztosan. – Soha nem hagyom ki!" Hogy erre mit feleltem, arra már nem, de hogy könny szökött a szemembe, arra jól emlékszem. Hát van ennél szebb pálya?

Hogy a professzor számára nincs cezúra múlt és jelen között, előadásai, munkái, könyvei is bizonyítják. Zeneszerző kortársaival folytatott és megjelent beszélgetéseinek címe, a *Harmincasok,* az akkor még harmincas, ma már hatvanas-hetvenes években járó generáció megjelölésére szolgál a magyar zenetörténet-irodalomban. *Johann Sebastian Bachról* szóló tankönyve három kiadást megért. Csak azért nem járult hozzá a negyedikhez, mert az adatokat fel kellene frissítenie. Lenne kedve hozzá, csak hát – ahogy mondja – az idővel hadilábon áll.

Beszélgetésünk után, távozóban váratlan meglepetés ér. Mint a szobájában a könyvespolcok koszorúja, az előszobában a fiókos állványok ugyancsak szinte mennyezetig érő egymásutánja fogad. Bizonyára kották, partitúrák – vélem. – Dehogyis – húzza ki az egyik fiókot. Benne tökéletes rendezettségben, megszámozva vagy kétszáz diapozitív. A közel ötvenezerből, amelyet (eddig) készített!

Mikor volt ideje rá? Nem kérdeztem – úgy sem értem. Születnek emberek, akiknek a teljesítőképessége, adottságai, IQ-ja (intelligenciaszintje) a végtelent juttatja az ember eszébe. Ez szerencse. Rossz lenne nélkülük.

Rajk András

Intézményvezetői megbízások

Az önkormányzati képviselő-testület úgy döntött, hogy

dr. Treiber Pálnénak, a *Herman Ottó Általános Iskola* igazgatójának közalkalmazotti jogviszonyát nyugdíjba vonulása miatt közös megegyezéssel *2002. december 31-ei* hatállyal megszüntette. *Szeptember 1-jétől* mentesítette a munkavégzés alól, egyben köszönetét fejezte ki 36 éven át végzett eredményes pedagógusi munkájáért – melyből 31 évet a kerületben végzett – és 21 éves vezető tevékenységéért.

A képviselő-testület ***Bencze Erzsébetet*** megbízta a *Herman Ottó Általános Iskola* (Radnóti Miklós utca 35.) igazgatójának 2002. augusztus 1-jétől 2007. július 31-éig;

Polgár Andrásnét megbízta a *3. Sz. Összevont Napközi Otthonos Óvoda* (Gogol utca 32.) vezetőjének harmadik ciklusra;

Lippai Müller Annát megbízta a *6. Sz. Napközi Otthonos Óvoda* (Karikás Frigyes utca 12.) vezetőjének második ciklusban;

Meggyes Jánosnét megbízta a *Madarász Viktor Napközi Otthonos Óvoda* (Madarász Viktor utca 3.) vezetőjének harmadik ciklusban;

Lévai Sándort megbízta a *Számítástechnikai Általános Iskola* (Gyöngyösi sétány 7.) igazgatójának második ciklusban;

Szathmáry Józsefet megbízta a *Hunyadi Mátyás Általános Iskola* (Karikás Frigyes utca 3.) igazgatójának harmadik ciklusban;

Kézy Ágnest megbízta a *Tomori Pál Általános Iskola* (Tomori utca 2.) igazgatójának második ciklusban;

Somogyi Lászlót megbízta a *Berzsenyi Dániel Gimnázium* igazgatójának második ciklusban;

Lami Pált megbízta a *Németh László Gimnázium* igazgatójának második ciklusban 2002. szeptember 1-jétől 2007. július 31-ig.

Szegedi Enikőt megbízta a *XIII. Kerületi Zeneiskolában* határozott idejű beosztással 2002. szeptember 1-jétől 2004. július 31-ig.

Hegedűsné Tóth Mariannt megbízta a *11. Sz. Napközi Otthonos Óvoda* Pannónia utca 77–79. vezetőjének 2002. szeptember 1-jétől 2003. július 31-ig.

Rapi Istvánt megbízta az *Irányító Ifjúsági Információs és Tanácsadó* igazgatójának 2002. december 1-jétől 2007. november 30-ig,

Bernát Zoltánt megbízta a *Sport- és Szabadidő Központ* igazgatójának 2002. október 1-jétől 2007. szeptember 30-ig.

AntennaBank®

Új bevételi lehetőség

Az AntennaBank® segítségével a társasházak, lakásszövetkezetek és más ingatlanok tulajdonosai jelentős jövedelemhez juthatnak az ingatlanok egyébként hasznosíthatatlan részeinek – tetők, tetőterek, tűzfalak, homlokzatok, földterületek stb. – távközlési célokra történő bérbeadásával.

Hazánkban a rendszerváltás óta magánkézbe került ingatlanállomány jelentős része súlyos forráshiánnyal küszködik. Ezeknek a lakóingatlanoknak a többsége elavult, korszerűsítésre szorulna. Mivel a közös költség drasztikus emelése komoly terheket rónа a lakókra, a társasházak jelentős része a közös területek hasznosításából szeretné fenntartását finanszírozni. Megfelelő, hosszú távon jól fizető bérlőt találni azonban korántsem egyszerű feladat.

Az AntennaBank® az ingatlanokban rejlő új lehetőségek kiaknázására kínál **merőben új alternatívát.** Az AntennaBank® a távközlési társaságok terjeszkedését kihasználva segíti a tulajdonosokat az ingatlanok legjobb feltételekkel történő hasznosításában. Egy átlagos társasház vagy lakásszövetkezet kasszájában a távközlési hasznosítással elérhető, és évekre előre biztosított bérleti díj igen jelentős tételt képvisel. Sőt, ha az adott ingatlan több távközlési cég tetszését is elnyeri, az említett díjak többszörösére számíthat a ház.

A SINDEQ-Spitzer szakemberei **egyedileg kialakított konstrukciókkal** állnak a lakóközösségek rendelkezése, hogy azok a bemutatott lehetőség szerint mielőbb részeseivé válhassanak az AntennaBank® kínálta előnyöknek.

AntennaBank

SINDEQ-Spitzer Telecom Solutions Kft.

Imperial Krisztina Plaza Irodaház • 1013 Budapest, Krisztina krt. 39/B

Tel.: (06-1) 225-2510 • Fax: (06-1) 225-2511

e-mail: info@sindeq-spitzer.hu • www.sindeq-spitzer.hu

Anató István

A szekszárdi Szinyei teremben
márciusban Anató István al-
kotásait mutatják be.

- . - Kiállitási naptár

Müvészet, 1973, február - 46. oldal

Tolna m. Népújság

1973 MAR 8

Arató István festőművész

A Képcsarnok Vállalat szekszárdi fiókjának 1973-as terveiről

1021

A Képcsarnok Vállalat szekszárdi üzletének a tavalyi év augusztusában történt átadása óta alig nyolc hónap telt el. Ez a viszonylag rövid idő mégis elég volt arra, hogy sokan megismerjék, felkeressék a 160 lakásos bérház földszintjén helyet kapott fiókot. Ardelean Jánosné üzletvezető tájékoztatása szerint a nézelődők, vásárlók között éppen úgy megtalálhatók a munkások, téesz-parasztok, mint az értelmiségiek.

A Petőfi-évfordulóhoz kapcsolódva nemrég számos művészi alkotás érkezett a boltba: a költőt ábrázoló portrék, rézdomborítások, plakettek és egy nagyobb méretű mellszobor.

Az üzlet 1973-as tervei között két kiállítás is szerepel. Arató István festőművész képeit e hónap végétől lehet megtekinteni. Szilágyi Ilona akvarelljeit az év második felében láthatják az érdeklődők.

Az év közepén kerül sor az üzlet „keresztelőjére". A Képcsarnok Vállalat 26. sz. fiókja Szinyei Merse Pál nevét veszi fel. Erre az alkalomra Kopcsányi Ottó ötvösművész készít hátulról megvilágítható rézdomborítást, amelyet a bolt homlokzatán helyeznek el.

A tervek között szerepel még több bemutató, melyeket a művelődési otthonokban rendeznek meg.

SAJTÓHIRADÓ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21.
Telefon: 138-088, 337-748, 340-728

növények rende
ezért meg kell g

GYOMIRTÁ

A gyomirtás h
szeres időközökb
laj vízkészletének
azonban az sem közömbös, hogy milyen eszközzel és milyen mélyen műveljük a talajt. A gyakori kapálás ugyanis ha nem sekély, sarabolásszerű, hanem két-három centiméternél mélyebb, akkor rétegcentiméterenként akár hat milliméterrel is fokozza a talaj vízpárologtatását. Ezért kedvezőbb, ha kapálás helyett boronával lazítjuk a talajfelszínt és irtjuk a gyomot, amíg a termesztett növényben még nem okoz kárt a fogasborona.

Ha forgatnunk, szántanunk kell most a talajt, ezt is azonnal kövesse a felszínegyengető gereblyézés, boronálás, különben a nagy felületű rögök kőkeményre száradhatnak. Esetenként a hengerezés is elősegíti a talaj nedvességtartalmának megőrzését, feltárását, a gyűrűs henger egyébként rendszerint hatásosabban, mint a sima henger.

Fokozza a talaj vízveszteségét minden olyan

talaj víztartal
nemcsak közve
teségét azáltal,
lyozza erős feln
a gyomok vissz
felfogásával.

A talajnedve
rásokkal is kís
terjedt a karbar
habosítása révé
lata, amely so
ezért a talajba
ja annak vízm
pedig olyan szi
nak, amelyeket
ni olyan módo
keverve, kiszár
így meggátolják
vesztését.

Arató István festőművész

Szekszárdon, a Szinyei Merse Teremben nyitják meg a müvész kiállitását március 29.-én, -közli a kulturális eseményekkel foglalkozó rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. márc. 24.
XVII. évf. 12. sz. 2. lap.

Arató István, festő

Szekszárdon nyílik meg kiállítása.

— : Tél a festészetben 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. márc. 29.

Arató István festőművész

Szállítása ma nyílik

Szekszárdon a Wosinszky utcai Szinyei

Tanumban

Magyar Nemzet 1973

március 29

4. old.

Arató István

Arató István kiállítása a
szekszárdi Szényi Terembe
volt III 29 sól IV. 4 ig.

-.- : Kiállitási naptár.

MŰVÉSZET, 1973.március - 46.oldal

Arató István, festő

Szekszárdon nyílt meg
tárlata.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp 1973. márc. 31.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 ÁPR 1

Tolna m. Népújság

Arató István festőművész

Tájképek

1021

Március 29 és április 14 között látható Szekszárdon a Képcsarnok „Szinyei"-termében Arató István festménykiállítása. A megnyitón megjelent a művész is, aki Budapesten született 1922-ben. A festészettel kora fiatalságától foglalkozik, kiállításokon 1954 óta jelentkezik képeivel. Egyéni kiállítása volt Szegeden, Budapesten, Békéscsabán, Nagykanizsán és most Szekszárdon láthatók az elmúlt két év során festett képei: mintegy huszonöt tájkép.

LEMEZ 0,2 mm 0,3 mm MÉRETBEN.

PIÉRT Kereskedelmi Vállalat Szekszárd, Babits M. u. 1. sz.

(49)

Arató István
festőművész tárlata nyílt meg tegnap Szekszárdon, a Képcsarnok Vállalat Szünyei-termében.

Magyar Ihrlap 1973/89 Sold.

Arató István

Műve szerepel a "Angyalföld művészeinek tárlatán" a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1974 január 6

12.old.

Arató István Festő

A most megnyílt nagymarosi nyári tárlaton szerepelnek művei.

Lasonci Miklós: Kiállítások Nagymaroson és Vácott.

Pestmegyei Hírlap, 1974. júl. 20.

Arató Kstván

Megnyilt a mai magyar festőművészek kiállitása Szekszárdon.A kiállitáson résztvett Árón Nagy Lajos,Duray Tibor Munkácsy dijasok,Arató István Benedek György,Orosz Gellért.

Magyar Hirlap 1974/59 8.old.

Arató István festőművész

új képeinek kiállítása
november 9-én nyílik a CSILI
Galériában

Magyar Nemzet 1974 november 5
4. old.

Arató István, festő

Tárlata nyílik meg a Csillében. (Nov. 9.)

— :□ Arató István .... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. nov. 9.

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk Önt,
családját és barátait

1997. május 23-án (pénteken),
17.00 órára

a Városi Kiállítóterembe
(Tiszaújváros, Barcsay J. tér 2-4.)

ARNÓTI ANDRÁS

festőművész

kiállításának megnyitójára

A tárlatot megnyitja:
Dr. Szádeczky Zoltán
Miskolc Megyei Jogú Város jegyzője

A tárlat látogatható:
1997. május 23-tól június 13-ig.

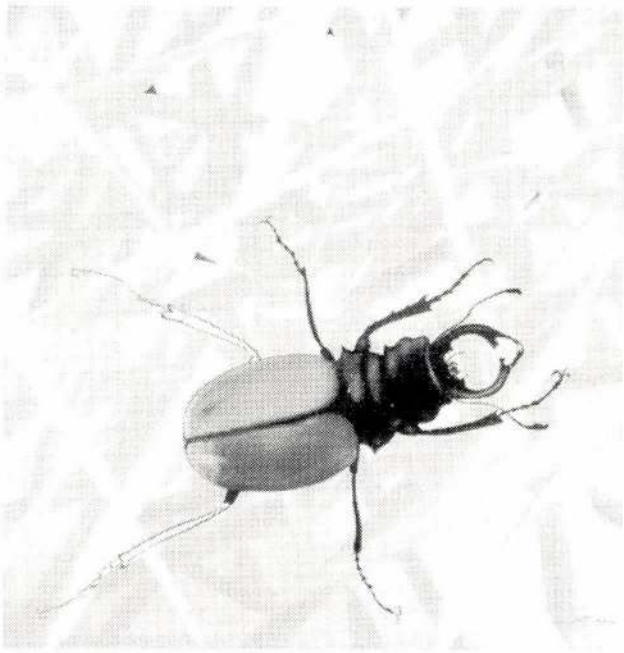

ARNÓTI ANDRÁS
RÉTEGEK

A Magyarországi Olasz Kultúrintézet,

az AEBES
(Associazione di ex-borsisti ungheresi in Italia
ed ex-allievi di scuole italiane in Ungheria),

és

a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

tisztelettel meghívja Önt

„OLASZORSZÁG MAGYAR ECSETTEL AZ UTÓBBI HÚSZ ÉVBEN"

című kiállításának megnyitójára, amelyre
1997. október 30-án, csütörtökön 18 órakor
kerül sor az Olasz Kultúrintézet Nagytermében.
(Budapest VIII., Bródy S. u. 8. – Tel.: 118–8144)

A kiállítást Dr. Színyei–Merse Anna,
a Magyar Nemzeti Galéria főmuzeológusa
mutatja be.

A kiállítás megtekinthető 1997. november 12-ig, hétfőtől
péntekig naponta 10-től 13 óráig
és 16-tól 18 óráig

A budapesti Olasz Intézet régi szép hagyománya, hogy alkalmat ad a magyar képzőművészeknek arra, hogy bemutassák alkotásaikat, amelyek Itáliában megélt élményeik hatására születtek. Élményben és műben pedig nem szűkölködik a magyar művészet története, hiszen az itáliai táj és kultúra megtermékenyítő hatása mindig sok alkotásban és nem ritkán remekművekben inkarnálódott.
A mai magyar műtermekben bőven találhatók műalkotások, amelyek közvetett vagy közvetlen módon, akár rácsodálkozás formájában is visszatükrözik ezt az Itália-élményt.
Az elmúlt időszakban előfordulhatott, hogy az ilyen kiállításokon való részvétel politikai pikantériával is járhatott, mégis azt kell mondanunk, hogy az olasz kultúrához és nevezetesen az olasz művészethez való kötődés, szimbiózis, lényegében fölötte állt a napi politikai aktualitásoknak.
Nem hallgathatjuk el, hogy hazánk alkotó művészei nemcsak a festészet, hanem a kultúra minden területén egészséges kapcsolatban állhattak az olasz kultúra egészével, mondhatni azt, hogy a kereszténység felvétele óta.
A' jelenlegi kiállításnak azonban van aktuális vonatkozása is. Nevezetesen az, hogy a közelmúlt évtizedeiben megbomlott a művészeti értékrend, hamis próféták tették kétségessé az öröknek hitt értékrendet, és ha európai vagy tengerentúli festő Itália felé fordul, akkor azokhoz a fölhalmozódott mérhetetlenül gazdag és nehezen elvitatható értékekhez köt vissza, s fellebbez az álművészet ellenében az itáliai művészet biztos bázisáról.
A magyar festő is hasonlóképpen van. Nemcsak látványélményt, hanem a megingathatatlan értéket is keresi Itáliában, amely talmi kordivattól való függetlenségét igazolja, s megerősíti abbéli hitében, hogy jó úton jár, amikor az európai, magyar és olasz művészeti hagyományok által kijelölt utat választotta azért, hogy műalkotások szülessenek, s a megszületett művek újakat ihlessenek.
A seregszemléknek, a beszámolóknak ez is a céljuk. Ezt várjuk ettől a kiállítástól is, tudva–tudván, hogy az Alpokon túl ott van a művészet kincsesháza, Rómában, Firenzében, Velencében és másutt. És csak remélhetjük, hogy kiállításunk megfelel a kitűzött célnak.

Szalay Károly
Budapest, 1997. szeptember

MOSTRA

"L'ITALIA VISTA DA ALCUNI PITTORI UNGHERESI NEGLI ULTIMI 20 ANNI"

30 ottobre – 12 novembre 1997

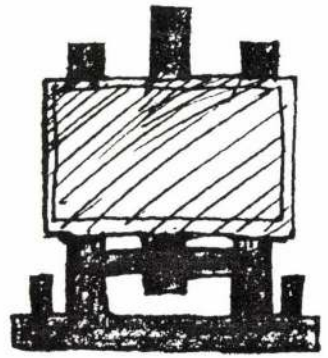

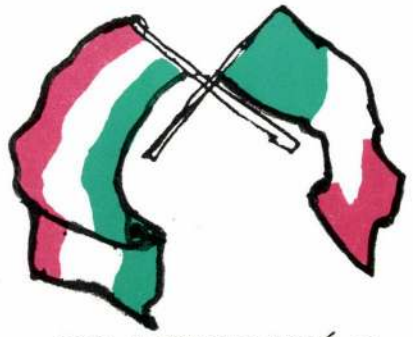

„OLASZORSZÁG MAGYAR ECSETTEL AZ UTÓBBI HÚSZ ÉVBEN"

c. kiállítás

1997. október 30 – november 12.

L'Istituto Italiano di Cultura per l'Ungheria,

l'AEBES
(Associazione di ex-borsisti ungheresi in Italia
ed ex-allievi di scuole italiane in Ungheria),

e

l'Associazione Nazionale degli Artisti Ungheresi
hanno il piacere di invitare la S. V.
all'inaugurazione della

MOSTRA

"L'ITALIA VISTA DA ALCUNI PITTORI UNGHERESI NEGLI ULTIMI 20 ANNI"

che avrà luogo alle ore 18 di giovedì 30 ottobre 1997
nel Salone dell'Istituto Italiano di Cultura
(Budapest VIII, Bródy S. u. 8. – Tel.: 118-8144)

La mostra sarà illustrata dalla
Dr. Anna Színyei–Merse, Curatore Capo
della Galleria Nazionale Ungherese

La mostra resterà aperta fino al 12 novembre 1997,
ed è visitabile da lunedì a venerdì,
dalle ore 10 alle ore 13 e dalle ore 16 alle ore 18.

Sono molte le opere d'arte realizzate in Ungheria grazie all'influenza feconda dell'ambiente mediterraneo e della cultura latino-italiana, influenza che non di rado ha dato vita a capolavori. Anche oggi si trovano spesso negli studi di pittori ungheresi opere che direttamente o indirettamente riflettono l'esperienza italiana.

E' una bella tradizione dell'Istituto Italiano di Cultura quella di offrire l'occasione ad artisti ungheresi di esporre i loro quadri nati sotto l'influsso di impressioni maturate a contatto con l'Italia. In passato tali mostre assunsero talvolta anche un carattere di opposizione politica. Ma nella loro essenza i legami degli artisti ungheresi con l'arte e la cultura italiana sono fioriti al di là di attualità e vicissitudini politiche: non solo nella pittura, ma in tutti i rami della cultura l'Ungheria, fin dalla sua adesione al Cristianesimo, si è sempre trovata in contatto creativo con la cultura italiana.

La presente mostra, organizzata in collaborazione con l'AEBES, l'Associazione di ex-borsisti ungheresi in Italia ed ex-allievi di scuole italiane in Ungheria, riveste però anche carattere di attualità artistica. La crisi di valori nella società d'oggi ha causato una crisi anche nel campo delle arti. Falsi profeti hanno reso incerto un sistema di valori che si riteneva eterno.

Artisti europei e d'oltre oceano guardano oggi all'Italia, alla ricchezza della sua tradizione artistica e delle sue risorse spirituali, come a una guida e una base sicure per opporsi alla pseudo arte ed al dilettantismo. Questo vale anche per molti pittori ungheresi. Essi ricercano nella cultura italiana quei valori artistici fondamentali, non condizionati dalle varie "mode", che contribuiscano a rafforzare la loro convinzione di essere sulla buona strada.

La ricca tradizione italiana, oggi come nel passato, può stimolare la nascita di opere d'arte ed essere fonte d'ispirazione.

E' nostro auspicio che ciò si rifletta anche in questa mostra che ha per sfondo quei ricettacoli di tesori che sono Roma, Firenze, Venezia e tanti altri luoghi.

Károly Szalay
Budapest, settembre 1997

Arató István
Bakallár József
Balázs József Róbert
Balogh András
Balogh Ervin
Bazsonyi Arany
Benedek Jenő
Bér Rudino
Bér Rudolf
Bod László
Bolgár József
Breznay József
Csavlek András
Csík István
Czétényi Vilmos
Duray Tibor
Eigel István
Fabók Gyula
Fáy Győző
Fehér László
Fischer Ernő
Fóth Ernő
Gábor Marianne
Gulyás Dénes
Gyémánt László
Hegyi György
Horváth Erzsébet
Jovián György
Kádár János Miklós
Káplár Ferenc
Kishonti Jenő
Kováts Nagy Ira
Kristóf János
Mácsai István
Somos Miklós
Szentgyörgyi József
Szentgyörgyi Kornél
Szili Géza
Szinte Gábor
Szirmayné Bayer Erzsébet
Szkok Iván
Tamás Ervin
Tamás Noémi
Tassy Klára
Tenk László
Topor András
Urbán György
Vásárhelyi Kovách Tibor
Vecsési Sándor
Végh András
Wagner János
Xantus Gyula
Zöld Anikó

ARATÓ ISTVÁN

1021

/8/

1973.XII.Petőfi 13.o3 /11/ Gné

Kitágult törzsasztal

Elmulasztott üzenetek. Abeszélgetés résztvevői Ágh Attil filozófus, Arató István festő, Buda Béla pszichiáter, Máriássy Judit iró, ujságiró.

- Az utóbbi időben ujra felfedezzük Chaplint, Chaplinnel együtt ugyanakkor az elmulasztott lehetőségek fel nem ismert alkalmak világát.

- Számomra a filmművészetben az elmulasztott lehetőségek egyik legcsodálatosabb megvalósitása a Fellini Országuton cimü feilmjének vége. Az egész történet alapjában arról szól, hogy az egy ember elmegy egy másik emberi érték mellett, elkotyvetyéli és amikor az már nincs akkor döbben rá arra, hogy mi volt. Ugy érzem, hogy talán az mélyebben jelzi ezt az üzenet átadás és a késői üzenet kapást, mint sok mai film. Én magam ugyanakkor a magam életére is gondolok, olyan emberi üzenetekre, amiket nem vettem át arcokra, akik mellett elmeltem, emberekre akiket nem hivtal fel telefonon, akik ugy elvesztek és akik fontosak lettek volna számomra.

- Egyénileg és társadalmilag is vannak elmulasztott lehetőségek. Amikor egy program, egy tendencia egyenesen végig megy és nem figyel arra, akik mást, épp olyan passzibilis lehetőségeket kutatnak, s ha akkor valaki egy adott időben egy életkorának megfelelő alkotói stádiumában azt a lehetőséget nem teljesiti, este leg később van alkalom soha többet nem tér vissza. Tehát ez az empátia, az anya és a gyereke közötti együttérzés

1501

/8/

1973.XII.Petőfi 13.03 /II/ Gné

Kitágult törzsasztal

Elmulasztott üzenetek. Abszolgetés résztvevői Ágh Attil filozófus, Arató István festő, Buda Béla pszichiáter, Máriássy Judit író, ujságíró.

- Az utóbbi időben ujra felfedezzük Chaplint, Chaplinnel együtt ugyanakkor az elmulasztott lehetőségek fel nem ismert alkalmak világát.

- Számomra a filmművészetben az elmulasztott lehetőségek egyik legszoddlatosabb megvalósítása a Fellini Országuton című filmjének vége. Az egész történet alapjában arról szól, hogy az egy ember elmegy egy másik emberi értékmellett, elkotyvasztali és amikor az már nincs akkor döbben rá arra, hogy rá volt. Úgy érzem, hogy talán az mélyebben jelzi ezt az üzenet átadás és a késői üzenet kapást, mint sok mai film. Én magam ugyanakkor a magam életére is gondolok, olyan emberi üzenetekre, amiket nem vettem át azookra, akik mellett elmeltem, emberekre akiket nem hivtal fel telefonon, akik ugy elvesztek és akik fontosak lettek volna számomra.

- Egyénileg és táreadalmilag is vannak elmulasztott lehetőségek. Amikor egy program, egy tendencia egyenesen végig megy és nem figyel arra, akik mást, épp olyan passzibilis lehetőségeket kutatnak, s ha akkor valaki egy adott időben egy életkorának megfelelő alkotói stádiumában azt a lehetőséget nem teljesíti, este leg későbben van alkalom soha többet nem tér vissza. Tehát az az empátia, az anya és a gyereke közötti együttérzés

épp ugy jelen kell, hogy legyen a müvészek sorsával foglalkozó illetékes szerveknek, mint a családon belül az anyának és a gyermeknek. Somogyi József nem régiben egy televiziós interjuban, amit sajnos csak félig hallgattam utal arra, hogy nagyon kell vigyázni arra, hogy a szerep ne csrélődjön fel, tehát az alkotó ember, az alkotó embert itá nyitó társadalmi szerv között. Tulajdonképpen épp olyan szeretetnek és gyámolitásnak kell lenni, ezzel szemben az van, hogy kiosztják a kártyákat és nem mindenkinek jut kártya, vagy nem mindenkinek jut az a kártya, amire szüksége van. A társadalmi szereposztás az egy elég merev dolog. Életkora a csoport, amihez tartozik meghatározza a helyét és nem tud abból kitörni, hát tulajdonképpen Chaplinbe is van erre egy utalás, hogy nem lehet kitörni, vagy nehezen lehet kitörni egy helyzetből, egy szituációból akár mit is tesz, akár hogy is botladozik.

- Egy szót szabad hozzáfüznöm. Ezt a bizonyos elmulasztott lehetőséget a társadalom, tehát bizonyos irányitó szervek és müvészet, vagy irodalom világába talán legpregnánsabban fiatal szinészek sorsában érzem, akiket későn fedeznek fel, későn futnak be, amikor már szarkalábak vannak a nők szeme alatt, amikor már nem tudják eljátszani azt, amit a maguk idején el tudtak volna játszani és itt jobban oda kéne figyelni ez az érzésem.

- Van talán itt egy tudományos aktualitás is, biológiai Nobel-dijat kapott Lorence. Nos Lorencenek van egy elmélete az imprintingről azt mondja lényegében Lorence, hogy bár-

milyen élőlénynek fejlődésének van egy törvényszerü folyamata, és ennek minden szakaszában valamilyen készsége,képessége funkciója kiváltképp alkalmas. Akkor ezt a funkciót ha a normális feltételek adva vannak bevési magába, természetesen elsajátitja, ha ez a folyamat kimarad, akkor később már ezt nehezebben tudja pótolni vagy kimarad teljesen a funkció, vagy pedig nem fejlődik ki egészen. Tehát mindig vannak maximális pontok az élőlény életében, amikor ez a bevésés megtörtént. Persze Lorence inkább kutyákkal, madarakkal és egyéb ilyen fajta élőlényekkel foglalkozott, de azt hiszem, hogy ennek az elméletnek valóban a színésznők életére, vagy a színészek életére, sőt mindannyiunk életére ilyen társadalmi átfogó értelemben is meg van az érvénye, teszem azt ha nem kapja meg azt az impulzust abba az időbe ami a szakmájához szükséges, nem kapja meg a kibontakozáshoz a feltételeket, teszem nem tudja eljátszani a Juliát csak 4o éves kora fölött és igy tovább, tehát akkor a tehetsége az alkotó emberi mivolta kibontakozása nem történik meg. Tehát hogyha már elmulasztott lehetőségekről beszélünk, akkor látnunk kell, hogy van az emberi életnek egy normális menetrendje. Bizonyos lehetőségeket törvényszerüen elmulasztunk. Egy teljesen normális személyiség fejlődésnél is, mert egy 6o éves embernek az életutja egész készsége, mozgása egészen más, mint egy 2o évesé, tehát már másként vesz fel ismeretségdet, másként fogad impulzusokat, üzeneteket, hogy itt szépen költőien fogalmaztak előttem, tehát egy bizonyos elmulasztás természetszerü. A problémát ott lehetne felvetni,

hogy társadalmi esetben és egyének közötti kapcsolatban a normális funkciók a normális találkozások a normális stilusok megtörténnek-e vagy sem.

- Az elmulasztott alkalomnak nagyon sok emberi lélektani példája is van nemcsak az állat fejlődésében maradt kim egy szakasz, hanem jól tudjuk, hogyha a csecsemő nem kap elég szeretetet, karravevést, akkor olyan károsodások lesznek benne, amit már későbbi szeretet, későbbi törődés nem pótol, valóban az élet visszafordithatatlan folyamat, amelyben mindig alkalmak vannak , hogyha azok nem teljesülnek azokat nam ragadják meg, sokszor ha az ember maga nem ragadja meg, akkor baj lesz, akkor valami olyan történik, amit helyrehozni nem lehet. De azt hiszem, hogy a gondolkodásunk most két vágányon fut és még ez nem kanyarodott egymás mellé, az egyik a meg nem ragadott alkalom azelmulasztott lehetőség, a másik a meg nem értett üzenet.

- De azt hiszem a kettő nagyonösszefügg egymással.

- A kettő összefüggheti ugy, hogyha egy embert vesztünk el azért, mert nem értettük meg a felőle jövő üzenetet. Márpedig nagyon sok tudpmányos adatm van, hogy egymás szándékait közléseit felénk, ha odafigyelünk, ha egy kicsit keressük a jelentést az értelmet a szavakmm mögött, ha hozzávesszük, az elmondottakhoz a szituációt, vagy a gesztus és a mimika játékát, akkor megérthetjük. Az elmulasztott alkalom az lehet meg nem értett üzenet is, de sokszor használjuk olyan értelemben, hogy

a mulasztás üzenetek hosszu folyamatának tartós fel nem fogása, meg nem értése és ebből egy valamilyen fejlődési szakasz beteljesületlensége.

- És mivan akkor, hogyha nem akarja megértenI, kicsit talán leegyszerüsitjük a kérdést ilyen társadalmi információ éhéletre, az emberekbe stimulusok, hajtóerők vannak és ha már nem a gyerek és az anya kapcsolatából indulunk ki, hanem egy tinédzsertől fölfelé, akinek egyszerüen manipulált társadalmi stimulusai vannak és azért nem érti meg, mert a társadalom ugy motiválja őt, hogy ne értse meg a másik embert, hogy a saját személyiségét azon az áron bontakoztassa ki, hogy nem figyel oda a másik emberre. A probléma azért talán igy motivált pszichológiailag és nem a maga közvetlenségében, hogy értjük-e ezeket azüzeneteket, vagy nem desifrálni tudjuk-e vagy sem, egy szótár kiadásával a dolog, most némileg ironizálva megoldható-e vagy sem,

- Ugy látik tényleg nemcsak az ember lélektani kulturájának, vagy kulturálatlanságának, hanem a társadalmi viszonyoknak is nagy szerepe van abban, hogy nem értjük meg az üzenetet, ebből lesz aztán bizonyos értelemben és áttételekkel a lehetőség.

- Én nekem az a nézetem, Ágh Attilával teljes egyetértésben, hogy valami baj van ott, amikor tinédzser kor után a 2o-on éves korban amikor elszakadnak, megszakadnak a kapcsolatok, valóban arra ösztönöz bizonyos fokig az oktatásunk is e pillanatban, hogy mind inkább önmagammal foglal-

kozzam, mindig szükül a kör, amelyekel kapcsolatbanvagyok és még valami, a saját korosztályunkról szólva én azt egy nagyon különös jelenségnek érzem, Buda Béla véleményére nagyon kiváncsi lennék, hogy mi 4o év körüliek hajtjuk magunkat, nincs időnk már leülni egy kávé erejéig se a barátainkkal, nincs időnk elmondani egymás irásairól a véleményünket legfeljebb szavasz láttam rohanok, és nézem a 6o éveseket, a 7o évesket, akik várják, hogy kopogjanak, hogy csöngessenek és nem csöngetnek és mi is fogjuk várni attól félek, hogy csöngessenek nálunk.

- Észlelem ezt a jelenséget és néha van olyan gondolatom, hogy azért rohanunk, hogy nehogy ugy járjunk, mint az öregek, hogy várni kelljen a csengetésre, lehet hogy ebbe a nagy rohanásba van egy tulkompenzálása annak a félelemnek, hogy nehogy magunkra maradjunk.

- Dez az elözö problémára visszatérve lehetne egy olyan közelitést tenni, hogyha emberi kapcsolatokban, intim relációkban mulasztunk el egy alkalmat, akkor ott többnyire üzenet meg nem értésről van szó. De ha társadalmi méretekben maradnak lehetőségek, ott nem biztos, hogy Ágh Attila szavait idézve valóban ilyen információ elméleti magyarázatot lehet adni, hiszen különféle társadalmi erők gyakran nem is csak motiválják, hanem szinte determinálják a mulasztást. És én azt hiszem, hogyha a szinésznő későn jut a szerephez, akkor ott nem egyszerüen arról van szó, hogy az ő tehetségének, vagy vágyainak üzenetét valaki nem fogta

fel, hanem arról, hogy egy sajátos társadalmi folyamat -et szelektál és bizonyos emberek könyörtelenül félretól és másokat talán jogtalanul előnyben részesit.

- Nem régiben sajnos egy jelentős festőnk temetésén voltam aki mint Kossuth-dijas, főiskolai tanár, kiváló művész volt, s a temetésén elbucsuztatták érdekes módon nem az eredményeit méltatták, hanem a sérelmeit, azokat a sérelmeit, amik miatt az adott időben nem tudta, önmagát kifejteni, mert egyszerüen nem volt pénze, festékre, anyagra, vagy ami volt az mondjuk éppen tejre, vagy kenyérre kellett.

- Itt lényegében Antal Gábor egy ilyan jámbor óhajt fejez ki, hogy vaj ha lehet a társadalom olyan, hogy mint egy anya legyen minden tehetséges fiával megértő és szeretetteljes.

- Ezt a képet először te használtad én magamban egy kicsit valóban rendkivüli empátiával vagy értelmességgel gondoltam a képre, de ugyanakkor egy kicsit fanyarul is, mert azt hiszem a legjobb társadalom se anyuka.

- Nem bizony.

- Hát igen ezt tudomásul kell venni, viszont azt is tudomásul kell venni, hogy Magyarország, hogyha az ember a statisztikát olvassa egy elég rossz anya volt gyakran a tehetségeihez, széjjel szaladtak napkeletre napnyugatra.

-

- Pedig az a festő, akire utaltál nem tudom, hogy mi a neve nem ő itt a lényeges, ő itt példa említetted, hogy Kossuth-dijat kapott.

- Mégis akik az élet körét ismerték nem azt találták döntőnek, amikor elismerték, nem az életének azt a szakaszát, amikor mellőzték, vannak emberek akiket egész életükben mellőznek, tehát még abban sem részesülnek, hogy a haláluk előtt helyükre tegyék őket, sohsem osztanak nekik kártyát.

- Felvetődik Arató István szavai nyomán az a kérdés, hogy az akinek mondjuk nem osztottak ki lapot, de tehetséges és értékes ember bizonyos mértékig ő is tehet arról, ha valahol nem tudja megtalálni, amit Arató István igy nevezett, hogy csoport, ami valószinüleg nemcsak klikk, hanem van jó értelemben vett csoport is, amihez feltétlenül csatlakozni kell az elkalódott művészek között nyilván vannak olyanok is, akik az elkalódásukról tehetnek.

- Éppen ezt akartam én is mondani, ha azt a játékos fordulatot tovább folytatjuk, hogy Magyarország, mint anya gyakran rossz anya volt tehetséges fiaihoz, akkor azt kell talán mondani, hogy lehet, hogy azért rossz anya általában, mert nem hagyja eléggé felnőni a fiait és egy ilyen passzsiv elváras egy anyai segitség utáni vágy talán tul mélyen gyökerezik fiaiba és talán egész életüket végig kiséri, hogy több lapot kellene kapniok és amikor ez a lap nem jön meg, akkor elkeseredésbe, süllyednek, abbahagyják a tevékenysé-

güket, megtörnek, holott valami keményebb legényeket kellene nevelni .

- Az anya példánál maradva akkor azt is el lehet mondani, hogy Magyarország tényleg ilyen olyan anya, de a gyerekei azért rendkivül sértődékeny gyerekek. Ezt is meg kell állapitani, Szinte korosztályra való tdintet nélkül osztályhelyzetre való tekintet nélkül.

- Itt most egy kicsit félreértjük a Chaplin üzenetét t.i. itt most azért néhány ember, vagy meglehetősen sok ember de mégis mondjuk a tehetségeseknk nevezett emberek problémái irányába kanyarodtunk le, holott én ugy érzem,hogy a Chaplin-i probléma azt jelenti, hogy minden ember, általában az emberek között milyen kapcsolatok szövődnek az emberekhez általában közeledne és az intimebb szférákhoz közelebb megy ez a problématika, amitől inditpttunk azt hiszem, mint a tehetségek kiválasztásának és felfuttatásának problémái.

- Én nem akarom megszakitani, de a tehetséges embereket, a müvész embereket itt kvázi modell embernek éreztük,

- Shaplinüzenete számomra ténylegesen nem a tehetség önmegvalósitása, hanem a kisz ember önmegvalósitása. A társadalom szerepe helyes üzenetet kapjon minden ember az önmegvalósitásának irányába. Egyre idegenebbek lettünk egymás iránt. Ezt ugy látszik a fogyasztói társadalom, amit igy szokták mondani betegségének ez a leg butább része ezt kapjuk meg a leghamarabb.

- Én azt hiszem, hogy a művész valóban kicsit használható modellnek, kicsit megtestesiti azt a kulturát, amibe a kis ember is megszerzi a maga jellegzetes reakciójának módjait és beállitódásait és azt mondom, hogy a művész hajlamos a passzivitásra, anyai szeretetet vár egy hivatalból, akkor ez érvényes a kis emberre is és ha most valami üzenetet akarnánk átadni ebben a témában mi is a kis embernek, s művésznek egyaránt akkor azt hiszem, hogy ugy kellene az önmegvalósitásra törekedni, hogy kevesebb elvárással, több energiát forditani abba ami a szivügye valakinek, a művésznek a művészete, kis embernek a maga pályája, egyrészt, másrészt pedig nagyonbb mértékben keresi az önmegvalósulást a z emberi kapcsolatokban és ehhez viszont valóban jó lenne az üzenet felfogásnak egy fokozott kulturája, kultusza, hogy jobban megértsük egymást.
- Hogy érted azt, hogy ehhez nem is kell az ∄ optimális lehetőség ez az optimális lehetőségek nélkül is meg lehet tanulni?
- Én ugy érzem, hogy az emberi kapcsolatok terén mindenki megkap annyi lehetőséget, amivel a magánéletét boldoggá és önmegvalósitóvá tudná tenni és ha ebben kapna valami segitséget, most persze én is áttévedtem erre az anya gyermek modellre, s arra gondoltam, mikor a társadalom valahogy a nevelési folyamatban ∄ több készségetadna, az emberi felációk megértésére és az emberi üzenetek felfogására, akkor ez a magánélet szférájában oda vezethetne, hogy az emberek

a nékik kijutó lehetőségeket adódó lapokat jobban hasznosítani tudnák.

- Én nem akarok Chaplin tomácsolója lenni, annál is inkább, mivel a filmművészethez nagyon keveset értek, de szerintem Chaplin még üzen nekünk valamit. T.i. azt, hogy az emberi kapcsolatok a régebbi társadalmakban és a modernben a moder időkben alapvetően abban térnek el egymástól, hogy régebbi társadalmakban az emberi funkciók tevékenység formák sokkal egyszerűbbek voltak, kevésbé voltak sokrétűek. Ezért az embereknek ilyen találkozásai viszonylag könnyebbek voltak, mert minden ~~ember~~ ember valamennyivel kiteljesültebb volt. Szerintem Chaplin azt üzeni sok minden mellett, hogy a moder ember nagyon egyoldaluvá válik, és a társadalom sokoldalusága, sok egyoldalu embernek többé-kevésbé szervezett kapcsolatából áll elő. Ezért tehát a személyiség probléma, a modern időkben az is, hogy elöggé egyoldaluvá vált mondhatnám azt is, hogy eltorzult, hiszen az egyoldaluvá válás nem csupán specializálódás egy szakmai értelemben vett kiképződés, hanem ~~fizikai~~ pszichikai lényként, modellként is egyoldaluvá torzulás és az egyoldaluvá vált emberek között a kapcsolat felvétel nehéz, mert egy elektromossági kapcsolattal éljek kevés az a felület, ahol találkoznak, ahol érintkezni tudnak, ahol az áram átárad az információ alatt megtörténhet közöttük, mert olyan egyoldaluvá váltak, ugye mindenki előtt vannak képek a modern időkből erre, hogy egyszerüen az alapvető munka funkció, ahogy ezt Chaplin mutatja, mennyire le-

egyszerüsödött és amikor az embernek már az alapvető élettevékenységéből és élet tevékenységébeiből nem adódnak közeledések a másik ember számára. Hanem éppenséggel ez elzárja tőle, akkor egészen más személyiségi strukturákkal találkozunk. Ugyhogy véleményem szerint valóban még a mai modern időkben is egy nagyon aktuális problémát exponált ezzel. Könyü nekünk az iskolára mindent visszaháritanunk az iskola a maga ügyetlen módja az életre nevel és az élet ilyen hogy egyoldalu emberek születnek meg az iskola azzal, hogy a tanár vagy a gyerekek hazuról jönnek megteremeli a maga spontán módján ezeet az egyoldalu embereket és mi rácsodálkozunk, hogy ilyenek vagyunk mindnyájan, hát az élet és az iskola együttesen termelte ki ezeket az embereket.

- Ne haragudjék Ágh Attila, hogy én most belekapaszkodom megint egy mondatába az iskolát illetően és lehet, hogy ez egyszerüen nekem már egy mániám. Nem akarok belemenni pedagógiai kérdésekbe, de egy nagyon furcsa jelenség a következő. A gyereket, azt a gyereket aki ma életének mind inkább nagyobb részét az iskolába tölti végeredményben a család és a tanár neveli. Amikor ez a két faktor, tehát a szülő és az iskola találkozik akkor az egyik a katedrán ül és a másik begyömöszöli magát a kisgyerekekre méretezett padba tehát már a kapcsolat lehetetlen, egyszerüen ez egy majdnem, hogyszolgálati viszonnyá válik, ahol a szülő az alárendelt a tanitónéni, aki esetleg nóninek szólitja a szülő azt a tanárt, noha lehet, hogy sokkal fiatalabb, mint ő. Szóval

ez valami rettenetes naivitás, de én azt hiszem, hogy valami nagyon döntő dologról van szó, hogy együtt nevelünk-e egy másik generációt, vagy igy hogy megforditva. Például velem megtörtént, hogy a fiam egy izben iskolát került még igen kicsi volt általános iskolás és én beirtam az üzenő füzetébe, hogy a fiam iskolát került, ezért nem igazolom a mulasztását, ugyanis én még akkor olyan gyakorlatlan szülő voltam, hogy komolyan vettem, hogy az üzenő füzetben az van, hogy a szülő bejegyzései és a tanár bejegyzései. S utána az illető, nagyon rokonszenves tanárnő behivott engem, s azt mondta, hogy hogyan lehet igy megbüntetni és megszégyeniteni egy gyereket. Mondtam hát maga hány mindent irt bele kédves tanitó,néni ebbe a füzetbe, sokkal csufabb dolgokat, én tudatni akartam magával, hogy ezés ez történt. Szóval én voltam a gonosz anyuka, aki megfurtam a gyerekemet.

- Végülis arról van szó, gonosz anyuka és társadalom, jó anyuka és gyerek, hogy ahogy én látom mondjuk a saját tapasztalataimon embereken, akiket ismerek, az emberek fejlődését, amit szemmel lehetett tartani, hogyha valaki csak azért, mert képtelen volt az üzenetet felfogni, vagy mások, mert nem vették észre, az emberek kétértelmü helyzetbe jutnak, azt tapasztaltam, hogy vagy neorótikussá válik, vagy cinikussá. Tehát végülis mégint csak oda lyukadunk ki, hogy a Chaplin-i üzenet számomra az, hogy ne kerüljön egy ember ilyen helyzetbe, hogy ne kerüljön a társadalommal, család-

jával kétértelmü szituációba.

- És önmagával.

- És önmagával, mert akkor vagy kilyukad a gyomra, vagy pedig mindenkit megvet.

- Én azt hiszem, hogy az ember nem véletlenül kerül azért ilyen kétértelmü szituációba, szerintem nem egyoldalu a modern embe#, hanem sokoldalu, én megforditanám Ágh Attila képletét, sokkal fontosabb neki egy csomó dolog, mint régen volt. Individualizálódott, megnőttek a vágyai, igényei, régen jobban bele kényszerült, észrevétlen akaratlanul a társadalmi klissékbe, és ezért az emberi érintkezések a sorsok menete sokkal harmónikusabbnak látszott#.Nem volt az valójában sokkal alacsonyabb, szinten, integrált emberek éltek, ma viszont tele vannak olyan vágyakkal, amelyek szinte kielégithetetlenek, amelyek gyakran az elvárás tüzét is magasra lobbantják, amelyek gyakran nem mehetnek át kreaktiv alkotásba.

- Szeintem lényegében ugyan azt mondod, mint én csak annyi a különbség, hogy én a társadalom egészéhez viszonyitottam, tehát viszonylag közelebb volt a társadalmi egész teljességéhez a korábbi ember ezért lehetett ralative teljesebbnek nevezni, kétségtelen a mai ember a régihez képest sokkal több vonást tartalmaz, de a társadalmi egésztől való távolság és ennek következtében fellépő feszültség, amit te vágyak formájában fogalmazol meg, ennek következtében sokkal nagyobb.

- Na jó igy elfogadom.
- Tehát nem arról van szó, hogy a mai ember egyoldalubb lenne, a korábbi korok emberéhez képest, egészében véve hiszen nyilván sokkal több tartalma van személyiségének, de az igen bonyolult társadalmi relációból egyre kevesebbet tud elsajátitani, s ezért egy feszültség keletkezik az elvárásai és a valóságos lehetőségei között, amely nagyobb feszültség, mint az általad is mondott társadalmi klissékbe szoritott és sokszor jogilag leszögezett társadalmi korlátokon, mindenképpen bizonyos dolgoktól elválasztott ember.
- De viszont azt hiszem, hogy az ember szempontjából, aki azért a beszélgetésünk középpontjában áll, végülis mégis ugy tünik, hogy sokkal bonyolultabbak lettünk és ez a bonyolultságunk elsősorban a vágyainkba és igényeinkbe fejeződik ki és ezt a megvalósitást nehezen követi és innen van az, hogy több a meg nem ragadott alkalom, több a látszólagos lehetőség, ami nem telt be és talán több a magán szféránkban a meg nem értett üzenet is. Ha ez igy van, akkor erre mindenképpen valami megoldás kellene akkor itt felvetődik a Chaplin-i üzenettől a beszélgetésbe sokszor visszatérő különböző képekbe és szimbólumba visszatérő anya jelenségig, mindzen féléig, ami a modern embert segitheti.
A szerkesztő riporter Antal Gábor volt.

Arató István

Hóolvadás az Angyalföldön

Angyalföldi munkáslány

Ország-Világ 1970/12 23 old.

Arató István 2

Ez a régi Angyalföld, az egykori keserű proletársors miliője ma már lehűnőben van, a születő ny üzemek és lakóházak egyre kisebb területre szorítják. Az épületekért nem is kár, de – amint a művész vallja – kár lenne meg nem örökíteni őket.

Angyalföld – Nagykanizsán

Ország-Világ 1970/12 23 old.

Arató István 1

A negyedszázados nagy évfordulóról
való megemlékezés keretében nyitották meg
a Nagykanizsai Rejcsarnok Vállalat bemu-
tató termében Arató István festőművész kiál-
lítását. Arató István az Angyalföld festője, ké-
pein elsősorban a munkásmozgalom, a for-
radalmi múlt helyszíneit örökíti meg, üze-
mek, műhelyek, munkásházak sajátos,
szigorú, kemény atmoszféráját.

Angyalföld - Nagykanizsán.

Ország - Világ 1970/12 23 old.

Arató István festőművész

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1983 MÁR 16

1021

4

KIÁLLÍTÓTERMEKBŐL

Életek és vallomások

A művész kincseket teremt

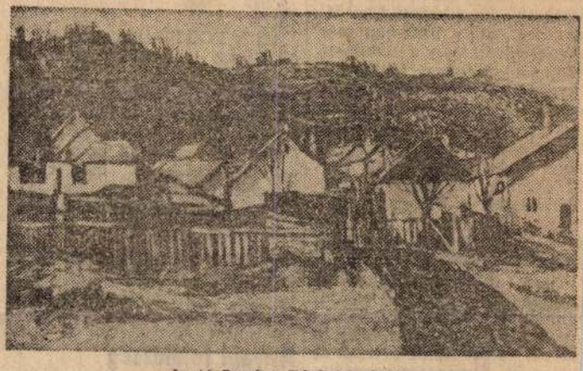

Arató István: Régi falusi táj

Platthy György életművét a Pécsi Galéria mutatta be. Vecsési Sándor tárlata Kapuvárott látható március 27-ig. Arató István képei Gyöngyösön, a Dlósy Antal Teremben tekinthetők meg március 24-ig.

A haza tág otthon, keresztül-kasul bejárja a festői képzelet. A művész kincseket talál, kincseket teremt; hegyek, tavak, folyók, városok, tanyák vizuális szótárát gyarapítja; látványok sorában értelmezi az évszakok színes palástjába öltözött táj és az érzelmek sodrásában vonuló ember történéseit.

Pompás panorámák

Platthy György tiszteletet parancsoló életműve ezen életérzések jegyében született. Az alkotó 1908-ban született Ungváron. A Képzőművészeti Főiskolát 1933-ban végezte el Glatz Oszkár, Csók István és Benkhardt Ágoston tanítványaként. *Pályája Monoron tanítással kezdődött*, később Pécsett lett tanszékvezető főiskolai tanár. Önálló kiállításai nyíltak az elmúlt harminc évben Pécsett, Egerben, Monoron, Nagykőrösön, Szentendrén, Dabason, Cegléden és Budapesten. Több művét őrzi a Magyar Nemzeti Galéria, a pécsi Janus Pannonius Múzeum. 1979-ben nívódíjjal tüntették ki *Népművészet* című könyvét.

Platthy ízig-vérig tanárfestő, aki szépségeivel gyönyörködtet. *Realista szemléletű sorozatai a bányászok életét, munkafolyamatait dolgozták fel.* Ezt a ciklusát a Mecseki Bányászati Múzeumban találhatjuk. Rendkívül érdekes montázsjellegű képi összefoglalása Budapestről, Pécsről, Moszkváról, Velencéről, Krakkóról, Helsinkiről, Londonról, Párizsról.

Képein pompás panoráma tárulkozik fel vérbő kolorizmussal Szigligetről, a mecseki tájról, *a Dunakanyar vidékéről.* Termékenysége párhuzamos optimista világszemléletéből adódik, hogy [illegible] Számára szinte minden az ihlet forrása: külszíni fejtés, adriai fürdőzők, Becehegy, Verona, Bécs, táj, munka, szerelem.

Ízlés és lelkiismeret

Látszólagos problémamentessége harmonikus életvezetésének gyümölcse, melynek valós értékrenden nyugvó eredménye az, hogy élményben és örömben részesíti nézőit.

Arató István más alkat. Ő is megjárta kemény küzdelemmel eddigi útját, de szigorúbb szelekcióval válogatott képzelete tartományában. *Képein mindenekelőtt Pomáz, Budakalász, Kesztölc környékét festette.* Kifogástalanul ismeri ezeket a vidékeket; képi elemzéseiben a vallomás erejével tudja megszólaltatni a pomázi cigánysort, a csobánkai részleteket, a házakkal teletűzdelt budakalászi domboldalt. *Véglegesíti a táj valószínűtlenségeit,* a mocsárzöld házat, s hozzáalakítja a felhőzetet. Minden kompozíciója zárt rendszer, amelyet különös finomság, egyedi érzékenység éltet. A tájat úgy alakítja képpé temperával vagy lazúros technikával, hogy hozzácsatolja lelkiismeretességét és ízlését. Arató István művészi felelőssége abban nyilvánul meg, hogy önmaga lehetőségeihez méri a kép együtthatóit.

Méltó folytatás

Vecsési Sándor kiállítása nemrég zárult a Vigadó Galériában, melyről beszámoltunk. Most annyit írhatunk kapuvári bemutatkozásáról, hogy festészetének dömsödi, kurdi, Duna-menti tündérföldje, húsvéti ablaka és szívjóságot sugalló öreg házaspárja itt is minden nehézség nélkül eljutott a közönség tudatához.

Losonci Miklós

ép készül óránként

ül egyre többen és többen kí-rökíteni emlékeiket, a családi Amíg 1977-ben hazánkban öt-ek meg, addig 1982-ben már növekedés komoly feladat elé lek kidolgozásával foglalkozó át volt a sajtó bírálatának apjainkra bővült a kapacitás, sökkent a reklamációk száma. sában a piac nagy részét a yben van a FORTE-gyár szí-FÉNYSZÖV is. Sorra alakul-légítő laborok is.

erdi Vince, a gyár gazdasági gazgatóhelyettese. De nem is aj, mert akkor nem lennének artalékaink a csúcsidőre. Sze-onban így is három műszak-an dolgozik a labor, még a yárból is szoktunk beküldeni egítséget. Szerintem normális gyensúly van a piacon, bár a zínvonal javítását minden-éppen segíti, hogy *egyik cég incs monopolhelyzetben.*

A FORTE nem panaszkod-at a színvonalra. Korszerű erendezésekkel dolgoznak. gy házi laboratóriumhoz szo-ott amatőr talán el sem tud-a képzelni, hogy *egyetlen gép ízezer képet nagyít óránként.* Márpedig a számítógéppel ve-zérelt berendezés ilyen tempó-ra képes. S közben — bizonyos határok között — még korri-gálni is tudja azt, amit a fényképező a felvételkor elron-tott.

Ha a FORTE-labor kapacitása nem is akkora, mint a FŐFOTÓ tavaly óta üzemelő modern laborházáé, alulmaradni mégsem kívánnak: szolgáltatásaik jellegével és színvonalával szállnak be a versenybe, ami azért mégiscsak létezik. *Haraszty Mihályné* laborvezető véleménye szerint legalábbis:

— Mi kifejezetten örülünk a versenynek. Merem állítani, ezzel a megrendelő jár a legjobban.

Anyagi felelősség

— Hogyan, hiszen mindegyik labor azonos áron dolgozik?

— Ez igaz, bár ez sem rajtunk múlik. Az OFOTERT, mivel mindegyik labornak vesz fel megrendeléseket, nem hajlandó eltérő árakkal dolgozni. *A verseny mégis hatással van a tarifára.* Mi szállítottuk le először a színes nagyítás árát a mai hét forintra. Egy időben — reklámmegfontolásokból — ingyen hívtuk elő a negatívot, csak a nagyítást kellett megfizetni. A többi labornak nem volt más választása, mint követni minket. Másik példa: *tavaly februártól bevezettük az expressz munkát.* Huszonnégy órára vállaljuk a kidolgozást. Másutt ez az idő 48 óra.

A gyorsaság azonban csak az egyik oldal, nem kevésbé lényeges a minőség. Egyre kevesebb az ilyen jellegű reklamáció, a kidolgozás technológiája, a mind korszerűbb automaták minimálisra csökkentik a hibák számát. *Gyakoribb panasz a csere.* S ez a kényelmetlenebb, kellemetlenebb, mind a labornak, mind a megrendelőnek. Amíg egy elrontott nagyítást meg lehet ismételni, az elcserélt, esetleg soha elő nem kerülő felvételt nem mindig lehet megismételni. A labor csak a film árát tudja megtéríteni. Sovány vigasz ez akkor, ha a filmen egy megismételhetetlen külföldi út, egy esküvő vagy más családi esemény képeit örökítette meg az amatőr. Természetesen *nem mindennapos a csere sem, két ezrelék körül van számuk.* Bár ezzel sem elégedettek, mivel legtöbbször az ember figyelmetlensége okozza. Fél éve vezették be, hogy a hibát elkövető dolgozót a munka értékének húsz százalékáig anyagi felelősség terheli.

Üzletnek sem utolsó

A verseny tehát elsősorban a szolgáltatás színvonalában jelent kihívást a laboroknak.

— Annál is inkább — mondja Peterdi Vince —, mert hogy úgy mondjam, a labor bevétele nekünk nem kenyérre kell. A gyá

romfiaknak

llalat laboratóriumában olyan mely hathónapos védettséget astovac elnevezésű oltóanyag-mintegy hatmillió liba, kacsa, ó képességének elérésére.

golásban

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

19?? MÁR 29

Tolna m. Népújság

Arató István festőművész.

1021

— **Ma délután** öt órakor nyílik meg a szekszárdi Képcsarnokban Arató István festőművész kiállítása. A megnyitót Gajdoss Gyula városi népművelési felügyelő tartja.

zene.

Arató István

Kiállít Szekszárdon (Wosinsky u-i szalonban).

„Művészet", 1972/V.32. „kiállítási naptár"

ARATÓ ISTVÁN

1021

1970. X. 17. 13.03/Petőfi/Dmé/.

Közérzet és társadalom. /6/.

A beszélgetés résztvevői: Arató István festőművész, dr. Buda Béla idegorvos, Korányi Tamás szerkesztő és Vekerdi László könyvtáros.

A szerkesztő riporter: Antal Gábor.

- Lelki egészségügyünkről, a magyar társadalom lelki közegészségügyének kérdéseiről nemrégiben érdekes tanulmány jelent meg a valóságban.

A tanulmány összefoglal egy sor olyan kérdést, amely nemcsak a közérzetünkkel, hanem a magatartásunkkal, a viselkedésünkkel, annak a beteg és nem beteg állapotaival foglalkozik.

De különben nem is igyekszem összefoglalására, hiszen itt van közöttünk a tanulmány szerzője, dr. Buda Béla.

- Nem kívánom én sem összefoglalni ennek a kissé komplikált tanulmánynak a mondanivalóit, pusztán csak annyit szeretnék megemlíteni róla, hogy vitacikknek készült, habár ez nem tűnik ki belőle eléggé, szerkesztőség egy folyóirat számában előtte megjelent tanulmány lektorálására kért fel, abban a tanulmányban a pszichiátria össz képe azt a végső benyomást adja, hogy a modern társadalom lelki egészsége folytonosan romlik. Ezzel szemben szerettem volna kifejteni, hogy ez bonyolultabb probléma, nem lehet a betegség koncepciójába megragadni, számos optikai torzulás adja ezt a sötét képet, valóság is elég sötét, de azért a te-

denciái nem egyértelműen romlók, rosszabbodók, hanem ebben, hogy egyre több a betegnek nyilvántartott, magát idegesnek érző ember, ebben van egy társadalmi pozitivum is. A társadalom igénynivójának emelkedése, az emberi személyiség folytonos differenciálódása s ebből eredő disszharmóniás készsége.

- Én is olvastam mind a két tanulmányt és fogadjuk el munkahypotézisként azt, hogy az egyik tanulmány pesszimista, a másik pedig optimista.

Ami engem Buda Béla álláspontjában vitára ingerel és most tudom meg, hogy ez vitairatnak is készült, tehát megragadom az alkalmat, az az, hogy azt sugallja, mintha a problémák mai felhalmozódásának az oka bizonyos mértékig az lenne, vagy egyáltalán az lenne, hogy a problémával az emberek elkezdtek foglalkozni, most pszichiáter,ek, pszichológusok, orvosok, szociológusok elkezdtek foglalkozni,

- Továbbá a betegek és álbetegek!

- na ennek következtében aztán a betegek és az álbetegek/ is természetesen, de Buda Béla álláspontjából számomra az maradt meg, hogy itt a neurózis divattáválását, azt a neurózissal való foglalkozás teremtette, ugyanakkor viszont kiderül az is, hogy a neurózis olyan társadalmakban is megvan, ahol erről a fogalomról mit sem tudnak és ezzel a fogalommal, ilyenfajta módon, mint ahogy a pszichiáterek, pszichológusok az utóbbi időben különösen intenziven foglalkoznak, ilyenfajta módon nem foglalkoznak.

Ezt az ellentmondást érzem, a neurózis oka semmiképpen sem lehet az, hogy a neurózissal foglalkozni kezdtünk, legfel-

jobb a neurózis divatossá válását fokozta az, hogy egyre többet beszélünk róla.

De azért az eredendő bajok mégis csak talán abban vannak, hogy a társadalom, a tudomány fejlődése az utóbbi évtizedekben, sőt az utóbbi évszázadban a történelem eddigi folyamatához képest hihetetlen módon felgyorsult. Valahol az ember ezek mögött a roppant gyors változások mögött marad le és valószinüleg ez az, ami az egyik oka lehet inkább annak, hogy a neurózis ilyen általános problémává vált,

- A cikk alapján nem azt vettem ki, t.i. Korányi Tamás ellenkezőleg, én azt éreztem ebből a cikkből a ezért tettami
szett, mert ellentétben az eddigi rengeteg cikkel, mind tulajdonképpen a környezet neuratizáló szerepét vizsgálta, hiszen erről már rengeteget irtak orvosok és méginkább nem orvosok, ez a cikk először figyelmeztetett arra, hogy itt tulajdonképpen ez betegminősités szerepre elsőrendü és nagyon sok függ attól, hogy mit nevezünk egyáltalán neurózisnak.

Nagyon sok ember régebben épp olyan neurotikus volt, mint most, azonban ezt jóformán fel sem vette, nem tudott vele mit csinálni, a neurózisával, legfeljebb hazament, vizesborogatást tett a fejére és káromkodott a feleségére.

Ma viszont ugyanaz az ember társadalmi problémává vált kérdések, amik azelőtt elintéződtek a családi körön belül jól, vagy rosszul, de elintéződtek, ezekért ma a társadalom felelős, őt terheli meg a beteg, aki magát ténylegesen betegnek érzi. És miért érzi ténylegesen betegnek? Egy kicsit talán azért is, mert mi is betegnek minősitjük őt. És én

itt nem értenék inkább egyet Buda Béla cikkével és itt vitatkoznék inkább vele, hogy nem-e minősiti nagyon sok embert betegnek, nem vagyunk-e tulságosan liberálisak a neurotikusokkal szemben. Nem azt akarom én ezzel világért sem mondani, hogy nem lenne mégtöbb rendelőintézetre, gondozóra, különösen ideggyógyászati gondozóra szükség,

- Bocsánatot kérek, a multkor a Tv.-ben az Egészségügyi Miniszter is erősen kiemelte, hogy az elkövetkezendő időknek egyik fontos kérdése lesz épp az uj ideggyógyintézetek felállitása.

- Igen, mert 10 perc jut egy betegre.

- Két perc pontosan!

- De nem-e azért is, mert tul sok a beteg, aki erre a kezelésre jelentkezik? Hátha nagyon sokan - ha ezt a rossz szót kell mondanom, dehát nem tudok most hirtelen mást taláni - műbolond és szabad-e elszabaditanunk a bolondság ördögét, szabad-e mintegy premizálnunk a neuratikust azzal, hogy elhelyezzük, hogy gondoskodunk róla, hogy tulzottan vigyázunk rá? A veszélyt érzem kétség kivül annak, hogy itt mi azzal, hogy tulistápolunk, tulkezelgetünk embereket, terjesztjük a neurózis lehetőségét, dehát az emberek egy nagy része csak lógni szeretne. Ha ezt mi neurótikusnak nevezzük itt, akkor jogot is kap a lógásra.

- Vekerdi László igen jó vitapontokat adott, most már belemelegedhetünk a vitába.

- Hadd szabad felvetnem, hogy vajon régen, amikor kevesebbet beszéltünk erről, vajon az jobb volt-e a társadalom számára?

- Szerintem egy alapvető dolgot kell tisztázni. A lelki egészség problematikáját nem lehet leszükiteni a neurózisra.

Éppen ezt szerettem volna elérni, hogy a neurózis mögött, a neurózisban rejlő problematikát kivegyem a Medicina viszonylag szük keretéből, a betegség koncepció békéjéből, ami a neurózis fogalmához elválaszthatatlanul tapad.

Én azt hiszem, hogy Korányi Tamás ellenvéleménye is ennek a koncepciónak a lekötő erejéből származik, t.i. ha a neurózis tényleg . . . . . probléma, betegség, akkor nyilván nem az orvosok vele való foglalkozása találta fel, hanem az emberi társadalom egyik sajátossága, megnyilvánulása.

Ezzel szemben számomra egy szociológiai megközelitésből inkább az a kép látszik, hogy az emberi együttélésből, minél bonyolultabban és itt kapcsolódnék az ő gondolatához, az összesürüsödő, intenzivebbé váló időhöz, hogy minél bonyolultabbak az emberi kapcsolatok, annál több az emberi feszültség, annál több a krizisholyzet, annál nagyobb megterhelésnek van kitéve az emberi személyiség, ebből problémák, emócionális zavarok, esetenként szimptomatikus jelenségek, de mindenek felett egy elégedetlenség érzés, egy, egy világgal való bizonyosfoku szembefordulást jelent,

- Magyar Imre. dr.,Kozmikus sértődés.

- kozmikus sértődést.

Nos, ezzel a problematikával kivántam inkább foglalkozni, ez az, ami a betegség minősitésében meg tud jelenni, abban természetesen megjelenik valódi betegség is és mint pszic-

hiáternek nincs jogom megtagadni valódi lelkibetegségek létét. Mindenesetre ebben a keretben megjelenik egy csomó emberi probléma. Most ezek az emberi problémák korábbi társadalmakban kisebb volumennel, kisebb intenzitásra jelentkeztek, az akkori integráltabb társadalmi képződmények, család, közösség, vallási strukturák, ennek bizonyosfoku levezetődését engedték.

Ma ez a problematika áttevődik az orvosi térre, amely viszont lassan szüknek. elégtelennek bizonyul.

Vekerdi Lászlóval abban nem értek egyet, hogy szerintem, bár valóban liberálisak vagyunk a betegség minősités megadásában, aki betegnek érzi magát, azt betegnek kell elfogadnunk. Ezt erőszakkal vissza nem lehet tartani.// A társadalomnak kellene olyan pozitiv vonzást gyakorolni az egészséges aktivitások felé, amely elvenné a kedvét az embereknek, vagy nem adna alkalmat, hogy betegek legyenek, aki betegnek érzi magát és segitséget igényel, ennek az a módja hogy betegnek mutatja s éli meg magát.

Ez tulajdonképpen nem álbetegség a szó szoros értelmében, az embert hallatlan plaszticitás jellemzi, közismert, hogy a lelki valóság nem lefogdítható egyszerüen valami sztenderd nyelvezetre, az ember alakitja, formálja a maga valóságát és az, aki magát betegnek érzi, az betegnek tekinthető.

Egyébként a társadalom is jobban jár, ha minden belső feszültséggel teli elemet lehetőleg kicsapódik és valamilyen minősitéssel a termelő, alkotó világ területéről egy picit kiszorul és ott nem zavarja meg a viszonyokat.

Mint szociológus van egy olyan érzésem, hogy egy üzem jobban jár, ha problematikus embereit perifériára engedi sodortatni betegség és egyéb minősitésekkel, minthogy ott bent a légkört rontja.

- Ez az, amit én nem tudok elhinni, vagy elfogadni, mert azt hiszem, hogy

- Buda dr.-ban is erősen vitatkozik a pszichiáter és a szociológus!

- azt hiszem, hogy az emberhez a társadalomban a helye is hozzátartozik. És én egy kezelt betegként elhelyezett embernek a helyét nem tartom jónak. A szocialista társadalomban mindenkinek meg kell, vagy kellene lenni a saját helyének, hogy ezt a fizikából kölcsönzött kifejezést használjam, még akkor is saját helyének, ha annak ehhez nincs is meg a a hozzátartozó saját értéke.

Szóval a hely joga,

- Örökre?

- Nem örökre, mert a társadalmi hely nem stabil folyamat, inkább egy görbével jellemezhető. Kezdődik valahol a kiskeresetü családalapitásnál, a házépitésnél és végződik valameddig, amit ő a saját tehetségei, képességei és igényei szerint elfogadhatónak talál.

Most ezeket a helyeket megkeresni ez társadalmi probléma, ez tervezési probléma, ez egyre nehezebb, ahogyan a világban egyre több szakképzett ember áll ugyanannak a munkának az elvégzésére. Hiszen az intellektuelek között az általános veszekedések, furások, kellemetlenségek nem mind azt mutatják-e, hogy valamiféleképpen a hely lehetősége megfo-

gyatkozik és a helyükről kiszorult emberek persze hogy az orvost keresik fel, hát mit csináljanak! De nem kellene ezeknek a helyére a mainál lényegesen jobban, nem orovosi, de környezettervezői szinten, amibe beletartozik az orvos is, a biológus is és még egy egészen csomó szakma, egy társadalom megtervezésével nem lehetne-e ezeknek a, előttünk perifériába ~~xxxxxxxx~~ szoruló embereknek megtalálni a helyét a társadalmon belül, ahol nem teszünk lényeges különbséget periféria és centrum között, mert a periférián is a hely értéke szabja meg az elhelyezkedőnek a lehetőségeit és a kedvét az ott való élethez, vagy munkához.

Inkább ugy érzem, az emberek kedve megy itt el az élettől, ami nem itt, általában, világszerte, talán azért, mert a népesség robbanása, demográfiai viszonyokba játssza a megoldatlan problémáknak a tömege, de ezenkivül kell itt lenni valamiféle helykérdésnek is, a Madách által megénekelt fóka probléma látszik itt is, hiába kevés a fóka, tul sokan vagyunk eszkimók. Ezt mi is érezzük, akár tagadjuk, akár nem, naponként, igyekszünk ugy tenni, mintha nem éreznénk, igyekszünk a furásokat kellemesen és mosolyogva elviselni végképpen, de ez lehetséges tényező.

Társadalmi kérdés és nem lelki kérdés. Az orvos mindenkit betegnek kell tekintsen. Azonban nem oldhatja meg ~~xxxx~~soha a lelken és az orvoson keresztül a társadalom ezt a kérdést, amelyik elsősorban társadalmi kérdés!

- A képzőmüvész pedig, a képzőmüvész a nagy társadalomban egy mikrotársadalmat képvisel és mivel kevesen vannak

- A . . . . .-hoz képest mégis sokan!

- állandó traumák forrásává teheti a képzőművész életvitelét, alkotókedvét, alkotó munkáját. Na most ezzel szemben én azt tapasztaltam, itt ez kapcsolódik az előbb elmondottakhoz, hogy a neurózis az lehet egy magatartás modell is, védekezés forma, mintegy felmentés a harc elől. Tehát ha valaki ugy érzi, hogy a társadalmi helyzete a saját alkalmatlansága miatt, tehát kikapcsolja mindazt, amit előbb mondtál, a furást, az érdemtelen elbánást, neurózisba menekül, felállitja magának ezt a modellt, amiban meghuzódhat, indokot talált önmagának a mondjuk nem kellemes, mellőzött helyzetére.

- Azt hiszem, hogy elvileg az lenne a célravezető, hogyha az embereket jóval nagyobb számban, mint amennyi a nagy fóka, hogy az előbbi hasonlattal éljek, az embereket általában feladatokkal, különösen a fiatalembereket feladatokkal terhelnék meg és a feladatokkal megterhelt ember a sajátmaga képességei által deritené ki a saját lehetőségeit, akkor pl. egy olyan társadalmi szintü lehetősége állna elő esetleg a neuratizáló tényező kiküszöbölésének, amelyikre talán keveset gondolunk.

Nem tudom, hogy világos-e, amit itt most elmondtam, t.i. egyszerüen ugy érzem, hogy az embereknek egy jelentős része kiszorul azokból a szituációkból, amelyeket a maga számára jogosnak vél. Nem bizonyos az, hogy eldől, vagy eldönthető a pillanatnyi állapotok szerint az, hogy ezek a kiszorult emberek a helyre alkalmasak lettek volna-e, vagy sem. Legalábbis a kiszorult ember számára nem derül ki akkor, hogyha eleve kiszorul.

Az egyetemi felvételi vizsgákról egy csomó ember kiszorult. Mi lenne abban az esetben, hogyha az egyetemi tanulmányok során szorulnának ki az emberek,

- Gondolom, az lenne az igazi neurózis forrás!

- Nem hiszem, nem hiszem, mert azért legalábbis annyit sikerülne kiküszöbölni, amiről itt már az előbb szó volt, hogy egy kényelmes magatartás formát is jelenthet az, hogy én neurotikus vagyok, ezt semmiképpen, mert mindenki megkapná egyszer azt a terhet, amit vagy elvisel, vagy nem visel és sajátmaga bizonyosodna meg arról, hogy képes volt-e a feladat megoldására.

- Valahogy elsütik, aztán fusson, ha tud.

- Igen, pontosan erről van szó!

- Pár hónappal, vagy talán még a mult évben olvastam Gergely Mihálynak egy riportsorozatát az öngyilkosokról. A neurózis társadalmi vetülete, sulyosságának a fokmérője abban demonstrálódik, hogy hány ember válik szorongásában, depressziójában öngyilkossá. Az az ember, aki neurotikus alkatu, ugyis szerez traumát, hogyha nincs en külső ok, belső, biológiai, genetikus adottságából is következik, de ezt csökkenteni lehetne. Akkor, hogyha felülvizsgálhatnánk azt, hogy hol vannak ezek a pontok, hiszen itten konkrét statisztikai lehetőség, nem tudom hány ember lesz öngyilkos egy évben, de pontosan le lehet mérni, hogy honnan jöttek ezek, kik voltak, ebből nyilván megfelelő következtetéseket is le lehet vonni.

- Hát nem tudom, hogy az öngyilkosságból le lehet-e következtetés vonni, mert éppen ellenkezőleg, Morisnak egy kitü-

nő könyvében azt olvashatjuk, hogy az öngyilkosság ott sok, ahol a gyilkosság kevés.
Angliában pl. igen kevés a gyilkosság, igen sok az öngyilkosság.
Az Egyesült Államokban viszonylag nagyon kevés az öngyilkosság, annál több viszont a gyilkosság.
A háboru alatt az öngyilkosság majdnem ismeretlen volt, illetve lényegesen megcsökkent. Ki lehet mutatni, hogy az öngyilkosság sokszor pótcselekedet, az ember nem ölheti meg a főnökét, vagy a feleségét minden alkalomban, ebben az esetben . . . . . ijedtében . . . . . helyette megöli magát.
- Ez is egy része, de nem mind ez!
- Nem tudok szabadulni attól a gondolattól, az emberi kapcsolatok kiépitése és gazdagsága, akár gondozásnak nevezzük ezt, akár minek, de én itt aztán tényleg érdekes és azt szeretném én is hangsulyozni, amit Buda Béla, hogy a neurózison messze tulmenő kérdéssel állunk szemben.
- Zürzavar van fogalmilag is, meg ismereteink is csekélyek. Nagyon kevés a biztos tudásunk ezekkel a problémákkal kapcsolatban, ugy hogy kutatni kellene ezt, a tudományág szemszögéből megvizsgálni.
Ha az emberi problémák gyökerét keressük, akkor én azt hiszem, hogy a személyiség fejlődéshez kell visszanyulnunk és az a szónak a pszichológiai, szociálpszichológiai értelmében szocializáló, emberi kapcsolatok zavaráról ered.
Ezek a zavarok azután különféle társadalmi feszültségek hatására jöhetnek létre, itt szociális örökség, generációk hibás mikrokulturái szerepet játszanak, ma ez a kép, ami az

emberi problémák geneziséről a pszichiátriában is, meg a szociális tudományokban is kialakult.
Ezek a megközelitések nem teszik értelmezhetővé ma még a humán problémák és a társadalmi jelenségek, folyamatok közvetlen kapcsolatát.
Tehát pl. a munkahelyi viszonyok, a társadalom demokratizmusa, vagy autokratizmusa mai ismereteink alapján nem fordithgtó le egyértelmüen az emberi problémák jelenségszintjére, itt a kapcsolatok nem teljesen világosak.
- Azért azt tudjuk, hogy jó intézmények jófajta embereket nevelnek, mint ahogy jófajta emberek kellenek ahhoz, hogy az intézmények valóban jók legyenek.
Ez nem valami nagyon tudományos megállapitás, de azt hiszem ez igaz.
- Ez igaz, csak kik azok a jó emberek és mitől jók az intézmények s hogyan
- Ezt már tudja a tudomány?
- Ezt nem tudja még.
Valahol a személyiség teherbiróképességén, valóságérzékén mulik az emberi problémák közvetlenül megragadható helyzete, hogy aztán emögött milyen társadalmi összefüggések állnak, az egy rendkivül bonyolult szociológiai feladat. Valahol ebben az irányban kellene nagyon erősen haladni a kutatásnak.
A neurózis problémakörében megrekedt minden, mint Korányi Tamás is mondja, hallatlan zürzavarosak, talán éppen azért, mert Próteus-szerü, számtalan megjelenési formában látható emberi problémák csapódnak itt ki és igen nagy a különbség

a közölt problematika és a lelki valóság között és ez megzavarja a kutatókat és a kérdésről iró embereket.
Talán azt szeretném kiemelni, miután az öngyilkosság kérdése is szóbakerült, hogy a neurózisra leszükiteni az emberi feszültséget, problémát, az egész lelkiegészség kérdéscsoportját azt azért sem jó, mert a neurózis az csak az egyik strukturált megjelenési formája ezeknek az emberi feszültségeknek, ezek megjelenhetnek pl. öngyilkosságban, de megjelenhetnek alkoholizmusban, azonkivül van számos olyan megjelenési formájuk, amiket már a köznapi problématudat meg sem tud fogalmazni.
- . . . . . megnyilvánulásaik vannak-e?
- Talán vannak.
- Biztos, hogy a . . . . . -cia mindig negativum-e? Ez is egy nagy kérdés!
- Igen. Igen.
- Az egyik társadalom veriánsnak tartja az egyik magatartást, egy másik társadalomstruktura ezt a magatartást tartja követendőnek.
- . . . . . a fokozott érzékenység értékes lehet.
- . . . . . !
- Igen.
- A meggyorsult idő következtében jobban kiderülnek a személyiség teherbiróképességének gyenge pontjai, azokban a társadalmakban, ahol nagyjában elrendeződöttek az egyéni helyzetek, ahol az egyik generáció az előző generációnak a helyzetébe belekerül, abban a társadalomban kevesen fog-

nak

- Igen, itt nagyon a személyiség tényező szerte domborodik ki, t.i. a modern társadalomban nagy léptekkel halad előre egy sajátos individualizálódás, a személyiség értékének, önállóságának növekedése, ami nem azonos az autonómiával, hanem inkább az egyéni vágyak, az egyéni öntudat és igénynivó emelkedésében nyilvánul meg, szerintem ez az egyik közvetlenül megragadható pontja annak, hogy hogyan szól bele a társadalom a személyiség teherbiróképességének, feszültségének alakulásába ugy, hogy különféle társadalmi intézmények ezt az individualizálódást fokozhatják, gyorsithatják, megnövelik az emberek igénynivóját, ezért is utaltam az előbb arra, hogy mindenki a nagy fókára vágyik, mert egy csomó társadalmi intézmény élezi és sulykolja a személyiségbe az értéktudatot és a vágyat a társadalmi értékrendszer maximális pontjai iránt, a vágy mögött elmarad a valóságérzés.

Mindenkinek joga van elérni mindazt, amit a társadalomban egy önállósodott ember elérhet, ehhez a vágyhoz hiányzik az autonómia, a teherbiróképesség, hiányzik az az erő, ami összetartott személyiség célra rendezett, feszültségeket viselő, türő szabályzó ereje képvisel, talán itt van valami kézzelfogható és ebből a vágyak és a valóság, vagy a vágyak és a lehetőség közötti összeütközésből támad egy nagycsomó olyan probléma, ami tehát többek között neurózisban, de gyakran kriminális magatartásban, gyakran ilyen furcsa társadalomtól elforduló viselkedésben vezetődik le, mint aminek pl. tanui vagyunk és szemünk láttára bontakozik ki,

mozgalomként a fiatalok között, hogy teljesen kiszállnak a társadalom értékrendszeréből, és különvonulnak.

- Dehát ez biztosan azért történik, mert az ő személyiségük, teherbíróképességével van valami baj, vajon kapnak-e elég feladatot ezek a fiatalok a társadalomtól? Kapnak-e elég nekik való, őket megillető feladatot? Mert én itt is problémát érzek.

- Nem tudom elképzelni a társadalmat, amint adja a feladatokat. Talán már maga ez a koncepciónk, ami nagyon természetesnek látszik, maga arra mutat, hogy valahol supportiv, tápláló anyaként képzeljük el a társadalmat, holott az talán egy keret, ahol a személyiség maga kell hogy keresse a helyét adott, globális lehetőségek között.

De biztos, hogy valahol a társadalmi lehetőségek, amik egy személyiség előtt állnak, valamint a személyiség saját autonómiája, teherbíróképessége, összeadódása az, ami képes megoldani. Ennek a tisztánlátásához további fogalomtisztázás és vita kell és én azt hiszem, hogy ha ezt sikerül ezzel a kicsit sokat markoló irással elérni, mint ahogy talán itt most sikerült egy kicsit, akkor érdemes volt megirni.

- Világos, hogy vizsgálódni kell, világos hogy kutatni kell, különösen akkor, amikor egy ilyen közös és nehezen megfogalmazható problémáról van eleve szó.

Én azt hiszem, hogy nem jó az sem, hogyha a neurózisból rosszértelmü kultuszt csinálunk. És a neurotikus számát növeljük, de nem hiszem, hogy helye van ezzel a problémával kapcsolatban, különösen ennek a társadalmi vonatkozásaira

adó oktalan és tulzott optimizmusnak sem, mert a neurózis világjelenség, nálunk is megnyilvánul, kihatásaival az egész társadalmat érinti, tehát társadalmi szinten is foglalkozni kell vele.

- Közérzet és társadalom.
Antal Gábor müsora hangzott el.

Arató István

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 MÁR 25

ORSZÁG VILÁG
Budapest

Némiképp középkori hangulata van ennek az acélból készült napszemüvegnek, amelynek csúnyaságán kívül egyetlen praktikus előnye: meglehetősen nehéz lenne „kikaparni" viselőjének szemét.

1021

Hóolvadás az Angyalföldön

Angyalföldi munkáslány

Angyalföld — Nagykanizsán

A negyedszázados nagy évfordulóról való megemlékezés keretében nyitották meg a Nagykanizsai Képcsarnok Vállalat bemutató termében Arató István festőművész kiállítását. Arató István az Angyalföld festője, képein elsősorban a munkásmozgalom, a forradalmi múlt helyszíneit örökíti meg, üzemek, műhelyek, munkásházak sajátos, szigorú, kemény atmoszféráját. Ez a régi Angyalföld, az egykori keserű proletársors miliője ma már letűnőben van, a születő új üzemek és lakóházak egyre kisebb területre szorítják. Az épületekért nem is kár, de – amint a művész vallja – kár lenne meg nem örökíteni őket.

a termet

Levették róla a bilincset

er

Szabó Imre be- négy üveg sört és vott. Ezt követően nagy mennyiségű . Nem sokkal kézámú italbolt udés — állítólag ténnyitott egy ajtón. egy apa aludt a alon házilag kéevert. Szabó Imre ést. „Mert nekem volt" — felelte , hogy miért lopról nyílik az italClcsúsztam és neeajtónak" — valhallgatásakor. A lat megállapítote az ajtót. A pinivott és néhány ejtett az udvar or megzavarhatenéréstől félve a ásra ment. Mint nyán lakó nővétazni, de aznap több vonat. Egy vonat azonban érkezett és leszállt róla egy fiatal lány. „Judit" — dübörgött Szabó Imre agyában. Ez a név számára egyet jelentett a bosszúval; egy régóta nem látott lányt jelentett, aki valamikor tetszett neki, de aki Szabó gyakori ivászatai és zavaros élete miatt nem fogadta udvarlását. Szabó Imre ezért megfenyegette: megöli. Az állomáson a Juditnak vélt lány után eredt. Követte, és egy néptelen utcán a nemrég rabolt tőrkéssel két halálos sebet ejtett rajta.

Hanász Melinda ekkor már egészen közel járt a szülei házához. „Ott ült szegényke a Frantáék kerítésének kőpárkányán..." A segélykiáltásra kiszaladó emberek azonnal értesítették a mentőket, a rendőrséget és a szülőket. Négy napon át harcoltak az orvosok Melinda életének megmentéséért, de nem volt segítség.

A tettest másnap elfogták.

KI EZ AZ EMBER? Szadista, mániákus őrült? Az orvosi vélemény szerint gyengeelméjűségnek még a gyanúja sem áll fenn. Tettének elkövetésekor nem volt a patológikus részegség állapotában; közepesen ittasnak volt mondható. Orvosi szempontból nem alkoholista — bár néha nagy mennyiségű alkoholt fogyaszt — elvonókúra elrendelése nem indokolt.

Szabó Imre többszörösen büntetett, a gyilkosság időpontjában három hónap választotta el húszadik (!) éve betöltésétől. Gyerekkorától kezdve alapozta, építette a bűntettek építményét, amelynek utolsó (?) emelete volt ez, az aljas indokból elkövetett emberölés.

1961-ben, még gyerekkorában, sátrakat fosztott ki, Tatán. Két fiatalkori betöréses lopás miatt állt a fiatalkorúak bírósága előtt. Később: garázdaságért 400 forint pénzbüntetés. 1967 májusában: erőszakos nemi kö-

Szerda, 1961. december 9.

l közel kétszeresére nőtt a

Fenti képünkön az egyik kád alakú durva csiszolóba helyezi a mozaiklapokat Gruber István

(Enyedi Z. felv.)

pedig a finomcsiszolás, ame-

zel kétszeresére nőtt, körülbelül 37 ezer négyzetméternyi mozaiklapot fognak gyártani.

Az új gépsor hidralikus présgépekkel kezdődik, amelyeken műszakonként mintegy 1100 mozaiklapot présel egy-egy munkásnő, a piros és fehér mészkőzúzalékból és betonból. Miután az érlelőhelyen a mozaiklapok megkötöttek, a csiszolás és tömörítés folyamata következik: a durva, majd a finomcsiszolóba kerülnek. S már lehet is

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Arató István

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

Szerda, 1964. december 9.

1021

KIÁLLÍTÁS

Arató István

A Képcsarnok Vállalat reprezentatív szegedi üzlethelyiségében az egymást követő kiállítások sorában most Arató István képeivel ismerkedhet a tárlatlátogató. A kifüggesztett jó kéttucatnyi kép egy egyéni hangú, markáns művészegyéniséget mutat. Kiérlelt kompozíciók, nyers, erőteljes színek — ez jellemzi leginkább Arató István művészetét. Vásznainak többsége a külvárosi táj, a gyárak világát idézi. A sivár utcák, a kopott falak Arató képein azonban saját s szépséggel telnek meg: minden ecsetvonás, minden szín az ábrázolt táj iránti mély szeretettől teljes. Angyalföld utcái itt olyannak tűnnek, mint egy-egy szinben-formában megelevenedett József Attila idézet. Az alapvető élmény azonban mintha túlságosan is rabul ejtené a művészt. Témaválasztását — legalábbis kiállított képei alapján — kissé szűkkörűnek találjuk, emellett még az is feltűnik a látogatónak, hogy képein hiányt keltően kevés az ember.

Boros Géza

Az Alföld, pontosabban Vásárhely emberei és tájai tűnnek fel Boros Géza szegedi — a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában megrendezett — kiállításán. Tárlatát nézve érdekes megfigyelni azt a különbséget, hogy miként jelenik meg ugyanazon táj, s ugyanaz az ember a „vásárhelyi" festőnél, s egy — mondhatni — vendégként lelátogató művész alkotásain. A legszembeötlőbb talán az, hogy az előbbiek többségének sokkal drámaibb a látásmódja, s ennek megfelelően kompozícióik is jobban megszerkesztettek, míg Boros Géza képein inkább az oldottság, az epikus jelleg dominál. Tárgyválasztása is jól mutatja ezt. Szívesen fest széles horizontú földeket, csendes utcákat, nyugalommal teljes életképeket. Szinte valamennyi figurájából ez az erőt sugárzó, csendes nyugalom árad. Számos nőalakjának jellemzője még a meleg humor. Szemlélődő látásmódja alakítja ki eszközeit is: színskálája igen széles, szokatlanul tág határok között mozog. Boros Géza képei nagy formakultúrát, mély emberszeretetet és emberközelséget mutatnak.

AKÁCZ LÁSZLÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYEL
Budapest V., Petőfi Sán. 17.
Telefon: 188-296,

BÉKÉSMEGYEI NAPLÓ

Ma nyílik a Képcsarnokban Arató István festőművész kiállítása

Szép feladatot teljesít a Képcsarnok Vállalat Békéscsabán, midőn rendezi meg a megye és az ország más tájain élő festőművészek kiállításait. Ma délután 5 órakor Arató István budapesti festőművész nagyszabású tárlatát nyitja meg Lipták Pál festőművész. A lágymányosi kültelki tájakat szerető Arató István képei bizonyára tetszést aratnak a békéscsabai közönség körében. Arató István az iparirajz-iskolában kezdte tanulmányait, majd különböző magán festőiskolákban képezte magát. Leglényegesebb hatást Őrkényi S. István mártírhalált halt szobrászművész műtermében Bernáth Aurél tett rá, majd Szentiványi Lajos festőművész támogatta azt az elhatározását, hogy maradjon a művészi hivatás mellett. 1954-ben állított ki először, azóta számos tárlaton vett részt, nevével több alkalommal találkoztunk az országos tárlatokon is. Első önálló kiállítását 1964-ben Szegeden rendezték meg, majd tavaly novemberben Pesten újabb önálló kiállításon mutatkozott be, s most a békéscsabai közönség ismerkedhet meg alkotásaival.

1. Bcs. Sportisk.	7	7	—	—	127:30	14
2. Sz. Doboz Ktsz	6	4	2	—	40:16	10
3. Bcs. MÁV	7	5	—	2	48:20	10
4. Szarvasi SC	7	4	2	1	41:32	10
5. Csorvás	7	4	—	3	35:26	8
6. Medgyesegyh.	7	4	—	3	23:44	8
7. Oh. Ruhagy. x	5	3	1	1	27:23	6
8. Oh. Faipar	7	3	—	4	18:23	6
9. Mezőberény x	7	3	—	4	31:35	5
10. Bcs. Pamut	7	2	1	4	21:30	5
11. Gyula	6	2	—	4	11:50	4
12. Békés	6	1	—	5	20:58	2
13. Bcs. Konzerv x	7	—	2	5	19:29	1
14. Endrőd	6	—	—	6	9:54	—

x = A csapat meg nem jelenéséért egy büntetőpont levonva.

Közületek munkaerőigénye

Az EM 44. sz. Áll. Építőipari Vállalat azonnal felvesz budapesti munkahelyekre fémcső-állványozókat, bur-

Havel.
né (4),
végi
(4), R
Az el
sem
va e
időb
tudták tartan
delkező, jól játszó

AZ ÉM BÉKÉS MEGYEI
ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLL

HELYBEN LAK
NYOLC ÁLTALÁ
VÉGZETT

fiúkat vesz f
kőművestan

OROSHÁZÁRA.
Jelentkezni lehet:
az orosházi helyi iparitanuló-is

SAJTÓFIGY
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI Ú
Telefon: 138-068, 337-746

ZALAI HÍRLA
Zalaegerszeg
1970 MÁR

1029

Arató István festőművész kiállítása Nagykanizsán

Arató István festőművész mutatkozott be a héten alkotásaival Nagykanizsán az Egry József teremben megrendezett kiállításán.

A budapesti festőművész negyven képét hozta el Nagykanizsára, amelyek reprezentálják alkotásainak legjavát.

Arató István művészetére is a környezete és egyéni sorsa nyomta rá a bélyegét: a félárva gyermekkor, a nagyvárosi munkáskörnyezete. Gyermekkorától Budapesten, közelebbről azon a környéken él, amely szomszédos Angyalfölddel.

Arató István festészete ehhez a világhoz kapcsolódik. Számos képének ihletője, sőt témája az angyalföldi táj: Külvárosi este, Külvárosi tavasz, Piros külváros, Zöld külváros, Angyalföldi udvar, Angyalföldi tűzfalak stb. A kopott falú házak, egymásra torlódó vöröslő, barnálló háztetők sajátos hangulatot adnak képeinek. Csendéletei és portréi a belső élmények kifejezői. Festészete tulajdonképpen a minket körülvevő egyszerű tárgyak költészete. Arató István sajátosan városi festő s mégis, hangvételében, képei tónusában, sallangmentes, pusztán előadásmódjában, több szállal kötődik az úgynevezett alföldi iskolához.

a tavasz első napja

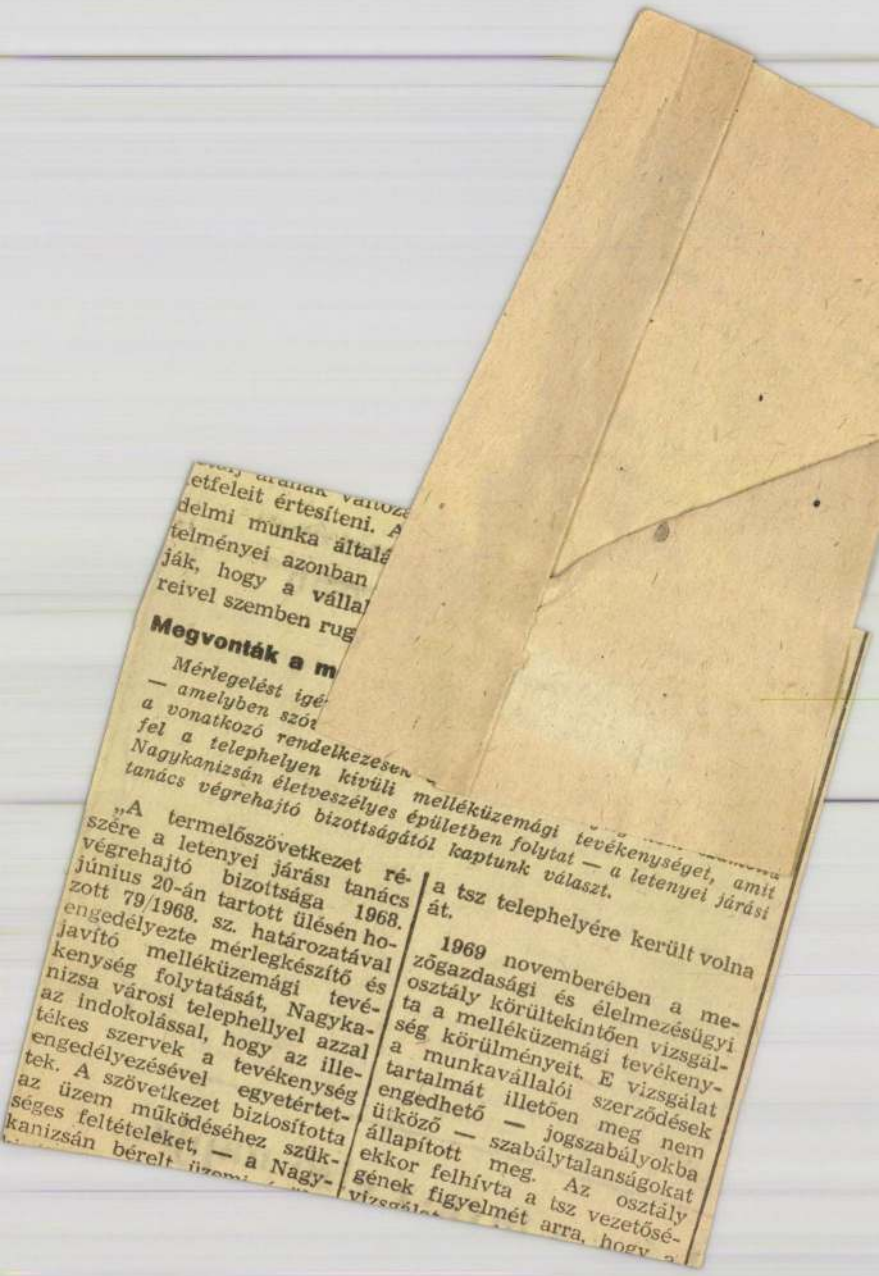

etfeleit értesíteni. A
delmi munka általá
telményei azonban
ják, hogy a válla
reivel szemben rug

Megvonták a m

Mérlegelést igé
— amelyben szól
a vonatkozó rendelkezések
fel a telephelyen kívüli melléküzemági tevékenységet, amit
Nagykanizsán életveszélyes épületben folytat — a letenyei járási
tanács végrehajtó bizottságától kaptunk választ.

„A termelőszövetkezet ré-
szére a letenyei járási tanács
végrehajtó bizottsága 1968.
június 20-án tartott ülésén ho-
zott 79/1968. sz. határozatával
engedélyezte mérlegkészítő és
javító melléküzemági tevé-
kenység folytatását, Nagyka-
nizsa városi telephellyel azzal
az indokolással, hogy az ille-
tékes szervek a tevékenység
engedélyezésével egyetértet-
tek. A szövetkezet biztosította
az üzem működéséhez szük-
séges feltételeket, — a Nagy-
kanizsán bérelt üzemi

a tsz telephelyére került volna át.

1969 novemberében a me-
zőgazdasági és élelmezésügyi
osztály körültekintően vizsgál-
ta a melléküzemági tevékeny-
ség körülményeit. E vizsgálat
a munkavállalói szerződések
tartalmát illetően meg nem
engedhető — jogszabályokba
ütköző — szabálytalanságokat
állapított meg. Az osztály
ekkor felhívta a tsz vezetősé-
gének figyelmét arra, hogy a
vizsgálat

Arató István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG
1964 DEC 8

Arató István kiállítása

1921

Arató István festőművész kiállítását nyitották meg tegnap a Képcsarnok Vállalat Kárász utcai kiállítási termében. A művész 26 legújabb festményét állította ki. A legrégebben készült kép is 1962-es dátumot visel.

Arató István az Angyalföld gyermeke. Azon a tájon élt, amelyet Kassák Lajos énekelt meg. Arató festészete az egyszerű emberek, a külváros világához kapcsolódik. Szürke, egyszerű és mégis kifejező színek. Képein a fekete, a feketében hajló mélyvörös, s a szürke színek dominálnak.

Témája magános emberre vall, ha felületesen nézzük. De ha jobban szemügyre vesszük társadalmi mélységeket ábrázol, áthato erővel. Kedvelt témája a téli külváros. Szinte alig van képei között figurális festmény. Két önarckép, a „Kendőslány" az Akt és a „Feketepulóveres lány" című képei bizonyítják, hogy az embert is ismeri.

Ábrázolásmódjában arra törekszik, hogy ne tükörképszerűen, naturálisan adja vissza a látottakat, hanem azoknak lényegét ragadja meg, s fesse a vászonra. Képei érett, megfontolt stílusban kiforrott művész alkotásai. Puritán előadásmódjában sok szállal kötődik az úgynevezett alföldi iskolához. Képein érződik az absztrakcióra való hajlam, de ez csak mértékletes, s a mind közlékenyebb kifejezés módra való törekvés szülötte.

A kiállítása 1964 december 18-ig lesz nyitva.

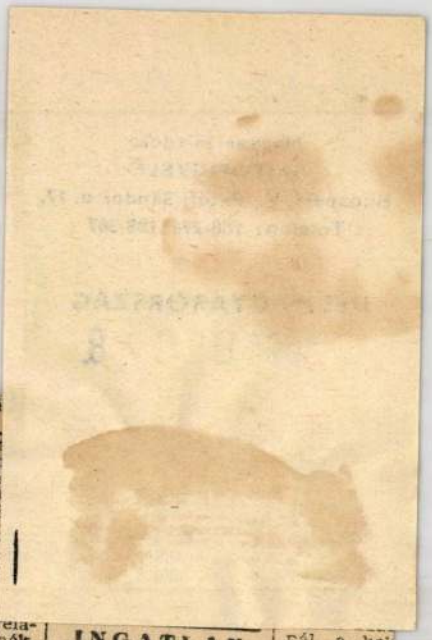

uló alsó-
zobás, ker-
om vagy
átadnám.
ünk 10215"
Sajtóházba.
10215

összkom-
ásomat el-
két kü-
egyszobás
ért belvá-
achner tér
10170

a 2 szobás
tos, fel-
parkettás
lakáso-
réi szobás
netőleg I.
Költségté-
Dunai,
t. 34. Érd.
rától, va-

jeligére Sajtóhá

Szövetkezeti l
sürgősen átve
Cserelakás né
„Megegyezünk 1
jeligére a Sajtó
ba.

Kétszobás, kom
tos, emeletráépí
vagy őrlőlakást,
városi egyszobás,
komfortos cserela-
kással átvennék.
„Készpénz 33256" jel-
igére a Hirdetőbe...
33256

Diák szobatársat ke-
resek fürdőszobás
bútorozott szobába,
gáztűzhelyhasználat-
tal. Telefon: 44-46.
33229

Debreceni belvárosi

INGATLAN

Lakásátadással eladó
2x2 szoba, mellék-
helyiséges, fürdő-
szobás, melléképü-
letes, 304 n-öles ma-
gánház (saját kéz-
ből.) Kollár István
Szeged, Csaba utca
46. szám. 102793

Ház eladó. Bem tá-
bornok u. 11. sz.
10304

Hunyadi tér 5. szá-
mú magánház la-
káscserével vagy
szoba-konyhás la-
kásátadással eladó.
10305

80 n-öl telek és 21
m² új parketta el-
adó. Kecskeméti ut-
ca 26/b.

Kétszobás magánház
eladó, gazdálkodó-
nak is alkalmas. Vi-
lágos u. 9. 10317

Gyümölcsöskert Pe-
tőfitelepen bérbe-
adó. Csongrádi sgt.
41., em. 6. 33236

Kétszobás, kertes
magánház eladó,
esetleg fele is. Szél
u. 62. 33258

Életjáradékos házat
vennék, cserelakás
van. 15 000 Ft előre.
„Havi 1500 33261"
jeligére a Hirdetőbe.
33261

Magánház eladó. Tá-
pé, Irinyi János u.
17. 10 perc a villa-
mos magállóhoz.
Bartuszné. x33189

nál a hel

Hunyadi J
69. számú
negyed rés
Érd.: Föld
21. szám.

Két csal
rendkívül
családi h
Érdeklődni
nap 16-tól.
ton 12-től,
egész na
utca 8/a.

Életjáradék
vagy ház
nék. „25 0
re Sajtóhá

Felsővárosi
gánház
lakáscserév
„Tavasz"
Sajtóházba

Partizán u
ház eladó.
lődni ugy

Rókuson
kertes ma
káscseréve
Körtöltés
Lakáscsere
2x1 szobá
Moszkvai
sz. fsz.

Béketelepe
ves úton
ház 2 s
n-öles tel
nali lak
eladó. Re
34. Érdeklő
város. Ron

200 n-öl te
nak á
melléképül
adó. Világo

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Arató István
ALFÖLD
1965

1021

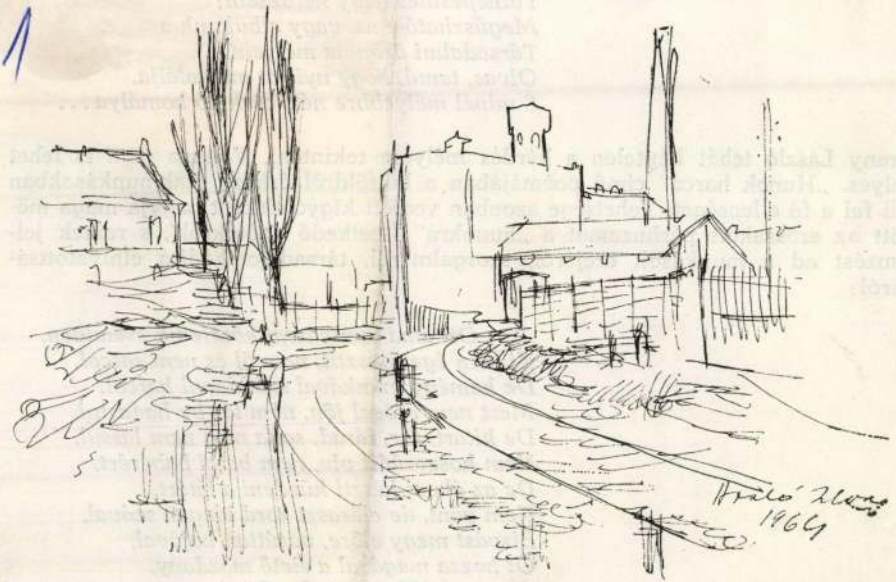

Arató István rajza

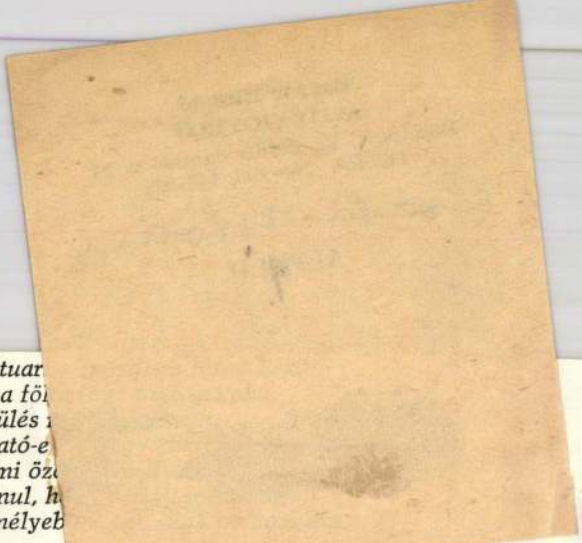

És Mill-Štuar
Tűnődik a föl
Túlnépesülés
Megúszható-e
Társadalmi öz
Olvas, tanul, h
S minél mélyeb

Arany László tehát képtelen a kérdés mélyére [illegible] nem is lehet helyes. „Hunok harca" című poémájában a külföldről érkező szakmunkásokban leli fel a fő ellenséget. Tehetsége azonban vedlett kígyóbőrként hagyja maga mögött az erőszakolt párhuzamot a „hunokra" leselkedő „gótokról", s remek jellemzést ad a munkások erejéről, szorgalmáról, társadalomhódító elhivatottságáról:

„. . . Ott ama munkásraj közeledik csendben,
Ki nem éget-pusztít, nem öl és nem sarcol,
De kemény munkával szótalanul harcol.
Mert nem erővel jön, nem tör be hadastul,
De kitart, tűr, fárad, soha meg nem lassul.
Nem koszorúért vív, nem harci babérért,
De az éhom készti küzdeni a létért.
Nem bánt, de eláraszt zord idegen szóval,
Bizvást megy előre, vasúttal, hajóval,
Őt hozza magával a siető mozdony,
Ott van előörse minden kicsi poszton.
Ott ül türelemmel, gyár, huta, gép, hámor

Arató István

Interieur, olaj, 70 x 90 cm

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957.
kat. hell. Kisdéginé Kirimi Irén.

7.

MDK.

Arató István

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 jul.

Sic?

MDK.

Arató István

Kiállítási hiradás

Szocialista Művészetért 1966 jul.

Szaló István (7. fol.)

117. Az inotai virtázoló, rkl. 215 x 295 mm. J. 6. l.: Az inotai mesterséges virtázoló J. l.: Szij Rezsőnek emlékül Szaló István

118. Női fej – lito. 195 x 145 mm. J. j. l. a kartonon: Szaló István 1953.

Szij Rezső, Gyűjteményem (katalógus) olaj, temp. arv. gouache, Bp. 1966.

2 1. l.

Arató István. (3. jelt)

103. Házak kerítéssel, tusz. 115 x 21 mm
t.j.l.: Arató István 1964. Repro: Alföld 1965

104. Házak nyilott Japonval, tusz. 90 x 225 mm. t.j.l.: Arató István 1964. Repro: Alföld 1965

105. Lányfej, tusz. 150 x 150 mm. t.j.l. Arató István 1964.

jelt.

Szíj Rezső, gyűjteményem (Katalógus) olaj, lemp, akv. gouache, Bp. 1966.

20. l.

Arató István (1. pofl.)

96. Angyalföldi táj, tusr. 185 x 290 mm. J.j.l.: Arató István 1964. Repro: Alföld 1965 máj. c.

97. Budatalási, tusr. 145 x 270 mm. J.b.l. Budatalási J.j.l.: 1964. Jelv. Arató István

98. Budatalási, tollr. 150 x 230 mm. J.j.l.: Budatalási 1964. Arató István.

Szíj Rezső, pofl. Bp. 1966.
gyűjteményem (Katalógus)
olaj, lemp, akv. gouache.

20 sl.

Aralló István (4 lft.)

106. Pomázi tél, lollr. 130×220 mm.
7. j. l.: 1964 Aralló). b. l.: Pomázi tél

107. Pomázi udvar, tusz. 170×230 mm.
7. j. l.: Pomázi 1964. Aralló István

108. Férfi antalnál, lollr. 165×29 mm.
7. j. l.: Aralló István, Pélfürdő 1952.

109. Férfi palaé I. tusz. 205×295 mm.
7. j. l.: Aralló István 1964. Pélfürdő

Szíj Rezső, lft. Bp. 1966.
gyűjteményem (Katalógus)
olaj, temp, akv. gouache.

21. l.

Arató István (6. lott.)

114. Szöges drót mögött, lusz. 265×205 mm. J.f.b.: koncentrációs táborban j.j.l.: Arató István

115. Tány kükel, szelérnel, lusz. 170×280 mm. J.j.l.: Arató István 1969

116. Havas utca, sk. 198×255 mm. J.j.l.: Arató István 1962.

lott.

szíj Rezső, gyűjteményem (Katalógus) olaj, temp. akvi gouache. R.p. 1966 1

21.1.

Arató István (5 lap.)

110. Férfi portré II. gtr. K. 190 x 150 mm. j.j.l.: Arató István 1965 márc. 18.

111. Férfi portré III. tusr. 220 x 155 mm. j.j.l.: Arató István 1965. márc. 23.

112. Férfi portré, IV. tusr. 290 x 240 mm. j.j.l.: Arató 1965.

113. Férfi portré V. gtr. 195 x 150 mm. j.j.l.: Arató

jolt.

szíj Rezső, gyűjteményem (Katalógus) Rp. 1966,
[illegible] temp. arv. gouache.

2 l.l

Arató István (2. fol.

99. Domb előtti házat fákkal, akv. f. 290 x 430 mm. J.j.l.: Szij Rezsőnek nevelőkel Arató István

100. Domboldal házzal, tusz. 100 x 175 mm. J.j.l.: Arató István 1964.

101. Domboldal, f.k. 263 x 430 mm. J.j.l. Szij Rezsőnek emlékül Arató I.

102. Házat domboldal, akv. f. 295 x 420 mm. J.j.l.: Szij Rezsőnek nevelőkel Arató István

Szij Rezső, gyűjteményem (katalógus) 1. fol.
Olaj, temp. akv. gouache. Bp. 1966. 20. l.

Arató István

1. Zutali vendélet, o. lem. 600×900 mm.
J.j.f.: Arató István.

2. Óbudai táj, o. lem. 500×700 mm.
J.b.l. Arató István

3. Szárazdó hálót, olajtemp. p. 469×640
mm. J.b.l.: Arató

95. Angal/öld, f. k. 295×430 mm. J.j.l.:
Arató István 1963.

10 lyt.

Szij Rezső, Gyűjteménye..., Bpest
1966. (Katalógus) Olaj, temp. akv.
gouache

20.l.
12.l.

Arató István, grafikus M.D.K.

his tollrajzát körli
a lap:

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf. 9. az. 44 old.

A rató István
festő-

M.D.K.

Portréfestiszetünk művelője

Széj Rezső: Portréfestiszetünk és Demény Attila
Művészet, 1966. november - 29 lap

MDK.

Arató István

Illusztrációiról

Hajdubiharmegyei Népujság 1966 szept.2.

.XIX.

MDK.

Arató István

Kiállitási hiradás

Pesti Müsor 1966 febr.24.

1965

1021

Arató István rajza

lőtlen" műsorpolitikát teszik felelőssé, Kóbor Istvá
idézem: „Ne rombolja a rádió 3 másik műsora azt, a
nyű műfaj" minden érdekeltje is tekintse magát é
a művelődési ház igazgatója. A közönség szolga m
üzletnek tekintő szemléletet pedig hagyjuk végre a M
Elméletileg valóban nincsen akadálya, hogy a maga
repet kapjanak a tömegközlési eszközökben. A gyak
a nagyközönség befogadóképességével, s az irányító szándék mellett sem mondhatunk
le az igények kielégítéséről. Ha szüntelenül a közönség oktatására törekedünk, könynyen zárt ajtókra találhatunk. A rádióhallgatók például elfordítanak egy gombot, és semmiféle eszköz nem kényszerítheti őket, hogy úgy szórakozzanak, ahogy azt mások helyesnek tartják. Tiszteletben kell tartani a választás szabadságát. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy semlegesek legyünk, s ne próbáljunk hatni a közönségre. A befolyásolás egyik módszere alkalmasint az értékhierarchia megőrzése, a kulturális ambíció felébresztése.

Hiába próbáljuk rákényszeríteni a „magas kultúrát" a közönség túlnyomó részére, ha mindennapi élete és iskolázottsága nem teszi lehetővé e kultúra befogadását. A „magas" kultúrához sorolható művek arányának mértéktelen növelése helyett tehát – véleményem szerint – oly módon kell törekednünk az ízlés fejlesztésére, hogy elfogadjuk a különböző kulturális szinteket, és megpróbáljuk minden egyes szinten belül elemezni és ennek alapján javítani a szabványokat. (Olyan formán, ahogyan a Szív küldiből Zenés Posta lett.)

Végül – nem utolsósorban – tanítani kell az embereket a tömegközlési eszközök helyes használatára. Sajnos, erről nemcsak a népművelés, de a közoktatás is megfeledkezett, nem beszélve magukról a tömegközlési eszközökről.

1964 AUG 21

1021

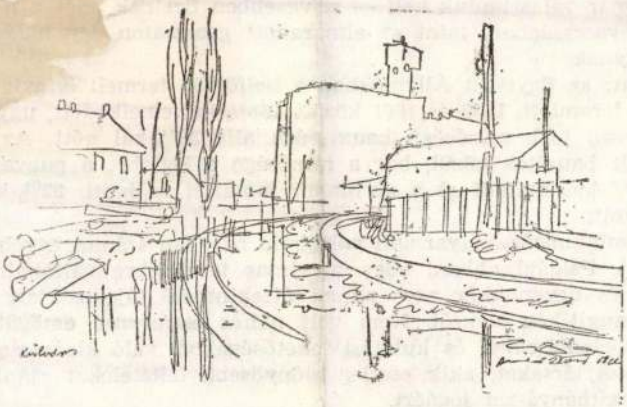

Arató István: Külváros

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

nek szert a feldolgozás során. Igaz ugyan, h
adót kell fizessenek, de ezt különböző manő
ben — ha már választaniuk kell — szívesebb
nynak az anyaországban, mint az elmaradott
nes kormánynak.

Néhány adat: az Egyesült Államokban a bel
jelentősen leromlott, 1939 és 1961 között 138
ált, lényegesen jobb minőségű bauxit ára a...
ba importált bauxitok közül, bár a minősége a legjobb, a guayanai volt a leg-
ább: 29—30%-kal maradt el a surinami, jamaicai és haiti, 82%-kal a dominicai
kit ára mögött.

A nagy alumíniumcégek gyarmati politikája azonban számos egyéb vonatkozásban
negnyilvánul. Például abban, hogy hatalmas területekre váltanak ki kizárólagos
tási jogot, és ugyanakkor nem adnak áttekinthető tájékoztatást a kormánynak
lkutatott bauxit-készletekről. Nem volt nehéz észrevenni emögött a szándékot:
ony készletjelentésekkel és kutatási lehetőségekből való kizárással próbálják tá-
rtani a vetélytársakat, akik esetleg előnyösebb feltételeket ajánlanának a kor-
nynak a bauxitbányászat jogáért.

A bauxitkitermelés és különösen a továbbfeldolgozás fejlesztése tekintetében
betűnő különbséget tapasztaltunk az amerikai érdekeltségű Reynolds és az an-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Arató István

ALFÖLD

1965 SZEP

1021

Arató István
1964

Arató István rajza

a mindent odadobni kész árulást.
Innen, a hiány és az adósság felől nézve, elsősorba
fasiszta költészet hatalmas gyűjteménye.
Figyelmeztet s hozzájárul ahhoz, hogy több büszk
múltunkat. Tágít a szemhatárunkon, könnyít a lel
nyítván, hogy a véltnél és tudottnál erősebb szál
hoz, akkor is, amikor politikusaink és bankáraink
val léptek szövetségre. Döntő bizonyíték az a tény, hogy ezekben az években, azok közül, akik magyar költőnek számítottak, igen sokan, a legjobbak szinte mind a humánum, az erkölcsi és szellemi tisztaság és tisztesség, a demokrácia vagy épp a szocialista eszmék mellett állottak; ezeket védték és hirdették. Tehát a legtöbben s a legjobbak. S nem habozva, nem fölszínesen, nem az utolsó pillanatokban ocsúdva. Hanem elszántan, a lényeget keresve s a lényegig hatolva, egyre hajthatatlanabb gerinccel, a virrasztók éberségével.

2

Egy már megjelent s egy még kéziratban levő kritika aggályt hangoztat, kifogást emel, az antológia szerkesztési elgondolását illetően. Túlzottan, sőt, elhibázottan tá-

Arató István festő

1021

Angyalföld festője

MŰTEREM

Ha kinéz az ablakon, korszerű magas házakra láthat. Gyakran mégis alacsony, régi, nedves falú épületeket fest: gyermekkora Angyalföldjét.

A festő, *Arató István*, jól emlékszik az egykori gründokra a mai Victor Hugo utca táján: ezen a környéken álltak az istállók, amelyekben a fuvarosok a lovaikat őrizték. Emlékezetébe jellegzetes figurák villannak; rosszul öltözött, beesett arcú emberek, munkások, lógósok, vézna gyerekek.

Miért látja őket ma is?

Valószínűleg azért, mert annyira angyalföldi, és mert annyira festő. Kamaszéveiben a Visegrádi utca 17-ben lakott, s mit sem tudott arról, hogy annak idején éppen a szomszédos házban, a 15. számúban alakult meg a kommunista párt. Mit sem tudott erről, mégis bekerült a munkásmozgalomba. Fiatal volt, apró feladatokat végzett el, egy-egy „kapcsolata" volt, azoknak sem ismerte — s ha egyáltalán megismerte, esetleg csak évek, évtizedek múlva — igazi nevét. Textiltervező szeretett volna lenni. Hozzátartozói, barátai felismerték: kitűnően rajzol. Egyik barátja, egy műkereskedő fia, megmutatta a rajzait Pátzay Pálnak. A mester azt javasolta: iratkozzon be Aba-Novák Vilmos iskolájába.

Arató István ekkoriban már a Goldberger csőszerelő műhelyében dolgozott. Munkás volt, és délutánonként az Örkényi-Strasszer féle képzőművészeti iskolába járt, ahol többek között Bernáth Aurél is tanította. Maga Örkényi-Strasszer kommunista művész volt, Goldman György jó barátja.

A felszabadulás után Kmetty János és Szentiványi Lajos voltak a mesterei. Ekkoriban alakult ki sajátos festői világa.

Általában emlékezetből fest. De mindig a helyszíneken rajzol. Száz és száz tusrajza sorakozik egy vastag tömbben: angyalföldi utcák, részletek. Érdeklődése együtt változik szűkebb pátriája arcával — képein a múlt mellett a mai Angyalföld is megjelenik. A „táj" — melynek hiteles krónikása . . .

Fenyves György

DOKUMENTUM RIPORT

HARMAT ENDRE:

Titkos társ

1. Rózsakereszt sírja

A titkos társaságok szinte egyidősek az emberi közösségekkel. Az írott történelem kezdeteitől jól nyomon követhetők ezek a gyakran kultikus titkokra épülő csoportok. A görög müszterion szó eredeti jelentése: rítus, amely csak a beavatottaké. Ebből alakult ki a misztérium mai jelentése, amely közel áll a rejtély fogalmához. Igen, a külsőségekben, a formában mindig volt valami gyermeteg, valahogyan úgy, ahogy minden gyermek szent borzongással oszt meg néhány legbensőbb pajtásával – de csak velük – Titkokat, így, nagybetűvel.

De ha szétpattantjuk ezt a burkot, e társaságok köré mesterségesen gomolyogtatott ködöt, mindig előbukkan a racionális mag: a konkrét társadalmi-politikai cél. Ez a lényeg, az imbolygó fények játéka, a jelszavak és rettenetes eskük, a félelmetes avatási szertartások rituáléja csak másodlagos, kiséró jelenség: forma.

A tartalom viszont feltétlenül társadalmi-politikai szándék, amely vagy segíti vagy hátráltatja egy adott időszak történelmi fejlődését. Ebből persze eleve az következik, hogy számos titkos társaság születése pillanatában és azután még sokáig a haladás szolgálatában állt, de a fejlődés túlhaladta, elavulttá, visszahúzó erővé vált. Jó példa erre a történelem talán legelterjedtebb titkos társasága, a szabadkőművesek mozgalma, amely kezdetben sokat segített a feudalizmus bástyáinak lerombolásában, de napjainkban alig tekinthető másnak, mint tudatos sarlatánok játékszerének.

A titkos társaságok – természetesen korántsem teljes – története tehát éppúgy bővelkedik izgalmakban, fordulatokban, lebilincselő érdekességekben, mint értékes politikai tanulságokban.

A rózsakeresztesek „vegyi násza", a szabadkőművesek mitikus mágiája, az indiai fojtogatók elképesztő gyilkosságsorozata, a keleti orgyilkosok rendjének kábítószeres bódulata, a templomosok inkvizíciós kinvallatása, a kínai titkos társaságok sajátos egzotikuma, az ír mozgalmak kétségbeesett hősiessége, a magyar Etelközi Szövetség véres szegedi bölcsője, a dél-afrikai AB fajgyülölő tébolya, a carbonari-szertartás kivégzés-próbája, a francia csuklyások dinamitja, a kenyai Mau Mau kétélű pangója, az amerikai „kísértetlovasok" égő keresztje, az olasz–amerikai maffia hihetetlenül olajozott emberőrlő gépezete, a kubai ellenforradalmárok Kondorkommandóinak őrjöngő vérengzése – mindez külön-külön is egy-egy szuperkrimi lapjaira kívánkozna.

De ezt a krimit nem Agatha Christie vagy Georges Simenon, hanem az élet, a történelem írta.

Részletek Szerb Antal Pedragon-legendájából:

„... Rózsakereszt halála után tanítványai vették át a Szentlélek Házát, amelyet épített. Sok év múlva az akkori nagymester javításokat akart végezni az épületben. Tudja mit, lefordítom Magának ezt a részt a német szövegből:

„... akkor ráakadt az emléktáblákra is, amelyek rézből voltak és a fraternitás minden egyesének és még néhány férfiúnak a nevét viselték. Ezeket a táblákat át akarta vinni egy másik, alkalmasabb terembe. Hogy hol és mikor halt meg Rózsakereszt testvér, és hogy melyik országban van eltemetve, a régiek előtt titok volt és mi sem tudtuk. A táblából mármost egy nagy szög állt ki és mikor erőszakkal kihúzták, magával húzott egy nagy követ a vékony falból, vagy incrustatiót, ami egy rejtett ajtó fölött volt, és az ajtó meglepetésünkre láthatóvá lett, mire mi örömmel és vágyakozva lebontottuk a falat és szabaddá tettük az ajtót... Egy termet találtunk, amelynek hét oldala és hét sarka volt, minden oldala öt láb, magassága nyolc láb. Ebben a teremben, jóllehet a nap sosem sütött belé, világos volt egy másik naptól, mely az igazi naptól eltanulta fényét, és a szín közepén állt felül. A középen volt azonban egy sírkő, rajta egy kerek oltár, rézlappal befedve; rajta az írás: A. C. R. C. HOC UNIVERSI COMPENDIUM VIVUS MIHI SEPULCHRUM FECI. / Ezt a sírt építettem élve magamnak a világmindenség hasonmására...'

... És azután minden úgy volt, mint a könyvben. Hétszögletes terembe léptünk. A terem padlójára titokzatos ábrák voltak rajzolva, a föld országai. A mennyezetet szintén ábrák díszítették, az égbolt körei. És a terem közepén ott lebegett fehér izzásban a meghatározhatatlan világító test, a másik, a föld alatti nap, az örökkön égő lámpa, melyről a régi könyvek beszélnek...

... A legendás Rózsakereszt sírja felett álltunk...

... A családi hagyomány, mely apáról fiúra szállt, úgy tudja, hogy Rózsakereszt, mikor az öregség hatalmát kezdte érezni magán, magához hívatta legjobb barátját, Robert Fluddot, az orvost, testvérét a rózsakereszt jegyében. Órá bízta a keletről magával hozott nagy titkot, mellyel az életet az emberi testben meg lehet rögzíteni. Az ily mód haláltalanná vált test fekszik a sírban mozdulatlanul, de élve és elmélkedve ég és föld rejtelmeiről.

Majd befeküdt sírjába, melyet maga készített magának a világmindenség hasonmására, és Fludd, végrehajtván a mágikus műveleteket, melyek az élet természeten túli megőrzéséhez szükségesek, bezárta a sírt és elment. És mint aki teljesítette hivatását, még abban az esztendőben meghalt...

... A Milord egy titokzatos mozdulatára megnyílt előttünk egy sötéten ásító csigalépcső. Reszkető térdekkel botorkáltam lefelé és ki írhatná le rémületemet, mikor egyszerre érzem, hogy a lépcsőfok, amelyen állok, süllyedni kezd alattam. Meg akartam kapaszkodni egy gerendában, a gerenda azonban sátáni kacajjal elrepült. Borzadva kiáltottam a Milord felé, de a Milord, fáklyájával különös köröket írva le, mint az őrült, rohant előttünk.

Egy óriási terembe értünk, amelynek véghetetlen távolba vesző sarkaiból a tenger tompa zúgását véltem hallani, vagy valami más zúgást, mely a tengeréhez volt hasonlatos. A terem koporsókkal volt tele és mindegyik koporsónak a fedele lassan felemelkedett, majd ismét lezáródott, mint tátogató szájak, harapásra készen, és intve, hogy ne menjünk tovább.

A félelemtől félőrülten támolyogtam be a következő terembe, hol minden eddiginél szörnyűbb iszonyat várt ránk. A terem közepén egy oltár állott, ezt a Milord félretolta, alatta megtaláltuk egy sír kőlapját, melyet St. Germain csodálatos machinációk segítségével kimozdított a helyéből. A sírveremben ravatal állt, azon feküdt egy hatalmas aggastyán, régies, díszes ruhában, a kezén olyan gyűrűkkel, amelyeknek ékköveihez hasonlókat még sose láttam. Úgy feküdt nyitott szemekkel, mint egy vak és nem látott, meg sem mozdult. A Milord meg én rémülten rejtőztünk el a félretolt oltár mögé, St. Germain egészen fehér volt, talán már ő is visszavonult volna, de szégyellte magát.

Vesszejét végighúzta a sírban fekvő fölött, majd üvegcséjének a tartalmát a homlokára csöpögtette.

Akkor az alvó megrázkódott, fejét felénk fordította, arca olyan kifejezést öltött, mint aki lát. Nagy lassan felemelte a fejét, majd karjára támaszkodott, és ajkán valami rettenetes kiáltás tört ki. Ugyanakkor a föld alatti nap, mely a termet bevilágította, sötétedni kezdett, és a terem oldalán látható harangok megszólaltak.

Kővé dermedve láttuk, amint a sírban fekvő lassanként felál és kilépni készül a sírjából..."

Részleteket idéztünk Szerb Antal A Pendragon-legenda című művéből, *titkos társaságokról szóló sorozatot aligha lehetne stílszerűbb idézetekkel bevezetni.* De Szerb Antal könyvében a szatirikus elem az uralkodó — vitatkozhatna valaki. A titkos társaságoknál gyakran elmosódók a határok, összemosódik vágyálom és valóság, rend és zűrzavar, értelem és zagyvaság; egy-egy ilyen különös közösség gyakran válik *önmaga paródiájává.* Például akkor, ha messze túléli szülőanyját, a kort. Mert a titkos társaságok, bonyolult társadalmi, etnikai, gazdasági, lélektani és egyéb tényezők e sajátos termékei sem létezhetnek tértől és időtől függetlenül.

Szerb Antal, a maga lebilincselő módján, a rózsakeresztesek mozgalmáról mesélt nekünk. Mit mond róluk a történelem?

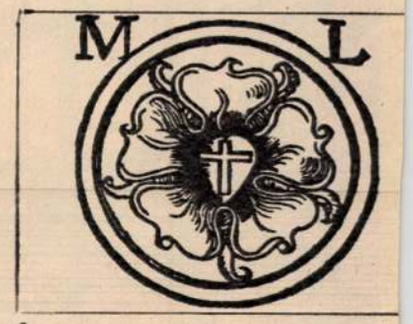

1

„A Legmagasabb Kegy fényében..."

1623-ban furcsa röplapok terjedtek el Párizsban. „Mi, a Rózsakereszt Kollégiumának tagjai az emberek előtt is és láthatatlanul is a Legmagasabb Kegy fényében tündöklünk. Könyvek nélkül is megtanítunk mindenkit az igazi, az egyetemes emberi nyelvre. Arra a nyelvre, amit minden országban megértenek a hűségesek és megszabadítjuk a hozzánk fordulókat a halál gyarlóságától."

1623-ban már széltében-hosszában beszéltek „valami szektáról", amelynek tagjai hol „rózsakereszteseknek", hol „láthatatlanoknak" nevezik magukat. E titkos társaság eredete is a ködbe vész. Jó néhányan némi iránymutatást vélnek felfedezni abban, hogy *Martin Luther pecsétjében* a rózsa és a kereszt is szerepel. De természetesen ez sem mond sokat.

Arra viszont valóban van némi esély, hogy az alapító talán egy *Johann Andreä* nevű lutheránus elöljáró lehetett. A kereszt már a mozgalom nevében is benne van. Ebből első pillanatra természetesnek tűnik, hogy keresztény szimbólumról van szó. Az igazság azonban az, hogy *még ez sem teljesen biztos:* mind a rózsa, mind a ke-

Arató István

Parasztharcosok

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1961. 1. sz. - 87. l.

Arató Istvánné

Katonafej.

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1960. 5. sz. 105. l.

Arató István

Kubikános.

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1964. 8. sz. 88. l.

Arató István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Candela
04. XII. 14.

1021

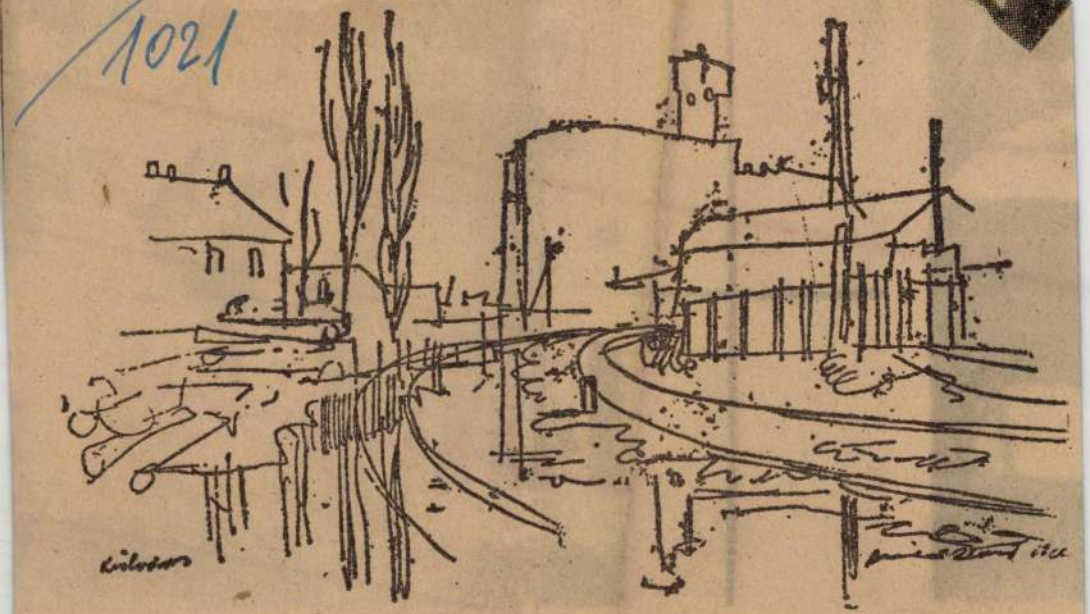

ARATÓ ISTVÁN: KÜLVÁROS

1

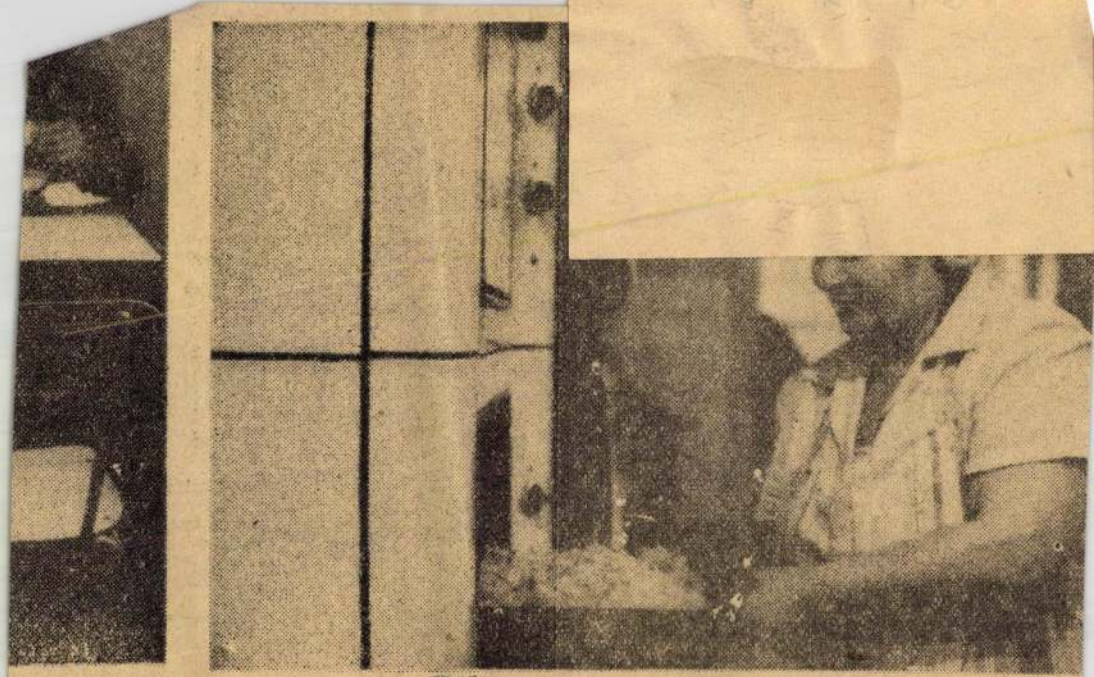

A konyha egyik legrégibb dolgozója a népszerű Ilonka néni.

VAN-E

1961

Mármint az elégedett, a jó házasságnak. Meg lehet-e állapítani bizonyos általános törvényszerűségeket, alapelveket, amelyek harmonikussá, boldoggá teszik a házasságot? Vagy pedig a két ember saját alkata, természete szerint alakítja ki a maga külön világát és saját beállítottsága szerint elégedett-e és kiegyensúlyozott?

A következőképp kíséreltünk meg választ adni a kérdésre: kerestünk öt házaspárt. Különböző vállalatnál, üzemben dolgoznak. Igyekeztünk más-más jellegű, foglalkozású gondolkodásmódú párokat választani. Egy dologban hasonlók: a kis közösségben, ahol jól ismerik őket, környezetük az ő kapcsolatukat tartja a legkiegyensúlyozottabbnak. Mind a tíz emberhez ugyanazokat a kérdéseket intéztük.

A kérdéseket külön-külön tettük fel, egyik házaspár sem ismerte a másik válaszát. Sőt, magukat a párokat is megkértük, hogy ne beszéljék meg társukkal a választ.

Hadd mutassuk be »kísérleti alanyainkat«.

*

GUBÁN LÁSZLÓÉK. A feleség az Egyesült Gyógyszergyárban diszpécser, a férj műszaki szakember. Középkorúak; 20 esztendeje házasok, lányuk esküvő előtt áll, fiuk iskolába jár. A férfi kissé zsörtölődő mackófajta. Szívesen morog apróságok miatt. A nő csendes, mosolygó és — rendkívül szívós. Főleg azért iratkozott esti közgazdasági technikumra, hogy a lányának is kedvet csináljon. Most már másodévesek; egymás mel-

Gubán László megvárja feleségét az esti iskola előtt

KARÁCS
GONDOL

Írta :
a Magy

Karácsony a békesség ünne
sünk, hogy karácsonyfáv
égő gyertyácskákkal csak tűnő
sünk, s ajándékozással családu
nak, magunknak futó örömet. I
nepének mélyebb tartalma van,
Az események, melyekben élünk
tanítottak bennünket arra, hog
a felszínről mélyebbre, s ka
meg azt is, hogy milyen törv
gés van az egyén, a család és
kéje között. Igazán ünnepeln
nyit is jelent, hogy újra és
életünket, helyesen értékeljül
összefüggéseket, s újra és új
egyénileg a háború és béke
Ha nem vagyunk is közéleti
szerű dolgozók, csak anyák
akkor is szembe kell néznünk
sekkel, melyeket a mindennap
denkinek feladnak.

A karácsonyi fényeknél
végiggondolni néhány ilyen k
tot.

Én olyan kisgyermek voltam,
háború kitört, hogy semm
maradt róla. A mi kis falunkb
is ért el a háború dübörgése
múlt, s a gyermeki értelem
szavaiból s saját élményeimbő
mal rajzolódott ki előttem
A legidősebb unokatestvérem,
iskolapadból vonultak be, un
téren az első napon elesett. E
fekete fátyolt rokonok és ism
vannak emlékeim, hogy sok
láttam, s mint sokkal kés
magamnak: minden gyászoló
gadta a »sorscsapást.« Jött
a sebesülés vagy a halál,
asszonyok, síró árvák, gy
fellebbezhetetlenül, teljes
zuhant rá az emberekre
zalma. Akkor azt tanítot
a háború elkerülhetetlen,

A második világhábor
borzalmát saját bőrün
lok: mi jut a borzalm

RECEPTJE?

lett ülnek az iskolapadban. És bizony az anya vizsgajegyei jobbak. Mikor a két nő iskolában van, a két férfi végzi a házi teendőket. A férj zsörtölődik, de — megfőzi a vacsorát...

*

ÚJSZÁSZIÉK. Mind a ketten textilesek. A fiatalasszony a Kistext-ben, a férj a Hazai Fésűsben dolgozik. 1957-ben házasodtak össze. Egy kislányuk van: Ildikó. A feleség nagyon reális, logikus észjárású asszony, szeret mindent alaposan végiggondolni. Szinte túlzottan tárgyilagos. Ilyen: »Jó, jó. Megírják rólunk, hogy boldogok vagyunk. Ez igaz is. Most. De mi történik, ha tegyük fel fél év múlva a férjem beleesik valakibe...?« Akkor majd helyreigazító nyilatkozatot adunk ki — nyugtatjuk meg. Kettőjük közül a férj a könnyedebb, rugalmasabb. Tagja egy műkedvelő fúvószenekarnak. Ez az egy szenvedélye van. Amikor szomszédasszonyuk névnapját ünnepelte, a férfi kihozta az egész fúvószenekart a kis pestlőrinci házba.

Míg a Gellért-házaspár fejét töri, hogy lelkiismeretesen válaszoljon kérdéseinkre, Kati a mackóját becézgeti

Újszászíék válaszolnak — illetve csak válaszolnának a kérdésekre, ha közben Ildikó nem csúsztatná szülei elé szíves megtekintés végett legújabb nonfiguratív alkotását

*

GELLÉRTÉK. A fiatalasszony műszaki eladó az Otthon Áruházban, a férj közgazdász. Hat esztendeje élnek együtt. És ilyen kedves, mulatságos gyerekkel talán még nem is találkoztam, mint kislányuk, Kati. A családban a vidámság, úgy látszik, anyai ágon öröklődik: Gellértné is nagyon könnyen elmosolyodik, s a nagymama is jó humorú, mindig tréfára kész asszony. Dr. Gellért Andor meggondolt, alapos és nyugodt.

Dr. Káplán Istvánné vasárnap délelőtti sétán a két gyerekkel

ARATÓÉK. A férj festőművész, a feleség tisztviselő. 1947-ben házasodtak össze. Egy gyerekük van. Arató István töprengve, rendkívül sokat és keményen dolgozik. Az a fajta ember, aki semmit sem kap ingyen. Keményen megküzdött tehetsége kibontakozásáért, és küzd azóta is szakadatlan gondolatainak festői nyelven való kifejezéséért, a tiszta, egyértelmű formanyelvért. Aratóné ideális művészfeleség. Magától értetődően tartja tiszteletben a másik látszólagos szeszélyeit. Mindent megért. Messzi földről zarándokolnak hozzá az ismerősök lelki bajaikkal. Meghallgatja őket, tanácsot is ad minden nagyképűség nélkül.

Arató István felesége képmását festi
Korniss Péter felvételei

DR. KÁPLÁN ISTVÁNÉK. Mindketten vezető állásban dolgoznak. Az asszony a postánál, a férj a pénzügyben, 22 éve házasok. Sajnos, Káplán Istvánnal nem tudtam személyesen is találkozni, jelenleg nem tartózkodik itthon. Felesége juttatta el hozzá kérdőívünket. Csak fényképét láttam. Rokonszenves külsejű, jómegjelenésű férfi. Dr. Káplánék otthona nagyon kellemes légkört áraszt. A két gyerek és a feleség magatartásában van valami közös: kellemes önmérséklet, tartózkodás, szordinó az arcmimikában, a szavakban, a mosolyban.

Közöljük a kérdéseket. A kérdőívet egyik neves pszichológusunk állította össze kérésünkre. A válaszokat következő számunkban olvashatják.

Kertész Magda

KÉRDÉSEK:

1. Mielőtt megházasodott, milyen tulajdonságokat keresett jövendő házastársában, milyen volt az ideálja?
2. Megtalálta-e házastársában ezeket a tulajdonságokat? Vagy házastársa más-e, mint amilyennek ideálját elképzelte?
3. Mit tartana szükségesnek ahhoz, hogy boldogságuk még tartósabb, még elmélyültebb lehessen?
4. Elképzel-e egy életre szóló házasságot gyermekáldás nélkül?
5. Egyeznek-e gyermeknevelési elveik?
6. Meg tudja-e bocsátani, és milyen mértékben házastársa hibáit?
7. Alkalmazkodik-e házastársához, vagy ő magához, illetve kölcsönös-e az alkalmazkodás?
8. Házasságuk elsősorban szerelmen, barátságon, érdekközösségen, vagy mindkét oldalú sokirányú emberi kötelezettségen alapul-e?
9. Mi a kifogása boldogságuk megőrzése szempontjából házastársa ellen?
10. Teljes-e a családon belüli egyenjogúság, mindkettőjük szava dönt-e fontosabb kérdésekben, vagy inkább egyikük határoz és a másik alkalmazkodik?
11. Egyezik-e, hasonló-e a világnézetük, egyezik-e, hasonló-e az érdeklődési körük?
12. Ki dönt a jövedelem beosztásáról?
13. Fegyelmezik-e magukat a másikkal szemben, ha haragszanak, vagy inkább szabad utat engednek indulatuknak?
14. Megmondják-e nyíltan, őszintén, ha valami nem tetszik házastársuk magatartásában, vagy inkább »lenyelik«, hogy ne bántsák a másikat?
15. Gyakran hasonlítja-e össze házastársát ismerősökkel, hogy bezzeg XY többet keres, nagyobb eredményeket ért el, illetve XY-né jobban osztja be a fizetést, háziasabb?
16. Elégedett-e házastársa jövedelmével, sikereivel?

A kétarcú

ATHÉN

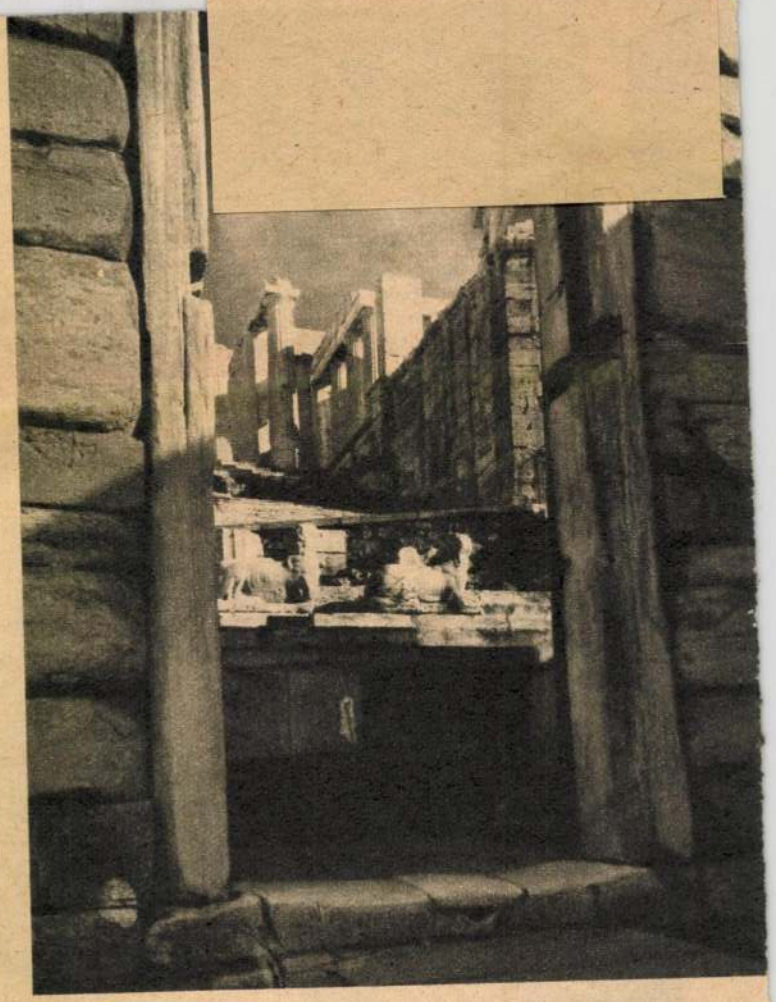

A szerző felvételei

Fent:
a város koronája a két és félezredéves márvány fellegvár, az Akropolisz

Balra:
a »márványszálló« modern palotájában már nem az istenek hanem a turisták kegyeit keresik az idegenforgalomból jelentős jövedelmet húzó, vendégszerető athéniek

Balszélen:
a déli napsütésben még a fáradhatatlan szivacsárus is megpihen a Szyntagma téren

Két isten vetélkedett a legenda szerint Attika fővárosáért. Poszeidon, a tengerek istene sósvizű forrást fakasztott háromágú szigonyával a fellegvárban, Athéné pedig — Zeusz legkedvesebb gyermeke, a szépséges, bagolyszemű, szűzi istennő — olajfát ültetett. S a tizenkét istenből alakult zsüri Athéné ajándékát vélte nagyobbnak. Mert tenger másutt is van, de az olajfák Attika gazdagságát hordják ágaikon. S így lett a városvédő pajzsos istenleány a főváros oltalmazója, s névadója is.

Athénéért ma is két isten vetélkedik. Kettő vagy talán sokszor kettő: a hagyományőrző múlt és a feltartóztathatatlan jelen. A neonfényes nyugat, s a bazárokban lábát megvető kelet nyugtalan, diszharmonikus kettőse legalábbis erre enged következtetni.

Aki napok alatt kíván képet kapni, s képet adni Görögország mai arcáról — micsoda naiv, reménytelen vállalkozás! — az, hiába fohászkodik a múzsákhoz, s a várost oltalmazó Athénéhez, mégis meg kell, hogy elégedjék a teljes szélességű s mélységű körkép helyett a színben-formában eltérő, sokszor egymáshoz illő, máskor meghökkentő mozaikkockákkal. Aki ennél többre vágyik — vagy a maga otthon kialakított Athén-képének konturjait kívánja kiegészíteni — az »baglyot visz Athénba«, azaz eleve reménytelen, felesleges dologra vállalkozik.

Egy népszerű ismeretterjesztő könyvből azt tanultam: Athénnak

csak tegnapelőttje és jelenje,

valamint két központja van. A tegnapelőtt — a hellenizmus koráig ível, s a klasszikus Athén mai múzeuma. A jelen — a legutóbbi évtizedek városfejlesztésének koraszülött kőrengetege. Ami pedig a központokat illeti: az Alkotmány, s az Egyetértés nevét viselő két nagy tér körül gyűrűzik a város. A Baedeker nem csapott be, csak éppen a lényegről nem tájékoztatott, hogy tudniillik a két teret egymástól nem sokkal kisebb távolság választja el, mint az Agórát a Hilton szállodától. A földrajzi távolság villamoson —, ha felférsz rá — 8 perc, gyalog sem több 15—20 percnél. De a szó földrajzi értelmében másként is fogalmazhatunk: az Omonia tér olyan távolságra van a Szyntagma tértől, mint Levante Párizstól.

A Szyntagma tér: a Belváros legelegánsabb luxuscentruma. A napsütötte kávéházi teraszról egyik irányban fellátni az Akropolisz tetejére, s ha a fejét 90 fokkal elfordítja az ember, az ismeretlen katona sírját őrző evzon (testőr) sziluettje beleolvad a régi királyi vár (a mai Parlament) tömbjébe. Az itteni szállodasor a hagyományos elegancia fellegvára. A repülőtársaságok gombamódra szaporodó irodái viszont a száguldás modern kényelméért kezeskednek. Karnyújtásra narancsfák hordják illatos termésüket, újságpavilonok kínálják

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Arató István

MECSEKi B

1964 MÁR 8.

Kiállítást rendez Komlón a Képcsarnok Vállalat

Az új otthonok többségéből kiszorult a giccs

Emberek tájak, ahogy egy másik ember látja őket. Átszűrve az érzéseken, hozzáadja az egyéniségből, képpé formálja. Ezt látja az ember a Képcsarnok komlói kiállítótermében.

A két vitrin között téli táj. Barna és fehér színekkel, egyszerű természetességgel, amilyen a természet. Melegen, de nem hatásvadászóan. És talán ebben van a varázsa. Arató István alkotása. Tehetséges, fiatal festő.

Odébb egy kislány könyököl a képablakon. Pajtásával beszélget. Itt sincs sokféle szín. Csupán a barna és zöld árnyalatai. Elképzelem, amint kis titkokat súgnak egymásnak. Várom, hogy a csöpp kis mosoly még huncutabbra, még vidámabbra húzódjék. Igy látta őket Patalki László. Mellettük két csendélet kapott helyet, virággal és könyvvel az egyik, a másik: konyhaasztal kancsókkal és szalámival. Az otthon egy darabkája.

Aztán látni még búzakalászérlelő nyarat, őszt, s az élet egy-egy megragadó epizódját. Művészetet és szépséget. A képek mellett kisbútorok és ötvösmunkák vannak. S a komlóiak értik a szépet. Egyre inkább értik. Ha számokban akarnám kifejezni: tavaly félmilliós érték került a bányászok, építők, lakatosok otthonába. Ami talán még ennél is örvendetesebb, az új lakások többségéből teljesen kiszorul a giccs. A költözködés utáni következő állomás a képcsarnok. A művészet.

S hogy a szépség még több emberhez eljusson, kiállítás rendezésével is segíti a képcsarnok. Március 15-től ismét sor kerül egy bemutatóra, ahol az olajfestmények, rézkarcok gazdag választéka mellett új formájú kisbútorokat is láthatnak az érdeklődők. A többi között újdonság lesz az egyajtós szekrény, s újra árusítják az igen keresett könyvespolcokat, kisasztalokat, hangulatlámpákat. Bizonyára sokaknak szereznek örömet a modern vonalú folyóirat-tartók, az ízléses faliszőnyegek és a rendkívül szép Mackaperzsák.

A március 30-ig naponta délelőtt 9-től délután háromnegyed hatig nyitvatartó kiállításon lakberendezési tanácsokat is adnak.

B.-né

1021

??? cikk!

Sotheby aul
szakértők r
megállapítot
valószínűség
alkotása, teh
lárt ér.

A festmén
donnát ábrá
faelló egyik
azonban rengetegszer lemásoltak és erről a képről is úgy vélték, hogy az eredetinek csak másolata. Mikor a szakértők röntgen- és infrasugarakkal megvizsgálták, kiderült, hogy a kép mintegy 400 esztendővel ezelőtt készült és technikája szinte teljes bizonyossággal arra mutat, hogy maga a mester festette.

A Loreto-i Madonna képe 1591-ig a római Santa Maria del Popolo nevű templomban függött, majd egy napon nyom talanul eltűnt. Most minden remény megvan rá, hogy az értékes műemlék ismét megkerül?

Egy gondolatban valamenynyien megegyeznek: jobb hamarabb túl lenni a katonaéleten. Ebben az állásfoglalásban jobbára az ösztönösség jut kifejezésre. Talán nem is tudják (inkább csak sejtik), hogy milyen jelentősége van 18—20 éves korban átesni a szolgálaton. A fiatalabb szervezet jobban alkalmazkodik a követelményekhez. Lelkileg is más: a 18 éves gondtalanabb! Erkölcsileg szintén jelentős kihatása lesz az új törvénynek: a kamaszkor „rázósabb" részét a honvédségnél tölti az ifjú. No és az sem megvetendő szempont, hogy a kiszolgált katona nagyobb megbe-

Most még nem tudja senki a bizonyosságot. De nemrégiben, mintegy 25—30 esztendeje történt egy hasonló eset, amelyből, ha költő lennék, most ballada születne. Így csak elmondom sorjában, ahogy a szomszédasszonyom elmesélte, mert ő abba a faluba való. Látta.

Volt egy lány — őt is Klárinak hívták — meg volt egy legény, azt meg Jóstinak. Klári árva lány volt. A nagyapja nevelte. Az juhász volt a faluban. Szegény, de nagyon tisztességes ember volt az öreg. Szerette be-

lenni szokott és kék szeme, meg olyan ha lyen csak virágos lehet, h májusi sz ja, simog

Jósti is legény mondom. fekete vo szurok tö dár term nagy, söt kettő. Jó, indulatú gyon szé hettek ha úgy e hatta vo őket. De josan látl ki is, ha az öreg j aki nagy te Jóstit, aztán ne

Arató István

Leánylefej

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1960 1. sz. 48. l.

Arató István, grafikus MTI

Négy portré. Rajz. Repr

Cserkuti Ferenc: Az új falu új emberei

Népszabadság BP 1960. ápr. 13. 3.l

M.D.K.

Arató István
festő

Pályázaton való részt.

— ~~30 lap~~.

Művészet, 1960. december. — 30 l.

MDK.

Arató Istvan grafikus

"Budakeszi házak" /gouache/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 26. 1.

Arató István
Margitsziget, maratás és hidegtü
Pap sziget, rézk.

Szentendrei festők III. kiáll. Szentendrei Ferenczy Károly Muz. 1953. aug. 1.

M.D.Y

Arató István

grafikus

„Novai" (illusztráció)

N. Sándor László: Tanyasi apostolok.

Élet és Irodalom, 1964. szept. 5. – 5 lap

MDK

Arató István

Külvárosi táj

Jelentős áll. és szakszerv. vásárlások képzőm. alkotásokból. Népszava 1959. jun. 30.

Arató Isbán
grafikus

M.D.K

„Velence"

Élet és Irodalom, 1961 okt 21 – 7 l.

M.D.K.

Arcadio Iriarte
Grafismo

Velasco

Cités Nacionales, 1961 oct 21 — 71

Arató István,

rajzd.

repro.

Alföld, 1965. 9. m. 85. l.

Arató István.

Rajz, (repro.)

Alföld, 1965. 4. sz. 26. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sánd
Telefon: 188-296, 188

MAGYAR HIRL
1969 FE

A rádióban 1021

Dokumentumjátékok, nyílt viták

TANYAI KRÓNIKÁK. A műsorszerkesztés szeszélye egymás mellé hozott két eseményjátékot. Vasárnap a Családi körben-sorozat keretében egy frissen faluvá nyilvánított hajdani tanya-bokor első lépéseiről kaptunk dokumentumértékű képet. A címe *Az első* volt. Hétfőn pedig egy életképtelen és pusztuló tanya omló falai között lezajló tragédia tanúi voltunk a *Bomló világ* című adásban. Mindkét írás szerzője azonos: az a *Taar Ferenc*, akinek már számos hasonló témakörben játszódó művét ismerjük. A véletlen tulajdonképpen hasznos közreműködő volt: két gondolatilag is összetartozó darabot sodort egymás mellé, egy azonos célra irányuló írói szándékot erősített fel.

Magyarországon egymillió ember él tanyán vagy külsőségeken, az ország lakosságának egytizede. Ezt a társadalmi jelenséget annál kevésbé lehet lebecsülni, mert hosszú idő kell míg a tanyavilágot fel tudjuk számolni. A tanyavilág ez idő szerint, nem *eltűnőben* van, csupán *mozgásban*. Eltekintve egy-egy figyelmeztető jelzéstől, erről a lakosságunk tíz százalékát érintő társadalmi mozgásról alig-alig ad hírt az irodalom. Meg kell becsülni tehát azt a szerzőt, aki kutatómunkáját és tollát egyedül ennek az ügynek szolgálatába állította.

Az effajta témák eseményszerű megjelenítése bizonyára maga is igényli a naturális eszközöket, a nehézségek, fájdalmak és szenvedélyek valósághű megjelenítését. A dokumentumjátékban felsorolt tények mércéje a valóság. Az azonban hiba, ha a valóságra még naturalista elemek telepszenek. *Török Tamástól*, a Bomló világ rendezőjétől azt vártuk volna, hogy inkább lenyesegeti a túlzásokat, semmint aláhúzza. E tekintetben sokkal mértéktartóbb volt *Bozó László*, a másik játék rendezője. Kétségtelen azonban, hogy az eseményjátékok mögött megbúvó valóság így is elég erős volt ahhoz, hogy a hallgatókat a téma társadalmi fontosságára ráébressze.

Taar Ferenc „civilben" a debreceni színház igazgatója. Az a tény, hogy hétfői darabjának szereplőit egytől egyig „hazai" színészek közül toborozta, nemcsak mint gesztus rokonszenves, de példát mutatott arra is, hogy friss és eredeti hangokkal, amelyeket nem ismerünk unalomig a hangszóróból, még akkor is átütőbb hatást lehet elérni, ha nincs is történetesen oly nagy gyakorlatuk a mikrofon előtti szereplésben.

DISPUTA SÉRTŐDÖTT EMBEREKRŐL. Magyar Imre orvosprofesszor feltűnést keltő könyvét — *Kozmikus sértődés* a címe — bizonyára sokan ismerik, annak ellenére, hogy már nemigen kapható. Erről a könyvről rendezett vitát kedden a rádió, *Antal Gábor* vezetésével. A professzor megismételte tézisét: tapasztalati tény, hogy korunkban és társadalmunkban megnövekedett a kellően ki nem elégített, tehát sértődött emberek száma. Ennek a ténynek oka pedig szerinte az, hogy nő a szakadék az általános lehetőségek és az egyes ember lehetősége között. Az egyén elmarad a technika fejlődésétől; egyre nagyobb az ellentmondás a hold felé repülő technika határtalansága és az egyéni élet korlátai között. Vitapartnerei közül a publicista *Bernáth László* szembeszállt ezzel az állítással: szerinte a feszes társadalmi szubordinációból kimenekült ember érzelmeinek első reakciójáról van szó, arról, hogy ma már *merünk* véleményt nyilvánítani — megbántottságot is. *Komlós János* módosította ezt a képet, szerinte felszabadult esztendeink társadalmi mozgása teremt mindig új és új helyzeteket, és ez a tény nem hagyja stabil pozícióban az egyént sem. Ő az állandóan változó emberi viszonylatokat, a stabilitásnak ezt a hiányát tekinti a sértődések egyelőre elkerülhetetlen melegágyának.

Nincsen itt helyünk arra, hogy a vitát amelyben még *Major Tamás* és *Arató István* festőművész is részt vett, tövitől hegyire ismertessük. Igen hasznos jelenségnek tartjuk azonban az effajta fórumokat, és örvendetes ténynek, hogy ma már az ember társadalmi magatartásának alapvető mozgatórugóiról is nyílt vitában beszélhetünk a rádió nagy nyilvánossága előtt — beleértve az összes negatív jelenségeket.

Lukácsy András

r utca 17.
-307

AP
B 6

— *Meneküljetek, emberek! Közeledik Budapest.*

Legelő- és apaállatgazdálkodás

A Magyar Közlönyben megjelent a *kormány rendelete a legelő- és apaállatgazdálkodás* rendjéről.

A termelőszövetkezeti gazdálkodás színvonala ma már lehetővé teszi, hogy a *községi*, illetve a *városi tanácsoktól a legelő- és apaállat-gazdálkodással kapcsolatos tennivalókat a közös gazdaságok fokozatosan átvegyék.* Az új rendelet erről intézkedik. Lehetővé teszi azt is, hogy a korábban a *legeltetési bizottság* kezelésében levő ingatlanokat és vagyontárgyakat *a jogi személyként működő egyszerű mezőgazdasági szövetkezetek is használatba vehessék.*

Lengyel Fiat kocsik érkeznek

Bacsák Nándor, a *MOGÜRT* vezérigazgatója és *Janusz Dziewieczki* a *Pol-Mot* lengyel külkereskedelmi vállalat igazgatója szerdán a Lengyel Népköztársaság budapesti nagykövetségének kereskedelmi osztályán *szerződést írt alá*, amelynek értelmében *a MOGÜRT nagyobb mennyiséget kötött le a Lengyelországban Fiat-licenc alapján készülő személygépkocsikból*, az úgynevezett Polski—Fiat-okból. A Pol Mot a MOGÜRT megrendelésére *ebben az évben ezer személygépkocsit* szállít, ebből háromszáz 1500 köbcentis, míg a többi 1300 köbcentis lesz. Az első szállítmányok *ez év második negyedében* érkeznek, de még ezt megelőzően elküldi a lengyel vállalat a *tartalékalkatrészek* egyrészét, hogy *a szervizellátás zavartalan* legyen. Egyébként az országban már *20 helyen rendezkedtek be a Fiat kocsik javítására*, karbantartására és ugyanitt *vállalják a Polski—Fiat-ok szervizét is.*

A MOGÜRT már *1970-re is kötött le* Polski-Fiatokat. A jövő évben *háromezer* ilyen lengyel gépkocsit vásárolhatnak a jövendő magyar autótulajdonosok.

Első fokú árvízvé
a Tisza felső szaka

A Felső-Tiszán áradást indított el az előző napok csapadékos-olvadásos időjárása. Szerdára általában 1—1,5 méterrel emelkedett a víz, de ezzel együtt is csak a meder negyed részét töltötte meg, s még mindig alacsony a folyó víszintje. Az árhullám azonban mintegy harminc kilométeres szakaszon fölemelte és megszaggatta a folyó jégpáncélját. Tivadarnál egy nap alatt mintegy két méterrel emelte a jég a folyó vízszintjét, ezért a Felső-Tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság óvatosságból *elsőfokú árvízvédelmi készültséget rendelt el* a Vásárosnamény és Tiszabecs közötti szakaszon. A kisari Tisza-híd védelméről is gondoskodtak.

A Zalán — a várakozásnak megfelelően — szerdára levonult az árhullám, s a Szombathelyi Vízügyi Igazgatóság megszüntette az árvízvédelmi készültséget. A

LEGHIRES
össze tudás
nagy sikere
szeletnek,
tiszai halás
ételek közül
szését a ba
szarvasgöng
szített töltöt
dashús.

▲ FORRA
LÍTANAK F
BEN, a feh
véres akcióir
a Tanácsközt
hedt Héjas-k
a forradalmá
radalmi gondolatát szimbolizáló és megörökítő emlékmű a település főterére kerül. A tervek szerint felszabadulásunk 25. évfordulóján avatják fel.

 # MAGYAR NYELVEN ELSŐ ÍZBEN kerül kiadásra az eddigi szovjet és amerikai űrkísérletek valamennyi fontosabb adata, összesített formában a Technika című lap most megjelent februári számában.

⊙ *EGY JÓKÉPŰ BOMBAYI HINDU FIATALEMBER, Singh, feleségül vette a szőkehajú amerikai Kitty Rice kisasszonyt. A házasság azonban nyomban a nászéjszaka után felomblott. Kitty a következőket mondotta az egyik amerikai tudósítónak: „Nem tudtam, hogy a férjem fakir. Képzelje, azt akarta, hogy a nászéjszakát szögekkel kivert ágyban töltsük. Hozzátette, hogy majd megszokom és meglátom, hogy ez milyen jó! Ezért adtam be másnap a válópert.*

▲ A SZAKSZERVEZETEK CSONGRÁD MEGYEI TANÁCSA SZERDAI ÜLÉSÉN szorgalmazták többek között, hogy [illegible] megyei vállalatok [illegible]

MDK

Arató Gyula,

Cséfi István tanár növendéke.

Borus nap.

Az Ernst Múz. OMKK főisk. Helikon kiállításai.
Az OMKK Főisk. Növ. Munk. kiáll. 1923 márc. 10-25. kat. 13.
ol

MDK

ifj. Arató Gyula

Várkertrészlet, toll

Megy. Művészetért kiáll. r. Mücs. 1940. febr.

14. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

szövarch. 51. 24.ó

Arató Gyula.

Az oltszemi/Háromszékmegye/müvésztelep 1941.

Varga N.Lajos életrajza.
feldolgozta Kopp Jenő.

MDK

Arató Gyula

Egyedül, karc

e.a: Hét magyar művész. Ujság 1939. nov. 24.

Irod.

MDK

Magánépítési engedélyek. Építő Ipar a Építő Hův.
1928. aug. 1. 12o l.

ARATÓ GYULA, éremművész

Szigeti István, aki a lapban a szobrászokkal, éremművészekkel f oglalkozik, többek között keresi Arató t is. Aki közelebbit tud róla, kéri annak közlését. 16/144/.ol

HIREK-KÖZLÉSEK:....

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XIV. 1958. 9.sz. Bp.

ifj.Arató Gyula

Önarckép, fam.

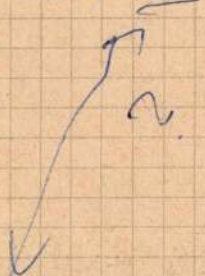

Magyar Rézkarcok, Tamás Valéria, Bp.1940.május
kiállitás katalogusa

Arató Gyula

Griffin: Hangok és vinhangok c. könyvet illusztrálta (az eredeti rajzok alapján)

Diszéretet kapott (kitől? mikor?)

mikor?

ø

lei ista?:)

A szép magyar könyv, 1962, 33 sz.

Arató Gyula
grafikus

H.D.K

1961 szeptemberében rendezett exlibris
kiállításon bemutatták művét.

Galambos Ferenc: A kisgrafika barátok körének öt éve
Művészet, 1964. szeptember – 24 lap.

MDK

Arató Gyula fametsző

résztvett az alábbi kiállitáson

Kisgrafika /ex libris, alkalmi grafika/ kiáll.
Fényes Adolf terem. Budapest, 1961. szept.

Arató István festő
(Bp. 1922 -

Kiállítása az egri Rudnay Gyula
Teremben
- 1979. márc. 8 - 22 -
- katalógus a könyvtárban -

Arató István

ARATÓ ISTVÁN FESTŐMŰVÉSZ tárlatát tegnap nyitották meg a Képcsarnok Vállalat salgótarjáni szalonjában. A kiállításon a művész 25 olajképét tekinthetik meg az érdeklődők.

V.12

Magyar Hirlap 1977/111/6

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Arató István festőművész

1021

1969. február 8.

A rádióban hallottuk

Kozmikus sértődöttség

Nem jártak rosszul, akik e hét kedd délutánján kinyitották a rádiójukat. Sokakat bizonyára a bizarr cím késztetett erre. Beszélgetésnek lehettünk tanúi, de olyannak, mely felért egy műélvezettel. Válogatott „társaság" volt ennek a biztosítéka. Magyar Imre belgyógyász-professzor, Arató István festőművész, Bernáth László újságíró, továbbá az Érem harmadik oldalának a Komlós Jánosa és Major Tamás egy könyv körül folytattak barátságos eszmecserét. A mű címe: Kozmikus sértődöttség. Szerzője a belgyógyász-professzor. Tartalma azzal kapcsolatos, hogy milyen sok körülöttünk a sértődött ember és ez egészségi, hangulati kihatásában milyen nyomasztó a társadalomra.

Való, igaz, hogy miközben az ember a Holdra lépéssel foglalkozik, hihetetlenül földhöz tapadt, kicsinyes sértődöttségek hínárjába keveredve kénytelen küszködni. Persze a sértődöttség sok esetben nem választható el az irigységtől. A rádióstúdióbeli eszmecserélők szerint a felnőtt nemzedék minden tagja szinte mindenféle pozíciót betöltött már, nehéz megírnia az életrajzát. Sok embernek van olyan élménye, hogy volt ő fent és most lent van, és ahol az volt, az most fent van. Ez sérti őt, mert nem veti egybe a változó körülményeket és nem veszi figyelembe azt, hogy a változások alapjában és lényegében többségükben közérdekűek, ha a társadalmi szükségszerűség a bábájuk. Legkevésbé értik ezt a tudománytól, technikától, művelődésről elmaradtak, közülük is csak azok, akik képtelenek már újítani vagy nem is akarnak. Sértődöttségük azonban változatlan. Az egyéni okok miatti sértődöttség a szürke, középszerűek tulajdona. Például az a férfi, aki italozó, züllött életével elidegeníti magától jobbérzésű párját, vérig sértődik, ha asszonya másfelé fordul, aki józanságban, kulturáltságban méltó hozzá. A háborgás jogtalan, hiszen a változás a züllött magatartás törvényszerű következménye.

Mindezekből frappánsan bontották ki a kérdés lényegét, miszerint helyes emberi magatartás, okosság kritériuma, hogy meg tudjuk-e ítélni helyzetünket, súlyunkat, szerepünket az életben. Minket örökké zsüriz a világ, mi is a világot, ha ez a zsürizés mind több ilyen embertől származik, a probléma is fogyatkozóban lesz. A társadalmi fejlődés majd begyógyítja a sebeket. De — mint azt Komlós János tréfásan közbevetette — sokan megsértődnek majd, mikor elindul a Holdra az első személyszállító űrhajó és pont ők maradnak le róla!

H. B.

dés lesz jó, egvitatnak kal

pasztalatai

városi közös munkaügyi döntőbizottságnak és a TMDB-nek.

A gyáregységekben függelék készül, aminek az alapja a nagyvállalatok kollektív szerződése. *Igen fontos a szerződéstervezet megvitatása a dolgozókkal.* Véleményüket, javaslatukat a gazdaságvezetők és a szakszervezeti bizottságok tolmácsolják a vállalati kollektív szerződést előkészítő bizottságnak.

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy az a kollektív szerződés jó, amelyet alaposan megvitattak a dolgozókkal, mindenki ismeri és a magáénak tartja. Az ilyen kedvező befolyást gyakorol a vezetők és a dolgozók kapcsolatára, közvetve pedig a termelésre.

Pásztor Béla

HENÉST, idülést!

senki sem veheti igénybe. Ezt az intézkedést az indokolta, hogy több dolgozónak legyen nyaralási lehetősége, esetleg családjával együtt. A rendelkezés kiadása együtt született azzal a határozattal, amelyben döntés született több balatoni és hegyvidéki üdülőház családos üdülővé való átalakításáról.

Az adminisztratív intézkedések és szabályok betartása csak egyik feltétele az üdültetés megfelelő lebonyolításának. Lényegesebb ennél a beutalók demokratikus elosztása és a jelentős erkölcsi ösztönzést is szolgáló nyilvánosság. Még nem alakult ki mindenütt üzemben, állami gazdaságban és közhivatalban az a gyakorlat, hogy az igényjogosultságot a szakszervezeti csoportokban közösen határozzák meg. Pedig szükség lenne erre, hiszen elsősorban közvetlen munkatársak ítélhetik meg, hogy kit illet meg jogosabban a kedvezményes üdülés. Az a bizalmi csoport látja el megfelelően munkáját, ahol kialakul a kollektív javaslattétel. Az igényjogosult dolgozók névsorát ezután tudja csak érdemben megvizsgálni az üdülési albizottság és döntésre a szakszervezeti bizottság elé terjeszteni. Bevált módszer, és ugyancsak a demokratizmust szolgálja, ha a döntést hirdető táblán vagy bizalmi értekezleten közzéteszik.

A nyilvánosságnak azonban lényegesebb és egyre nélkülözhetetlenebb módszere a szakszervezeti taggyűlés, ahol az szb beszámol, hogyan gazdálkodtak a kapott kerettel, részletesen megindokolja, kiknek és miért adnak kedvezményes üdülési beutalót. A taggyűlés mint testület ugyanis többre jogosult annál, mint hogy egyszerűen tudomásul vegye az szb határozatát. Arra is illetékes, hogy állást foglaljon és döntsön a határozat ellen. A taggyűlés határozata a szakszervezeti moz-

Arató István
festő

„Gondolkodó"
(repro)

Szép Rezső: Arató István kiállítása . . .
Művészet, 1970. julius – 27 lap.

Arató István
festő

Ujabban az ikonszerű festészet iránt érdeklődik. Ennek eredménye ráhány modernizált ikon.

Szij Rezső: Arató István kiállitása...
MÜVÉSZET, 1970. julius - 27. lap

Arató István
festő

Környezete és a sors nyomtatja
bélyegét művészetére. Anyaföld,
obudai városképek, gyár ábrázolások
láthatók képein.

Szij Rezső: Arató István kiállitása....
MŰVÉSZET, 1970. julius - 27. lap

Arató István

festő-

A középiskolával párhuzamosan 1937-1940 között bejárt az iparrajziskolába, majd mint munkás dolgozott.

Szij Rezső: Arató István kiállitása....
MŰVÉSZET, 1970. julius - 27. lap

Arató István
festő.

Mig munkáshint dolgozott lábogatta
Ozanyi-Strasser szabadiskoláját,
ahova Bernáth Aurél is bejárt kori-
gálni

Szij Rezső: Arató István kiállitása....
MÜVÉSZET, 1970. julius - 27. lap

Arató István

festő

1949-ben találkozott Szentivanyi Lajossal aminez hatására kerdett magyarb önbiralommal dolgozni.

Szij Rezső: Arató István kiállitása....

MŰVÉSZET, 1970. julius - 27. lap.

Arató István
festő

1953-1956 között a Képzőművészeti Alap kollektív műtermének rendszeres látogatója lett.

Szij Rezső: Arató István kiállítása....
MŰVÉSZET, 1970. julius - 27. lap.

Arató István
festő

1954-ben szerepelt először önálló kiállításon és, utána többször is.
1964-ben Szegeden, 1965-ben Budapesten állított ki.

Szij Rezső: Arató István kiállítása....
MŰVÉSZET, 1970. julius - 27. lap.

Arató István
festő

1966-ban Békéscsabán szerepelt
tárlaton, 1970-ben pedig Nagy-
Kanizsán tartott kiállítást

Szij Rezső: Arató István kiállítása....
MŰVÉSZET, 1970. július - 27.lap.

Arató István
festő

Az elmult ekben egy idéig
betegsége gátolta a munkában,
hogy után újult erővel nyuljon
hedvelt-lemnájához

Szij Rezső: Arató István kiállitása....
MÜVÉSZET, 1970. julius - 27.lap.

Arató István
festő

Legnagyobb erőssége a tájkép és a csendélet. Erős szálak fűzik a kolozsvári környezethez. Művein az ember ritkán lép előtérbe.

Szij Rezső: Arató István kiállitása....

MÜVÉSZET, 1970. julius - 27.lap.

Arató István
festő

Angyalföld, Óbuda, Budakalász
tájai elcsavednek meg képein. Kerí-
tések, házikók, tűzfalak, kemények,
bohrok hegyoldalak inspiráljak a művészt

Szij Rezső: Arató István kiállítása...
MŰVÉSZET, 1970. julius - 27. lap

Arató István

festő

Csendéletei és portréi belső élmé-
nyek kifejezői. Festészete tulajdon-
képpen a minket körülvevő egy-
szerű tárgyak költészete.

Szij Rezső: Arató István kiállítása...

MŰVÉSZET, 1970. julius - 27. lap

Arató István

festő

Látszólag egyszerű eszközökkel él, csak alaposabb vizsgálódás után derül ki, hogy az összbenyomást a részletek gazdag szerebeli finomságai adják.

Szij Rezső: Arató István kiállítása...

MŰVÉSZET, 1970. julius - 27. lap

Arató István
festő -

A félárva gyermek Arató István
szülei a Trencsén megyei Baross-
háxáról szarmaztak, ahol rövid
idő-tollott, majd a fővárosban élt.

Szij Rezső: Arató István kiállitása....
MŰVÉSZET, 1970. julius - 27. lap

H.D 4

Arató István
graphus

Párizs (rajz)

Élet és Irodalom, 1961. november 11 – 7 l

MDK

Arató István, festö

Interieur. Olaj. 7.1.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat. 1957. Kat.

MDK

Arató István

Margitsziget, maratás és h.tü

Pap sziget, rk.

Szentendrei festők 3. kiáll. Ferenczy Muz. 1953. aug.

MDK

Arató István, festő

Szerepel.

Sz. A.: Angyalföldi képzőművészek kiállítása 7

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 6.

MDK

Arató István

Budakeszi házak. Gouache 43x61

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 26.1.

Arató István

Pap sziget, rézk.
Margitsziget, maratás és hidegtü

Szentendrei festők III. kiáll. Ferenczy Károly Muz.
1953. aug. 2 1. -tar?

Arató István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1964 DEC 2

— ARATÓ ISTVÁN festőművész képeiből rendeznek kiállítást Szegeden, a Képcsarnok Vállalat Kárász utcai kiállító termében. A kiállítást december 4-én, — pénteken — délután 1/2 5 órakor Szil Rezső művészettörténész nyitja meg.

az átlagosnál gyorsabb
ütemű volt az egyes termel

Arató István

festőművész kiállítása. Bp. Vizmünek Művelődési Otthona. - Ism.: Kocsagh Ákos Művészet, 1966. 7. évf. 3. sz. 41. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

~~254.l.~~ 265.l

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
DÉLIHÍRLAP
1971 MÁR 12

Arató István

1021

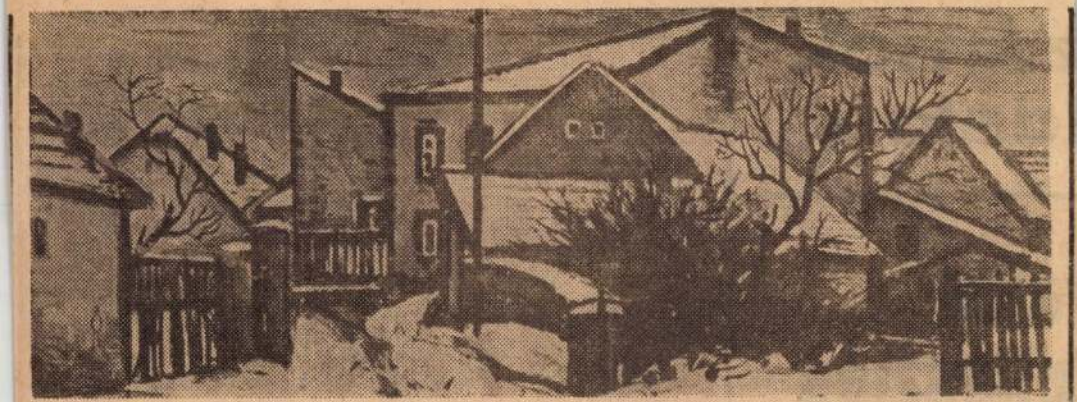

✶ *Ma délután 5 órakor nyílik meg a Képcsarnok Szőnyi István termében a Téli tájak című kiállítás, mely 25 neves kortárs festő alkotásait mutatja be. A Képcsarnoknak az a törekvése, hogy a jövőben időről időre tematikus kiállítást rendez, mindenképpen dicséretes. A mostani tárlaton részt vevő alkotók képeit szemlélve, a magyar piktúra számos reprezentánsát ismerhetjük meg közelebbről. Marcziniák Sándorné, a városi tanács művelődésügyi osztályának vezetője nyitja meg a tárlatot, mely március 26-ig, vasárnap kivételével mindennap megtekinthető. (A téli hangulatot idéző képekből Arató István munkáját közöljük.)*

DÉLI HÍRLAP

POLITIKAI NAPILAP

III. évfolyam, 60. szám 1971. március 12., péntek

ÁRA: 80 FILLÉR

zámok
ldalon

rozat
fejlesztés
lveiről

anács ülése

tanács elnökhelyettese adott
tájékoztatót *Dragutin Hara-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Arató István

PESTMEGYEI HÍRLAP

1965 NOV 1

Fotó: Tóth A

— **Arató István festőművész** kiállítása pénteken délután nyílik meg a Vízművek kultúrotthonában (V., Károlyi u. 12.).

Máv

PEST MEGYEI HIRLAP

Aratò Istvàn

Kiàllìtàsàt jelzi a kiàllìtàsi maptàr (Nagy-
Kanizsa, Egry Jòzsef Terem; III. 19 – IV. 6.).

Mügyüjtö, 1969. 1. sz.

Arató istván festő M.D.K.

az angyalföld szülötte és ma is a XIII. ker. lakója.

A peremváros ttájait festi képein.

Kiállitása Szegeden a Képcsarnok 'áll. kiállitótermében

Napló

Magyar Nemzet 1964. d ecember 12. 4.1.

.

ARGUS INTERNATIONAL DE LA PRESSE

INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE

INTERNATIONAL PRESS CUTTING SERVICE

ZÜRICH TEL. (051) 27 99 12 / 27 18 77 GENÈVE TEL. (022) 32 54 10

1021 Aratò István

Der Zürcher Oberländer,
Wetzikon

- 8. Okt. 1965

AUSSTELLUNGEN

Istvàn Aratò in Dänemark

Nach Lausanne und Vevey zeigen in diesem Winter drei bedeutende dänische Galerien für Moderne Malerei die neuesten Werke von Istvàn Aratò und der Westschweizerin Micheline Berger.

MDK

Arató István

Külváros télen, of.

8. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücsarnok, 196o. ápr,

gozik.

Tudományos kuta

megmúnj

Alató István festő

Szövegy emliti kiállítását az angyalföldi József Attila művelődési házban.

1966. szt. h. Magyar Nemzet

Arató István

MDK

Interieur, olf.

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Arató István MDK

Külvárosi táj, olf.

December 1944., olf.

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Arató István MDK

Budakeszi házak, gouache

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K

Arató István
festő

Anyagalföld c. műve szerepel
a tárlaton.

Kelényi György: Anyagalföld: képzőművészek II. kiállítása
Művészet, 1966. szeptember – 42 lap

Arató István

Találata a Békéscsabai Képcsarnok boltban került megrendezésre.

Békésmegyei Népújság 1966. ápr. 13.

Arató István

kiállitott festménye:

Interieur, olaj, 70x90 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

7.l.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
ÉS A VÍZMŰVEK KULTÚROTTHONA
MEGHÍVJA ÖNT

ARATÓ ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITJA:

SZIJ REZSŐ
MŰVÉSZETI ÍRÓ

1965 NOVEMBER 19-ÉN PÉNTEKEN DÉLUTÁN 1/2 6 ÓRAKOR
VÍZMŰVEK KULTÚROTTHONA
BUDAPEST, V. KÁROLYI UTCA 12

3645 fővárosi nyomda 1 telep

Araló István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1964 DEC 4.

MA ÚJABB KIÁLLÍTÁST NYITNAK A KÉPCSARNOKBAN

A Képcsarnok Vállalat szegedi szalonjában ma, pénteken délután 5 órakor újabb festészeti kiállítást nyitnak meg. A megnyitó ünnepélyesen. Ezúttal Araló István festőművész alkotásaiból rendeznek tárlatot. Megnyitót Szíj Rezső művészettörténész mond.

Arató Ilsván

festő

M.D.K

A Vizsnüvek Művelődi Otthoniában tartott tárladot. „Csendélet gyümölcs tartóval" (vegyes)

Koczogh Ákos: Krónika

Művészet, 1966. március · 39 lap

Arató István

A Városmúvek kultúrtermében rendezett kiállítás-
sának kritikája.

Magyar Nemzet 1965. nov. 30.

Négy kiállítás. H. Gy.

M.D.K.

Arató István
festő

Méltatás.

Dutka hária: Új korszerű törekvések a VII. Magyar...
Magyar Nemzet, 1959. márc. 29.

Sl

M.D.H.

ARATÓ GYULA

Született 1898-ban, Budán. 1921-ben az O. M. Kir. Képzőművészeti Főiskolán rajztanári oklevelet szerzett. 1925-ig ugyanott továbbképzős művésznövendék. Grafikai tanulmányait is ott folytatta. 1927 óta a Székesfőváros Iparrajziskolájában tanít grafikát. A „Magyar Grafikus-Művészek Egyesületé"-nek választmányi tagja.

I. RÉZKARCOK

			Pengő
67.	Táncmozdulatok I. (Leni Riefenstahl)		30. -
68.	———— II.		30. -
69.	———— III.		30. -
70.	———— IV. (I-IV. évszáma 1925.)		mt.
71. a)	Absinth	(1925)	24. -
b)	Szakállas fej	(1926)	20. -
72.	Ülő nő [színes]	„	mt.
73.	Tabán	(1927)	30. -
74.	Egyedül	„	30. -
75.	Faluvége	(1928)	20. -
76.	P. V. arcmása	„	mt.
77.	Őrsi fák	(1929)	25. -
78.	Határfák, Dános	(1932)	24. -
79.	Tájkép [kocsival]	(1933)	20. -
80.	Dánosi góré	(1934)	20. -
81	Dánosi nagy fa	„	20. -
82.	Út a nagy rétre	„	16. -
83.	Dr. Sch. J. arcmása	„	mt.
84.	Várkert részlet	(1938)	24. -

II. KŐRAJZOK

85.	Ella Ilbak	(1925)	50. -
86. a)	Kis fekvő leány	(1929)	25. -
b)	Kuni	„	22. -
87.	Térdelő	(1930)	30. -
88.	Gerster Károly arcmása	„	mt.
89.	Kis alvó nő	(1932)	25. -

III. FAMETSZETEK

90. a)	A. Gy. arcmása; b) Önarckép	(1931)	mt.

IV. LINÓMETSZETEK

91.	Ülő nő	(1931)	20. -
92.	Dánosi kis erdő	(1932)	20. -
93.	Monori fák	„	20. -
94.	Útforduló	„	20. -
95.	Irsai fák	„	20. -
96.	Fekvő nő	(1934)	20. -

Grafikai kiállítása
Vargha Mariann
Lajos

Műterem kiállításai –
Hét magyar művész második
kiáll (1939.)

ARATÓ Gyula: Határfák, Dános. (Rézkarc, 1932.)

Arató Gyula

Gyermekfejet ábrázoló festményét bravuros technikával készitette, melyet igen nagyra értékel a lap Müvészet c. rovatában közölt beszámoló, mely a Képzőmüvészeti Főiskola kiállitásáról ad képet.

A müvész a grafikai részen is szerepel kiemelkedő müvekkel.

A HÉT, Bp. 1921. ápr. 1.
XXXII. évf. 9. sz. 159. lap.

Európai I
lett a Szá

A városligeti műjégp
megrendezett Sulinet Ex
Mikulás-partin december 6
Magyar Bálint oktatási mi
különdíjat adott át iskolán
viselőjének. Az Oktatási M
térium az Informatikai és H
lési Minisztériummal egyi
ködésben a Sulinet Progra
koordinálásával pályázati
ország 90 közoktatási intéz
közül 30 intézményt válas
a Magyar Innovatív Iskola

létrehozására. Iskolánk, a
tástechnikai Általános Isk
keresen pályázott olyan na
intézményekkel együtt, mi
zekas Mihály Fővárosi Gy
Gimnázium vagy az ELT
fort Ágoston Gyakorlóisk

Az innovatív iskoláknа
rő szerepet szánnak a Suli
gitális Tudásbázis progr
kapcsolatos tartalomfej
során elkészült tartalmak
mazásában, azok tanórá
integrálásában, a digitális
gógia magyarországi elte
sében és az információs-k
nikációs technológia (IKT

Vigyázó Mil

Nemrég hivatalába lépett főépítészünket, *Arató Györgyöt* nyilvánvalóan inspirálhatja munkájában az a látvány, ami irodájának az erkélyéről elébe tárul, vagy ha akár csak kitekint az ablakán, hiszen ott terül el előtte széles szemhatárral az a táj, ami feladatainak egyik nagy szelete, Angyalföld.

– Mennyire ismerőse önnek ez a kép? – kérdem.

– Korábban belaktam szinte egész Budapestet, sőt vidéki városok építészetét is szolgáltam, de sok szál kötött ide, a XIII. kerülethez is. A Fővárosi Önkormányzat területfelhasználási osztályán is dolgoztam, ami azért fontos, mert ez az osztály intézte az úgynevezett övezetmódosítási ügyeket. Ugyanis a főváros valamennyi ingatlana be van sorolva valamilyen övezetbe, s ha ezeket különböző szempontok alapján módosítani kell, az a kerületek hatáskörébe tartozik. Szükséges tehát, hogy a fővárosi tervekben is megfelelően szerepeljenek. Ennek kapcsán sikerült megismerkednem és jó munkakapcsolatba kerülnöm a XIII. kerület szakmai vezetőivel, *Dorogi Gabriella* alpolgármester asszonnyal és *Fegyverneky Sándor* főépítésszel.

– Valamilyen speciális ok is indokolta ezt?

– A XIII. kerület övezetmódosítási ügyei nagyon jellemzőek voltak egész Budapestre. Például, ha olyan ipari terület felszámolásáról volt szó, amely a környezetet károsította, akkor azt nem károsító lakó- vagy intézményi területté kellett átsorolni, fejlesztésük útja tehát az volt, hogy irodát, szállodát vagy lakóházat építsenek rá több zöldterülettel. Egy másik kiemelt területe a fővárosnak a Duna-part. A XIII. kerület Duna-parti része különösen szép, számomra a legszebb beépített Duna-part. A mai építészeknek is a figyelmébe ajánlom, hogy itt hogyan tervezték meg a tereket, a térfalakat, a házakat, a zöldterületet, a gépkocsik elhelyezését, mert az minta lehet a mai építészeknek is. Ennek a két témának kapcsán kerültünk közel gondolkodásban már korábban a XIII. kerület építészetének felelősei és én.

– Önt milyen személyes indíttatások vezették az építészi pályára?

– Apám kultúrmérnök volt, én a nyomdokain haladva az építészet felé fordultam. Ez egy könyvnek is köszönhető, *Granasztói Pál* Az építészet igézetében című művének; ma is szinte Bibliaként lapozgatom. Ahogyan Granasztói szemlélte a várost, a kultúrát, az emberek környezetét, az számomra mértékadó. Természetesen az építészmérnöki diploma megszerzése után, mint minden ilyen frissen végzett ifjú, úgy éreztem, hogy máris terveznem, alkotnom kell. Ezért is választottam a Városépítési és Tudományos Intézetet, a VÁTI-t munkahelyemül, amely mint a bázis szakminisztérium intézete az egész ország számára dolgozott. Itt én is az egész országra vonatkozó szemléletet tudtam elsajátítani azzal a komplexitással, hogy egy város nem csak épületekből áll, hanem útból, közműből, zöldterületből, környezetvédelemből, föld alatti terekből, talajmechanikából is. Azóta nem tudok csak építészként nézni egy városra. Az a tudományt, amit művelni szeretnék néhány évtizeden át, úgy hívják, hogy urbanisztika. Amikor egy ház tervéről kell véleményt mondanom, nekem a legfontosabb, hogy miként is fog az mű ködni, s utána következnek azok a klasszikus építészi szempontok hogy milyen a homlokzatosztása, milyen a magassága, milyen a városképi beilleszkedése. Mindezt együtt fontosabbnak tartom, mint hogy milyen anyagból és milyen színben készül el egy homlokzat. Azért is értékelem nagyra hivatali elődöm, Fegyverneky Sándor tevékenységét, mert őutána könnyebb lesz továbbvinnem és megvalósítanom azokat a terveket, amiket a képviselő-testület az előző években jóváhagyott. A kerületi településfejlesztési koncepció olyan átfogó, s benne egyenként olyan izgalmas szakmai kihívásokkal találkoztam, amikért érdemes volt idejönnöm.

– S mi közülük mégis a legizgalmasabb?

– Nem véletlenül említettem már az imént is a Duna-parti övezetek átsorolását, átépítését, mer

Arató György

Sok feladat várta Arató György főépítészt

„Olyan izgalmas kihívásokkal találkoztam, amikért érdemes volt idejönnöm”

itt az ipari területek nagymértékben átalakulnak közterületi sétánnyá, s itt új lakónegyedek születnek. Ezekben a hónapokban folynak a tervezések, és hamarosan az engedélyezések is megtörténnek. Engem az is izgat, hogy miként alakul ki itt árvízvédelmi töltéssel együtt egy közterületi korzó. A környezetvédelmi feladataim összefüggenek az itteni élővizekkel is, hiszen velük kapcsolatban új mérnöki szerkezetet, műtárgyat, zöldterületet kell létrehozni. Az ipari területeknél pedig rehabilitációs módszerekről van szó, a meglévő tömbben a bontás és az esetleges talajszennyezés megszüntetése után lakóházakat vagy irodaépületeket emelnek a fejlesztők. A környezetvédelemnél az is fontos, hogy a meglévő értékeket hogyan tudjuk megőrizni. Közismert, hogy a legnagyobb szennyező a kerületünkben is a közlekedés, tehát nagyon lényeges városépítési és közlekedési feladat az alsó rakpart meghosszabbítása észak felé, hogy a Népfürdő utcai forgalom csökkentése az ottani lakók életét megkönnyítse, ugyanakkor városszerkezeti feladat, hogy ne csak a Váci útról lehessen Budára áthajtani, hanem közvetlenül a rakpartról is. Kiemelt környezetvédelmi feladatot jelentenek a közparkok, közülük is kiemelten a Margitsziget. Ebben az időszakban több fórum foglalkozik a Margitsziget jövőjével, s ez egybevág önkormányzatunk szándékaival. Rövid időn belül a sziget ügye a képviselő-testület elé kerül: készül területére is részletes szabályozási terv. Ez annál is időszerűbb, mert több nemzetközi rendezvénynek is a helyszíne lesz, itt tartják jövőre – például – az úszó- és vízilabda-Európa-bajnokságot. Távolabbi elképzelés, hogy a leendő 5-ös metró egyik állomása a Margitsziget közepére kerül. A vízi sportok kedvelőinek – magam is közéjük tartozom – a jó hír a Nép-szigettel kapcsolatos. Nagyon megtisztelőnek tartom, hogy már most, a kezdetén részt vehetek a területének fejlesztési tervében. Olyan vállalkozót kell e tervnek megfelelően találnunk, amelyik itt szabadidős, rekreációs létesítményeket teremt majd, azok bizonyosan a kerületi lakosságnak is kedveznek, a többi közt csónakházak telepítésével.

– Lapunkban már hírt adtunk az úgynevezett FOKA-öböl, új nevén a Marina Part nagyszabású programjáról, ami, gondolom, grandiózus főépítészi feladatnak is ígérkezik.

– Ott az izgalmas az, hogy valójában egy új városszerkezetet kell létrehozni, hiszen ott még nem alakult ki az utcák rendje. Településszerkezeti újdonságok is lesznek a partra merőlegesen levezető gyalogosutcák, s végig a part mellett a minimum harminc méter szélességű közterületi sétány, amelynek érdekessége, hogy ez egyben árvízvédelmi mű is. Már megkaptuk rá a fővárosi szakhatósági engedélyt, ami a további együttműködésre nézve jó előjelnek látszik.

– Kerületünk, az elmondottakból is következően azt gondolom, sok inspirációval szolgál a főépítész gazdag szaktudásának, tapasztalatának, ám nem kevésbé a képzeletének, és ha szabad így neveznem, az álmainak is.

– Itt sok olyan, az építészeti hagyományoknak megfelelő építészeti érték van, amit már gyerekkorom óta jól ismerek és szeretek, s mai szemmel is így nézek, szeretném ezt a képét megőrizni, az új területeken pedig rendhagyó építészeti ötleteknek teret engedni. Nem kívánok olyan kánonokat rögzíteni, amelyek esetleg korlátozzák a szellemet, az arra hivatott alkotók fantáziavilágát. Meggyőződésem, hogy attól város egy város, ha egymásra rakódnak a különböző értékek, ezekből áll össze az emberek élettere, és ezt szövi át egy felismerhető kultúra.

– A XIII. kerület alakuló városképéből következően ez a hely alkalmas befogadó terepe ennek a főépítészi hitvallásnak. Remélhetőleg e bemutatkozó interjú után sok alkalmunk lesz még a főépítészi feladatokba, tervekbe és dilemmákba betekinteni. Addig is köszönjük ezt a beszélgetést.

S. Gy.

ső és harmadik péntekén
5–17.30-ig, minden má-
k pénteken pedig 17.30–
lubot tart székhelyén, a
ényi utca 4/A szám alatt.
mmal kiskönyvtár áll lá-
ezésére, valamint aláírá-
környező országok adá-
terjesztéséért.

2003. december 29-én 17 órai kezdettel a Visegrádi utca 113. fszt. 2. szám alatti székhelyén ismerkedési esttel és lakossági fórummal egybekötött közmeghallgatást tart. Minden érdeklődőt szeretettel várnak! Egyben tájékoztatják a lakosságot, hogy a hónap második péntekén 14.30-tól 18 óráig zajlanak a testületi ülések, melyek után 18-tól 19-ig, szükség szerint 20-ig fogadóórát tart a testület.

nyi adomány a Madarász Kórháznak

géért Alapítvány adakozásból közel egymillió forintot gyűjtött össze és rász Viktor Utcai Gyermekkórház jobb felszereltségére és a kis betegek ra. Az átadáskor a Bihari János Zeneiskola kis gyerekei zenés műsort adtak

Qvató Ferencné
div attervező

Ruhálevek

— : Budapesten divat
Nők Lapja, 1968. május - 20 szám

Arató - Albecher, Mátyás

Arató-Albecher, Matthias: Hinterglas-Bilder in der Schomodei. *Deutsche Forschungen in Ungarn* VI. évf. p. 47–56. 32 ábra.

1941

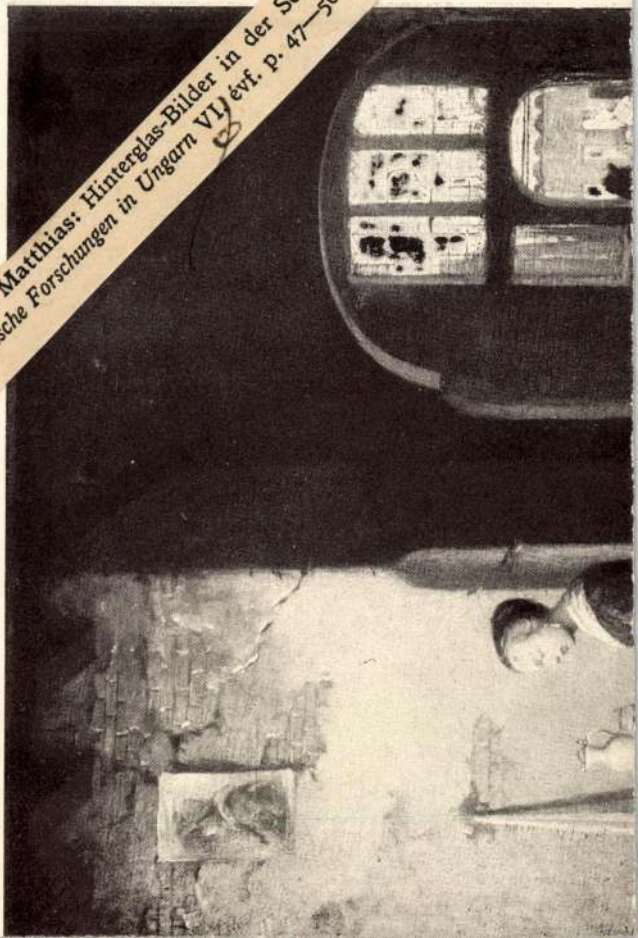

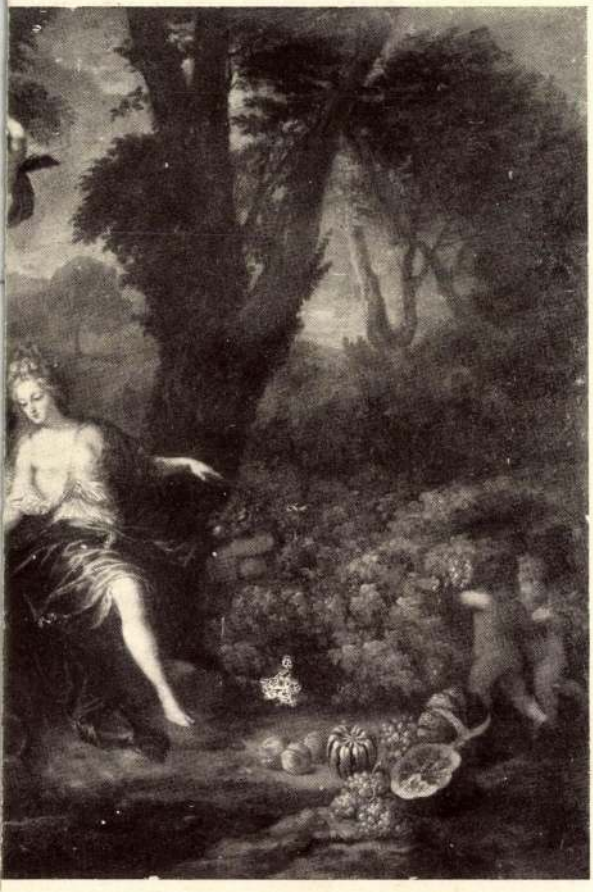

336.

ARATÓ Béla festő

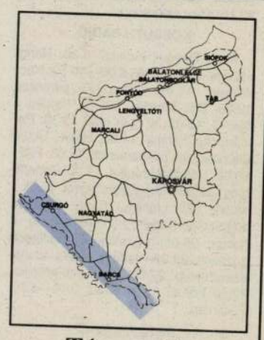

Támogatás Dédász-tól

A Dédász Rt pécsi kirendeltsége anyagi támogatást nyújt a barcsi nagycsaládosok részére. Az áramszámla-kifizetési támogatást a három- vagy többgyermekes családok, illetve a két vagy több gyermeket egyedül nevelők kapják. A támogatás összege gyermekenként ötszáz forint, melyet a Dédász a polgármesteri hivatalhoz utalt át, azzal a megkötéssel, hogy abban az esetben, ha az adott családnak áramdíjhátraléka van, az összeget annak kiegyenlítésére kell fordítani.

Megújult az öregek otthona

Komlósdon felújították az öregek napközi otthonát. A tavalyi beruházások közül a járdaépítés és a falugondnoki rendszer bevezetése volt a legnagyobb feladat. Az előbbire 800 ezer forintot költöttek, a falugondnokságot — Péterhidával közösen — 1,2 millió forintos költséggel sikerült megvalósítani.

Ivóvíz minden házba Rinyaújnépen

A rinyaújnépi költségvetési tervekben kiemelt helyen szerepel, hogy a nemrég elkészült vízvezeték-rendszerről a lakóházakba is bevezessék az egészséges ivóvizet. Az önkormányzat tervei közt szerepel járdaépítés és útépítés.

Hétmillió forint tanműhelyekre

A barcsi 525. számú Ipari Szakmunkásképző Intézetben — bár a tanulók létszáma csökken — sokat költöttek bővítésre. Tavaly összel elkészült a számítástechnikai terem, ami kétmillió forintba került. A nőiruha-készítő tanműhely kialakítására négymillió forintot költöttek, s egy karbantartóműhelyt is kialakítottak egymillió forintos költségből.

Saját tévéműsor Gyékényesen

Gyékényesen kétszáztíz házba vezették be a kábeltelevíziót. A műholdas programok mellett most egy új adást szeretne az önkormányzat, legpedig a helyi híradót. Ahhoz azonban, hogy a helyi információk ily módon eljussanak a lakossághoz, a technikai feltételeket kell először megteremteni. A már meglevő kamera és videómagnó mellé egy keverőpultot kell vásárolniuk.

Gazdabolt Tótújfaluban

A tavaszi mezőgazdasági munkák előtt éppen jókor nyílt meg a tótújfalusi gazdabolt. A vetőmagtól a vegyszerekig, a permetezőszerszámoktól a gépekig minden megtalálható az új boltban, ahol — kívánságra — megrendelés alapján is bevezetnek árucikkeket.

Pályázat vízre, csatornára, tornateremre

Beruházási program Barcson

A fenntartási költségek minden településen háttérbe szorítják a fejlesztéseket. Nehéz ezt elfogadtatni azokkal, akik szeretnék, ha a település, ahol élnek, szebb és összkomfortosabb lenne. A céltámogatási rendszer hivatott pótolni a hiányzó pénzösszegeket, ám a feltételek itt is egyre szigorúbbak. Barcson a napokban tárgyalta meg a közgyűlés, mire nyújtanak be pályázatot.

A Dráva-parti városban tovább folytatják a csatornázási munkálatokat. Ezt már tavaly eldöntötték a városatyák, s az idei költségvetésben is külön, kiemelten szerepelt ez a munka. Ahhoz azonban, hogy a még ellátatlan területeken kiépíthessék a szennyvízcsatornát, valamint hogy a most épülő városközpont lakásait is bekötthessék a rendszerbe, 15 millió forint szükséges. A saját forrás 10 és fél milió forint, ezt a költségvetésben el is különítették, a céltámogatás összege 4,47 millió forint lenne. Ehhez szorosan kapcsolódik az ivóvízvezeték-építési program, amelynek kétmillió forintos költségéből 612 ezerre nyújt be pályázatot a város.

Két tornaterem építése szerepel az idei tervekben: az Erdészeti és Vízügyi Szakközépiskolában, valamint a III. Számú Általános Iskolában. A szakközépiskola tornaterme 511 diák heti hatvan testnevelési óráját, valamint a diáksportkör és a szabadidősport feltételeit biztosítaná. A tornacsarnok 28 millió forintba kerül, amiből 8,64 millió a céltámogatás. A 19 millió saját erő egy részét a megyei önkormányzat biztosítaná. Az általános iskola tornaterme 7,5 millió forintba kerül, ennek a fele céltámogatás.

A testület tagjai a céltámogatással tervezett beruházások terveit meghallgatták, s elfogadták. A megváltozott feltételrendszer miatt az engedélyezéshez szükséges részletes terveket április 23-ig kell elkészíteni. Döntés csak ezután lesz.

V. O.

A babócsai festő-régész

Akár a mesében: egyszer egy babócsai kisgyermek elhatározta, hogy ő bizony festő lesz. De a gyerekkora nem olyan volt, hogy azt hihette volna, valamikor is ecsetet vehet a kezébe. Mert hiába rajzolt szépen, hiába bíztatták továbbtanulásra, szegény szülők gyermekeként ezt nem tehette meg.

— A polgári iskola befejezése után kereskedőnek tanultam — mondja kissé szomorkásan *Arató Béla*. — De amikor felmerült az első lehetőség, hogy a kézügyességemet fejlesszem, azonnal éltem vele. Szakkörökre jártam; eleinte Barcsról jött le rajztanár, később pedig *Ruisz György* kaposvári festőművész egyengette utunkat. Igazából itt kezdődött a festészethez, az „olajszaghoz" való vonzódása. Figyelő, szemlélődő ember, értő szemmel válogatta ki a pillanatokat, amelyeket aztán vászonra álmodott. Mennyi átvirrasztott éjszaka, mennyi kísérlet kellett ahhoz, míg a vászon gyönyörű tájképek, virágcsendéletek keltek életre...

— Régebben faintarziával is foglalkoztam, most kezdtem el az üvegfestést, persze még nagyon az elején tartok. A képeim jórészt tájakat, hangulatokat örökítettek meg. Színvilágomra azt mondhatom, hogy a világosabb, visszafogottabb színeket kedvelem.

Több helyen megcsodálták már festményeit: Barcson, Nagyatádon, Kaposváron. Célja mindig az, hogy gyönyörködjön az ember a természet szépségeiben. „A festészet és a régészet az én világom" — hangsúlyozta. Többször vitt fel Kaposvárra régészeti leleteket is, ezekkel segítve a kutatásokat. Felhívja figyelmemet egy bronz ágyúcsőre, amelyet Babócsán találtak. A környéken várak is vannak, s Arató Béla adatai segítették a régészek feltáró munkáját is.

Sok-sok lemondással, tudatos célratöréssel Arató Bélának sikerült kitaposnia az utat, hogy gyerekkori álmát megvalósítsa. Babócsa egykoron „művésztelep" volt, most úgy tűnik, hogy a forrás lassan kiapad.

Gamos Andrienn

Megújult a patosfai önkormányzat épülete. Itt kapott helyet az orvosi rendelő is. A felújított épület előtt található az a fekete gránitból készült emléktábla, amely a második világháborúban elesett helybéliek emlékét őrzi.

ISKOLÁT, LAKÁST — KASTÉLYÉRT

Gyarapodó Lad

Két utcában utat építettek — Pályázatok céltámogatásért

Lad 1950-ben, Magyarlad és Németlad egyesülésével jött létre. 1975-től 15 évre Homokszentgyörgyhöz csatolták, majd 1990 októberétől újra elnyerte teljes önállóságát. A legutóbbi népszámlálás szerint a lakosság léleksáma 808. Fiatalodás jellemzi a falut, mind több a betelepülő.

— Gondok azért itt is vannak — mondta *Gombos László* jegyző. — A szigetvári cipőgyár és konzervgyár is felmondott a dolgozóinak, pedig mindkét üzem 50 ladi lakosnak adott kenyeret. Közben itt, helyben felbomlott a szövetkezet. Az Emlékmajori Kft kihelyezett részlege tizenöt főt foglalkoztat. Az iskolában 116 gyerek tanul, az intézmény évi költségvetése 16 millió forint. Pályázatok útján nyert pénz segítségével a faluban több minden épült. A Hunyadi és a Rákóczi utcában utat építettek, kétmillió forintos beruházással. Felújították a jegyzőség épületét, valamint a

A ladi kastély épülete

műemlék jellegű kálváriát. Két budapesti mérnök Ladon készíti egy nyolctantermes iskola és egy szolgálati lakás terveit. Cserében a beruházásért megkapják a Hoyos-kastélyt, ahol jelenleg folyik a tanítás. Ha minden a terveknek megfelelően alakul, akkor megpályázzák — céltámogatás segítségével — az intézmény szennyvíz-rendszerének a kiépítését is.

(Gamos)

Köcsky Péter zongoraestje

Apa és fia együttmuzsikálásával kezdődött ez a nagysikerű hangverseny, amelyre sokáig fognak emlékezni Barcs zeneszerető polgárai. *Köcsky Péter* zongoraestjén Bach két zongorára komponált C-dúr versenyművének II. tételével kezdődött a műsor. Művét két kitűnően zongorázó fia számára komponálta a nagy mester, s ez szándék ragyogó lehetőséget kínált a zeneművészeti főiskolán tanuló 16 éves fiatalember és a szakmában jó hírnévnek örvendő édesapa számára. A kamaramuzsikálás már-már eltűnőfélben levő varázsából kaptak ízelítőt a hallgatók. Mozart remekműve a c-moll fantázia következett. Titokzatos, mély indulatokat tartalmazó zenét hallott a közönség Köcsky Péter őszinte tolmácsolásában; mindvégig kiegyenlített, karakteres és meggyőzően szép volt.

Már hagyomány, hogy ezeken az esteken vendégek is fellépnek, helyet kap egy-egy tehetséges „fiatal" is. Ezúttal egy 9 éves kislány, *Plecskó Edina* előtt nyílt lehetőség arra, hogy bemutassa tudását. Kenedi Tiborné növendéke Huber Concertóját hegedülte — érett és meggyőző módon. *Kápolnás Attila*, a Pécsi Zeneművészeti Főiskola elsőéves hallgatója már régi közreműködője a koncerteknek. Csajkovszkij Őszi dalát, majd Osborne Rapszódiáját játszotta klarinéton — a tőle megszokott magabiztossággal, bizonyítva magas fokú rátermettségét.

A műsor második felében Köcsky Péter Liszt-műsorát hallotta az igen lelkes közönség. Az Ász-dúr Petrarca-szonett után az est csúcspontja a VI. rapszódia volt, amely zeneileg és technikailag igazi „művészi darabnak" számít. Ebben a korban eljátszani hatalmas felkészülést, elmélyült munkát feltételez! A közönség szűnni nem akaró tapsát két ráadás számmal köszönte meg. Nakada Etűdje, majd Bartók Burleszkje virtuózan és olyan természetes frissességben szólalt meg, mintha csak akkor kezdődött volna a koncert.

Szűknek bizonyult ezen az estén a barcsi zeneiskola kamaraterme. Nagyon sokan a folyosókon állva hallgatták végig a hangversenyt.

Biztonságot és kényelmet kínálunk Önnek!

– Autóriasztók teljes választéka
– Motorkerékpár riasztók
– Radaros tolatásérzékelő, újdonság!
– Központi zárak minden típushoz
– Gyári elektromos ablakemelők
– Rádiós riasztóberendezések
– Távirányítású garázsajtó-vezérlők
– Mozgástechnika képviselet

Szervizeknek árkedvezmény!

VIDEO-M

Vido-M Kft Alkatrészbolt-videoszerviz
Kaposvár, Kossuth L. u. 15.
T/Fax: 82/16-163

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, drága édesapánk, apósunk, nagypapánk,

MOÓR LAJOS

volt cserénfai lakos és a Húskombinát volt dolgozója, életének 71. évében váratlanul elhunyt. Temetése március 27-én, szombaton 13.30 órakor lesz a 13 órai gyászmisét követően a cserénfai temetőben.

A gyászoló család

Fájdalommal tudatjuk mindazokkal a rokonokkal, ismerősökkel, akik ismerték és szerették, hogy feleségem, édesanyánk, nagymamánk,

LEHMANN ANTALNÉ
nyug. Áfor-tájegységvezető

Kaposvár, Damjanich u. 40. sz. alatti lakos, 73. éves korában elhunyt. Temetése 1993. március 29-én 10 órakor Budapesten a Farkasréti temetőben lesz.

Gyászolják: édesanyja, felesége, gyermekei, unokája, nővére, öccse, Tamás és Andrea

A gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

DR. MATÓK BÉLA

budapesti, volt Kaposvár, Tüskevári u. 7. sz. alatti lakos, 64 éves korában elhunyt. Temetése március 29-én 10 órakor Budapesten a Farkasréti temetőben lesz.

Gyászolják: édesanyja, felesége, gyermekei, unokája, nővére, öccse, Tamás és Andrea

Fájó szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy drága jó férjem, édesapánk, apósunk, nagyapánk,

SIMONKA SÁNDOR

nagykorpádi lakos, 73. évében elhunyt. Temetése március 27-én (szombaton) a 11.30 órai gyászmise után lesz, a nagykorpádi temetőben.

A gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

KISS ISTVÁN LAJOS

volt vízügyi dolgozó, 71 éves korában, hosszú betegség után elhunyt. Hamvasztás utáni temetése márc. 30-án, kedden 11 órakor lesz a siófoki Kele utcai temetőben.

A gyászoló család

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik drága halottunk,

ÖZV. SZABÓ JÓZSEFNÉ

búcsúztatásán részt vettek és fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

Gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a legdrágább édesapa, férj és gyermek,

RÓZSÁS JÓZSEF

Kaposvár, Kovács S. Gy. u. 8. sz. alatti lakos hosszú szenvedés után 45 éves korában elhunyt. Temetése márc. 30-án 15.30 órakor lesz a Keleti temetőben.

Gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy anyósom, nagyanyánk és dédikénk,

KÖVESI JÁNOSNÉ

Kaposvár, Katona J. u. 15. sz. alatti lakos, 88 éves korában elhunyt. Temetése 1993. március 29-én, hétfőn de. 11 órakor a Nyugati temetőben lesz.

A gyászoló család

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik felejthetetlen halottunk,

MOLNÁR IMRÉNÉ

somogyszobi lakos temetésén részt vettek, virágaikkal, részvétükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

A gyászoló család

INGATLAN

IGALBAN a fürdő területén 80%-os készültségi fokon 25 m²-es üzlethelyiség eladó (területhasználati díj fizetésre kötelezett). Tel.: 82-14-475, egész nap. (1915)

53 m²-es, földszinti lakás eladó. Kaposvár, Kinizsi-ltp. 22. fszt. 1. Érdeklődni: Nagy Márta, Kaposvár, Virág u. 20. (203735)

190 négyszögölön 2 szoba, nagy hallos, 98 m²-es családi ház eladó. Siófok, Meggyfa u. 1. Ár: 3,5 millió Ft. (155605)

IGALBAN családi ház 600 n-öl telekkel eladó. Érdeklődni: Kaposvár, Nemzetőr sor 8., Ruzsa. (203750)

FELÚJÍTHATÓ öreg házat vennék százezerért. „Nyugalom" jeligére a Székesfehérvári hirdetőbe, József A. u. 9. (274226)

KERESEK Fonyódon téglaépületben 1,5—2 szobás, garázsos, telefonos öröklakást készpénzért, 72/16-362. (538479)

ELADÓ Kaposváron a Benedek E. u. végén 630 m² hétvégi telek. Érdeklődni: Kaposvár, Honvéd u. 9., 17 óra után, László Ilonánál. (203772)

KAPOSVÁRON a belvárosban vagy főútvonal mentén házat vagy telket vennék. Leveleket Szatmári Kft., Kaposvár, Pf. 337. (1610)

ÉPÍTÉSI telek Kaposváron a Pécsi utcában eladó. Érdeklődni: Tallián Gy. u. 123. (1778)

NAGYATÁDON két szoba + nappali családi ház, melléképület, telefon, ipari áram, azonnal beköltözhetően, sürgősen eladó. Érdeklődni: tel.: 82/52-181, egész nap. Nagyatád, Rozsnyói u. 9. (1877)

IGALFÜRDŐN ötpartmanos panzió eladó. Tel.: 06-1-227-2366, este. (1924)

KAPOSVÁRON építési telek lebontásra váró házzal eladó. Érdeklődni: 82/20-993. (1986)

OSZTOPÁN, Május 1. u. 26. alatt a faluközpontban 3 szobás, központi fűtéses családi ház eladó. Érdeklődni személyesen munkaidőben az Osztopán—Bodrog Agrár Szövetkezet központi irodájában az építésvezetőnél és Somogyjád 58-as telefonon. (2056)

RÉGI típusú, gázos családi ház, Kaposfő, Kossuth L. u. 185. sz. alatt eladó. Érd.: Kaposvár, Szegfű köz 2. Tel.: 19-035, 17 óra után. (2099)

Taranyi

300 négyszögöl szőlő pincével, felújított Simson Schualbe kismotor, felújított Jawa Musztáng motorblokk eladó. Érdeklődni: szombat, vasárnap. Nagyatád, Petőfi tér 22. (2350)

JÁRMŰ

TÁTRA 138 S 3 tgk. eladó. Nemesvid, Hunyadi u. 10. (1222)

135 ezer Ft-ért eladó 13 éves Mazda 626 coupe gyári extrákkal. Bal oldala enyhén sérült. Trabant kombit beszámítok. Tel.: 85/13-410, este 7—10 között. Részletfizetés lehetséges. (155550)

JÓ állapotú kockalámpás Ladát vennék. Ajánlatokat az 1798. számra a kiadóba. (1798)

LADA 1600-as zöld, garázsban tartott, eladó. Mernye, Rákóczi u. 8. (1932)

TRABANT kombi 10 éves és régi típusú R 5 alkatrészek eladók. Érdeklődni: Kaposvár, Balaton u. 4. 8—19 óráig. (1978)

380/220 V dízel áramfejlesztős Csepel műhelykocsi 26 000 Ft áfás áron eladó. Érdeklődni: 82/14-391 telefonon, 18 óra után. (2005)

EGYÉB

Műholdvevők

a Gabe centertől! Panasonic telefonok, faxok. Bábonymegyer, Ságvári u. 33. Tel.: 84/20-896, tel./üzenetrögzítő 84/20-727. (153245)

A Balaton déli partján júliusban vízhez közeli, legalább 3 külön álló szobával és felszerelt konyhával ellátott, önálló, tulajdonos nélküli, kertes nyaralót bérelnék 10 napra. Hely- és ármegjelölést kérek. Cím: Palczert Attila, 4031 Debrecen, Derék u. 69. III/9. (385541)

HORGANYZOTT kerítésdrót kapható minden szombaton a nagyatádi piacon és minden havi nagykanizsai vásáron. (538398)

Mikrobuszos járat Stuttgart-ba — München, Augsburg, Ulm útvonalon. Érdeklődni a 82/15-983-as telefonon az esti órákban. (219644)

LUGASPAPRIKA, évelő paprikák, óriás paprikák, évelő paradicsomok, óriás paradicsomok, uborkák, dinnyék magvai 25 db 50 Ft-ért kaphatók. 9791 Torony, Pf. 10., Kopácsi. (201583)

Új és használt faipari gépek: elővágós lapszabászok, élfóliázók, asztali marógépek, többfejes gyalugépek, ATRO, BEA légszerszámok és kapcsok, szalagfűrész és gatterlapok. GÉPSZERVIZ Kft., 8900 Zalaegerszeg, Batthyány u. 5. Telefon: 92/20-900. (602919)

Kerti bútor

a legkedvezőbb áron. Kaposvár—Toponár, Kócsag u. 57. Tel.: 06/60/67-193. (415)

400 l-es fagyasztóláda, 600-as szalagfűrész, osztrák rendkezelő, román pótkocsi, bontva eladó. Érdeklődni: 92/52-375-ös telefonon, este. (602800)

Építők, figyelem!

Bontásból minden méretű faanyag, tégla, hullámpala, olcsón eladó. Marcali, Rákóczi út, Belső laktanya. (155553)

LAPOS tetők, lábazatok, aljzatok szigetelése reális áron, garanciával. Horváth György, 8391 Sármellék, Szita köz 3. (155597)

ELADÓ 1 db 400 kg új speditőr lovas kocsi és 2 db Kalóz horgászcsónak, új 1 db Trabant-motorból készült 12 W-os első-hátsó kerékmeghajtású kistraktor. Megtekinthető egész nap. 8360 Keszthely, Martinovics utca 55/A, Salamon. (205113)

SIÓFOKON bútorozott lakás kiadó. Telefon: 84/12-781. (180297)

FÜGGESZTETT tárcsa eladó, kukoricavető gépet vennék. Pókaszepetk, Petőfi u. 21. Telefon: 92/64-085. (603003)

ELÁRUSÍTÓ- „nagy" kocsi eladó. Tel.: 72/27-796. (538478)

FÜRDŐKÁDFÉNYEZÉS bontás nélkül rövid határidővel a kívánt színben. Sörnyei Tibor, Marcali, Hársfa u. 27. 8700 Tel.: 85/10-818. (155652)

BASTEI német bútorkocsi eladó berendezve. Érd.: 8752 Zalakomár, Rákóczi 65., Bognárék. Márc. 27—28-án egész nap. (155636)

TARANYI 300 négyszögöl szőlő pincével, felújított Simson schualbe kismotor, felújított Jawa musztáng motorblokk eladó. Érdeklődni szombat, vasárnap. Nagyatád, Petőfi tér 22. (41/K)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82-11-172. (1498)

Mikrobuszos járat Stuttgart-ba. München, Augsburg, Ulm útvonalon. Érdeklődni: 82/15-983 esti órákban. (1506)

GB Ganz olaj- és gázégők

(Thyssen, ANYO, ABG stb.) forgalmazása, szervize. Tüzeléstechnika Kft., Kaposvár, Nagygát u. 9. Tel.: 82/21-517. (1543)

FONYÓDLIGETEN nyaralót bérelnék jún. 1-től aug. 31-ig. Király Árpád, Pécs, Szántó L. u. 5. (1596)

KIADÓ Balatontól 6 km-re, Kerekiben földterület, épületekkel. Fodor. Kőröshegy, Petőfi u. 69. Tel.: 84/40-010. (1635)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82-19-910. (1637)

Kaposváron — bejáratott — reprezentatív cukrászda — termelő üzemmel (esetleg anélkül) berendezve, üzemelve — bérleti jog átadásával eladó. Érdeklődni: 17 óra után a 82/21-847-es telefonon. (1872)

CIROKSZAKÁLL eladó, 2000 Ft mázsája. Ordacsehi, Petőfi u. 37. (1903)

ELADÓ jó állapotban lévő könnyű speditőrkocsi: Öreglak, Kis u. 35. (2054)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82/10-618. (2102)

OROSZ anyanyelvű tanár-tolmács nyelvigényes munkát vállal, angolról és magyarról, valamint nyelvoktatást. Tel.: este 82/15-307. (2143)

UNISZOLG Kft., Balatonboglár, Szabadságliget 7., május 1-jétől szeptember 30-ig üzemelő üdülője csoportos és családok vízparthoz közeli üdültetését vállalja teljes ellátással. Érd.: 1209 Budapest, Haraszti u. 44., Halmai Józsefné. (2139)

Varrógépszerviz!

Kaposvár, Szondi u. 20. Tel.: 13-213. (2407)

ÁLLÁS

AGILIS, kreatív, értelmiségi munkatársakat keresünk mellékállásban végzendő tevékenységhez Marcali és környékéről. Érdeklődni: 06-22/372-481 vagy levélben rövid bemutatkozással. Dombóvár 1. Pf. 83. (2384)

KISEBB üdülő teljes gondnokságát főzéssel, akár 100 fős konyha vezetésével is, nagy gyakorlattal rendelkező házaspár elvállalná. „Aligától Siófokig" jeligére a Szfvári MAHIR-ba, József A. u. 9. (274175)

JÓ kereseti lehetőséget ajánlok, amelyet némi tőkebefektetéssel és ügynöki tevékenységgel lehet elérni. Érdeklődni: „Kötetlen munka" jeligére a kesztelyi Magyar Hirdetőbe, Pf. 20 vagy 06/63/14-323 telefonon, este. (205073)

CSAK akkor hívjon, ha anyagi biztonsága érdekében másodállásban dolgozni is hajlandó. Értelmiségiek jelentkezését várom. Marcali környékiek előnyben. Érdeklődni: 26-án 10—18 óra között. Tel.: 80/71-813 vagy 88/71-813. (205208)

PROGRAMOZÓT keresünk (Pascal). Részletes szakmai önéletrajzot kérünk. Fizetés megegyezés szerint. Kaposvár, 7401 Pf. 135. (2431)

A Panoráma fogadó felvételt hirdet: szakmai gyakorlattal rendelkező üzletvezető, étterembe pultos, szállodaportás, kézilány, szobalány, áprilisban nyíló éjszakai bárba felszolgáló, pultos állásokra. Jelentkezni személyesen a fogadóban vagy Pálma panzió, Kaposvár, Széchenyi tér 6. (1774)

KOZMETIKUSTANULÓT felveszek. Tel.: 82-13-300/75: (1938)

MELLÉKÁLLÁSBAN is végezhető munkára, érettségizett, 25—50 év közötti munkatársakat keres nemzetközi bróker cég Kaposvár—Marcali vonzáskörzetéből. Telefon vagy szgk. előny. Tel.: 82/18-706, 14-től 20 óráig. (1981)

SZORGALMAS, kitartó, legalább érettségivel rendelkező egyének számára kínálok munkalehetőséget. Érdeklődni: Somogyvár, Pf. 54. (1730)

A Surján Rt. gálosfai Kastélyszállójába keres képesített szállodai portást, képesített felszolgálót és éttermi pultost. Nyelvismeret szükséges. jelentkezni lehet személyesen Gálosfán a Kastélyszállóban, a szálloda vezetőjénél. (1757)

ÁLLAT

MÁRCIUS 23-án este Kaposváron a Tisza u. 8-ból eltűnt egy 9 hónapos szuka kutya. Világosszőrke, sötétebb hosszanti csíkozású, fekete orrú, a bal füle feláll, Dina névre hallgat. Kérem a befogadóját vagy aki tud hollétéről, értesítsen a fenti címen vagy a 15-527-es telefonon. (119)

BÚBOS, kopasz nyakú, kendermagos, vörös napos- és előnevelt csirkék, kacsák előjegyeztethetőek. Herzsenyákné, 8712 Balatonújlak, telefon: 85-76-104, válaszborítékot kérek! (16676)

SARPLANINAC kiskutyák eladók. Szülők: többszörös kitünő, CAC, HFGY. Kovács Tamás, Toponár, Horgász u. 2. (447)

FIGYELEM! Rendkívüli alkalom Amerikan PIT BULL terrier- és óriásschnauzer-kölykök eladók. Érdeklődni 14 óra után, Toponár, Veres P. u. 4. (203745)

TÖRZSKÖNYVES dobermankölykök eladók, húsvétra elvihetők. Kaposvár, Nyugativánfa u. 26/b. (2097)

MAI MŰSOR

Csiky Gergely Színház 14.30 órakor: SZÉLKÓTÓ KALAMONA, Ty bérlet, 19 órakor: CSAÓ, BAMBINO, Katonabérlet.

Kaposvár, Szivárvány du. 5 és 7: AZ UTOLSÓ MOHIKÁN (am).

TELEVÍZIÓ

Budapest 1

8.35—12.05: Napközi. 16.00: Délutáni egyenleg. 16.10: Évgyűrűk. 16.40: Helena. 17.15: Gyereksarok. 17.45: Pénzvilág. 18.00: Ablak. 18.55: Keresztény életkérdések. 19.00: Szerelmes évszakok. 20.00: Híradó. 20.40: Dallas. 21.35: Panoráma. 22.40: Magyarország — Finnország. Tenisz Davis Kupa mérkőzése. 23.25: Aimée.

Budapest 2

15.10: Alpok—Adria Magazin. 15.40: Zsebtévé. 16.06: Gyerekeknek. 16.30: Sztárnyüző. 17.10: Nagylátószög. 18.00: Híradó. 18.10: Regionális híradó. 18.30: Produkció! 19.05: Belső világunk. 20.00: Ideális család. 21.05: Speciális Téli Olimpia. 21.25: Megáll az ész! 22.00: Esti egyenleg. 22.25: Párbeszéd szomszédok között. 22.55: Szerelmese. Ki kezdi? Horváth Gita műsora.

Duna Tv

16.05: Keménykalap és krumpliorr. 17.45: A boldog család. 18.35: Mesesarok. 19.00: Közép-európai magazin. 19.40: A nevem: Gusa Pál. 19.50: Székesfehérvár — Palotaváros. 20.00: Szerencsés Dániel. 21.35: Régi órák.

Kapos Tv

18.00: Kapos Tv Magazin. — Csatár a pácban. — Ismeretlen fenevad.

Osztrák Tv1

9.05: Hooperman felügyelő. 9.30: Kultúra. 10.00: X—Large-riport. 10.20: Willi majd nyélbe üti a dolgot. 12.00: Az állatok Paradicsoma. 12.15: Belföldi jelentés. 13.00: Híradó. 13.10: Mi — állampolgári szolgálat. 13.35: Sinha Moca. 14.00: Big Valley. 14.45: A holnap mesterei. 15.05: Heidi. 15.30: An-tan-ténusz. 15.50: Muppet babák. 16.15: Cool. 16.30: Vif-zack. 17.00: Híradó. 17.10: Wurlitzer. 18.05: Hooperman felügyelő. 18.30: Életre szóló barátság. 19.30: Híradó. 20.00: Sporthírek. 20.15: Két férfi, egy eset. 21.20: Oldalpillantások. 21.30: Az elcsábított férfi. 23.10: Esti sport. Olimpiai összefoglaló. 23.50: Lövések a hegedűtokból.

Osztrák Tv2

11.40: Sport. 19.00: Tartományok ma. 19.30: Híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: A Teleszkóp különkiadása. 21.00: Tudományos magazin. 21.15: Schilling. Gazdasági magazin. 22.00: Híradó. 22.30: Teljesen bolond tévé. 23.15: Tánc az ördöggel.

KOSSUTH RÁDIÓ

4.30: Reggeli krónika. 8.30: Hangszemle. 9.00: Hírek. 9.05—10.59: Napközben. 11.05: Válogatott perceink. 12.00: Déli krónika. 12.30: Vendég a háznál. 13.05: Ki nyer ma? 13.30: Reménység Hangja. 14.00: Hírek. 14.05: Klasszikusok mindenkinek. 15.05: PAF. 16.00: Délutáni krónika. 16.30: Zeneforum. 17.05: Magyarországról jövök... 18.00: Esti krónika. 18.30: Ráadás. 19.05: Sportvilág. 19.35: Romantika — holnap. 20.05: Népdalok, népdalfeldolgozások. 20.30: Határok nélkül. 21.05: Kosuth-klub. 22.00: Késő esti krónika. 22.30: Fórum. 23.00: Hírek. 0.10—4.20: Éjfél után.

PETŐFI RÁDIÓ

4.30: Napindító. 8.20: Rivaldafényben. 9.05: Zene-szó. 11.05: Napóra. 12.00: Nóták. 13.05: Idősebbek hullámhosszán. 14.00—17.00: Péntektől péntekig. 17.05: Napóra. 18.00: Rockhullám. 18.30: Szocio-krimi. 19.05: Kölyökrádió. 19.35: Magyar tájak dalaiból. 20.00: A Rock Gyermekei. 21.05: Párkereső. 22.00: Filmpremier! 22.30: Jazz. 23.00: Hírek. 0.10—4.20: Éjfél után.

BARTÓK RÁDIÓ

6.00: Muzsikáló reggel. 9.05: Pódium. 10.05: Rádiószínház. 10.27: A 75 éve született Joviczky József felvételeiből. 11.00: Zenekari muzsika. 12.05: Trajtler Gábor Bach-orgonahangversenye. 14.05: RÉZben. 14.55: Fúvós muzsika. 15.15: Zenekari muzsika. 16.05: Durkó Zsolt műveiből. 17.00: Operamagazin. 18.05: Gagliano: Dafne. 19.13: XVIII. századi kamarazene. 20.05: Budapesti Tavaszi Fesztivál. 22.05: Hangszerszólók. 22.25: Zene korabeli hangszereken. 23.00: Emlékek szárnyain. 0.05—2.00: Lemezújdonságok.

PÉCSI RÁDIÓ

5.55—9.00: Hajnaltól reggelig. 9.00: Műsorzárás. 13.00: Horvát és szerb nyelvű nemzetiségi műsor. 14.00: Német nyelvű nemzetiségi műsor. 15.00—16.00: „Dél-dunántúli hírmagazin" a Pécsi rádió" szolgáltató és kereskedelmi műsora. 18.00: Regionális német nemzetiségi műsor. 19.30: In der Muttersprache. 20.00: Na materinjem jeziku. 20.30: Na maternjem jeziku.

JUVENTUS RÁDIÓ

8.00: Hírek, rendőrségi hírek, sport. 10.00: Funky, rap, klasszikusok. 11.00: Női ügyek. 12.00: Hat húron pendülünk. 13.00: Délidőben. 14.00: Állatbarát magazin. 15.00: Juventus slágerlista. 16.00: Délutáni magazin. 17.00: Nem vagy egyedül. 18.00: Társkereső magazin. 19.00: Hírek.

MŰHOLDPROGRAMOK

PRO 7

4.50: Csillagember. 5.35: Vicki. 6.00: Rajzfilmek. 7.50: Parker Lewis. 8.20: Harttól Hartig. 9.15: Legyőzhetetlenek. 11.25: San Francisco utcáin. 12.25: Bill Cosby-show. 13.00: Perry Mason. 13.55: Matlock. 15.30: Harttól Hartig. 16.25: Rajzfilmek. 18.05: Parker Lewis. 18.35: Bill Cosby-show. 19.05: Booker. 20.00: Híradó. 20.15: Kicsi kocsi különúton. 22.10: Mike Hammer. 23.10: A vasháromszög. 1.00: Jake és McCabe. 1.55: Az utolsó harcos. 3.45: Perry Mason. 4.35: Vegas. 5.25: Szabad nevetni.

SAT 1

6.00: Jó reggelt a SAT 1-gyel! 8.30: Kaliforniai nap alatt. 9.20: Fiatal és nyugtalan. 10.05: Svéd lányok. 11.45: Szomszédok. 12.10: Szerencsekerék. 13.00: Sport. 18.45: Hírek. 19.00: Pénz, halál, szerelem. 19.30: Szerencsekerék. 20.15: Nagyvárosi dzsungel. 22.00: Labdarúgás. 23.00: Lakókocsis lányok. 0.25: 24 óra. 0.55: Beszélgetés. 2.10 Tiltakozás. 3.05: 5 x 5. 3.30: Pont, pont. 3.55: Pénz, halál, szerelem. 4.20 Caiito? 4.45: Drops.

RTL Plus

6.00: Híradó. 7.00: Hallo, Európa — reggelt, Németország! 9.00: A Főnök 10.00: Gazdag és szép. 10.30: Forr nyeremény. 11.00: Rizikó. 11.30: Csal di párbaj. 12.00: Magazin. 12.30: Springfield-sztori. 13.20: Kalifornia klá 14.10: Balesetí osztály. 15.00: Gyilkos ság a hobbija. 16.00: Beszélgeté 17.00: Ki itt a főnök? 17.30: Borzasz kedves család. 18.00: Fiatalok magazi ja. 18.45: Híradó. 19.15: Robbanékon 19.45: Jó idők, rossz idők. 20.15: Élet halálra. 21.15: Salzburgi nudli. 22. Gottschalk-show. 24.00: Fiatal csábít III. 1.35: Fel, Pompejbe! 3.15: Elvesz melódiák. 4.55: A Főnök. 5.45: Rajzfi

Elektronikai akció
Barcson
a művelődési házban
március 30-án és 31-én.
Hitelre is vásárolhat japán termékeket
10% kedvezménnyel.
Tv: 22 500 Ft-tól 41 400 Ft-ig
Videók: 17 400 Ft—31 000 Ft-ig
Frituk, mikrosütők, parabola.
Országos garancia. Hitel esetén információ a helyi takarékszövetkezetben. (1546)

Égerrönköt
vásárolunk
▼
LÉNIA KFT.
Böhönye, Fő u. 113.
Tel.: 27 (1472)

100 Ft-ért árusít Csurgón
a „LUCA"
Nyugati bálás áruk vására
Helye:
művelődési ház
Ideje:
március 29, hétfő
9—16 óráig (2321)

Olajos iszap megsemmisítését
környezetbarát módon
vállaljuk
az F + M Kft.
alsómocsoládi
téglagyárában.
Tel.: 06/60-61-759
(2294)

Kereskedők, vásározók! Figyelem!
Óriási húsvéti árukínálattal, csökkent árakkal
várjuk vásárlóinkat!
Kombi Bt.,
Kaposvár, Kunffy u. 26.
Telefon: 17-020
Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig
7.30—11.00-ig és
13.00—17.00-ig,
szombaton
8.00—12.00-ig.
Telefonon történő megbeszélés alapján más időpont is lehetséges!
(2186)

Variálható polcrendszerek lamminált, fenyő polclapok, sarokelemek, karnisok, harmonikaajtó.
Vertiflex függöny napellenző, redőnyök
nagy választékban kaphatók
Otthon Stúdió,
Kaposvár, Noszlopy G. u. 2
Tel.: 82/10-125
(229

MDK

Arató Gyula

Kisgrafika kiáll. 1961. szept. Fényes Adolf terem

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 K

Arató , festő

Babocsa felébredt.:Balázs A.

Művelt Nép, 1950 4.sz.15

malk.

Arató

rajza Párizsi notesz „Noé" c.
kis vidskoz

Ország-Világ 1963. 25. sz 15. l

mdk.

Arató

rajza Korodi J. (Párisi notesz)
a Könyvárus sir'e. irásából

Ország-Világ 1963. 27.sz 19.l

W. Arató Anna

Pomsár János: Fővárosi Pályaválasztási Intézet, Budapest, V. Deák Ferenc utca. - Építészek: Sylvester Ádám, Lannert Mónika. statikus: W.Arató Anna, gépésztervezők: Peszeki István, Sillye Sándor. /ismertetés képekkel, foto Orlay Ágoston/

Magyar Építőművészet, 1970.6.sz. 40. l.

Arató Anna

K.F.: Őrmezői lakótelep magasházai. Statikus dr. Arató Anna. - Tervismertetés.

Magy.Ép.Műv. 1972.5.sz.

2o.l.

W. Arató Anna

J.L.: Lakóépület, Budapest, II. Kacsa utca. Építészek Jeney Lajos, Sylvester Ádám, statikus dr. W. Arató Anna. Ganz-Vill. emléktábla: Szekeres István grafikus művész. /Ismertetés, képekkel/

Magy. Ép. műv. 1972.5.sz. 28-29.l.

dr. W. Arató Anna

Lakóépület, Bp, II. Kacsa u.14-18. Építész Jeney Lajos, Sylvester Ádám, statikus dr.W.Arató Anna. - Ism.

Magy.Ép.Ip. 1972. 1.sz. 33.1.

ruegirva

Arató Gyula ifj

grafikus

Az Olt völgye
Sepsibodaknál,
vízf.

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942.

89.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Arató Gyula ifj.

festő

Szül.Bp. A dátum nem volt beirva az anyakönyvbe. 1918/19-1924/25 jár a főiskolára.

Képzőmüv.Főiskola anyakönyvi adatai

Arató Gyula ih

1946-ban távoz-
ma kellett az ipar-
vegyiskolából
Budapesten el
Lakok II. Káplár u. 3.

Wtains neki a
hasonló nem
szobrászat kapcso-
latban
1950. máj. 17

ej pámafák, ej feltöltés, ej
1" vast deszkázbál

4.80 × 3.20 = 15.36 ×

3) A padlástérben a hiányzó felt
kerítése 5+5 cm = 10 cm. vasta

lakás fölött 4.00 × 8.00 =
vendégszoba = 3.00 × 4.00 =

öz

4) Szoba fűtésére alkalmas k
táglából, ajtószkák és fedőlap
3.20 × 4.60 × 3.20 = 47 m³ = 50 m

X 1940. okt – nov

~~Fasor, rech.~~
Szamárhegy, la-
vérozott kollrajz

~~Borongás vízt~~
Pilisi hegyek
lavírozott
kollrajz

os s.k. miniszteri osztálytanácsos.

Say Géza : Kopár dombokon.

Arató Gyula

grafikus

Műcsarnok

1940. okt – nov. őszi tár-
lat.

XVIII. t 40.

XIX. t 62, 64, 66.

1943. okt. – nov. őszi
tárl. 282, 283,
285, 286, 405.
288. 369.

Oltszem, vízf. – u. a. rézk

Fasor, rézk.

Falu nége, vízf

Fák, Lőrajz

Sepsibodok, famatnet

Törenlet vízf.

Arató Gyula

grafikus.

Sepsibodok, fametszet

Alkotás Műcsarnok II. csop.
kiáll. 1942. dec.

Cl. I. Adalvatal Bunde
Erh. 1905 MAJ 9

3072

1905

Vyska

Arató Gyula ifj

grafikus

azonos Arató Gyula

kisplasztikusal-

Fiatalabb korúban

nehány sporterem

tervet készített-

Öccse Arató Géza

sportman volt,

ennek következével

kapta az ecemter-

vező megbízásokat.

Árkay Bertalan, aki

szemelyesen ismeri,

közlése 1950. jún. 13

elnök

á n o s urnak

r,

V i s e g r á d.

megjova

Arató Gyula Dobrász

Életrajz nincs –
5 mivel felsorolva.

Hu Primagyérem 120. l.

Arató Gyula – kisplasztikus – Sportérmeket
készitett.
Az 1920–30-as
evekben

T. 4194.

jük a várost és a várat, melyet bás-
artján és a háttérben pedig hegyek
ata a lebegő mondatszalagon:

RADo
eriali sotto il
ca, de Lorena
84.

20 : 29.4 cm.

Arató Gyula

grafikus

Tanicmozdulatok c. rézkarcát a Műterem kiállitásán megnette a kultuszminiszter.

Képzőm. Közlöny

1939. 3-4. sz.

Arató Gyula, grafikus, szül. 1898. Budapesten. 1918–1925. a képzőműv. főiskolán tanult rajztanári oklevelet szerzett. 1927-től a szekesfőv. sporapistola tanára a grafikát tanítja.

1939–40. katonai szolgalat.

1939. Kolj. Eiall. a Mütterenben

1939–40. katonai szolg. tely.

a Székesfehérvári Püspökségt
letü ingatlanrész vételárána
9.600 pengőt, zovábbá a véte
esedékes kamat részbeni fede
10.000 P-t, azaz: Tizezer pe
Bank Belvárosi Fiókjának /Bu
pest, 1937. évi julius hó 28
Dr. Szily Kálmán s.k. államt
A hivatalos másolat hiteléül

min. irodatiszt.

y u l a urnak,

Nemzeti Szalon

Arató Gyula
festő

Nemzeti Szalon

Szinyei Tarsaságtól
két ezben dicsérő
elismerést
nyert

A r a t ó G

1925. Szinyei Társ.-tól dijazott művészek kiáll.

Esti séta, olaj
Anya, kőrajz

Arató Gyula

— **A főváros rézkarcpályázata.** Szendy Károly polgármester nemrégen pályázatot hirdetett Budapest szépségeit ábrázoló művészi rézkarcokra. Ezeket a rézkarc-képeket idegenforgalmi propaganda céljaira akarják felhasználni. Most járt le pályázat határideje és a következő 24 grafikus és festőművész küldte el munkáit: Révész Péter Pál, ifj. Arató Gyula, Fabró József, Deli Antal, Tarjáni (Simkovics) Jenő, Weber József, Weil Erzsébet, Emánuel Béla, Nagyborosnyói Bartha László, Élesdy István, Zádor István, Istókovits Kálmán, Pohárnok Zoltán, F. Antal Elemér, Gulyás Ferenc, Varga Nándor Lajos, Teleki Ralph gróf, Udvary Pál, Vadász Endre, Jeges Ernő, vitéz Bajor Ágost, Komjáti Gyula, Vadon Benjámin és Mátrai Vilmos. A bírálóbizottság elnöke Schuler Dezső alpolgármester, tagjai a közművelődési ügyosztály vezetője, a fővárosi muzeumok központi igazgatója, a Fővárosi Képtár igazgatója, az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács elnöke, a közművelődési bizottság által delegált hat tag, két külső szakértő és a Magyar Rézkarcolók Egyesületének egy kiküldöttje.

Nincs cél

Újság 1938 okt. 19

78334

Dr. Szentiványi Gyula urnak
titkár

Városligeti Szépmüv. BUDAPEST
~~XIV. Budafoki út 1.~~

Arató Gyula

l. ród

Kisgrafika

1942. 1–2. sz.

3. l.

(Keppel)

ogy mig a nevezett utalások megtör-
t helyreállitások befejezésére szo-
engedelmet kérek, hogy az állások
, az állásfa és az épitkezési regie
gyéb anyagok pedig nyilvános árverés

fedezhetjük a folyamatba tett be-
kérem a Nagytekintetü Bizottságot,
ltóztassék.

-án

Mély tisztelettel

Arató Gyula

László

Varga N. L.: Régi
fametszetes magyar
vagy magyar vonat-
kozású könyvek.
(1493–1599). Bp.
1942.

437. l.

kezdőnél / Pál

Ezek közle

Méltóságodna

Trencsénben 1915

39282 / 1914. sz. a.

V

537. SELYEMSZŐNYEG, piros tükrébe
180 × 132.

538. .....

539. .....

540. .....

FA

541. ÁLLÓ ÓRA, vörös lakkdiszü tokb
542. FALI ÓRA, feketére pácolt, négy
543. ÁLLÓ LÁMPÁS, faragott és aran
544. SZÁRNYAS ANGYALFEJ, farag
545. KEREK DOMBORMŰ, fafaragvá
546. JERUZSÁLEMI KERESZT, fa, g
547. TEATARTÓ LÁDIKA, madárjáv
egy szelence. Bécs, 1850—60.
548. KÉT ANGYALKA, szinezett fa

, eprek tövében. Biedermejer.
agrészletek. XVIII. sz.
daillonok, három sávos kerettel. Kaukazus, XIX. sz.

ttás rajzzal. XIX. sz. e. f.
ágos fa, háromsávos kerettel. XIX. sz.

ével, sávos kerettel, XIX. sz.

m sáv, vörös és kék alapon. Kaukázus, XIX. sz.

rács, sárga keretében fürészes levél. Kazak, XIX. sz.

sávos rajz, keretében piros alapon indás rozetták.

on arany himzés, középen részben olajfestésü jelenet:

koszorus diszitéssel.
ermejer izlésben.
on, csillagidomu, finom petit point himzés, közepén

3

Arató Gyula

wül. Budapest 1897

wód

Varga Nándor Lajos

A rézkarc. Bpest,
1935. Bi. C.

Arató Gyula
grafikus.
Önarckép 1940
Repr.-
Varga Jánosnál
29. tábla-

17.

Női
fej
1940.

U.O.-
32. tábla

Arató Gyula

festő

Műcs. kiáll. 1940 tól

Pipics 109. l.

Arató Gyula ifj

festő

Horthyné akció: Régi Műcsarnak 1940. febr. magyar műveszetért. 218, 223. 4.

557. KORSÓ, népies magyar fajánsz, kék
558. TÁNYÉR, keménycserép. Apátfalva,
559. TÁNYÉR, népies fajánsz, csipkés per
560. KÉT TÁNYÉR, népies magyar faján
561. TÁL, felsőmagyarországi népies faján
562. TÁL, népies fajánsz, ovális és bordás
563. VIRÁGKÉSZLET, keménycserép, két
BUDAPEST. XIX. sz. m. f.
564. TÁL, fajánsz, négy tulipáncsokorral és
tott). Felsőmagyarország, 1688.
565. KORSÓ, fajánsz, zömök gömbös alak,
mal. Felsőmagyarország, XVII. sz.
M. 13 cm.
566. HÁROM PALACK, kőcserép, egy na
domboru figurális diszszel. Kreussen,
567. KÉT TALPAS POHÁR, rózsaszín ré
568. KÉT TALPAS POHÁR, zöld üveg, f
569. ÁLLATALAKU PALACK, fuvott, bo
570. KÉT FÖDELES VÁZA, kristályüve
gyémántos diszitéssel. XIX. sz.
M. 25.5 cm.
571. NÉGYOLDALU VÁZA, köszörült üv
572. POHÁR, köszörült üveg. Cseh, XIX.
573. TALPAS POHÁR, köszörült biedern
sz. e. f.

z és köszörült üveg. Empir.
ott bronz és köszörült kristályüveg. Empir.
eg, sárga rézfedővel. XIX. sz.
ist, Augsburg. Barok stilusban.
ronz veretekkel, herma alaku, tetején kis női mellszobor

pácolt fa, négy alabástrom oszloppal. Bidermeier.

yiló födelén Wiegand modoru bécsi látkép. Wien. XIX.

e pácolt fa, préselt és öntött bronzveretekkel. Három
ett áll az óraház, tetején római férfi mellszobrocskája.

s empire, aranyozott fakeretben. Pozsony látképét ábrá-

s réz, örökmécs alaku.
ott fa. XIX. sz.
ttal. Modern.

üveg, kerek, bronzveretes faállványon. Empire.

l és súlyokkal. XVIII. század

Arató Gyula

MEGHÍVÓ

HÉT MAGYAR MŰVÉSZ

VARGA NÁNDOR
JÁNOSA LAJOS
GRÓF TELEKI RALPH
FESTŐMŰVÉSZEK
G. FEKETE GÉZA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ
ARATÓ GYULA
GRAFIKUS MŰVÉSZ
JÁKI BÉLA
DUMA GYÖRGY
IPARMŰVÉSZEK

MÁSODIK
KIÁLLÍTÁSÁRA

MŰTEREM

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS
HELYISÉGÉBEN IV., KOSSUTH LAJOS U. 12

MEGNYITÓ: NOVEMBER 26
VASÁRNAP D.E. 11 ÓRAKOR

ÓMOROVICAI
SZALMÁSSY ZSIGMOND
IGAZGATÓ

KATÓ KÁLMÁN FESTŐMŰVÉSZ,
A MŰTEREM MŰVÉSZETI VEZETŐJE

MŰTEREM
KÉPZŐMŰVÉSZETI
KIÁLLÍTÁSAI

BUDAPEST, IV.,
KOSSUTH LAJOS UTCA 12.
FÉLEMELET. TELEFON: 189-554.

A kiállítás megtekinthető:
november 26-tól december 10-ig,
9—6 óráig, vasár- és ünnepnap
10—2 óráig.
Katalógus ára: 50 fillér.
Képes katalógus ára: 80 fillér.

Küldi:

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....
úrnőnek
úrnak

Budapest,

.....

Arató Gyula, ifj

1925. SzMPT által dijazott mű-
vészek kiáll. N. Szalon.

Esti séta, olaff
Anya, kőrajz -

SzMPT-tól 2 izben dicséró
elismerés -

~~Ásatás, csikbánkfalvai VI.175.~~

ia

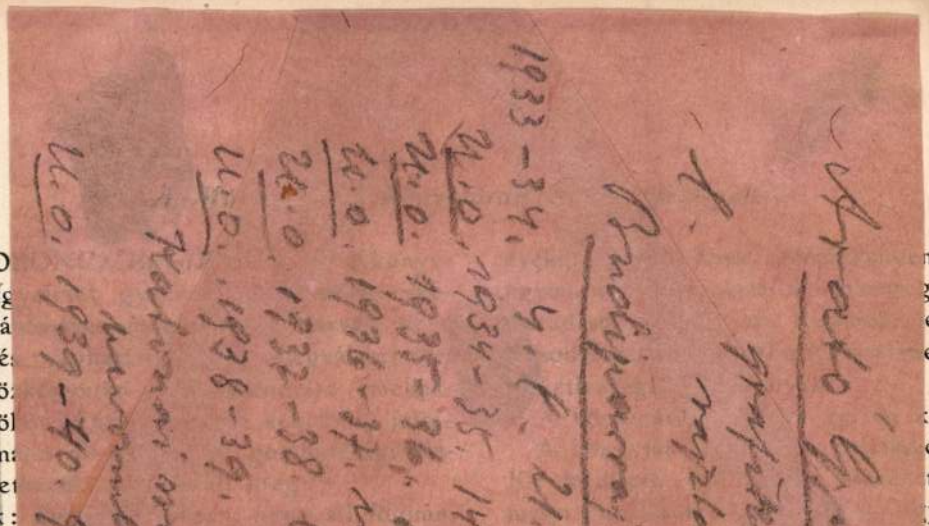

7°

37. LO
tári felüg
kásos há
közgyűlés
és a köz
ben elnöl
vén, a m
sen követ
Elnök:
igazgató;
szerész,
György L
zsef, áll.
nyug. áll.
karékpénz
lelkész; *dr. Vajda Béla*, rabbi; *Wolf József*, colligatumban előforduló tetemes s

lszint két nagy termében az őskori
ai kor anyaga talált helyet, a római
csigalépcsőn jutni fel az emeleti ter-
ol a közép- és újkori anyag tárul a
elé, majd a néprajzi gyüjtemény és az
erem után a képzőművészeti gyüj-

48-as gyüjtemény egészen új keletű,
okoltnak látszott, Komárom 1849-ben
kivételes és nagy szerepéhez mél-
ezen időre vonatkozó anyagot külön
ítani.
k nem kevésbbé örvendetes esemény,
1914. évhez füződik, a képtár meg-
Ezt egy nagylelkű mecénás: az Egye-
elnöke és jóakarója, Weisz Fülöp, a

A tisztviselői karban az a változás állott be, hogy Weszelovszky János, a múzeum régiségtárának másfél évtizeden át őre, korábban pedig a Múzeum-Egyesület titkára, e tisztétől megvált. Helyét Karle Sándor főgimnáziumi tanárral töltötte be az igazgatótanács

A múzeumnak külön kiadványa nem volt. A Jókai-Egyesület adta ki a «Komárom» cz. folyóiratot (II. évfolyam), melyet dr. Alapi Gyula főtitkár szerkeszt. Ennek 1—4. füzete jelent meg.

Figyelemreméltó a múzeumnak a tömegoktatásra gyakorolt hatása. A múzeumot 1914. április 12-től június 30-ig, míg nyitva állott, 5417 egyén látogatta a hetenkénti két nyitási napon. Ezenkívül a komáromi kat. főgimná-

Arató Gyula itj

l.

Budiparrajzisk

1939-40. 25 l.

Budapest III. Ker. nép és iskolai
Könyvtár VI. 223

rató Gyula

18/19 - 1924/25

rtépzőmföiskért

63. l.

MDK

Arató Gyula

Pilisi hegyek, lav. tollr.

Őszi Tárlat. 1940. okt. 23 l. Mücs.

MDK

Arató Gyula

Borongás, vizf.

Őszi Tárlat. 1940. okt. 23 l. Műcs.

MDK

Arató Gyula

Szamárhegy, lav.tollr.

Őszi Tárlat. 194o. okt. 23 l. Mücs.

MDK

Arató Gyula

Fasor, rézk.

Őszi Tárlat. Műcs. 1940. okt. 22 l.

MDK

ifj. Arató Gyula

Dicsérő elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott művészek. 1925, márc. 8 l.

MDK.

Arató Gyula

az 1961-es Kisgrafika, Exlibris kiáll.-ról? Fizes Adolf terén

Kiállitási hiradás

hol? mit?

(esetleg posthumus)

Müvészet 1964 szept.p.25.

.MDK

MDK

Arató Gyula

Hét magyar művész második kiállítása. Műterem kiáll. Bpest. 1939.

MDK

Arató Gyula

a "Hét Magyar Müvész" második kiállitásán a Vallás- és Közokt. min. megvásárolta Táncmozdulatok c. rézkarcát

A Müterem három kiáll. Képzőm. Közlöny. 1939. 3-4. sz.

MDK

ifj.Arató Gyula

Táncmozdulat, kréta

Magy.Müvészetért kiáll. r.Mücs. 1940. febr.
14. l.

Araté Gyula.

A Tamás Galériában szereplő művész neve.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Arató Gyula

"Egyedül"c.képe a Műterem kiall.-an.

(F): Hét magyar művész kiall.

Esti Ujság, 1939.nov.25. 3.l.

MDK

Arató Gyula ifj.

Munkáival szerepelt a Szép Otthon kiallitasan.

Cikk: A mi kiállitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

Arató Gyula MDK

Szamárhegy, lavirozott toll

Borongás, vizf.

Pilisi hegyek, lavirozott toll

Mücsarnok 194o Őszi tárlat

Alexander Graham Bell

Experimenting with Telephone, 1876

Oil on canvas, 1930

Private Collection, Montreal, Canada

Arató Gyula MDK

Pilisi hegyek, lavirozott toll

Mücsarnok 194o Őszi tárlat

MDM

Arsyo Cipta

Kilau Pesona Jaya Sport Hall

Mikasa Tokyo 1971 Official Ball

Arató Gyula MDK

Fasor, rézkarc

Mücsarnok 1940 Őszi tárlat

Puerto Cabello

Señor Teniente Coronel

Arató Gyula

festő

Művészet, 1939. IV. köf. 30. n. 131. l.

Erdélyi Árpád: A Műterem Kiállításai.

MDK

ifj. Arató Gyula

rézkarcok

Siklóssy L: Őszi tárlat a Műcs.-ban. Pesti Hirlap, 1943. okt. 2. 6 l.

Arató Gyula, Bpest, I.Városmajor-u.33.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

MDK

Arató Gyula

s.l: Hét művész kiáll. a M üteremben. Pesti Hirlap, 1939. nov. 26. 7 l.

MDK

Arató Gyula
Egyedül, festm.

F: Hét magyar művész kiáll. Esti Ujs. 1939. nov.25.
3 l.

MDK

Magánépitési engedélyek. Épitő Ipar -, Épitő Müv. 1928. aug. 1. 12e l.

MDK

Arató Gyula György, grafikus

Táncmozdulat. Rézkarc.

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállítása. Az O.M Szépműv. Mus.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941. Kat. 1
1.

MD K

if. j. Arató Gyula, graf.-festö

Tórészlet. Vizf.

Mücs.-OMKT.Öszi Tárlat. 1943.okt.2.-nov.1. Kat. 28.1.
Magy. Graf. Müvészek Egyesülete.

MDK

ifj. Arató Gyula, graf.

Oltszem.
Fasor.
Oltszem.
Faluvége.
Fák.

Vizf.
Rézkarc.
Rézkarc.
Vizf.
Körajz.

Nücs.-OMKT.Öszi Tárlat. 1943 okt.2.-nov.1. Kat. 22.1.
Magy. Graf. Müvészek Egyesülete.

MDK

ifj.Arató Gyula, graf.

Sepsibodok. Fametszet.

Műcs.-OMKT.Őszi Tárlat. 1943.okt.2.-Nov.1. Kat. 27.1.
Magy. Grá .Művészek Egyesülete.

ifj. Arató Gyula, festő MDK

Szinyei M.P.Társ. által díjazott.

Esti séta.
Anya.

Olf.
Kérajz.

Nemz. Szal. 333.kiáll. -1925.III. 15.-29. Kat.

MDK

ifj.Arató Gyula,

Dicsérő elismervényt nyert.

2 izben.

Nemz. Szal. 333.kiáll.- 1925.márc.15-29. Kat.
A Szinesei M.P.Társ. által dijazott művészek kiáll.-a.

ifj.Arató Gyula

MDK

Oltszem, vizf.

Fasor, rézkarc

Oltszem, rézkarc

Faluvége, vizf.

Műcsarnok 1943 Őszi tárlat

ifj. Arató Gyula

MDK

Fák, kőrajz

Műcsarnok 1943 Őszi tárlat

ifj.Arató Gyula

MDK

Sepsibodok,fametszet

Mücsarnok 1943 Őszi tárlat

Arató Gyula

MDK

Tórészlet, vizf.

Műcsarnok 1943 Őszi tárlat

Arató Gyula

Csoportkiállításon szerepelt a Műteremben.

NM 1939. XII. 3

ifj. Arató Gyula

MDK

Esti séta, olaj
Anya, kőrajz

N. Szal. 333. kiáll. Dijazott művészek. 1925. márc. 13 l.

ARATÓ GYÖRGY főépítész

Nagy ívű elképzelés városrészközpont kialakítására

A fővárosnak módosítania kellene építési keretszabályzatát

Kerületünk főépítésze, Arató György a közelmúltban szakmai fórumot hívott össze, amelyen egyetlen napirendi pont volt: a toronyházak budapesti elhelyezhetősége. Kiváló tervezők és főépítészek sora, az Építéstudományi Egyesület, a Magyar Urbanisztikai Társaság és még jó néhány szakmai szervezet képviselője jelent meg. A szakmailag igényes, érdekes előadások összegzése szerint az építész szakma túlnyomó többsége azon a véleményen van, hogy a város kitüntetett pontjain, a településszerkezet által indokolt pontokban helye van a toronyházaknak. Ilyen kitüntetett pontjai a városnak például a sugárirányú utak és a körutak találkozása.

Arató György főépítész – „Két elegáns hercegkisasszony helyett két kövér törpe jelent meg"

Kerületünkben az önkormányzat két városközpontot jelölt ki. Az egyik, amely elsősorban a kerületieké, a polgármesteri hivatal és környéke, szakorvosi rendelővel, parkkal, szoborral, templommal és folyamatosan épülő új lakásokkal, üzletekkel. A másik a Váci út és a Róbert Károly körút torkolata és az Árpád híd felhajtója, amely összvárosi, sőt, országos funkciókat tartalmazó városközpont. A folyamat több évtizede kezdődött, nem véletlenül a várospolitikusok itt jelölték ki a helyét a Nyugdíjfolyósító Intézetnek, az Országos Egészségügyi Pénztárnak és az Országos Rendőr-főkapitányságnak. A szóban forgó helyet a kerületi önkormányzat és a főváros is a közép- és hosszú távú településfejlesztési koncepciójában városközponti területként kezeli. A terület közlekedési csomópontban van, és a történelmi Belvárostól átvesz bizonyos funkciókat, mint a főváros városrészközpontja. Egy ilyen kitüntetett helyszínnek mind funkcionálisan, mind építészeti karakterét illetően megvannak a sajátos részletmegoldásai, amelyről Arató György kerületi főépítész ismertette lapunkkal a kerületi önkormányzat álláspontját.

Amitől városközponttá válhat

A nagy forgalmú csomópontban a környezeti ártalmak miatt az önkormányzat véleménye szerint lakásoknak nincs helye, ellenben szálloda, irodaház, kereskedelem, szolgáltatás és vendéglátás jól elhelyezhető, tehát mindaz, amitől egy terület városközponttá válhat. A csomópontot négy részre osztják az utak, az első továbblépéshez a rendőrpalotának és a Nyufignak helyet adó telek áll a legközelebb, így az oda tervezett fejlesztést mutatja be a főépítész.

A szóban forgó területen található a volt pártszékház, majd Alkotmánybíróság épülete, amely funkciójában és megjelenésében már nem odavaló, különösen nem abban az építészeti környezetben, amelyet a nagy ívű elképzelés tartalmaz a városrészközpont kialakítását követően. Ezért a kidolgozott és a közelmúltban véglegesített szabályozási terv szerint a lapos épületet le kell bontani, helyén a terepszint alatt két-három szintben közhasznú P+R garázst építeni és az utcaszinten közparkot kialakítani. Egy városközpont funkciójához hozzátartozik, hogy legyenek olyan közhasználatú terei, ahol a polgárok találkozhatnak, megpihenhetnek, kikapcsolódhatnak. Ezért az önkormányzat fontosnak ítéli, hogy az ingatlanfejlesztők a számukra előnyös befektetéseket végrehajtsák, tehát irodaházakat, szállodát, kereskedelmi és szolgáltató egységeket építsenek, amellett a köz számára hasznos beruházást is megvalósítsanak, amilyen az építési tervben szereplő közpark. Több mint egy hektár területen nagyon érdekes térkialakítás valósul meg teraszrendszerrel, étteremmel, télikerttel, vízi játékokkal, egyfajta oázisként. Átépül a metróaluljáró is, mert a jelenlegi kijáratok a gyalogosmozgásokat figyelembe véve rossz helyen vannak, valamint nem akadálymentesek.

Egyetértés a Finta-tervvel

A telek magas színvonalú beépítése garantált, hiszen azt *Finta József* építőművész vetette papírra. Az előzményekhez tartozik, hogy a kerület önkormányzata évek óta tervszerűen gondolkodik, és 2000-ben olyan rendelettervezetet fogadott el, amely szerint 110 méter magas toronyház épülhet a Váci út és a Róbert Károly körút sarkán. A Finta József által megfogalmazott tervvel az önkormányzat képviselő-testülete rendeleti úton egyetértett. A főváros viszont nem, és az Alkotmánybíróságon megtámadta. A 2002-ben született ítélet szerint a kerület rendelete kimúlt… Így jelenleg 30 méternél magasabb épületek nem építhetők a fővárosban. Az Árpád híd északi és déli oldalán a közelmúltban elkészült két irodaépülettel kapcsolatban Arató György megjegyzi: *„Két elegáns hercegkisasszony helyett két kövér törpe jelent meg".*

A kerület nem szeretne még egyszer ilyen hibát elkövetni, és szeretné elérni, hogy egy legalább 74 méter magas épület megvalósulhasson. A BFVT Kft. *Albrecht Ute* vezetésével elkészítette a szóban forgó területre vonatkozó szabályozási tervet, amelynek kerületi jóváhagyásához a Fővárosi Közgyűlés egyetértése szükséges. Van egy olyan fővárosi rendelet, amely szerint egy új épület a környezeténél nem lehet magasabb. Márpedig ha a Nyufig 74 méter magas, és a rendőrpalota az antennáival együtt még magasabb, akkor megépülhet egy 74 méteres épület. Az említett szempontokat figyelembe véve kidolgozott szabályozási terv alapos vizsgálatokat követően készült.

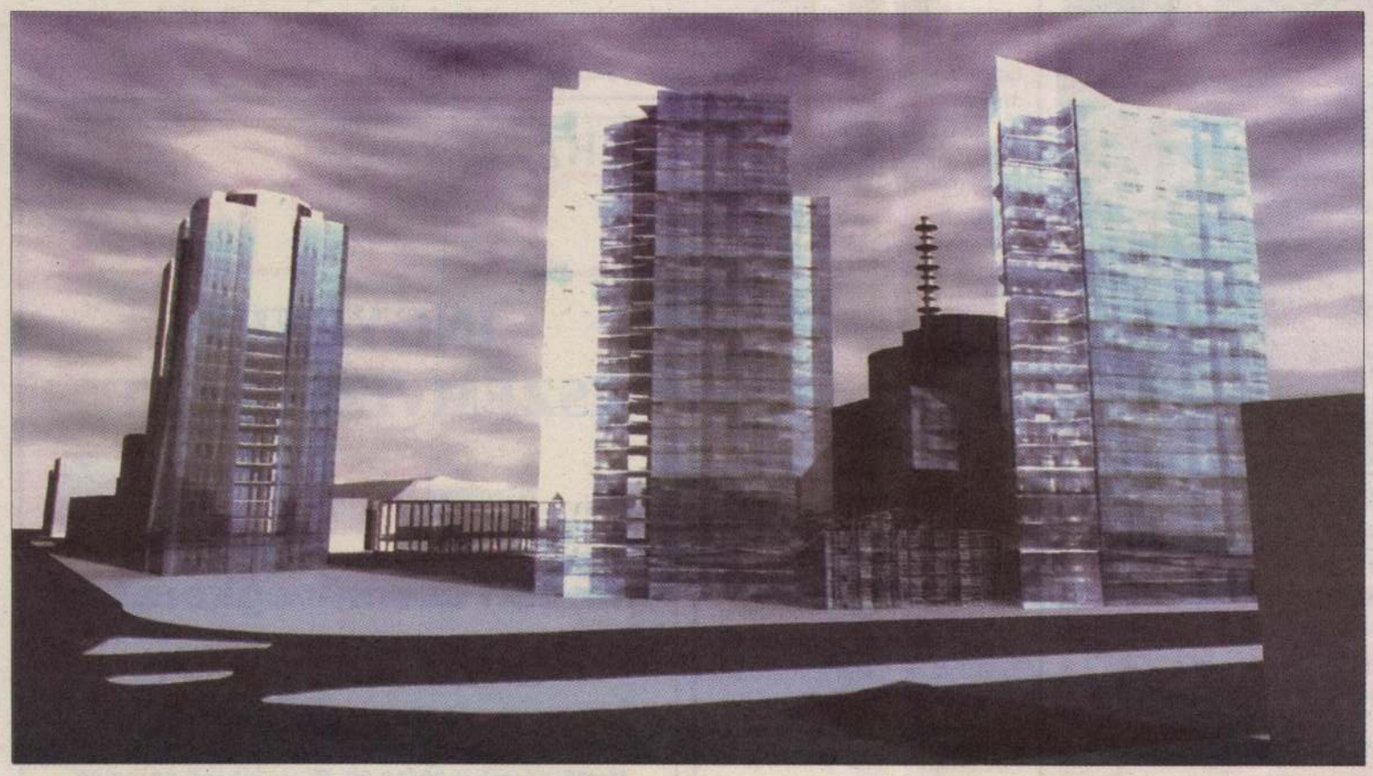

Dr. Finta József vázlatterve az Árpád híd pesti hídfőjénél, a Váci út–Róbert Károly körút kereszteződését emelné világvárosi színvonalú városrészközponttá. (A jobb oldali két épület között a rendőrpalota sziluettje látható)

Szakma kontra várospolitika

A viszonylag korlátozott magasságot firtató kérdésre Arató György elmondta, hogy mind a kerület tervtanácsa, mind a fővárosi és az országos tervtanács hangsúlyozta, hogy a szóban forgó területen helye van 110 méter·magas épületnek, ám ahhoz a fővárosnak módosítania kellene építési keretszabályzatát.

Egyelőre úgy tűnik, a fővárosi várospolitika ellenáll a szakmai véleményeknek Budapesten…

MUCSI FERENC

Cigány Közéleti Klub

A XIII. Kerületi Cigány Kisebbségi Önkormányzat a Budapest XIII., Forgács utca 18. szám alatt megnyitotta közösségi házát.

2007. májusban ingyenes cigánynyelv-klub indul 16 éves kor alatti gyermekeknek. Ugyanitt cigánnynyelv-vizsgára való felkészítés indul 1200 Ft/óra áron. Azoknak a gyermekekkel dolgozó szakembereknek, pedagógusoknak vagy főiskolásoknak, akik a CKÖ csoportjaiba járó gyermekeknek, a csoportfoglalkozások szervezésében segítséget vállal, vagy a bukásra álló, illetve tanulási problémákkal küzdő gyermekek korrepetálását vállalja a vizsgára való felkészítés ingyenes.

A klubfoglalkozások végleges időpontját az előzetes jelentkezések függvényében jelöljük ki. Jelentkezni *Jakab Sándor* CKÖ-elnöknél a 06 (70) 256-6131-es telefonszámon lehet. *Részvétel csak előzetes jelentkezés alapján!*

2007. június 2-án indul felnőttek részére *Közéleti klubunk.* Mindenkit – származásra való tekintet nélkül – sok szeretettel várunk, aki a cigányság integrációját, a cigány kultúra és hagyományok megőrzését fontosnak tartja, illetve aki szeretne egy jót beszélgetni, ismerkedni, aki szeretné segíteni munkánkat. *A Közéleti klub minden hónap első szombatján 15 órától 17 óráig várja a látogatókat.*

CKÖ KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

Nagy érdeklődés kísérte a hunyadisok gáláját

Közel húsz éve rendez a *Hunyadi Mátyás Általános Iskola* ünnepi gálaműsort, melynek helyszíne több mint egy évtizede a József Attila Színház. Idén május 5-én olyan nagy volt az érdeklődés, hogy a megszokottól eltérően nem csak délelőtt, hanem délután is megtekinthették az érdeklődők a háromórás műsort.

A színvonalas zenés-táncos programsorozata előtt jelképes virágcsokrot nyújtottak át az édesanyáknak anyák napja alkalmából, majd mindjárt az 1. m osztály Csipkerózsika keringőjét láthatták Csajkovszkij zenéjére.

– A nyitótáncot minden évben a legkisebbek táncolják, akik már a tanév eleje óta nagy izgalommal várják, hogy végre fölvehessék a „tütüt", a balettos tüllruhácskájukat, és aztán a színpadon abban táncolhassanak – mesélte *Mihalkovicsné Gerzsenyi Zsuzsanna,* az iskola igazgatóhelyettese, aki egyben a rendezvény szervezője is volt. – Nagyon örülünk, hogy az iskolánkba járó 490 diákból 460-an szerepelnek a mai műsorban. Ez azért érdekes, mert az intézmény diákjainak csak az egynegyede jár művészeti osztályokba. Ám a gálára való készülődés véleményem szerint olyannyira izgalmas és közösségteremtő elfoglaltság, hogy csaknem mindenki részt kíván venni rajta. A tanáraink már szeptemberben elkezdik a felkészítést azzal, hogy a gyerekek korosztályának megfelelő darabokat válogatnak. Idén a műsorban vannak filmzenére előadott produkciók, így például a 3. b osztály a Sandokan című film zenéjére táncol, a 7. b osztály a Zorba zenéjére sztepdeszkagyakorlatokat mutat be, de felcsendül a Zorró, az Amelie, a Chicago és a Mission Impossible zenéje is, ahogy Vangelis, Delibes, Bartók Béla, Ted Williams műveiből is néhány. Láthattunk néptáncot: szatmári verbunkost, moldvai, rábaközi, dunántúli, somogyi táncrendeket, melyekhez *Németh Dénes* és zenekara húzta a talpalávalót. Megtekinthettük a 4. a és az 5. osztályosok Mítosz című előadását, melyért a tanulók a Magyar Látványtánc Sportszövetség versenyén arany minősítést kaptak, sőt, a kisebbek nagy örömére a 8. m osztály tanulói bemutatták vizsgaelőadásukat is, Lázár Ervin: A négyszögletű kerekerdő című meséjének színpadi változatát. A harminchárom előadásból álló műsorprogramot a 8. a osztály Romeó és Júlia előadása zárta.

A műsor konferálását minden évben olyan színművészek vállalják, akiknek van valamiféle kötődése a Hunyadi Mátyás Általános Iskolához. Az előző években *Jónás Rita, Szőke Zoltán, Verebély Iván,* idén pedig *Szántó Szandra* és *Kovács Róbert* vállalta a vezetést.

Az igazgatóhelyettes elmondta, hogy végzős tanulóik 80–90 százaléka gimnáziumban és szakközépiskolában folytatja tanulmányait. A művészeti osztályos tanulóik bel- és külföldön egyaránt kiemelkedő sikereket érnek el. Diákjaik felléptek már Japánban, Németországban, itthon pedig a József Attila Színház mellett több más kulturális intézményben is. Rajzaik és festményeik Ausztriában, Németországban és Japánban is megtekinthetők. Az iskolában létesített AULART Galériában pedig neves képző- és iparművészek mutatják be rendszeresen alkotásaikat.

T. Zs.

A NARANCSLIGET
lakónegyed
AZ ÉPÍTKEZÉS ELKEZDŐDÖTT!
már 0% önerővel is!

Óhaja számunkra NARANCS!
Beruházó:
SL GROUP
330 6666
1131 Budapest, Szegedi út 50.
www.anarancsliget.hu

LEHEL OPTIKA
INGYENES SZEMVIZSGÁLAT
–50%
minden szemüvegkeretre!
LEHEL Piac, Emelet
(a mozgólépcsőnél)
Hétfő–péntek 9.00–18.00 ■ szombat 9.00–13.00
Telefon: 288-6960

Önéletrajz

1958-ban születtem Budapesten. Gyerekkorom óta igen fontos kifejezőeszköz számomra a rajzolás. Gimnáziumi éveim alatt és érettségi után képzőművészeti szakköröket látogattam, de alapjában véve mégis autodidaktának tekintem magam.

1990 óta mozgássérült vagyok.

1994-ben egy rajzomat elfogadta állandó kiállítására a VERY SPECIAL ARTS INTERNATIONAL washingtoni galériája. 1996-ban a nemzetközi YAMA-GATA Képzőművészeti Program kiállítással záruló egyhetes művészeti kurzusán vehettem részt Washingtonban a Corcoran Múzeum Művészeti Iskolájában.

Több egyéni kiállításom volt különböző művelődési házakban Budapesten (1991, 1992, 1993) és Leányfalun (1997).

1997 óta tagja vagyok a Szabad Képző- és Iparművészek Országos Szövetségének (SZKIOSZ), és két képpel szerepeltem a Szövetség 1998 őszi III. országos kiállításán.

A nézőművész tükörképei

Arató Eszter kiállításáról

Petőfi Művelődési Központ, Leányfalu
1997. december 20–1998. január 20.

A szem a lélek tükre. A kép a művész lelkének tükörképe. Arató Eszter képei szemek, arcok köré szerveződnek. Az ő képei tehát kétszeresen is a lélek tükör-képei.

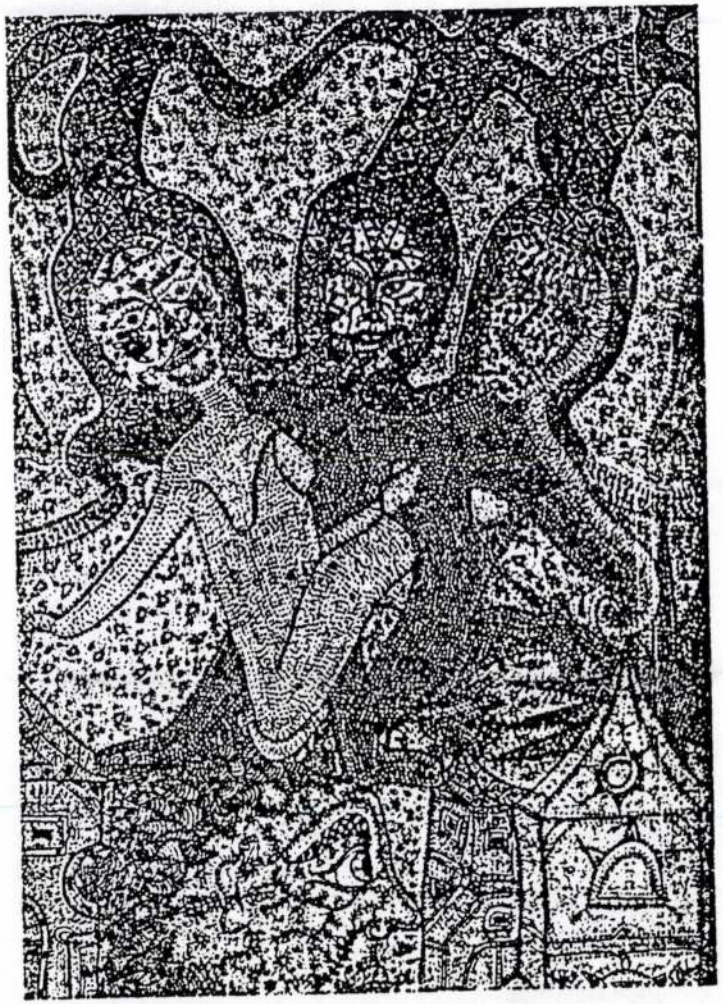

Arató Eszter

A másik ember szemébe nézve egyszerre pillantjuk meg szeme tükrében őt magát és önmagunkat. Ugyanígy: az igazi műalkotások tükrözik a művész lelkivilágának örvénylését, miközben felfedezhetjük tükrükben saját rejtett önmagunkat. Az ilyen képek ugyanis a lélek örvényeinek mélyén rejtőző szellemi világról, a logosz világáról is tudósítanak. Mert „a léleknek logosza van, önmagát növelő" – mondja Hérakleitosz. A logosz az, ami közös bennünk: az igazi műalkotás ezért a művész lelkének logoszát tükrözve saját lelkünk logoszára ébreszt rá.

Ezt a logoszt azonban a művész csak saját lelkivilágának feltárása útján tudja felvillantani a mű-alkotásban. Arató Eszter képein ezért látunk annyi csodálkozó és szorongó arcot, elragadtatott és szenvedő szemeket, ördögi arcokat és figurákat, rejtélyesen izgalmas, drámai erotikus jeleneteket, egymásból kinövő és egymásba belenövő, egymáson keresztül átolvadó alakokat. A pszichének ezt a sokszerű és ambivalens világát viszont csak a logosz egységesítő, formáló, konstrukciós ereje szervezi műalkotássá.

Arató Eszternek gyerekkori rajzolásából öntörvényűen kifejlődött, teljesen egyéni képvilága van. Nem stílusa a szó technikai értelmében – hanem belső parancsra kialakult képvilága. Ennek a képvilágnak a legjellegzetesebb karakterjegye az egymásba fonódó, egymásból kinövő figurák, arcok ornamentikája. A lelkivilágnak ez a kaleidoszkópja különböző szinteken szerveződik meg ezeken a képeken.

Leányfalun kiállított munkái újabb fejlődési szakaszt is jeleznek művészi pályáján. A legtöbb képen rendszerint jelen van egy főalak vagy egy, a képsíkot domináló nagyobb arc. A mellékalakok, torzók, kisebb figurák, absztrakt ornamensek mind ehhez a főalakhoz viszonyulnak, mintegy annak kivetülései, projekciói. Más képeket néhány főalak viszonya, a középpontba helyezett dramatikus jelenet integrál műegésszé. A legmagasabb szinten az egy- vagy kétalakos képeken valósul meg ez az integráció. Ezeken a műveken az egyes ornamentális elemek mind a főalak vagy alakok megjelenítését szolgálják. Az expresszív figurativitás és a geometrikus-racionális absztrakt ornamentika a legmagasabb szinten ötvöződik bennük. Ezért ezeken a képeken valóban a lélek önmagát növelő logosza manifesztálódik – és ez a legtöbb, ami egy műről elmondható.

A számos képről ránk néző centrális, csodálkozó nagy szemek, nagy arcok valójában a művész – talán nem mindig tudatos – önarcképei. Az ő csodálkozó nagy szemei néznek ránk ezekről a képekről. Arató Eszter művei pregnánsan tanúsítják, hogy az igazi képzőművész – nézőművész.

És Arató Eszter divatoktól mentesen saját sugallatára figyelő igazi képzőművész.

Tábor Ádám

(Balkon, 98/3)

Mozaikkövek Arató Eszter képei (f)elé

részletek a megnyitóból

Sem rokont, sem ismerőst, de még csak nem is boldog őst keresek a képekhez – vagy a képekben – most, amikor szólni próbálok a hozzájuk fűződő élményeimről. Nem kívánom hasonlítgatni Arató Eszter öntörvényű és mégis oly sok művészi benyomást magába olvasztó munkáit. Azért nem, mert a ránk-, rámcsodálkozó képek a néző csodálkozó (rácsodálkozó) tekintetéhez szólnak és nem az elemző méricskélő gondolkodásához. Mert nem szólnak, hanem kiáltanak a maguk némaságába burkolózva. Mikor szólnak azért szólítanak meg, amiért a senkinek-sem-rokona-sem-ismerőse-sem-boldog-őse költő is megszólított. A következőkben megpróbálom néhány, a képek kapcsán fölvetődő fogalom és fogalompár köré rendezve jellemezni szubjektív nézői (képolvasói) élményem. [...]

Alapélmény/alapnyelv. Mindig ott lebeg az a kiindulópontban álló élmény, amikor egy mintázatba, egy fa, egy márványfelület erezetébe belelátunk arcokat, alakokat. Az érzékelésnek, megértésnek azon a szintjén érezzük magunk, ahol felismerni tanuljuk a formákban saját (vagy anyánk) testét, annak részleteit. A képek alapnyelve, szókincse az emberi formákra épül, de ez egyúttal közös nyelvünk. Amikor az ábrázolás ezen túlmerészkedik, szinte ezek folytatásaira bukkanunk először, házra, babakocsira: mindkettő jellegzetes alapélmény továbbra is, s mindkettő óvó-védő funkciójú. [...]

Labirintus. A meglepetés, a váratlan, az előre nem látott fontos eleme e képeknek. Gyakran egyszerre nem is tekinthető át a képek szerkezete, iránya, a rajta kirajzolódó mozgások, erővonalak. Támpontot keresünk és itt is, ott is megkapaszkodhatunk, de még mindig csak egy-egy elszigeteltnek tetsző részletben véljük kiismerni magunkat. S amint onnan tovább, távolabbra merészkedünk, átrendeződnek, átértékelődnek az összefüggések. Szellemvasút? A képmezőn haladtunkban – utaztunkban – újabb és újabb arcok, a legváratlanabb méretű és elhelyezkedésű alakok bukkannak elénk. Nem ritka, hogy valóban ránk is ijesztenek, pedig, ha jobban megnézzük az olyan félelmetesnek tűnő valamit, egyszeriben kiderül, hogy nem is olyan félelmetes, sőt: gyakran egészen ártatlan, szelíd, szenvedő, félő... [...]

Útvesztő. Újra meg újra az az élményem, hogy az "útvonal", ahogy a képet szemünkkel bejárhatjuk elvész, nem megjegyezhető. Pedig mindig újra fölmerül az érzés, hogy meg kellene keresni az utat. De miféle utat?

Kiúttalanság. Ahogy a képek felületén (avagy a képek terében) minduntalan elveszítjük úttalan utunk, a képbe való belépés és a képből történő kilépés sem egyszerű. Vajon a külső világban, az emberek közti viszonyokban való tájékozódás képtelenségének (s ezáltal a viszonyok képtelenségének) metaforája volna? [...]

Rejtőzködés/megmutatás/magamutogatás. Már elemi technikai szinten jelen van a elrejtés-megmutatás kettőssége. Az egyes vonal egyszerre tud meghatározni és kétértelművé tenni. Mit is látok? Ez a kacskaringós vonal egy díszítmény volna, vagy annak az alaknak a szeme, mely egyúttal egy másik, más térben megjelenő figura feje is. Folytonos átértelmeződések, valóságos átváltozások játszódnak le szemem előtt. S persze nem kétséges, hogy mindez belső tér, a rajzoló személyisége vetül ki a gyakran kifejezetten önarcképszerűen megfogalmazott tekintetek, személyiségek révén.

Együttérzés/vigasz. A játékos, incselkedő, lépre csaló, a kinevető és kinevetett, a rámijesztő és "rámijedt" – jelen vannak a képeken. Az események, alakok kavargásába veszett figurák gyakorta segélykérő pillantást vetnek, gyámolítást kereső mozdulatot tesznek. Együttérzést várnak el. Hogy sajnáljuk őket, na meg hogy valóban meg tudjunk ijedni tőlük. Vigasztaló persze maga a nézőben fölfakadt együttérzés is. De mintha feledtető, vigasztaló volna az ábrázolást körbefonó szabályos de sohasem gépies ornamentika. Hiszen a szereplők, események végső soron egy ékítmény részei lesznek. Ezt jelenti a megnyugtatóan rendet sugalló mintázat.

Folyton keresem, mitől olyan gyermekiek ezek a képek. Talán az őszinteségüktől? Attól, hogy megértést, feltétlen megértést várnak el a nézőtől (amit, tudjuk Saint-Exupérytől, felnőttektől olyan nehéz megkapni), s hogy azt várja a nézőtől, hogy ne csak nézzen, de látva lásson, hogy látva lássa is.

1999 Húsvétja

Vikárius László

Arató Eszter

kiállítása

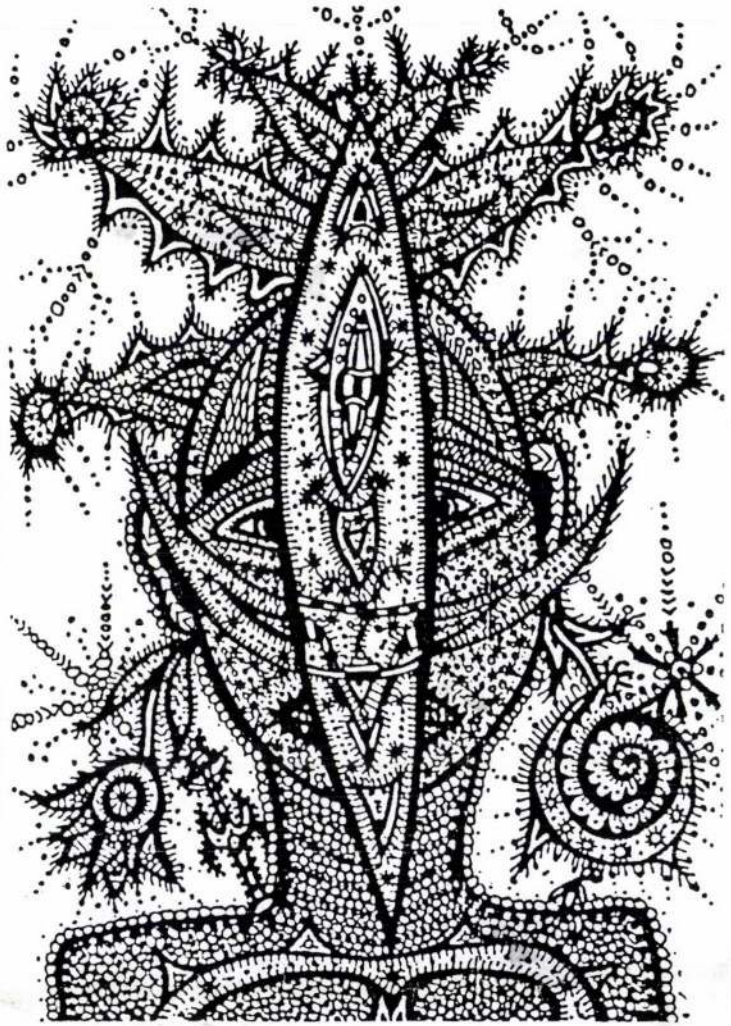

Gebauer Galéria
Nevelők Háza
Pécs
Szent István tér 17.
7621

1999. április 17-től május 13-ig

Tisztelettel meghívjuk
1999. április 17-én,
szombaton 15 órakor

a Gebauer Galériába
(Pécs, Szent István tér 17.)

Arató Eszter

grafikusművész
kiállításának megnyitójára.

Megnyitja: **Vikárius László**
zenetörténész

Hegedűn közreműködik:
Remenyik Gabriella

A kiállítás megtekinthető 1999. május 13-ig,
munkanapokon 8-19, szombaton 8-15 óráig.

GEBAUER GALÉRIA

Gebauer Galéria – Pécs, Szent István tér 17.

M.D.K.

Aranyoró Gergely

1671-ben, mint herezt-
apa szerepel a gjöngjösi anya-
könyvben

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyaország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 308 old.

Aranyi Sándor, festőművész

„Derengés" c. /repr./ 138. old.

Szövényi Zsolt: A főiskolai tájfestanárok első kiállítása.
Szabolcs-Szatmári Szemle, 1984. 2. 135–143. old.

M.D.K.

Aranyozó György

1671-ben keresztapa
Olasz Ambrus kanyánar
keresztelőjén a göngösi Szt.
Bertalan templomban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

308. old.

● A FÖLD, AMIBŐL ÉLÜNK

Autóbuszon és arra várva, üzletben és kocsmában, mindenki a földet osztja Kálnokon is. Déli harangszó után inkább a mező hangos. Most a kapálás dandárja. Estére megélénkül a falu. Ahány ember, annyi vélemény. Annyi bizonyos, hogy mindenki a maga szemszögéből ítéli meg az élet menetirányát; dicsérik és szidják is a helyi tanácsot, elmarasztalják, és elismerőleg nyilatkoznak a polgármesterről és a földosztó bizottságról. Ki kell mondjuk nyíltan: a földműves nép egyedül, támasz nélkülinek érzi magát. Mindenkiben ellenséget lát. Jóakaratot, segítséget nem remél sem embertől, sem államtól. Vége a bizalomnak. És ez valahogy így is van.

Csak egy példát?

Minden krumplibokron van egy-egy kolorádóbár. Vész fenyegeti, de nagy. Állam bácsi megérőleg besegít: 5000 lejnél drágábban adja literét a permetező koncentrátumnak! Ha meg az emberről akarsz véleményt tudni, kérdezd meg, mekkora urak lettek a nép szemében a kőröspataki SMA-traktoristák?

IMREH ANDRÁS, a helybeli földosztó bizottság tagja oldalakra menő részleteket mesél a föld kiosztásáról. Újkori anekdoták születtek. Végül is dicséri falusfeleit: a kálnokiak nagy megértést tanúsítottak a mérések idején, és így itt a földosztás aránylag békében-csendben folyt le. A még fennálló belső telekvillongások is lassan megoldódnak. Eleinte

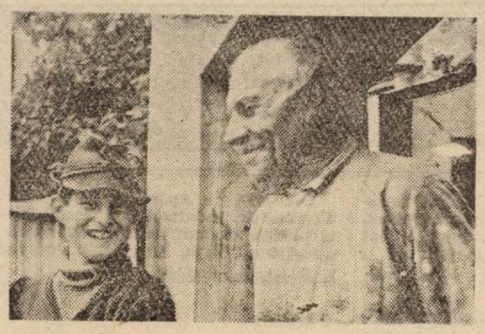

a biztonságérzés mindenkinek azt sugalmazta, hogy ott követelje vissza földecskéjét, ahol az volt. Utólagosan bebizonyosodott, hogy — főleg a gépi megmunkálás miatt — jobban járt az, aki beleegyezett, hogy földjeit aránylag egy darabban, komeszálva kapja meg valahol.

● KÓST, KÓST ÉS KÓST

Valóban a legnagyobb gond a takarmány, ez foglalkoztatja a kálnokiakat állandó jelleggel: a kaszálóterület hiánya. Az erdei kaszálók az elmúlt 45 év alatt leromlottak, bebokrosodtak, beerdősödtek. A falusi gazdák 80 százalékának volt itt erdei kaszálója. Az összterület „összezsugorodott". De ha használni akarnák, sem tudnák, mert juhnyáj és csorda járja azokat. Kaszálni nem lehet. Így hát az egyre szaporodó állatállomány kaszálót követel.

— *Volna, ahol kimérjük ezeket a kaszálókat* — magyarázza CSÁKI LÁSZLÓ polgármester —, *de mivel a rendelkezésünkre álló terület szántóként szerepel a nyilvántartásban, a megyei szervek hallani sem akarnak róla.*

— *Apámnak kaszálója volt a Nagyoldalon és a Kúramenőben* — hallgatjuk NAGY ANNÁT —, *én ezeket követelem vissza. Ha nem tudják telekkönyv szerint kiméri ott, ahol volt, nem baj. De mérjenek. Öt marha van az istállóban. Ami az enyém, azt nem hagyom.*

Annyi bizonyos, hogy a megyei illetékesek — ha még itt-ott törvényekbe ütközőnek is látszik egy-egy ügy — több megértést, jóakaratot kellene tanúsítsanak az ilyen masszív, közösségi követeléseknek, mert a mi törvényeinkből kibúvó mindig akad. Miért nem lehet már egyszer ennek az agyonkínzott és agyondolgoztatott embereknek — apáinknak-anyáinknak, testvéreinknek — a pártjára állani, és törülni abból a keserűségből, amit az évtizedek epéje jelentett számukra? Az „oldja meg a polgármester, azért van ott" kifejezésekkel és papírokkal nem oldunk meg semmit. A leveles-papíros bürokrácia burjánzik. Vagy elfelejtettük, hogy milyen a nép haragja? Hogyan történhetett meg, hogy Kálnokon még nem kapta meg minden egykori földnélküli az 50 áracskáját? Csűrhetjük-csavarhatjuk Kálnokon a földkérdést, az arra hivatott megyei vezetés kötelessége a népszolgálat: *igazság és törvény között!*

● NAPI GONDOK

A föld mellett még vannak. Csáki polgármester elmondta, hogy köztelefont szereltetett egy házba: legyen egyetlen szálon kapcsolata ennek a falunak a nagyvilággal. Megkezdték az utak javítását. A kenyérgond nincsen megoldva. Ottjártunk napján indult be a kőröspataki társas sütödéje. Elintézi, hogy naponta kapjanak friss kenyeret a kálnokiak. A heti egynapi orvosi ellátás sem elegendő, azon is változtatni fognak.

Láttam a polgármester arcán a jóakaratot, a tenni akarást. Érezte-tudta, hogy a nagyon is faluként kezelt Kálnok többet érdemel. Közel sem az utolsó faluként kezelt településként lehetett emlegetni ezt a helységet. Erről tanúskodnak a szép bennvalók, az épületek, a kitűnő gazdaszellem, az egykori ezüst- és aranykalászos magyar gazdák, Kálnok neves szülöttei, kiemelkedő személyiségei. A gyatrán menő közöst felrúgta ez a nép, gazdakör sem születhetett. Ne írják ezt az ők kontójára, így hozta a történelem. Az öregek, a tehetetlenek a kőröspataki közösnek, a katonai egységnek ajánlották fel bérbe földjeiket. „*Lesz valahogy* — mondogatják Cseh Juditként —, *sose volt úgy, hogy valahogy ne lett volna.*"

● A FALUKÉP

egyébről is árulkodik. Kálnok piacán valamikor friss forrásvíz csobogott egy csorgóból. Csordából jövő állat és szomjas ember egyaránt ihatott belőle. Három határóvályút táplált ez a víz. utcai csorgókat — meséli VUJKUJ MIKLÓS bácsi. Ma romba dőlt a kitűnő rendszer, öntöttvas csapjai szerteszét hevernek a földön. Szégyen a falura nézve. Mindent nem lehet az önkormányzattól várni. Őszután, ha csappan a mezei munka, neki kell fogni, és meg kell keresni a cső hibásodását. Folyjon újra a *Kútoldal* vize a faluban. Jövőben pedig, ha sem ember, sem Isten nem segít, aki úgy gondolja — még csordahajtás előtt —, veselkedjen neki negyi kaszálója kitakarításának, bekerítésének. Mutasson tenni akarást a falu, életet.

Az utcavégeken városias falutáblákat pillantottam meg: az egykori *Alszeg* ma *Dobó István* utca, a *Patakszer dr. Bedő Albert* nevét viseli (vajon tudja-e mindenki a faluban, kik voltak ezek?), a *Főutca* — *Március 15. út!*

— *Hálásak vagyunk érte egyrészt SZÍGYÁRTÓ ANDRÁSNAK is* — mondják az asszonyok —, *aki lábonjáró lexikona Kálnoknak. Őneki az érdeme sok-sok kultúrrendezvény is. Istápolja a kultúrát.*

Lelki szemeimmel odaképzelek a falu piacára egy turista térképet, amely feltüntetné Kálnok idegenforgalmi érdekességeit, az innen kiinduló jelzett turistautat. Eligazítaná ez a tábla az érdeklődőt a két műemlék harangláb, a templomok felé, a kazettás mennyezet, a napóra, a XVIII. századi harangok, az évszázados fák, a faragómesterek (Bálint György, Bokor Lázár) műhelyei felé. De odaképzelek a központba egy monumentális kopjafát is, egy obeliszket, olyan 1848/49-nek tisztelgőt. Hányan estek el akkor a kálnokiak közül?! Lenne, ahová a koszorút elhelyezni március 15-én!

Az utcán értelmes kisiskolásokkal beszélgetek. Készségesen eligazítanak mindenhová. Az ő iskolájukat nem meszelik ki az idén, mert nincsen pénz erre — tudtuk meg HOSSZÚ IBOLYA igazgató-óvónőtől. No meg aztán a fásszín teteje is tönkrement. Pénz erre sincsen, a szülők kell hogy megjavítsák. A szülői pénz kevés — 1000—1200 lej —, azzal a minden évi fát szokták felvágatni.

● KÖZEL 800 LÉLEK

lelki gondozását két lelkipásztor, ERDÉLYI ZSOMBOR református és ORBÁN DEZSŐ unitárius lelkész végzi.

— *A két egyházközség békében és jó megértésben él ebben a faluban* — így MAGYAROSI KRISTÓF, a református egyház gondnoka. — *Mindkét helyen tatarozni, javítani, meszelni kellene. A pénzalapok szerények.* Csak amúgy válogatunk a különböző töltetű egyházközségi hírekből: mindkét egyházközség visszakapott 5—5 hektár földet; az unitáriusok a kántori lakot tatarozzák, a reformátusok egy régi fiákerből gyászkocsit készítettek a falunak, faragását a református lelkész végezte el, az alvázat IMREH ANDRÁS adományozta; nincsen hiány sehol sem az ismereteket felfrissítő és bűnbánó hetekben; a hitoktatás zökkenőmentes; nemrég a reformátusoknál lezajlott esperesi vizitáció is sikeres volt.

Falusi értelmiségi lelkész és tanító, érettségizett szakmunkás össze kell itt fogjon, hogy szellemiekben és lélekben, művelődésben emelkedjen a székely falu. A föld, a kapa és a kasza mellett — ha kis szünetet kínál a hét vége — nem igaz, hogy Kálnokon nem igénylik a szórakozást, a művelődést. Most nem követeli ezt senki, csak a lelkiismeret diktálja, nem is cenzúrázzák, hajrá...

S ha mindez elindul, ha Kálnok megteszi az első lépéseket a szellemi-lelki emelkedés útján, tartásosabbá lesz, mint egy régi barcasági szász nagyközség, akkor ennek örömére, szimbolikusan, megkóstolhatjuk a vidék szilvájából-gyümölcséből főzött erőset, melyet a falu egyetlen privát egységében, a kálnoki pálinkafőzdében főznek, összel-télen.

KISGYÖRGY ZOLTÁN

(ALBERT LEVENTE felvétele)

92. VI. 12.

TELEPÜLÉSEINK (59.)

ÁRAPATAK

Olyan falucsoportról szólunk az elkövetkezendőkben, amely közigazgatásilag nem tartozott Háromszékhez, hanem Felsőfehér megye részeként ékelődött be a Székelyföldbe. A középkori Fehér, később Felsőfehér megye magában foglalt olyan faluszigeteket is, mint Szárazpatak, Karatna, Volál, Peselnek, Bükszád, Mikóújfalu, Árapatak (később Erősd és Előpatak), Hídvég és Felsőrákos. E kilenc részből összetett, nem egységes, nem összefüggő területet alkotó vármegyének részévé vált a székely székek területének megszállásakor lakatlan *Székföldje*, mely korábban egy Fulkun nevű szász tulajdona volt, továbbá a bálványosvári uradalomhoz tartozó, Kézdiszékbe ékelt falvak, a XIV. században még Küküllő megyéhez tartozó Zsombor és Gerebenc (később Bükszád és Mikóújfalu) területe. A szigetszerűen szétszórt vármegye tehát azokat a területeket is felölelte, amelyek vagy betelepültek már, vagy királyi vár tartozékaiként eladományozhatók voltak. Hídvég és környéke, Zsombor és Gerebenc vidéke azért is érdekes, mert a Mikó és Nemes családok ősei. Akadás fia, Bencenc e területeket szerzi meg adományként, s itt veti meg az egyik legősibb székely feudális nagybirtok gócait. Ugyancsak a XIII. század folyamán ajándékozta a király a székelyföldi Bálványos várát, magyar, és elmagyarosodófélben lévő szláv és besenyő falvaival, a székely Apor család ősének. Ezt a területet tulajdonosaik magyar és orosz jobbágyokkal telepítették be. A Felsőfehér megyei területek a társadalmi tagolódás szempontjából elütnek a Háromszékhez tartozó falvak sokszínűségétől, ugyanis a feudalizálódás mértéke jóval erőteljesebb volt itt, mint a Székelyföldön, a nagybirtok sokkal inkább jellemző ezeken a részeken, mint a környező falvakban.

E települések lakosságának nagy többségét feudális függőségben élő népesség tette ki, kevés számú nemes és más elem mellett. Érdekes módon azonban — valószínűleg a százados együttélés következményeként — a feudális szolgáltatások terén nem a megyei állapotokhoz, hanem a székelyföldiekhez igazodtak. Az említett helységeket a vármegyék általánosításakor, 1876-ban Háromszékhez csatolták. Míg a székelyföldi falvak esetének többségében ez kudarcot vallott, addig a Felsőfehér megyei településeken a birtokos úrrá tudott lenni a faluközösség felett. Jellemző, hogy ezek a falvak válnak az 1848-as szabadságharc idején a társadalmi mozgalmak legerősebb fészkeivé.

Ehhez az általánosan felvázolt összképhez igazodik Árapatak társadalmi-gazdasági szerkezete is. Az Ára-patak Oltba ömlésénél, a Baróti-hegység lábánál fekvő falu. 1332-ben katolikus egyházas hely a sepsi esperességben. Árvapotok — Árnapotok néven jegyzik be a pápai tizedjegyzékbe. A középkorban a XVI. századig szász lakossága volt, és az innen vagy a botfalusi Gerébek közül kiemelkedett Geréb család volt a falu fő birtokosa. 1442-ben Árapataki Nemes János Höltövény várának volt a várnagya. A reformáció után a falu etnikai szerkezete megváltozott, mindössze néhány helynév emlékeztet a szászok itteni jelenlétére. A későbbiekben magyar—román parasztközösség kialakulása jellemzi a falu társadalmának több évszázados történelmét. A település nagy kiterjedésű határából válik ki a XV. században Erősd, a XVIII. században pedig Előpatak.

A családok és a lélekszám változásai egy fejlődőben lévő, állandóan növekvő településről tanúskodnak. 1721-ben 42 családot írtak össze, 1750-ben 66 gazdaságot jegyeznek be, míg 1787-ben ez a szám 142-re emelkedik. A lélekszám dinamikája a következőképpen alakult: 1786-ban 712-en, 1850-ben 1099-en, 1880-ban 1126-on, 1910-ben 1523-an, 1930-ban 1528-an, 1956-ban 1310-en élnek a faluban.

Társadalmi szempontból függőségben élő jobbágyok és zsellérek alkották régen a falu lakosságát. 1721-ben például a 42 családból 25 volt jobbágy és 17 zsellér, 1750-ben, a jobbágy- és zsellércsaládok számbavételekor, neveiket is felírták: *Bibó, Bakó, Dienes, Nagy, Kovács, Tök, Farkas. Jó. Balás, Ráduly, Sztojka,* Bota, *Groza, Drágamér, Dénes, Gásspor, Fekete, Kerekes, Barabás, Várta; zsellérek: Todor, Oláh, Reka, Seres, Bukur, Boér, Lupéj, Ráduly, Komocska, Berszán, Siposán, Csucsula, Molnár.* A nemesi rendet a *Béldi, Geréb, Nemes, Mikó, Székely, Donáth, Gidófalvy* és *Dániel* családok képviselték.

Árapatak, az Egyed Ákos-féle falutipológia szerint, a jobbágyfalvak kategóriájába tartozott. Mivel a föld tulajdonjoga a nemeseket illette meg — ők az itt élő parasztcsaládoknak engedték át a föld használati jogát —, ezért szolgáltatásokat kaptak. Árapatakon is, mint Háromszék falvaiban, differenciált robotrendszer alakult ki: *„A szolgálat az egész faluban nem egyforma, mert némelyek egy héten marhával 3 napot, némelyek két napot, némelyek pedig egy napot szolgáltak. Vagy pedig tenyérrel négy, három, kettő és egy napot szolgálnak."* A robot mellett az is szokás volt, hogy bizonyos falvakban és vidékeken a jobbágyot tized vagy kilenced fizetésére kényszerítették, míg máshol (például a Székelyföldön) a termékjáradéknak ez a formája ismeretlen. Egyetlen más szolgáltatási formánál sem volt annyira szembeötlő a szokásjog szerepe, mint az alkalmi jellegű szolgáltatásoknál. Árapatakon adnak *„némelyek hat, némelyek 5 csürkét és 10—10 tojást, némelyek 3—3, némelyek 2—2 csürkét és 5—5 tojást".* Noha a falvak a középkor során önellátók voltak, ennek ellenére bizonyos belső munkamegosztás alakult ki a közösségen belül. Ezért a jobbágyfalvakban a földművelő-állattenyésztő családok mellett — akik a lakosság döntő többségét tették ki — éltek jobbágyrendű kézműiparosok is. 1820-ban Árapatakon 2 kovácsmestert, illetve 3 kerekest, 4 csizmadiát, 2 szűcsmestert, 3 szabót és 1 ácsot írtak össze.

A földesúri majorsági birtok növelése a jobbágyságnak telekállományа egy részétől való megfosztása által történik. Imreh István *Majorsági gazdálkodás a Székelyföldön a feudalizmus bomlásának idején* című munkájából megtudjuk, hogy 1827-ben a jobbágyok nehéz munkával bozótos, ciheres, erdőszéli és erdő közötti földdarabokat alakítottak át művelhető termőterületté, ezzel is növelve a szűkös jobbágytelki állományukat. A földesúri jogszemlélet és az allodium növelését elősegítő nemesi törvényhozás szerint, a jobbágyot a földbe fektetett munkájának bére illette meg csupán. Ezért, ha a földesúr engedélye nélkül irtott, a jobbágy tartozott a kárt megfizetni. Árapatakon az összes irtások végül is a földesurak tulajdonába kerültek. A faluban a földesurak osztatlan erdeiben, a nagyobb erdőhasználati szabadság idején, a falu parasztságának külön kaszálói voltak. A földesurak is szükségleteikhez mérten tekintettek a kaszálóknak alkalmas tisztásokat, készítettek úrbéreseikkel majorsági szántóterületeket, és telepítettek jobbágyokat, zselléreket a közös osztatlan erdős területre. A XVIII. század végén és a XIX. század elején azonban már itt is sor kerül a falu közös, évente megosztott kaszálóinak elvételére. A Rorhám nevű kaszálót például 1788—89 táján *„a földesurak a falutól elvették és egymás között felosztották".*

Az 1848-as szabadságharc idején Árapatak fontos események színtere volt. 1849. január 2-án a háromszéki és császári haderő között létrejött az árapataki szerződés. Egyed Ákos szerint, *„a katonai egyensúly felborulása, a hídvégi csatavesztés, Erdővidék megszállása, a haderőben bekövetkezett rendbontás, a kimerülés mind hozzájárultak a békealkuhoz... a szerződés nagyobbrészt valóban elfogadható feltételt szabott Háromszéknek, habár néhány megalázó kitételt is tartalmazott, különösen a háromszékiek büszkeségével, az ágyúkkal kapcsolatban. Elfogadhatónak azért nevezhetjük a szerződést, mert az önvédelmi harc legfőbb eredményeit nem semmisítette meg; a császáriak nem szálhatták meg Háromszéket".*

A XIX. század végén a 6 467 kataszterális faluhatár a következő összetevőkből állott: 1736 hold szántó, 667 legelő, 447 kaszáló, 3 391 erdő, 45 zöldséges és 155 hold terméketlen terület. Ugyanebben az időszakban 15 kézműiparos élt a faluban: 2 kerekes, 2 mészáros, 3 molnár, 2 kovács, 2 kocsmáros, 2 cséplőgép-tulajdonos stb. A faluban működött egy szeszfőzde, Bartha Imre és társai tulajdonában.

A jobbágyközösség által lakott Árapatakon az iskola meghonosítása is nehézségbe ütközött, éppen a túlzott földesúri igénybevétel következtében. Emiatt a házi munkák a nőkre és gyerekekre hárultak, s így az iskolába járásra nem maradt idő. A rendszeres oktatás csak 1848 után indult be. A hagyomány szerint, 1851-ben a szigoráról hírhedt Kovács István háromszéki kerületi kapitány, Árapatakra látogatva, megdöbbenve tapasztalta, hogy iskola itt nem létezik. Tíz napot engedélyezett a magyar és román iskolák megszervezésére. A fenyegetés megtette a hatását, az iskola a kitűzött időre beindult. 1852-ben *László Samut* nevezték ki tanítónak, őt *Kis Antal* követte, majd *Bibó László* lett a tanító. 1853-ban Kovács kapitány egy újabb látogatásakor parancsba hagyta egy új iskolaépület emelését. 1872-ben gróf Tisza Lajos közlekedési miniszter jelenlétében helyezték el az új épület alapkövét, amelyet még abban az évben át is adtak rendeltetésének.

A falu gótikus elemeket is tartalmazó református templomát 1658-ban a Bodzánál betört török-tatár hadak pusztították el, és a károkat csak tetőzte az 1683-as nagy tűzvész. A templomban látható Geréb Benedek 1602-es sírköve.

Csulak Magda és Lőrinczi Etelka a népművészet meghonosítása terén tett komoly erőfeszítéseinek köszönhetően, az árapataki keresztszemes varrottasok megérdemelt hírnévre jutottak.

CSEREY ZOLTÁN,
Dr. BINDER PÁL

CONTACT TRADE AGENCY kft.
...kapcsolat a modern irodatechnikával
tel./fax: 923-11139

Bálványosfürdőnek élni kell

(folytatás az első oldalról)

mentését. Omaga az Olt Rt. által meghirdetett árverést törvénytelennek tartja, mert ha a mostani bérlő, a szerződés lejárta után, meg akarja hosszabbítani bérbevevését, neki ahhoz első joga van. A törvényben megfogalmazott kitét az, hogy legalább 60 nappal azelőtt ezt jelentse is be. Ez így is történt. Ezen árverési lajstromon Bálványosnak tulajdonképpen meg sem kellett volna jelennie. Beadványukat azért nyújtották be sokkal a határidő előtt, mert a helyeket hivatalosan is le akarták szerződni azon a tusnádfürdői találkozón, ahol ezt még kora tavasszal megejtették, országos szinten. Érdeklődő lett volna, Bukarest, Marosvásárhely, Kolozsvár és Piatra Neamț igényelt volna bálványosi helyeket. Ezt csak szóban tudták lekötni, mert az Olt Rt. nem adott választ a szóban forgó bérlőknek, sőt, a fürdőt június elején újra licitációra ítélte.

Ezért voltak kételyei Túróczi Ernőnek akkor, amikor kézdivásárhelyi lakásán felkerestük. Jogos volt a gyanúja, pedig-pedig — amint ő is elmondta — legény legyen a talpán az, aki egyénileg megbirkózik egy nyáron Bálványossal. Ez a hely ugyanis, beleértve az őszt, a hideg időszakot, nem volt kifizetődő. Az elszabadult árpolitika mellett (fűtőanyag, villanyáram, élelmiszer) esetleg egy gazdagabb egység (Isten őrizz, egy politikai párt) tudna megbirkózni vele.

Nem is olyan rég az Olt Rt. vezetősége egy olyan bért állapított meg a bérlő számára, amely teljesen irreális volt, és amit nem tudtak gazdasági számításokkal alátámasztani. Ígéret hangzott el, hogy más kalkulust készítenek. Ebből is kitűnik, hogy az anyavállalat a bérlők bőrén akarja felhajtani azt a pénzt, ami adósságainak törlesztéséhez szükséges.

Bármi is történjen, Bálványosfürdőnek élni kell. A fürdő vezetősége már tárgyalt a központi MADISZ-szal, ugyanis ebben az évben is itt akarják megrendezni a hagyományos fórumot. A bálványosi tánc, dal, népviselet seregszemle is komoly feladatok elé állítja a társaságot.

Ott, ahol az Aporok pogány oltárai füstölögtek, indulatok korbácsolják fel a kedélyeket, harc folyik Bálványosért, az egykori Torja, Háromszék vagyonának megmentéséért.

UTÓSZÓ

Túróczi úr értesített bennünket, hogy a dolgok anyagi oldala módosult, az ajánlat többé-kevésbé elfogadhatónak bizonyult, a fürdő nem képezi licitáció tárgyát.

ROTECH computers
ÚT A JÖVŐBE !
ROTECH Computers Rt.
Sepsiszentgyörgy. Grigore Bălan út 21.szám.
Telefon: 923-24776, Tel+Fax: 921-51138

92. VI. 12.

ARANYOSSY György

Takács Sára: Aranyossy György grafikai világa. [Monográfikus jell. tan.] = Korunk, 1988, 10. 775–778. ill.

45 – 1 M

M.D.K.

Arany szultánrisak
Janicsár tiszti süveg } repro.

Bárányné Oberschall Magda: Spannüvesség Budán a törökkorban. CXXII

Aranyossy Artur

1929/30 – 1932/33

Felképzőmfőiskévk

63. l.

n.

Aranyossy Arthur

V. c.

fest. vak.

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 47. l.

Schol nem vzsefelt

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS KÖRTÁRA

345 1929.

Érk. 1929. szept. 10. n.

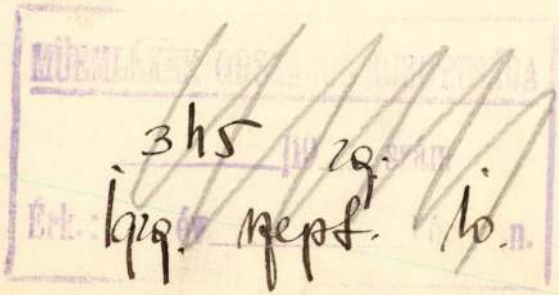

A miniszter rendeletéből

osztálytanácsos.

A hivata

m

Vasárnap ünnepélyes keretek között teszik le az esküt a kassai katolikus egyházközség világi vezetői

Kassa, október 26.

A mult vasárnapon tartotta a kassai róm. kat. egyházközség ujonnan megválasztott képviselőtestülete alakuló ülését. **Tost** Barna prelátus-plébános egyházközségi elnök vezette le a gyülést mintegy száz képviselőtestületi tag jelenlétében. Ezen az ülésen választotta meg a képviselőtestület hat évi időtartamra az egyházközségnek világi vezetőségét. Előzőleg Tost Barna prelátus-plébános mondotta el ünnepélyes megnyitó beszédét. Megemlékezett arról, milyen történelmi pillanatokban alakultak meg a magyar katolikus egyházközségek, amikor az egész Európán átvonuló forradalmak hadat üzentek az egyháznak. A kassai róm. kat. egyházközség szintén ebben a szomoru időben bontotta ki zászlaját. 1919 junius 19-én, azon az örökké emlékezetes Urnapon, amikor a Dóm plébánia templomát teljesen megtöltötték az egyház védelmére kész tömegek s mikor talán először és utoljára léptek civil férfiak a Dóm szószékére, hogy szervezett összefogásra hivják fel a hiveket. Az elnöki asztalnál ülő népbiztosok megrettent csodálattal hallgatták a forradalmi idők vértanu lelkületü katolikusainak nyilt hitvallását. A rövid ideig tartó szomoruságot husz évig tartó elnyomatás váltotta föl, az idegen uralom elmultával ma is történelmi pillanatban ül össze az egyházközség képviselőtestülete. A plébános elnök szive egész melegével üdvözölte az uj képviselőtestületet és boldogan állapitotta meg, hogy a város szellemi és fizikai munkás kiválóságai, az állami intézmények, a közoktatás, munkásság és iparosság, egyszóval a városnak minden rétege képviselve van az ujonnan átszervezett egyházközségi vezetőségben.

KIK TESZIK LE AZ ESKÜT?

Ezen az alakuló ülésen választotta meg a képviselőtestület uj tisztikarát. Egyhangu lelkesedéssel és közfelkiáltással immár harmadizben lett a róm. kat. egyházközség világi elnöke **Radványi** Géza dr. m. kir. itélőtáblai tanácselnök, alelnökök lettek **György** József dr. m. kir. postafőigazgató, **Münster** Tivadar ny. törvényszéki elnök és **Bauernebl** Szilárd gyáros. Az egyházközség ügyészévé dr. Dacsinszky Adolfot, titkárává dr. Fejes Jánost, főgondnokává dr. Szmrecsányi Pált, gondnokokká Déri Jánost, Lengyel Istvánt, Resatkó Endrét, Orosz Istvánt, Simalya Mihályt, Tarczal Gusztávot, Wirth Gyulát választotta meg a képviselőtestület. Az egyházközség pénztárosa Reminiczky Károly lett, jegyzője pedig Pálffy István hitoktató. A képviselőtestületnek 123 tagja és a tagjaiból megválasztott tisztviselő kar holnap, vasárnap teszi le az esküt **Madarász** István dr. megyéspüspök kezébe.

Madarász István dr. megyéspüspök vasárnap a katolikus akció legfőbb védőjének, Krisztus Királynak ünnepén főpapi szentmise és szentbeszéd kiséretében inditja el az ujjáalakult egyházközségi képviselőtestületet, mely most kezdi meg munkásságát, most tartja Veni Sancte-ját.

ESKÜT TESZ AZ EGYHÁZTANÁCS

Az egyházközség szervezetének kisebb testülete, az egyháztanács is holnap teszi le az esküt, mely a képviselőtestület tagjaiból alakult meg s mintegy közvetitő szerepet tölt be az egyházi főhatóság és a képviselőtestület között. Kinevezett tagjai a róm. kat. egyházközség képviselőtestületének, akiket a püspök személyes kéziratával kért fel az egyházközségi munkában való részvételre, a következők: **Biró** Ferenc, a Nemzeti Bank főnöke, **Dányi** József dr. miniszteri tanácsos, **Gazdy** Béla kir. főügyész, **Gombos** József cs. és kir. kamarás, **György** József dr. postafőigazgató, vitéz **Halász** János ny. tábornok, **Iványi** József kir. tanfelügyelő, **Stolpa** Károly dr. kereskedelmi főiskolai igazgató, **Szent-Imrey** Pál alispán, vitéz **Ujváry** Lajos tanügyi főtanácsos. Hivatalból tagjai a képviselőtestületnek: **Pohl** Sándor dr. polgármester, kegyúri képviselő, a szervezetesrendek főnökei, katolikus hittanárok és hitoktatók, katolikus intézetek és intézmények vezetői. Rendes választott tagjai 50-en lettek az uj képviselőtestületnek és 25 a póttagok száma.

PÜSPÖKI SZÓZAT

Ennek a vasárnapi ünnepélyes eskütételnek, mely délelőtt 9 órakor kezdődik a Dómban, kimagasló eseménye lesz Madarász István dr. megyéspüspök ünnepi beszéde, főpapi szentmiséje, melyre az egyházközségnek minden egyes tagját, a kat. egyesületeket ezuton is szeretettel várja az egyházközség plébánosa.

Elkészült az uj lakbérleti szabályrendelet tervezete

A kassai Háztulajdonosok Egyesületének választmányi ülése

Kassa, október 26.

A kassai Háztulajdonosok Egyesülete pénteken tartotta havi választmányi ülését **Pajor** Miklós dr. országgyülési képviselő elnöklete mellett, melyen a választmány tagjai csaknem teljes számban jelentek meg.

Az elnök bejelentette, hogy a kapott megbizáshoz képest az ingatlanforgalom korlátozása tárgyában a kassai pénzintézetekkel együtt elkészitett memorandumot a kormány elé terjesztette s hogy ennek folytán az illetékes hatóságokkal a tárgyalások folyamatban vannak. Minden ilyen tárgyu kérdésben az egyesület irodája a tagoknak részletes felvilágositással szolgál.

Bejelentette az elnök, hogy az üres lakásokra eső adóleirások mielőbbi eszközlése iránt az elnökség az illetékes hatóságoknál eljárt s hogy ennek folytán

az adóleirások már folyamatban vannak, továbbá, hogy az ujonnan kinevezett adóhivatali tisztviselők beállításával a sokszor panaszolt sérelmek orvoslása a közeljövőben megtörténik.

Ezen kérdés részletes megvitatása után a választmány megbizta az elnökséget, hogy a komplikált bérlet bejelentési rendszer egyszerüsitése iránt az illetékes hatóságoknál tegyen előterjesztést.

Bejelentette az elnök, hogy úgy a háztulajdonosokat, mint a bérlőket érdeklő és többször sürgetett

uj lakbérleti szabályrendelet tervezetet a polgármesteri hivatal elkészítette s azt az egyesületnek véleményadás végett elküldötte.

A lakbérleti szabályrendelet tervezet a háztulajdonosok és a bérlők jogait és kötelezettségeit, azok jogviszonyát intézményesen szabályozza s azért szükséges, hogy a tervezetet az egyesület részletesen megtárgyalja és véleményét a polgármesterrel közölje.

A választmány a tervezetet nagy anyagára és fontosságára való tekintettel, csak általánosságban tárgyalta és **Aranyossy** Arisztid dr., **Balló** Ferenc, **Szaltzer** György dr. alapos és szakszerű hozzászólása és inditványa után ügyvédekből és háztulajdonosokból álló bizottságot küldött ki a tervezet áttanulmányozása, részletes megtárgyalása és véleményadás előkészítése céljából.

Az elnök jelentést tett azon intézkedésekről, melyek az ország Háztulajdonosok Egyesületeinek országos szövetségben való tömörülése céljából történtek, s rámutatott azon indokokra, melyek az országos szövetség megalakitását szükségessé teszik. A választmány az elnök bejelentését tudomásul vette s felkérte, hogy a debreceni egyesület által megindított mozgalomhoz csatlakozzék és az országos kongresszus összehivása iránt tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Az egyesület titkára beejelentette, hogy a pénzügyi hatóságok által folyamatba tett adórendezési eljárás során az adóhivatal megkereséseit az elnökség elintézte, s ennek folytán az adórendezési eljárás a kormányrendelet értelmében megindult, melynek eredményeként

sok szegény és túlterhelt adózó 1939. évi előtti időből származó adóhátraléka tekintélyes részben leirásra kerül, vagy igen méltányos részletfizetési kedvezményt kap.

Gallus András egyesületi pénztárnok a pénztár állapotáról tett jelentést s rámutatott arra, hogy a tagok érdekében végzett munka oly nagy mértékben szaporodott, hogy több munkaerőről kell gondoskodni, ami tekintélyes többletkiadást jelent s ezért inditványozza, hogy a választmány a város összes háztulajdonosainak az egyesületbe való belépése iránti intézkedéseket tegye meg.

A választmány egyhangulag kimondotta, hogy a háztulajdonosok érdekvédelmét szolgáló egyesület kiépitése szükséges s ezuttal is felhivja a város háztulajdonosait, hogy az egyesületbe lépjenek be, s minden sérelmükkel vagy panaszukkal az egyesület irodájához (Domonkos-tér 3.) forduljanak bizalommal, ahol minden őket érdeklő kérdésben felvilágositást és szükség esetén ingyenes jogi tanácsot nyernek.

Több közérdekü és adminisztrativ ügy letárgyalása után az elnök a gyülést berekesztette.

Nagyteljesitményü Kisszuper

Az ORION kisszuperrel tengerentuli adókat is hallgathat. Beállitás egyetlen gombbal. Dinamikus hangszóró — élethü hang.

ORION 144

Kapható minden ORION rádió-kereskedőnél

ELADÁS - BEMUTATÓ TEREM!

Villamossági Szaküzlet, Klein Vilmos elektrotechnikus. — KASSA, KOSSUTH LAJOS UTCA 21 SZ. - TELEFON: 33-11

A végzet utja a „Fehér Ház"-ban

Irta: Zsoldos Benő

Kerek hatvan esztendővel ezelőtt, 1880-ban egy alacsony sorsból származott, kiváló tehetségü férfiu foglalta el a nép osztatlan bizalmából, nagy ünnepélyességek közt az Északamerikai Egyesült Államok elnöki székét: James Abraham **Garfield,** az Unió-nak sorrendben a **huszadik** elnöke.

A mai élet rohanva pergő filmjének hamar felejtő emberisége már alig tartja számon, vajjon ki is volt ez a rendkivüli pályafutásu államférfiu? Gyermekévei a legalacsonyabb emberi sorsban találják, ifjusága kész nyomoruság, folytonos küzdés a megélhetésért. A közönséges napszámos keserü kenyerét eszi éveken át, majd müveletlen, durva kocsis társai közt ő maga is nehéz munkákat végez, léleksorvasztó fuvarozással keresi fekete kenyerét. Tizennyolc éves volt már, amikor elkezdett tanulni. Szinte emberfeletti akaraterővel és kitartással látott hozzá, hogy kipótolja mindazt, amit eddig elmulasztott. Szakadatlan tanulás után nagyszerüen elvégezte nemcsak a bölcsészeti, hanem utána a jogi tanulmányokat is, úgyhogy a tanári oklevél mellé az ügyvédi diplomát is megszerezte. Sokat foglalkozott társadalmi problémákkal és népszerü tagja lett a parlamentnek is. Aztán kiváló katona is volt s az amerikai polgárháborubán tábornok lett belőle, majd a háboru lezajlása után a köztársasági párt szolgálatában fejtett ki eredményes politikai tevékenységet.

Az Egyesült Államok elnöki székének elfoglalása utáni évben nagyobb utazást tervezett az északi államok területén. A kifürkészhetetlen végzet ezt az alkalmat használta fel arra, hogy a legmagasabbra ivelő karriert alapjában rombadöntse. Garfield elnök 1881 julius 2-án utazott el Washingtonból s aznap reggel fél 9 óra táján érkezett Baltimoreba. Éppen a Potomac vasuti állomár váróterme felé igyekezett Blaine államtitkár társaságában, amikor hirtelen egy ismeretlen férfi rohant utána s hátulról egymásután rálőtt revolveréből. Az egyik lövés az elnök jobbvállát furta át, a másik golyó pedig a dereka táján hatolt be a testébe. A merénylő a lövés után azonnal megfordult s az álomás épülete előtt reá várakozó lovaskocsihoz futott. De a merénylet okozta zürzavarban is csak a kocsiig tudott eljutni s mielőtt arra felugorhatott volna, erős kezek visszarántották s csak az odasiető rendőrök erélyes közbelépése mentette meg a különben derekasan kiérdemelt meglincseléstől. Szegény Garfield elnök állapota rendkivül sulyos volt ugyan, de hatalmas testi szervezeténél fogva az első időkben még remélni lehetett, hogy sérülései nem lesznek végzetesek.

A merénylő egy illinoisi születésü, negyven éves amerikai polgár: Charles Jules **Guiteau** volt. akkor már jó ideje állás és kereset nélküli, volt chicagoi ügyvéd, aki annak ideién klienseinek az ő kezelésére bizott összes pénzét elsikkasztotta s csak szökéssel menekült meg a büntető igazságszolgáltatás elől. Mindenbe belefogott, de folytonos helyváltoztatásai, kóborlásai közben nem ment semmire sem. Mindenütt rossz hire támadt és semmiben sem volt állhatatos. 1881 elején Washingtonba ment, ott szinte állandó látogatója lett a Fehér Ház titkári irodájának. Ilyenkor nem éppen a legszerényebb hangon sürgetett, sőt követelt valami neki való elhelyezést. Magának Garfield elnöknek is több levelet irt, mindannyiszor figyelmeztetve őt azokra az állitólagos értékes szolgálatokra, melyeket a legutolsó elnökválasztási küzdelmek során kifejtett. Ámde minden ilyesféle kisérletei természetesen sikertelenek maradtak. Igy határozta el magát arra, hogy megöli az elnököt.

Nem is nagyon ellenkezett, amikor letartóztatták. Kihallgatásakor mindjárt kijelentette a rendőrtisztviselők előtt, hogy tettéért egyedül önmaga viseli a felelősséget, büntársai nincsenek s merényletének kizárólagos rugója az az őszinte kivánsága, hogy megmentse a köztársasági pártot. Egy már előre elkészitett levelet találtak nála, amelynek magyar forditásban ez a szövege:

"A Fehér Háznak!" Az elnök tragikus halála szomoru szükségesség volt, de az most már egységessé fogja tenni a köztársasági pártot és megmenti magát a köztársaságot. Az élet puszta üres álom és nem sok értelme van. Az emberi életnek csekély az értéke. A háboru alatt fiatal fiuk ezrei mentek el könnyhullatás nélkül. Azt hiszem, az elnök igaz keresztény volt és boldogabb lesz a paradicsomban, mint itt a földön. Garfieldné asszonyra, a drága lélekre (dear soul) nézve nem lesz rosszabb az, ha ilyen módon válik meg a férjétől, mint ha ez természetes halállal végzi be az életét. Az elnök köteles menni bármikor. Én semmiesetre sem vagyok neki rosszakarója. Halála politikai szükségesség volt. Én jogász, teológus, politikus vagyok. Merész vagyok a vakmerők között — együtt voltam Grant tábornokkal, — most megyek a börtönbe."

Az életveszélyes sérülések okozta betegséggel a Garfield elnök erős szervezete sem tudott megbirkózni. Harmadfél hónapi sulyos szenvedések után 1881 szeptember 19-én elköltözött az élők sorából...

Charles Jules Guiteau általános izgalommal várt bünügyi főtárgyalása, — éppen az elnök hosszu haldoklása miatt — elég sokáig elhuzódott. A legcsekélyebb megbánást sem tanusító vádlott a törvényszék előtt is a legvisszatetszőbb módon viselkedett s kihivó magatartásával a különben is végletekig felizgatott közhangulat élességét még erősebben felfokozta.

A közvélemény sem várt mást, mint ami a hangulat lecsendesitésére valóban be is következett: az esküdtek egyhangulag megállapitották Guiteau bünösségét s igy az itélet nem is szólhatott másra, mint halálbüntetésre. Az elszánt merénylő hivei, — mert ezek is voltak szép számmal — óriási erőfeszitéseket fejtettek ugyan ki, hogy a gyilkost megmentsék az akasztófától, de természetesen sikertelenül. A gonosztevő elvette méltó büntetését: a büncselekményének elkövetése utáni egy év mulva, 1882 junius 30-án felakasztották.

De a Fehér Háznak alig ötven éves korában másvilágra küldött népszerü urát már nem kelthette életre senki sem...

Csomagjait a posta kimeletesen, gyorsan és olcsón szállitja.

A kassai ferencesek a régmult századokban

2. A konvent épülete

Irta: Szabó Adorján

(IV.)

Az alapkő elhelyezése után serényen folyt volna tovább a munka, de majd a kellő munkaerő hiányzott, majd az épületanyag fogyott ki időnkint, amelynek pótlására ujabb és ujabb adományokra volt szükség. De szerzeteseink fáradhatatlanok voltak az alamizsnagyüjtésben. Szentimrey Imre gvardián, Soós Pál volt tartományőr kiséretében még a Tiszántult is bejárta. A buzgó alamizsnaszedésnek meg is volt a kivánt eredménye. Az egyes magánadakozókon kivül a többi konventek, valamint a megye és a szepesi kamara is jelentékeny pénzösszegekkel, mások ismét természetbeli adományokkal: vasneműekkel, tölgyfa- és fenyőgerendákkal, meg fuvarral járultak az épitkezés költségeinek és szükségleteinek fedezéséhez. A legbőkezübb adakozók közé tartozott a város magistrátusa, egy izben például 60.000 darab téglát és egyéb nyersanyagot, Szauberer prépost pedig 10.000 darab téglát és több métermázsa vasat adományozott. A város és a vidék nemes és főuri családai is nagymennyiségü gerendát és sok ezer darab téglát szállittattak be. Az épitkezést azonban nagyon hátráltatta, hogy a különböző mesterséget folytató laikus fráterekeken kivül kevés munkaerő állt rendelkezésre, rendesen csak 2—10—15, legfeljebb, de csak ritkán, 20 kőmives dolgozott, de utóbb ezekkel is baj volt, mind csak immel-ámmal végezték a munkát, mert kevesellték a napidijat. Később a katonaság is különböző nehézségeket támasztott. Az épitkezés lassu menetét mutatja, hogy az 1765. év vége felé még csak a Fő-utcai szárny fedélzetével készült el. Aranyossy Antal főácsmester. Mint nagy eseményt jegyezte fel a krónikairó, hogy az 1768. év augusztus havának 7. napján már uj lakásukba költözhettek be a gvardián és a vikárius. Amikor is a szegény gutaütött Tamás fráter annyira felbuzdult, hogy mankójára támaszkodva felkapaszkodott az első lakók II. emeleti cellájába és hálát adva a Gondviselésnek, hogy megérhette ezt a nagy eseményt, boldogan ürített ki az uj lakók egészségére egy pohár bort.

Ugy látszik, hogy az 1769. év végére, folyosóival és celláival már nagyjából készen állott az épület, de azért az épitkezés még koránt sem ért véget, mert még a következő években is tovább folyt a munka, igy még 1772-ben is dolgoztak a konviktus és a torony felé eső épületszárnyon.

De még alighogy bevégződött a temérdek sok nehézség miatt csak csigalassusággal haladt épitkezés, amikor borzalmas szerencsétlenség zudult a szegény testvérekre. Ugyanis az 1779. év április 25. napján, a husvét utáni harmadik vasárnapon, déli 12 óra tájban az ebédlő kéménye kigyulladt. A tüz a kéményben keletkezett, az egyik szakács, egy világi ember gondatlansága miatt ugyanis főzés közben az odaégett zsir lángjától tüzet fogott a kémény is. A tüz csakhamar átcsapott a kertre néző régi alacsonyabb épület tetőzetére is, belekapott annak száraz gerendázatába és azt csakhamar elpusztitotta. Innen az uj épület fedélzetére harapódzott át és azokat is lángba boritotta. Majd a nagy szélvihar a templom és a kolostor Fő-utcai homlokzatára sodorta az üszköket. A harangok megolvadtak és lezuhantak. A torony sisakja, gömbje, keresztje és órája megsemmisült. A tüz martaléka lett a kis kertben elhelyezett 40 öl tüzifa és a félszerben tartott gabonakészlet. A kolostor és a templom ablakai a nagy hőségtől megrepedeztek. A tüz a templomba is behatolt, úgyhogy az oltárokat, az ülőpadokat és a nagyobbik orgonát csak a segitségre siető polgárság buzgó öntözgetése mentette meg az elpusztulástól, ámbár az orgona jó időre igy is használhatatlanná vált. Másfél óra alatt a kolostor és a templom tetőzete teljesen elhamvadt. Nem csodálható, hogy a dühöngő elemek szinte villámsebességgel ejtették hatalmukba az épületet, mert az akkori nagy szárazság miatt a tetőzetek régi gerendái könnyebben váltak a tüz prédájává, hozzá még az erős szélvihar is nagyban elősegitette a pusztulást és végzetes baj volt az is, hogy mentő eszközökben, létrákban, csiklyákban stb. nagy volt a hiány. Szerencsére azonban a belső berendezésben nagyobb kár nem esett.

A szegény páterek nagy rémületére a tüzvész ijesztő gyorsasággal terjedt tovább az egész városban. Elsőben is a szomszédos konviktus esett áldozatul, valamint annak Kovács-utcai melléképülete, a hátsó udvarban elhelyezett 60 öl tüzifával és élelmiszerekkel. A Kovács-utca északi része sem kerülte ki a nagy veszedelmet. Leégett az északkeleti bástya tornya is a mellette fekvő kisebb házakkal együtt, valamint a katonai lövőszergyár. Még az erődités falain túl fekvő, felső külváros több házikójára is átcsapott a tüz. De a belvárosban is 23 kisebb ház égett le, mig a felső külvárosban 22 ház pusztult el. Képzelhetjük a szegény ferencesek sajnálatra méltó helyzetét és feldult lelkiállapotát. Hiszen ez az egész várost sujtó szerencsétlenség mind az ő kolostorukból eredt. Bár ők maguk ártatlanok voltak a katasztrófa előidézésében, mégis szinte lelkiismeretfurdalást éreztek. Nyomott hangulatban jöttek össze a refectóriumban, mert a templom tönkre ment, napi zsolozsmájuk elvégzésére. Csaknem mindenüket elveszitvén, nagy nyomoruságukban egyes jólelkü városiak segitségét voltak kénytelenek igénybe venni, akik megszánva a szerencsétleneket, heteken át vendégül látták őket házaikban. Izsiás próféta könyvének őt első fejezetén elmélkedtek az ebédlőben és bünbánatot tartva, önmagukat vádolták, hogy a jóságos Isten haragját magukra vonták és mellüket verve megfogadták, hogy jámbor cselekedetek gyakorlásával igyekeznek majd az Istent kiengesztelni. Buzgón könyörögtek az Ur atyai segitségéért, hogy azok a mérhetetlen károk, amelyek miattuk még a város lakóit is sujtották, mielőbb orvosolhatók legyenek. A szerencsétlenséget még az is fokozta, hogy a tető nélkül maradt épületet az esőzések is nagyon megviselték, átáztatták a befedetlenül maradt bolthajtásokat, az esővíz becsurgott a templomba és a kolostor folyosóin és celláiban is hatalmas tócsákban gyült össze. A testvérek sürün tanácskoztak, hogy honnan szerezzék be a falak és a boltozat mielőbbi befedésére szükséges faanyagot. Langa Márk gvardián serényen küldözgette a megsegitésért esedező folyamodványokat a Helytartótanácshoz, a Kamarához és a gazdag földesurakhoz. Az eredmény most is örvendetes volt. Igy például a szalánczi Forgách Miklós gr. 150 darab vastag gerendát küldött. Még a Szinyén lakó Szerencsi Ferenc is, helv. hitv. létére 300 darab tölgyfagerendát és 100 rénes forintot küldött. A Helytartótanács pedig megengedte, hogy hathónapi határidőn belül egész országszerte gyüjthessenek. A püspökök is meghagyták plébánosaiknak, hogy támogassák a segélyre szorulókat. Szóval sulyos helyzetbe jutott ferenceseink, igy a hivatalos körök, valamint az egyes városok, elsőben is Kassa városa, nemkülönben a hivek, úgy a tehetősebbek, mint a szegénysorsuak, sőt még a nem katolikusok részéről is jóindulatu áldozatkészséggel találkoztak.

A helyreállitás munkálatai ismét éveket vettek igénybe, mert a közben be-beállott faanyag hiánya miatt azt meg-megakasztotta és csak az irgalmas szivü jótevők adományai tették lehetővé a munka további folytatását. Igy aztán lassan tető alá került az épület a templommal együtt, úgyhogy az 1784. évre már eltünt a tüzkatasztrófa utolsó nyoma is. De sajnos, ujból helyrehozott hajlékukat nem sokáig lakhatták ferenceseink, mert alig pár év mulva az eddiginél is megrenditőbb sujtotta őket, a II. József császár eltörlő rendelete, mely végét szakasztotta csaknem másfél százados kassai tartózkodásuknak.

H A N K A
okl. zongoramester elad, vesz, hangol, javit, kölcsön ad, cserél, becsül helyben és vidéken. K A S S A, Fő utca 40. I. em. Telefon: 3090.

Márai Sándor „Kaland"-ja

Két sokat szereplő és divatban lévő, beérkezett egyéniségről irtam, foglalkoztam vellük irásban és szóban többizben is e nevezetes 1940. év folyamán.

Az egyik szlovák politikus, a másik magyar iró.

Mind a kettő fiatal, tehetséges és merész. Fiatalok korban és merészségben, öregek tehetségben. Azaz merészek, mert fiatalok, — okosak, mert tehetségesek. Soha inkább, mint ma, bátraké a jövő, persze csak ha tehetségük semmivel nem pótolható, mélyen beágyazott alapköveire épitik karrierjüket.

Mert nemcsak az irodalomnak, a politikai horizontnak is megvannak a Parnasszus felé vezető magaépitette sajátos utjai.

A két M. S. — Mach Sándor és Márai Sándor ennek a végcélnak immáron pompásan kiaszfaltozott országutján száguldanak százhusz kilométeres sebességgel a beérkezettség csúcspontja felé.

Mach Sándorral és Márai Sándorral is találkoztam és beszéltem e tél folyamán, — s csalódtam bennük. Mindkettőnél karrierjük csúcspontját véltem abban az időben felfedezni. Mint ahogy a Mount Evers, s a Himalája felfedezőinél is azt hisszük, hogy ennyi és ennyi ezer méternél följebb már nem hatolhatnak. Nos, Mach és Márai azóta ujabban több ezer méterrel haladtak, — ki-ki a maga külön karrierje csúcspontja, — vagyis föl és fölfelé.

Mach e tél- tavaszi- nyáron politikai pályafutása ujabb, igen fontos határkövéhez ért, a hegycsúcs hófehér kupja immáron kéznyujtásra emelkedik előtte, — Márai Sándor a „bolzanoi vendégjáték" hatalmas sikere után a magyar főváros első szinházának árboccsúcsára huzta fel zászlaját, vállalkozott olyan „Kaland"-ra, mely részére a Parnasszus legsürübbjéből fogja az elismerés, a dicsőség babérerdejét szállitani.

A „Vendégjáték Bolzanoban" Márai részére irodalmi téren jelentett végleges beérkezést, a budapesti Nemzeti Kamaraszinházban október 16-án „**Kaland**" cimen bemutatott szinmüve ujabb célpont felé megindult hatalmas vállalkozását, a szinpadi beérkezés messzevilágló lángoszlopát jelenti.

Márai kaleidoszkópszerü tehetségének e legfrissebb villanását lélekzetfojtva várták és figyelték a magyar főváros legkritikusabbjai.

Az a bizonyos, időszakonként fellobbanó fénycsillag a szinpad világának bealkonyult égboltján is meglepően szokatlan fénnyel gyulladt ki, ragyog bele a tehetségtelenség éjszakájába, s nyujt reményt, mutat útirányt az uj Hajnal felé.

Meséljem a „Kaland" meséjét? Lelki mélységeit, szikrázó szinpompáját? Minek? A kalotaszegi varrottas szinkeverékét sem mutathatja be, csak rontja hatását egy szürke fotografia.

Hiszen Márai mindenkor más, mint mások. Ösztönösen irtózik a dogmától, útszéliségtől, laposra taposott szük ösvényektől.

Néha ez nála már szinte nemcsak útirány, de cél. Ő nem utánzott soha senkit, őt ujabban sokan utánozzák. Talán akaratlan, de semmiesetre sem észrevétlen. A Márai iskola stilusmodora sokakra gyakorol immáron vonzást. Igy volt ez annakidején Molnár Ferenccel és Adyval is.

Persze a kékméhkasos Alt-Wien porcelánt sem lehetett hiven utánozni, csak hamisitani. Márai uj tehetséggyárat épitett a magyar irodalom épitőszakmájában, melynek alkotásaiba azonban sajátos tehetsége méhkasát égette, — az ő tehetségét is már csak halványan utánozni képesek. S ez adja a Márai-alkotások különleges szinét, izét, zamatját.

Erre a különleges zamatra még nem jöhetett rá, — hogy a divatos politikai szólammal éljek: — a nemzetközi olvasóközönség **totalitása**. A legutóbbi évek zavaros eseményei akadályul szolgálnak az irodalmi müvek nemzetközi elterjedésének, közkincscsé tételének.

Békeidőkben a bolzanoi vendégjáték már legalább hét országban hét európai nyelven jelent volna meg, — s ha Hitler és Churchill hirtelen kibékülnének, s a rombolás helyett uj aranykorszak építőmunkája kezdődnék, — bizony, bizony mondom néktek, Márai „Kaland"-ja a bécsi Kammerspiele, a berlini Kammertheater, a párisi Odéon, a londoni Majestic, s New-York Broadway-án is rövid időn belül szinre kerülne. Hogy ujabban meddig fogja a magyar irodalom termékpiacát a háborus pszichózis kinai fala körülsáncolni, — idő, általános belátás, általános békevágy fogják csak meghatározhatni. Márai tehetsége egyelőre tehát csakis a miénk, — s hogy e szikreszabott „Élettérben" kedve és megfelelő hangulata van ily nagyértékü Kalandok megirására, az irókőltő rendkivül erejének érdeméül kell beszámitanunk.

És hogy egy ilyen komoly irodalmi eszközökkel megirt mélyszántásu müvnek megvan a maga óriási sajtó- és közönségsikere, ez már megint az oly sokszor félreértett, félrebecsült Budapest irásszerető publikumának igen figyelemreméltó érdeme.

Az első hét előadásnak minden felvonása után fergetegszerüen zúg a zsufolt nézőtéren a tapsvihar, — irót, költőt, koszorus költőt ünnepel a magyar főváros hálás közönsége.

Nagyot, nemeset, önmagához méltót alkotott Márai, — megértette-e, s meg tudja-e eléggé köszönni ez a cinikusan szürkének mondott, igaz értékektől elszokni készülő kor? Ugy látszik, igen, — **a Kaland sikere nagy.**

Minden irodalmat szerető és becsülő Pesten élő ember meg fogja nézni Márainak ezt az első szinpadi müvét, — a Pesttől távol élőknek pedig melegen ajánlom, hogy ennek a nagyszabásu Kalandnak kedvéért Pestre rándulni ne restelkedjenek.

Hiszen a jóra való restség mindenkor a hét főbünök egyik leglényegesebbike volt.

Hungaricus Viator.

Losonci hirek

A „szellemidézés" tragikus vége

Losonc, október 26.

Részletesen beszámoltunk Kovács József losonci asztalosmester öngyilkosságáról. A hatósági vizsgálat megállapitotta, hogy Kovács József egyáltalán nem nyomorgott, sőt tisztes polgári életet élt. Szép háza, sőt megspórolt pénze is volt. Mint 50 százalékos hadirokkant segélyben is részesült, tehát rendezett anyagi viszonyok között élt.

Az első feltevés az volt, hogy azért lett öngyilkos, mert nem tudott adót fizetni. A másik feltevésben a jósnő játszott szerepet. Kovács előző este vigkedélyü volt, egyik ismerősét látta vendégül. Kedden este azonban egy jósnő járt nála, aki „szellemet idézett" neki. A jósnő a hivatalos megállapitás szerint Rimaszombatból érkezett Losoncra, ahol állitólag Kovács feleségének „szellemét idézte", aki pár évvel ezelőtt halt meg és állitólag azt mondta, hogy a felesége várja őt.

A hivatalos megállapitás szerint az öngyilkosságot szerdán reggel tájban hajtotta végre, amikor is először beretvával vágta át a torkát, de a beretva pengéje beletört. Ezután a szobából kiment a konyhába, ahol egy kenyérvágó késsel próbálta a nyakát elmetszeni, majd egy hegyes késsel, de ezzel sem sikerült, végül egy disznóölő késsel elmetszette nyakát. Erre befeküdt az ágyba és ott megfulladt.

Tekintve, hogy a seb nem vérzett, volt egy feltevés, hogy gyilkosságról van szó, de a lakás minden zára, igy az ablakok, mint az ajtók zárai belülről voltak berekesztve.

— **Losonc testvérvárosa Gyergyószentmiklós.** Losonc Gyergyószentmiklóst testvérvárosának fogadta, tekintve, hogy ezzel a várossal Losoncnak testvéri kapcsolatai vannak, Losonc város 23. házi gyalogezrede ott teljesit katonai szolgálatot. Losonc városa országzászlót is ad Gyergyószentmiklósnak.

— **Sikeresen folynak a gyüjtések Erdélyért.** Losoncon már napokkal előbb megkezdődött az erdélyi akció javára a tervszerü gyüjtés. Az egyes felekezetek nőegyletei buzgólkodnak a gyüjtés körül s máris szép sikerrel folytatják nemes munkájukat. Itt emlitjük meg, hogy a Középszlovenszkói Villany Társaság losonci telepének vezetősége az erdélyiek javára 1500 pengőt adományozott.

— **Nem lesz a Magyar-Szlovák Banknak fiókja Losoncon.** Megirta már a Felvidéki Ujság, hogy Losoncon a Budapesten létesitendő Magyar-Szlovák Bank fiókot szeretett volna létesiteni. A tervek szerint a most likvidáló Slovenská Banka és a pozsonyi Városi Takarékpénztár itteni fiókjainak egybeolvadása képezte volna a Magyar-Szlovák Bank itteni fiókját. A terv azonban csak terv maradt. A Slovenská Banka losonci fiókja **most hirtelen likvidál s október 31-én már végleg megszünik. A** felmaradó stokkot a kassai fiók veszi majd át.

— **Szénhiány Losoncon.** Losoncon már napok óta szénhiány mutatkozik. A szénhiány különösen a közeli Losoncapátfalvát, jobban mondva az ott müködő Nemzeti Textil Müveket érinti. A losoncapátfalvai posztógyárban is szükével vannak a szénnek.

— **Megdrágultak a tejtermékek.** Losoncon október 24-től drágább lett mindenféle tejtermék. A tej ára literenként 2 fillérrel drágult s igy az eddigi 24 fillér helyett most már 26 fillér egy liter tej. De a tej mellett a vaj, turó, tejfel ára is emelkedett. A tej árának emelésével több tejet remélnek. A literenként mutatkozó 2 filléres áremelkedés a gazdáknál sokat jelent.

— **Portásfülke lesz a városházán.** A losonci városházán folyó átalakitási munkálatok befejezése és az adóhivatalnak uj helyiségbe való átköltözése után a városháza főbejáratánál portásfülkét létesitenek. Ezzel is a közönség érdekeinek kiván a város vezetősége eleget tenni, hogy a különböző hivatalokat felkereső feleknek állandó tájékoztatásul és a szükséges felvilágositással szolgálhasson.

Szerencse Kerekét ábrázoló XVII. századbeli
olajfestmény II. 180.

Aranyossi Antal

ácsm.
Kassai m. Erzsébet
ezhaz ily fedélneke
1749 után

vrod

Wick Kassakathmüemel

g. l.

Wick Béla

Kassa varos Eats-
likus müemlérei.
Košice 1923.

fizetik 1761. dec. 7. a
város Aranyosyak köszöne-
tet ~~[illegible]~~ mond a jó
munkáért s 60 rénes forintot
utal ki részére.

Kemény Lajos
Mű- és fiszünelődés-
történeti adatok
Kassa város életéből
a rokokó korban.
Arch. Ért. 1916.

224, 225, 228.
229 l.

Aranyossy Antal, ács ~~mes-~~ mohás-
~~ter~~. A Jászságból származott Kassára, hol 1754. szerződött a várossal az Orbán torony fedelének megújítására. A munkáért, beleértve a torony festését is, melyet Vörös István végzett, 450 fitetés két sertést kapott 1755. ben. 1756. A megszerezte a polgárlogot.
1758 ~~ben~~ a kassai Szent Erzsébet templom ~~telejének~~ hejazatának ujjáépítésére szerződik vele a város. ~~Az~~ Mindem anyaget a város bocsátott az ácsmester rendelkezésére, s a munkáért 800 rénes forintot fizetett. 1759. az elkészült fetőzetet piros festékkel befestetik szerét 800 ~~fo~~ magyar forintot

Aranyossy Antal

Kassai ácsmester

XVIII. sz

l.

Arch. Ert. 1917.

196. l.

megirva

Aranyossy Antal

aismester

Kassa 1754, 1755
1758.

l.

Arch. Ert. 1916

224, 225. l.
228, 229. l.

Aranyossy Ákos

rád

—

Thieme-Becker

II. 57. l. (Lyka)

papirkeresk. papiernictvo
NAGYSURÁNY

Európa könyvéslapte

Budapest V

Rolhermere ut

III

Aranyossy Ákos

créd

z

Ruttkassai mühv

Szépmüvèszet
1942.236. l.

Aranyossy Ákos

l.

Szépm. Mur. Evk.

I. 163. l.

nyeg,
XVII. század

ppich,
XVII. Jahrhundert

nyeg,
600 körül

ppich,
Um 1600

V.

megírva

Aranyossy Ákos

l.

Országos Képtár.
Modern metszetek
kiállítása. III. 1898
nov. Bp. 7. l.

hivatalos másolat hiteléül:

Fehmann Károly

miniszteri s.hiv.igazgató.-

M. D. A.

ARANYOSSY ábos festő

HOLLÓSSY Sonitványa

Fiatalon halt meg.

Réti István: A nagyványai művésztelet

Bn. 1954. 190., 297. l.

MDK

Aranyossy Ákos

Női tanulmányfej, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 65 l.

Aranyossy Ákos festő és rézmetsző

Magyar Életrajzi Lexikon

Aranyossy Ákos (Kassa, 1870. máj. 6.-- Kassa, 1898. szept. 29.): festő és rézmetsző. Münchenben Raabnál, később Hollósynál tanult, majd egy évet Rómában töltött. Hazatérve Kassán telepedett le. 1895-től vett részt a Képzőművészeti Társulat kiállitásain. Legismertebb olajfestménye Bubics Zsigmond püspük portréja, rézkarcai közül pedig Bubics Zsigmond arcképe (1893), Mosogató asszony (1895) és Téli tájkép (1892).

Aranyváry Emília (1830 körül-- 1868 után): táncosnő és koreográfus. 1848-ban lépett fel először a Nemzeti Szinházban, ezután hosszu ideig külföldön működött. Párizsban tanult, mestere Saint-Léon volt, aki hazánkban is többször vendégszerepelt. A Théatre Lirique első táncosnője lett, Közben Londonban, Bécsben és számos más helyen is vendégszerepelt. 1854-ben tért haza és a Nemzeti Szinházhoz szerződött. 1860-ig kisebb-nagyobb megszakitásokkal itthon működött.

A társadalom
működésének szinte minden
területére, de különösen
a humán szférára jellemző
értékválsággal, a hagyományok diktálta
elkötelezettség tagadásával
fordult szembe 1988-ban
21 művész, és alapította meg a
Magyar Szépmíves Társaságot.
Építészek, festők, szobrászok,
iparművészek, fotóművészek,
- de velük együtt írók
és restaurátorok is, -
fogtak össze azért, hogy megmutassák:
még mindig van értéke a lélekkel
alkotott, műves tisztességgel
megvalósított és ténylegesen szépnek
és hasznosnak szánt műnek.
A cél a különös és meghökkentő hatást
mellőző, de tisztes szándékú és valós
minőséget megteremtő
alkotómunkához szükséges baráti
társaság, alkotóközösség, vitafórum
megteremtése volt. A ma már 40 tagú
társaság több kiállítással igyekezett
bizonyítani szándékait.
E kiállítással is az a célunk, hogy
bizonyítsuk: itt vagyunk, és munkánk
minősége az , amivel a magunk módján
és lehetőségeivel igyekszünk egy
újraépülő társadalom hasznára lenni.

Dr. Müller Ferenc
elnök

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Budapest Bank
Magyar Alkotóművészek Országos
Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
"Carpe Diem" Borszerviz

MT Reklámiroda

* MAGYAR SZÉPMÍVES TÁRSASÁG *
* SOCIÉTÉ HONGROISE DES BEAUX-ARTS *

Arató András
Balázs József Róbert
Baska József
Bicsár Vendel
Blaskó János
Dr. Callmeyer Ferenc
Csáji Attila
Dr. Csák Máté
Csík István
Cs. Tóth János
Feledy Balázs
Dr. Finta József
Gerzson Pál
Hock Ferenc
Hofer Miklós
Jeney Lajos
Józsa Bálint
Kántor Lajos
Kántor Zsolt
Király Sándor ✞
Kiss István
Kiss Nagy András ✞
Konok Tamás
Kovács Gyula
Markovics Ferenc
Mészáros Mihály
Miskei László
Molnár Edit
Dr. Möcsényi Mihály
Dr. Müller Ferenc
Dr. Nemcsics Antal
Németh Géza
Pál Mihály
Dr. Polónyi Károly
Prókai Gábor
Tari Gábor
Thury Levente
Varga Győző
Veress Sándor László

Arató András

A
VIGADÓ GALÉRIA
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

meghívja Önt és barátait

A MAGYAR SZÉPMÍVES TÁRSASÁG KIÁLLÍTÁSA

ünnepélyes megnyitójára

1999. május 27-én 18 órára.

Megnyitó beszédet mond:

PRÖHLE GERGELY

a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma államtitkára

VIGADÓ GALÉRIA

Megtekinthető:
1999. május 27-től június 13-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.